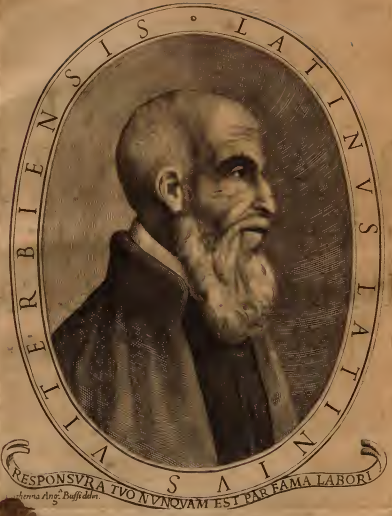
Palat XXI 109

LATINI LATINII,
VITERBIENSIS,
BIBLIOTHECA
SACRA; ET PROFANA.

LATINVS LATINIVS VITERBIENSIS
RESPONSVRA TVO NVNQVAM EST PAR FAMA LABORI
Bussi delin.

585505

LATINI LATINII VITERBIENSIS,

BIBLIOTHECA SACRA, ET PROFANA.

SIVE

Obſeruationes, Correctiones, Coniecturæ, & Variȩ Lectiones.

IN SACROS, ET PROFANOS SCRIPTORES

E Marginalibus Notis Codicum Eiuſdem.

A DOMINICO MACRO MELITENSI

Cathedralis Viterbien. olim Canonico Theologo, Sacrarumque Inquiſit. & Indicis Congregat. Conſultore, Protonotario Apoſt. ac Comite Palatino Collectæ,

Et Nunc primum, è Bibliotheca Brancaccia in lucem Editæ.

BIBLIOTECA NAZIONALE NAPOLI
R.B.B.

ROMAE,

Sumptibus PONTII BERNARDONI.

Via Parſonis ſub ſigno Virtutis.

M. DC. LXXVII.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIIS.

ILLVSTRISSIMO, AC REVERENDISSIMO DOMINO

D. IOANNI GVALTERIO
S L V S I O
SANCTISSIMI D. N.
INNOCENTII XI.
BREVIVM SECRETARIO:

FELICITATEM.

EA eſt Illuſtriſſime Domine eximiarum tuarum Virtutum, ac meritorum magnitudo, vt non modo omnem huius Aulæ, tum Infimorum, tum Summorum laudem promerita ſit, dum & ij in dies magis magiſque ſingularem tuam & re, & verbo, & exemplo probitatem, benignitatem, liberalitatem experiuntur, & illi acerba, qua doluere morte Præclariſſimi Patrui tui Gualterij, cuius traditionum acerrimus euaſiſti æmulator, leuati, ſummam prudentiam, ſapientiam, dexteritatem, ingenuitatem tuam ſingulis in rebus tàm publicis, quàm priuatis, tàm Sæcularibus, quàm Eccleſiaſticis per humaniter amplectuntur, & admirantur, ne audacter dicam, in operibus manuum tuarum gloriantur: Verum etiam cæteræ quæque Chriſtianæ Reipublicæ Regiones, apud quas iamdiù laudum tuarum præconia fama recenſuit, nunc operum, ac laborum aſſiduitatem expertæ vndèquaque deuotionis ergo nomini tuo æternitatis monumenta cumulant, eam præcipuè rationem reddentes, quod facta tua, & calamus tuus ad id hortantur, expoſcunt, trahunt, impellunt. Quapropter ego, vt aliquod humillimi obſequij, quo Dominationem tuam Illuſtriſſimam veneror, ſignum præbeam in tam communi omnium opinione, addita tot, tantorumque mole beneficiorum, quibus ſingularis me tua quotidiè deuincit humanitas, hic mearum non eſt virium, nec voluntatis omni prorſus dicendi facultate deſtitutus præcipua aliqua per te geſta in medium deducere, enim vero ſi primordia vitæ tuæ curricula tantum perluſtrare velim, in quibus ſingulari modeſtia, admirabili morum grauitate, ac ſuauitate, & inenarrabili cura, ac ſagacitate nihil leue, nihil inane, nihil vacuum die, noctuque animo peruoluens Auroram

tanti

tanti futuri luminis claritatem præſeferentem oſtendere cepiſti, quis eſſet modus, quæ verba, quis finis! quidquid dicerem, nihil dicerem, aliquid laudis haud addidiſſe, ſed decerpſiſſe viderer. Laudum tuarum partem aliquam commendare, & ſtagnantis Iſocratis ſuauitatis, & Græci Oratoris facundiæ, Romanæque eloquentiæ Parentis copiam defaticaret. Efficiam ipſe, quod Veteres illi ſapientes, qui dum Mineruæ Sacrum peragebant, Noctuas adhibebant, gratius fore auſpicantes nullam ob aliam meo iudicio cauſam, niſi quia hoc Animal erat Inſignia Athenarum, qua in Ciuitate longè magis, quàm in alijs Orbis Vrbibus hæc Dea colebatur. Tibi igitur æui noſtri Sapientiſſimo præſentē hanc Bibliothecam Sacram, ac Prophanam ſacro, quæ omni iure debetur, ſi enim Auctorē velimus inſpicere LATINVM LATINIVM Viterbienſem, hic anteacti ſæculi ſummis Vaticanis Principibus ob eruditionem ſuam acceptiſſimus fuit, cuius te hiſce noſtris temporibus vices longè præclariùs ſubire quis non videt? Athenæum, ex quo inſignia tanti Viri ſcripta inuiolabiliter hucuſque cuſtodita ad meas peruenere manus, eſt illud bo: mem: Cardinalis Franciſci Mariæ Brancaccij, cui non minus purpura, ac gentilitio ſtemmate, quàm omnibus probitatis, ac ſapientiæ numeris corruſcanti, Tu ob morum, ac aliarum dotium conformitatem præ omnibus, dum vixit, fuiſti in delicijs ità, vt etiam nunc è cælo fulgenti redimitum corona, quàm ſibi in hac Chriſtiana Palæſtra improbi longa laboris ſeries parauit, mihi ſubpudenti facilius videor videre moſtrantem iter, ac dicentem, quam ex meo litterario Armamento expurgatam opera Latinij Bibliothecam tuis hodiè ſumptibus è prælo gementem extraxiſti, omnigenarum eruditionum, ac materiarum animatæ, viuentique Bibliothecæ IOANNI GVALTERIO SLVSIO SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI INNOCENTII XI. FELICITER, OPTIMEQVE REGNANTIS BREVIVM SECRETARIO conuenit. Fac itaque ſummam enixè rogo humanitatem tuam, vt æquo animo hoc obſequentiſſimæ obſeruantiæ meæ monumentum accipias, & Neſtorios tibi precor Annos. Vale.

Romæ ſeptimo kal. Nouembris M.DC.LXXVI.

Dominationis Veſtræ Illuſtriſs. & Reuerendiſs.

Humillimus, & Addictiſsimus Seruus.

Pontius Bernardon.

INNO-

INNOCENTIVS PP. XI.

AD FVTVRAM REI MEMORIAM. Cum ſicut dilectus filius Pontius Bernardon Bibliopola in alma Vrbe noſtra commorans Nobis nuper exponi fecit, ipſe quoſdam libros, vnum videlicet cui titulus Bibliotheca Sacra, & Profana Latini Latinij Viterbienſis, & alium, cui titulus Hierolexicon, ſiue Sacrum Dictionarium Authore Dominico Macro, ac reliquum, cui titulus Italia Sacra Abbatis Ferdinandi Vghellij cum nonnullis additionibus typis in alma Vrbe noſtra nouiter mandauerit, ſeu mandare, & in lucem edere proprijs expenſis intendat, vereatur autem, ne poſtquam in lucem prodierint alij, qui ex alieno labore lucrum quærunt libros præfatos iterùm imprimant, ſeu imprimi curent in ipſius exponentis præiudicium: Nos eius indemnitati ne ex impreſſione huiuſmodi aliquod diſpendium patiatur prouidere, illumque ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequi volentes, & à quibuſuis excommunicationis ſuſpenſionis, & interdicti, alijſque Eccleſiaſticis Sententijs, cenſuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit ad effectum præſentium dumtaxat conſequentes harum ſerie abſoluentes, & abſolutum fore cenſentes, ſupplicationibus eius nomine Nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati, eidem Pontio, vt durante decennio à primæua dictorum librorum impreſſione reſpectiuè computañ., dummodò tamen à dilecto filio Magiſtro Sacri Palatij Noſtri Apoſtolici priùs approbati fuerint, nemo tàm in Vrbe, quàm in reliquo Statu Eccleſiaſtico mediatè, vel immediatè Nobis ſubiecto libros præfatos, etiam ſub prætextu additionum neque additiones præfatas ſeparatim, ſinè ſpeciali dicti exponentis, aut ab eo cauſam habentium licentia imprimere, aut ab alio, vel alijs impreſſos vendere, ſeu venales habere, aut proponere poſſit, & valeat auctoritate Apoſtolica tenore præſentium concedimus, & indulgemus. Inhibentes propterea vtriuſque ſexus Chriſti fidelibus præſertim librorum Impreſſoribus, & Bibliopolis ſub quingentorum Ducatorum auri de Camera, & amiſſionis librorum, & typorum omnium pro vna Cameræ Noſtræ Apoſtolicæ, & pro alia eidem exponenti, ac pro reliqua tertijs partibus Accuſatori, & Iudici exequenti, irremiſſibiliter applicañ., & eo ipſo abſque vlla declaratione incurreñ. pœnis, ne dicto Decennio durante libros prædictos, aut aliquam eorum partem, vel additiones præfatas ſeparatim tàm in Vrbe, quàm in reliquo Statu Eccleſiaſtico præfatis ſine huiuſmodi licentia imprimere, aut ab alijs impreſſos vendere, ſeu venales habere quoquomodo audeant, ſeu præſumant. Mandantes propterea dilectis filijs noſtris, & Apoſtolicæ Sedis de Latere Legatis, ſeu eorum Vicelegatis, aut Præſidentibus, Gubernatoribus, Prætoribus, & alijs Iuſtitiæ Miniſtris Prouinciarum, Ciuitatum, Terrarum, & locorum Status noſtri Eccleſiaſtici præfati, quatenùs eidem exponenti, ſeu ab eo cauſam habentibus præfatis in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes quandocumque ab eodem exponente fuerint requiſiti, pœnas præfatas contra quoſcunque inobedientes irremiſſibiliter exequantur. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac quibuſuis ſtatutis, & conſuetudinibus, etiam iuramento confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis priuilegijs quoque indultis, & litteris Apoſtolicis, in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innouatis cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Volumus autem, vt præſentium tranſumptis, etiam in ipſis libris impreſſis manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis eadem prorſus fides adhibeatur, quæ adhiberetur ipſis præſentibus, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris Die 10. Octobris M.DC.LXXVI. Pontificatus Noſtri Anno Primo.

Loco † Sigilli.

I.G. Sluſius.

Impri-

Imprimatur ſi videbitur Reu. P. Magiſtro S. P. A.

I. de Ang. Archiep. Vrbin. Viceſger.

MAndatis obſequens Reuerendiſs. P. Raymundi Capiſucci S. P. A. Magiſtri vidi, ac maximo cum fructu diligenter expendi Latini Latinij Viterbienſis Obſeruationes, Correctiones, Coniecturas, & Varias Lectiones in plurimos Scriptores tam Sacros, quam Prophanos; ex ijſque miratus ſum Authoris, laborioſam in tot voluminibus euoluendis enucleandiſque conſtantiam, ingenij ſolertis acumen, eximiam in ambiguis dexteritatem, ſolidam in decernendo prudentiam, ac præ cæteris admirandum veritatis amorem, quo vehementer incenſus, ſciens cum Platone eam ab opinionibus
Cic. lib. 4. acad. qu. c. 32. abductam, ac cum Democrito ab ipſa quoque natura in profundum relegatam; adeò vt eidem nullum locum apud nos relictum eſſe crediderit Cicero; tenuibus licet corpuſculi viribus inſtructus, infractus tamen, ac veritatis, ſtrenuus aſſertor, diligens indagator, cultorque pijſſimus; variorum Scriptorum iugi conſideratione præpoſita, conatus eſt eandem, in tenebris deliteſcentem ad amicam lucem reuocare, inter dumeta conſtrictam leniter explicare, lacunis ſubmerſam efuere, laceram ingenij vnguine delinire, mendacio contaminatam ſua aſſertione purgare, cæno fædatam litterario vultus ſudore detergere, ac corruptam integritati reſtituere. Qua in re verè ſe hominem monſtraſſe
Cic. lib. 1. off. c. 13. compertum eſt: cum *hominis ſit propriè veri inquiſitio, & indagatio; quodque verum ſimplex ſincerumque eſt, id ſit natura hominis aptiſſimum*; atque prudentiſſimum, ac ſapientiſſimum: nam *ſapientia, ac prudentia munus eſt proprium indagatio, & inueſtigatio veri: vt*
Cic. lib. 1. off. c. 15. 16. *enim quiſque maximè perſpicit, quid in re quaque veriſſimum ſit, quique & acutiſſimè, & celerrimè poteſt, & videre, & explicare rationem, is prudentiſſimus, & ſapientiſſimus ritè haberi ſolet.*

Quare hunc Latinij laborem: cum omne quod continet præceptis catholicæ fidei, ac bonis moribus conſonum ſit, digniſſimum crederem qui poſſit Typis mandari ad publicam Studioſorum vtilitatem ego Franciſcus Ptolemæus Patr. Sen. in Almæ Vrbis Archigymnaſio Primarius de manè Iuris Ciuilis Interpres. Romæ Kal. Iul. M.DC.LXXVI.

Imprimatur.

Fr. Raimundus Capiſuccus Ord. Præd. S. P. A. Mag.

AVCTO-

AVCTORES SACRI EXPVRGATI

in primo Tomo.

Ambroſius. pag. 130.
Arnobius. 95.
Arnobius alter. 98.
Athanaſius. 181.
Auguſtinus. 1.
Aurelius Prudentius. 93.
Bernardus Abbas. 187.
Concilia Generalia, & Prouincialia. 117.
Cyprianus cum notis Pamely. 174.
De Diuinis Officijs varij Scriptores. 129.
Epiphanius Epiſcopus Conſtantiæ. 112.
Eucherius Epiſcopus Lugdunenſis. 166.
Euſebius Epiſcopus Emiſenus. 114.
Fulgentius Epiſcopus Ruſpenſis. 83.
Flauius Ioſephus. 188.
Gennadius. 191.
Gregorius Magnus. 145.
Gregorij Turoniſi Hiſtoria. 189.
Haymon Epiſcopus Halberſtatenſis. 166.
Hieronymi Epiſtola. 190.
Hilarius Epiſcopus Pictauorum. 38.
Honuphrius Panuinus de Stationibus. 188.
Ioannes Chryſoſtomus. 182.
Ioannes Tritbemius. 77.
Irenæus. 183.
Iuo Carnotenſis. 212.
Iuſtinus Philoſophus, & Martyr. 36.
Iuuencus Presbyter. 95.
Leo Papa. 74.
Lucifer Epiſcopus Caralitanus. 157.
Martyrologium Romanum cum notis Card. Barony. 167.
Maximus Epiſcopus Taurinenſis. 164.
Optatus Mileuitanus. 209.
Pacianus Epiſcopus Barcinonenſis. 165.
Paulinus Epiſcopus Nolanus. 89.
Petrus Chryſologus. 98.
Philaſtrius Epiſcopus Brixienſis. 37.
Saluianus Epiſcopus Maſſilienſis. 163.
Seuerus Sulpitius. 165.
Theodoretus Epiſcopus Cyri. 37.
Theophylactus Bulgarorum Archiepiſcopus græcæ fidei reſtitutus. 184.
Tertullianus poſt Pamelij notationes. 191.
Victor Vticenſis. 221.
Xyſtus Senenſis. 103.

DECLARATIO CHARACTERVM IN HOC OPERE.

A. Ambroſius.
M. Maximus.
G. Gratianus.
V.C. Vaticanus Codex.
P.C. Petrus Ciacconius.
O. Omnes Codices.
F.V. Fuluius Vrſinus.
G.P. Gonſaluus Pōcius.
O.P. Octauius Pacatus.
G.F. Gabriel Faernus.

F. C. ſeu Forb. Forbenij Codex Baſileæ 1550.
Aliàs, ideſt, alia lectio.
F. Fortè
v. Addendum
≤ Demendum
ꝺ: Suſpendendum, ſeu ſuſpicandum
N.E. Non eſt) talis Au-
N.V. Non vi-) thoris o-
detur) pus.

L. Latinus ipſe, & vbi nullum ſignum inuenitur, cenſetur coniectura Dom. Macri, qui Notis Latinij ab eo collectis; eius etiam adiunxit: cuius M. SS. Card. Brãcatio legauit. Sunt deniq; alia ſigna, quæ in ſuis proprijs locis declarantur.

AVCTORES PROFANI EXPVRGATI

in ſecundo Tomo.

Quorum paginarum notæ habentur ibi.

A. Hirtius, vel Oppius.
Athenaus.
C. Plinÿ Secundi Epiſtolæ.
C. Valerius Catullus.
Conſtantinus Cæſar de Agricultura.
C. Criſpus Saluſtius.
Carolus Sigonius de Antiquo Iure Ciuium Romanorum.
Cælius Apitius de Re Culinaria.
Decius Auſonius.
Diodorus Siculus.
Georgius Agricola.
Gulielmus Philandrus.
Iulÿ Cæſaris Commentaria.
Iulius Obſequens de Prodigÿs.
L. Apuleius.
L. Annæus Seneca.
L. Flori Epitome.
Lazari Bayſÿ Annotationes.
Macrobius Aurelius Theodoſius.
M. Manilius.
M. Terentius Varro.
M. Valerius Martialis.
M. Fabius Quintilianus.
M. Vitruuius Pollio.
Melchioris Guilandini Papyrus.
Nicolaus Gruchius de Comitÿs Romanorum.
Pedacius Dioſcorides cum Comm. Matthioli.
P. Ouidius Naſo.
P. Cornelius Tacitus.
Philoſtratus Lemnius de Vita Apollonÿ.
Polybius de Romanorum Militia.
Q. Horatius Flaccus cum Comment. Lambini.
Q. Aurelius Symmachus.
Robertus Titius.
Sex: Aurel. Victor de Viris Illuſtribus.
Suetonius Tranquillus de Illuſtribus Grammaticis.
Sextus Propertius Aurelius.
Silius Italicus.
Sextus Iulius Frontinus de Aquaductibus.
Titus Lucretius Carus.
Titus Liuius.
Valerius Maximus.

LATINI LATINII VITERBIENSIS

VITA

A DOMINICO MACRO, ex varijs ipſius Epiſtolis concinnata,

ET

A CAROLO eiuſdem Auctoris Fratre in Compendium redacta.

LATINVS LATINIVS Viterbij circa An: MDXIII. natus nobilibus magis, quàm fortunæ bonorum ditatis ortus natalibus; patrem Bernardinum Latinium, matrem verò Franciſcam Cloſiam habuit. Poſt primam ætatem, ad capeſſenda grauiora litterarum ſtudia, Senas ſe contulerat, quam Ciuitatem, ob vndecim annorum moram, ad inſtàr patriæ dilexerat, eiuſque Ciues vrbaniſſimos, ingenioque præditos, ac hoſpitibus, aduenisque beneficandis propenſos in iàm impreſſis eius epiſtolis ſummopere celebrat. * Cum autem in ea inclyta Academia Iuris ſcientiæ operam daret, ob continuam corporis imbecillitatem, contemplationem Aſtreæ æquilibrationum cùm propriæ valetudinis deſperatione coæquare minimè poſſe expertus fuiſſet: nè otiosè tamen interea tempus impenderet, excogitauit animum recreare ſimul, ac ſupra natalem conditionem latiali eloquentia ſe inſignire. Prodierant enim tunc diligentia Gryphij tulliana Opera cum doctiſſimis Petri Victorij in eiuſdem Epiſtolarum libros animaduerſionibus, quorum operum elegantia, adeo ineſcatus fuerat; vt aſſiduo exercitio, omnigenam ciceronianæ facundiæ imitationem eius calamus conſequtus ſit; quod eiuſdem lucubrationes recentèr impreſſæ ſatis demonſtrant: de quibus in epiſtola Dom. Auguſtini Fauoriti (noſtri temporis eruditionum ſpeciminis) ad Cardinalem Brancatium ſcripta * hæc habentur: *Legi nupèr Latini Latinij litteras, nunc primùm in lucem editas: ex quibus non ſolùm voluptatem cepi illam, quæ communis mihi eſt cum omnibus, quicunque elegantioribus hiſce ſtudijs deditis ſint; verùm etiam præcipuũ quendam fructum, ac propè ſingularem, quod exemplar tandem nactus ſim abſolutum,*

* Tom. 2. Epiſtolar. pag. 21.

* Extat in princ. to. 2. Epiſtolar. eiuſdem Latinij.

*. 2 *& quale*

& quale planè deſiderabam epiſtolarum &c. Ac circa finem : *Ceterum, ſi quid eſt, quod deſiderare fas ſit in hoc Opere, non ab re futura fuiſſe videtur deſcriptio aliqua morum, vitæque Latinij. Quamquàm hanc ipſe mirificè delineauit in ſuis litteris, in quibus ingenij illius amœnitatis variam, reconditamque doctrinam, ſingularem præterea pietatem, pari cum morum ſuauitate coniunctam videmus.* Igitur ſub Pauli Tertij Pontificatu, Romam venit; vbi ſub Iulio Tertio anno, nimirum, MDLIV. talari toga indutus, & clericali tonſura initiatus, ad ſacrarum rerum notitiam incubuit; longo deindè tempore ab epiſtolis Iacobo Cardinali Puteo ſeruiuit, à quo Commenda D. Benedicti Barienſis Monaſterij muneratus eſt, cui tamen ob infirmitatis impedimentum in legatione ad Tridentinam Synodum inſeruire nequiuerat, & licet poſtea aliquantulum valetudine confirmatus, eius Herũ Tridentum ad vj. Kal. Maias aſſequi parauerat; morte tamen eiuſdem Cardinalis ſequuta, ab inceptoitinere reuocatur, ac honeſtiori conditione in aula Rodulphi Pij Card. Carpenſis Sac. Coll. Decani recipitur, ſed hic poſt paucos menſes è vita ereptus, eiuſque bibliotheca Latino relicta; Medicorum conſilio ad recuperandas vires, diuturno morbo conſumptas in patrium cœlum ſe contulerat, vbi æſtiuo tempore mineralibus, calidiſque aquis vſus eſt. Romam poſtea reuerſus præclariſſimis conditionibus à non paucis Cardinalibus ad eorum ſeruitium inuitatur; nihilominus in famulatu Ranutij Card. Farneſij anno MDLXV. excipitur, cum quo Bononiam profectus; Viris eruditione eximijs ibidem innotuit, Vlyſſi præſertim Aldourando, qui ſuum *Naturæ Theatrum* ei, tanquàm in omni genere litteraturæ, ac ſpectandæ ſapientiæ Viro perluſtrandum communicauit, vt ipſemet Vlyſſes in quadam epiſtola, Camillo Palæotto directa, fatetur. Nec tamen ſpe ille fruſtratus fuerat; nàm lynceis Latini oculis, errorem in primis ad Prudentij carmen deprehendit, in quo non *Spes*, vt malè antea reperiebatur impreſſum; ſed *Seps*, ideſt, ſerpentis ſpecies legendum eſſe monuit, & ſic Poëtæ verſum reſtituerat. Ranutio verò defuncto, ab aula ſe per aliquos annos abdicauit: eum enim Magnates tanquàm tetrum mortis ominatorem Patronis auerſabantur; (vt ipſemet Antonio Auguſtino Amico ſuo ſcribit) tres nàmque Cardinales, quibus ſamulatus fuerat, fato functos amiſerat, ac proindè ad patrium tectum latitare cogitabat; ſed intra labyrinthum quarundam litium impeditus à Curia aufugere non valuit, quamquàm aliquali Cardinalis Sirleti beneuolentia, abſque tamen vlla ſpei firmitate retentus, quæ in promotione B. Pij ad Pontificatum, detruncata penitùs fuit. Tandem aliquando M. Antonius Card. Columna ei contiguam domum aſſignauit, ac in eius ſeruitute ab aula exempta recepit, eo namque fine, vt ſolius literariæ Reipub. vtilitati ſtuderet. Proh mira tanti Domini in alendis eruditis celebranda propenſitas! Quæ in noſtro ſæculo conſpicitur ſuſpiranda. Illa ſanè ampliſſima, & eſcatilis Columna ad arripiendum iter in tot marginales Græcorum, & Latinorum PP. aliorumque quàmplurimorũ in ſacris, & profanis litteris Scriptorum Obſeruationes Inſtrandas Latinium animauit, atque illorum Opera per Amanuenſium incuriam mendoſa; in priſtinum ſenſum reſtituta coniecturis, maximoque labore cum M.SS. & vetuſtiſſimis Codicibus collata fuere: vndè illud admirandũ occurrit, quod Codices poſt eius obitum impreſſi eaſdem prorſus admiſerint correctiones. Salernum cum Patrono diſceſſit; qua occaſione cum Alphonſo Salmerone Societatis Ieſu viro ſingulari doctrina, linguarumque cognitione ornato Neapoli arctiſſimam amicitiam inſtituit, qui Latinũ de difficillimis ſacrarum Scripturarum quæſtionibus diſſoluendis interrogauit, ab eoque eruditiſſimam epiſtolam recepit, in qua doctiſſimis coniecturis implicatiſſimos nodos de totius orbis deſcriptione facta à Cæſare Auguſto ſoluit. Romam reuerſus Ann. MDLXXIII. in Gratiani Decretorum immenſam ſyluam purgandam, ornandamque duorum Pontificum deinceps ſuccedentium ſtudio, curaque euocatus, in eam rem tredecim annos

in

inſumpſit cum alijs Conſultoribus ad id electis in Congregatione. In eo munere Collegas habuit M.Antonium Columnam, Vgonem Boncompagnum, qui aſſumptus ad Pontificatum vocatus eſt Greg.XIII. Alexandrum Sfortiam, Gulielmum Sirletum, Franciſcum Alciatum, Gabrielem Palæotum, Carolum Borromæum, qui in Sanctorum Catalogum aſcriptus eſt. Guidonem Ferrerium, Antonium Carafam, Cardinalem Senonenſem, Philippum Boncompagnum, omnes S. R. E. Cardinales. R.P. Generalem S. Franciſci Montaltum, qui à Pio V. intèr Cardinales connumeratus, dein creatus Pontifex, ac Sixtus V. vocatus, R.P. Generalem S.Anguſtini Chriſtophorum Patauinum. R.P.Mag. Sacri Palatij Paulum Conſtabilem. P. Lucatellum Bononienſem, qui creatus fuit Epiſcopus Regienſis in Aemilia, P. Ioſephum Ordinis S.Auguſtini Veronenſem, qui primùm Sacri Palatij Sacriſta, dein Epiſcopus Signienſis in Campania creatus. Franciſcum Torrem Hiſpanum, qui non multò poſt profeſſus eſt Societatem Ieſu, Marianum Victorium Reatinum, hic dein creatus eſt Epiſcopus Amerinus, Michaelem Thomaſium Hiſpanum aſſumptum poſtea ad Epiſcopatum Ilerdenſem, Hieronymum Pariſetum Regienſem, M. Antonium Cucchum Mediolanenſem, Cornelium vtriuſque Signaturæ Referendarium Luſitanum, Arnaldum Pontacum Gallum aſſumptum ad Epiſcopatum Baſſaſſeñ. Ioannem Rodricum Hiſpanum, Petrum Ciacconium Hiſpanum, Flaminium Nobilium Lucenſem, Ioannem Molinæum, Simonem Maiolum, Achillem Stratium, Ioannem Mariam Hiſpanum Secretariũ, Franciſcum Leonem Hiſpanum Secretarium, qui deindè Societatem Ieſu ingreſſus eſt. Poſt eos labores à Gregorio XIII. annua penſione centum quinquaginta ducatorum ex fructibus Cantoratus Eccleſiæ Siluenſis auctus fuit, cuius penſionis portionem publico inſtrumento in Ludouicum Caldorium ſororis ſuæ nepotem Clericum Amerinum tranſtulit, facultate ſibi indulta ex ſpeciali priuilegio ab eodem Pontifice, cuius verborum tenore ad cohoneſtandam tanti viri memoriam libet hùc afferre.

GREGORIVS ſeruus ſeruorum Dei Dilecto filio Latino Latinio Viterbienſi &c. Tibi, qui in Romana Curia per ſpatium quadraginta annorum, vel circa, vitam honeſtè egeris, & quatuor S.R.E. Cardinalibus in grauioribus negotijs inſeruieris, necnon in reſtituendis Sacrorum Patrum ſcriptis ſemper incubueris, & præſertim in Gratiani Decreto emendando inter alios non minimam operam per tredecim annos, vel circa nauaueris, & nunc in ijs, quæ occurrunt emendanda, & reſtituenda ſtrenuè labores. Nos volentes te, qui, vt accepimus, Dilecti Filij noſtri Marci Antonij tit.S.Petri ad vincula Presbyteri Cardinalis Columnæ nuncupati familiaris continuus commenſalis exiſtis &c.

In reſtituendo Tertulliano, eruditiſſimiſque coniecturis ornando integrum annum inſudauit imbecilla ſemper valetudine. Eas coniecturas ex Pontificis mandato, ac ſtudioſorum vtilitati poſt Pamelij lucubrationes typis excudendas curauit. In corrigendo Cypriano quantos labores ſuſceperit teſtis eſt ipſe Pamelius. Quo in munere vſus eſt vetuſtiſſimo codice ex Veronenſi Bibliotheca aducto, ac litteris capitalibus antè annos mille exarato. Multis igitur vigilijs, ac laboribus quamplurima collegerat ad illuſtranda loca aliqua obſcuriora. Parauerat etiam quaſdam Annotatiunculas, in quibus poſt varias codicum lectiones indicatas, quam ipſe maximè eſſet ſecutus ſignificabat; additus etiam ab eo fuit ſyncerus epiſtolarum liber, multa denique ſumma fide reſtituta fuerant; Sed quia contra ſcriptorum codicum fidem nonnulla retenta, aliqua addita, quàmplurima immutata conſiderabat; non eſt paſſus nomen ſuum à Manutio vllo modo in editione adſcribi, nè fidem ſuam vel leuiſſimè infirmaret. Ab omnibus illius æui Scriptoribus maxima in æſtimatione eſt habitus. Eum enim conſulebant ſuis epiſtolis Alphonſus Salmeronius, Franciſcus Toletus, & Franciſcus Turrianus ſapientiſſimi Societatis Ieſu triumuiri. Idem faciebant Gulielmus

Lin-

Lindanus,& Antonius Auguſtinus Epiſcopi,Paulus Manutius, Conſaluus à Ponce, Hieronymus Mercurialis, Fuluius Vrſinus, Andreas Maſius, Iacobus Pamelius, Petrus Ciacconius, alijque quamplurimi primi nominis Scriptores. Inter purpuratos verò Patres quanti Latinum fecerint Hoſius, Sirletus, & Baronius eorum ſcripta ſatis, ſuperque declarant, & præcipuè Baronius, qui in ſecunda editione ſuarum Notationum in Romanum Martyrologium multa ex Latini ſententia emendauit, eiuſque eccleſiaſticam eruditionem honorifico teſtimonio exornauit. Arctiſſima præ cæteris Amicis familiaritas intercedebat inter Latinium, & P. Octauium Pacatum ex Ordine Seruorum B. Virginis, de quo in ſingulis epiſtolis mentionem facit honeſtiſſimam, eumque Socrati comparat. Ingraueſcente iàm ætate, ac ferè ſemper in lecto decumbens faciliùs dictabat, quàm ſcribebat, & Amanuenſium opera vtebatur, nàm honeſtiſſimo publicè iuuandi ſtudio à laboribus, vigilijs, curiſque nunquàm pedem retulit, vt vitæ propriæ ſpeculum temporis prorogaretur. Id enim longiſſimæ vitæ ſemper prætulit, ſi plurimis induſtria ſua prodeſſe potuiſſet. Senio igitur confectus, amiſſis tùm corporis, tùm animi viribus, nouam opinionem *de Presbyte ro Pœnitentiario* typis excuſam publicæ vtilitati in lucem edidit, vt impeditiſſimum in Theologia nodum ipſe primus ſolueret. Et, quod maximè admirandum eſt, Latinius in vltimo ſuæ vitæ limine conſtitutus cum Hymnos Sacros, qui de more ad Horas Canonicas recitantur, conſideraſſet, offenſus, quod plurimi nulla metrica ratione cōſtarent, ſtatuerat ſuam operam in ijs purgandis, reformandiſq; impendere, ſed agnouit laborum ſuorum fœlicem aliquando exitum ſe non conſecuturum. Ea enim cantionis conſuetudo longiſſimi temporis curriculo confirmata, & Clericorum memoriæ mandata; tantillum mutari difficillimè poſſet. Conſilium nihilominus prorſus non abiecit; ſed ferialibus Hymnis medicas manus admouit, in quibus corrigendis, vt notaui in fragmentis chartarum, tremula manu exaratis, illorum mentem aſſecutus eſt, qui deindè iuſſu Vrbani Octaui eoſdem ſacros Hymnos fœliciter reſtituerunt. Multa compoſuit carmina, quibus meditandis ſæpiùs in nocturna vigilia moleſtum otium fallebat. Nouiſſima carmina ſtrato recumbens, ac morbo confectus Innocentio Nono inſcripſit, in quibus tanto Pontifici gratias agit pro munere benedictionis in extremo vitę termino ei miſſo, precaturque Pontificem, vt Eccleſiaſticam penſionem, quam ab eodem humaniſſimè obtinuerat, in ſuos domeſticos transferre poſſet. Huius Summi Paſtoris erga viros doctos propenſio, & amor ſingularis in Ampliſſimo Pronepote Cæſare Cardinali Fachenetto non deficiunt, quem omnes plurimi facere debent non tàm veſtium ſplendore eius egregijs virtutibus illuſtrato, & ſupra modum exornato, quàm eruditione, & pietate, ſingulariq; vitæ integritate, quibus Eccleſiæ Dei maximum adiumentum allatum iri ſperamus. Latinius igitur noſter quamuis oculorum viribus quotidiè deficeretur; tamen binas ſemper faces parabat, vt ſacris horis nocturnis eccleſiaſticum onus perſolueret. Diebus Dominicis, feſtiſque celebritatibus ad ſacram ædem ſe conferebat, vt Deo cultum exhiberet. Cæterum cōtinua corpuſculi debilitate domo pedem non efferebat. Quibus ſtudijs ab adoleſcentia aſſueuit, etiam ſenex, & inualidus ità oblectabatur, vt, quāquam ſaluti maximè nocerent, ab ijs auelli tamen minimè pateretur. Otioſus igitur nunquam fuit, licet continua malæ valetudinis afflictatione conſumptus, donec euocante Chriſto vitam hanc cum meliori commutaſſet, quod accidit die xxj. Ian. Ann. MDXCIII. ætatis ſuæ annum agens octogeſimum, ſepultuſque fuit in Eccleſia S. Mariæ in Via Lata; eius Bibliothecam Capitulo Cathedralis Viterbien. legauit.

ILLV-

ILLVSTRIVM SCRIPTORVM ELOGIA
IN LATINVM LATINIVM.

Ex Codice Vaticano Num. 5855.

Latinus Latinius Viterbienſis vir magna eruditione prædirus Romæ Summ: Pontificum iuſſu in expurgandum Gratiani Decretum magnum ſtudium, operamq; contulit cum alijs conſultoribus in Congreg. ad id deputata, Præfectis Vercellenſe, Sirleto, Alciato, atque Antonio Caraſa Cardd. Veteres Patres pluribus in locis deprauatos emendare quantum coniectura, & iudicio valuit, conarus eſt, vt teſtes ſunt Tertullianus, & Cyprianus à Pamelio editi. In multis alijs Auctoribus reſtituendis, in tomis Conciliorum, in marginibus librorum multa notauit, quæ corrupta ipſorum verba non parum declarare videntur, ad verũ, & germanum ſenſum eliciendum; ſententias ſacræ Scripturæ ſuis quibuſq; locis aſſignat; inuicem auctores diuerſos allegat, ſimulq; concordat ad maiorem ſingulorum intelligentiam Libros autem omnes ſuos Canonicis, & Capitulo Eccleſiæ Cathedralis Viterbien. Patriæ ornamento, ciuiumq; ſtudioſorum commoditati conſulens, donauit.

Octogenarius tandem viam vniuerſæ carnis ingreſſus eſt.

Cæſar. Card. Baronius in Notationibus Martyrologij Romani 15. Iunij B.

Sed cum ſecundam editionem noſtrarum Notationum meditarer, accidit vt de re tam ambigua agerem cum noſtro D. Latino viro inſigniter erudito, & in rebus eccleſiaſticis admodum verſato, quem eiuſmodi reperi ſententiæ.

Idem 18. Iulij G.

Sed Latinius noſter, qui in mendis illapſis cognoſcendis lynceos habet oculos, ſic iure putat locum eſſe reſtituendum.

Idem 12. Aprilis. G.

Opinatus eſt de cauſa Latinius noſter eundem Damianũ cognomento Magnum eſſe dictũ.

Antonius Auguſtinus in Antiquit. Rom. Dialog. XI.

Mihi Latinus Latinius Viterbienſis vir doctus, bonæque fidei.

Michael Mercatus tractatum integrum edidit conſiderationum ad obſeruationes Latini de Obeliſcis.

Vlyſſes Aldrouandus de Natura Sepis ad Camillum Paleottum Senatorem digniſſimum.

Quare mihi fuit gratiſſimum quod D. Latini Latinij emendationem mihi communicaueris, cuius ingenium in hoc plurimi facio, quoniam ipſum ſpectandæ eruditionis virum cognoſco; ſiquidem inter nos aliquando ſumus collocuti, eiuſq; ingenij acumen ex familiaribus colloquijs facilè perſpexi, quum vna cum Illuſtriſs. Card. S. Angeli Epiſcopo Bononienſi piæ mem. hic ageret, quo tempore meum Naturæ Theatrum perluſtrauit, quia rerum huiuſmodi naturalium cognitione, & ipſe plurimum delectabatur.

Conſaluus Ponce de Leon in Notis ad S. Epiphanij Phiſiologum. cap. 3.

Hæc dum videret Latinus Latinius vir eruditione, doctrina, ingenio præſtantiſsimus, Vri cornua vitis huius ramis implicari facilè poſſe, nos admonuit, iconemque demoſtrauit tortuoſis, & ſpiſsis valdè ramis. Sic omni genere litterarum excellit.

Gabriel Vaſquez in 3. par. S. Th. qu. 90. art. 1. dub. 3. num. 31.

Ad Chryſoſtomum verò variè etiam Doctores reſpondent. Latinus quidem Latinius nomine, cum ego eſſem Romæ, edidit tractatum breuem circa hiſtoriam Nectarij, vt ſupradixi, & non tantum hiſtoriam negauit, quod iam ſupra impugnaui; ſed etiam auctoritate Chryſoſtomi, Aſſerit enim vel illa opuſcula non eſſe Chryſoſtomi, vel à Nouatianis corrupta.

Honuphrius Panuinus de Primatu Pontificis Epiſt. ad Sixtum V.

Sed in primis Latinij familiaris mei diligentia in SS. Patrum lectione verſati ſui, quibuſq; Auctoribus, qui in priore libro citantur, vindicarentur, locique vndè ſententiæ ſumptæ ſunt, certiùs indicarentur.

Idem ad Lectorem.

Mirum non ſit primum dumtaxat librum huius operis vulgari. Solus enim iuſsis, & opera M. Antonij Cardinalis Columnæ, & lucubrationibus eruditiſsimi, religioſiſsimique viri Latini Latinij Viterbienſis pridem emendatus in lucem prodit hoc tempore.

Iuſtus Lipſius Cent. 2. Epiſt. 39.

Eſt ibidem Latinus Latinius, ſi tamen viuit, probatiſſimus Senum, quos ego noui, & omni litterarum instructus. Eum quoque à me ſaluta.

P. Pierius Valerianus de Sphera ad Cardinalem Alexandrum Farneſium.

Quare ijs, & ſalubriori doctrina illa, quæ eruditiſsimi Viterbienſis tui propria eſt.

P. Athanaſius Kircher Soc. Ieſu in Itinerario etruſco.

Latinus Latinius nulli litteratorũ ſui ſæculi ſecundus, celeberrimus Scriptor floruit an. 1590

Commendatur denique Latinus ab Antonio KotcKoëtio de pallio contra Salmaſium. Ab Andrea Schotto Soc. Ieſu de Somnio Scipionis, à Iacobo Grerſerio in vendicatione locorum Tertulliani, & à Pamelio in ſuis Notis in Tertullianum, & Cyprianum, vbi paſsim Latinij eruditionem admiratur, eiuſque coniecturas tamquam ſolidiores amplectitur. A Petro Victorio ſingularis eloquentiæ illius æui Scriptore celeberrimo. Et à Florauante Martinello in libro de Eccleſia S. Mariæ in Via Lata. Cuius titulus eſt *Trionfo della ſanta Croce.*

Romæ in Eccl. S. M. Viæ Latæ à ſe viuente Sepulcralis. Inſcriptio parata.

IN SPEM RESVRECTIONIS
VITERBIENSIS.
VLTIMVM GENTIS LATINÆ CAPVT
LATINVS HIC LATINIVS.
NOVISSIMVM AD DIEM IACET.

Ad eius effigiem in Biblioth. Capituli Viterb. Cathed.

Mortalem luci reuocat pictura LATINVM;
Sed non mortalem munera ſignificant.
Viuere dat cineres illa, ac monſtratur in iſtis
Nobilitas animi. Hinc fama ſuperſtes erit.

LATI-

LATINI LATINII VITERBIENSIS

Obſeruationes, correctiones, & coniecturæ in D. Auguſtinum.

Editio Veneta ad ſignum ſpei 1552. Tom. 1.

In Vita S. Auguſtini.

AD finem leguntur hæc verba. *Non erit magnus, magnum putans, quod cadunt ligna, & lapides*) Non erit magnum, quod cadunt ligna, & lapides. L.

Ex Libris Retractationum.

Lib. 1. cap. 3. Nec illud mihi placet, quod Pythagoræ philoſopho tantum laudis dedi, & qui hanc legit, vel audit poſſit putare * credidiſſe nullos errores in Pythagorica eſſe doctrina, cum ſint plures; iidemque capitales.) me. F.

Cap. 7. Vanitas vanitatum dixit Eccleſiaſtes: in multis quidem Codicibus legi; ſed hoc Græcus non habet. Habet autem Vanitas vanitantium, quod poſtea vidi, & inueni eos Latinis eſſe veriores, qui habent vanitantium, non vanitatum.) Noſtri Codices hodie omnes habent vanitas vanitatum, atque ita Græci quoque *ματαιότης ματαιοτήτων* L.

Cap. 14. Quamuis & illa, quæ immerito non voluntaria peccata dicuntur) non V. C.

Cap. 21. Vbi de gallo gallinacco ait. Hoc ipſa petra Eccleſia) vbi de galli cantu ait. Hoc ipſa petra Eccleſiæ. F.

Lib. 2. cap. 21. *Sed* potius implere præceptū) ſe. L.

Cap. 31. *Intermiſſa* ſunt mihi à Chartagine Eccleſiæ) Interim miſſæ. L.

Ex Libris Confeſſionum.

Lib. 1. cap. 7. Niſi vero & iſta innocentia eſt in fonte lactis vbertim manante, atque abundante *opulentiſſimum*) <. O.

Cap. 16. Fingebat hæc Homerus, & humana ad *eos* transferebat) Deos. L.

Ibid. Ad quem Deum, inquit, qui tēpla *Cælo ſummo* ſonitu concutit) Cœli ſumma. L.

Cap. 18. Vt qui illa *ſanorum* veterum placita teneat.) ſonorum. L.

Lib. 2. cap. 6. Nam & ſi quid illorum pomorum intrauit in os meum, condimentum *ibi* facinus erat) cibi. L.

Ibid. Et nunc Domine Deus meus quid me in *futuro* delectauerit) furto. L.

Ibid. Cuius poteſtati eripi, aut ſubtrahi quid poteſt, quando, aut vbi, aut quo, vel *à poteſt*) à quo poteſt. Edit. Venet. an. 1570.

Cap. 10. Quis *exaperit* iſtam tortuoſiſſimam, & implicatiſſimam nodoſitatem?) exequauerit. F.

Lib. 3. cap. 2. Hoc enim tu Domine Deus, qui animas amas, *alteque* purius quam) lateque. L.

Cap. 8. Audaces priuatis conciliationibus, aut *direptionibus*) diruptionibus. L.

Cap. 12. Nam & multa prætereo *propter* quod propero) propterea. L.

Lib. 4. cap. 2. Quid diſtaret inter coniugalis *plae di modum*) placiti nodum. L.

Cap. 3. Quia enim factus ei etam familiarior, *&* eius ſermonibus) < L.

Cap. 5. An & fletus res *amaro* eſt) amata. L.

Cap.6. *Et anteque* amittat eas) etiam antequam. L,

Cap.8. Niſi quia *fuderam in arenam* animam meam) funderam in arena. F.

Cap. 12. Ecce *vbi* eſt, vbi ſapit veritas) Ibi. L.

Ibid. *Sed* quantum eſt ad illud bonum eſt,& ſuaue) &. L.

Cap.14. Cum *idem* ipſi & vituperando, atq; ſpernendo ea ipſa narrent) ijdem. L.

Lib.6. cap.2. Vnde *indignationem* ſumeret nõ ponebat) libationem. F.

Ibid. Et vt quod poſſet daret agentibus) ∽ ;

Ibid. Et *ſi* communicatio Dominici corporis illic celebraretur) ſic. L.

Cap.3. Ne *adiutore* ſuſpenſo) auditore. L,

Cap.6. Quam de viſco tàm tenaci mortis *exuſti*.) eruiſti.

Cap.10. Hoc ſolo autem pœnè *ima* illectus erat ſtudio litterario) iàm ∽ ;

Cap.16. Poſt mortem reſtare animæ vitam, & *tractus* meritorum) actus ∽ ;

Lib.7.cap.17. Et perueniret ad id quod ▾ eſt in ictu trepidantis aſpectus) non. Aliàs

Cap.18. Per quem ſubdendos *deprimeret* à ſe ipſis.) dirimeret F,

Lib.8. cap.2. Quibus tunc tota ferè Romana Nobilitas inflata ſpirabat *populi vſiam*) Polytheiam, ideſt Deorum multitudinem, ita enim Epiphan, hær. 37. Tertull, ad Prax. plurimam diuinitatem dixit Iuſtinus Martyr in oratione ad gentes πολύθεον vocat & πολυθεότητα. Hic autem alij codices habent *Populi etiam*, vt facilis lapſus appareat. Vtitur ea voce Niceph. lib.10, cap.26.

Cap.6. Iſti autem nihilo mutati à priſtinis, fleuerunt ſe tamen, vt dicebar, atque illi congratulati ſunt) ∽ :

Cap.8. Hortulus quidam erat *hoſpitij* noſtri) hoſpitis. L.

Cap.10 De ſupplicio *liberioris* peccati, quia eram filius Adam) ∽ :

Lib.9. cap.4. Et tortuoſa mea *dixeris*) direxeris. L,

Cap.7. Et tandem reſpirans quantum *patet aura* in domo fenea) ∽ :

Lib.10.cap.4. Qui mecum es *&* priuſquam tecum ſim.) etiam . L.

Cap.6. Nec candorem lucis *ecce iſtis* amicti oculis) cœleſtis . L.

Cap.7 *Et* eſt eadem vis.) Quia. Aliàs.

Cap.8. *Ne* forte nos ſumus) En. L.

Cap.11. Vt denuo velut noua excogitanda ſint *in idem* iterum) Ibidem. L.

Cap.13. Et hoc memini, *alnterque* nunc video) aliter quam. L.

Cap.17. Quid igitur *tu* vera vita Deus meus) <.

Cap.31. Poſt concupiſcentias tuas non eas, & à *voluptate* tua auertere) voluntate. F,

Cap.36. Sed vt inde ſit gaudium, quod non eſt gaudium? miſera vita eſt?) ſed vt inde ſit gaudium? quod non eſt gaudium, miſera vita eſt. L.

Ibid. Huic *amplius* placuit donum hominis, quam Dei) autem plus. L.

Cap.39. Aut etiam ſicut ex tua gratia; *ſed non ſua merita*) ∽ ;

Lib.12.cap.6. *Et* vt appareret inſolitum) <

Cap.11. Et hoc ſolum à te non eſt, quod non eſt *motuſque* voluntatis) motus, ſcilicet. L.

Cap. 17. Quid *ſibi* dicat alius) ſi. L,

Cap.28. Per tempora,& loca pulchras *narrationes* faciant) variationes. F. vel errationes. L.

Lib.13. cap.1. Et oblitum *tu* non oblitus es) tui. L,

Cap.8. Ex te oriantur veſtimenta veſtra) Videtur innuere locum Iſaiæ c, 58. ſecundum lectionem Tertulliani, & Cypriani, vt aperte facit ſerm 172. de temp.

Cap.37. Quemadmodum ſunt iſta opera tua *per nos*) propter nos. L,

Contra Academicos,

Lib.3.cap.18. velut adiutor, & *cuius* irrepſerat) ciuis. L,

De Ordine,

Lib.2. cap.11, Sed quoniam ſolent doctiſſimi viri quid inter rationale, & *irrationale* interſit) Rationabile. L.

Cap.14. Ad primum pertinere Tragœdos, vel Comœdos, vel choros *cuiuſcemodi*) cuiuſque modi, ſic infra lib.2, Soliloquior, cap.6. Vbi notandum eſt librarios vicinitate litterarum inter C. & Q. ſæpe alteram alterius loco poſuiſſe. L.

Ex Soliloquiorum Libris.

Lib.1, cap.10. Nam quanto augetur ſpes videndæ illius, *cui* vehementer æſtuo, pulchritudinis.) qua. F.

Cap.11. Vt honores illi, quos ante *poſſe* neceſſarios iam dediſti) <. L.

Ibid. Et ſi ad illa, quæ cupio, nonniſi per hæc mihi tranſitus *eatur*) datur. L.

Ibid. Vt malè olere omne cœnum, *non ſemper commoueri ſentias*) non ſemper; ſed cũ commoueri ſentias. ∽ :

Cap.14. Iam flere non duro) Iam durare flere ∽ :

Lib.2. cap.2. Quid ▾ ipſa veritas occidat) ſi. L.

Cap.9.

Cap.9. Quid omnis pictura, vel *cuiuſcemodi* ſimulacrum), cuiuſque modi. L.
Cap.12. *Ex* hoc non peræqi in omnibus) ſed. L.
Cap.14. An incœpta omittimus ▾ expectamus) & . L.
Cap.15. Hic vero dubitare *clementia* eſt) dementia. L.
Cap. vlt. Tum enim alterius, *atque* magnitudinis) æquæ. L.

De Magiſtro.

Cap.4. Num nihil diſtat inter hæc omnia *in* eas res) &
Ibid. *Nam* omnia ſigna tibi videntur aliud) Num. F.

De Quantitate Animæ.

Cap.3. Sed *ſolo* interroganti mihi reſpondeas) volo. F.
Cap.4. Imo *quidam* longè diuiniùs) quiddam. F.
Cap.5. Quj ergo fundus eſt, qui ſinus, quæ immenſitas, quæ *poſſidet* hæc capere) poſſet. F.
Cap. 7. Aut quidem his affecturus ſis) Aut quid ex his effecturus ſis. F.
Cap.9. Et linea lineæ contraria *non* ſit) ⋞
Cap.16. *Foris*, & in ſe ipſo totus teres) Fortis. L.
Ibid. *Campos* rationis ſit) compoſque L.
Cap. 19. Vel *quo tenue* vinum ſit) Quotenue. L.
Cap.22. Voluntas autem *vtrum* exhibet) nutum. L.
Ibid. At ſi creſcere animam putamus cum additur, viribus *minimi* putanda eſt) minui. L.
Ibid. Si iam *ibi* ſatisfactum eſt) tibi. L.
Cap.27. Ex quo *licet*, vt opinor,) liquet. L.
Cap.28 Tanto magis ſimiliorem hominem *decori* facit) pecori. L.
Ibid. Vt nihil aliud agerem, quam *reddere me, cui mihi*) redderem me mihi, cui. L.
Cap.33. Ac *molim num* multimoda miracula) molium. F.
Ibid. *Demetiendi* ſubtilitatem) Dimetiendi. L.
Ibid. Quid effectum erit cum fuerit ab omni tabe anima libera, maculiſque diluta, cum ſe denique in ſe ipſa lœtiſſimè tenet) Quod cum effectum erit, ideſt, cum fuerit, ſic aſſerunt Louanienſes in editione Antuerpienſi. quod ſi tenemus, neceſſario legendum videtur infra non *cum ſe denique*, ſed *Tunc ſe denique*, vt ſententia, & verborum ordo, & ſtructura conſtet. L.

De libero Arbitrio.

Lib.1.cap.10. Quamquam robuſtiſſima *tueatur* fide) teneatur. L.
Cap.13. Quj enim habet, & diligit voluntatem bonam, & *obſiſtit* cis) obſiſtit. F.
Lib.2.cap.4. Quo monet non videns & indicat ſe vtrumque ſentire) ⋞ nàm editio Veneta 1570. non habet coniunctionem *&*, quæ certè ſententiam ſuſpenſione perturbat.
Cap.9. Vnde nec ego de tua mente aliquid cerno, *vt* de mea) tu. L.
Cap.11. An alterum exiſtat ab altero, *vt* alterum in altero conſiſtat.) aut. L.
Cap.16. Ad quas referas *quaque* pulchra ſentis exterius) quæcunq; F.
Cap.18. Et certè nunc reſponde quæſo, quid tibi melius eſſe videatur in nobis ▾ *fine* quo rectè viui poteſt) Id ne. F.
Ibid. Sicut in ipſa etiam, quam tu commemoraſti, iuſtitia *rectè* ratio viget), recta. L.
Lib.3. cap.1. Sed neſcio an *vlla* culpa ſit.) nulla. L.
Ibid. Atque in noſtra *potius* poteſtate, neque *culpandus*) poſitus. L. laudandus.
Cap 6. Vt quod inuitus es, *afferatur*.) auferatur. F.
Cap.8. Si dixerit. Non erat *tam* difficile) tamen. L.
Cap.12. *Sic* eam non peccaturam præſcinit Deus) Sicut.
Ibid. Sine *nulla* eſt melior rerum ordinatio) vlla.
Ibid. *Et* tamen propter loquaces, vt infirmos) ⋞ F.
Cap.15. Nam & quæ redduntur *tralegando ei reddu tur, qui tralegauerat*) translegando ei redduntur, qui translegauerat.
Ibid. Si iuſtum, & prudentia *perfectum*) profectum.
Cap.16. *Deus* autem, ſi accepit) debet.
Ibid. *Quanto* & in ipſis eum laudabilem) Quando.
Cap.20. Aliquod in ſuo genere fieri *Deus*, ornamentumq; terrarum) decus. L.
Ibid. In iſtis autem ianua *miniſterij*) myſterij. Aliàs.
Cap.22. Nec vlla *vlterior* peccatorum cauſa quærenda) interior.
Cap.23. Maior quærela, & quaſi miſericors *depoma* ſolet) depromi. L.
Ibid. Quis *ergo* nouit) inquam. F.
Ibid. Et talium quæſtionum ▾ ſtudioſiſſimi examinatores) non.
Ibid. Reſtat vt aut officio ſuſceptæ ſint, aut irrogatæ ſupplicio) Ignorantia, & diffi-

cultas, aut officio ſuſcepta, aut irrogata ſupplicio. L.

De Vera Religione.

Cap.14. Et hoc quidem * manifeſtum eſt) adeo. G.
Cap.15 Ita enim nobis ſuadetur à corporis voluptatibus, & ad æternam) < V. C.

De Moribus Eccleſiæ Catholicæ.

Lib.1. cap.1.*Cuiuſcemodi* Eccleſia) cuiuſque modi. F.
Cap.3. Ita *fit* ſanè) ſit. L.
Cap 31. *Traditionem* tamen etiam ipſi reddunt vni) Rationem. F.
Lib.2. cap.1 Hoc enim intellecto, & *perfecto.*) perſpecto. L
Cap.2. Eorum ne qui quærunt vnde ſit, *quód* quid ſit ignorat) qui. L.
Cap.3. Non enim erit aliter ſummum bonum, ideſt, *enim* quo nihil eſt melius) < L.
Cap.16. Quid de fimo bubalo, qui eſt certè bouis *tarde* ſordidior) carne. L.

De Geneſi contra Manichæos.

Lib.1. cap.5. Qui feciſti mundum de materia informi) ∽:
Cap.8. Quouſque ad *argis* regulas perducatur) artis. L.
Cap.13. Cuius ſemen in ſe * ſecundum ſuam ſimilitudinem) eſt. L.
Ibid. Quis iuſſit naſci tantas herbas, vel ſpinoſas, vel *venoſas*) venenoſas. L.
Lib.2. cap.1. Et omnia viridia agri *tanquam* eſſent.) antequam. L.
Ibid. Hæc vocabitur mulier, quoniam de viro * ſumpta eſt) ſuo.
Cap.10. Vtique locos iſtos terrarum quamuis ſecundum hiſtoriam in terra inueniantur) ∽:
Ibid. Iuſtitia enim ad omnes partes animæ pertinet, quia *ipſe* ordo, & æquitas animæ eſt) ipſa. F.
Cap.11. *Adhuc* enim erat quo fieret) Ad hoc Aliàs.
Cap.21. Quo enim maiori *iuditio* potuit ſignificari mors) inditio. F.

Ex libro Epiſtolarum. Tom.2.

Epiſt.3. Modus autem ipſe dicendi, quo Sancta Scriptura contexitur, *quam* omnibus acceſſibilis.) quamquam. F.
Epiſt.5. Vt munera ederet, *veneratoreſq;* veſtiret) venatoreſq; L.
Epiſt.9. Si enim ad Scripturas Sanctas admiſſa fuerint *velut* officioſa mendacia) <.
Ibid. Cuius pondere contentioſæ falſitatis *obteratur* improbitas) ſubruatur.
Epiſt.19. Ac ſi aliquid in eis *offendo*) offendero. L
Ibid. Vt quantalibet ſanctitate, *doctrinaque* præpollent) doctrinaue. L
Ibid. *Quod* vel Timotheum circumcidit) Cum. L
Epiſt.23. Quando quod traxit *admiſſum eſt*) admiſſum. G
Ibid. Quod quidem non ea fide ad baptiſmum percipiendum paruulos *ferunt*) offerunt. G
Ibid. Vndè miror parentes in iſtis rebus fideliter * paruulo reſpondere) pro. G
Ibid. Nàm ille tunc adoleſcens, qui talia breuiter *volebat* audire) nolebat. F
Epiſt.28. Sed nunc quod dicitur animas nõ in (neſcio quo) fonte exiſtentes mittere.) Inter Hieronymi opera tom.4. ita hunc locum legimus. Sed nunc quod dicitur animas neſcio quo fonte iam exiſtentes non mittere.
Epiſt.31. Charitas Chriſti, quæ vrget nos etiam abſentes *licet* per vnitatem fidei alligat) < F.
Epiſt.32. *Ergo* neutrum poſſum) Ego. F
Ibid. Ne dum auidus hauris bona, & recta, quæ *data miniſtro*) dat à miniſtro. F
Ibid. Apud Deum *enim* meliorem) At enim Aliàs. Etenim. L
Epiſt.33. Quo paſcuntur oculi temporalium *expectatores*) ſpectatores. L
Epiſt.36. Pulchra quidem, *ſed* mira vagis præſentia rerum) ſeu. L
In Annot. Epiſt.38. Videtur Paulini) & Paulinum non ſatis refert, & ab Auguſtino in citandis ſacræ Scripturæ verbis non parũ diſſonat. L
Epiſt.38. Talibus *concepit te* ſeminibus, talique in vitam nouam connubio *procreat*) conceptus. F. procreatus. F
Epiſt.44. Quorum immanitatem, vel ſi hoc *maius* potentiam) mauis. L
Epiſt.48. Qui nobis occaſionem præbuit, *iamque* faciendi) viamque. F.
Ibid. Quorum ſchiſma in *Byzantio*, & in Tripoli exarſit) Bizacio. L
Ibid. Tale tunc erat tempus, de quo ſcripſit Hilarius) fortè innuit locum, qui eſt lib.7. de Trinit. poſt principium. *Eccleſia inter has periclitatur*, vel veriùs locum, qui in libro de Synodis cap.27.
Epiſt.49. Vt qui æternam noluit *haberi* peccati perfruitionem) habere. F.
Ibid. *Si* fortè opus erat tanquam ouo eoriũ) Niſi. L
Ibid. *Vix* moleſtum eſſet, non tamen mirũ) Vt. F

Ibid.

Ibid. Vaporem ventris, quo cibi *madeſcunt*, potuiſſe) miteſcunt. F

Epiſt.50. Verè hinc te apparet etiam *Dei* ipſa virtute militari) de. L

Ibid. Poteſt facillimè accipere de Eccleſia *Sitiuenſi*) Sitifenſi. L

Ibid. Tu niſi malo coactus rectè facere neſcis) Terentius Adelphis. Eſt quidem ipſa ſententia, ſed non verba; ait enim prima ſcena. Malo coactus, qui ſuum officium facit, dum id reſcitum iri credit, rantiſper cauet.

Ibid. Exundanti venæ puluis obſtruſus ſanguinem *obtinuit*) continuit. L

Epiſt.54. Quamuis ergo cautè, ſalubriterq; prouiſum ſit, vt locus *illius* humillimæ pœnitentiæ) illis. L

Ibid. Vbi quidem ſi aliquos ſuſtinet *repente* cruciatus) à repente. V.C

Ibid. *Ac non* potius ſubuertit, atque opprimit) ∽: Videtur aut abundare negotio, aut aliter legendus locus. L

Ibid. *Qui* vero contra ius ſocietatis humanæ furtis, rapinis, calumnijs, oppreſſionibus, inuaſionibus *abſtulerit*) Quæ. L. Abſtulerint. G.

Epiſt.55. Saltem *timeantur* annonæ) mereãtur. L.

Epiſt.56. Quam vt noſtro miniſterio, atque vt ita dixerim, ſatellitio *indurata*) indutæ. F.

Ibid. *Et* fruſtra etiam humeros conetur excutere) vt. L

Ibid. Tam *gaudium* imaginum corporum) grandium. L

Ibid. Vt tardiùs quam *poſſent*, tibi hæc mitterentur) popoſceras, vel poſceres. L.

Epiſt.64. Multas carnales *fœlicitates*, & ægritudines) fœditates. L

Ibid. In paucis gemit *conſiliorum* grauitate) conciliorum. ∽:

Epiſt.65. *Hinc* oro participem me facias) Hic. L.

Epiſt.66. *Adhuc* eos ad domum Dei tecũ) Adduc. L

Epiſt.67. Architheater etiam Dioſcorus) Archiater. L.

Epiſt.68. Qui ſi malum pro malo redderent etiam ſi contra legem facerent Chriſti *) Deſunt aliqua verba. Excuſari forte poſſent. L.

Epiſt.75. Tunc *quidem* ad terrorem viuentium) quippè. Aliàs.

Ibid. Sed ſi tibi *quam* iuſtè fiat, dominus reuelauit) quod. Aliàs.

Ibid. Ad eum non pertinere quis ambigit? * Quid de tot animabus) Quid dicam de coniuge? G.

Ibid. Vnde ſi fueris interrogatus *rect am ratio*nem non vales inuenire) reſponſionem rectam. G.

Epiſt.86. Sine vllo ſcrupulo, *vt* diſceptatione ſectare) aut. L

Epiſt.96. Quamuis ad nos *à noſtris quibuſdam* laicis ſint geſta perlata) Neſcio quibus ∽:

Ibid. *Quibus* ille auditum ſe crederet, & abſolutum) à quibus ∽:

Ibid. Quæ vtrum vera ſint dubitamus, quod ſub nulla *illius* perſecutione) vllius F.

Epiſt.99. In carcere concluſis ſpiritibus prędicauit *quid boni ſoli meruerint.*) Perplexa lectio, ita videtur extricatior reddi poſſe, ſi legatur. Duo boni ſoli meruerunt. Solos autem duos Abraham, & Lazarum. Clemens Alexander, Strom.lib.6. quæſtionem pœnè eandem tractauit. L.

Ibid. Vt eum Dominus in infernum veniſſet *illis* doloribus ſoluerentur) illi. O.

Ibid. Quid *is* ergo præſtiterit) ijs. L.

Ibid. Præſertim quia ne ipſos quidem inferos vſpiam ſcripturarum *locis* in bono appellatos potui reperire) < F.

Ibid. Iam vt arbitror *attendimur* forma verborum) attenditur. F

Ibid. *In illo vero*, quã propoſuiſti) Illa ergo. L

Ibid. Quid ſi factum * fuerit, poterunt illa verba vtroque modo intelligi) & F

Epiſt.100. Euigilauit, & ſomnium, vt fuit) euigilauit, atque ille, & ſomnium abfuit F

Epiſt.104. Quod autem quibus ſimul *ſcripſi*) ſcripſiſti. F

Epiſt.106. A quo ſibi *bona* ſunt omnia bona) donata. F

Ibid. Ne vel hoc * ſit in eo) non. F

Epiſt.109. Cogitate quid mali ſit, vt cum *Deo* natis in vnitate gaudeamus) de. F

Epiſt.110. Hipponenſium *regionum*) regiorum. F

Epiſt.111. Volo *Et* me doceat, ſi verum ſapit) vt. F

Epiſt.119. Eos enim *inculpat* qui dicunt) culpat: F

Ibid. In interiora Auſtri nulla ſemita certa, *vel recta* gradiuntur) < F

Ibid. *Itaque* enim longitudo) Ita. L

Ibid. Quod memento quam ſæpè commemorem, *nec* iam nunc) ne. L

Ibid. Sicut in Octonario, *quia* redit ad primum) qui. L

Ibid. Quaſi tubas exhortationes *inflamment*) Inflent. F

Ibid. Quam * pauciſſimis, & manifeſtiſſimis) in. G

Ibid. Legalibus tamen *ſarcinis*) Sacramentis. G

Epiſt.120. *Scilicet* vnum aliquid intuentes) Sed. F

Epiſt.122. Non itaque debemus tam nobis

ipſis

ipſis eſſe contrarijs, vt ˀ credamus) non. F

Ibid. Et nunc non *eſt peſſimus* aperire os.) poſſumus. L

Ibid. Nobis autem confuſio faciei, ſicut dies *bic.*) hæc. F

Ibid. Et ad iudices noſtros, qui iudicabant *in nos*) < L

Ibid. Intende Domine, & ne *tradideris* propter te Deus meus) tardaueris. L

Ibid. Nam Sitifenſis ante paucos annos Seueri Epiſcopi neptis) videtur gloſs: additum, ſed non repoſitum ſuo loco, ideſt poſt verbum Epiſcopi. L

Epiſt. 124. *Ne fortè* nunc fieri poſſit, quod ante non potuit) Pro ſi fortè. L

Epiſt. 125. Non ne inter hæc verba, *ecce ſemiuiuus* dum vita ducitur priùs finienda, quàm corrigenda. Vis vt ignoſcam *ſatiabili* ſecuritati tuæ) iaces ſemiuiuus. L. Inſatiabili F. vt infra hic, vel Inſanabili.

Epiſt. 126. Ne *quiſque* non de homine, ſed de ipſo hominis bono aliter ſentiat) Nequis. L. Nequiſquam. F

Epiſt. 126. Neque enim te arbitror non recolere magnam me *ad* te) apud. F

Ibid. *Vt* quamuis magnum deſeratur malũ, & magnum teneatur bonum, cogi *tantum* homines) < F. tamen. F

Epiſt. 128. Cui ſe Chriſtus largiſſimè infundat, fructus ei afferas.) vt. F

Epiſt. 130. *Circenſibus*) Cirthenſibus, vel Cirtenſibus. F

Ibid. Et tamen malus Polemo *magis* ebrietate inueterati erroris *veſtitur*) ∽ :

Epiſt. 131. Neque enim à quolibet diligor, ſubleuor, & *eligor.*) erigor. L

Ibid. Maximè quibus *dam* etiam ſilentiorũ dimenſa) < L

Epiſt. 133. Quæ vtique *per* viſcera charitatis noſtræ ſunt) < F

Epiſt. 134. Vt ipſe quibus Chriſtiano iure, potueris *anima* fiducia iſtam epiſtolam legas) omni. F

Epiſt. 136. *Nequaquã* me de illo tale aliquid crediduiſſe) Nec vnquam. F.

Epiſt. 137. *Qua* mala ſimiliter prænuntiata.) cum. L. Quàm. F.

Epiſt. 139 Sed vt ingens diuiſis *vberem* flumen haurirem) vberis. F.

Ibid. *Chriſti* de ſtipite pendens) < L.

Epiſt. 140. Vnde fortaſſis *fecerimus*) fecimus. F.

Ibid. Ita illud quod *profectum* eſt) perfectum. F.

Epiſt. 143. Hoc eſt quod nos ˀ magiſque compellit non tacere) magis. F

Ibid. Definientes tantummodo eſſe *gloriam* Dei, & adiutorium) gratiam. L

Ibid. *Alij* Dominum, & deprecatus ſum illum) Adij. L

Epiſt. 144. Tanquam & nos *id* ipſis quietius) in. L

Ibid. De ſpiritu *ſonante* per gratiam) ſolante. F

Ibid. Nec facilè quiſquam eſt, qui palam committat *quod per* illicitam) per quod. F

Ibid. Non quia hoc audent apertè dicere, ſed *eorum ſententiam velint*) ∽ :

Epiſt. 147. Ne fortè intemperantes nonnulli auditores malint *expectare* certamen) ſpectare. L.

Epiſt. 148. Et maximè hoc tempore *faciliùs*, & latius) felicius. L

Ibid. Quod ſi propterea in te ipſa didici, qui populo miniſtrat Sacramentum) ∽ :

Ibid. *Aut* quod negotium mihi.) Ad. F

Ibid. Multò facilius *mique* gratius) Multoq; L mihique. F.

Epiſt. 152. Ecce Epiſcopi *patris veſtræ*) partis. L

Epiſt. 153. Vel ipſe, vel *ille*, quæ cuſtodit) illa, Ita infra.

Epiſt. 154. Quam ille, qui ei iurat per duos falſos, quos colit) Codex Frobenianus, & Iuo p. 12. cap. 35. ita habent hoc loco. Quià ille, qui ei iurat falſos Deos colit.) Quia ille, qui ei iurat, iurat per Deos. F

Ibid. Sicut Laban per Deum *Iacob*) Nachor. Iuo.

Ibid. *Ideò* peccat, ſi fieri permittit) < V. C.

Epiſt. 161. ˀ) Honorato Donatianæ. Hæc Epiſtola in editione Veneta 1570. eſt numer. 160 & ſic de alijs Epiſtolis vna minus.

Arbitramur nos non debere dubitare de *tam* euidentiſſima completione) < L.

Epiſt. 162. Si propterea concilium *regebat*, vt paci conſuleret) cogebat. F.

Ibid. Miſſaq; *tractatoria* ſuper eorum nomine) Tractoria. Concilium Carthag. 5. c. 10. Africanum c. 43. to. 1. mentionem faciunt de Tractatória, ſed ibi legendum Tractoria. Eſt enim tractoria, vel euocatoria epiſtola Primatis euocantis Epiſcopos ad Synodum, vel facultas publici curſus, de quo Codex Theod. l. 8. tit. 6.

Ibid. Quos volebat *illi* differri) ille. L

Ibid. Propter ipſius Secundi ſocietatem, qui eis *perceperat* territus) pepercerat. L

Epiſt. 163. Vt ad interrogationem ſuam breuiter reſponderem quærens à me *quam* iuſtum putarem) Quem. Vtrum iuſtiorem.

Epiſt. 164. Propterea ergo vos non rebaptizamus, qui *radicem* vos reddere cupimus) radici. L

Epiſt. 168. Minatur eidem matri ſe in partem Donati *tranſlaturum*) Aliàs tranſiturum.

Epiſt. 180. Qui *quiſquam* vult ire ſiue certis neceſſitatibus impeditus) nuſquam. L.

Epiſt.

Epiſt. 181. Nota quæ ſequuntur XVI. Epiſtolæ Auguſtini non ſunt, & ab omnibus reijciuntur.

Epiſt. 202. Et erga coniugale vinculum fides, *certique* honeſti, ac probi mores) ceterique F.

Epiſt. 203. Quæ hic *reuelant*, ibi grauant) Releuant. L.

Ibid. Chriſtiana potiùs indutus fiducia *exiſtis*, & dicis) Exilis. L.

Ibid. Si tunc regnantibus iuſtis cum Domino, damnatiſque impijs nemo *rebaptizabitur*) Baptizabitur. F.

Ibid. *Ne* forte fieri poſſit, vt adiuuante Domino) Pro ſi forte ſupra 131. vel epiſt. 124.

Fol. 172. vbi eſt epiſtola incerti auctoris ad Demetriadem. Cum opus hoc epiſtolarum emacularemus) Quæ ſequuntur omnia falſo inſcripta ſunt, vel Auguſtino, vel Cyrillo Hieroſolymitano. Cum multa inepta ſint, & hæretica. Sequuntur autem hic Epiſtolæ Auguſtini num. 66. ideſt, à CCIV. vſque ad CCLXX. in excuſis Codicib. Antuerp. an. 1576.

Epiſt. CXLIII. Nota; Auguſtinus ſupra Epiſt. 143. in fine plane videtur ſentire hanc epiſtolam eſſe Pelagij, non Iuliani 138 L.

Circa finem tom. 2. epiſt 1. Quandiu in hac *ita* conuerſaris ſine peccato) vita. L.

Epiſt. 4. Vbi iam non *certarum* ſpatio diuidemur) Terrarum. L.

Ibid. Merito *pertuliſti*) Protuliſti.

Epiſt. 15. Quas prouincias ſcimus *nobis* NOS habere primates) <. SVOS. V. C.

Epiſt. 16. Quæ fidelium nomine eos cenſet *indignos*, quibus) dignos. F.

Ibid. *Et* quamuis ab vtero recentiſſimi paruuli) <. F.

Ibid. Atque in Concilio iudicatum homini *nato* in æternum pareat) Nato ne. F.

Ibid. Attende obſecro *rem*) Te. F.

Ibid. Quemadmodum vir circumſpectus Pelagius, nam ex eius libro hæc, quæ modo poſui verba tranſcripſit ſenſit) Pelagius (nam ex eius libro hæc, quæ modo poſui verba tranſcripſi] ſenſit.

Ex Tom. 3. *lib. 2. de Doctrina Chriſtian.*

Ex lib. 2. cap. 16. Ingenium quippe, vt ita dixerim *ingenuum* non poteſt non moueri.] ingenuum. F.

Ex Cap. 20. Qui v genethliaci propter natalium dierum) olim. Grat.

Ex cap. 22. Quod geminorum partum *ſtermi-nat*) diſterminat. L.

Ex lib. 3. cap. 12. Et *ſanius* quiſque maluerit) ſanus. L.

Locutionis de Exodo lib. 2. num. 113.

Iuſti æternæ non ſunt ſtabilia) locus parum intellectus à librarijs corruptus vt opinor ita reſtituendus: Iuſtitiæ terrenæ non ſunt ſtabilia. L.

Num. 122. Non dixit quid *aurea*) < F.

De Fide, & Symbolo.

Ex cap. 2. Niſi *cum* aliqua ab illo v fabricata natura tanquam materia adiuuaret) Eum. v Non. L.

Ibid. *Qui* noſtræ fidei Chriſtus Ieſus Dominus commendatur) Quibus. V. C.

Ex cap. 3. Credimus etiam, *&* in Ieſum Chriſtum) < L.

Ibid. Quoniam per ipſam innoteſcit *ſignis ſecretiſſimis* pater) Animus ſecretiſſimus patris. Antuerp.

Ibid. Et tamen tale *iudicium* quo fiat) indicium. F.

Ibid. Quaſi alter animus ab animo per quem ſe *indicet*) indicet. F.

Ex cap. 4. Neque ex tempore genitus quoniam ſempiternus Deus) Quia o Antuerp.

Ibid. Nihil v habet Deus contrarium) Ergo L.

Ex cap. 7. Ne v illud incidamus ſacrilegium.) In. F.

Ex cap. 9. Digeſtaque, itaque *fidei* commendata, ET diuina generatione Domini) Fide atque < L.

Ibid. Spiritus Sanctus non *minore* natura, quam Pater) Minor. F.

Ibid. *Quodcunque* ergo de ſingulis interrogati) Aliàs quamquam.

Ibid. *Vt tamen non tres doceri* à nobis coli) Non tamen tres Deos. L.

Ibid. Vnde etiam v donum Dei dicunt) cum. Antuerp.

Ibid. Propterea, & fidentia prædicandæ veritatis, *quia* impleti ſunt) Qua. Antuerp.

Ex cap. 10 itaque credimus v remiſſionem peccatorum) Et Antuerp.

Ibid. Quia in *eam identidem*, velut digitus, intenditur) eandem. L.

Ibid. Hominis autem, vel pecoris, & corpus, & caro v) eſt. Antuerp.

De Definitionibus Orthodoxæ fidei, ſiue Eccleſiaſticis dogmatibus.

Algerus lib. 1. cap. 22. de Sacram. Euch. citat ex hoc libro c. 82. nomine Gennadij in prima editione. vt natarunt Louanienſes. Valafridus Strabo lib. de reb. Eccleſ. cap. 20. citat ſententiam 53. ex Gennadio Maſſilienſi preſbytero in dogmate Eccleſiaſtico. Vide librum de diuinis officijs fol. 404. col. 2. S. Thomas item Gennadium laudat auctorem quodlib. 12. art. 10. tom. 12. 75. A. & Platina in vita Symmachi. Petrus Lomb. ſent. 2. d. 8. c.

De Fide ad Petrum Diaconum.

Bertrandus, is cuius extat tractatus de corpore, & ſanguine Domini, citat ex Fulgentio in libello de Fide caput 19, in hoc opere locatū pag. 223.

Ex cap. 1. Æternum quippe, & ſine initio eſt ᵛ de Patris natura natus exiſtit) Quod, L.

De Trinitate.

Ex lib. 1. cap. 1. Nullius generis rerum verba *viſitauit*) vitauit. L.

Ibid. Et paulo poſt *eis* dicit) < Antuerp.

Ex cap. 4. *Et* filiuſque à Patre ſit genitus) < L.

Ex cap. 8. Quod ᵛ forma ſerui maior eſt Pater) In. F.

Ex lib. 2. cap. 1. Et minor Patre ſecundum ſerui *in* formam, quam accepit) < L.

Ex cap. 4. Quia de *filij* accipiet) Filio. Antuerp.

Ex cap. 5. In Euangelio dicitur Virgini Mariæ quærenti ab Angelo quomodo fiet iſtud Spiritus Sanctus ſuperueniet in te) locus Euangelij ſi veterum ſententiam ſequimur Cypriani, Tertulliani, Lactantij, & aliorum, nihil pertinet ad diſtinctas Trinitatis perſonas, ſed ad diuinitatem ſignificandam, quia enim Deus ſpiritus eſt, homo autem caro: & Maria virum ſe cognoſcere, ex quo conciperet, negauit, audiuit ab Angelo diuino ſemine, ideſt, Spiritu Sancto (quod erat ipſum Dei verbum) implendam eſſe, atque ita hic Spiritus non tertiam Trinitatis perſonam; ſed Dei Verbum, & ipſum Deum verum ſignificat: & ceſſant quæſtiones inexplicabiles, de quibus multa multis locis tàm ipſe Aug. quàm alij multi perplexe ſcripſerunt, vt alibi notaui. L

Ex lib. 4. cap. 17. vtrum experimento præteritorum futura *conijciantur*) conijciant. L

Ex lib. 12. cap. 22. Negandum *non* eſt eſſe peccatum) < L

De Geneſi ad Litteram.

Ex lib. 1. cap. 1. Tenebræ erant ſuper abyſſum, vt *tranſacto* verbo) Tranſlato. L

Ex lib. 9. cap. 4. vbi nulla concupiſcentia tanquam *ſtimulis* inobedientis carnis vrgebat) ſtimulus. L.

Ibid. Hoc eſt *deſolatio* dici poteſt) De ſolatio. L.

Ex cap. 7. Quoniam id, quod bonum habent nuptiæ, & *quam* bonæ ſunt nuptiæ peccatum eſſe nunquam poteſt) Quo. L.

Ex cap. 17. vt per *iuuentam* ſterilis fœmina in ſenectute pariat) Iuuentam. L.

Ex lib. 11. cap. 11. ex quo *odere* diuinæ prouidentiæ) opere. L.

Ex lib. 12. cap. 8. ſi benedixeris Spiritu QVIS ſupplet locum *idiotæ? quomodo* dicet) QVI Alias Idiotæ quomodo. L.

De Mirabilibus Sacræ Scripturæ.

D. Thomas librum hunc authenticum non eſſe, ait, & falſo Auguſtino adſcriptum p. 3. q. 45. 3. 2. Adamannus quidem Presbyter, & Abbas Monachorum in inſula Nua vltra Britanniam his temporibus ſcripſiſſe traditur, quare non fuerit forte coniectura admodum fallax, ſi eidem libros hoſce tribuamus; quamquam Beda lib. hiſt. Anglic. 5. cap. 16. & tribus ſequentibus nihil tale ſcripſiſſe prodat; ſed tantum de locis ſanctis. Hic auctor acceſſum, & receſſum maris appellat Ledonem, ac Malinam, quæ duo legimus etiam apud Bedam de Mundi conſtit. cap. 8. 318. 17. tom. 1. & lib. de natura rerum cap. 39. tom. 2. 39. & lib. de temp. ratione c. 27. tom. 2. 117.

Ex cap. 4. Huius argumenti lib. 2. Hiberniæ natum, & circa annum Domini 660. hæc ſcripſiſſe colliges horum trium librorum Auctorem. Quare poſt Auguſtinum ſcripſit an. 280. vel verius 230.

Ex lib. 2. cap. 4. *Allia, & Spaſſa* conſulibus) Auiola, & Panſa. L.

Ex cap. 18. Sed motu *coagente gyruſcola* mole) cogente grauiuſcola. L.

Ex lib. 3. cap. 11. Quod *de* prima vice moriuntur) Ideo. F.

De Agone Chriſtiano.

Cap. 29. *Nec vere ſic viuerent*, vt vel inter ſe pacem poſtea cuſtodirent) Nequiuere ſic viuere. F.

De Opere Monachorum.

Cap. 1. Adſit itaque ipſe etiam mihi, ipſe quo ita paream) Ipſeque ∽ :.

Cap. 5. Ille enim ea, quæ mittebantur, ſicut de illo ſcriptum eſt *auferebat*) ferebat ἐβάσταζεν Portabat dixit exponens locum hunc tract. 50. tom. 9. L.

Cap. 16. Conſilium in hoc *Deus*) dans. L.

Cap. 21. In eandem labem peſtifera contagione *imitantur*) mittantur. F. vel inuitantur. L.

De Diuinatione Dæmonum.

Cap. 8. Vnde quis vſque adeo *decipiat*) deſipiat. L.

De Spiritu, & Anima.

Cap. 29. *Veruntamen* iſta fiant per eorum præſentiam) vtrum tamen. F.

Li-

Liber inſcriptus Speculum.

Ex hoc libro quiuis cognoſcere poteſt, iam tunc Auguſtino uiuente D. Hieronymi Bibliorum verſionem non modo vulgatā fuiſſe: ſed in manibus pœne omnium vbique fuiſſe: cum nihil ſit toto hoc tractatu ab Auguſtino alijs verbis citatū, quam ſit à Hieronymo verſum, cū alioquin conſueuerit Auguſtinus vulgatam multo ante LXX. interpretū verſionem ſequi, nec probare omnino Hieronymi ex hebræo verſionem. Quare hoc opuſculum ex ijs cenſendum erit, quæ extrema in ſenectute conſcripſit, quo tempore veriſimile eſt Hieronymi verſionem apud omnes auctoritatem publice iam ſibi comparaſſe. L

Sententiæ ex Aug.

Inter opera Proſperi Aquitani hæc reperiuntur omnia eodem ordine. L

De Mendacio. Tom. IV.

Cap.13. Deinde ad Imperatorem ductus vſque adeò *mirabilis* apparuit) miſerabilis. L

Cap.14. Quod *meum* mendacium eſt) verum. Alias.

Cap.16. Humanus eſt enim Spiritus *ſapientiæ*, & non liberauit *maledictum* à labijs eius) ſapienti L. maledicum. L

Ibid. ſermonum autem illius anditio *à Domino* veniet) ad dominum. L

Cap.21. Non eſt mentiendum quinto genere, quia ᵛ nec ipſa veritas) ſi. O

Contra Mendacium.

Cap.12. Mendacium eſt, quippe, falſa ſignificatio ᵛ cum voluntate fallendi) vocis. Iuo. Grat.

De Fide, & Operibus.

Cap.4. *Inſtituendam* putant eſſe, & Eccleſiam, & diſciplinam) Deſtituendam. G.

Cap.8. Non ſolum *qui* credere debeant) quid. L

Ibid. Cum vita mutanda ex vetere in nouam, *doctrinam* euangelica traderetur) doctrina. L

Cap.16. Et membrum, quod eum ſcandalizat fortiter *amputat*) amputabit. G

Quæſt. Super Gen. lib. 1.

Num.145. Cum autem quæ non ſunt, tanquam ᵛ ioco dicuntur] ſint. G

Super Exod. lib. 2.

Num.47. Si autem quod aliquanto probabilius dici poteſt tunc *habeamus* intraſſe Iſrael in Ægyptum] ∽:

47. Quando illic Ioſeph eſſe venditus cœpit, detracturi ſumus adhuc annos tredecim] aut ego nihil intelligo, aut mirum eſt Auguſtinum id temporis, quod ad ſeruitutis ſummam addendū omnino erat, cenſuiſſe eſſe detrahendū. L

Num.71. Sed ſi furti nomine *benè* intelligitur omnis] pœnè. Burch.

Sed vtique à parte *tum* intelligi voluit) totum. Burch.

Num.80. Si autem litigabunt duo viri, & percuſſerit quis mulierem fœtum in vtero habentem: & dabit *cum poſtulatione*] Origenes hom.10. tractans hunc locum videtur occaſionem dediſſe Auguſtino, vt alicuius ſignificationis cauſa duo inducantur rixantes; quod vero eſt apud LXX. μετ᾽ ἀξιώματος eſt verſum *cum poſtulatione* nullo fere ſenſu apud Origenis interpretem ſemper eſt *cum honore*, & apud Luciferum Caralitanum Epiſcopum lib.2. pro Athanaſio eſt *cum dignitate*. L

Num.90. Si autem in diebus, quibus lactatur, quis hoc habuit vnquam Iudæorum, vt agnum non coqueret, niſi cum deſiſteret ſugere? Quid eſt autem in lacte matris ſuæ?] Leu.22. prohibentur offerri victimæ ante octauum diem à partu, & eodem die cum matre. Vide Theodor. in quæſt. loci huius, & Ambr. in Virg. Inſtit.c.16.

Num.154. Ego tranſibo ante te in gloria mea, & *vocabo nomen Domini* in conſpectu tuo, & miſerebor, cui miſertus ero] καλέσω ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Vatican. Codex καλέσω ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Antiq. codex καλέσω ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ μου κυρίου L.

Num.157. Non enim habet Græcus ne quando ponas, ſed ne quando ponat] μήποτε θῇς ſic habent nunc Græci Codices.

Super Leuit. lib.3.

Num.55. De duobus hircis vno immolando, & alio in deſerto dimittendo] Vide Origenem hom.9. Theod. q.22. Amb. obiter lib. de Tobia c.20. Cyrill. latiſſimè epiſt. vlt.

Num.76. Quicunque dormierit cum cognata ſua. Quæritur quouſque ſit intelligenda iſta cognatio] In hac quæſtione Auguſtinus non conſuluit Græcos codices: Nulla enim fuiſſet quæſtio, aut dubitatio, cum de fratris vxore ab altero ducta lex loquatur. L

Super Num. lib.4.

Num.26. Quoniam præs nobis Princeps, & tu] Quoniam præes nobis, Princeps es? & tu. L

Num.30. Et ignem alienum hunc *ſemina* ibi quia ſacrificauerunt thuribula peccatorum horum in *manibus*. ſuis] ſeminate G. animabus. G

Num.31. Tu & filij tui, & *Dominus* Patris tui] Dominus. L

Num.37. Neque bibemus aquam de *lactu* tuo] lacu. L

Num.42. Propterea dicitur in libro Bellum Domini Moab inflammauit] Bellum Domini libri titulus videtur eſſe, vt Bellum Punicum, Bellum Mithridaticum, atque ita vetus interpres, & Hebræi accipiunt. L

Num.46. Satis oſtenditur non omnes Moabitas veniſſe in *conditionem*) ditionem. F

Num.57. Si autem mulier vouerit votum Domino *autem* definierit, *definierit* definitionem) aut < L

Super Deuteron. lib.5.

Num.33. In alijs autem cauſis eum, qui teſtimonio falſo cuiquam *nocuerit, quod ſi* probaretur) nocuerit quid, ſi L.

Num.55. Peccauerunt non ei filij) Græci videntur commodius explicare, cum *ἐκ* interrogationis notam accipiunt vt ſit. Peccauerunt ne ei filij vituperabiles? L

Super Ioſue.

Num.9. Neque *adhuc* intellectum quiſquam tendere admoneretur, ſi *eum* proprie viſibilis ignis exureret) ad hunc. F. eum. F

De Conſenſu Euangeliſt. lib.1.

Cap.3. Huc accedit quod ſolus etiam Lucas Mariam commemorat *ab Angelo* manifeſtè cognatam fuiſſe Eliſabeth) < L

Ex libro octoginta trium quæſt.

Quæſt.30. Quoniam omne, quod ad aliud referendum eſt, inferius eſt, *qua* id, ad quod referendum eſt) Quam. L

Quæſt.31. Conſuetudine autem ius eſt, quod aut leuiter natura tractum aluit, & maius fecit vſus eſt *Religionem*) Religio. F

Quæſt.68. Et item præcedit in alijs *in* piſcatoribus) ≤ L.

Ad Simplicianum.

Lib.1. q.2. Cum ergo nos ea delectant, quibus proficiamus ad Deum, inſpiratur hoc, & *prebetur* gratia Dei) præbetur F.

Lib.2. q.2. Cum enim *deſero* de humana ſcientia mutabilitatem) deſpero. F

Quæſt. Veteris, & Noui Teſtamenti.

Plures fuiſſe horum librorum, & quæſtionum auctores apparet, quod multæ quæſtiones bis proponuntur non iiſdem verbis explicatæ, quodque aliquis Romæ ſcripſiſſe videatur, vt q.115. aliquis alibi, vt q.55. & 84.

Quæſt. 1. vt ſi bonum naturæ ſuæ *exercitatio* melior, & honorabilior ſit) exercitat. F

Ibid. *Sed* per id opere ſuo videt ſe meliorem) Quod. F

Ibid. Et ſperat talem poſſe *perficere* ad victoriam) proficere. F

Quæſt.5. Vt per hoc & *dedicationem* ſuam, & meritum eius probaret) deuotionem. F

Ibid. Hoc Cain velut ruſticus *præſentare* nequiuit) præſtare. F

Ibid. Ideoque Cain munera refutata ſunt dicente ei Domino: Quid contriſtatus es, aut quid concidit vultus tuus) Non ita ſolet citare locum hunc Auguſtinus, vide eum tom.5. de Ciu. Dei lib.15. cap.7. L.

Ibid. Sed *nec* didicerat quomodo hoc emendaret) Et. F

Ibid. Maior cauſa eſt mea, reliqui me, ſi eijcis me hodie à facie tua) Amb. lib. de Cain, & Abel 2. cap.9. aliter vertit. Non ita Auguſt. contra Fauſt. lib.12. cap.9. tom.6.

Quæſt.6. Qua *de* die manducaueritis) autem. F.

Quæſt.19. Labore ſuo gauderet, *&* eſſe ſe immortalem) < L

Quæſt.23. Nam potuerat animam limo terræ admiſcere, & ſic formare corpus, ſed ratione informabatur) Nam poterat Deus animam terræ admiſcere, & ſic formare corpus, ſed ratione infirmabatur. G

Ibid. Anima certè quia Spiritus eſt in ſicco habitare non poteſt, ideo in ſanguine fertur v cum ergo) habitare. G

Quæſt.25. *Neque* negaſſe illi viſus fuerat) Nam quod. F

Quæſt.27. Semper *enim* Diabolus ſub velamine latens prodit ſe) ergo. G

Ibid. Dum ea fingit quæ *abhorreant* perſonis) abhorrent à. L.

Quæſt.31. An *actu* dictus ſerpens diabolus eam ſubduxerit) aſtu. F

Quæſt.35. Chriſtum Dominum vocat, & honorem *deferri* ei) defert. F

Quæſt.37. At vbi *autem*, & ipſa Hieruſalem) <. F

Quæſt.41. Quicquid enim propè ſedem Dei acceditur, clariora) ∽:

Quæſt.44. Et quis Ambigat de hoc numero, cum trecenti circiter anni nunc ſuper hunc numerum inueniantur) Hinc ſcriptoris tempus colligi facile poteſt, vt vixerit Conſtantij, Iuliani, Iouiniani, & ſucceſſoris ætate. L

Quæſt.46. Hoc eſt non illum dicunt natum *Sacerdotum*) Sacerdotem. F.

Ibid. Cuius etiam præſumptionis vindictam pro certo habebat *Samuel*, & iterum factam) ſemel. L.

Quæſt.47. Sed quia hæc ſatis non faciunt ad Deũ &c. vſque ad quamuis enim Populus ſupradi-

ctus

ƈus) In Comment. nomine Ambroſij in Epiſt. ad Rom. cap. 5. ferè eadem leguntur. L

Quæſt. 58. Sed an ipſe eſſet, qui donum Dei olim Patribus reprouiſſum miniſtraturus eſſet, neſciebar, hoc eſt, quod tunc ſe didiciſſe profitetur cum vidit in eum Spiritum deſcendiſſe, ſic enim ſe à Deo inſtruƈtum dicit Ioannes) Multo alitèr exponit Auguſtinus ſupra lib. 2. de conſenſu Euangeliſtar. c. 15. & alibi ſæpe, & in ipſum Ioan. cap. 1. L

Quæſt. 61. Sed ſimul *eſt* cum Dauid rei fieri) etiam. F

Quæſt. 64. Quomodo probatur poſt tres dies, & noƈtes reſurrexiſſe Saluatorem ex mortuis) valde diſcrepat à ſententia Auguſtini in hoc. L

Quæſt. 65. Non *legimus*, ſed perſiſtente maleuolentia Iudæorum) legibus. F

Quæſt. 66. Quem nemo, inquit, Principum huius ſæculi cognouit) eadem leguntur in comment. Apoſt. loc. cit. Ambroſij nomine.

Quæſt. 69. Sanguis enim effuſus quid aliud, quàm *iudicari* ſe poſtulat) vindicari. F

Quæſt. 69. Retribuere enim *gaudet* ad tempus) gaudium. F

Ibid. Hic iuſtiores effecit, quia illa non potuit) Hos iuſtiores effecit quod illa non potuit. F

Quæſt. 70. Omne *inquit* qui male vult agere) < F

Quæſt. 72. Hic liber Euangelium ſecundum Ioannem intitulatur) Hoc citandi more Auguſtinus vſus non legitur, qui tamen Cypriano perpetuò ſeruatur. L

Quæſt. 73. Denique Cleophas, & alius Diſcipulus Emaus euntes in via triſtes dixerunt inter cætera ipſi Domino, neſcientes &c.) Non ità Auguſtinus Epiſt. 69. Nec longioribus verbis Paulinus ibidem in Com. ad Roman. cap. 1. L

Quæſt. 74. vt quem ſors non tangebat de peccatrice carne corpus acciperet, per quod dicitur faƈtum peccatum) eadem leges in locum Apoſtoli citatum apud eum, qui Ambroſij nomine commentaria ſcripſit in Epiſtolas Pauli. L

Quæſt. 75. Saluator pro ſe tantùm, & Petro *Didrachma* ſoluit) Didrachmam; nam infra ſemper fœminino genere vtitur. L

Ibid. Magiſter veſter non ſoluit *didrachma*) didrachmam. F

Ibid. Quia ſicut in Saluatore omnes *cauſa* Magiſterij) cauſa. F

Quæſt. 77. Si ergo voluit, & non potuit, *infirmata* voluntas eius videtur) infirma. F

Quæſt 78. Propter tumultum Iudæorum, fratribus ſuis adhuc non credentibus: compellebatur aſcendere) à. F

Quæſt. 80. Vt lætemur in nobis cum reƈtè agentes remuneramur) Hoc nunquam docuit Auguſtinus. Immo Paulus Apoſtolus contrarium docuit fieri omnino oportere, vt in Domino glorietnur, eique acceptos feramus bona, à quo vere ſunt. L

Quæſt. 81. Procreaui hominem per Deum) Auguſtinus Poſſedi hominem eſt enim [illegible] quare Auƈtor græcarum litterarum prorſus ignarus probatur. L

Ibid. De *Chriſto* autem ideo non naſcitur Chriſtianus) Chriſtiano. F

Ibid. Vt accepta dignitas traducem *faceret*) faciat F

Quæſt. 83. Nulli miſericordiam facienti calumniam fieri *oportere*) oportet. F

Ibid. Sed pro hac miſericordia vices illi aliqua *redderentur*) redderetur. F

Ibid. Ideoque non illi ſtatim debuit ſubueniri *quippe cum pœnitueris*) qui nec pœnituit. F

Quæſt. 84. Vbi *veritas* apparet) virtus. L

Quæſt. 89. Palam, aperteque *manifeſta* ſunt) manifeſtata. F

Quæſt. 91. Res enim inaudita, & quæ in ſenſum humanum non *ruerat*) venerat. F

Ibid. Chriſtus autem poſt hanc vicariam, *impleta diſpenſatione* adoratur in Cœlis) impletam diſpenſationem F

Quæſt. 96. An Apoſtolus falli non potuit) Nunquam hoc Auguſtinus aſſeruit. Idem ſcripſit in comment. nomine Ambroſ. in eundem locum.

Ibid. Et erit cum dicent vobis filij veſtri, quæ eſt *deſeruitio* hæc) ſeruitus, ita vertit Auguſtinus λατρεία. L

Quæſt 97. Et filius Deus eiuſdem ſubſtantiæ *quia* pater eſt) qua. F

Ibid. Quod ſi *aliqua* ratio ſpiritualium eſt) alia. F

Ibid. *Si* enim de Deo dicendum eſt, vt dignum eſt ei) Sic. F

Ibid. Vt videntes ſciant) *quid ſic* oſtenditur) quid ſit, quod. F

Quæſt. 99. Non ſine prouidentia, vt arbitror) Multa hic leguntur, quæ ſunt in comment. Ambroſij nomine editis in hunc locum. L

Quæſt. 101. Qui contendunt Leuitas Sacerdotibus, & Diaconos, Presbyteris coæquare) ideſt. F

Ibid. Et iterum quo inflentur, & putent ſibi multum deberi à nobis) Auƈtor aut Epiſcopus, aut Presbyter fuit.

Quæſt. 102. Vt ſi quis *alius* Chriſtianus) aliàs. F

Ibid. Senatoribus quoque fœnus *diffamia* eſt) infamia. F

Ibid. Reuertere ad me *commemoratio* Iſraël) commoratio à [illegible] L

Ibid. Denique ad ſe conuerſis credentibus) Idem legimus in Comment. Ambroſij nomine in hunc locum. L

Ibid. Non ignoſceretur, *quod* diƈtum Nouariani, ſi eſſet verum) < Videtur enim turbare ſententiam infra eadem. L

Ibid. Vnde Apoſtolus fornicariis, & immundis remiſſum probat dicens: Nè fortè veniens, &c.) Hæc eadem in Comment. Ambroſij

broſij nomine in hunc locum leguntur. L

Ibid. Vt per pœnitentiam *quiſquis* vincat peccata) Quiſque. F

Ibid. Sed quia *abſceſſionis ſunt*) abſciſſionis. Alias.

Quæſt. 103. Ex quibus *exequium* in ſe Dei) obſequium. F

Quæſt. 104. Nam ſicut ſignificatur in Luca ipſo Domino permittente percuſſit) Hoc non video vbi permiſſum in Luca, aut alijs ſit. L

Quæſt. 106. Vbi ſe *partibus* inuicem recognoſcunt) partes. F

Quæſt. 107. Vbi æternitas eſt, *ceſſent* hæc nomina) ceſſant. F

Quæſt. 109. De Melchiſedech quomodo Abraham benedixerit) In hac quæſtione hæreſeos eius eſſe auctor conuincitur, quam qui ſectati ſunt Melchiſedechiani ſunt appellati, vt Auguſtinus tom. 6. ſcripſit. L

Quæſt. 110. *Neque* puniendos oſtendit) vt quia. F

Quæſt. 113. *Si* factum eſt, vt animaduerterem à cauſam) ſic. F

Quæſt. 114. *Et* ij, qui nullius meriti videntur, ea ipſa, quæ ſtatuerant) vt. F

Ibid. Si autem ab illo non eſt mandatum, &c. vſque ad ſi forte) In Commentarijs Ambroſij nomine in cap. 1. ad Rom.

Ibid. Quamobrem Pagani myſteria ſua in tenebris celebrant, vel in eo *pudentes*) prudentes. F

Ibid. Et *circa naturam* ſubiecti muliebria patiantur) citra, vel contra. F

Ibid. Conferantur nunc leges, vt videatur vtra ſit *prudentia*) prudentior. F

Ibid. *Diſcuſſis in aqua inhoneſtè crinibus* mollem, quaſſatamque vocem, & turpem emittunt) Diſcluſis acu inhoneſtè crinibus, vel diſcluſis vt equa inhoneſtè clunibus. F

Ibid. Qui mutabundus per omnia ſe *circumferri* loca) circumfert. F

Ibid. Ecce quibus Miniſtris, ſiuè Magiſtris Pagani prudentiæ ſibi nomen *aſſiſtant*) aſciſcunt. F

Ibid. Sancta Fides Chriſtiana *prodit*, & detexit) prodidit. F

Quæſt. 115. Vindicta obtutibus *adiacet*) obijcit. F

Ibid. Hic enim in Vrbe Roma) Videtur auctor Romæ ſcripſiſſe; contra verò ſupra, vbi patet non vnum, eundemque Scriptorem eſſe, aut non eodem loco omnia ſcripſiſſe. L

Ibid. Ita vt & collo eorum aureis *exornentur* torquibus) exornarentur. F

Ibid. Querelam *Deo* deponeret, vel reſignaret) < F.

Ibid. Apud *ruſticos* natus dicitur quidam tàm formoſus facie) etruſcos F ita Valer. Max. lib. 4. c. 5.

Ibid. Qui in Saluatore, *ſeu ſalutatione* mutati) < F

Quæſt. 116. *Immolationis paſcha hoc* Domini eſt) immolatio hæc Paſcha. ſup.

Quæſt. 118. Quod *ſecuri*, & malo carcere, & ad bonum venire poterimus) ſecuti. F.

Ibid. Vt in multis conſtrictus alicubi *hæret*, & poſſet modum excedere) hæreret. F

Quæſt. 124. Quia v penuria ſua largiri non timuit) De. L

Quæſt. 125. Ideoque non poteſt neſcire, quod v hic, de cuius accepit) ſcit. L

Ibid. *Quia* à Deo proceſſit) Qui. F

Quæſt. 126. Ergo cognitio Dei hanc *debet* prærogatiuam) habet. F

Quæſt. 127. Non vendicando *hæc*, *quæ* contraria) hæc. Quæ. F

Ibid. Quomodo ergo poteſt *hæc* ſententia peccati genus intelligi) hac. F

Ibid. Nam ſecundum legem in ieiunio *cædi*, & iurgari non licet) cædere. G

Ibid. Similiter, & *Saxonicia* Senatori) Saxonica. F

Ex veteri Teſtamento.

Quæſt. 2. Quare *&* dicimus, vt Pater noſter, qui es in cœlis) < vel & L.

Quæſt. 4. *Quando à Cyro dimiſſi* reuerſi *ſunt* ad ſua) < F ſint. F.

Quæſt. 5. Iechonias autem in tranſmigratione genitus *eſt*, ideſt, rex factus) < F.

Ibid. Et quia poſt Iechoniam Salathiel, *&* filius eius) eſt. F.

Quæſt. 7. Arbitratus eſt enim quaſi Saluatori *elicuiſſet*) illicuiſſet. F. Illicio pro perſuadeo. L.

Ibid. Quod duce *Saluatoris* doctrinæ) ſalutaris. F.

Quæſt. 26. Et omnis gratiarum actio referetur *à patre*) patri. F.

Quæſt. 29. Hoc eſt, quod dicit per me remiſſio peccatorum. Non tamen datur Spiritus Sanctus) loquitur de baptiſmo Ioannis. Sed hæc ſententia non videtur vllo modo ſuſtinenda, quam Petrus Chryſologus ſer. 13. 90. 127. 137. aſſeruit poſt hunc, & poſt Baſilium ſerm. 1. c. 2. de Baptiſmo. Vide Aug. tom. 10.

Quæſt. 37. Quem *ſi* nõ vides non credes) enim. F.

Quæſt. 46. Quæ in *duabus* tabulis ſcripta eſt) duodecim. F.

Ibid. Sabbatum obſeruarent, v Neomenias.) &. F.

Ibid. Hanc ergo legem dicit iram operari, propterea *enim* irato Deo) quia. F.

Quæſt. 47. Ideſt, inuiſibilium ſubſtantias v quorum ratio talis eſt) Hic deſunt multa, quæ neceſſe eſt præcedant. L.

Ibid. Pœnitentiæ rationem *horrentis ad* fatuam iudicantes) horrentes, ac. F.

Quæſt. 49. Quia ſi paſſi fuerint talem inter ſe habere) eadem leguntur in Com. Ambroſij nomine in 2. locum Apoſtoli ſupracitatum.

Ibid. Et ipſe fugans à ſe *ipſum factum*) Spiritum Sanctum. F.

Quæſt. 50. Imperitum putas fuiſſe Apoſtolũ &c.) eadem leguntur in Comment. eius loci Ambroſij nomine. L.

Quæſt.

Quæſt.55. *Si circumcidiſſet* Timotheum) ſic circumcidiſſe. F.

Quæſt.56. Non omne quod naſcitur, hoc eſt, quod *&* vnde naſcitur) eſt. F.

Quæſt.58. *Sed* negligi cœperat) quæ. F.

Quæſt.60. Sic *reprobat* cum dicit) rem probat, vel re ᵛ probat. F.

Quæſt.61. His ergo repugnantibus medius homo eſt, qui ᵛ conſentit ſpiritui) Cum. Plan. locus aut mancus, aut deprauatus. L.

Quæſt.62. Quia in Chriſto inhabitat omnis plenitudo ᵛ corporaliter) diuinitatis. F.

Ibid. Et productum creſcit in *incrementum* Dei) crementum. F.

Quæſt.63. Vt quoniam verbis ſemper *contrahitur*) contradicitur, vel contra itur. F.

Ibid. *Vera* virtus in infirmitate perficitur) nam. F.

Ex vtroque mixtim.

Quæſt.3. Aut certe ſatis *erit &* qui fallitur) erit ei. F

Quæſt.9. Magnum aliquod, & maximè bonum edere *exeat quo* exhibere debuerat) ex ſe atque. F

Quæſt.10. Aliud autem *inquit* Apoſtolus prædicabat) quam. F

De cura pro mortuis gerenda.

Cap.4. Etiam tacitis nominibus *quorumque* ſub generali) eorum. F

Ibid. Ab vna eis *exhibeantur* pia matre communi) exhibeatur. Alias.

Cap.18. Cum ille receſſerit, qui *regebat*) gerebat. G

De Trinitate, & Vnitate Dei.

Cap.3. Quæ miſſio *tamen eſſe* opus Sanctæ Trinitatis) Anne eſſet. F

Cap.6. Vbi nos ad humilitatem per Chriſti *miſericordiam* exhortatur exemplum) < F

De bono Viduitatis ad Iulianum.

Niſi poſtea ſe correxit ſenex Iulianus ille, contra quem Auguſtinus ſcripſit, aliû putare eſſe auctotem huius libri neceſſe eſt; nàm Pelagianis maximè aduerſatur, ita vt quicquid in eo libello peccatum eſt, in hoc videatur ſummo ſtudio, & diligentia correctum. Vide Auguſt. epiſt.143. Ego hunc libellum auctore Auguſtino ab eloquentiſſimo eius temporis ſtudioſo conſcriptum puto ad confutandos eos errores, qui in libro ad Demetriadem creberrimè repetuntur ad Pelagianam hæreſim confirmandam. L

Cap.8. *Etiam* ipſum tamen laudabilibus tranſcendit) &. G

Cap.9. Iam non ſolum *non* capeſſere nuptias.) <. L

De vera, & falſa Pænitentia.

Cenſura huius libri ſic habet. cap.17. refert ſententiam Auguſtini, & ab ea diſſentit) videtur quidem ab ea diſſentire, ſed diligenter omnia rimanti apparebit idem cum Auguſtino ſentire, præſertim ſi locus ita legatur, vt habet poſtrema editio Antuerp. à 576. L

Eadem cenſura ait. Totus ferè hic liber tranſcriptus eſt in decreta, & ſententias, vt hinc liqueat quanto plus fuerit in colligendo ſtudij, quàm iudicij) ſi metiris non verè res ipſas, ſed ſcribentium auctoritatem, nihil erit ratione faciendum, ſed auctoritate tantum hominũ ducemur. At non ita ratio poſtulat, ſed vndecunque bona ſunt, accipienda ſunt, & probanda. Quare non ſunt accuſandi, qui ex hoc libro multa vtilia in decreta, & ſententias iuditio, & ſtudio adhibito ſapienter tranſtulerunt. L

Cap.5. *Vt* ſi ſemel peccantibus.) &. G

Ibid. Ideo enim tot *ſaluauit* febricitantes) ſanauit. G

Ibid. Vt timeat quiſque *iungi* peccato) mergi. G

Ibid. Quapropter *elimandus* eſt ab Eccleſia iſte error) eliminandus. F

Ibid. *Scimus* enim & iuſtis peccata ſolere contingere) ſciens. F. Sentiens. V. C

Ibid. Niſi quia ᵛ quotidiana eſt offenſio, oportet) quoniam. F

Cap.10. Lazarum *quem* de monumento iam ſuſcitatum obtulit Dominus) enim. G

Cap.14. *Vt* cum deſtruxerit, quod ſuum non inuenit) &. G

Cap.17. Debet enim dolere de crimine, & de omni eius prædicta varietate. *Quod quamuis licet de eius* ſalute Auguſtinus potuit dubitare, credo quidem illi, qui dixit) Quod quoniam vix licet, & de eius. Ita forte legendus locus, ſtatuendumque reſpondere hæc verba illis iam cap.14. præmiſſis, & in hoc ipſe capite ſæpius repetitis peccatorum multiplicibus qualitatibus, de quibus nominatim dolendũ. Id autem cum vix fieri poſſe, aut rarò confirmat, Auguſtini ſententia probat, quod manifeſtè declarant hæc verba ſequentia. *Sed quoniam vix vel rarò eſt tam iuſta conuerſio timendum eſt &c.* L

Cap.20. Deberent enim in ſe timere crimen, quod in alijs timuerunt, & deteſtabile *ſenſerunt.*) eſſe cenſuerunt. G

Ibid. Vt priſtinam dignitatem ex *auctore* defendant, & quaſi *auſum* peccandi ſibi faciant) auctoritate. G. vſum. G

De

De Sermone Domini in Monte lib.1.

Cap.17. Dicit *&* Dominus.Seruus,qui.)etiam.G
Cap.38. Non temere illi *indicabant*,) vindicabant. G

Ex Epiſtola ad Romanos.

Num.16. Non tamen his deſiderijs conſentiens ſpiritus, quoniam eſt *fixus* in gratia.) Non tamen his deſiderijs conſentiens eſt ſpiritus, quoniam fixus in gratia.
Num.17. Non finientur hæc, niſi reſurrectione corporis immutata illa, quæ nobis.) Non finientur hæc niſi reſurrectionem corporis, immutationemque illam quæ nobis. V.C
Num.18. Sed *tamen* vt peccare nolimus.) tantum. V. C
Num.20. Cum *autem* adhuc lex iſta) < V. C
Num.45. Cum *exclamauit* libratoris auxilium) exclamauerit, & implorauerit. V. C
Num.49. Cum ſuperiora eligit, *diligit*) < V.C
Num.53. Erant enim adhuc credituri, qui *ſpiritui* ſubiacebant) ∽:
Num.58. Quia exiuit *ſe ipſe* hos principatus) ∽:
Ibid. Sed interno *volumine* inuitat) molimine.F
Ibid. Quia & noſtræ animæ creatura ſunt)Quia & nos, ideſt, anima creatura ſumus. V.C

Ex Epiſtola ad Galatas.

Cap.1. Sed non eſt contra præceptum iuratio, quæ à malo *non* eſt) < L
Cap.2. Petrus autem,& Iacobus, & Ioannes honoratiores in Apoſtolis erant, quia ipſis tribus ſe in monte Dominus oſtendit) Hic manifeſtus eſt error, nam Iacobus Zebedæi frater Ioannis iam ab Herode occiſus fuerat, vt clarè colligitur ex cap. 13.& 15. Act.Apoſtol.Sed erat Iacobus frater Domini dictus Hieroſolymorum Epiſcopus. L
Cap.3. *Etiam* vulgo quippè dicuntur) < F
Ibid. *Etiam* de proximo ad Deum venditis ſuis rebus) & iam. F
Cap.4. In *expectandis* euentibus vitæ,ac negotiorum) ſpectandis. L
Ibid. Sed *quid* verum prædicans) quod. F
Ibid. Commutatio enim corporis in *immortalitatem* ſtatum) immortalem. L
Ibid. *Quia* mortaliter nati ſumus) qua. F
Ibid. Nam in quo peccatum non regnat non peccat. ideſt, *qui* non obedit) < L

Annotationes in Iob.

Verum quia non potuit, niſi per eos *audire*) adire. F
Cum regibus honoratis terræ in Eccleſiæ) ideſt. F

Quomodo dicerentur *vxores* naufragij pro vocibus naufragorum) voces. F
Quamuis adhuc populo paruo Chriſtiano, *cui*, conſtabat ex his) qui. F

*De Ciuitate Dei lib.*1. Tomus V.

Cap.20. Vt aduerſus ſe ipſum quiſquis falſus teſtis *aſſiſtat*) exiſtat. G
Lib.2.cap.21. Itaque ante noſtram memoriam & mos ipſe patrius præſentes viros *adhibeat*) habebat. F
Lib.4. cap.23. Et ideò regna mundi huius Deus bonis, & malis communiter præſtat, ne boni ea tanquam Dei magna munera cõcupiſcant) Hæc verba omnia, ſuperflua ſunt; ex margine enim in contextum irrepſerunt. L.
Lib.5.cap.9. Quantum Deus eas valere voluit, atque *præſcitur*) præſciuit. L
Lib.7. cap. 10. Quaſi Dij libentèr *expectarent*, quem illi homines deriſerant) ſpectarent. L
Lib.8. cap.10. Siue quicunque alij quarumlibet gentium philoſophi de Deo *iſti* ſentiunt.) iſta. L
Lib.9.cap.4. Non ita illud periculum perhorreſceret, *vel* palloris etiam) vt.L
Lib.10. cap.4. Quoniam nec mole diſtenditur, nec *partione* minuitur) partitione. Aliàs.
Ibid. *Eius* eſt altare cor noſtrum) cuius. V.C
Cap.29. Quo *nitidum* ſit) nitendum. L
Lib.15.cap.12. In Com.Ludou.Viues. Habebat enim olim annus ante Cæſarem CCCLV. Quumque viderent anno iuſto *decem* dies, & ſex horas deeſſe, negotium datum eſt Pontificibus, vt alternis annis menſem intercalarent in fine Februarij altera intercalatione xxij. *annorum*) CCCLIV. L. vndecim.L. dierum. L
Cap.26. Poſſunt *hac* intelligi, & illa tria) hic. F
Lib.16.cap.4. Niſi *animalium* terrigenarum deceptor) animarum. L
Lib.eod. c.41. *Fului* oculi eius à vino) χαροποιοὶ habent lxx. Cyprian.lib.1. c.21. ad Quir. vertit formiduloſi, vt ſcripti codices habent, & Heſych.& Suid. exponunt.Ambr.in bened.Patriarch. habet Hilares, Ruffin. Gratificos.
Lib.19.cap.12. Quo vel hinc *tantum* non parum fœlicior fuit) tamen. L
Ibid. *Idem* enim eſt quod in putore ſentitur) Id. L
Lib.21. cap.11. *Sic* autem quidam eorum) Hic. Aliàs.
Cap.16. Per ipſam prohibitionem deſiderio creſcente, atque vincenti *peccati* etiam reatus præuaricationis accedit.) peccato. F

De Hæreſibus. Tom. VI.

Num.62. Quem perhibentur inflatum, & opertum circumire bacchantes) ferentes. F

Num.63. Ne vel ipſam taciturnitatē voce *præcipiant*) præcipiant. F

Num.69. Veruntamen pleriſque Donatiſtarū diſplicent *tales*) Alij. F

Ibid. Et ab eis ſe diuerſi *cœtibus*) diuerſis. F

Ibid. Cum *eis* duodecim, qui ordinationi eius) < L

Num.71. De Chriſto Sabellianam ſectam *tenent eundem ipſum eſſe, dicentes*) tenentes, eundem ipſum eſſe dicunt. F

Num.82. Ità * quædam Virgines ſacræ) vt. F

Num.90. Quod ſi tu ſciens *peruenias* illud) perueni ad. L

De quinque Hæreſibus.

In cenſura. Vt vix illius, ideſt, Auguſtini videri poſſit, niſi fortè ſcripſit iuuenis) Quod veriſimile videri & poteſt, & debet, nam multa habet Auguſtini. L

Cap.3. Cui inter *duos* tantus honor) diuos. F

Ibid. Eſt *enim quis* filij inenarrabilis ſermo.) inquis. F

Cap.4. Et *nunc* ſequere Iudæe ducem tuum) hunc. F

Cap.6. Iam quidem cum alijs reſponderemus, nec *ipſi* tacuimus) ipſis. F

Ibid. Si vitam, quam non confero, *affero*) aufero? F

Ibid. Si cum eſſes inimicus patri meo reconciliaris *te* per me) < L

Ibid. Quos numeros, quas *minutas* momentorum natiuitatis) minutias. F

Ad Catechumenos.

Cap.1. Ne *quid* minus lueri arcæ dominicæ *accedens*) quod. F. accederet. F

Cap.6. Nuſquam *vſquam* eſſe ſine illo) nunquam. F

Cap.11. Ille autem * conſiderationem miraculorum vos mittebat) ad. L

Cap.15. Dic quid tibi fuerit *elatum*) reuelatū, vel oblatum. F

Cap.18. Cum vobis ille nullam iam *exhibet* patientiam) exhibebit. F

De Altercatione Eccleſiæ &c.

Idcirco in hoc cœtu veſtro ius recito, tabulas *offero*) affero. F

Filios vteri mei lauacro *turgente* produeam) tergente. F

Sed *nec* taciturnitas dubitationis lineam ducat) ne. L

Gladius tuus per apicem mucronis *madido* adhuc cruore diſtillat) madidus. F

De Vtilitate credendi.

Cap.1. Nam de illis non minus æſtiuo, quàm hoc *mane*) inane. L

Cap.3. Qua de cauſa factum, vel dictum ſit ſecundum allegoriam) Hic deeſt teſtium analogiæ membrum. L

Cap.7. Quid ſi multitudo imperitorum frequentat Eccleſias, nullum *augmentum* eſt) argumentum. F

Cap.13. Neque enim *ſingulis* quibuslibet cognoſcere) ſignis. L

Ibid. Cum id, quod quæris eſſe non *potes*?) putes? L

Cap.15. Quibus ad ſequendum Deum *imitaremur*) inuitaremur. L

Cap.17. Quæ vſque ad *confeſſionem* generis humani) conſenſionem. F

Ibid. Quam tanto *labore* præditæ auctoritati) robore. F

Cap.18. Cum ea *magis* inuectionibus quererent) magnis. F

Ibid. Quæ ſi *Nihil* concedis) mihi. F

Contra Epiſtolam Manichæi.

Cap.8. Pro Chriſto *iſto* ipſo ſe coli voluit) < F

Cap.12. Ante multos annos ſecum bellaſſe *iam* dicit credibilem) rem. F

Cap.21. Aut ſi ad iſtam etiam poſſit coniungi *groſſi, & tardi* quæro) < F

Cap.26. Et temerarios, *improbos* per infinitum præcipites) improboſque. F

Cap.33. *Si* enim intelligent) ſic. F.

Cap.38. *Item* enim fecit corruptionem) ita. F

De duabus animabus.

Cap.1. Quæ non eo *ipſo*, qui vita eſt) quod, vel quo. F

Cap.3. Ne tum quidem *hoc*, ſcilicet, illius imperitiæ) tempore. F

Cap.9. Quicquid, vel *&* qualicunque ingenio) ex. F

Cap.10. Vtrum *eis* peccaſſe videretur) is. F

Ibid. Vbi propter *intelligentiam* paucitatem) intelligentium. F

Contra Fortunatum.

In vrbe Hipponenſium *regionum* in balneis) regiorum. L

Et electis veſtris opponat) eam. F

Si autem aliquid * *patuit*) pati potuit. L

Si poterat ei *nocere* non eſt inuioiabilis) noceri. L

Quæ *adeo* facta ſunt) < L

De ſordibus, & vitijs tàm mundi *potius*, quā corporum) totius. Infra.

Contra Adimantum.

Cap. 3. *Centies* tantum accipiet In hoc tempore) ſepties: ita legit Aug. in expoſitione epiſt. ad Galat. Cyprianus verò nunquam aliter. L

Cap. 10. In quo *commemoraui* vobiſcum poſſim) commorari. L

Cap. 18. Et ipſius Petri filiam paralyticam factam precibus Patris, & hortulani filiam, ad precem ipſius Petri eſſe mortuam) non, ita ſcribit S. Marcellus in vita Nerei, & Achillei tom. 3. vitarum Sanctorum. L

Cap. 20. Et cui *parua* ſunt nimis tardus eſt) *pauca.* F

Contra Fauſtum Manichæum, lib. 1.

Cap. 3. Sicut ad quoſdam imperfectos loquens Apoſtolus, ait: Gaudens, & videns veſtram conuerſationem, & id quod deeſt fidei veſtræ in Chriſto) mirum hunc locum ità legi ab Auguſtino, videri meritò poteſt; ſed habet tamen ſocios eius lectionis, & expoſitionis apertiores, vt legimus in Commentarijs, qui Ambroſij nomine, & Hieronymi circumferuntur; omnes enim pro *τάξιν* legiſſe videntur *ὑστέρημα*, quo verbo idem Apoſtolus vſus eſt 1. Cor. c. 16. & 2. Cor. c. 9. & Coloſſ. c. 1. & alibi. L

Lib. 2. cap. 5. Vt de ipſis Principibus tenebrarũ tali commixtione *-pit's* mundus fabricaretur) captis, vel captiuis. infra.

Ibid. etiam in porris, *ridiculiſq;* ructetur) radiculiſque. L

Lib. 3. cap. 1. Quamuis *nec* ſic quidem dignum erit) nè. F

Cap. 5. Iam ergo *in* ſingulorum patrum generationes) ſi. L

Cap. 6. Quamuis *nec* ſic quidem) ne. F

Lib. 6. cap. 7. Fidei *Dei* gentium onera obſeruationum non ſunt impoſita) < F

Cap. 8. Ita per omnes *contextiones*) connexiones. F

Lib. 9. Veniant à naturali ſterilitate præcioſi participes fœcunditatis) futuri. F

Lib. 12. cap. 1. Ad conuincendos errores *exieri* poteſt) exerl, vel exhiberi. L

Lib. 13. cap. 9. Ac *ſi* adiutus indulgentiæ gratia) ſic. F

Cap. 14. Eſt enim bitumen feruentiſſimum, & *violentiſſimum* gluten) valentiſſimum. F

Cap. 18. *Si* velut lignum) ſit. F

Ibid. Per eundem *articulus numerus* in infinita incrementa conſurgit) ∽:

Cap. 42. Ipſe alligauit ad vineã pullum ſuum idest, populum ſuum in *cilicio*) Mirum eſt Auguſtinum ita hunc locum legere, atque explicare, cum facilè eſſet græcum codicem conſulenti cognoſcere Eliciũ, vel Helicem eſſe legendum, vt legit Cyprian. lib. 1. ad Quirin. L

Ibid. Hi ſunt fulgentes oculi à vino) fulgentes oculos hic dixit, quos ſupra lib. 16. de Ciuitat. Dei, cap. 41. fuluos dixit. lxx. verò *χαροποὶ* Cyprian. formidoloſos, Ruff. gratiſicos. Ambr. Hilares. L

Cap. 44. Adiuuante illo, qui *tanta ſin copia*) tantam copiam. F

Lib. 13. cap. 6. Et multum dolent labores antiquariorum) Antiquarij ſcriptores librarij ſunt. Hieron. epiſt. 6. ad Florentium antiquariam artem appellauit librariorum, quod antiquos codices deſcriberent. L

Cap. 18. Imputet ergo ſibi *incauſti* immunditia) encauſti. F

Lib. 14. cap. 1. Vt eum libenter *aſpiciat*. F

Lib. 15. cap. 1. Et aceto *garos*) garum. F

Ibid. *Diptychio* lapideo ſuo) Diptyco. F

Cap. 4. Lapidem viuum, & hominibus reprobatum) ab. F

Ibid. *Et* diliges proximum tuum tanquam te) < F

Ibid. Plenitudo *enim* legis eſt charitas) ergo. F

Cap. 5. Oſtende nobis mœſtos tuos *ſplendidè tenentem*) ſplenditenentem. infra.

Cap. 8. Vt fiat ſupra modum peccator, aut peccatum per mandatum) peccans. F

Ibid. Siue obſit inanibus gratia, prosit plenis gratia) ſiue. F

Lib. 16. cap. 2. Tibi ſanè *inſufficientes* referam gratias) indeficientes. infra.

Ibid. Ita *vt* etiam illud doceas) < F

Cap. 11. Quod te ingenti æſtu poſitum fingas) in. F

Cap. 17. Hæc viuebat in Saulo cum *ſcandalo* crucis deteſtans) ſcandala. F

Cap. 31. Ecce homo vorax, & *vinaria*) vinhauria, ideſt, ab hauriendo, & potando vino, vel vinhaurius. infra vinarius ſcriptum eſt. L

Lib. 17. cap. 3. Cum Chriſtus inter homines *apparet.*) appareret. F

Lib. 19. cap. 4. Me tanquam deſidem obiurgas, *ad* præuaricatorem) ac. F

Cap. 30. Qui futuram eius reuelationem *viuebant*) videbant. F

Lib. 20. c. 1. *Vt in amicis* referam) vti amicus, F

Cap. 2. Ex quo cultus hic meus omnium penè *teſtimonium* confirmatur) teſtimonio. L

Cap. 3. Ego ab his in hoc quoque multum *diuerſis* incedo) diuerſus. F

Cap. 17. Nos hic premimur, *deliniamur*, inquinamur) dilaniamur. L

Lib. 21. cap. 6. Cuius *qunitate* omnis modus ſiſtitur) virtute. F

Lib. 22. cap. 2. Hebræorum *Scriptorum* irruentes) Scriptores. L

Cap. 5. Cui turpitudini *quod* ſit deteriùs) quo. F

Cap. 17.

Cap.17. Satis *oſtendit* cui debeatur) oſtendi. F

Cap.33. Nàm Pharao *tertius* monſtris) territus. L

Cap.61. Nonniſi ſocialiter *obſtinato* connubio) ordinato, Aliàs obſirmato. F

Cap.74. Non *illius* militiæ deſertionem imperauit.) illi. L

Cap.75. Itá vt fortaſsè *rerum* regem faciat iniquitas) reum. O

Cap.76. Illi *regi* bella geſſerunt) reges, Aliàs regia. F

Cap.78. Quod nemo ſapit, niſi qui *decipit*) deſipit. F

Cap.79. Maiores criminis reos beſtijs *ſurrigi,* quàm gladio perenti) obijci. F

Cap.80. Sic excœcatum *&* immundum cor corum) eſt. L

Lib.23.cap.1. Et me *putaueram* ad præſcribendum) parauerant. F

Cap.3. Ex Iordane *nobis* erit factus)magis. F

Ibid. Ex *parte* Ioſeph ſeminatum) patre. L

Lib.24.cap.1. Quod ſignificat *crudelitatis* tempus) credulitatis. F

Cap.2. Quod Manichæi *fabulas* amputat) tabula. F

Lib.26.cap.3. Si tu ex naturali *inciſus* oleaſtro) exciſus. F

Cap.5. Quia non eſt *contrarium* veritati)contrarius. F

Lib.30.cap.2. Dęmoniorum eſſe *religio*) religionem. F

Lib.31. cap.2. Nê *huic quidem ergo religionis* ſententiæ eſt)Huius quidem ergo religionis: vel Huic quidem ergo religioni. L

Cap.4. Nec *vobis* omnia,vel proptèr ſalutem corpotis) nobis. F

Lib.32.cap.11. *Quo quotidiè* omnis voluitur dies) Quoto die. F

Lib.33.cap.1. *In iuſtitia* nanque, & adulterio deprehenſam) In iniuſtitia. F

Ibid. Sed Iudæis *conſentiam, vt inquam*) conſentiamus [inquam] Infra. cap.3.

Cap.2. Sed *neque* ipſe de Abraham illic) tamen. F

Cap.6. Itá vt interrogati *cuiusque* quiſque liber ſit) <F

De Actis cum Felice Manichæo.

Lib.1. cap.4. Domine ſi in hoc tempore præſtabis regnum Iſraël ?) locum hunc,alitér legit Aug.tom.9.& tom.10. Vide quæ ibi notaui. L

Cap.8.Verum *non* dicas omnem concubitum) nàm. F

Cap.12. Cum ergo reſpondiſſem Manichæū *per* Apoſtolos fuiſſe) poſt. F

Ibid. *Quia* & ſi non timeres , alijs rebus conuincereris.) <F

Ibid. Non vt fidem illam comprehenſi *ediſcere* dubitarent) ∽ :

Cap.17. Circa me aperi *ad* locum, quem noſti) <F

Cap.18. *Se* tamen talia fuerunt) ſed. F

Cap.20. Vt ſi cum illo veniam Chriſtianus *eſt*) exeat. F

Lib.2.cap.13. Ad eorum concupiſcentiam *tutandam*) tentandam. F

Epiſtola Secundini Manich.

Tntum propterea, quia vicerunt nihil ?) Nùm. F

Noli comes eſſe lati itineris, qui *Amorræum expectat*) ad Amorrœum ſpectat. F

Deſine quæſo vtero *eſaudere* Chriſtum) excludere. F

Væ *qui* accipient) enim. F

Qualiterque ſaluemur) qua vterque. F

Contra Secundinum.

Cap.4. Vndè *vbi* regnum ſtatuerat) ſibi. F

Cap. 5. *Si* ſempiterna quoque virtus eius) <F

Cap.10. *Et tenente firmiore ſuperatur*) & à mente firmiore ſuperantur. F

Cap.13. Non habebat *neceſſe* hoc malum) nec eſſe. F

Cap.14. Cum ſibi *miſcerentur*) miſcentur. F

Cap.17. Cum *illum*, cui conſentit) illud. F

Cap.19. Ac teneri vix *poſſit*) poſſis. F

Ibid. *Nullam proſus mutabilitatem* temporis inueniri) nulla prorſus mutabilitas. F

Ibid. Quærere, & reſpondere, ſi potes) Quære, & reſponde, ſi potes. F

Cap.23. Tanta illic deformitate *captiuo* nomine pancarpi) captiuum. L

Ibid. Itaque ille non pancarpus , ſed planè *compartus* factus eſt) confractus fortè legendum eſt, vt ſit edulium ex fractis minutatim membris auium, aut hœdi. L

Cap.25. Et credendo *noueris* noli eſſe incredulus) veris. F

Cap.vlt. *Proximam* illam pudendum fabulam garris) Prolixam. F

Ibid. Quod non *poteſt* eſſe per te) potes. F

De Natura boni contra Manich.

Cap.16. Sed *cuiquam* naturæ non eſt malum) cuique. F

Cap.23. Aut quia non congruit huic rei ▾ adhibita eſt) cui. F.

Cap.44. Quæ in ſingulis cœlorum *tractatibus* ordinatæ ſunt) tractibus. F

Ibid. Hac occaſione laxata *euaneſcit*) euadit. F

Ibid. Quæ ſibi ad *vectationem*) euectionem. F

Ibid. *Equidem* his, quæ fœminæ ſunt) & quidem. Infra.

Cap.47. Mundius viuere contra ſuos libros *conantur*) cogantur. F

De Fide contra Manichæos.

Cap. 5. In actibus etiam conſcriptis à *Leontio*) Lenticio, alias ſupra de actis cum Felice Manichæo lib. 2. cap. 6.

Cap. 7. Lucis autem *ſucceſsiuam* partem) ſucciſſiuam. F. Infra cap 43.

Cap. 14. Hoc *quoque* modo diſſolui.) < F

Cap. 25. Terrenos affectus obſtrepere non *debebat*) decebat. F

Contra Aduerſarium Legis, & Prophetarũ.

Lib. 1. c. 3. Et *habendi* initium metuendus eſt finis) habenti. L

Ibid. Eius né quo idem *eſſe* verbum eſſe cœpit) <

Cap. 15. Quod eſt, vt diximus, ipſa *patientia*) ſapientia. F

Cap. 16. Vbi animæ de corporibus exeuntes habent *cauſas* ſuas) caſas. F

Lib. 2. cap. 2. Si errore, vel infirmitate *ſibi* laboraret) < F

Ibid. *Quomodo* loquebatur Apoſtolus ?) Quando. F

Ibid. Eam in vnam *faciem* congregare) aciem. F

Ibid. Aliud alere, vt creſcant; aliud *agere* nè viuant) delere, infra: Delebat miſeros, non alebat. L

Cap. 5. Hoc eſt ergo, non *eſt* contentum) eſſe. F

Cap. 7. Nam ſi miniſtratio damnationis [v] gloria eſt) in. F

Ibid. Atque vt omnes auferantur ambages *quoniam* modo eſt lex) quonam. F

Ibid. Itaque lex quidem ſancta, & mandatum [v] & iuſtum) Sanctum. F

Ibid. In his qui [v] habent Spiritum) non. F

De Bono Coniugali.

Cap. 2. Non *poſt* mortem, quæ inuidia Diaboli) per; Ità omnino videtur legendum, vt inf. ſæpè. L

Cap. 15. Niſi *ſe* continere non poſſit) ſi ſe. F

Cap. 18. *Quæ* de tanta deſperatione ſuſceperat) Quam. L

Cap. 20. *Animam* ſinè diſciplinæ forma) animum. F

Cap. 21. Ecce vorax, & *vinarius*) vinhaurius. F. ſupra:

Cap. 22. Et qui poterat non promebat, ſed tamen habebat) Breuitas, & obſcuritas illuſtrari ità videtur poſſe. Et qui poterat continentiam tàm animi, quàm corporis ſeruare propter legis maledictum, liberis operàm dabat; ſed tamen habebat animi continentiã, quam promere prohibebatur a lege. L

De Sancta Virginitate.

Cap. 6. Et ideo *currunt*, vt Sacramentis imbuti) curant. F

Cap. 7. Per hoc, *quo* membrorum Chriſti ſpiritualiter mater eſt) quod. F

Cap. 8. Niſi *ſpiritu* prius inſita caſtitate) ſpiritui. Aliàs.

Cap. 13. Hanc vanam *ſcientiam*) ſententiam. F

Cap. 20. Tanquàm *voluerit* dicere) noluerit. Infra.

Cap. 28. Poſſunt autem vbique præter [v] cum in decore) quàm. F

Cap. 37. *Vade* veni ad eum, & diſce) Vndè. F

Cap. 38. Nàm, quæ grauior offenſio, quàm vt *ſuperbia* illi diſpliceas) ſuperba. F

De Adulterinis Coniugijs.

Lib. 1. cap. 7. Quod *cum* proculdubio) quoniam. F

Cap. 9. Qui eam duxerit, [v] præter cauſam) quam. L

Ibid. Nunquid non alij generaliter *ad* ipſum complexi ſunt) id. L

Cap. 11. Vndè non miror in eis intelligendis *labore* lectorem) laborare. L

Cap. An in explanando *aliquando* diligentius immorabor ? Attende *verum* rem) aliquanto. G. vt G.

Lib. 2. cap. 4. *Cuique* iam nupſerit) Cuicunque. L

Cap. 8. In Luendis pœnis mulieribus *comparemus*) comparemur. L

Cap. 10. Et dico mœchata, quia nupſi?) & dicor mœcha, quia nupſi. L

Cap. 15. *Vbi* liceat, quod non licet) Vt tibi. L

Cap. 18. Qui verò *propter* ſe continent) propterea. L

Cap. 19. Et propter hoc à ſuo conſortio *diuortiantes*) diuertentes. L

Ibid. Atque ità voueant ſinè *coniugij*, & ſinè) coniugijs. F

De Epicureis, & Stoicis.

Hic tractatus à Poſidio in indiculo recenſetur, & ſtylus, & acumen Auguſtinum concionantem duntaxat refert. L

Cap. 6. Et fœlices potius futuri, *vel victuri* poſt mortem) < F

Cap. 8. Virtus te delectat, ſcio *ſatis; ſed virtutem tibi manare non potes*) ſatis, ſed virtutem tibi manere non poteſt. F

Ibid. Iàm non dicis animus *meus* facit beatum) me. F

Ibid. Ideò Dominus non *appellans* vitam) appellauit. F

De eo, quod dictum eſt: Ego ſum, qui ſum. Incerti Auctoris.

Habes tom.10. huic ſimilem ſermonem, & neuter forte Auguſtini eſt. L
Etiam nos corde *expectauimus*) ſpectauimus. L
Ambæ ſecundum fidem *ſint*) ſunt. L
Dicit etiam Apoſtolus Paulus. Quoniam ſemen Abrahæ diſpenſatum eſt, diſpoſitum, inquit, per Angelos in manu mediatoris) Auguſtini videtur hoc eſſe, aut ab eo ſumptum, ità enim legit hunc locum in expoſitione eius epiſtolæ tom.4. & alibi, quem errorem retractauit lib.1. cap.24. Retract. Quare non longè eſt ab Auguſtini dictione, quamquam & hoc potuit aliquo modo alius imitari. L
Si quomodo poſſumus Dominum quærere) Sic quoquo modo. F

Contra Epiſtolam Parmeniani Tom. VII.

Lib.2. cap.5. Et quilibet vbilibet offert ſacrificium *ſale* corde) tali G. ſic infra.
Cap.8. Vndè non mirum eſt *ſi* verba bona) < L
Ibid. *Et* exaudiri tamen) Ea. L
Cap.10. Qui baptizatur à mortuo, *& iterum tangit mortuum* quid) < O
Cap.11. Et *non* per Euangelium) < Antuerp.
Ibid. Exiſtimantes tribulationem ſuſcitari *in* vinculis meis) < Antuerp. ſic Tract. 46. Tom.9. infra.
Cap.13. Quod cum ipſe acciperet, *dandum eſſe addidiſſet*) quomodo dandum eſſet didicit. G. V. C.
Ibid. *Sed* æs percutiendo ſignauerint) Vel. V. C
Ibid. Et *quin* perniciosè habeant) < V. C

Contra litteras Petiliani.

Lib.2. cap.30. Aut nos propter Dei Sacramenta, quæ in *nobis* violare) vobis. G
Cap.43. Secundùm *partem* Domini voluntatem) parem. L
Ibid. Labores impiorum iuſti edent) Cardinalis Sirletus in generali Congregatione Decreti putauit hanc ſententiam ſumptam ex cap.61. Eſaiæ. Infra contra ſecundam Gaudentij epiſtolam cap.29. L
Cap.47. *Non* ad funeſtanda præcipitia Circumcelliones) ∽:
Cap.48. Nàm eum propter *Sacroſanctam* vnctionem) Sacramenti. G
Ibid. Non vitæ ſuæ, ſed vnctionis: nàm hoc ſine innocentia nemo poteſt, ſed) ſi præſidio vetuſtorum codicum locus non poteſt alitèr reſtitui, non puto abſurdam rationem viſam iri, ſi ità legatur: Non vitæ ſuæ (nàm hoc ſine innocentia nemo poteſt) ſed vnctionis; ſed Sacramenti Dei. Exemplaria quædam Gratiani habent. Non vitæ ſuæ; nàm hoc ſine innocentia non poteſt, ſed Sacramenti Dei. Quæ lectio poteſt videri commodior, quàm vulgata hæc. L
Cap.52. Omnium veſtrum malum *Schiſmaticis facit*) Schiſmatis. L
Cap. vlt. Et in Hiſpaniam domui vnius mulieris) Lucillam ſignificat: vide epiſt.162. tom.2. L

Contra Creſconium.

Lib.1. c.8. *Quiſque* cuiquàm ſermonis altercationem) Quiſquis. L
Lib.2. c.7. Alius eſt, diuerſus eſſe non poteſt Baptiſmus: ſed quoniam nec vllum eſt) Alius, aut diuerſus eſſe non poteſt Baptiſmus: ſed quoniam nec vnum eſt. F
Cap.38. Et purgandam paleam *ventilabrum* iàm ferre poſſe) ſe. O
Ibid. Quam ſibi furor prauus *v* aſſumit) inſipienter. V. C
Ibid. Certè *falsè* Martyrij purgaretur) falce. L
Lib.3. c.27. Secundus Marino ab aquis *Tibilitanus* dixit) Tibiliranis. L
Ibid. Secundus Felici à Rotaria centurioni, & victori *Agerbe* dixit) à Gerbe. L
Cap.29. Quartodecimo calend. Iunij *exactis* Simmacij) ex actis. L
Ibid. *Monente* ratione de lectoribus) ∽:
Ibid. Ex alio loco *exemi* libelli traditi) exemplar. Antuerp.
Ibid. Nàm, & victor *follo* veſtri præſentia) fullo. Antuerp.
Cap.34. Diſce ergo, quod neſcis Sardicenſe Concilium Arianorum fuit) vide eundem infra lib.4. contra eundem cap.44. & epiſt. 163. tom.2. vide Nicephorum lib.9. c.12. Hiſt. Eccleſiaſ. Quam partem Sardicenſis Concilij Auguſtinus vidit, ea nimirum eſt, quam Orientales Epiſcopi, qui ab aliorum cœtu, qui Sardicæ conuenerant Pilippopolim diſceſſerant, ſtatuerunt, quæ verè Arianorum fuit, eamque fraudulenter Sardicenſis Concilij nomine Epiſcopi Ariana peſte laborantes in publicum vulgari curarunt, vt factum quoque eſt in Nicanâ Thraciæ. lege Hilar. L
Cap.45. Si antem recuſarent ſaltem *diſidentia* eorum) diffidentia. L
Cap.69. Quid tibi ergo ad cauſam prodeſt; hoc ex illis quatuor propoſitis elegiſſe) vide ſi quid hinc fortè lucis offerri poteſt loco eiuſdem in tract. 10. in Ioan. tom.9. Ego nihil video. L
Cap.71. Si aduerſus Cæcilianum *diurnis* diebus) diuturnis. F

Contra ſecundam Gaudentij epiſtolam.

Lib.2. cap.20. Vouebant autem Pagani iuuenes idolis ſuis quis, *quod* occideret) quos, vel quot. Tom.2.

Ibid. Ab *aquis* vacans) agris. F

De Baptiſmo contra Donatiſtas.

Lib.1. cap.16. Sed per *ancillarem* vterum parit) ancillarum. G

Cap.17. Siuè ad hoc ipſum pio ſtudio proficientes *num* eunt foras) nunquam. F

Lib.2. c.3. Grauiorem auctoritatem, *doctiorumque* prudentia) doctioremque. G

Cap.4. Patienter, concorditerque *correctum*) correptum. L

Cap.7. Rodunt murmura *calebroſa*) <

Lib.3. c.2. *Sed* ab orbis terrarum communione ſepararunt) ſe. L

Cap.9. Item Honoratus *Actuca* dixit) à Tucca, infra, lib.7. c.41.

Cap.13. *Aut* alter tradatur) vt. L

Cap.16. Spiritus autem Sanctus, *quia* in ſola Catholica) quod. F

Lib.4. cap.6. Fruſtra quidam, *quia* ratione vincuntur) qui. L

Lib.6. c.4. Et bonum fidelem, cui traditur, tradentis malitia *ſuperatur*) non ſuperat. G

Cap.5. Sed quam perniciosè tradere, ille autem) Gratian. de Conſ. d.4. c. Quomodo §. Omnes mali; ità habet. Sed quàm pernicioſum eſt habere, tàm pernicioſum eſt tradere.

Cap.20. Pollianus à *Mileu* dixit) Mileo. ſupra, & Cyprian.

Lib.7. cap.28. Alius Saturninus ab *Itinu* dixit) Auitinis. F

Circa Cenſuram. Durius tractat Petrum Apoſtolum) Dum ſimulat Petri auctoritatem tueri, interim Auguſtinum nobis omni auctoritate ſpoliare ſtudet. Vide quæ ſupra lib.6. cap.2. ſcripſit Auguſtinus. L

De Vnico Baptiſmo contra Petulianum.

Cap.17. *Nec* nè ſchiſma fieret pacem) < L

De Vnitate Eccleſiæ.

Cap.2. Si autem manifeſti ſunt eis, & aliqua, vel ſegnitia, vel *cohibentia*) conniuentia. L

Cap.3. Et in domo, vel patrimonio vnius Hiſpanæ mulieris) Lucillam ſignificat. L

Cap.4. Sed *nouiſſimis*, & apertiſſimis earum teſtimonijs) notiſſimis. L

Cap.5. *Et* quidem auctorum hominum diiudicare) Eſt. L

Ibid. Si nobis pateat aliud indè dicere) Si nobis placeat aliud indè elicere, quod pro nobis ſonet. Aliàs.

Ibid. *Nolo* quæramus Eccleſiam) volo. L

Ibid. Omnem *fontem* impudentis elidat) frõtem. L

Cap.17. Vel *bonorum*, vel pecuniæ priuatione deterrendos) honorum. L

Ex Breuiculo Collationum cum Donatiſtis.

Collat.3. diei colum.4. Ad Imperatorem Conſtantinum per *Amellinum* proconſulem) Anulinum. L

Contra Donatiſtas.

Cap.35. Sed vt *non* finiretur erroris) nox. L

Ex ſermone ſuper geſtis cum Emerito.

Sic erit ſemen tuum tanquàm ſtellæ cœli, & ſicut arena, quæ eſt ad *labium* Maris) ἐπὶ τὸ χεῖλος. Ad oram vertit Hilar. in pſal.138.

Nos enim *autem* aurem forinſecus percutimus) tantùm. L

Contra Fulgentium Donatiſtam.

Non videtur vllo modo Auguſtini eſſe, vt notarunt Louanienſes quoque. L

Num.2 Ecce vos eis per omnia *ſimilatis*) ſimulatos. F

Num.10. Aperta confeſſio perfidorum iſto loco monſtratur, quæ inimica præſumptione) Apertè confeſſio perfidorum iſto loco monſtratur, quæ minica præſumptione. F

Num.11. Et tu Angelo exponenti, *&* dicis) contradicis, vel reſiſtis, & dicis. L

Num.13. In æterna morte *abrepto*) abreptos. F

Ibid. O probare, o errare) ∽:

Num.14. Et rectè Spiritum Sanctum immundis alitibus traditores æquatis) & rectè Spiritus Sanctus immundis alitibus traditores æquat. F

Ibid. Sicubi reperiant *vulnerata*) vulnera. F

Ibid. Quæ animam *finiant*) inficiant. F

Ibid. Qui Spiritum Sanctum *efflatis*) exſufflatis. F. num.20.

De Peccatorum meritis, & remiſſione, & de Baptiſmo paruulorum.

Lib.1. c.6. Quo *dicto* eſt) dictum. L

Cap.27. Et Pater Domini Noſtri Ieſu Chriſti ſecundum multitudinem miſericordiæ ſuæ, *qui* regenerauit) qui. <

Ibid. In laudem, & honorem *Dei* Ieſu Chriſti) <

Cap.32. Sed *tamen* tranſtulit mortem) tantùm. Aliàs

Cap.

Cap.38. Niſi *opere* nutrientis) ope. F

Lib.2. cap.6. Verum etiam *poterit* aliquando) potuerit. L

Cap.7. Non enim aduertunt *eo quouſque* fieri filios Dei) eos eouſque. F

Cap.22. Nihil *obediens* in illo aduerſum ſe) inobediens. L

Cap.32. *Quia* eſt iſta iuſtitia) Quid. L

Lib.3. c. 5. *Quia* hæc documenta) Qui. L

Cap.11. Et vinceremus mortem per *immortalitatem* reſurectionem) immortalem. L

De Natura, & Gratia contra Pelagianos.

Cap.15. Et oret *linguam*, vt dometur lingua) lingua. L

Cap.28. Niſi *quia* poteſt credi) quemadmodum, vel quia ſi. L

Cap.52. Reuelemus * eum confitendo) ad

De Nuptijs, & Concupiſcentia.

Lib.1. cap.4. *Et* mas, & fœmina generandi ſocietate iungantur) Vt. L

Cap.7. Diſcernitur autem non ſolùm ratione ſubtili i *vt* verùm etiam) < L

Cap.10. Fieri verum connubium *non* poteſt) < L (< L

Cap.16. Volo igitur iuniores *nuberes*) nubere

Cap.17. Et *adulterari* amittunt coniuges) adulteri. L

Cap.19. Sed quod *latent* fœtus oleaſtrorum) lateat. L

Cap.32. Quod *&* ipſe carnaliter natus) eſt. L

Lib.2. cap.2. *Quid* lauacro regenerationis abluuntur) quod. L

Cap.16. Nouit ille, *qui* agat) quid. L

Ibid. Nec eum *propter* creare noluit) propterea. L

Contra duas epiſtolas Pelagianorum.

Lib.1. cap.3. Ac *deindè* non gratis datam) proindè. L

Cap.13. Sed *hic* vocetur) ſic. L

Lib.2. cap.7. Quod opus noſtrum, nè *longum* fiat) longiùs. L

Cap.7. Quod hic fatum, *fortunam* fuiſſe dicamus) fortunamue. L

Ibid. Sed lucem faciendo *decreuit*, vt) diſcreuit. L

Cap.8. Quo additamento, ideſt, addendo faciliùs, *itáque* ſignificat) <

Lib.3. cap.4. Quis enim dicat non debere obſeruare Chriſtianos, vt vni *de* religionis obſequio ſeruiatur) Deo.

Cap.5. Superat illum alterum, ſi ambo illic erunt) etiam. L

Lib.4. cap.9. Dùm *abſentes*, & non communicantes) abſtenti. L

Ibid. Dùm *abſentes*, & non communicantes) à cœleſti pane) abſtenti. L

Contra Iulianum Pelagianum.

Lib.1. colum.4. A quo Eua *maculata peccato*) mutuata peccatum. O

Colum.5. Vel plebei pugiones, illorum conſpectu) in. L

Ibid. Quod Chriſti Eccleſiam ſuorum *bonorum* tempore docuerunt) honorum. F

Colum.10. Cui *omnis* carnalis natiuitas obligauit) omnes. L

Ibid. Vides *quod* ſunt baptiſmatis largitates) quot. L

Colum.17. A quo Eua *maculata* obnoxiæ ſucceſſionis) mutuata peccatum. O

Colum.20. Ex bono igitur *inferioribus, atque mutabilibus* orta ſunt mala) inferiori, àtque mutabili. L

Lib.2 colum.2. Aut *ipſo* nullo, vel originali peccato) ipſe. L

Colum.3. Qui peccata in filijs damnat, *alienaque* in parentibus) aliena; quæ.

Colum.6. Sed vtrunque in illo conſopitum vacat, & *ac omni naturale* rationis) bonum naturale. L

Colum.7. Quorum licet diſſenſio per præuaricationem primi hominis *ſe* in naturam verterit, vt nequaquam ſibi paribus ad virtutem *efficaciam* ſtudijs conuenirent) < <

Ibid. Tàm *inimicus*, quàm etiam mandatorum lege) inimicitijs. O

Ibid. Etenim miſericors cibus mentis eſt, inquit, præclaraque alimonia ſuauitatis ratio) Etenim ratio cibus mentis eſt, inquit, præclara quædam alimonia ſuauitatis. O

Ibid. Quod vtique tunc *facit*) fit. O

Ibid. Etiam * vigore corrupto) ſuo. L

Colum.9. Ideò dixit Paulus: *quæ* non licet homini loqui, quia, adhuc in corpore conſtitutus) quia. O. erat. O

Ibid. intelligis, quę *loquatur*) loquebatur. O

Ibid. Sapientia *huius* carnis inimica eſt Deo) < O

Ibid. Et *captiuantem* ſe in lege peccati, nec de conſcientia ſua *præſumit*) captiuari. O. præſumpſit. O

Colum.13. * Ideo quia ex viro ſolo non poterat) Et. O

Ibid. Non eſſe bonum, ſolum hominem *eſſe*) < O

Ibid. Quos ſaluos facere poteſt * quibus donaret peccatum) Et. O

Colum.16. Sic docuiſti, ſic *emonuiſti, vel* monuiſti) < O

Colum. penul. Siuè adminiſtrantium, ſiuè *præuaricatorum*) præfectorum. Aliàs.

Lib.3. colum.1. Vel ex * numero fueris) eo. L

Colum.4. Ergo Deus, & diabolus in ſenis

vncijs

vncijs hominem poſſident) In ſenis vncijs poſſidere hominem pro eo, quod eſt, pro æquali portione. L

Colum.6. Quaſi, & actio mala v faciat, niſi naturam team) non. L

Lib.4. colum 7. Et ad intelligendum quodammodo *plumbi*) plumbei. L

Lib 6. colum.9. Et *in* ignem cum ſit omnibus exitio, Salamandræ eſſe ludibrio) < L

De Anima, & eius Origine.

Lib.1. cap.14. Sed quærat alia, *ne* fortaſſis inueniat) num. L

Cap.15. Nec tamen comparatur pecoribus, *aut ſimilis factus eſt illis*) < V. C

Ibid. Vtrum illam de Patre *modo* traxerit) meo. V. C

Lib.2. c.3. Aut *eam* venia tuus iſte tàm horrendus, *quàm* iuuenis illius) ea. F. qua. F

Cap.13. Illum *ergo* turbinem) ego. F

Lib.3. cap. Sed *geritur* mox, vt ingeritur) egeritur. V. C

Cap.5. Addendum putaſti *ad* exemplum de Beato Eliſeo) Et. V. C

Cap.10. Et *prædeſtinates* Deus quod) prædeſtinat. F

Cap.12. Nullus cum hoc *tempore*) tumore : V.C

Cap.13. Quos tu quamuis *ſit* Catholicus) ſicut. V C

Ibid. Licet eos, *quos* ab omni peccato liberos credet) < F

Cap.14. *Eſt* igitur optimi propoſiti) Eſto. V.C

Lib.4. cap.1. *Et doctrina, & adminiculo* deſtitutum) & doctrinæ adminiculo. L

Ibid. Vel quamuis neſciam, ſcire præſumo) vel quamuis ſciam, ſcire me non præſumo F

Ibid. Quod aliquis *laicus* doctus, & peritus ignorat) < F

Cap.7. *Et* quandocunque diſcere) Quid. F

Cap.8. Et *quanto* poſſum de natura ſpiritus) quando. F

Cap.14. Atque intellectu intimo eſſe non potuit, quod *&* ſpiritus) eſt. L

De Prædeſtinatione, & Gratia.

Hic liber Louanienſium cenſura in appendicem reiectus eſt, addito elogio ſuſpecti auctoris, cur autem? non video. L

Cap.1. Cum in *ſacris* voluminibus litterarum) ſacrarum. L

Ibid. Præter quem *nullum* nihil eſt veritatis) vnum. F

Cap.5. Nec reminiſcens *voluit* in præteritum) voluitur. L.

Ibid. Si tamen v apud Deum eſt præſcire) poteſt. L

Cap.7. Quæ diuerſo tempore varia eſſe *poterunt*) potuerunt. L

Cap.13. Non ſolum *vel* nos natos in Adam homines; *ſed* lex ipſa peccati) < < L

Ibid. Diuinum per ſingulos v implorer auxilium) actus. F. dies V. C

Cap.14. An fortè ſi piè de Deo) At. F

Cap.15. Cur medicamentum vnius medici v confectum) manu. G

Cap.16. Moyſes *cum* iam tunc) < L

In Pſalmos. Tom. VIII.

Pſal.18. Hoc ſanè vult iniquitas, *quaſi* diuiſi ſumus) qua. L

Ibid. Domine dic fratri meo, vt *teneat* mecũ hæreditatem) diuidat. L

21 Et ſic nos fecit *moneri*) moueri. G

Ibid. Quare litigando vocas ad *patrem*) partem. L

30 Non ſic te *expectat* Deus certantem, quomodo te *expectat* æditor) ſpectat. L

33 Sed *ſempiternum* exinaniuit) ſemetipſum. F

Ibid. Si *exinaniuit* ſe nollet) exinaniſſe. L

Ibid. Non id, quod *meum* habet latro commune) mecum. L

36. Vt quod populus pro ſe *quod* Deum non voluerit) apud. L

Ibid. Quomodo tu *obſeruaſti* concilio Numidiarum) ſeruaſti. F

38. Cuiuſdam ergo, qui vocatur Idithum, *eo* vocas expectandæ) hæ. F

59. Si nihil *expectabo*) ſpectabo. L

Ibid. Quamquam longum *fieri* debuit malum pro infinito bono) ferri. F

44. *Collinari* non poteſt) collineari. F

49. Et *ſuperexulteris* tanquam glorians de meritis tuis) ſuperexulteris. L

50. Et ſtant illic portantes in fronte, vnde abſcederent, ſi hoc in corde portarent) locus corruptus. L

Ibid. Non leuant oculos faciles ad aliena *mœnia*, ad aliena ſolaria) meniana. F

Ibid. Fecit hoc v neſciens fecerat aliquis) Paulus. F

Ibid. Cum autem ipſum aliquid ſuggerentem, & docentem intus *audiuimus*) audimus. F

Ibid. Non tantùm anima noſtra abſumatur ab illo igne *diuino* ſapientiæ) diuinæ. F

Ibid. Qui *tibi* elegit innocentiam nouæ ætatis) ſibi. F

Ibid. Pſalmus in nomine Chriſti, & ſi fortè non vt *volumus*) voluimus. F

54. Eſt enim amiſſa dilectio mors tua eſt) Etenim amiſſa dilectio mors tua. V. C

Ibid. At vbi illa collectio *in* conſpirationem ſuperbiæ præcipitata eſt *pepercit* illis Deus) inter. V.C. &c.

Ibid. Vel tantum exige, quantum dediſti fœneratori. Iniuriarum pugno percuſſus es,

inter-

interfeɗionem quæris. Vſura mala eſt, qua iturus es) Quantum dediſti. Fœnerator iniuriarum, pugno percuſſus es, interfeɗionem quæris? vſura mala eſt. Qua iturus es.V.C

57. Cui enim iniquo non *dum* facile eſt loqui iuſtitiam?) < L

59. Magnaque *reddita* vaſtitate in terram, quam promiſiſti) edita. L

61. Ideſt in nobis ipſis ad communem hanc quaſi rempublicam. Nam quiſque pro modulo noſtro exoluimus quod debemus, & pro poſſe virium noſtrarum quaſi canonem paſſionum inferimus, paratoria plenaria: paſſionum omnium non erit finis, niſi cum ſæculum finitum fuerit) locum corruptum eſſe ſatis apparet ex diuerſa lectione, quam habent ij, qui locum hunc in collectaneis in Pauli epiſtolas retulerunt, vt Beda, & Anſelmus, qui ità diſtinguunt. *Ad communem hanc quaſi rempublicam noſtram quiſque &c,* Inſuper Beda in Collectaneis ità legit, & diſtinguit. *Et pro poſſe virium noſtrarum quaſi canonem paſſionum inferimus paratoria plenaria paſſionum omnium. Non erit finis &c.* Ego pro *paratoria* legerem aut *pariatio*, quod Anſelmus legiſſe videtur, aut *pariatoria*, vt à pariari verbo Iureconſul, & Tertull. deducatur. Verbum autem *finis* & ſententiam omnem perturbat, & non habetur apud Anſelmum, quare expungendum cenſeo. L

Ibid. Et quaſi ei diceretur *quid in ſiti*, quid tibi deeſt) quid enim ſitis? L.

Ibid. *Non enim* tu ſcrutareris cor eius) Nonne. F

66. Metitur ex ſe, comparatur ex viribus ſuis) comparat.L

Ibid. Propterea & canticum nouum non pertinet ad *patrem*) partem. L

67. Inter medium meum, & veſtrum inuenitur *inter* Græco) in. F

80. Exultat alij *circa vos Deo*) circo ſ' vos Deo. L

Ibid. Hæc enim, quæ *extrahuntur* ad tempus) extruuntur. L

Ibid. Fremens ibat *in* obuiam) < L

Ibid. Quantumlibet mali ſeuiant alieni *o ſi* eos non adiuuent mali noſtri) < F

Ibid. Sunt autem alij, qui rebus *infirmati* conceſſis inhærent) infirmitati. L

Ibid. Denique ſi veniat tentatio *vincendi* martyrij) ineundi. F

84. *Quidam ergo* ille populus, cui datum eſt) Quid ergo? F

Ibid. Filius Senatoris es, pater tuus amplo patrimonio gaudet *in re vera*) In V. R. ideſt, in Vrbe Roma. F

Ibid. Poſſumus hinc *dicere* alterum ſenſum) ducere. F

Ibid. Homo enim peccator eras *o* terra qui) < F

85. Ergo *quod dico* non te ſatiat) quid dico? L

86. Quia ipſe Iacob appellatus eſt Iſraël *hic*) < F

87. Sed *quam* exectabilius præ cæteris habebant) quod. F

Ibid. Tua mirabilia *&* iuſtitia cognoſcentur.) &. F

88. Vide ſi non de gratia, vide ſi non de Deo) Vnde ſi non de gratia? Vnde ſi non de Deo? Ità fortè legendum ex more Auguſtini.

Ibid. Primum videte *fruſtre* eius *n* omnibus gentibus) fruſta. F

Ibid. Sed fortè nullus eſt, imò *qui* vt que iſteras dictum eſt) quia. F

Ibid. Nec audebant reſiſtere conuinciantibus ante *quam* crimen) cum. F

90. Quod ſi *timet* recedit à via Chriſti Dei) timens. F

Ibid. Putant *quot* deſeruit illos Chriſtus) quod. L

Ibid. Et ad horam gaudent *&* verbum) ad. L

Ibid. Venit enim, & *oleuit*) oluit. F

91. Credentes in eum, quem non videmus, *aut* gaudeamus cum viderimus) vt. F

Ibid. Cum autem ſol *cadens* aliquando fuerit areſcit fœnum) calens. F. Solem cadentem videtur accipere pro ſolem præſentem, quia infra cadenti abſentem opponit. L

93. *Abſtiterunt* ſe quidem à factis malis) abſtinuerunt. F.

Ibid. *Quomodo* autem tu quando faciebas) Quoniam. F

Ibid. Benè tamē ea *gubernant* ad refectionem) gubernante. F

Ibid. *Quia* quaſi primatus habebant exponēdarum ſcripturarum) Qui. F

Ibid. Et ad quorum primatum *plebis* obſequiū videbatur temperare) plebs. F

Ibid. Et dicit omnia opera) ∽:

Ibid Quare vbi illum fallas, & ſi potes ceſſa) ∽:

Ibid. Vt reddamus omnes præteritas noſtras) ∽:

Ibid. Nam *quid* finxit oculus mendacium eſt) quod. L

94. Niſi *quia longè* ſunt) qui à longè. F

95. Quod quidem *in* iam noſtris) < F

Ibid. Nouit quid emerit, quia nouit quanti emerit, & *quanti* dederit) quantum. F

Ibid. *Quia illi*, quibus dicitur annunciate, extirpatores ſylue ſiue) Qui? illi. F

Ibid. Quid allaturi eſtis, *&* introeatis in atria eius) vt. F

Ibid. *Quia* fuſtibus Circumcellionum regnaut) qui à. F

Ibid. Lignū Chriſti per mare, *&* traijcit) te. F

96. Et nobis, & nos exhibens veritatem promiſſis ſuis) ∽:

98. Adorate ſcabellum pedum eius, quoniam ſanctum eſt. Quis ſanctus eſt?) ex his verbis ma-

manifeſtò apparet vbique Auguſtinum ſcripſiſſe ſanctus eſt, græcè habetur *ἅγιος ἐστι*; ſed ſcriptorum culpa locū totum hunc corruptum. L

Ibid. In cuius *amore* adoras ſcabellum pedum eius) honore. V. C

Ibid. Regnum Veneris quale erat Carthagini, vbi nunc eſt regnum *Cæleſte*?) Cœleſtis? F nam Afrorum Deus ita dictus. Proſper de præd. & promiſ. p.3.c.38. Victor lib.1. Tertul. Ambroſ. Saluian. Philaſt. Auguſt.

99. Vnde ergo poſſum quod ſupra me promittitur? Tamen cordi) vnde ergo poſſum quod ſupra me? Promittitur tamen cordi. F

Ibid. Et inde dicitur quædam operatio mundandi cordis, hoc dicitur à ſcriptura) ∽:

100. Vult inferre *Dominus* vnde doleant) alijs. F

Ibid. Et cum habeat *quo* præſtet) quod. F

104. Si enim v in omnibus profecto fuerunt ibi quidam) non. L

118. Vt oſtenderet ei Deus quod v merito eius; ſed in voluntate) non. F

Ibid. In eis, qui ſuo *quippe* tempore hic vixerunt) quoque. F

120. Et ſæuiebât perſecutores in *Chriſtianum*) ſuſpicor corruptum nomen martyris, & Criſpinam legendum, de qua infra in Pſal.137. & deinceps multa. L

121. Nam & ego v quid aliud dixero, non dico id ipſum) ſi. L

123. Et perueniens ad Chriſtum natum *eſt de Deo*) ex Deo. L

Ibid. Præda tibi ſuit minor, præda eris *maiori*) minori. Aliàs.

130. Quanto potiùs meruit audire caro Chriſti templum *verbum*) verum. F

136. O inſane v alium te Babylonis fluuium præcipitaſti.) in. L

Ibid. *Filius* eſt iſte Babylonis) Fluuius. L

Ibid. Attendat *quiſquam* ipſam fœlicitatem ſuam, qua exultauit anima eius, & *timuit* quodammodo) quiſque. L. tumuit. L

Ibid Si autem nō eſt certus & videtur *& fluere*, vndè gaudet) effluere. L

Ibid. *volo* credere, doce me rationem, quare mihi imperas vt credam?) Nolo. F

137. *Sic enim ille ne* volebat multiplicari) ſiccine ille. F

Ibid. *Quidquid* ampliùs deſiderauerit homo in terra?) Quo quid. L

143. Nullum *tumulum*, & clamorem in plateis) tumultum. L

149. *Sed* dicat. Continere iàm volo) ſi. G

In Euangelium Ioannis. Tom. IX.

Tract.1. Et cogitantes in hac *ipſa* præſenti turba charitatis veſtræ) < L

Tract.4. *Quaſi* in qua perſona quærimus vtrum tu ſis Chriſtus) Quia ſi. F

Tract.5. Quia *ſi* datum eſt à Iuda, baptiſmus Chriſti erat) Quod. G

Tract.7. Quomodo autem phreneticus gaudet in inſania *plerumque*) plurimum. L

Ibid. Plus valet dolor *noſter*, quam gaudium illorum) animæ noſtræ.

Ibid. Vt quiſque ex illa celebritate raptus fuerit ex *viris*) viuis.

Ibid. Quia nouerat pretioſo ſanguine *quandocunque* redimendum eſſe genus humanum) quandoque.

Ibid. Addunt mellis *aliquantum*) aliquid.

Ibid. Vt ego nouerim aliquo tempore illius *palleati* Sacerdotem ſolere dicere, & ipſe *palleatus* Chriſtianus eſt) palliati. F. palliatus. F. vel pilleati, pilleatus.

Ibid. Niſi vt ſibi Euangelium ad caput *poneret*) poneretur. F

Tract.8. Excepto miraculo aliquod, & in ipſo facto myſterij *Sacramentum* latet) & Sacramenti.

Ibid. *Non* vtique ad cuius nuptias, vt *honoraret*, venerat.) ∢ ∽:

Ibid. Reuera enim fratres eorum) Re vera corrumpitur fides illorum.

Ibid. Nil aliud *cum quàm* mendacem prędicant) quàm eum.

Tract.10. Homines *in* gaudeant prole temporali) non. F

Ibid. Venale habent totum *qui* nolunt redimi) quia

Ibid. Bonum eſt eis, vt redimantur ſanguine Chriſti, vt perueniant in pacem Chriſti) Bonum eſt eis, vt redimantur ſanguine Chriſti, & perueniant ad pacem Chriſti.

Ibid. Nonnè omnia tranſeunt, & decurrunt, & væ his, qui inhæſerint) Nonnè omnia trāſeunt, & currunt, væ eis, qui adhæſerint.

Ibid. *Nonne vt* fluuius præceps currens in mare) Nonne omnia &.

Ibid. Talis *ipſe* erat) verè.

Ibid. De illis *erant*, qui columbas *vendebant*) erat. vendunt.

Ibid. Accipiunt *pretium* cathedras temporales.) pretio.

Ibid. Quot propoſita fecerunt? Alterum propoſitum) ſi fas eſt in obſcuris coniectura vti; non erit fortè noſtra à veritate aliena. Vt legatur vbique pro verbo *Propoſitum*, vt locus redderetur clarior. *Propolium*, cum præcedat eius rei quaſi ſponſor verbum *Propolarius*, atque ità etiam ſenſus eſſet venuſtior. L

Ibid. Vnuſquiſque *ad propoſitum* ſuum laudat, quod vendit) Propolium. L

Ibid. Quia per ipſas *diſſenſiones* ſuas) diſceſſiones.

Ibid. Si autem fueris frigidus; marcidus ad te ſolum *expectans*) ſpectans. L

Tract.11. Sed *modo* verba quemadmodum ſe

ha-

habeant aduertamus) omnia. L

Ibid. Quia ſi ferrent aliquam ſarcinam graué, *aut* lapis) vt. L

Ibid. Si frumentū portarent, ſi vinum, ſiuè pecuniā, currerent, vt deponerent. Nunc onera, quia portant ſarcinam peccatorū pigri ſunt currere. Currendum eſt; vt deponatur hæc ſarcina, quæ præmit, & mergit) Si frumentū portarent, ſi vinum, ſi pecuniam, currerent; vt deponerent onera. Portant ſarcinam peccatorum, & pigri ſunt currere? currendum eſt, vt deponatur. Hæc ſarcina pręmit, & mergit.

Ibid. An fortè non crederant *ei*, &) <

Ibid. Et propterea Ieſus *nō credebat ſem:t ipſum eis? ſed non diceret)* Non credebat eis? ſed ſi non crederent, non diceret.

Ibid. Si autem hoc ſolum vellet, *vt* naſceretur tantum.) <

Ibid. Quia omnipotentis Patris Filius omnipotens *eſt*.) <

Ibid. Ibi figura, hic veritas, ibi *membra*, hic corpus) vmbra.

Traƈt. 13. Qui erant *ſalui* apud Deum) ſaluandi. G

Traƈt. 14. Permanere in gratia eius, *quem* accepit) quam.

Ibid. Ambæ enim generationis Domini *vſitata* ſunt) inuſitatæ.

Traƈt. 15. De hac aqua viua dare mihi non potes, quia hauritorium non habes) hauſtorium. F

Ibid. De ipſa meſſe *eieƈta* ſunt pauca grana) eleƈta.

Traƈt. 17. In fine *deficit*. Anima verò) deficit. L

Ibid. Credas hoc *euangelica* virtute fieri ſolere) angelica. L

Traƈt. 18. Et vult, vt attendat eum filius, *&* talia & ipſe faciat) vt. L

Ibid. Et capias hoc ᵛ à me; ſed ab illo) non. L

Ibid. Expergiſcere erigatur Iudæus, credat Chriſtianus, conuincatur Arianus hæreticus) Expergiſcatur Iudæus, credat Chriſtianus, conuincatur hæreticus. V. C. Expergiſcere. Ringatur Iudæus &c. L

Traƈt. 19. Deindè nos *venientes*, qui reliqui ſumus) viuentes. L

Ibid. Quia dixi, *dedi* ei poteſtatem) dedit. L

Traƈt. 20. Citiùs tu potuiſti cogitare, quod facturus eſt ſol, quam ille facturus eſt) Citò tu potuiſti cogitare, quod facturus eſt ſol; Quę facturus eſt ſol?

Ibid. Tranſit & ipſum? Quia ipſe animus mutabilis eſt) Tranſi, & ipſum, quia & ipſe animus mutabilis eſt. L

Traƈt. 24. Regis, quia *regitur* ab eo) regimur. L

Ibid. Aliquid præſens *annunciant*) annunciauit. L

Traƈt. 26. Da deſiderantem, da *eſurientem*) feruentem.

Ibid. Quod dicis ò Arri quid *dicit* hæretice, *quid* loqueris?) < <

Ibid. Non te traxit Pater, non ᵛ intellexiſti Patrem) enim.

Ibid. Qui ſic credit non Pater eum *trahit*. Quem Pater *trahit*? illum, qui *dicit*) traxit, traxit, dixit.

Ibid. Spiritalem vtique eandem, *nam* corporalem alteram, quia illi manna nos *aliud*) < aliam.

Ibid. Aliud illi, aliud nos; ſed ſpecie viſibili quidem; tamen hoc idem ſignificantem virtute ſpiritali) Alium illi, alium nos; ſed ſpecie viſibili, quod tamen hoc ipſum ſignificaret.

Traƈt. 31. *Quem* apprehenderent adhuc nolentem?) Quomodo. F

Traƈt. 43. Sed ſi alia ſarcina non portetur, *quia* homo in gehennam præcipitetur) qua. F

Traƈt. 45. *Arrius* dicit Aliud eſt Pater) Arrianus. V. C

Ibid. Alius neſcio vndè *ſit* Fotinus) <. V. C

Ibid. Quia Chriſtus *eſt* homo, & Deus eſt) &. F

Ibid. Qui eſt ipſe ſemper) Quid eſt ipſe? ſemper. V. C

Ibid. Fures *ſunt*, & latrones) fuerunt. V. C

Ibid. Præceſſerunt ᵛ iuſti) eum. V. C

Ibid. Quantò magis vocem paſtoris proferebat ᵛ lingua paſtoris) ipſa. V. C.

Ibid. Quomodo ᵛ iſta ſoluitur quæſtio) ergo V. C

Ibid. Redit, vt audiat, quod *neglexerit*) neglexit.

Ibid. Quæ erit *&* ſpecie) in. V. C

Traƈt. 46. Quis ad eas miſſus eſſet oſtendit) Qui ſcit eas eſſe oſtendit. V. C

Ibid. Omnes ergo *audiunt* vocem paſtoris) audiant. V. C

Ibid. Aut certè *vt* multum mercenarij, omnes enim *hic* perſonas) < <. V. C

Ibid. Et latrones *mercenarij* lupus) mercenarius. V. C

ibid. Ipſum paſtorem, ipſum oſtiarium, quia enim hæc duo) Paſtorem ipſum. Oſtiarium autem quem? V. C

Ibid. Gratia illius, & miſericordia nobis expoſuit paſtorem ſe ipſum) Gratias illi, & miſericordiæ eius, expoſuit ſe ipſum. V. C

Ibid. *Quemlibet* inuenerimus) Quem. V. C

Ibid. *Dicam* ergo in huius profunditate quæſtionis) Dicamus. V. C

Ibid. *Pia* tamen ſentiat) Piè. V. C

Traƈt. 52. Ità nobis compateretur *ad infima*) & infirma. L

Ibid. Et in conſpeƈtu meo nihil eſt vilius vitæ huius. Totus quantumlibet fuerit prolixus vapor præſentis præ amore.) Et in conſpe-

ctu meo nihil eſt vitæ huius totus quantumlibet fuerit prolixus vapor præ amore.

Tract.56. Non ſolum *tibi iam* non ſubtraho) iam.

Ibid. Capiendam tecum partem ᵛ nullam tibi nego) cum.

Ibid. De huius quæſtionis profunditate illo adueniente *reſpondeam*) reſpondebo. F

Tract.58. Si non ſe indicet ipſe, *qui nouit, ſi ergo non ſe*) qui nouit ſe: ergo. F

Ibid. Nobis ſapientiam *denegabit*.) denegauit?

Ibid. Nobis ſubiacere illi vtile eſt *celſitudinis*) celſitudini.

Ibid. Veritatem enim *dico*) dicam.

Tract.62. Quam *mercem* ſignificans redemptoris) mercedem. L

Tract.63. *Hac ne* eſt clarificatio) Hæccine. L

Ibid. Et nunc eſt glorificatus, cum *mortuis* propinquaret?) morti. L

Ibid. *Et iam* immortali æternitate dominetur) Etiam. L

Ibid. Non dum ſpiritus datus erat *vllo* nono modo in eis) vllo vtique.

Tract.80. Nam & hoc vtique dixerat) dominus.

Ibid. Vndè iſta tanta virtus aquæ, vt *cor* tangat, & cor abluat) corpus. G

Tract.103. Quis vadit ad eum, qui eum *ille* eſt) ipſe. Aliàs.

Ibid. Vel quibus apud eum *proficiſceretur* acceſſibus) proficeretur.

Tract.112. Quoniam dies *illa, ille* verò tenebræ permanſerunt) illis illi. L

Tract.113. *Si* ergo dici poteſt aliquid) ſic. L

Tract.117. Et dum duceretur *vt in ligno* cum duobus) & ligno. V.C

Tract.119. Et cum ſors mittitur non perſonæ, vel *cuiuſcunque* meritis) cuiuſquam. F

Tract.123. Tamen Dominum *fuiſſe* non racitū eſt) iuſſiſſe. L

In Epiſtolam Ioannis.

Tract.1. Si autem fratres *auditis* quid eſtis?) oditis. L

Tract.3. *Reuelabuntur*, qui præmebantur.) Releuabuntur. L

Tract.5. Iam ergo ſi contemnebat quiſquam odium fraternum, nunquid & homicidium in corde ſuo contemptiurus eſt. Non mouit manum ad occidendum hominem, homicida iam tenetur à Domino) Eadem ſcripſit Boniſatius Primus, vt refertur Concil. tom. 1. Si modo Bonifatij Primi par eſt ea eſſe credere. L

Tract.7. Chriſtianus vocari, & malus eſſe *non* poteſt) < L

Soliloquiorum lib.

Cap.18. Et vltra ᵛ non adipiſcuntur) vitam. L

Manuale.

Cap.12. Lac *niueum* cibus es grandium) iuuenum. Aliàs.

Cap.23. Miſeratio Domini *multa*) multa. L

Cap.29. Id circò nō *breui* crimine tenetur aſtrictus) leui. L

Cap.31. Nè *deſinar* impaſtus à te) deſinam. L

Cap.33. Nec in cor hominis *aſcendit*.) aſcenderunt. L

De duodecim abuſionum gradibus.

Hoc ipſum opus Cypriano quoque adſcriptum reperitur. & ex eo cap.9. citatur à Gratiano 23. q.5. cap. Rex debet. L

De diſciplina Chriſtiana.

Diuo Auguſtino dignus liber; ſed non ſapit Auguſtinum. Poſidius tamen ei tribuit. L

Cap.1. Qui cor *auro* coniungunt) auri. L

Ibid. Optas vndè nihil perdas, atque vtinam hoc verum dicas vel *p ec.*) putes. L

Ibid. Inuidentia *diaboli conu cium* eſt; ſed habet matrem ſuam) diabolicum vitium. L

Ibid. Da comiti, & illum *adiuuas, & te releuas*) adiuua, & te releua. L

Ibid. Non vt *ſemper* peccata noſtra pauimentum ſolidemus) ſuper. F

Ibid. Diximus enim iàm quid hic diſcatur, quare diſcatur) Diximus iàm quid hic diſcatur. Dicamus quare diſcatur? L

De Cantico Nouo.) Et hunc cognoſcit Poſidius.

De Vanitate ſæculi) Non eſt Auguſtini, nec ſatis prudentis, & eloquentis.

De Bono diſciplinæ) eſt viri ſenſati, & eloquentis.

De Cataclyſmo) In editione Antuerp. Louanienſes reſtituunt hunc tractatum Auguſtino, quamquam planiore ſtilo decurrat.

De Tempore barbarico) N. E.

De Sobrietate, & Virginitate) N.E.

Speculum peccatoris.) N. E

De Conflictu vitiorum, & virtutum) Aut inſignitet fallor, aut libellus à Monacho poſt regulam S. Benedicti conditam, & ordinem auctum, conſcriptus eſt: ita enim ex calce planè colligitur.

De Quatuor virtutibus charitatis) N. E

De

De laudibus Charitatis.

Hic tractatus idem eſt cum ſermone 39. de tempore præter ea, quæ duobus locis inſerta ſunt.

Reſpice ad munera Eccleſiæ &c.vſque ad Dicit enim & Ioannes) Hæc non ſunt in ſermone Auguſtini ſupracitato.

Dilige, & fac quod vis) eadem habentur ſupra Tract.7. in Epiſtolam Ioannis.

Omnia ſiunt facilia charitate) ſumpta ſunt ex cap.69.lib.de Nat.& Grat.tom.7.

Charitas eſt,vt mihi videtur &c.vſque ad Quapropter fratres.) Hæc non ſunt in eodem ſermone Auguſtini. Sumpta verò ſunt ex Proſpero de Vit. con.l.3.c.13.

De Honeſtate mulierum.

Hoc idem habes inter ſermones de tempore num.250. to.10. ſed mutatis, & omiſſis quibuſdam verbis.

Cap.1. Citò *dabitur* in ruinam) labitur. Ibi.

Ibid. Et tamen *arma* caſtitatis cuſtodit) ornamenta. Ibi.

Cap.2. Dauid enim ille ſanctiſſimus in mille *paſſionibus preſſus* vidit mulierem nudam)paſſibus. Ibi.

Cap.3. Et veſtimenta eius non *ardeant*) ardebunt. Ibi.

Cap.4.Et *quia* de infœlici libidine) < Ibi.

Ibid. Quamuis ⁏ poſt aduentum) autem. Ibi

Ibid. Iàm mœchatus eſt ᵛ in corde ſuo) eam. Ibi.

Cap.5. *Ac ſi* dùm aliquis mulierem) ac ſic. F

De Symbolo ad Catechumenos.

Poſidius in Indiculo agnoſcit libros quatuor.

Lib.4.cap.1.Quam per inobedientiam ſui *morti donauit*) morte damnauit. L

Ibid. *Et* quid ſingulæ contineant) Vt. F

Ibid. Ille enim labiles motus ſuos torrentis *iſtu* percurrens) ritu. Imitatus eſt Horatium, qui Serm.lib.1.Satyr.3.dixit:Hęc ſi quis tempeſtatis propè ritu mobilia, & cæca fluitantia ſorte.

De Conuenientia decem preceptorum, & decem plagarum.

Poſidius agnoſcit in Indiculo;ſed vereor ne hoc ſit, quod ille indicauit. Hæc eadem habes tom.10. ſerm.95. de temp. licet ibi decurtata ſint multa. Vide Eugyppum p.1.

De Rectitudine catholica conuerſationis.

Non eſt Auguſtini; tamen dignus eſt, qui legatur, vt Enchiridion chriſtianæ diſciplinæ.

Nec *turmarum, vel murorum* vel aliquem diem omninò) ∽ t

Vel ad arbores, aut ad *ocellos*) lucellos. F

Nullus ad colla hominis, vel alicuius animalis *legumina dependere* præſumat.) ligamina appendere. F

Non *eſſet* dignus] eſt. F

Nulla mulier præſumat ſuccinos dependere.) dependere & hic, & ſupra videtur poſitum pro appendere. L

Quia Dominus ſignum ſuæ pietatis aſſiduo *paſceſcit*) patefacit. F

Vt non concedet dominicum præceptum.) Et. F

Quamuis *de* magnis criminibus) In. F

De Vtilitate Ieiunij.

Non eſt Auguſtini) Hæc cenſura tàm eſt abſurda; vt cenſorem omninò, aut ſinè vllo naſo fuiſſe putem; aut certè tractatum hunc non legiſſe. Mihi enim non modò Auguſtini eſſe omninò videtur;ſed inter ea, quæ certiſſima, & optima ſunt Auguſtini numerari, & cenſeri debere. Conſtat autem & ſcripturarum citationibus ſuo more vſum, vt in ijs, quæ eius ſunt. Poſidius in indiculo numerat hunc tractatum inter alios Auguſtini. L

De Vrbis Excidio.

Item Noè, & Iob iàm olim dormierant) Et. F

Et plerunque *non* eligens quem flagellet) < F

De Verbis Domini. Tom.X.

Serm.1. Et tempus fidei *Regnum cœlorum*) ideſt, regni cœlorum. F

Ibid. *Quia* tuo aduerſario conſenſiſti) Qui.

Serm.3.) N. E

Vt vtriuſque profeſſio *Sanctorum* teſtificatione ſignetur) factorum.

Ibid. Tamen vtriuſque ▾ debet Sanctorum legum obſequium) eſſe F

Ibid. In doctore enim moleſta eſt cauſa *dicere*) docere. F

Ibid. Et quem metus à factis reuocare non poſſit ᵛ promiſſionum benignitas profit)ei.

Serm.4. Sed quid *iſta* ſententia vera ?) ni ſit. L

Serm.5. Quæ ſunt tua ſuperflua *ſint* pauperibus neceſſaria) ſunt. L

Serm.6.Miſertus eſt vt ornaret, ornauit, ᵛ amaret) vt. F

Ibid. Nonne aurum *purgatur*) purgat.

Ibid. Permiſſus *&* vſque ad lædendum corpus) eſt.
Ibid. Certi eſtote fratres inimicos non *amitti*) admitti.
Serm.8. A laude Domini nec vnguem, nec dum *pedum*.) pedem.
Serm.10.) Eundem habes infra ſerm. 48. de temp.
Ibid. Et tremendæ ſæuitiæ cœli, & maris importuni ſunt mercatores) ſi quid hic mutandum eſt, vt hæc lectio integra ſit. Verbum *importuni* mutandum erit in *opportuni* : in eam ſententiam, in quam à Plinio ſæpè, & à Liuio vſurpatur, vt ſignificet obnoxium, ideſt, expoſitum. L
Ibid. Et ſi anguſta • eſt) via.
Serm.12. Noluit cum eis *&* prætericis chartis rationem habere) ex.
Serm.18. *Alia*, quæ non approbauit) aliena. G
Serm.19.) Eſt Ambroſij ſerm.7.
Ibid. Sed *agere* rempublicam) gerere. G
Ibid. Nedum ſumptus quæritur, præda graſſetur) prædo. G
Ibid. Quaſi *omnis*, qui clericus non eſt, aut monachus poſſit *ei* licere quod non licet) omni. <. L
Ibid. Sed *quiſque* militiæ ſuæ cingulo vtitur *dignitatis* ſuæ miles aſcribitur) quiſquis. dignitati.
Ibid. Quia etiam ſi militare *videamur* ſæculo) iubeamur. F
Ibid. *Videmur* inquam non militare) iubemur.
Serm.20.) N. E
Serm.23. *Qui* eſt oleum vendebant?) Quid. F
Ibid. *Emendauit* me iuſtus in miſericordia) Emendabit. F
Ibid. Et *arguit* me) arguet. F
Ibid. A quibus emerent *aut* inuenerũt) haud. F
Ibid. Sed ardeat in *robore* flamma noſtra) robore, vel rubo. F
Serm.27.) Hoc eſt caput 4. lib.5. de Sacramentis apud S. Ambroſium: ità vt alterutri fucũ factum eſſe conſtet. L
Serm.28. Quia Græci dicunt ᵛ aduenientem ergo) diem.
Ibid. *Quem iam modũ* Græci in oriente) Quemadmodum.
Serm.42. Vt nulla omninò exurgat concupiſcentia *aduerſanda*) aduerſaria.
Serm.52.) N. E Serm.57. N. V
Serm.63. Excidit nobis quoſdam malè intelligentes *vocati* Patripaſſianos) vocari.
Ibid. Et *remouet* iſtos Eccleſia Catbolica) remouit.
Ibid. Non in *patre* maior, & in *patre* minor) parte, parte.
Serm. 64. Res iſta tanti valet, *quantum* es tu) quantus, vel quanti.
Ibid. Lactandi fide, paſcendi *ſpecie*) ſpe.
Ibid. *Non* modò cibus vegetat comedẽdo) Nã
Ibid. *Quod* eſt ipſe lux ad oculos cordis?) Quid.
Ibid. Quid *valebant* qui ambulabant mortui?) <:
Ibid. Ipſam formam videbunt, *qua* lancea percuſſerunt) quam. L
Ibid. Ipſe eſt *via* æterna) vita. L
Ibid. *Hoc* eſt merces) Hæc.
Ibid. Et *ſic* ſuſcitabitur anima tua) ſi.

De Verbis Apoſtoli.

Serm.13. Non • debitrix eſt carni, vt ſecundum carnem viuat) enim. V. C
Serm.14. Aduerſus ſagittas ratiocinationum tuarum *muratus* aſſiſto) munitus. F
Ibid. Ad verba aliena ſanatur, *quia* ad factum alienum vulneratur) qui. F
Ibid. Ergo ᵛ Moyſes exaltauit ſerpentem) ſicut. F
Ibid. Nunquid quia eſt *in* fortè modus aliquis ſanctificationis) ibi. L
Ibid. Ibi ferendus eſt error, non *tantum* progredi debet) tamen. Aliàs.
Serm.15. Multum amauit, qui torqueri *non* potuit) < F
Serm.21. Tàm pauper, vt *proſcolus* eſſet Grammatici) Proſcholaſticus. Infra lib.59. hom.9.
Serm.24. Si *innumeris* documentis, teſtibuſque conuincitur) veris. G
Ibid. Plures *plorata* ſunt à Maximinianiſtarum concilio) prolatæ. L
Serm. 26. Nummum quærit peſtilentia, duos illi da, & *vt ducat ſe*) ſubducat ſe. L
Serm.30. *Facilius iurat*, qui verum putat eſſe) Fac illum iurare. G
Ibid. Non ex animo iſte *periurat*) peierat. L
Ibid. Fac alium • putat falſum eſſe) qui. Iuo.
Ibid. Inuoco Deum ſuper *Deum* animam meam) <. L
Ibid. *Quando* illa citiùs, & faciliùs mouetur) Quanto. L
Ibid. Quia per id, quod ſanctum • *putas* falſum iuras) non. G. putat. F
Ibid. Sanctum *puta*, cui iuras) putat. G
Serm.33. Chriſtus enim in carne venit, quæ ſimilitudo eſſet carnis peccati, non eſſet caro peccati) Facit contra can. Filius Dei de conſecrat. diſt.4. in principio, qui citatur ex Auguſtino de baptiſmo paruulor. ſed non videtur eius eſſe poſſe. L

Quinquaginta Homiliarum.

Hom.1. Hoc *quiſque* intellexerit) quiſquis.
Hom.2.) ſumpta ex Commento in Pſal.49. mutatis, & additis quibuſdam. L
Ibid. Si fueris iniquus, & perſeueraueris • illa iniquitate) in. F
Hom.4. Aut diſciplina durior ipſa ſui auſteritate *crudeleſcat*) crudeſcat. F

Hom.

Hom.10.) Hic ſermo ferè totidem verbis habetur ſupra ſerm.26. de verb. Apoſt. L

Hom.21. Audi Dauid *agentem*) gementem. F

Hom.22. Eo quod paulò *Spiritus* de reſurectione peccatorum dixerat) ſuperius. F

Hom.23. Sed ò tu, qui dicis te * multa commiſiſſe) non. F.

Ibid. Natum quippè erat inter *eos*, qui crediderant) Iudæos. F

Hom.27. Hæc *dubitata*, & repentina dubitatióne damnata eſt?) ſubitanea. L

Ibid. Quid ergo? putas tibi *futurum* auxiliatorem) defuturum. F

Ibid. *Debellare* potuit, ſuperare non potuit) Rebellare. F

Ibid. Non tamen quando eis loquimur, & ſi vincantur *non* conſentiunt) < L

Ibid. Impunita peccata habere, * occultare poſſunt, quæ *occultauere* non poſſunt redimere) quæ. F. occultare. F

Hom.30. Quia *quiſque* eas habuerit non egebit) quiſquis. L

Ibid. Cum cœperit abundare verum quidem *copijs* auri, & argenti) corpus. L

Hom.32. Si iàm tibi poſſem oſtendere, *quid* videres) quod. L

Ibid. Ergo fides eſt, ſicut alibi definitum eſt ſperantium ſubſtantia, *conſiƈtio* rerum, quæ non videntur) conuiƈtio. L

Ibid. Si non videntur quomodo *conſinguntur*, quia ſunt?) conuincuntur. L

Hom. 32. Erige interiorem habitatorem, *interiorem* oculorum tuorum) interiorum. L

Ibid. De quinque panibus ſaginaſſe tot millia) ſatiaſſe. L

Hom.38. Sanus *eſt* dicitur) enim. L

Ibid. Sed perpetuo vide, ſi non *laſſabis*) laſſaberis. L

Ibid. Iniquitas eſt, quæ te perſequitur. In illo irraſci debes miſericordia) Iniquitas eſt, quæ te perſequitur in illo. Iraſci debes miſericordiam. F

Hom. 41. Deindè etiam dico in conſpeƈtu Dei, &c.) Ambroſius cohortatione ad pœnitentiã habet ferè omnia, quæ ſequuntur. L

Ibid. Baptizatus autem deſertor, & violator tanti myſterij) Hæc omnia habentur hom. 40. ſinè initio apud Cæſarium Arelateñ. Biblioth. Sanƈtorum Patrum tom.7.

Ibid. Nàm ſi ſcirem nihil tibi prodeſſe, non tibi darem; Item ſi ſcirem tibi prodeſſe non te admonerem) Nàm ſi ſcirem nihil tibi prodeſſe, non te admonerem. Cæſar, & Ambr. Nàm ſi ſcirem nihil tibi prodeſſe, non tibi darem. Item ſi ſcirem non tibi prodeſſe, non te admonerem. G

Hom.49. *Patienter* pereat villa tua) Patiente te. F

Ibid. *Dolet* tibi anima, ſi in foueam adulterij ſimul ruatis, *dolet* tibi) doleat. L

Ibid. *Parcum* ſuum attendat, tabulas ſuas legat) Paƈtum. F. Prætium. Aliàs.

De Tempore Serm.

Serm.1. Quidquid in domo ſua *ſordium* inuenerit) ſordidum. F

Serm. 3. Si Virgo pepetit *phantaſmata* fuit) phantaſma. F

Serm. 6.) Suſpicor Auguſtini non eſſe, nàm & diƈtio plenior, & expeditior eſt, & videtur multa habere præter conſuetudinem Auguſtini. L

Ibid. Et in carne mea videbo Deum. Quod de illo tempore prophetauit quando Chriſti deitas habitu noſtræ carnis induta eſt) Videtur noua Auguſtini expoſitio, vt viſionem Dei ab oculis carnis amoliatur, carnem Chriſti à Beato Iob in reſurreƈtione videndam carneis oculis adſtruere ex verbis Iob citatis. Quam tamen ſententiam non videtur probare lib.22.c.29. de Ciuit. Dei, vbi rem traƈtat diligentiùs, & preſſiùs. Vide Hieron. tom. 2. aduersùs errores Ioannis Hieroſol.

Ibid. Malediƈtus, qui vnitam deitatem *in* tres has perſonas eſſe non confitetur) Inter. F

Serm.7.) N. E.

Serm.11.) Inter ſermones Maximi num.3. de Natali Domini. L

Serm.15.) Fulgentius hunc eundem totidem verbis habet. L

Serm.17.Ità *ſanè* viri coniunƈtione) ſinè. L

Serm.18.) Qui non ſtatim agnoſcit hunc ſermonem Auguſtini non eſſe; is certè parum, aut nihil Auguſtini ſaliuam cognitam habeat, neceſſe eſt. L

Serm.20. Iàm ergo erat vna ſinè viro, & fœmina, iàm erat tertia &c.) Alterum diuiſionis membrum deeſt, hoc eſt; iàm erat & ſecunda de viro ſinè fœmina.

Ibid. Intellige natum Deum, & non *miraris* Virginis partum) miraberis. L

Serm.21. Cauſa igitur inualeſcentis errati miraculum noui partus *efficit*) euicit. L

Serm. 29.) Euſebius Emiſenus hom.1. de Epiph. multa hinc ſumpſiſſe videtur. L

Serm.33.) Habetur inter ſermones Leonis Papæ ſerm. vlt. in feſto Epiph.

Serm.34. Ipſe enim Dominus Deus noſter, qui elegit Apoſtolos) <

Serm. 36. In ſinu matris latet, qui regnum Patris *excedit*) excepit. F

Serm. 37.) Habetur inter ſermones. S. Maximi. hom.7. de Epiph.

Ibid. Conſtnebat ergo, Iordanem) ad

Serm. 39.) Hic ſermo habetur tom.9. de laudibus Charitat.

Serm. 41. Vt pſalmos, & timpana ad Dei Patris gloriam *concitaret*) concinnaret. F

Ibid.

Ibid. Vt nec *argumento valeat* inimicus) tegumento velet. F

Ibid. Hoc eſt Eccleſiæ *vota* Spiritus Sanctus inuocatur) voto. L

Serm. 48.) Integrum habes ſupra de verbis Domini, ſerm. 9.

Serm. 50. Alius *fluendo* perdidit, quod tu laborando congregaſti) Ludendo. F

Ibid. Homicida, *fraudulator*, ſacrilege) fraudator. F

Serm. 55.) N. V.

Ibid. Si nos *minus* occupationibus implicamus) nimijs. F

Ibid. Aut diſſolutum *aliquid*, aut corruptum) aliquatenus. F

Serm. 56.) N. V.

Ibid. *Qui* ſecundum, quod ſcriptum eſt multos negligentes) Quæ. F

Serm. 59.) Hic ſermo videtur conſarcinatus ex lib. 1. de ſerm. Domini in monte cap. 41. 42. 43.

Ibid. Ego antem dico vobis diligite inimicos veſtros) Hieron. in cap. 5. Matt. in extremo & initio habet, quæ hic ſequuntur. L

Ibid. Cæterum diligere plùs *præcipit*, quàm) præcipi. F

Ibid. Aut nos per ipſam excuſationem liberare conemur) Vt per ipſam fatigationem excuſare conemur.

Ibid. Partim *deprauatione* perſeuerantium) damnatione.

Ibid. Ethnici ex græco in latinum interpretantur gentiles. Ethnos enim græcè gens dicitur) Non ità ſolet loqui Auguſtinus.

Ibid. Hypo enim falſum, criſis verò iudicium ſonat) Non videntur Auguſtini.

Ibid. Sed *hypocriſeorum* maculam non habere) Hypocriſeos. F

Ibid. Qui in Synagogis, & in platearum angulis orat &c. vſque ad Signanter autem dicit) Hieron. in Matth. cap. 5.

Serm. 62.) N. V.

Serm. 63.) Hic ſermo eſt viri eloquentis, & grauis, cum ſit preſſior, cultior, & elaboratior; quare auctori ſuo reſtituendus. Is antem eſt Leo Papa I. Serm. 5. in Quadrages.

Serm. 64. Quantum, & de *corpore voluptatem* decerpunt) corporis voluptate. F

Ibid. Et ad ſuſcipiendam Domini voluntatem *ieiunus* præparatus eſt) ieiunijs. F

Ibid. Itaque ▾ volumus benè ieiunare) ſi. F

Serm. 65.) N. V. Serm. 66.) N. V

Serm. 67.) N. V.

Serm. 68.) Non videtur vllo modo Auguſtini, ſed alterius iunioris exercitatio plena floſculis, poëticæ magis picturæ ſimilis, quàm orationi populari. Multi putant ex Ambroſij ſcriptis contextum. L

Serm. 69.) N. V Serm. 71.) N. V

Serm. 74. Venire debuit videndus, occidendus, *& lucrandus* eos) ad lucrandos. F

Ibid. Sed & ſi tardius moritur, *niſi* quid ideo non moritur) num. L

Serm. 76. Præſentia teneat, *futura ſollicitudo* timore pertimeſcat) < F

Serm. 77.) Eſt purus partus Ambroſij. num. 37

Serm. 79. Quomodo Chriſtus Dominus, & in *cacumen* ſcalæ in Cœlo) cacumine. F

Ibid. Et cum perfectis cibus *ſolis* tribuitur) ſolidus. F

Ibid. Qui nobis nullis *prædicentibus* meritis) præcedentibus. F

Serm. 80. Quod Sancti Patriarchæ matrimonia ad puteos, aut fontes *inueniunt*) ineunt. F

Serm. 83. Et re vera fratres quid infœlici viro præſtat inuidia) vide Cyprianum lib. de zelo, & liuore. Vndè multa hùc tranſlata ſunt.

Ibid. Et in *malo opprobrio* bona aliena conuertere) mala propria. F

Serm. 84. Decipere innocentiam in *domum tuam*, quæ ſunt fœda) domo tua. F

Serm. 85. Nos oporteat *ſemper* fideliter audire) < F

Serm. 86. Et ad aquam, ideſt, *ad aquam Baptiſmi* feſtinauit) ad Baptiſmum. F

Serm. 87. Poſſumus primogenita Ægyptiorum accipere etiam omnes *hæreticorum* auctores) hæreſum. F

Serm. 89. Et *tertium* ſeueritate compeſceret) territum. F

Ibid. O *prodigia* furoris audacia) prodigioſa, vel prodiga. F

Ibid. Qui genetrices *indixerat* parturire) interdixerat. F

Ibid. Ac ſi puluerulentos exhibet greſſus imperio) puluerulentos exhibet greſſus, ac ſic imperio. F

Ibid. *Non* prohibet naſci, dùm natos decernit occidi) Nàm. F

Ibid. Exhibes mala, quibus adhuc vſque ▾ promittis) bona. F

Serm. 90. Vel depellit ex corde, vel *omnino* recipit) non.

Serm. 92. Et vitæ ſuæ teſtimonium *perdunt*) produnt. F

Serm. 93. Qui verò illum reliquerit, & ▾ petra bibens) de. F

Serm. 94. Omnes, ſcilicet, *qui* etiam ſic intelligendum eſt) quia. F

Ibid. Quia Pater eſt, quia *hereditatem* parat) hæredem. F

Ibid. Sed ab illo *ſpectate*, qui fecit cœlum, & terram) expectate. F

Serm. 95.) N. V. Hæc eadem habes tom. 9. de Conuenientia decem præceptorum, decemque plagarum; ſed integriora, & locupletiora. Vide Eugyp. p. 1. ex eo enim hæc ſumpta ſunt; ſed decurtata. L

Serm. 97.) N. V.
Serm. 103. Et nomen Iſarael ſuperuiſibilem gloriam myſticis *excolit* eloquijs) extollit. F
Serm. 104.) N. V. Serm. 105.) N. V.
Serm. 107. Quæ quia non poſſunt breuiter *implicari*) explicari. F
Serm. 108. Quaſi in torculari *ità* Eccleſia congregantur) in. F
Serm. 109. Sed intelligitur *prſentia* nunciatis) præſcientia. F
Ibid. Si venerunt tanta) non. F
Ibid. *Sed* quod promiſit non amamus) Si. F
Serm. 110. Et tamen inter omnia, quæ pupillum) Et tamen inter omnia quæramus pauperem, quæramus pupillum. F
Ibid. Occurrit mihi pauper, & *qua* pauperem) quæro. F
Ibid. *Sic nanque alius* accedebat ad duram terram) ſomnus faciliùs. V. C
Ibid. Qui ſunt iſti à fide pererrauerunt) qui. F
Ibid. Sicut ſi non vult fieri) diues. F
Ibid. Cum ego *vincam* tantas cupiditates) videam. F
Ibid. iſte diues *eum*, ille pauper) eſt. F
Ibid. Ponamus, *faciamus* diues eſt) < F
Serm. 111. Sinè vlla miſeratione *humanitas* à barbaris exacta eſt) humanitatis. F
Serm. 113. Vbi falſa *voluntas*, nulla ſecuritas gaudij) voluptas. F
Serm. 114. Meritum enim redemptæ *mercedis*) mercis. F
Ibid. Miſericordia *afficitur* pro crudeli) affligitur. F
Serm. 115. Credentes ergo Sanctam Eccleſiam Catholicam, Sanctorum *habentes* communionem) habent &. F
Serm. 117.) Videtur ex Ambroſio contextus.
Serm. 118.) Habetur inter ſermones S. Ambroſij num. 49. & apud S. Maximum.
Ibid. Caſtitas enim Suſannæ affuit in indicio, quæ *Eua* defuit in Paradiſo) Non. L. Dictionis ambiguitas fefellit ignarum huius loci corruptorem. Auguſtinus enim Paradiſum dixit pomarium ipſum, vt Græci παράδεισον Apud Ambroſium, & apud Maximum legitur. Caſtitas enim affuit in iudicio, quæ eam defendit, & in Paradiſo.
Serm. 119. Eſſes ſuſceptus ab Aduocato &c. Et audires illum iudicio venturum) Eſſes ſuſceptus ab eo; aduocatus, & audires illum iudicem venturum. F
Ibid. *In* Sanctam Eccleſiam) < F
Ibid. Magna eſt *ſponſo*, & ſingularis dignatio) ſponſi.
Serm. 120.) Inter homilias 56. Euſebij Emiſeni. num. 32.
Serm. 121.) N. V. Serm. 124.) N. V
Serm. 125.) Ferè eadem legis apud Hieronymum. tom. 4. in Papæ Damaſi ſymbolo.

Serm. 128.) Apud Ambr. ſerm. 57. & apud Maxim.
Serm. 129. Atque ex ea *vnum* hominem ſinè viri ſemine generatum) verum:
Serm. 130.) N. V. Hunc ſermonem ex alia verſionè habemus apud Chryſoſtomum tom. 3 de Cruce, & latrone.
Serm. 131.) N. V. Serm. 132.) N. V
Serm. 133. Quod cum naſcitur *ex* vtero Virginis gignitur) In.
Ibid. Sicut enim pollutione ibi non tangitur, *ſic* mortis corruptione non læditur) Ita hic.
Serm. 134.) N. V
Serm 135. Reddidiſtis quod creditis, audiſtis quod oretis, *quo inuocare non poſſitis*) quo enim modo inuocare poſſetis. F
Serm. 136.) N. V. Louanienſes notarunt eſſe inter ſermones Euſebio inſcriptos.
Serm. 137.) N. V
Ibid. Pe hanc electi, &c. vſque ad Tunc enim Dominus Noſter) Gregoriùs. hom. 22. tom. 2.
Ibid. Quiſnam eſt iſte rerribilis, & niuco ſplendore coruſcus &c. vſque ad. Vndè eſt iſte tàm ſplendidus) ex hoc ſermone ſumpta eſt homil. 12. quæ prima eſt de Paſcha inter homilias. 56. Euſebio Emiſeno adſcriptas. Sed inter opera Hieronymi extat homilia incerto auctore. tom. 4. quæ habet hæc ipſa omnia, & multo plura. L
Serm. 138.) N. V
Ibid. Proijciant ſuperi tenebras, quas Saluator inferis *deuegauit*) delegauit. F
Ibid. Fefellit cuſtodes *exi·init* de ſepulchro) exiuit. F
Ibid. Fecit etiam in morte *miniſterium*) Myſterium. F
Serm. 139. *Quando* ille nouit curare) Quare. F
Ibid. Vt ſciremus *quod* etiam in corporibus noſtris) quid. F
Serm. 141. *Non* credimus verbis eorum) Nos. F
Ibid. His legibus inferni *obſtructibus* naſcitur omnis homo) obſtrictus. F
Serm. 142. Sed Chriſti ſanguine *temperatur*) comparatur. F
Serm. 143. *Maiorem* eſſe animam latentem) Meliorem. F
Ibid. Quod enim paſſuræ putant ſe non paſſuras) ſunt.
Ibid. Eundemque mundum æternum eſſe dicitis *ſuper* futurum) ſemper.
Ibid. Quoniam non eſtis immortales, eſſe & *diſſolubiles* non poteſtis) indiſſolubiles.
Serm. 144. Iudicat *melius* ille) medius. F
Serm. 145. *Vt* ſic dicam, quomodo vos audire expedit) Et. F
Ibid. Meliùs ergo de *ſpiritu* ſentio) Chriſto. F
Ibid. Si duo *nolo* dicere) volo. F
Ibid. *Putatis* ſpiritum Chriſti) Putaſti.
Serm. 146. Fons vtique manando ſe indicat, non

non *remanando*) remanendo. F
Ibid. Vbi *doleat* quando dixit) dolebat.
Serm.148. Iudæi carnaliter violant ᵛ Iſta tria præcepta) Deeſt tertium præceptum. L.
Serm.149. Si dilectionem tuam erga me habes, ᵛ vbi oſtendas) habes. F
Ibid. Quatenus autem eſſent paſcendæ *agni* dominici oues) agri. F
Ibid. *Patet*, quod ego ſanguinē ſudi) Patere. F
Serm.150.) N. V.
Ibid. Frontem admodum rugatam iàm, iamque *expurgat*) exporrigit. F.
Serm.157. Peccata noſtra nobis *repererunt*) pepererunt.
Ibid. *Reipublicæ* fœditas via fuit) Rei pulcræ.
Serm.152. Vt quælibet magna res veniat *in* faſtidio) < F
Serm.156.) Et hic inter homilias. 56. Euſebij Emiſeni. num.20.
Ibid. Per clauſa hoſtia *non* tranſiuit) < Euſebius.
Ibid. Si quando, vt mori eſt fruges *botri fulcis*) putribus fulcis.
Serm.157.) N. V.
Ibid. Abſtinentes ab omni *luſu*, ebrietate) luxu. F
Ibid. In qua *peregrinantur* ab eo) peregrinamur. F
Ibid. Nos autem quia tàm longum ieiunium *perpetrare* non poſſumus) perpetuare. F
Ibid. *Optimis* menſis tanquam pecora) opimis. F
Ibid. Vt hoc impleat quod *regatur*) rogatur. F
Serm.158.) Hic ſermo pars prima eſt ſermonis. 147.
Serm.159. Et iterum venit Dominus, nè periret diſcipulus) Infra ſerm.161. non longe à principio contrarium aſſeritur.
Serm.160. *Deum* credite) Deo. F
Serm.161.) N. V
Ibid. Thomas ergo cum eſſet Sanctus, fidelis, & iuſtus hæc omnia ſollicitè requiſiuit, non quod ipſe aliquid dubitaret) Nullo modo id potuiſſet tàm impudenter vnquam aſſeri ab Auguſtino contra verba Chriſti, & veritatem. Verè enim incredulus fuit Thomas, & ſupra ſerm.149. contrarium aſſeritur.
Serm.163.) N. V. Serm.166.) N. V.
Serm.167.) N. V. Serm.168.) N. V.
Serm.169.) N. E.
Serm.172.) N. E. Veteris tamen, & grauis ſcriptoris eſſe dubium non eſt. L
Ibid. *Quomodo* ieiuniorum tempus eſt) Quoniam. F
Ibid. Ne ieiunia *veſtra* ſicut Indæorum ieiunia) noſtra. F
Ibid. Et omnem ᵛ conuentionem diſſipa) iniquam. F. Serm.173.) N. E.
Serm.176.) Hic ſermo habetur integer pœnè eiſdem verbis inter homil. 56. Euſebio Emiſeno adſcriptas, quæ ſecunda eſt in feſto Aſcenſionis.
Serm.177. Secundum formam *ſerui*) Dei. F
Serm.178.) Hic ſermo non eſt Auguſtini, ſed potiùs floſculis aſſueti iuuenis exercitatio. Corruptus maximè ſermo librariorum inſcitia, qui poëticas deſcriptiones minùs vſitatas non ità notant, vt res poſtulabat. L
Ibid. Et omnis illa *voluntas* turba per auras Chriſto aſcendente) volitans. F
Ibid. Clauſtrum, quod cœlo iniquitas infixerat *reparatum* eſt) reſeratum. F
Serm.179.) N. E.
Ibid. Ad hanc melodiam *ſonantiam* organorum) ſonantium. F
Ibid. Tanquam *pupilli* matris amplectentis pennatæ) pulli. F
Serm.180.) N. E. Sed eius, cuius duo ſuperiores
Ibid. Qui ſunt, qui *expectant* aſcendentem) ſpectant.
Ibid. Fiuit eloquium, & iàm *reperit* cœlum) repetit. F. Serm.181.) N. V.
Ibid. Eſt ergo fides &c.) ſupra.
Ibid. Symbolum breue eſt verbis) eadem ſupra.
Ibid. Vel ex Deo, in Deum nato) Vel de Deo, Dei nato. F
Ibid. *Vel de ſuſcipiendo omni* Sacramento) Vel de ſuſcipiendi hominis. F
Ibid. Qui omnipotentem *precemur* confiteri) præcipimur. F
Ibid. *Domino* ſuo aſciſcens nos) Dominio. F
Ibid. Qui veniebat *inueterat* peccatis hominum renouare naturam) inueteratam.
Ibid. Neque ſit incredibile quod ipſe ᵥ natus de Virgine) ſit. F
Ibid. Manibus *extenſis penderit*) pependerit. F
Ibid. *In* infernorum ima contingat) Vt. F
Ibid. c.4. *Quod* auſi ſunt reprehendere) Qui. F
Cap.8. Nè quanto diutiùs *ſpectat*, vt corrigamur) expectat. F
Ibid. Et teſtes contra eam non deferis *aliquando*) aliquos. F
Cap.12. Quiſquis ille eſt, & qualiſcunque ille eſt &c.) Cyprian. ad Antonian.
Ibid. Sola *quippe* eſt, per quam ſacrificium, &c.) Greg. lib.35. Moral. cap.6.
Cap.13. Hæc ſunt veſtigia, quæ nobis Sancti &c.) ex Cypr. lib. de Mortal.
Cap.14. Miror autem quoſdam ſic obſtinatos eſſe &c. vſque ad Si enim tantum potuit ad finem cap.) ex Cypriano epiſt.2. lib.4. ad Antonian.
Ibid. Sed ab ea, quæ per delicta poſtmodum *ſurrepſit*) ſerpſit. F
Cap.16. *Tantum* eſt nè noſmetipſos ab ingreſſu bonorum) Timendum. F
Cap.17. Nihil ſibi gratiæ delectatione ſomnuit) Nihil ſibi gratiæ de delectatione ſomnij. F. Serm.182.) N. V.

Ibid.

Ibid. Cui filij *obediant* amore) obediebant. F

Ibid. Implentes illud *Apoſtolorum* præceptum). Apoſtolicum . F

Serm. 186. Duodecim elegit, *&* centum viginti Spiritum Sanctum miſit) Ad . F

Ibid. Iàm enim fuerat magnus ille *bonus* calcatus) Botrus . F

Ibid. Quicunque *aſpiciebat* Spiritum Sanctum) accipiebat . F

Ibid. Modo impletur, quod *nunc* promittebatur) tunc .

Serm. 190. *Et* aliud Pater ſinè eo iuſſit, aut fecit) Nec . F

Serm. 191. Credimus in Deum Patrem &c.) Hinc vſque in finem ſermonis habes omnia inter opera Hieronymi . tom. 4. titulo ſymboli explanationis ad Damaſum .

Ibid. Vt qui tàm Deum perfectum in filio, quàm hominem confitemur, nec Deum verè, nec hominem temerè credamus. Nos autem ità dicimus ſuſceptum à Dei filio hominem, vt Deus tamen impaſſibilis permaneret) Qui tàm Deum imperfectum in filio, quàm hominem confitentur, vt nec Deum verum, nec hominem tenere credantur. Nos autem dicimus ſuſceptum ità à Dei filio noſtrum, vt deitas impaſſibilis permaneret . Hieron.

Ibid. Qui cum Iouiniano aſſerunt, hominem ᵛ non poſſe peccare) baptizatum .

Serm. 193. Ità nunc contra Apollinarem perfectum hominem *comprobauimus*) comprobabimus . F

Ibid. Sed honor, *quod* Chriſtum Pater ſuſcepit, exprimitur) quo . F

Serm. 194. Quantùm inſtructioni veſtræ, *vt puta* opus eſt) vt puto . F

Ibid. Vt poſt Patris, & Filij perſonam . Spiritus Sancti confeſſio *obſequetur*) conſequetur . F

Ibid. Sed expedit diſcipulis ᵛ ab eis Chriſtus aſcendat) vt . F

Serm. 196. Et non habes æternitatem *mouendi*) moriendi . F

Serm. 201.) N. V. quamquam multa mutuatur ab Auguſtino auctor .

Serm. 202. Qui peccantem *verbis* adulantibus palpat) blandimentis . O

Serm. 203.) N. E.

Serm. 205. Nàm falſum teſtimonium *queras*) feras . F

Ibid. Si ergo non debent *de* diuitijs ſperare) in . F

Ibid. De agro tuo *ſtirpas* radicem ſpinarum) extirpas . F

Serm. 207.) N. E. Infantis alicuius ſermonem eſſe verba ipſa palàm faciunt .

Serm. 208.) N. V. Serm. 209.) N. V

Serm. 210.) N. V. Serm. 211.) N. V

Serm. 212. Quorum Princeps, & caput eſt ille, de quo ᵛ eſt) ſcriptum . F

Serm. 215.) N. V. Serm. 216.) N. V

Serm. 218.) Finis abruptus indicat ſermonem imperfectum, vel alteri coniungi debere. L.

Serm. 221.) Habet aliqua vndè videri poſſit Auguſtini ; ſed plura ſunt, quæ contra perſuadent . L

Serm. 224.) N. E. Serm. 225.) N. E

Ibid. Si iuſtè, & caſtè, & miſericorditer *dixerint*) vixerint .

Ibid. Vt ſuperbiam, & vanitatem *multi* reprimeret Deus) mundi. F

Ibid. Amemus ergo pauperes, *&* cum illo) vt . F. Serm. 226.) N. E.

Serm. 227.) N. V. Serm. 228.) N. E.

Ibid. Cui quaſi ad orationem *anteire* fuerat conceſſum) antè iter . F

Serm. 229.) N. E

Ibid. Pendulas *aureas* diuitias ſuſpendit) auribus . F

Serm. 230.) N. V.

Serm. 231. Licet *proprio* Chriſto fratres) propitio . F

Ibid. Nolite ad *noſtram* iniuriam reuocare) veſtram . F

Ibid. Quia illud quod luxurioſis *videntur ingerere*) libenter ingerunt . F

Ibid. Quantum mali in ſe habet ebrietas, *rex* magiſtrum piſtorum cruci appendi fecit) cn:

Ibid. Poſtquam vinum pluſquam oportebat accepit, idola ſibi fabricari fecit) Non habet ita hiſtoria . L

Ibid. Ad *ebrietatis*, *vel* ſobrietatis lucem redire) < F

Serm. 132. Et *tamen* bibunt, vt interdum) tantum . F

Ibid. Et dicere *aliud*, vel audire) aliquid .

Ibid. Et *ſi* & ille, qui ebrietati reſiſtit) ſic . F

Ibid. Et in Deo ſpem non habent ᵛ antiquam parentum) & . F

Ibid. Quare turpiſſimas illorum ebrietates *comitantur*) imitantur . F

Serm. 234. Dùm putat quia nemo, ipſe *ſit* nemo) fit . F, Serm. 240.) N. V.

Ibid. Ignarus perſequebar ᵛ eius) amicos . F

Serm. 241.) N. E. Serm. 242.) N. E .

Serm. 243.) N. V. Serm. 244.) N. V.

Ibid. Sciat ſe illic eorum cauſam, quos occiderit eſſe *daturum*) dicturum .

Ibid. Si poſt pollutionem, quæ nobis nolentibus) Diſt. 6. can. Teſtamentum . contrarium definitur .

Ibid. Denique mulieres, quando maritos accipiunt) Hoc videtur abſurdum, quid enim ſi filiorum tantùm cauſa iuncti ſunt; nùm idcircò immundi erunt ?

Ibid. Cum ergo ᵛ in corpore tuo plagas) nec .

Serm. 245. *Equidem* diù viuunt, & mali) Et quidem . F

Ibid. Si videre *nolant* homines diuitias ſuas) volunt. F

Ib. *Ergo nè*, quod dederis nõ reddo) Ego nè. F

Ibid. Patria *cum Populis* Angelorum) contemplationibus. V. C

Serm. 246.) N. V. Eſt tamen viri grauis.

Serm. 248. Perpendite *quantum* neceſſaria vobis ſit) quàm. F

Serm. 249.) N. V

Serm. 250.) Hunc ſermonem habes tom. 9. Titulo de honeſtate mulierum.

Ibid. Quæ priùs nociturìs *impedit*, quam nocendis) nocet. Ibi.

Ibid. In mille *paſſibus* mulierem nudatam vidit) paſſionibus preſſus. Ibi.

Serm. 251.) N. V

Ibid. Neque otioſus quis *domini* remaneat) domi. F

Ibid. Nolite in *hominibus* bibendo) nominibus. F

Serm. 252. Et hoc, quod *non* noſtis inſinuo) < F

Serm. 253. *Videtis inquam* regina Saba) videns itaque. F.

Serm. 254. *Quo* delectaris ſecundum interiorem hominem) Quod. F

Ibid. Non de tuo *bono*, *quia* fuiſti malus) bonus, qui. F

Ibid. *In iſto* torculari Eccleſia comparata eſt) Iſti. F

Serm. 256. Ergo ille lumen, *non* ſinè illo tenebræ) nàm. F

Ibid. In paſſione conſcius eſt) conſciſus.

De Sanctis.

In feſto S. Andreæ ſermo. Mirum quibuſdam videtur &c. de verbis Dom. IX.) Non video cur in S. Andreæ feſto ſermonem eum habitum putare debeamus. L

Serm. 1. Et humilis ad alta *deſcendit*) conſcendit. F

Ibid. Durum eſt ᵛ contra ſtimulum calcitrare) tibi. F. vt infra ſerm. 4.

Serm. 3. Sed *do* vndè & ego viuo) domini. F

Serm. 4. Vt Deus noſter *orabat* à nobis) oratur. F

Serm. 5. In illius autem morte non erat, quod debuiſſet *doleri*) dolere. F

Serm. 6.) N. E. vide cacozeliam penè ridiculam hominis, qui ſe putauit credi poſſe Auguſtinum. L

Serm. 8. Sed oues cernimus matres, *quæ ſuperant agnos lugentes*) quæ ſuper agnos lugent.

Serm. 9. Naſcente ergo domino &c.) Habes apud Euſeb. Emiſen.

Serm. 10. Mors martyrum laudem in *confuſione* promeruit) confeſſione. F

Ibid. Copia verò eius non extollat *bonus*) bonum. F

Ibid. Sed inflammant *cupiditate diuitem? Tu putas*) cupiditatem? Diuitem tu putas.

Serm. 12.) N. V

Serm. 16.) Ambroſ. ſerm. 47. Maxim. 35.

Ibid. Et quia ipſe interrogationis tentatione *negauerat*) nutauerat. Amb. Max.

Ibid. Petrus plantat, dominus *incrementat*) incrementum dat. Amb. Max.

Serm. 18.) N. V.

Serm. 19.) Videtur cento ex Auguſtini verbis, ſed non ſolis conſutus. L

Ibid. Et indè *gratia* ſanitatis totum corpus reſumpſit) gratiam. F

Ibid. Et tota ᵛ multorum hominum aures perueniat) ad. F

Ibid. Hoc conſilium medicinæ *accederunt* multi) acceperunt. F

Serm. 20. Ac *ſi* rapit Eccleſia ſynagogæ regnũ) ſic.

Serm. 21. Si ᵛ compararetur hominibus) non. F

Ibid. Tanta gratia, vt ipſe *paratus* ſit Chriſtus) putatus. F

Ibid. Vt cordis oculi, qui lippitudine iniquitatis oppreſſi *fuerant*) < F

Ibid. Lætificari poſſent potiùs, quàm *retorqueri*) torqueri. F

Serm. 22.) Petrus Chryſologus ſerm. 91. habet non totidem verbis; ſed multò pluribus.

Serm. 23. Solemnem deſiderat ᵛ tanta expectatione ſermonem) in. F

Ibid. Qua prima *repoſita*) re poſita. F

Ibid. Quando eius caro in carne erat *excluſa*) incluſa. F

Serm. 25. *Tanquàm* ergo natus eſt Saulus) Poſtquàm. F

Serm. 26.) Inter ſermones Ambroſij num. 68.

Serm. 27.) Inter ſermones Ambroſij num. 66.

Serm. 28.) N. V. Serm. 29.) N. V

Serm. 31. *Cibum* flammei ſaporis exhalat) Vim. F.

Serm. 32. Vt coronam martyrij tempore pacis inuenerit) Quomodo verum id ſit, nõ video, neque conſtaret ſibi Auguſtinus, qui in duobus præcedentibus tyrannis, & perſecutoris acerbitatem deteſtatur. L

Serm. 35.) Quamquàm aliqua ſunt quæ Auguſtino congruunt, plurima tamen, circa finem Auguſtini eſſe nõ poſſunt. Et non videtur totus ſermo vno filo textus, ſed multiplici, & vario. Citatur Iſidorus, qui poſt Auguſtinũ annis 200. floruit. Louanienſes Theologi reiecerunt in Append. addideruntq; in Codd. ſcriptis tributum eſſe ſermonem hunc Fulberto Carnotenſi Epiſcopo, qui circa annum Domini. M. floruit. L

Serm. 36.) Apud Euſebium Emiſenum ſerm. 29. ſunt multa, quæ hic leguntur.

Serm. 37.) Hic ſermo integer habetur inter homil. Bedæ. tom. 7.

Ibid. *Per quæ* grauiora tormenta gratiora fuere & prœmia) Perque. Bed.

Ibid.

Ibid. O verè beata Eccleſia &c.) apud Cypr. epiſt. 6. lib. 2.

Ibid. Vt labores quidem citò finirentur &c.) Apud Cyp. epiſt. 25. lib. 2.

Ibid. Quàm læto ſinu &c.) Apud Cypr. de lapſis.

Ibid. Quę erit illa fratres chariſſimi &c.) Apud Cypr. de zelo, & liuore.

Ibid. Nàm nec Abraham, nec Iſaac &c.) Apud Cypr. de mortalit.

Ibid. Quomodo & ille manebit in æternum.) Quomodo & Deus manet in æternum. Cypr.

Ibid. Conſeruantes fortiter &c.) Apud Cypr. epiſt. 25. lib. 3.

Ibid. *Indefeſſa* veritate conſtantiam) In defendenda. Cypr. Bed.

Ibid. Patriam quoque noſtram &c.) Apud Cypr. de mortalit.

Serm. 38. Nemo ſe *deſpicit*) decipiat. F

Serm. 39.) N. V

Ibid. Quia Deus *iudex* eſt) vindex.

Sermo. 40.) Cuius ſuperior.

Sermo. 41.) Habetur inter homilias Cæſar. Arelat. Biblioth. SS. Patrum.

Sermo. 42. Non ego *ſum*, ſed gratia Dei mecū.) autem.

Ibid. Hoc eſt pera, quod ſacculus calceamenta quid ſunt? calceamenta, quibus vtimur coria mortuorum ſunt) expende quomodo hæc expoſitio defendi poſſit, nè aduerſetur Chriſti verbis Luc. 22. Quando miſi vos ſinè ſacculo, pera, & calceamentis. Vide eundem tom. 4.

Ibid. Vt nè *nimium* quidem vos retardent) minimum. F

Ibid. Non *diſſimile* intelligere) diſſimilem. F

Ibid. Aliud ᵛ tranſuersò quod ageret) ex. F

Sermo. 43. Et vitiorum vermibus ſeruarent illeſi) ſeruarentur. F

Serm. 45. Quid niſi, quod Dominus) Quo niſi, quo Dominus. F

Sermo. 46. Verum gaudium poſtea habituri in re ᵛ Quod.) videtur interruptus ſermo. L

Sermo. 47. Sed de corde *proferamus* iſtam.) < F

Serm. 49.) N. E

Ad Fratres in Eremo.

Serm. 1.) N. E

Ibid. Quomodo abneget voluntatem propriā, & ſpontè ſequatur me) Hoc Paulus electionis vas nunquam auſus eſt dicere. L

Serm. 3. *Reſtringenda* eſt igitur hæc parua fauilla) Reſtinguenda. F

Serm. 11. Timor autem, qui pœnitentiam *concupiſcit*) concipit. F

Ibid. Nunquid & qui diſſimulat irriſor ᵛ eſt) non. F

Serm. 14. *Reuelare* lapſum.] Releuare.

Ibid. Nè eos moueat *res purpurea*) regis purpura.

Ibid. Qui ſibi in aliquo reprehenduntur) Qui ſi aliquo reprehenduntur. F

Serm. 17. Vt ait paganus ille Sanctiſsimi Apoſtoli amicus cariſſimus) Seneca epiſt. 83. otiū ſinè litteris mors eſt, & hominis viui ſepultura.

Ibid. Nunquid ᵛ idem Deus eſt? Nunquid & pro te idem crucifixus ᵛ eſt) non. non. F

Ibid. Nunquid ᵛ & animalia bruta &c. Nunquid ᵛ etiam ſemper laborant) non. non. F

Ibid. Adorauit in thalamo vitulum aureum) Hoc ibi non legitur, nec vſquam aſſeruit Auguſtinus. L

Ibid. Iſti enim, vt videmus, *qui* ampliùs) < F

Ibid. Fecerunt *enim* dùm potuerunt) tamen. F

Serm. 18. Nos *quidem* groſſi ſumus) qui. F

Serm. 20.) Hic ſermo non ſapit aliorum ſermonum præcedentium ſaliuam, nec ad Eremitas videtur habitus, & non longè abeſt à dictione Auguſtini. L

Serm. 21. Fama ad aures meas *peruenietis*) perueniente. F

Ibid. Quam *ibi* tenet, & amat) qui. F

Serm. 25.) Quàm multa hic ſunt indigniſſima Auguſtino. L

Serm. 28. Sic vt fuit martyr ille ſanctiſſimus, & Doctor Cyprianus, ante Petrum Iudam lauaſſe) Nihil tale habemus hodie in Cypriano. L

Ibid. Nunquid à morte) Auctori horum ſermonum, elegantiæ fortè gratia, tantundem videtur valere, *Nunquid* quod valet *Nonnè*, vt ſupra ſæpè. L

Serm. 31. Nunquid non magis timendus) Hic videtur alius auctor; nàm vſum particulæ *Nunquid* non ignorat. L

Ibid. Video magnos latrones) Nota elegantiam ſcriptoris, quem Auguſtinum volunt eſſe, qui nullum naſum habent. L

Serm. 33. Ecce enim, vt ſcitis, potens erat) & hoc merum commentum videtur. Cur enim alibi Auguſtinus rei tàm memorabilis nunquam meminit? L

Ibid. Poſtquàm carnes comedit) Non videtur, nec verè, nec rectè aſſeri poſſe. L

Serm. 34. Sic enim fecit glorioſus ille adoleſcēs Nathanaël) Et ſi aliquo nomine appellatum fuiſſe adoleſcentem neceſſe eſt fateri; tamē Nathanaël eius fuiſſe nomē Euangeliſtæ tres non ſcripſerunt: vndè autem hic hauſerit, nō video. Illud autē quis ferat contra id, quod tres Euangeliſtæ aſſerunt, audere hunc aſſerere adoleſcentem illum ſecutum fuiſſe Chriſtum. L

Ibid. Sic & Maria illa Lazari ſoror) Quo auctore aſſerit, quæ hic ſcripſit? L

Ibid. Nunquid nos etiam hoc idem optamus)

Nunquid non etiam nos hoc idem optamus. F

Ibid. Quandiù Epiſcopali Eccleſia *grati* non fuimus) grauati. F.

Serm. 36.) Sunt inepta mendacia. L

Serm. 37. Et ideò ſi *ſuperbiam* habeat) ſuperflua. F

Ibid. O fratres mei) videntur conficta ab inepto monacho. L

Ibid. Vidimus ibi multos homines, ac mulieres capita non habentes, ſed oculos groſſos fixos in pectore) groſſi ſunt qui credunt. L

Ibid. Nihil ſumebant, niſi metretam aquæ per diem) Metretæ menſuræ modum ſi hic ſcriptor nouiſſet, nunquam ità deſipuiſſet, vt diurni potus abſtinenti Sacerdoti tantam, ac tam amplam menſuram ſtatueret. L

Serm. 40. Abraham ſub tribus temporibus tria ſortitus eſt nomina) Vbi autem hoc ſcriptū ſit non indicauit. Nuſquam verò legitur in Scripturis quod ſciam. L

Ibid. Sed de *domo* Dei procedit) dono. F

Ibid. *Mortis* ſeneritas, & cuncta) Moris. F

Serm. 46. Ipſi ſunt cōtra fomitem impetrantes) fomes pro radice peccati non eſt verbum Auguſtini. L

Ibid. Quis ergo fratres Angelorum memoria *mente* carebit?) < F

Ibid. & obtenta victoria ad paradiſum, vel ad purgatorium per eoſdem deportamur) Non puto id vnquam ab Auguſtino ſcriptum. L

Serm. 47. Quid fecerit illa fœmina Romana Tarpeia) vndè hauſtum? L

Serm. 48. Et ductus ſum cum cæteris ad videndum cadauer Cæſaris in ſepulchro) ſi quis ab hoc ſcriptore quærat, cuius Cæſaris cadauer Auguſtinus viderit? Puto audacter affirmabit Cæſaris dictatoris. Quid hoc homine facias, cui neque cor vllum, neque frons eſt?

Ibid. *A* quo receſſit tanta iactantia) < F

Ibid. Medici ᵛ lucrentur) vt. F

Serm. 49. Et aliud nunquam *manciperis*) nanciſceris. F

Serm. 50.) Hic ſermo quamquam Auguſtinum non ſapit; tamen hominis videtur eſſe grauis, & prudentis, nec vllo modo eiuſdem auctoris, cuius ſuperiores penè omnes. L

Serm. 55. Et hic ſermo, & duo ſequentes minùs ineptiarum habent. L

Ibid. Leopardus *capreas, vitis ſerpentis ſcrculū*) Capreolus vitis, ſerpentes fœniculum. F

Serm. 60.) Et hic, & qui ſequitur ſermo tribus præcedentibus ſimilis videtur. L

Ibid. Nemo ergo dicat non eſſe martyrium *negationis*) vel negationes. F

Ad Fratres in Eremo de vita Clericorum.

Hos duos libellos de vita, & moribus Clericorum inſcriptos fuiſſe, argumento eſt Aquiſgranenſe Concil. ſub Ludou. Imp. capp. 112. 113. to. 3. & deinceps. Beda quoque 2. Cor. 8. tom. 6. L

Serm. 52. Vt ergo vos non diù teneam, præſertim, quia ego ſedens loquor, vos ſtando laboraris) In initio ſerm. quomodo conuenit?

Ibid. *Nauiculam* noluit eſſe Eccleſiam Chriſti) Nauiculariam. V. C. Aquiſg. Concil.

Ibid. Quomodo impleuit *eos omnes*) os omnibus. V. C.

Serm. 53. Cumq; Epiſcopus legiſſet dixit) Cumq; legiſſet, Epiſcopus dixit. F

In Epiphania ſermo de Tempore.

Serm. 1.) Nec Auguſtini, nec prudentis mediocriter viri videtur eſſe. L

Serm. 2.) N. V

Serm. 3.) Habet aliquid ſimile ſcriptioni Auguſtini, ſed non videtur eius. L

Serm. 4.) Et hic multa ſunt Auguſtini, ſed ſermo totus non videtur eius. L

Serm. 5. Finiuit in ſe, *quem* timebamus) quam. F

Serm. 6. ᵛ Quo pretium non dederunt) Pro.

Serm. 12.) N. V. Cum ſit tamen viri grauiſſimi, & fortè antè Auguſtinum natis Bedas tamen citat ex Auguſtino in ſermone Natalis S. Cypriani, quæ infra notaui.

Ibid. *Tacitum* Cyprianum) Taſcium. F

Serm. 14. *Praparare*) Prepara te. F

Serm. 17.) N. V. Tametſi multa habet ſimilia Auguſt. loca tamen ſacræ Scripturæ aliter citat. L

Serm. vlt.) Hic ſermo videtur ab alio auctus ſumptis ab Auguſtino ferè omnibus. L

Obſeruationes, Correct. & Coniecturæ in Iuſtinum Philoſoph. & Mart.

Editio Frobenian. Baſileæ 1555.

In Apolog. pro Chriſt. ad S. R. ſub iudice Vrbico) Hic fortaſsè eſt Vrbicus Lollius, qui Legatus Antonini Pij Britannos vicit, vt Iulius Capitol. in Pio, & ſui temporis hiſtoriam ſcripſit, vt Lamprid. in Diadumeno ait, & Africæ procos. fuit; verè Apolog. prædicti Apulei ipſa initio legitur. L

Pag. 145. Poſtquàm autem Chriſti doctrinam cognouit tantùm propter confeſſionem) Deeſt in græcis exemplaribus integra pagina, quæ reſtituenda eſt ex lib. 4. c. 17. Euſeb. de hiſt. Eccleſ. vt fecit Perionius. L

Apol.

Apol. 2. Pag. 164. Per litteras petijt ab Herode rege Iudæorum) vel errat Iuſtinus, vel locus ab alio corruptus; nàm antè Herodis regnum ann. 250. ſub Eleazaro Pontifice per ſeptuaginta interpretes Ptolomęi iuſſu Sacra Biblia in linguam græcam verſa fuiſſe conſtat. L

In Quæſt. ad Gentiles.

Quæſt. 1. Quod Manichæi malè aſſerunt) Iuſtino hæc conuenire non poſſe, ratio temporum demonſtrat. Manichæorum enim hæreſis multò poſt Iuſtinum orta eſt. Quare vel alterius fortè Iuſtini cognominis ſunt, quemadmodum aliæ quæſtiones Chriſtianis à Gentilibus poſitæ, in quibus Origenis ſcripta citantur: vel multa in Iuſtini Martyris ſcriptis admixta ſunt, & inſerta. L

Quæſt. 82. Dicta eſt autem ab Origene) Hinc diſce Iuſtini nullo modo eſſe hæc poſſe, vt infra quæſt. 86. L

Quæſt. 115. Vt ait B. Irenæus Martyr, & Epiſcopus Lugduni) Hæc Iuſtini eſſe non poſſunt, cum ſcribente Irenæo, Iuſtinus iam obijſſet. L

Obſeruationes, Correct. & Coniecturæ in Theodoretum Epiſc. Cyri.

Editio Froben. Baſilea 1555.

Lib. 3. De Montaniſt. Qui fuit *ſacræ Vrbis* in Phrygia Epiſcopus) ideſt, Hierapolis.

De Nouato. Nouatus autem erat Romanæ Eccleſiæ Presbyter) Hoc falſum eſt ex Cypriano epiſt. 12. lib. 1. nàm Carthaginenſis Eccleſiæ Presbyter fuit. Vide infra hoc eodem capite. Vide Hieronymum in Catalogo: Nouatianus.

Lib. 4. De Macedonianis) De Spiritu Sancto tribuunt Macedonio etiam alij, quod hic ſcribit; ſed de filij inæqualitate nemo, quod ſciam. Ex epiſtola Tharaſij, quæ habetur. 1. q. 1. *cap. Eos qui per pecuniam*, apparet nihil illi tale tributum; ſed nec Epiphanius, nec Chryſoſtomus, nec Damaſcenus intèr Græcos quicquam tale de eo ſcripſerunt; nec Auguſtinus, & alij Latini ὁμοιούσιον pro ὁμοούσιον non Macedonius author ſcribitur; ſed Patrum in Concilio Seleucię habito ſub Conſtantio, vt ſcribit Hilarius contra Conſtantium.

De Donatiſtis.) Quos hic Donatiſtas appellat ij ſunt, qui Circumcelliones ab Auguſtino, & alijs dicti ſunt.

Obſeruationes, Correctiones, & Coniecturæ in Philaſtrium Epiſcopum Brixienſem.

De Hæreſibus poſt Chriſti paſſionem.

Pag. 19. Baſſus) Colarbaſus fortè, ſic Tertull. & Epiphan. Κολάρβασον vocat. L

Pag. 20. Marcion, qui deuictus, atque fugatus à B. Ioanne Euangeliſta) Quomodo fieri poteſt, vt Marcion Cerdonis diſcipulus. Ioannis Apoſtoli tempore cognitus eſſet, cum nec Cerdon antè Hyginum, nec Marcion antè Anicetum cognitus fuerit? vt Irenęus, Tertull. & Cyprian. docent. L

Catal. Hæreſeon, quæ ſub Apoſt. extiterunt.

Tacianus &c. Poſt Decij autem perſecutionē) Non ſic Euſeb. in hiſt. & in Chronicis; nàm M. Antonino Vero regnante cognitum Tacianum ſcripſit, ideſt, annos ferè 80. antè Decium. L

Pag. 23. De Melchiſedech) videntur hęc Theodoto poſteriori conuenire. L

Pag. 58. A Dño vſque nunc anni CCCCXXX. plùs) CCCLXXX. fortè. Numerum manifeſtè corruptum, ità reſtituendum neceſſariò cenſeo. Vide Conciliorum tom. 1. Interfuit enim Concilio Aquileienſi habito Syagrio, & Eucherio viris Conſul. ideſt, anno Dom. 387. L

Pag. 65. Alij ſunt hæretici, qui dicunt Dominum in infernum deſcendiſſe) occaſio ſumpta ex epiſt. 1. cap. 3. Petri Apoſtoli, quem locum Gregorius Papa epiſt. 15. lib. 6. explicat teſtimonio vſus Philaſtrij, & Auguſtini, qui cap. 79. de hæreſibus hanc ſententiam hæreticam recenſuit. L

Impreſſoris errata	*Pag.*	*Col.*	*Lin.*	*Corrige*
vel re v probat. F.	13.	1.	7.	vel re probat. F
aſpiciat. F	16.	2.	17.	*aſpiciat*) accipiat. F
Et ſuperexulteris &c.) ſuperexulteris. L	22.	2.	25.	*Et ſuperexulteris &c.*) ſuperextuleris. L

VARIAE LECTIONES ET ANIMADVERSIONES

In S. Hilarium Pictau. Epiſc.

Editio Pariſienſis ſub Sole aureo 1544.

DIE 22. Ianuarij 1561. collegi ex Codice Baſilicæ S. Petri miræ vetuſtatis litteris penè maiuſculis ſcripto, varias lectiones, quæ notantur nota. P

De Trinitate Liber Primus.

Quod *alterum* ſinè altero) aliud. P

Quibus in ſaltuoſa loca, & maximè *pabulis læta euagantibus* adſit) pabula lætè vagantibus. P

Satietas *ex paſcuis*) ex paſtu. P

Nàm ſi hic optimus, & *abſolutiſſimus vitæ humanæ vſus exiſtimabitur*) abſolutus vitæ humanæ vſus exiſteret. P

Hanc *inepiè*, & belluinæ vitæ) inertis. L

Ob quam profectò non ambigeretur [v] munus Dei non eſſe *refutandum*) < ad. reputandum. P

Ipſam, atque ipſa inter ſe ætatem) Ipſa atque intra ſe. P

Doctrina, & opere tranſtuliſſe) opere. P

Studio flagrantiſſimo [v] accendebatur) animus. P

Aliqui autem ipſas illas *creaturarũ*) creaturas. P

Cum neque incuriam Deo rerum à ſe conditarum dignam [v] arbitraretur) eſſe. P

Quod eſſet *ad proteſtationem* incorruptæ ſuæ æternitatis) à proteſtationibus. P

Nàm cum eſſe ei proprium eſſet, *qui* manens ſemper) quia. P

Nonnè manus *mea fecit* hæc) meæ fecerunt. P

Introſpectus ſenſu *continet*; quàm exceptus auditu) Intro inſpectus, P. continetur. P

Supereminens, & internus, *ideſt*, circumfuſus) idem. P

In tantum omnem *proſequentis* ſe naturæ infinitatem) perſequentis. P

Si ſumpſero pennas meas ante lucem, & habitauero in *extremis* maris) poſtremis. P

Tamen ſtudio adhuc *interiore* ipſam illam) intentiore. P

Et pulchritudine creaturarum conſequenter generationum conditor *inſpicitur*) conſpicitur. P

Pulchrum itàque cœlum, [v] aër, *vel æther*, terra) &. P. <

Vt dùm infra ſententiam [v] ſermo eſt) quam. P

Doctrinæ ſtudijs animus imbutus in ſeceſſu quodam, ac *ſpelunca*) ſpecula. P

Suberat [v] omnibus his naturalis adhùc ſenſus) autem. P

Cum conſtitutionis noſtræ *hæc* ſola eſſe ratio intelligeretur, vt quod non eſſet *quod* eſſe cœpiſſet) ea. P. < P

Qui cum & conſtantem ſententiam *ſuam* piæ de Deo profeſſione) ſua. P

Quod factum eſt in eo vita *erat*) eſt. P

In ſua [v] venit, & ſui eum non receperunt) propria. P

Neque ex corporum *voluntate*; ſed ex Deo natos) voluptate. P

Dei autem *virtutes* ſecundum magnificentiam æternæ poteſtatis) virtus. P

Videte nè quis vos diſpoliet per philoſophiã, & inanem *fallaciam, &*) < P

Viuificauit vos cum illo *donantis vobis omnibus delictis, dolens*, quod aduerſum nos erat chirographum *in ſententijs*) donans nobis omnia delicta delendo. P. decreti. P

Quod erat *contrarium* nobis, & ipſum tulit *è medio*) aduerſarium. P. de medio. P

Exutus carne, & poteſtates oſtentui fecit triumphantis ijs cum fiducia) Exuens ſe carne, & poteſtate traduxit palàm re triũphans illos. P

Reſpicit captioſas, & *inutiles* philoſophiæ quæſtiones) inanes. P

Carnem enim peccati *expertem* recepit) < P

Potentem Dei naturam *ex* naturæ ſuæ infirmitate moderantium) < P

Sed *infra* finem ſenſus ſui infinita concluderent) intra. P

Idem antea ſemper *fuerit*, atque ſit filius Dei, *neque* in eo natiuitas Dei ſit) fuit. P. nè. P

Sed

Sed natiuitatem veram nomini, ac fidei creationis *ſubycientes*) ſubſtituentes. P

In confeſſione Dei Patris,& Dei Filij *afferemus*) aſſerimus. P

Coegit ſpecies quaſdam ex inferioribus tanquam ſuperiorum indices quærere) Cogit.L

Neque naturis carnis, & ſpiritus, *aut* inuiſibilium) < P

Nihil enim incompoſitum, indigeſtumque placuit *aſſerere*) afferre. P

Sed quia nullus *ad* prærupta *conſcenſus* eſt, niſi *ſubſtractis* paulatim gradibus) per. P. aſcenſus. P. ſubſtratis. P

Vt propè ſinè ſcandentium ſenſu, euntium *poſsis proficere conſcenſus*) proficeret aſcenſus. P

Vt baptizandi in Patre, & Filio, & *in* Spiritu Sancto) < P

Neque opinandum eſt, extra rationem fidei eſſe *intelligentiæ poteſtatem*) intelligentiam poteſtatis. P

Expugnans ipſam illam perfidiæ expoſitionem) Expurgans. P

Vt per *exceptionem* Dei, & vnius veri) profeſſionem. P

Aut *nati veritatem* denegaremus) natiuitatē. P

Hos non veri Dei prædicatores *lite* certauit, *cur* Sabellius *ſubſiſtentem* filium) iſte. P. cum. P. ſubſiſtere. P

Quod verus v Deus operatus eſt) viuus. P

At verò cum ſubſiſtentem Chriſtum antè ſæcula hi aduerſus eum demonſtrant *eſſe* ſempet operatum) < P

Poſt etiam Deum v verum doceremur) viuū. P

Ipſam illam *proprietatem* per diuinitatis proprietatem) proprietatis fidem. P

Cauſas ergo omnes ſingulorum generum, ità ex Euangelijs *exceptas*) excerptas. P

Nec poteſtas *exhorruerit* naturam) non exeruerit. P

Vt per id non *relinqueretur* impietatis calumnia) relinquatur. P

Non pro his *autem* tantùm rogo) < P

Sicut v tu Pater in me, & ego in te: vt & *ipſi* ſint in nobis) &. P. iſti. P

Vnigeniti Dei natiuitatem, & perfecti in eo Dei *oſtenderent* veritatem) oſtenderet. P

Quia plerunque *blandientes ſenſum* fallant) blandiente ſenſu. P

Quæ ad infirmandam vnigeniti Dei *natiuitatem*) Diuinitatem. P

Neque Angeli in cœlis, neque Filius v niſi ſolus Pater) hominis. P

Longe alienus ſit *neſciens* ab ſciente) neſcius. P

Quæ à dominatu ignorationis *excepta* ſit) excerpta. P

Qui me videt, videt, & Patrem, vel certè *eum* tanta à ſe diuerſitate) < P

Neque Angeli in cœlis, neque filius v niſi Pater ſolus) hominis. P

Ab eo ad proteſtationem veræ, & perfectæ) à Domino, vel à Deo. P

Quia patiendi trepidatio cauſam *attulit* deprecandi) attulerit. P

Ad Sacramenti religionem nihil inexploratum, nihil taciturn derelinquimus) < P

Sed dictorum omnium pacificam intelligentiā v ſingulis, quibuſque) in. P

Nec *commendatione* ſui orantem alijs veniam dediſſe monſtrauimus) commendatione. P

Aut *Sacramentum reuelationis* ad Dei contumeliam tranſtulerunt) Sacramenti religionē. P

Sed per eam ipſam veritatem Dei, *quia* ex Deo ſit natus) qui. P

Tùm eos ad ipſam palæſtram glorioſi certaminis) Quum quos iàm.

Vt in quantum ad æternæ *natiuitatis* complectendam intelligentiam) Diuinitatis.

Quæ vltra naturæ noſtræ opinionem ſunt *niterentur omnem hanc* maximè diſſoluentes) noſcerentur, quæſtionem hanc. P

De Domino Ieſu Chriſto ratione ſe *putat* dicere) exiſtimant. P

Et de non extantibus factus eſt, *vt* quia natiuitas) &. P

Dominus creauit me *initium* viarum ſuarum) in initio. P

Licet ſit præſtantior in *generatione* creationis) genere. P

Verum nos nihil nouum, nihil extrinſecus præſumptum aſſerentes *in* ipſo illo) < P

Non id ipſum ſit v, quod antè omnia eſt) id. P

Nihil de *tota* fidei abſolutione deeſſet) totius. P

Intra *diffinitionem* ſalutarem Apoſtolica, atque Euangelica auctoritas) definitionem. P

Teque quod es *patrem*, ſcilicet, vnigeniti Dei) Deus Pater. P

Vt *extenta* tibi fidei noſtræ, confeſſioniſque vela) extenſa.

Nos quidem inopes ea quibus egemus præcabimur & *in* ſcrutandis) < P

Omnes obſeratæ intelligentiæ aditus v pulſabimus) per. P

Sed doctrinæ tuæ ſtudia ad ſenſum nos diuinæ cognitionis *inſtituant*) inſtruant. P

Vltra naturalem opinionem fidei *obedientia prouehat*) obedientiam protrahunt. P

Expectamus ergo vt *trepidi* huius cœpti exordia) trepida. P

Neque non ex te genitum, *qui* Deus vnus es) quia. P

Ex libro ſecundo.

Euntes *nunc* docete omnes gentes) νῦν non ἐν legit Matth.28. L

Plena ſunt omnia, & perfecta, vt à pleno, & perfecto v) profecta. L

Nam, & verborum *ſignificationem*) ſignificantiam. P

Vna poteſtas *innaſcibilis* ex qua omnia) < P

Intra

Intra quam *non* ſit in Patre) < P

Adorare, ſcilicet, Patrem, & venerari cum eo filium) Adorari. P

Pro voluntatis ſuæ *ſenſu*, non pro voluntatis ipſius abſolutione) < P

Aliter *interpretanda*, quàm dictorum *virtus* poſtularet) interpretantes. P. veritas. P

De intelligentia enim hæreſis non de ſcriptura eſt, & ſenſus non ſermo fit crimen) De intelligentia enim hæreſis eſt, non de ſcriptura, & ſenſui non ſermoni fit crimen. P

Nunquid natura filij *cum* continetur in nomine) non. P

Neque *in* filio deeſſe, quod filius eſt) < P

Neque *in Spiritu Sancto non extare*) Spiritui Sancto non exiſtere. P

Sed homines *mente peruerſi* omnia confundunt) peruersè. P

Non ex natura autem eſt *filius*, quando non eadem in ſe) < P

Pater *autem* quomodo erit) enim. P

Subſtantiæ, atque naturæ eſt, *genuerit* in filio) agnoſcat. P

Vt Sabellius Patrem *extendit* in filium) extendat. P

Vt Hebion omne initium *filio* Dei ex Maria concedens) < P

Virgo *in carne* ſuſceperit) < P

Quia non in verbo antea exiſtentis Vnigeniti) Quia in verbo non antea ſubſiſtentis. P

Nè ſi ex Patre ſit filius) Niſi. P

Eum *de* non extantibus comparando) ex. P

Vt de Spiritu Sancto diuerſa *nunc* ſentiant, qui in largitore eius *& auctore*) < < P

Spiritum Sanctum *neſciendo*) negando. P

Dum *naturas* nominibus adimunt, qui nomina non poſſunt auferre *naturis*) naturam. P. naturæ. P

Horum igitur infidelitas in anceps nos *ac* periculum *pertrahit*) ad P. protrahit. P

Vt quia malignitas inſtinctu diabolicæ fraudulentiæ *excitata*) excita. P

Non fruſtrentur naturæ proprietatibus *nominum*) nomina. P

Tenebras *lumini* inferentibus, *indiſſecabilia diſſecantibus*) luci. P. indeſecabilia deſecantibus. P

Quibus, *ſi factu facile eſſet cuperent perfecta*) ſi tantum facile eſt perfecta. P

Ius ponere poteſtati, modum *ſcribere* infinito) Finem. P. circumſcribere. P

Ea, quæ *ſunt* ſignificata credemus) erunt. P

Ipſe in Chriſto, & per Chriſtum *origo* omniũ) ortus. P

Sed id, quod eſt ex ſe, atque *in ſe continens*) obtinens. P

Semper *antè* æuum, quia tempus ab eo eſt) extra. P

Curre ſenſu, ſi quid ei putas vltimum eſſe) Excurre. P

Semper autem locum eius intendere ità tibi eſt, vt ei eſſe *ſemper* ſinè fine) < P

Nihil tenes *quia* totum hoc habet) < P

Ergo neque totum ei *eſt*, cui reliquum eſt) <

Neque reliquum eſt, *cui* omne quod *eſt* totum eſt) < < P

Ita *regionem* intelligentiæ excedit) rationem. P

Hoc *imperſpicabilis* naturæ nomen in Patre) imperſpicabile. P

Deus inuiſibilis, ineffabilis, *infinitus*, ad quem *&* eloquendum [v] ſermo ſileat) immenſus. P. < P. &. P

Et complectendum intelligentia coarctetur) contemplandum. P

Non enim humano modo habet aliunde, quod Pater eſt; *ſed potens in ſemetipſo habere, quod Pater eſt*) < P

Habens in ſe ſemper, vt *Pater* ſemper ſit) < P

Qui ſolus *teſtis* fidelis eſt, ſentiamus) < P

Sentiendus eſt itaque inuiſibilis, incomprehenſibilis, æternus) De quo ſcriptum eſt Deus. P

Quod inuiſibilis, [v] & incomprehenſibilis, & *immortalis*) eſt. P. æternus. P

Ratio humanæ abſolutionis occurrit) Rationi humanæ abſolutio non occurrit. P

Ergo eſt *aliquis* non ab eo, cui *alter* non fiat) aliquid. P. antè. P

Quod per enunciationem verbi huius *vindicatur, ſed* ab altero) vincatur P <

Quantuſque eſt non *loquetur*) eloquetur. P

Credendus eſt, intelligendus eſt, adorandus eſt, & [v] his officijs eloquendus *eſt*) in P. < P

Euecti *ergo* de impetuoſis locis) < P

Plus tamen difficultatis *in* emetiendis eſt, quàm *in* emenſis) < < P

Imago inuiſibilis Dei eſt ille, qui natus eſt, *&* teſtatur) < P

Sed neque eſſe vt *cætera viſus eſt*) iuſſus. P

Sed neque pars Patris *in filio eſt*) eſt filius. P

Et quæcunque habet Pater dedit Filio) < P

Neque *idcirco* exiſtimandus eſt non dediſſe *quia* habeat) < P. qui P

Habet igitur natiuitatis huius vterque *ſecretum, &* ſi quis) Sacramentum. &. P

Intelligentiæ ſuæ *imputabit*) imputet. P

Cum tamen, & Pater ſit abſolutè *intelligendus*) intellectus. P

Nam te quiſquis es, qui hæc requiris. *non* reuoco) Non. P. < P

Et qui eſt in ſinu Patris) < P

Omnia, quæ habet *Pater dedit Filio*) tradidit mihi. P

Per Prophetam clamantem Spiritum Sanctum) < P. proclamantem. P

Et inſere te in hoc *ſecretum*) ſecreto. P

Gratulor tamen profecturũ) Tamẽ gratulabor. P

Perfectus à perfecto, quia totus a toto, non diuiſio, aut *ſciſſio* quia alter *in* altero: *&* plenitudo Diuinitatis in Filio) diſciſſio. P ab P. ſed P.

Quia

Quia ambo vnum. Deus à Deo. Ab vno ingenito Deo vnus vnigenitus Deus) Quia ambo vnum Deus. A Deo ingenito Vnigenitus Deus. P

Si nihil *poterit comprehendi*. Imò hoc officium fides profiteatur *id quod credit*) potuerit apprehendi. P id vndè quæritur. P

Incomprehenſibile ſibi eſſe *ſe ſcire*) < P

Et nefas *mihi eſt* neſcire, quod natus ſit) eſt me. P

Sed *legi*. Vbi ſapiens? *vbi ſcribæ*? vbi conquiſitor *huius* ſœculi? In hoc *enim* ſophiſtæ) legimus. P. < P. < P. ergo. P

Hortabor *fortè vos conniuere*, & tacere) vos fortè cohibere. P

Sed hæc ᵛ hæretici confitentur,& pereunt) omnia. P

Conſiſtit *Hebion* mecum in patrocinij) enim. P

Vtrum mirabilius *fuerit mortuum* excitaſſe) ſit mortuos. P

Quid eſt iſtud in principio erat ᵛ) Verbum. P

Pone aliquid, quod voles tua *principium opinione*) opinatione principium. P

Solutus à ſœculis ᵛ, vicit ᵛ omne principium) eſt P. enim. P

Aures *arrigamus ad* cætera: ait *enim*) erigamus in P. < P

Ergo erat, qui eſſet apud Deum, & quia abeſt) Eſt ergo qui erat apud Deum, & qui abeſt: P

Dices enim verbum ſonus vocis eſt, & *enunciatio* negotiorum) enarratio. P

Sermo in natura *non* habet, vt eſſe poſſit) < P

Et cum locuti *erunt* non erit) fuerint. P

Nunquid audieras in Deo, vt ſermonem *reconditæ* cogitationis acciperes) < P. recognitæ. P

Aut falleret ruſticum quid eſſet inter eſſe, & *inter* ineſſe, & *inter* adeſſe) < < P

Sed de ſuperioribus nihil ſumo *conſequentia* ſibi adſint) cum ſequentia. P

Adycit namque: Et Deus erat Verbum) Dicit. P

Cum vnum Deum prophetæ *nunciauerint*) Cui. P. nunciauerunt. P

Nihil nec confunditur, nec confertur) Nihil offenditur, nec aufertur. P

Nam nec aboletur in alterum, & apud *vnum* ingenitum.) < P < P

Omnia per ipſum facta ſunt, ergo ᵛ nihil ſinè illo eſt) ſi. P

Et in *infinito* eſt per quem quod eſt) infinitum. P

Tempus enim *eſt* ſpatij non in loco, ſed in ætate *manentis ſignificata moderatio*) < P. manet moderata ſignificatio.

Et cum ab eo *ſint* omnia) < P

Dicere molimur *occurrit, occurrit planè*) occurre. P

Piſcator reddidiſti auctorem cum ſocium es profeſſus) < P

Alius eſt per quem, & alius, ſinè quo: *vtrumque* diſcernitur) < P Quo vtroque. P

Sed *ſolicitor* de auctore) ſollicito. P

Non enim in eo aliud, quod *natus* eſt, & aliud *eſt*, quod natus accepit) natum. P. < P

Non poſtea quàm natus eſt ᵛ, ſed naſcẽdo Deus extitit) effectus eſt Deus.

Naſcens enim à *viuente* viuus) viuo. P

Secundum prophetam piſcator *conſolaretur* adiecit) conſuleret. P

Ceſſit ſermo naturæ) ceſſat. P

Quia de *quo* agitur non ſæculi res eſt. *Addatur*) aliquid) qua P. Edatur. P

Miremur hanc in piſcatore ᵛ doctrinam, & in eo *eloquia Dei*) Dei. P. Dei eloquentiam. P

Stat enim ᵛ hoc fundamentum validum) in. P

Et optimum *eſt* quidquid à plurimis incurſatum) < P

Habeantque in ſe virtutem *generalis auxilij*) generalem. P

Magnum eſt enim *tot in vna, eademque remedia eſſe quot morbos*) tot in ea remedia eſſe, quot morbi ſunt. P

Et vnum vnigenitum *Deum* filium) Dei. P

Sabellius eundem prædicat, & ipſum *illum* eſſe) ſibi. P

Vt cum eo vnus *ſit* ambo) ſint. P

Audiet ſtatim de Euangelijs non ſemel, *neque* iterum) atque. P

Subrepat Hebion *omne* initium filio Dei ex Maria concedens) < P

Clarifica me apud temetipſum ea claritate, *qua fui*) quam habui. P

Et *iterum* in mũdo erat, & *mundus per ipſum factus eſt*, & mundus eum nõ cognouit) < < P

Exiſtant *nouelli* apoſtolatus, *ſed* ſub Antichriſto prædicatores, *ideſt Ariani*) noui. P. < < P.

Et *Filius*, qui eſt in Patris *ſinu*) Filium. P. ſinum. P

Tanta in ſe *ſuſtinens argumenta* veritatis) argumenta continens. P

Et ſua, videlicet, Dei inumbrante virtute) & ſua Dei, videlicet, operante virtute. P

Vt quemadmodum omnes in ſe per id, quod corporeum *ſe eſſe voluit* conderentur) ſeſe, vt voluit. P

Quid *tandem* dignum à nobis tantæ dignationis affectui rependetur) tamen. P

Inenarrabilis à Deo originis vnus vnigenitus) inenunciabilis. P

Humani partus lege profertur ᵛ ad cuius vocem Archangeli, & Angeli tremunt) & P. atque. P

Aſſumptione carnis vnius *membra* vniuerſæ carnis incoleret) interna. P.

Quod ille *eſt* Deus in carne conſiſtens, hoc nos viciſſim in Deum ex carne *renouat*) < P. renati. P

Ioannes in vocem adhuc ᵛ vtero matris detentus erumpit) in. P

Angelus ei diuinæ operationis efficientiam exponit) Angelus efficientiam diuinæ operationis exponit. P

Spiritus Sanctus *deſuper veniet* in te) ſuperueniet. P

Nec ſe humanæ carni immiſcuit) Naturæ ſe humanæ carnis admiſcuit. P Nàm vt ſunt delicatæ multorum aures, qui Theologos veteres, ſecuti recentiores, faſtidiunt nè dicam exhorrent, ac pœnè abijciunt, ità non facilè Hilarium ferent, quemadmodum etiam Cyprianum non ferunt; ideoque eius germanam lectionem, & in ſcriptis codicibus integrè conſeruatam non patiuntur reſtitui. Lat.

Vt nè quid per imbecillitatem humani *corporis* diffideret) generis. P

Veluti per vmbram *circumfuſa confirmans, v' ad ſementina ineuntis ſpiritum efficacia*) circumfulſa confirmans, vt ad ſementinam ineuntis ſpiritus efficaciam. P

Emanuelem, ideſt, nobiſcum *Deus*) Emmanuhel P. Deus. P

Proclamat ſpiritus ᵛ per prophetam Angelus *teſtis* eſt) Sanctus P. teſtatus. P

Nouum Magis de cœlo ſtellæ lumen effertur) Nouum de cœlo Magis ſtellæ lumen exoritur. P

Gloria deindè in cœlis Deo, & pax) Gloria in excelſis Deo, deindè pax. P

Et poſt *illam* inanis ſcientiæ ſuæ *operationem arcanam*) illa. P. arcana operatione. P

Sic initia naſcendi Spiritus Sanctus *deſupèr veniens*) ſuperueniens. P

Quia de Patre, & Filio auctoribus *confitendum eſt*) Qui P. confitendus eſt. P

Et qui *confeſſioni* Patris, & Filij connexus eſt) confeſſione. P

Imperfectum *enim* eſt nobis tomm, ſi aliquid ᵛ deſit à toto) < P. nobis. P

De quo *ſi quis* intelligentiæ noſtræ *ſenſum requirit*) qui ſit P. ſenſus < P

Miſit Deus Spiritum Filij ſui in corda *veſtra*) noſtra. P

In quo ſignati eſtis ᵛ Et *iterum*) in diem redemptionis. P. rurſus. P

Vndè quia eſt *&* donatur, & habetur) < P

Si reſponſio noſtra diſplicebit dicentium. Per quem omnia, *& in quo omnia* ſunt) < P

Poſt hæc Pater, & Filius *diſplicebit*) diſplicebunt. P

Sinè enim Pater, ſiuè Filius *&* Spiritus Sanctus eſt) < P

Cum Samaritana *enim* Domino erat ſermo: venerat enim *ratio, vel* redemptio) < < P

Et nunc eius, qui eſſet *alienus* mulier reſpondit; ᵛ Domine *animaduerto*) alieni. P. dicens P. video. P

Quoniam in Hieroſolymis eſt locus, vbi *adorari* oporteat) adorare. P

Vt non in monte, vel templo *non ſit Deus adorandus*) Deus ſit adorandus. P

Quia per naturæ ſuæ virtutem vbiq; eſt) Qui. P

In omnibus *omnis exuberans*) omnes exuperans. P

Alter in *officio*, alter in honore eſt) obſequio. P

Et muneris, & honoris *expreſſa* eſt ᵛ cum in Spiritu Deum) ſignificata. P. &. P

Spiritus adoratur, *oſtendit ſimile*) oſtendens ſimile. P

Illud Apoſtoli *eſt*) < P

Vbi Spiritus Domini, *ibi libertas eſt, & cum cuius eſt* ſignificat) ibi libertas eum, qui eius eſt. P

Sed non poteſtis *portare modo*) illa modo portare. P

Et alium aduocatum mittet *nobis*) vobis. P

Ille me honorificabit, quia de meo *ſumet*) accipiet. P

Hæc de pluribus ad intelligentiæ viam dicta *ſint*) ſunt. P

Vnicuique autem datur *manifeſtatio* ſpiritus) illuminatio. P

Et vſum maximè neceſſarij muneris *expetamus*) expectamus. P

Loquimur non *in doctis* humanæ ſapientiæ verbis) in doctrinæ. P

Nullus miniſterij erit vſus, *&* aures) vt. P

Et nares niſi odor *fragrauerit*) Vt. P. flagrauerit. P

Sed vſus *habeatur* ex cauſa) habetur. P

Vſque in conſummationem ſæculi *nobiſcum*) < P

ᵛ *Et deinceps* præceptorum fide, atque operatione & obſeruatione) Adorãdus eſt, P < P

Ex Libro Tertio.

Æternus non aliundè *quod eſt* ſumens) quid P. < P

Non partè ſui *vel diuiſam*, vel diſciſſam) < P

Sed incomprehenſibiliter, inenarrabiliter, ᵛ ante omne tempus) &. P

Per charitatem, atque virtutem natiuitati eius *impartiens*) impertiens. L

Ea autem, quæ eius ſunt ſecundum corpus) eſt autem quæ ei. P

Tantum in ſe & materiæ, humilitatis *recepit*) recipit. P

Quia plenitudo *deitatis* in filio) diuinitatis. P

Quod in ingenito, hoc ᵛ in vnigenito) &. P

Et creatio non *è ſe cœpta*, ſed ex alio in aliud exiſtens) excepta. P

Vt in liquoris natura, & naſcatur, & pereat) < P

Alteram ſinè damno portionis ſuæ *contueris*) intueris. P

Edentes in negotio ſunt, eſurientes *ſaturi* ſunt) ſaturati. P

Non ſenſus, non viſus profectum *tàm inconſpicabilis* operationis aſſequitur) Tamen conſpicabilis. P

Nunc de luxu noctium *vigilatarum* feſſis) < P

In

In *cœlis* vocibus laudant, *& laudant*, quia) cœlo. P. < P
Cœlum *formauerit*, aſtra diſtinxerit) firmauerit. P
Nobis infirmis, & *vt* carnalibus prædicaret) < P
Ergo per ſtultitiam noſtram *intelligimus hæc intelligibilia*) intelligamus hæc in intelligibilia. P
Sol non occidit, ſed refugit, *ſed* quid refugiſſe dico) < P
Sed terra quid fecit ad onus Domini ᵛ in ligno) noſtri. P
Verè Dei Filius erat iſte *O* creatura) < P
Multi enim nos Filij Dei, ſed non *talis*) tales. P
Quod *vnus* perſequentium non negaſſet) Homo. P
Vt volentem ab *ipſo*, qui obediat) eo. P
Hæc ipſa clarificatio *poſtulata ad* id enim, quod dictum eſt) poſtulati. P. < P
Per viciſſitudinem dandæ, & *referenda* clarificationis oſtendunr) repetendæ. P
Non opinor ᵛ demutabilis Deus *eſt*) vt P. ſit. P
Quj quam clarificationem *Patris* Filius eſſet redditurus oſtendit) Patri. P
Clarificatur ergo per Filium Pater in eo, quod ſit à nobis *per Filium* intelligendus) < P
Caro enim factus eſt ipſe, qui vitæ) Caro autem factus ipſe, quod vitæ. P
Sinè *ſpiritu emortuos*, ſinè lege tenebroſos) ſpe mortuos. P
Sed in quo tandem *æternitatis vita* eſt) æternitas vitæ. P
Sed in Cruce ᵛ hominis mortem Deus vicit) Filij. P
Dei Filius in *infernis* eſt; ſed homo refertur ad cœlum) inferis.
Tanto plus laudis *ex* quo Chriſtus Deus eſt conſequetur) à. P
Per virtutum ſuarum opera) Per virtutem ſuarum operationum. P
Qui ex cognitione ignorantium *ſuſcipiebatur*) ſuſceptus eſt. P
Quo enim Pater non abundat, ex quo ſunt omnia) Quid. P
Vel quid Filio deerat, *per quem ſunt omnia*, in quo complacuerat) < P. < P
Namque Dei Filius *eſt*, ſed qui erat Dei Filius) < P
Et hominis cœperat eſſe *Filius*) < P
Ergo quia Filius *eſt* Verbum, & Verbum caro factum *eſt*) < P. < P
Et de Cruce *recognitum* vniuerſi videbunt) cognitum.
Non *ergo* ignorabatur Dei nomen; ſed *Deus* planè ignorabatur) < P. < P
Nam Deum nemo *noſcit*, niſi confiteatur, & *Patrem* Patrem vnigeniti) cognoſcet. P. < P
Sicut clarificatur per Filium Pater, cum Pater Filij *per Filium* talis) ſic. P. < P
Factorum ſuorum nobis *poſuit* exemplum) expoſuit. P
Vt per *inenarrabilem* geſtorum ſuorum ᵛ efficientiam) inenarrabilium. P. inenarrabilem. P
Cum quinque *panibus* ſaturatis quinque milibus) panes. P
Cum res cernitur, & neſcjtur, fit, & non intelligitur) < P
In quo comprehēdi id, vndè quæſitum) Quod. P
Quia ingeniti eſt imago, qui genitus eſt) < P
Marcas in exemplo operationum, vt credeſes Habucras. P
Et quidem fas *eſſet* non impoſſibile in Deo opinari) eſt. P
Et diuinorum *ſecretorum*, atque virtutum grauem arbitrum conſulo) ſcrutatorem. P
Multis non credentibus: *credo* Thomæ non niſi *contrectatis*) certè. P. retractatis. P
Niſi videro in *manibus eius figuram* clauorum) manu eius fixuram. P
Et *mi::am* manum meā in latus eius) miſero. P
Neceſſe eſt *vt* corpus, in quo eſt compunctus artulerio) < P
Venit Ieſus ianuis clauſis, & ſtetit in medio *diſcipulorum ſuorum*) < P
An conſtructa parietum *penetrans*) pertranſijt. P
Et ſolidam lignorum naturam ᵛ impenetrabilem *tranſcurrit*) eorum. P. tranſcucurrit. P
Sed ecce *aſſiſtit* medius) adſtitit. P
Noli *neſcire*, quod ab ingenito, & perfecto Deo Patre vnigenitus perfectus filius *Deus* natus ſit) negare P. Dei. P
Permiſceremus *diſceſſus* oceani, & acceſſus) deceſſus. P
Certè non fallimus, *quid* ſi liceret eſſemus acturi) quod. L
Nanque quia *non* poſſumus prophana voluntatis audacia) < P
Et *cum* filius dicitur factus pro voluntate) cur. P
Quaſi cætera admirari Deum *poſſum* conditorem mundi) poſſumus. P
Quia per eum *creata* ſunt) cuncta. P
Non *fiat* degener, *vt* natus ex nihilo ſit) quia P. aut. P
Quid iſtis nominibus ſuſpicionem, malitiam, audaciam *interſeris*) inſeris. P
Non *audis* effectorem terreſtrium effeciſti) < P
Quid diſcindis, & *diſtrabis* Filium à Patre) detrahis. P
Non etiam ad aliquam naturæ diſſimilitudinem intelligendam *diſcernit*) diſcernimus. P
Non eſt autem in tantum confitendum *in* prudentia humana) < P
Et in eo *arbitretur* abſolutæ rationis formam contineri) apertæ, atque. P
Et idcircò id, quod ᵛ aliud ex authore ſubſiſtit) in. P
Et quàm *infirmus* ſubſiſtendi eſt virtute, tàm

ſenſu

ſenſu ſit) infirmum . P

Et idcirco Apoſtolus ſciens naturæ humanæ imperfectam *cognitionem*) cogitationem . P

Non in ſermone *ſe* ſapientiæ prædicare) < P

Per quod in ea ipſa *infirmi* ſapientiæ ſuæ opinione deſiperent) permiſſa infirmis . P

Stulta eſſe decernunt, & fideles poteſtati, ac virtuti Dei omnia *largiendo* ſibi) Stultam. P. largienda . P

Quia gentili *ineptia*, humanaque prudentia rationem ſublati in Cruce Dei *quærant*) < P quærant . P

Fit ſtultitia *infidelibus* cum quod naturaliter mens imperfecta) infidelis . P

Vt confuſa humanæ *ſapientiæ* opinione , ibi ſalus *reperiretur*) ſententiæ. P. reperiatur . P

Et ſapientiæ , & poteſtatis veritate *præcellunt*) præcellant . P

Sed naturæ *noſtra* conſcientia) < P

Tum per diuinæ ſapientiæ prudentiam ad Dei ſapientiam *imbuimur*) imbuemur . P

Ex libro Quarto ,

Quamquam anterioribus *libellis* , quos [v] pridem conſcripſimus) libris . P. iàm . P

Neque hominum *eloquutionem* , neque naturæ humanæ) eloquia . P

Ea, quæ & ſentimus , & intelligimus *loquuturi*) loquimur . P

Indulgentire tamen in eo v adoptionis , & nuncupationis affectu) indulgentiore . P. & . P

Vt [v] præ cæteris ſit adoptatus) & . P

Deo potente ſimilitudinem ſui ex nihilo *cooptare*) coaptare . P

Ab anterioribus *eſſe* Epiſcopis prædicatū) < P

Ità vt in *duos* ſit res vna diuiſa) duobus . P

Vndè defecta *ſit*, nec poſſe in Deum cadere diuiſionis paſſionem, quia & demutabilis *erit*) eſt . P. < P

Neceſſe eſt *vt* excludendo , quod ſemper fuerit) < P

Ne per id , quod ſemper *fuit*) fuerit . P

Eccleſia abominatur, *reſpuit*, damnat)expuit.P

Per vnum cunctorū *originem & creationē*) < P

Cum ex quo , & per quem ad id , quod creatur [v] in his) ei . P

Nouit in Spiritu *Deum* Spiritum impaſſibilem, *&* indeſecabilem) Dei. P. < P

Nè fortè *cadere in eum* corporalium paſſionum) decidere in eo . P

Nouit [v] vnum innaſcibilem Deum) enim . P

Non ipſum *initiabilem* , ſed ab initiabili) in initio . P

Edita namque eſt ſenſus noſtri profeſſio) Edita . P

Et in *ea* , quod ſemper fuerit confuſione ſuſpicionis) eo . P

Quibus & ſubſiſtere Filium [v] in ſubſtantia, qua genitus) & P

Et *doctrinam* Dei *callentibus* viris) doctrina . P calentibus . P

Ad maximam fidei ſecuritatem *vſurpati rationem* intelligamus) vſurpari ratione. P

Secundum prauitatem interpretantium *præſtitura*) præſtatura . P

In obedientiam fidei in omnes gentes *cogniti*) cognitas . P

Quem temporibus ſuis *oſtendit nobis* beatus, & ſolus potens) oſtendet . P. < P

Et Iacobus Apoſtolus dixerit . Apud quem non eſt demutatio . Hunc iuſtum iudicem , quia ſcriptum eſt) < P

Deus Iuſtus Iudex , fortis, & patiens) Et alius Propheta dixerit . Deus Iudex iuſtus, & fortis , & patiens . P

Hunc *cuncta* procurantem , quia Dominus dixerit) cunctis . P

Et Pater veſter cœleſtis paſcit *illa*) illas . P

Et vnus ex illis non cadet ſuper terram ſinè patris veſtri voluntate) Et vnus eorum non cadit in terram ſinè voluntate Patris veſtri . P

Hunc etiam *inconceptibilem* ſecundum quod dictum eſt) inconſpicabilem . P

Etenim *illic* manus tua deducet me) illuc . P

Quis es *Domine* . Atque hæc quis intelligat) Dominus.P. Non. P

Ipſo enim , quo Pater dicitur) In ipſo enim quod Pater dicitur .

A communione eorum ſecundum *hos* filius ſeparatur) hoc . P

Neceſſe eſt *vt filius Deus* & falſus , & inſipiens) nec Filius , nec Deus . P

Omnē *hunc* ſermonem , quo *beſuri* erimus) < P. vſuri . P

Cum quidquid ineſſe Filio Maieſtatis *docebitur*) docebimus . P

Quæ ad deformationem filij de Patre confeſſi ſunt *id* ipſum illud) < P

Quia per eum creata omnia *ſunt*) ſint . P

Eſſe *autem* facturam perfectam) etiam . P

Vndè fratres *facti* vocationis cœleſtis participes) Sancti . P

Concludunt ergo omnem irreligioſitatis ſuæ doctrinam *iſtiuſmodi*) huiuſmodi . P

Et diſpoſitionem inconuertibilem *incommutabilem*) immutabilem . P

Sed non ſicut *vnam de creaturis*) vnum creaturarum . P

Nec vt Valentinus *prolatione Patris natum* commentatus eſt) prolationem natum Patris . P

Nec ſicut Sabellius, qui vnionem *diuidit* ipſum *eſſe* dixit filium) diuidens . P. < P

Nec ſicut Hierachas lucernam *dicit* de lucerna, *vel lampadem*) < P. nec lampadam . P

Nec *eum*, qui fuit antè poſtmodum natum) < P

Sed ſicut diximus , *quod ipſi dicunt*) < P

Et eſſe accipiens à Patre , & glorians *cum ſubſiſtente* Patre) ei conſubſiſtente . P

Et

Et quidem Deus *Pater* cauſa eſt omnium v ſinè initio ſolitàrius) < P. omnino. P

Solus a ſolo Patre *ſubſiſtit*) ſubſtitit. P

Ant aliqui duo non nata principia introducentes.) Ant alij, qui duo nata principia introducunt . P.

Secundum hoc principium *eius* eſt Deus) cuius . P

Principatur autem ei vtpotè Deus *eius*)cuius.P

Vnumquodque *eorum* ipſo , de quo quæritur) eo . P

Et fecit Deus firmamentum, & diuiſit Deus *per* medium aquæ) in. P

Non vtique quia complacitum ei eſt) Non quia ei complacitum eſt. P

Et *fecit* Dens per quem omnia ſunt) facit. P

Eodem, parique nomine , & *in* dicentis ſignificatione, & *in* efficientis operatione) < <P

Et fecit Deus v vbi erit , quod dictum eſt omnia per *ipſum* facta ſunt) & P. cum. P

Et illud Apoſtolicum vnus Dominus noſter) Conſequatur & illud Apoſtolicum & vnus.P

Hæc diſtinctio iubentis Dei , & facientis Dei *agatur*.) augeatur. P

Et fecit Deus firmamentum , nè tamen hic *quidem* inanis) idem. P

Si ſibi *ipſi*.dixiſſet, vt fieret,& rurſum ipſe feciſſet) ipſe. P

Faciamus hominem ad imaginem , & ſimilitudinem noſtram ſuſtulit *ſingularis* intelligentiam) ſingularem. P

Conſortium autem eſſe aliquod ſolitario *ipſe* ſibi non poreſt) ipſi. P

An quæro ſi eum audias ſolitarium *vtrum* non ipſum) vtrumque. P

In uon eodem verò , neque ipſo *reperitur*) reperietur. P

Qui factus eſt homo Deus) & qui factus eſt,homo eſt. P

Atque ita Deus ad communem ſibi *cum Deo imaginem, atque eandem*; ſimilitudinem) < P

Quia in diuinis rebus non frequentiùs dicta v ſufficiunt) ſed tantum dicta . P

Dixerat enim *iam* ad demoſtrandam naturæ vnitatem faciamus ad *imaginem*) < <P

Ex eo origo eſt, ex quo *capit* & ſermo) cœpit. P

Cum certos ponebat fontes ſub cœlo , cum *fortia* faciebat fundamenta) firma. P

Intellige compoſitionis , vel diſpoſitionis officium) Intelligis nè. P

Perſonarum autem ità facta *diſcretio* eſt) diſtinctio. P

Nàm in eo , quod dicitur faciamus & iuſſio *exequatur*, & factum) exequatur. P

Lætatur autem antè eum , quem ſibi *ſignificat* adgaudere) ſignificabat.P

Placere v. Patri opera ſua gaudet) autem . P

Quòd in conſumato orbe v in filijs hominum pater *latus* exiſteret) lætatus. P

Et in filijs hominum ob id v quia iàm) extiterit . P

Poſt multum namque Dei *id* Abraham allocutiones) < P

Redi ad dominam tuam, & humilia te ſub *manibus* eius) manus. P

Et vocauit nomen Domini , qui loquebatur *ſecum Deus*) ad eam: tu Deus. P

Tota enim iàm perſonarum diſcretione præmiſſa) Tutò. P

Abſolutum, & verum eius nomen *edicitur*) dicitur. P

Ecce exaudiui te, & benedixi *eum*) ei. P

Iam enim ad Agar ſermo fuerat , *amplificatio* verò in ſuturum) amplificabo. P

Nunc enim primùm ad Abraham de Iſmaël Deus loquitur v. Ad Agar verò) & ad Abraham Deus loquitur. P

Deus igitur eſt, qui *&* Angelus *Dei* eſt, quia *& qui*) < < P. qui &. P

Scriptura & *per* Abraham Deum eſſe) ad. P

Dixit autem Dominus clamor Sodomorum,& *Gomorraeorum impletus eſt*) Gomorræ aſcendit ad me. P

Noli timere, exaudit enim Deus vocem pueri de loco *id*,quo eſt) in. P

Benedictum iàm Iſmaëlem edocetur, & multiplicandum eſſe eundem in gentem) Benedictum iàm Iſmaël docetur , & multiplicandũ eundem eſſe in gentem magnam. P

Vnum adorat,& Dominum confitetur. *Idemque* & adoratus, & confeſſus ab illo v tempore) Idem, qui. P. eſt. P

Iiſdem poſtea de rebus ipſis v eundem vir ab eo viſus alloquitur) ad . P

Contuere *reſponſionis* effectum; memento tamen virum eſſe, qui ſpondeat) ſponſionis. P

Vir ergo iſte Dominus eſt, *de quo ſcriptura dicit* efficiens,quod ſpopondit) < P

Trium omnium virorum, qui *ſimul* videbantur) ſemel. P

Et vidit Loth, & ſurrexit obuiam illis, & adorauit in faciem in *terra*) terram . P

Hic diuinæ ſcripturæ hiſtoria duos de tribus v Angelos fuiſſe) tantùm. P

Ego verè paritura ſum) Ergo. P

In tempore hoc reuertar *ad te* in futurum,& erit Saræ filius) < P

Dehinc adeſt in *Sodomam* , *Gomorram* iuſti pœna iudicij) Sodoma, & Gomorra. P

Deus ergo eſt , qui loquitur , *dicitur*, & de quo loquitur) Deus. P

Quos ſignificatio ſubſiſtentes eſſe *diſtinguit*) diſtinxit. P

Angelus Dei,qui *cum* Agar locutus eſſet) ad. P

Vocem *eius* intelligendam exiſtimas , vtrum eius,qui viſus eſt) cuius. P

Etenim Dei Angelus cum Dominus , & Deus nuncupatur.) Eſt enim . P

Et cum omnis ſermo *Dei* ex perſona Dei vſque ad finem cantionis) ei. P

Lætamini gentes cum *plebe* eius) Populo. P

Honorandus eſt à Dei Angelis Deus) Honorificandus. P

Adorandus eſt ergo à filijs Dei, & *honorandus* ab Angelis Dei) honorificandus. P

Tuus enim *relatum* eſt ad auctorem) Relatus. P

Eius igitur qui ſinè natiuitate ᵛ eſt *dignitas*) perſona P. <P

Deſignata videlicet & auctoris *ſui*, & ex eo geniti) <P

Vtrumque illum in naturæ eiuſdem, & *dignitatis* nuncupatione conſtituit) dignitate, & domini. P

Quoniam ego ſum, & antè me *nõ eſt Deus alius*) nemo eſt alius Deus. P

Deus ipſe ſermonis ſui teſtis eſt, ſed v puer eius electus) &. P

Vnum ergo *duorum* teſtimonium eſt nullum *ante ſe Deum* eſſe) duum. P. antè Dominum. P

Et hoc ipſum promptum eſt ex perſona ipſius *diſcere*) dicere. P

Illorum idcircò ait, quia Deus innaſcibilis à nullo eſt.) < P

Poſce à me, & dabo *gentes tibi in hæreditatem*) tibi gentes hereditatem. P

Deo tamen filio à Patre, ideſt, ipſo *innaſcibilis* virtutis ſuæ) innaſcibili. P

Ego omnibus ſideribus præcepi *lucere*) <P

Non cum prœmio, neque cum muneribus *dicit*) dixit. P

Niſi id tantùm reliquum ſit, vt *impietas profeſſa* ſe prodat) impia profeſſio. P

Teſtatur regem per ſe *excitatum* iuſtum, & ædificantem) ſuſcitatum. P. < P

Magis namque diuinæ virtutis operationes falſa rerum ſpecie *metientibus*) mentientibus. P

Impiæ religionis honor à ſeculo, *ſcilicet*, omni deferebatur) < P

In *magis* itaque, & muneribus labor Ægypti) donis. P

Oſtenditur *ſeculi*, & mundi error) ſcilicet. P

Qui tandem iſti ſunt non *in obſcuro* eſt) obſcurum. P

Et nullus præter eum videtur alius eſſe, *qui* vnus eſt) quia. P

Et cui ergo Deus *dixerit* non eſt Deus præter te) dixit. P

In quo *habitat*, diſcernens perſonæ ᵛ tantùm diſtinctione) habitet. P. tamen. P

Sed in ſuo, atque *ex ſe* genito manet Deus.) à ſe. P

Decretum hoc in impietatem tuam Dei eſt) Dictum. P

Deus eſt enim, quem eſſe tu Deum *negas*) denegas. P

Ac ne ſibi hoc ad diuinitatem filij deſtruẽdam peculiare *deferres*) defenderet. P

Vnigeniti ſui *gloriam honore* perfectę diuinitatis impleuit) < P. honorem. P

Caret *contumelia* honoris officium.) calumnia. P

Maximè enim aduerſatio ejus *plena* confuſionis ſit) pœna. P

Deum enim Dei filium abnegando non tàm Deum *tanquam* ſolitario *gloria*) < L. < P

Audi enim *præter* Moyſen, & Eſaiam) per. P

Qui inuenit omnem viam *diſciplinæ*) ſcientiæ. P

Poſt hæc ſuper terram viſus eſt, & *inter homines* conuerſatus eſt) cum hominibus. P

Habes ergo Deum in *terra* viſum.) terris. P

Quis ergo iſte, qui ᵛ viſus eſt, & conuerſatus *eſt*) in terris. P < P

Alius igitur ad eum non *deputabitur*) deputatur. P

Corruptionem carnis humanæ gloria corporis ſui *perimens*) redimens. P

Soli enim hæc vnigenito *Deo* propria ſunt.) < P

Et vnus hìc in *hanc peculiarem* virtutum ſuarũ *beatitudinem*) hac peculiari. P. beatitudine.

Ex Libro V. de Trinitate.

Non *ignoramus* in *eam* nos contradicendi neceſſitatem) ignorauimus. P. eandem P

Quod non minus impiè *confirmaretur*, quam negaretur.) crederetur. P

Equidem humani ſenſus opinione ineptum.) Et quidem. P

Cuius ſtultæ ſapientiæ *ſenſum* hæretica ſublimitas.) ſenſu. P

Non ignorans quantum in eo *ſit*) eſſet. P

Vt ſi *ſanctitatem* dicti infideliter vſurpati, *conniuentis* taciturnitas) ſecuritatem. P. cohibentis. P

At verò ſi contradictio præſumptæ impiæ huius profeſſionis *exiſteret*) perſiſteret. P

Deum vnum Patrem, & Filium *non* profeſſa confeſſio.) < P

Specie blandæ, & peſtiferæ *ſimplicitatis* illuderet.) ſubtilitatis. P

Et per hoc vtriuſque rei periculum Dei *Filium Deum* non eſſe) Deum Filium. P

Quia & *vnitas* alium neſciret) vnio. P

Qui & aditum ſibi *demonſtrandæ* veritatis acquireret) demonſtratę. P

Atque ità non auctoritati *contrarium eſt*) contra itum eſt. P

Hinc quoque *ſecundi* huius libri omnis ſermo conſiſtit.) quinti. P

Quin Moyſes *vnum Deum* prædicans intelligeret) Deum verum. P

Nulli autem dubium eſt veritatem ex natura & *natura* virtute eſſe.) < P

Et

Et folliculis *exſuſſum*, *& in far* comminutum, & in *panem* coactum) decuſſum, & in farre. P. pane. P

Ne non interpoſita ſponſione *de* vnius veri Dei) Dei. P

Creatio igitur mundi *priuſquam* & Dei cognitio ſuſcepta eſt) poſtquam. P

Quæro in quo ei veritas Dei deſit, cui non deſit *Dei*) <P

Vidit enim Deus, *quod* bona ſunt) quia. P

Nec nomen demutauit in eo, *in quo* tantum *dicentis*) <P. dictorum. P

Nec Deus *nuncupatiuus*; ſed Deus verus) conuncupatus. P

Et non neceſſe eſt aliquid è diuersò *demonſtrare*) monſtrare. P

Hoc mihi de eo creatio mundi loquuta eſt) Hoc mihi de Creatore mundi Geneſis loquuta eſt. P

Exęquatur Deus Deo nomine ᵛ, exęquatur veritati veritas *opere*) dictorum. P. operum. P

Vt ſignificatio *eſt* Dei potentis in dicto). <P

Qua auctoritate naturæ veritas *vel diuinitatis* denegetur) < P

Ipſa illa prima *euadentis* in hoc prophanum irreligioſumque iter.) vadentis. L

Verba ſenſum enunciant, ſenſus ᵛ rationis motus) eſt. P

Communio autem falsò, vtroque non *conuenit* Deus *qui*) competit. P. <P

Vna enim eſt imaginis ᵛ ad quam homo creatus eſt: *ſpecies*) ſimilitudo. P. < P

Manente inter vtrunque *&* facti communione) < P

Nondum abſoluendæ huius quæſtionis mihi *tempus* eſt.) ſermo. P

Nunc interim hoc *tenemus*, an *iſte* verus Deus non ſit.) teneamus. P. < P

Vnum enim ſunt, ad quorum imaginis, & ſimilitudinis *vnum* eſt homo) vnus. P

Vt veritas ᵛ ſibi cohærens non demutetur.) ſemper. P

Quia nemo filio dictum *denegat* ad imaginem, & ſimilitudinem) negat. P

Vt hominem ad imaginem Dei Deus *figurans & Deum*) figuraret, vt. P

Qui in opere efficiẽdo intelligebatur *Dei* filius) Deus. P

Vſa *eſt* in nuncupatione primum naturæ nomine) < P

Non poteſt non *in* vtroque conſiſtere) ex. P

Angelus Dei ad Agar *de Deo* loquitur, & idem Angelus) <P

Vrens autem ignis illi miniſtri eius ſunt ſui autem ſpiritus) Vrens igitur ignis ille miniſtri eius ſunt, & veniens ſpiritus. P

Vt ex vno conſiſtat in vnum *atque* per vnum nõ diſcernatur *ab* vno) quod. P. ex. P

Atque ita vnum ſint per *vnum vt* vnus ex vno eſt) quod. P. < P

Quamuis inconſiderata feſtinatione deſcendimus ᵛ nunc quoque) &. P

Quod enim ignis eſt non poteſt eſſe *ne* verus ſit) niſi. P

Nec natura manens in eo poteſt carere, *quod* vera eſt) quo. L

Non poteſt id etiam eſſe, quod Deus eſt, quia ſi natura non ſit, non naturæ competit nomen) Etiam id eſſe, quod eſt non poteſt, qui ſi natura non ſit, naturæ non competit nomen. P

Sed natio viperarum cõfeſſionis *tuæ hoſtis* exiſtis.) ſuę hęres. P

Per quam Deum, cui *credidit*, adorauit.) crediderat. P

Tuo te *impie* teneo mendacio) impio. P

Qui ſecundum plenitudinem temporis eſſet in homine *gignendus*) generandus. P

Namque ad viſum ſpecies *præfigurata* veritatis aſſumitur.) < P

Mox etiam hoc *eſt*, quod *eſt* viſus, & natus eſt.) < < P

Proficit aſſumptę ad contemplandum formę ᵛ) ſpecies. P

Cum in homine nobis aut *conſpicitur*, aut naſcitur.) videtur. P

Inſtitutus interim ex lege ordinem proſequamur, probaturi poſtea ex Euangelijs, verum Dei filium) Inſtitutum interim ex lege ordinẽ perſequamur; probaturi Deum poſteà ex Euangelijs, verum enim Dei filium. P

Namque cum Abrahæ homo viſus eſt, & Deus *adoratur*, & iudex *prædicatur*) adoratus. P. prædicatus. P

Quin Deum verum adoraret, *quem* Deum intelligens adorabat) qui. P

Ad intelligentiam *veri* fidei difficultatem. Anguſtum enim *irreligioſitatis* ſenſum) veræ. P. irreligioſitate. P

Vt quæ ad Sacramentum ſalutis humanæ Deus in *hominem* naſcendo) homine. P

Dum opus ſalutis ſuæ non intelligit Dei eſſe *veritatem*) virtutem. P.

Vt ex *nobis* Chriſtus Ieſus in his paſſionibus Deus ᵛ ſit) vobis. P. verus. P.

Quod per aſſumptam infirmitatem non *admittat* Deus eſſe) amittat. P

Adeſto ᵛ nunc mecum fidei tuæ ſpiritu aduerſus venenata) Adeſto. P

Tenes in *geſtis* luctæ tuæ hominem infirmum.) geſtu. P

Non hoc oculis tui corporis cernis, quod *vſu* fidei tuæ ſentis) viſu. P

Iacob in lucta es ᵛ poſt fidem poſtulatæ benedictionis Iſrael es.) nam. P

Nec homo efficit quin qui homo eſt Deus ſit.) Nec homo infirmus efficit quin qui homo eſt, Deus non ſit. P

Nec qui Deus eſt non Deus verus *eſt*) ſit. P

Et benedicit, transferens nuncupando) & benedi-

nedicendo & transferendo, & nuncupãdo. P

In viſu *ſomni* Beatus Iacob Deum videtat) ſomnij.

Et domus Dei, & porta cœli, locus eſſe *hic* viſionis oſtenditur) < P

Surge, & deſcende in locum Bethel. & habita ibi, & *offer ſacrificium*) fac ibi ſacrarium. P

Qui viſus eſt tibi cum recederes à facie Eſau v) fratris tui. P

Aut quæ in vtroque naturæ diuerſitas *eſt*, vbi eiuſdem naturæ) < P

Namque honorandi s eſſe nõ intelligitur, niſi iſte docuerit honorandum) Nàm. P

Hic *ianua eſt. vt de ſe in Euangeliis teſtatus eſt: hinc Dauid cœli portam profite:ur in pſalmo*) < P

Habet *ergo* diſpenſatio ſacramentorum *ſuorum* ordinem.) < P. ſuum. P

Ad Dei honorem per Deum, *qui & vita eſt, & porta docemur*) < P. ducimur. L

Quæro quomodo Deus filius *honorem ſibi* Dei *poſtulans à ſe* poſſet) < P. à Deo. P

Quum præſumptio diuini honoris naturæ in ſe diuinæ proteſtata ſit veritate? Hanc autem poſt Sacramentum in initio cum Iacob iuſtè loquutus eſt, qui etiam antè aſſumptionem carnis & viſus eſt, & via Dei Deus adorandus eſſet, & porta non eſt de Deo) Nihil habet. P

Vt ſe in cœleſtem cognitionem ſuis viribus afferat) Vt ſe ad cœleſtem cognitionem ſuis virtutibus hæc *ferat*. P. efferat. L

Habes diſpenſationem in Angelo v quia in Angelo officium eſt) Dei. P

Nunquid non verus eſt Deus Abrahæ, & Deus Iſaac, & Deus Iacob.) < P

Et nè adoptiui nominis *vtereris occaſione*) fureris occaſionem.

Quid ad hæc *inefficax hæretica impietatis ſtultitia*) infelix hæreticæ ſtultitiæ. P

Et contra *ur* tantorum Patriarcharum ſcientiam generoſi ſeminis) < P

Niſi fortè negabis, quod de *Deo* Moyſes locutus ſit.) eo. P

Qui cum negare volueris, audies verbi Dei) Quod cum negare voles. P

Aut fortè falſum hoc, & adoptiuum potiùs v naturæ ſuæ nomen eſt.) quàm. P

Et à populo orato ad loquendam *Moyſi* confeſſam ſub voce) Moyſe. P

Moyſes *in* montem adijt diuinorum, & cœleſtium ſacramentorum) < P

Cum Deum, & Deum v dominum lex loquuta ſit) & dominum &c. P

Et in creando mundo *obedientem* dictis Dei) obaudientem. P

Et in figurando homine communis ſecum, & Dei imaginis *dominum*) < P. Deum. P

Vt per id vnum Deum locuta lex eſſet, eſſetque in filio Dei *Dei* nomen) Deo. P

Sed intelligimus v vnum, & eundem Deum verum) Deum. P

Sic *ſiulta mundi ſapientia* fallis) ſtultam mundi ſapientiam. P

Profeſſio tua ſic putatur pia *quod* magis impia eſt, ſic vera *quod* falſa) quo. P. quo. P

Cum tamen Deum non neges, Deum *tantum* non natura confitendo) tamen. P

Potes auferre nominis veritatem) Poteſtas aufert nomini veritatem. P

Si autem verè Deus natus eſt, quæro quomodo poſſit non *verus* eſſe) verè. P

Quomodo quod non eſt non erit, cum quod eſt non poſſit eſſe *vt* non ſit.) nè. P

Impietatem mendacij tui prophetica *profeſſione* conuincam.) confeſſione. P

Neque v Sabellij hæreſis ipſum Patrem ſibi & *Filij* profeſſa) ſicut. P. Filium. P

Relinquetis *ergo* vos nomen veſtrum in *lætitia*) enim. P. lætitiam. P.

Et rationem nouitatis ratio *falſitatis* inducit. Cum enim antea *tantum* de Deo prophetiæ extitiſſent) veritatis. P. tantæ. P.

Et per hoc *Dei* filium ignorãtes Deum tantum) Deum. P

Deindè *adiecit*. Ecce qui ſeruiunt mihi exultabunt in lætitia) ſubiecit. P

Secundum ſuperiorem ſenſum etiam *nunc* futuri.) nùm. P

In clamore, atque v vlulatu per dolorem cordis.) in. P

Quod nomen ſuum electis Dei *relicturus* ſit) derelicturus. P

Nempè Iſraël v ad quem tum erat ſermo) eſt. P

Equidem teſtatur Apoſtolus: Qui ſpiritu, non littera.) Et quidem. P

Et quod eſt hoc nouum nomen religionis, quod *benedicitur* ſuper terram) benedicetur. P

Si à ſæculis *Chriſtiani vocabuli* antea beatitudo nunquam fuit: nunc nomen nouum non eſt) Si à ſæculis Chriſtiani vocabuli nomen antea benedictum vnquam fuit, nunc nouum nomen eſt. P

Si verò hoc ſanctificatur pietas noſtra in Deũ) Sin verò ſanctificatum pietatis noſtræ in Deum. P

Abſoluta ſermonis *Euangelici* fides) Eccleſiaſtici. P

Et per ſeruitutis v profeſſionem benedictæ) tuæ. P

Quamquam igitur omnis hic *propheticus* ſermo) prophetiæ. P

Et quis gentium eſt, *qui* non inuocauerunt.) quæ. P

Deus exacerbatus v ſuper non gentem.) eſt P

In zelum incitat infideles, & intellige.) In zelũ incitatus infidelis tu vide, & intellige. P

Hæc *ſi* ſtultitia, atque impietas hæretica ad fallendum) < P

Ad Sacramentum paſſionis Dominicæ, & Euangelicæ fidei tempora *prædicante* tunc

cum

cum) prædicantis tum cum , P

Aduentum Domini in *carne* non intelligentis exprobat) carnem , P

Omnis enim quicunque inuocauerit nomen Domini *ſaluus erit*) ſaluabitur . P

Quomodo *ergo* inuocabunt eum , in quem non crediderunt) < P

Quomodo ᵛ audient ſinè prædicante)autem. P

Quomodo *autem* prædicabunt niſi *mittantur*) < P. miſſi fuerint . P

Quàm ſpecioſi *ſunt* pedes eorum , qui annunciant pacem v) < P. & eorum . P

Tota die *extendi* manus meas ad Populum non audientem) expandi . P

Quis in tertium cœlum incorporeus , an corporeus ingreſſus) Quis cœli circulos incertum in corpore , an extra corpore egreſſus. P

Hæc neſciens dicta , geſtaque eſſe à Deo vero ; ᵛ & intelligentiam Dei veri à *Deo* vero eius , & electo Apoſtolo) ad . P. < P. < P

Vidit enim gloriam Dei , cuius *pronunciauerat* myſterium) prænunciabat . P

Hæc autem dixit Eſaias quando vidit ᵛ honorem eius) gloriam , &c . P

Ità tamen , vt & ſeruientibus ſibi nomen nouum *vocetur*) < P. inuocetur . P

Negat enim nouo confeſſionis ᵛ , impioque conſilio) ſuæ . P

Prius confitendus eſt , Pater) Verus . P. &c. P

Ex propheticis dictis perfectæ huius vnitatis fides eſt *aſtruenda*) extruenda . P

Vt in quibus *ſuperiore* libro Deum Filium docueramus *in* ipſis) ſuperiore . P. < P

Et erit radix Ieſſe , & qui *ſurget* regere gentes , *in eum gentes* ſperabunt) exurget . P. eo . P. < P

Et Apoſtolo id ipſum *in* dominum noſtrum Ieſum Chriſtum) ad P

Neque enim aliud, quàm Deus *ſubſiſtit*, quod non aliundè , quàm ex Deo *Deus ſubſiſtit*) ſubſtitit P. < P. ſubſtitit. P

Quia non ex alia genitus , neque aliud , quàm Deus eſt , quia non eſt aliundè , quod genitus eſt .) Quia non eſt aliundè , quod genitus eſt, neque aliud, quàm Deus eſt ille , qui genitus eſt . P

Neque abeſt à ſe , quod viuus genuit ᵛ viuum) in . P

Per hoc *vtique* ſubſiſtentis ex Deo Dei Sacramentum) itaque . P

Non eſt enim natura diuinitatis alia , vt præter *eam alius* Deus ſit) ſe vllus . P

Deus eſt *vt* per id , quod ipſe Deus , & in eo Deus eſt , & non eſt Deus) < < P

Vt enim per Moyſen ex perſona vnigeniti Dei dicta pleniore ad *intelligentiam* confirmarentur profectu , rurſum *ſermonem*) intelligendum . P. ſermone . P

Et nomine ad Ioſeph per Angelum nunciato *conficeretur*) confiteretur . P

Deus Iſraël Saluator ſubſiſtentem in eo Dei naturam *intelligens*) intelligentes . P

Poſt hæc *ſuper* terram viſus eſt , & *inter homines* conuerſatus) ſupra. P. cum hominibus . P

Quid diuerſum , & *indiuerſum* ſub vnius Dei ementita religione) non diuerſum . P

In his *ergo* ſi vnum magis , quàm ſolitarium Deum *intelligis*) < P. intelliges . P

Quæ Patrem in filio *confitebitur*) confitetur . P

Extra cognitionem Dei es Deum in *duo* eſſe non confitens) Deo . P

Ex Libro Sexto .

Aſperrimoque tempore ſcribere ᵛ . hæc aduerſum veſanam) &c. P

Etiam ſi ſe *intelligat* , tamen exurgendi pudore) cognoſcat . P

Habens hoc *impudentia* , vt quod errat , prudentiam velit) imprudentiæ . P

Præter ſtudij mei , atque officij neceſſitatem , *qua hoc* Eccleſiæ) quam vt . P

Quo in laqueum *aues ſolent illici*) ſolent aues illici . P

Emerſit enim peſtifera,& lethalis *populis proxima* lues) populo proximè . P

Cum populis ſuis *repens* vrbium vaſtitas) repentina . P

Aut frequens bellorum , & funeris mortis) Aut frequentes bellorum , & funebres mortes . P. Aut frequens bellorum , & furens motus . L

Hoc ſolum *perit* , quod ſibi deperit) deperit .

Negat enim *negat* furens hæreſis Sacramentum veræ fidei) < P

Cum infidelitatis ſuæ expoſitionem , vt *in* ſuperioribus libris continetur) < P

Nouimus enim vnum ſolum Deum) Nouimus vnum Deum ſolum . P

Sed non ſicut *cæteras facturas*) cæteræ facturæ .

Validiſſimè ad impietatis *profeſſionem* communitis) defenſionem . P

Quod ex Patre exiui, & veni velut *Patrem* eius) partem . P

Exiſtimauimus in quarto iàm libro , licet omnem editionem huius hæreſeos conſcriptâ) Exiſtimauimus quarto omnem in primo licet libro errorem huius hæreſeos conſcribentes . P

Inuitis licet , & contradicentibus *ſenſum veritatis eliciat*) ſenſu veritatis eluceat . P

Dicunt ergo *exemplum blaſphemiæ* . Nouimus vnum Deum) < P.

Inconuertibilem, *immutabilem*, iuſtum, & optimum) indemutabilem . P

Hunc Deum *genuiſſe* Filium vnigenitum antè omnia ſæcula) generaſſe . P

Sed non *ſicuti* vnum de creaturis : facturam , ſed non *ſicuti cæteras facturas*) ſicut. P. ſicut cæteræ facturæ . P

Nec vt Valentinus prolatione natum Patris) Nec quod Valentinus prolationem Patris natum. P

Sed nec ſicut Hierarchas lucernam *dixit* de lucerna, vel lampadam) < P. lampas. P

Nec *eum*, qui fuit antè poſtmodum natum) < P

Et glorians ᵛ cum ſubſiſtente Patre) ei. P

Sed ſinè tempore antè omnia natus, ſolus à ſolo *Patre ſubſiſtit*) < P. ſubſtitit. P

Aut ſimul non factus cum Patre *fuit ſemper*, nec ſimul cum Patre) < P

Aut aliqui duo non nata principia introducentes) Aut alij, qui duo non nata principia introducunt. P

Propter quod, & antè Filium eſt, *ſicut & à te* didicimus) ſicuti à te. P

Et *gloriari*, *& viuere*, & omnia ei ſunt tradita ſecundum hoc principium *eius* eſt Deus) Glorians, & viuens. P. cuius. P

Et diuiſibilis, & conuertibilis, *& mutabilis*, & corporeus) < P

Ingerunt enim nobis primum nomina veritatis) Ingeruntur. P

Ex Euangelicis, atque Apoſtolicis eſt *præſtanda* doctrinis) prædicanda. P

Aut emendandas putet humanæ *opinionis prudentia*) opinione prudentiæ. P

Per id ipſum proditum *ſit*. & reuelatum, *&* ad blandientis) < < P

Neque de natura, & in *naturam* Dei Deum ex Deo natum) natura. P

Valentinus *prolatione* natum Patris commentatus eſt) prolationem. P

Vt ſub ſpecie hæreſeos *valentiniana*) valentinæ. P

Tunc prolatum Dominum Noſtrum Ieſum Chriſtum myſterio *occultata* voluntatis aſſeruit) Tum. P. occultæ. P

Neſcit enim aliud, quàm vnum Deum Patrem) Scit verò nihil. P

Per quem omnia *ſunt*, natum ex Deo Deum) < < P

Sed natus ex Deo *Deus* eſt, & quod naſcitur id ipſum ſecundum humanæ *intelligentia* ſenſum) < P. naturæ. P

Ità vt prolatio *ipſa* natiuitas eſſe exiſtimetur) < P

Prolationes Dei natiuitas *exiſtimanda*) æſtimanda. P

Manichæus *autem* abrupti in improbanda lege) enim. P

Quod in eo diuinæ naturæ proprietas *non* ineſſet) neque. P. < P

Quid veſanas *ſollicitudines* ementita religionis ſpecie) ſimilitudines. P

Manichæum ſecundum hæreticæ inſaniæ *prædicatores pia*) prædicatorem pia. P

Inter calumniam *temeritati* vſurpatæ ſcientiæ) temerè. P

Per quod, & portionem vnius ſubſtantiæ *addis* ad Filium) odit. P

Sed *ſepoſita* pleniore ſingularum reſponſionum abſolutione) repoſita. P

Nec ſicut Sabellius, qui vnionem *diuidens*) diuidit. P

Nobis autem in confeſſione *natiuitatis* eſt) natiuitas. L

Quod autem non aliundè, quàm ex Deo *manet maneat*) manat manet. L

In ea ᵛ veritate, qua Deus eſt) ſit. P

Neque aliud ipſe eſt, neque aliundè, quod eſt) Neque alius ipſe, neque aliundè, quod Deus eſt. P

Nè fortè ſuſpitioſis magis, quàm veris *ſollicitudinibus maleuolus*) ſimilitudinibus malibolus. P

In quem ſe exitum *promiſſio* tàm ſubdoli ſermonis inſtruxit) præmiſſio. P

Sed nec ſicut Hierarchas lucernam de lucerna, vel *lampadem*) lampas. P

Poſtmodum natum, vel ſupercreatum in *Filium*) Filio. P

Tanquàm eſſet ſubſtantia exterior, vt *oleum* in lucerna) olei. P

Lumen ex ſe *vtrunque* protendens) vtrinque. L

Nec ademerit quod accepit, ſitque *vterque* vnum duo) vtrunque. V. C. P

Dùm ex eo, quod eſt naſcitur, *& quod naſcitur*, neque aliundè) < V. C.

Nihil corporale ſecundum nos nihil *inane* in Dei rebus) inanium. P

Non *continentur* vt lampas, & lampas, aut lychnus) continetur. P

Sed ex lumine luminis *natura*. *Vnitas* eſt) naturæ vnitas. P

Iàm verò in eo quanta hæreticæ *ſtultitia*, & quàm callida profeſſio) aſtutiæ. P

Poſtmodum natum, & ſupercreatum in *Filio*) Filium. L

Si ex noſtro loquimur *in eo* inſolentes ſumus) < P

Nec eum, qui fuit antè, poſtmodum natum) Non. P

Sed quæ *in Deo* manebant ᵛ, & manent) < P. Deo. P

Non ergo, qui *non* erat, natus eſt) < P

Atque in his, quæ Dei erant, Deus natus *exiſtit*) extitit. P

Temperauit ſe, quantum *putas*, hęreticus ſermo) potuit. P

Vt in eo, quod non fuit antequam *naſceretur*) naſcitur. P

Quia naſci, qui erat, non potuit) Quia naſci non potuit, niſi qui non erat. P

Neque qui *antea* eſſet naſcendi cauſam *per* quã eſſet) antè. P. poſt. P

Sed ſubdole *adde* negandã ex Deo Patre) ad. P

Euadere voluiſti, ᵛ quod Deus ex quo Dei Filius natus eſt, erat maneretque) nè. P. < P.

Sed

Sed vt ex Deo, *qui erat* Dei natiuitas intelligeretur) < P

Sed irreligioſos æſtus ſuos calor hæreticus non continet, *vt* per id, quod aic) < P

Non enim corporalium conſiſtens Deus, cum generationem Filij commemoraret, ait) Non enim membris corporalibus conſiſtens Deus cum generationem Filij cõmemoraſſet, ait. P

Vtrum ambiguitatem reliquerit *quin* intelligeretur) qui. P

Quæ nec extendi, nec protendi poſſit *opponis*) exponis. P

Sed in ſubſtantiam alteram *conditus* ipſe tanquàm vnigenitus) conditio. P

Vt creationis indultæ *ſibi* habeat ſubſtitutionem) < P

Ego dixi Dij eſtis, & Filij altiſſimi omnes *et* vtatur) < P

Sitque *tecum* Filius ex adoptione) potiùs. V.C.

Primogenitus ex ordine *totius* creatio) totus, V.C.

Quia *generatio* eius non naturalis) creatio. P

Ex Deo natiuitas ſit; ſed *ſubſtantia creatura*) ſubſtantia creaturæ. P

Et me terram, ac cinerem, charitatis tamen tuæ *religioni*) religione. P

Bonum mihi *ſtatueris* eſſe, quod natus ſum) inſtitueris. P

Cognoui tecum illic *Deum* non alterum in natura) Domine. P

Sed ex *virtute* naturæ dùm quod tu Deus es) veritate, P

Filium tuum ex te ingenito Deo vnigenitum Deum, *&* hominem) < P

Et quem in te *manertis* ex te natiuitatis natura retineret) manantis, putarem legendum, niſi id verbum viderem ſemper citatum ab Hilario tanquam alienum à myſterio natiuitatis, & ſubſtantiæ Filij, vt infra aduerſus Arium. L

Daniel temporum conſcius, & prophetarum conſecratus chorus, & [v] omne prædicationis) ad. P

Ab his ergo quæ teneo edoctus ſum) ego. P

Quia in his nec emendari poſſum, *ſed* commori poſſum) &. P

Tardè mihi hos *piiſſimos* quantum ergo arbitror) impijſſimos. P

Omnipotentem te ſcio, nec conſciæ *ſibi* tantùm) niſi tibi. P

Sed non aliud in eo, qui ex te eſt Deus credam ineſſe, *quàm tu es*) quàm tuum eſt. P

In reddendæ potius *rationis myſterium decidat*) rationi miniſterium decedat. P

Vt primũ Dei Filium v eſſe doceamus) Deũ. P

Hoc vel potiſſimum *doceatur eſſe* quod Dei Filius eſt) dicatur. P. < P

Nec *baptizandi* ſub Baptiſtæ profeſſione virtus) baptizati. P

Filios *genui*, & exaltaui; ſed non legeras) generaui. P

Et hæc quidem paternæ vocis ſignificatio *eo* fuit) ea. P

Non enim alia æternitatis *vita* eſt) via. P

Non ad confirmationem honoris *charitas* conſpecta ſatis fuerat) claritas. P

Adeſt *autem* authoritatis paternæ profeſſio) tamen. P

Tamen & Filij *de ſe* profeſſio de ſe credenda decernitur) < P

Vt paternæ vocis confirmatio audiendi à nobis *Filij* poſtulet obſequelam) < P

Quare me dereliquiſti? & multa alia *iſtiuſmodi*) huiuſmodi. P

Proprietatis nomina ſequuntur) Profeſſionum nomina ſequentur. P

Hoc ſint, quod nuncupantur, tamen nè *aut* adoptionis) < P

Videamus quæ *proprietates* per Filium ad Filij nomen) profeſſiones. P

Omnia mihi tradita ſunt à Patre,, & nemo nouit Filium) meo. P

Neque Patrem quiſ*quam* nouit, niſi Filius) < P

Non enim niſi per mutuam *teſtificationem* cognoſci) ſignificationem. P

Vt *perficiam ea*, ipſa opera, *quæ facio* teſtimonium perhibent) faciam. P. < P

Sed etiam *veritatis* docet eſſe ſe Filium) virtutibus. P

Quid infertur hodiè *calumnia*, vt adoptio nominis ſit) calumniæ. P

Cur non videatur eſſe in eo, *quod eſt Filij* veritas) ideſt Filij. P. < L

Proprietatis *enim* in his ſignificatio nulla eſt) < P

Nec ſanè quicquam de ſe minus Filius *hac* paternæ) à. P

Si opus *in eo* creationis eſt, vniuerſa quoque quæ creantur) < P

Scilicet, vt verus Filius ex natura *Deo* ſit) Dei. P

Nàm omnia *à* Deo per virtutem creationis exiſtunt) ab eo. P

Sicut *non* idem eſt, neque me ſcitis) hoc. P

Et quomodo negabat ab his vel ipſum *&* vndè *ipſe* ſit) vel. P < P

Niſi id vndè *eſt* ad naturæ ſuæ *referret auctorem*) refert auctoritatem. P

Vt etiam vnigenitum Deum ex nihilo ſubſtitiſſe *ſis* auſa mentiri) ſit. P

Ab eo ergo, qui miſit eſt *ille*, qui miſſus eſt [v] ab eo eſt) &. P

Nec natum intelligit, qui *putabit* ex nihilo) putauit. P

Neſciunt planè, *neſciunt*, quia naturam nomini adimunt, *quia* neſcientes) qui. P

Qui ſe Dei Filios confitentes Patrem ſibi Deũ dicerent non [v] improbauit) ſolùm. P

Ego enim *à* Deo exiui, *&* *veni*) ex P. < P

Nec hæc impia profeſſio *piè* ſibi aſſumit Deum Pa trem) < P

Non vtique dici poteſt, *id ipſum eſſe ex Deo exire*) id ipſum in Filio eſſe à Deo exiſſe. P

Non à ſe ſibi eſſe originẽ docuit cum ait) < P

Natiuitas itaque eius, & aduentus oſtenditur cum abſolutiſſima *ſignificata*) ſignificandæ. P

A Patre enim veniſſe, & ex *Deo* exiſſe, non eſt ſignificationis eiuſdem) eo. P

Et quantum intereſt *inter* naſci, & adeſſe) < P

Filium Dei Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum ab Apoſtolis *traditum*) creditum. P

Aliud in eo aliquid potiùs, quàm naturam *intellexit* natiuitatis) intellexerint. P

Obiurgato etiam Philippo cum de Patre *requireret*) quæreret.

Cur per operum virtutem Patrem in ſe ᵛ, & ſe in Patre *eſſe* neſciret) eſſe. P. ineſſe. P

Et ad id, quod à Deo exiſſe ᵛ dixit) ſe. P

Nunc primum vos veri intelligentiam *aſſecutos*) adſequi. P

Videratis vtique nuptiales aquas, & *in eiſdem* nuptiale vinum) eaſdem. P

Et naturæ paruitas famem pellens profecerat in *eiſdem* copiam naturæ) eiuſdem. P

Reuiruiſſe *manus aridas* conſpexeratis) manum aridam. P

Fœtens Lazarus conſtiterat ad vocem, & *ſepultus vocatur*) e ſepulcro vocatus. P

Et vitæ *citò* fuerat egreſſus, & adhuc odorem mortis) cilius. P

In ſenſum narium ſpiritu agente ipſe iàm viuus *exciterat*) adſtiterat. P

Verum eſſe, quod à Deo exiuit ᵛ cum voluntatum *veſtrarum*) &. P. noſtrarum. P

Tanquam ignarus interrogat cum omnium ᵛ cognitor eſt) occultorum. P

Per hæc enim omnia, quæ *veritate*, ac natura Dei agic) virtute. P

Naturam in eo Dei ᵛ operibus cernentes, naturæ *veritatem*) &. P. virtutem. P

Per quod ea, quæ Dei ſunt poteſt, atque agit, *plenaque fide teſtificantur*) < P

Non enim naturam Dei à Patre veniſſe ; ſed à *Deo* exiſſe) ab eo.

Non ad id tantùm reſponſum eſt, cum dicunt) Nàm. P

Profitendi *enim* conteſtationem intelligentiæ veritatis elicuit) autem. P

Nunc v *primum cœperunt aduertere cum illum*, ſinè prouerbijs profitentur *eſſe* locutum) ſecum. P. < P

Non enim idem eſt ſubſtantiam, cœpiſſe, & Deum exiſſe de Deo) ex Deo. P

Et natiuitatis huius *ſcientia* licet non ſubiecta verbis ſit) conſcientia. P

Habet tamen in doctrina Filij v fidei ſecuritatem) Dei. P

Per Sacramentum regenerationis *in* Filios Dei naſci) < P

Hoc Filio *deferente*, quod eſt, commune Sanctorum) deferens. P. in. P

Quid iſtud eſt, quod nunc *in* Petro Pater reuelat) < P

Petro reuelauit, vt diceret : Tu es Filius Dei ᵛ) viui. P

Chriſtum non creaturam *nouit* ex nihilo mentiri) < P

Qui iterata à ſe dilectionis in Deum *poſtulata* profeſſione) poſtulatæ. P

Supereminentem ᵛ beatæ fidei ſuæ confeſſione *locum* promeruit) gloriam. P < P

Quam vim affers dictis glorioſis ? Filium Dei confeſſus) Quam vim affers dictis ? In gloria enim Filium Dei confeſſus. P

Hinc Regni Cœlorum habet *clauem*) claues. P

Sacramentum occultatum à ſæculis per reuelationem ᵛ didicit) Dei. P

Nomen Filij adoptione meruiſti, & *quia* non ex Deo natus es) qui. P

Propitius tibi *Dominus*, non erit iſtud) Domine. P

Hæc nunc *nobis vobis* prædicatoribus reſeruaret) vobis nouis. P

Neceſſe eſt, vt ea, quæ ᵛ creaturam potius ex nihilo confitebitur) eum. P

Claues Regni Cœlorum non v adepta, & extra fidem, ac *virtutem*) ſit. P. veritatem. P

Nec Eccleſia ſit *vlla*, nec Chriſtus) illa. P

Relictis deputatus, dùm non neque mori dicitur, & manere) Relictus, & deputatus, dùm non mori dicitur, ſed manere.

Naturæ fides non ſatis explicata videbatur ex nomine *Filij*) < P

Præter Filium enim, & vnigenitum *nihil* cognominans) < P

Quæro quid *ſignificatio iſta vnigeniti ſibi* poſtulet) vnigeniti ſignificatio ſibi.

Nec *enim* ignorauit hæc blaſphemiæ nomina dicens) < P

Vt Filium ſuum vnigenitum daret ᵛ vt omnis) pro eo. P

Et pro mundo *id* dediſſe, quod Mundi eſt) < P

Deus diligens Mundum Filium non adoptiuũ, ſed ſuum, *ſed* vnigenitum) < P

Hinc pietas eſt, natiuitas eſt, veritas eſt) Hic proprietas. P

Hinc dilectionis, & charitatis fides, Mundi ſaluti, & Filium, & ſuũ, *&* vnigenitum) < < P

Quid *ais* tu aſſertor creaturæ) agis. P

Nunquid non naturæ res iſta omnis eſt, & quã naturæ *res* ſit) < P

Et paſſus eſt, & *reſurrexit a mortuis* aſſumpſit nos) reſurgens de mortuis. P

Vt intelligamus verum, & ſimus in vero Filio v) eius. P

Ac per hoc indigna optimæ huius intelligentiæ ſenſu) < P

Vel ad ſepulcrum prior quoque Petro *currens* adeptus es) currendo. P

Nec vita æterna eſt ei, nec reſurectio, cui ille nec verus) non. P

Sed nihil ab his diſſimile *executore* Apoſtolus, & vas electionis) ex perſecutore. P

Quis enim ſermo eius non ſub Filij confeſſione eſt) Qui. P

Quæ epiſtola nõ de Sacramento veritatis *ipſius* cœpta eſt) iſtius. P

Filius ſuus eſt, Filius eius *ſit*, non adoptio eius *eſt*) eſt. P. < P

Vt magnificentia *Dei* dilectionis ex comparationis genere) < P

Neque vtique pro adoptandis adoptiuo) Non vtique pro adoptiuis adoptato. P

In hoc loco pro proprio *Filio* ſuo Filio) < P

Conſcriptum tamen habent *græcitas*, qua lingua Apoſtolus eſt locutus, proprium nunc magis, quàm ſuum *nuncupat*) Græci. P. nuncupant. P

Verum Apoſtolus cum in cæteris ᵛ dictis ſuum Filium commemoraſſet) alijs. P

Quod eſt græcè τὸν ἑαυτοῦ υἱόν, tamen hoc in loco) P. habet αὐτοῦ υἱόν.

Secundum quod ait ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο Qui proprio Filio *ſuo*) P. non habet γε. < P

Sed Paulus non deſiſtat prædicare de proprio non intelligo aliud) Et.

Quam *negandi* eſſe odium vbi imperitiæ error) denegandi. P

Loquitur hæc interim *loquitur planè* per aduentus ſui prophetas) < P

Quia, & Filij proprietatem creatura non *habeat*) < P. habet. P

Et per hoc à quibus hic *Dei* Filius iàm negatur) Deus. P

Meritum eſſe voluit confeſſionis *orantis*) < P

Neque enim ei virtutem, *quia Deus* virtus eſt) qui Dei. P

Id quod Chriſto proprium eſt ad fidem *poſcit*) poſcitur. P

Cum à nobis fides in Chriſto non creaturæ Dei ſed Filij Dei) < P

Non iàm Apoſtolicis doctrinis, ſed dæmonum *clamore* conuinci) ore. P

Quid *mihi* & tibi eſt Ieſu Fili Dei altiſſimi) nobis. P

Honorem reddunt, dùm naturam ᵛ confitentur) Dei. P

O hæretice *præſumis* nomen creaturæ, & *indulgentiam*) < P. indulgentia. P

Quam enim illi damnationis in eum cauſam *detulerint*) attulerint. P

Cur Filium ſe Dei dicat, quem tu ᵛ aſſeris creaturam) eſſe. P

Illi tamen eo crimine minore ᵛ, quod neſciunt) ſunt. P

Vt creaturam *connuncupandam* Filium mentiaris) connuncupatam. P

Sed quia id non licet naturam *nominis non relinquis*) nomini non relinques. P

Vt crederes, quibus deſæniente vento, ᵛ turbato mari) &. P

Sed te ſæuiens Spiritus in naufragium vitæ *rapit*) rapuit. P

Loquitur nanque conſpectis tantæ virtutis *operibus* Centurio) operationibus. P

Ex Libro Septimo.

In quo non ignoramus quàm difficile, *aut* arduum) atque. P

Qui loqui non audemus, ſilere non poſſumus) Quæ, P

Primum vt *fingeret* religionem, deindè) ingereret. P

Dicens etiam non fuiſſe antequam *naſceretur*) naſcitur. P

Indemutabilem quoque, & *incorporeum* Deum confitens) incomprehenſibilem. P

Vt totius blaſphemiæ ᵛ editionem pertractantes) eorum. P

Neque Deus eſſe credatur ᵛ dùm ei conceſſis tantùm) ex Deo. P

Neque confitendo fidei *conſeruata* perfectio eſt) conſummata. P

Non aliud primum, quàm Dei Filium ſubſiſtentem *natura*) debuimus. P. naturam. P

Cognitioni audientium *debuimus* intimare, neque aliundè, *neque* ex nihilo) < P. aut. P

Habent quidem *mirabilem* ſecuritatem) miſerabilem. P

Iàm quod arduum, *aut* difficile ſit) ac. P

Mihi verò aut anguſtijs *decidere*) decedere. P

Totum me *ſub* verbi huius profeſſione) ſuper. P

Et confitentem verum Deum, Dei Filium, expectar *me* noua hæreſis) < P

Ex Maria dicturo Hebion, *qui* eſt Photinus) quod. P

Auctoritatem mendacij ſui ex *profeſſione veritatis*) profeſſionis veritate. P

Sed internum *hodie* adhuc malum eſt) illud. P

Malè in totum penè orbem, quos negat Deos *ſuos*) duos. P

Quibus religio ᵛ confirmatur, & *perit*) &. P. deperit. P

Sed eam, vt ſpero, Eccleſia doctrinæ ſuæ lucem) Sed ea, vt ſpero, Eccleſiæ doctrina lumen. P

Atque intra ſe *vellet* manere, nec ex tranquilliſſimis ſinibus ſuis aliquos ᵛ abijcere) vult, P. ant. P

Sed diſcedentibus ex ea hæreticis, *vel* abiectis) &. P

Nec negari poſſit ex vitio *mala intelligentia fidei*) malè intellectæ fidei. P

Quæ operata in homine eſt *Deum* eſſe non ambigit) Dei. P

Indiſcretæ, & *indiſſimilis* in Patre, & Filio) indiuiſibilis. P

Naturæ impiè *eripuit* vnionem) adripuit. P

Differ-

Differtur in eo differens contemplatio) Differũt indifferens contemplatio. P

Stultum furorẽ ᵛ hoc dictum domini) etiã. P

Irreligioſè ad vnionis profecit errorem) ad irreligioſum. P

Compinge *huius* furori præſentium hæreticorũ furorem) huic. P

Naturæ faciunt *diminutionem* profeſſione maioris) demutationem. P

Hæreſis non negabit, nẹ Filium *Deum* credat) Dei. P

Hic vnum dicet, *hic* vnum *Deum* negabit) iſte. P. non. P

Clamabunt verò contra hæc) Ergo clamabunt. P

Hi verò *ex Sacramento* fidei Filium Dei confitentur) ad Sacramentum. P < P

Iàm verò *qua* fidei noſtræ victoria) qua. P

Ad hoc ei, qui antè ſęcula filium neſciat, Filius Dei ſolum) Ab. P. ei. P

Et Sabellius de Sacramento filij *refellitur*) repellitur. P

Itaque dùm vnuſquiſq; defendit) Ità dũ quæ. P

Religioſè & defendentes, & damnantes) Religioſè defendentis, & damnantis. P

Tum quoniam ſibi pro nobis inuicem diſſiderent) Quum. L

Quiſquam aut in duum Deorum, *at* contra in vnici) aut. P

Cum quando neque vnio in prædicato Deo Patre) Quum. L

Neque *ſub* indiſcretæ naturæ demonſtratione Deorum) < P

Nunc quia negabitis Dei Filium à Deo ex natiuitatis veritate *ſubſiſtentem*) ſubſiſtere. P

Sed de nomine nihil puto ambiguitatis *remanſiſſe*) Et. P < P

Et vbi refertur, ego dixi, loquentis eſt potiùs ſermo, quàm rei *nomen*) < P

At verò hic verbum Deus eſt ᵛ res exiſtit in verbo) &. P

Verbi enim appellatio in Dei Filio, de Sacramento natiuitatis eſt *myſterium*) < P

Quamuis ex *eo* in Deum ſint nata) Deo. P

Non enim ſicut frequenter dictum à nobis eſt Dei *naturam diuiſam eſſe aſſerimus*ᵛ in filio) < P. diuiſionis. P

Tamen Patri *non deſint* ex indemutabilis virtute naturæ) inſint. P

Non dictum ſolum audio verbum *Domini*, ſed demonſtratum intelligo eſſe quod ᵛ eſt) Deũ. P. Deus. P

Quia *non* ſicuti ſuperiùs in Moyſe Deo) < P

Hic autem res ſignificata *à ſubſtantia* eſt) ſubſtantiæ. P

Ecce enim non eſt accidens nomen) Eſſe. P

Quia ab vnius Dei Patris profeſſione religio non *excederet*) exciderer. P

Nec quod ipſe vnum ᵛ prædicauerat) Deum. P

Et *primò* quæro quàm natiuitas filij) primũ. P

Niſi fortè quod ex naturarum diuerſitate conceptum nouum aliquid *in ſe & ità ſit*. generis vtriuſque) præter iſta ſit. P

Sed ea ipſa nouitas non ineſt, niſi ex *cognatis* proprietatibus) connatis. P

Et diuerſitatem eorum natiuitas non intulit) Diuerſitatem eorum morum. P

Et cum hæc in *nobis* corporalibus cauſis, & paſſionibus) his. P

Natiuitatem vnigeniti Dei ad degenerem ex Deo referre naturam) < P

Cum natiuitas *nominis* ex proprietate naturæ ſit) non niſi. P

Et iam natiuitas non erit, ſi proprietas naturæ in natiuitate non *fuerit*) inerit. P

Quia ſecundum quod ait ᵛ quod de carne naſcitur caro eſt) Dominus. P

Quod de ſpiritu ſpiritus eſt, quia Deus ſpiritus eſt, ᵛ non ambiguum ſit) cum. P

Ex quo *natum* ſit non *ineſſe*) natus. P. eſſe. P

Neque aliud *aliquid* fuit antequàm Deus *eſſet*) < P. eſt. P

Nec cœpit quod ᵛ Deus, nec *quod Deus eſt* profecit.) eſt. P. < P

Tenet itaque natiuitas eam, ex qua *ſubſiſtit* naturam) ſubſtitit. P

Non aliud quàm quod Deus *eſt ſubſiſtit*) < P. ſubſtitit. P

Vel potiùs *agnoſcat* ab Euangelio veritatem natiuitatis) cognoſcat. P

Quia non ſolùm ſoluebat ſabbatũ, ſed & quod proprium ᵛ patrem.) Quoniam. P. ſibi. P

Nec *tamen* illic reperietur vbi *differat*) < P. differt. P

Reſpondebit enim Dominus. Non poteſt filius *à ſe facere*) Reſpondit. P. facere ab ſe. P

Natiuitate, natura, poteſtate, profeſſione *docuiſſemus*.) didiciſſemus. P

Et hinc omnis accendebatur inuidia, quod ſe Deo *exæquaſſet*) æquaſſet. P

Ad oſtendendam naturæ veritatem loquutus eſt.) oſtendendæ. P

Non enim doceri eget, *qui quid* quis docendus ſit ſciat) quidquid. P

Et omnia demonſtrat ᵛ ei, quæ ipſe facit) opera. P

Sed noſtræ fidei, *qua non* filio ſcientiã) neque. P

Neque enim non circunſpectum) Non enim incircunſpectum. P

Quæ per eum effici vellet, eſſet *cognata* cognitio) connata. P

Iudicij autem *dati ea cauſa* eſt, vt filius) datio ex cauſa. P

Quam non ſolum *operatio virtus*, honor) operatæ virtutis. P

Intellige naturam *Dei*, per quam Deus operatur) < P

Sed vt *manifeſtarentur* opera Dei in eo) manifeſtentur. P

Interim nunc nil aliud ſtuduit reſponſio) Hìc nunc nihil.

Quæ

Quæ ab ſe nihil *poteſt* facere, niſi *videat*) poſſit. P. viderit. P

Per naturæ autem virtutem) Poſt. P

Vt omnes honorificent filium, ſicut honorificāt Patrem, ˇ qui miſit illum) qui non honorificat filium non honorificat Patrem. P

Sacramentum in eo fidei diſce. ˇ Qui non honorificat.)vt omnes honorificent filium, ſicut honorificant Patrem. P

Filius eſt, *quia à ſe* nihil poteſt) qui ab ſe. P

Et *ſuper hoc aſciſcit* ſibi diuinæ de ſe ſententiæ teſtimonium) adhoc adſit. P

Vnigenitus igitur Deus naturę *in ſe* ſuę *conſcius*) < P. conſcientia. P

Ad fidei ˇ noſtræ confeſſionem quanta poteſt verborum abſolutione ſignificat) tamen. P

In Dei natura eſſe credatur, *&* cum Patre vnū ſit.) vt. P

Per id, quod nemo oues de manu ſua *abripiat*) eripiat. P

Et quia accepit, eſt in eo, quod *accepit* naſcendo non poſtea) Et qui accipit. P. accipit. P

ˇ Tamen ex alio eſt dum *accepit*) Et. P. accipit. P

Poſtremò vt *per* Sacramentum natiuitatis veritatem naturæ) poſt. P

Et malignum animum *maleuolentia ſtudium* abſiſtente) maliuolentiæ ſtudio. P

Tamen dictis non *obedientes* odium impietatis exercent, ˇ verborum lapides inijciunt) ſolū inobaudientes. P. ſed &. P

At id enim, quod dictum eſt. Ego & Pater) Ad. P

Lapides ille in corpus *eleuat*, tu in ſpiritum) eleuauit. P

Creatura es præſtantior cunctis ˇ, ſed non es in Deum natus.) creaturis. P

Cauſa reſponſionis *cauſam* obiectæ ei blaſphemiæ intulit.) Cauſam. P. cauſa. P

Beato Paulo ſcientiam nobis *nominis* iſtius intimante) ſignificationis. P

Et vbi quod ˇ ſumus vnio non eſt, vnum eos efficit) vnum. P

Et profeſſio Dei filij hoc ˇ ego, & Pater vnum ſumus.) quod. P

Nàm iàm quiſquis nec erubeſcit ſtultitiæ, vbi perdidit religionem, ei non contradicere) Nàm quis nec erubeſcit ſtultitiæ, vbi perdidit religionem. His enim contradicere. P

Si non opera Patris facit, non credendum ei eſt *profitendi*) profitenti. P

Non exęquatur, *ac* ſimilis eſt Deo creatura) aut. P

Sola ei natiuitas filij non *impropriè* per ſimilitudinem *creditur*) impiè. P. credetur. P

Non eſt præſumptio arrogans, *quia* probari) quæ. P

Sub *myſterio* aſſumpti hominis exęquatur.) miniſterio. P

Quia natiuitas nec extra naturam eſt, ex qua *manat*) manet. P

Nec *natiuitatis* adimere naturam.) natiuitati.

Non enim ex compoſitis, atque *inanimis* Deus) inanibus. P

Viuens igitur Deus, & *natura æterna* viuentis poteſtas eſt) æterna naturæ. P

Quod per materiam *ſubſiſtit*, ac *viuit*, & cum ea per quam *vixerat*) ſubſiſtat. P. viuat. P. vixerit. P

Quod Dei eſt comparatione ex parte cognoſcimus.) Quod incomparabile Dei eſt ex comparationum parte cognoſcimus. P

Vt nos potiùs *ad* intelligentiam inuiſibilium ex *comparabilibus*) in. P. corporalibus. P

Ità in Deo Patre, & in ˇ Filio neque duos *connumerabis* Deos) Deo P. cognominabis. P

Vnum ſit naturæ nomen *vtriſque vnum* vtrunque ſignificat) vtriuſque vnus. P

Vt qui tunc viſus ſit, *non* cognoſcendus ſit.) nunc. P

Cum cognitionem filij ˇ ipſe ſecundum hominem corporalis) Dei. P

Vt frequenter filius patrem à nemine viſum eſſe teſtatus ſit) Et. P

Apoſtolica familiaritate, & *conſtanter* Dominū interrogans) conſtantia. P

Non ˇ fides nunc periclitatur, ſed ignorationis hic error eſt) enim. P

Deinde non viſum negauit, ſed oſtendi ſibi rogauit) Denique. P

Cum ˇ ea, quæ gereret propria Deo eſſent) enim. P

Incrementoque panum *congeſtorum fidem, gerère*) cum geſtorum fide. P. < P

Quod in Sacramento natiuitatis humanæ *geſſiſſet* hæc.) geſſerit. P

Non hic ille ˇ contemplationem corpoream) nunc. P

Significatio *permittit, aliquid terrenum hic*) admittit aliquid hic terrenum. P

Ex virtute naturæ, & intellectus *Deus* filius.) Dei. P

Qui ergo imagò eſt, eò proficit vt patrem Deum) Quid. L

Tanto tempore vobiſcum ſum, & non *noſti me*) noſtis. P

Si *aliquis* alijs verbis demonſtrare hoc.)quis. P

Sed fortè intelligentiæ ſenſus in *crimine* ſit, *ſi* in fide noſtra vitium,) crimen. P. ſit. P

Per hunc ille viſus, neque non vnum ſunt in Sacramenti profeſſione) Quia per. P

Etenim cum dicitur & patrem excluſa eſt.)Cum enim. P

Niſi *vt* per naturæ vnitam ſimilitudinem pater per filium viſus ſit) < P

Non *credis quia* ego in Patre, & pater in me eſt) creditis quoniam. P

Tenet enim naturæ *proprietas veritatis* proprietatem) < P. veritas. P

Et nec *diminutionis* ſit natiuitas, nec *diuerſitatis*.)

tis.) diminutio. P. diuerſitas. P

Nec per natiuitatem Dei amiſit *eſſe* Dei natura, quod Deus eſt.) ex ſe. P

Et *ſpecialis* virtutis hoc opus eſt, nihil differre *&* eſſe) ſpiritalis. P. < P

Ita verò ineſſe, vt & *ipſa* ſubſiſtat) ipſe. P

Nàm vterque ſubſiſtens per id ᵛ non ſinè alio eſt) quod. P

Dum ſecundum generationem, & natiuitatem *ſubſiſtens*) ſubſiſtentis P

Ex libro Octauo.

Hanc veluti ſummam *conſummatarum* in eo virtutum eſſe docuit) conſumandarum. P

Docentem cum veneratione verbum ſanum, *inreprehenſibile*) inreprehenſibilem. P

Sanitatem *peruaſæ* mentis inficiens ob quod ſani ſermonis) peruerſæ. P

Aduerſus impias, & mendaces & veſanas contradictiones *obnitentem*) obtinentem. P

Senſu humanæ *inanitatis* inflati) vanitatis. L

Per verborum ſynceritatem, vt *ſanitas* veritatis ſit) ſynceritas. P

Vt cum audierint in profeſſione Deum vnum, vtantur *eo*) ea. P

Deum autem indemutabilem nullam ex ſe natiuitatem tribuere poſſe *naſcenti*) naſcendi. P

Tamen ipſis hoc domini *nunc* profeſſionibus placuit oſtendi) noſtri. P

Cum in manente in ſe manet *Pater*) Patre. P

Et illud, quod eſt in actibus Apoſtolorum huic *diffinitioni* ſuæ aptant) defenſioni. P

Et ipſi non *diffidentibus* inter ſe animorum motibus coëant) diſſentientibus. P

Ad ſpem fidei. Et non poſſunt hæc ſibi eſſe diuerſa) Ad ſpei fidem. Et ſi hæc non poſſunt. P

Sin verò regenerati in vnius vitæ, atque æternitatis naturam) Si. P

Corrupto dictorum ſenſu aliqua ex his *ementita* compingimus) ementiti. P

Quiſquis extra fidem eorum eſt, & impiæ intelligentiæ *crimen* ſpem) crimine. P

Accepti autē honoris datio *quo proficeret* oſtendit.) quid profecerit. P

Noſque verè ſub myſterio corporis *ſui* ſumimus) eius. P

Dum *ſecum* hoc, quod nos ſumus in Deo eſt.) ſecundum. P. ſcilicet. L

Sicut me miſit viuens Pater, & ego viuo *per* Patrem, & qui *manducat*) propter. P. manducauerit. P

Et ipſe viuet *per* me. Viuit ego *per* Patrem, & quomodo *per* Patrem.) propter. P. ſic ſemper.

Non loquitur vnanimitas, ſed *natura*) natiuitas. P

Et audiant *adhoc* naturæ ſibi cum Patre vnitatem.) adhuc. P

Vtrum acceptum, *ac* dimiſſum, aut genitum) aut. P

Certè id ipſum, atque vnum exiſtimabitur à filio accipere, quod ſit *accipere* à Patre) procedere. P

A Patre enim procedit ſpiritus veritatis; *ſed à Filio mittitur, & à Patre omnia*) ſed à Filio accipiet; a Patre mittitur, quia omnia. P

Et cum Chriſti ſpiritus in nobis eſt, eius *tùm* ſpiritus in nobis eſt) tamen. P

Hæc enim videntur *non* ambiguè, vel Patrem ſignificare) nobis. P

Vt ᵛ vbique ſit, qui inſiſtens alicubi ſit. ſ non. P

Cum *alicubi ſit* non & vbique eſſe credatur) aliquibus inſit. P

Cum poſt *conſummati* baptiſmatis natiuitatem ᵛ hæc) coſummatam. P. tùm hæc quoque. P

Vnitatem naturæ *paternæ* manentis in filio, *qui etiam*) < P. tùm quum etiam. P

Non poteſt aliud quid diuerſum *Chriſtus* eſſe, quàm *Deus* eſt) Chriſti. P. Dei. P

Deus igitur Chriſtus eſt *unus* cum Deo ſpiritus) vnius. P

Nè non credentes Euangelio Dei extra Euangelium Dei ſimus) < P

Vt gratiam eius, *quæ* hæc tribuit) qui. P

Vt paterno opere *operatus* filius fungatur) operans. P

Et diuinitatis ſpiritus ᵛ oſtende quis ſpiritus) diuiſionis. P

Et in quo ſpiritu has ᵛ nobis diuiſiones ᵛ operatur) in. P. in domino, & Deo. P

Niſi fortè non tenuiſſe rationem vnitatis in eo *Apoſtolum exiſtimas, quod dixit*) Apoſtolus exiſtimatur, quod dixerit. P

Id, quod *vnius* eſt proprium ei ſit, ac ſingulare) *qui* vnus eſt) vnus. P. quod. P

Deus tamen in fide noſtra nec Deos patitur eſſe, nec dominos) Duos. P

Vt in vno Deo Patre vnum ſignificaret, & dominum; non tenens vnionem, vt Deus ſingularis ſit, nec tamen diuidis ſpiritum) Et in vno Deo Patre ſignificaret, & Domino, non retinens vterque vnionem, vt Deus ſingularis ſit, nec tamen diuidens ſpiritum. P

Quorum patres, & ex quibus Chriſtus ᵛ, qui eſt) ſecundum carnem. P

Ex Deo omnia ᵛ per Chriſtum omnia) &. P

An nè poſſit ſeparabilis à ſe *natura & ſpiritus* intelligi) naturæ ſpiritu. P

Per quem omnia Apoſtolus *retulerit*) retulit. P

Cum *vtrumque appoſuit* virtutis eiuſdem) per vtrumq; opus ſit. P

Non patet ad occaſionem impietatis *pius* ſermo) ſuæ. P

O dignus ille magnorum, & cœleſtium arcanorum *conſcientia*) conſcius. P

Ea ipſa illiciti eloquij ſilentio neceſſariò ſtatuens)

tuens) Ea ipſa inlicita eloqui ſilentio neceſſario tacens. P

Vt inter hæc nec [v] duos quiſquam poſſet prædicare) Deos. P

Chriſti natiuitatem Pater *demonſtratus* oſtenderet) demonſtraturus. P

Nec doctrinarum diuerſarum eſſe poterit gloria) Nec doctrinarum diuerſitas in his eſſe, ſe poterit gloriari . P

Quæ vnius,& Dei,& Domini, & ſpei, & baptiſmi *ſit*, & fidei) ſint. P

Hunc enim Pater *ſignauit* Deus) ſignificauit. P

Sacramentum, & *concorporationis* , & diuinitatis ſuæ dominus *exponit*) corporationis , P . exponens. P

v Qui tandem ſunt, quibus præbet eam.) Et.P

Filium hominis à Patre [v] ſignatum Deo)eſſe. P

Et in his omnibus profeſſus antè , ſe filium *patris* exæquauerat) Patri . P

In quo *ſignificauerat* naturæ *eius*) ſignauerat . P. eiuſdem. P

Ipſum illud ſignificat habendo) Ipſum illum ſignificabit in habendo. P

Et ſi *natiuitas* eius intelligatur *ſignificari* , cui data eſt) natiuitatem. P. ſignificare. P

Per *quam* mollioribus naturis validiorum generum ſpecies imprimuntur) quæ . L

Non aliud ex ſe , quàm formam Dei ſignantis *afferet*) ei ferret. L

Vſque ad mortem *niſi* rapiens eſſe ſe æqualem Deo ad ſuſceptionem [v] formæ)ſibi. P.ſe. P

Non exinaniuit autem ſe ex Dei forma) < P

Per Deum Deus ſignatus *extaret.Nunc non quæro*) exiſteret . Hinc nunc quæro. P

Vt putet [v] aliud ex ſe Deus in Deum) non. P

Aliud aliquid *totus* ipſe, quàm Deus ſit, [v] poſt Sacramenta) totum. P. ſi. P

Ideſt homo [v] extaret) natus. P

Neque differre docuit, neque non exiſtentem *exiſtimari* permiſit) nos exiſtimare . P

Et interrogo vtrum viſibilis imago eſt inuiſibilis Dei *Deus*) < P

Per formam circumſcriptam, & imaginem coimaginari poſſit) Per formæ circumſcriptæ imaginem. P

Qui , ſi circumſcriberent hunc ſpiritum [v] *formali*, & corporali modo) Chriſtum formabili . P

Non erit inuiſibilis Dei imago *corporea*, *nec indefinita ſpeciei* definita moderatio [v]) corporeus, nec indefiniti ſpecies . P. eſt. P

Sed [v] neque Dominus incertum reliquit) modo. P

Ipſe eſt antè omnes, & omnia *in ipſo* conſtant) ipſi. P

Per naturæ ſuæ virtutem intelligenda, non *viſibili* qualitate) inuiſibilis. P

Reddidit Apoſtolus ſpiritualibus *Sacramentum concorporationis*)Sacramentis corporeas operationes. P

Dùm nobis *concorporalis* eſt,qui Dei imago eſt, dùm qui primogenitus [v]) corporeus. P. omnis. P

Quod in primogenito ex mortuis *renaſcatur vita æterna*) renaſcantur æterna. P

Vt in omnibus teneat ipſe primatum *capitis*) < P

Dùm in eo per ipſum, *& in eum* reconcilientur omnia) < P

Qui imago eſt naturam eius, cuius imago eſt in *ſe* eſſe cognoſce) < P

Cum in eo reconcilientur paternæ in eo *virtutis*) vnitatis. P

Et dedit nobis *miniſterium* recõciliationis) myſterium. P

Et per viſum videri , & per reconciliantem *reconciliari*) reconciliare. P

Et manere ſe in eo , qui in ſe [v] maneret) ipſe.P

Vti potuerit *apertiore* ſermone) aptiore . P

Id in filio Pater & loqueretur , & *ageret*) gereret. P

Non eſt hoc itaque naturæ *ſpecie* à ſe alienæ [v] per creationem) < P. neque. P

Deus & operatus, & locutus, & viſus ſit) Deus & operatur, & loquitur,& videtur. P

Vnum ex vno, & totum *à* toto) ex. P

Neque per natiuitatem Patri adimiſſe quod *totus* eſt) totum. P

Sed Chriſtus *non de extantibus* manet) non de non ſubſiſtentibus. P

Sin verò,quod eſt potiùs corporaliter in eo manens,*diuinitas* naturæ in eo Dei ex Deo ſignificat *vnitatem*) Si. P. diuinitate. P. veritatem. P

Et totus corporalis ſecundum *ſui plenitudinem* manens) ſe plenitudine. P

Id etiam per natiuitatem Dei in Deum *natus eſt*) natum eſt. P

Cum id , quod eſt corporaliter habitet in Chriſto) Ad id. P

Quid mihi affers *vnitatem* concordiam, creaturam) vnanimitatem. P

Nè ad vnionem *impiam* fidei ſermo decideret , *nè* in alterius) impius. P. nec. P

Dùm nec *ſe patitur* à corporali plenitudine) ſeparatur. P

Corporalis plenitudo *diſcerni* nec habitans diuinitas) neque diſcernitur. P

Vt in eo inhabitans [v] nihil aliud intelligatur eſſe) plenitudo. P

Huius itaque diuinitas *corporalis* in Chriſto eſt) corporaliter. P

Ex Libro nono .

Sed ad vnitatem *indiſcreta natura* ſecundum generationem diuinitatis) & diſcretæ . P. < P

Nec *Sacramentis euangelicis* apprehendentes) Sacramenta Euangelica. P

Nec dictorum virtutibus *ſentientes*) conſentientes. L

Adimplentes aures ignorantium) Ad implendas. P.

Inferiorem in naturam naſci *poſce* potiorem) poſſe. P

Hoc, quod ſit non habet in *veritate* non eſſe) virtute. P

Non imprudenter profectum naturæ *prioris* expectat) potioris. P

Sed contumeliæ ſuæ voluntas noſtra *profectio* eſt) prouectio. P

Et tamen ſe Deo Patri, ᵛ & Filij honore) Nec tamen. P. non. P

Cum & ᵛ natiuitas omnis ſe referat) Dei. P

Neceſſe eſt dictorum eius Sacramentum eſſe , quod *generum*) generis. P

Nonnè hominem ſe non egit) Non &. P

Hæc autem iàm antè *conditionem* mundi Sacramenta) conſtitutionem. P

Neque creatæ virtutis in ſe poſſet vſurpare naturam, cum ſe immortalis Deus intra legem mortis *habuiſſet*) Atque . P. < P. habitaſſet. P

Nunc in Chriſti corpore manent ᵛ) repleti . P

Quj *transfigurauit* corpus humilitatis noſtræ) transformabit. L

Ieſum in gloria Dei Patris, & natum in *hominem Deum*) homine. P. < P

Donantis vobis omnibus delictis) Donans vobis omnia delicta. P

Exutus carnem , & poteſtates oſtentui eſſe fecit triumphantis his in ſemetipſo)Exutus carne, & principatus, & poteſtates dehoneſtans , & cum fiducia triumphans in ſemetipſo . P

Et *ex* ſenſus ſui dicta alius , præter quàm *ipſius* ſermo non explicat) < P. eius. P

Et de triumphatis poteſtatibus in ſemetipſo) < P

Vt iàm ſuperiùs tractauimus) < P

Chirographum delet, *&* *affigit* cruci) affigens. P

Tene Deum Chriſtum ſalutis noſtræ *operationem* cum eſſet moriturus *operantem*)operationes. P. operatum. P

Non tamen *vt* alius ſit, qui mortuus eſt:& alius ſit, per quem mortuus *reſurgit*) < P. reſurexit. P

Non *contrariè* intelligitur Apoſtolus, Chriſtū Dei virtutem) contraire. L

Quia opera Dei Patris ipſe *natura* à Deo non *differentis*) natura. P. differente. P

Quod autem *mortuum* eſt peccato *mortuum* eſt ſemel) mortuus. mortuus. P

In communionem diuinæ immortalitatis vnita.) In communione ſubſtantiæ immortalis vnita. P

Quj cum ſe euacuauerit, *vt* manens ſpiritus Chriſtus) &. P

In totum enim iàm dictorum ſingulorum genera) Toto enim iàm dictorum ſingulorum genere. P

Denique oſtendens *ſe* magiſtri in ſe *boni* per fidem eius) < < P

Neque ſe ab his , quæ *in* Deo deputabat profeſſus alienum) < P

Quæro in *quo* ſe *in* natura diſcreuerit) qua . P. < P

Verbi virtutem diligens lector expendat) Verborum. P

Et verbum eius non *eſt* in vobis manens . *Et* cum teſtatus) habetis. P. Vt. P

De eo Pater fuiſſet, *vt* cauſa tamen , neque vocis auditæ) < P

Secreto & vocem Dei audiendam , & figuram videndam) Se credito. P

Et verbum eius in his, qui *credunt* ineſſe demonſtrans) crediderint. P

Pater & loqueretur, & videretur, & *haberetur*) audiretur. P

Non tamen dictum hoc *nudum*,& non antea ad vnitatis fidem) neſciendum. P

Quid enim homo hominis honoris *impartiet*) impertiet. L

Et hic quidem ipſe *ſermo teſtis eſt*) ſermone ſuo teſtatus eſt. P

Deo *perinde* Dei *filio* intelligendo, neque ità *Deo* intelligendo) Deum per id in Dei filio. P Deum. P

Vt non etiam Deo *Filio* confitendo) Filium . P

Ità diligendus ex toto corde , & ex totis *virtutibus*) viribus. P

Et cum tota anima , & totis *virtutibus* ,& toto corde diligere) viribus . P

Vel illis , quibus hæc paupertis *ſpiritus* merces eſt) ſpiritu. P

Profectus hìc fructus eſt , & abſoluta *profeſſio* eſt) poſſeſſio. P

Perfecta autem charitas omne *huiuſcemodi* indulgentiæ implebit officium) cuiuſque modi. P

Et ſi *ignoranti*, & prælata omnibus dilectione Dei)ignorata. P

Qui futurus magis in Dei regno ſit) Quàm. P

Et quia per vnius Domini Sacramentum manere, non relinqui videbatur) Et quia per vnius Domini ſecundum legem profeſſionem; Dei Filio, vt in vnius Dei Sacramento maneret relinqui videbatur. P.

Vt ſcriba ᵛ ſecundum carnem, & partum Mariæ, *quod* ex Dauid eſſet) ſe. P. quæ. P

Sed eum , qui naturali Sacramento natiuitatis ex *incorporali* Dei vtero) incorporalis . P

Eſſe ſe dominum, *dominum* ſe tamen) Deum; ſe tamen. P

Nec Filio non *perficiat* nè non ſit , & dominus) proficiat. P

Neque vnigenitus Deus *dominus* ſeparatur ab vno) Domino. P

Et ſicut ſe dominum ex lege dùm negare videretur,

retur, *profeſſus*) profitetur. L

Nihil alienum naturæ eiuſdem exæquandum ſit *veritati*) veritatis. P

Sed *vt* in hoc ipſo eodem dicto non ambiguè ipſe ſe in vnius Dei veri *naturam*) cum,P. natura.P

Profectum natiuitatis ex incorporali Deo ſub exitionis ſignificatione teſtantium) ſub exitionis ſignificatione natiuitatem teſtantiũ. L

Quam paterni nominis eſt *profeſſio* conſecuta) confeſſio. P

Sed de natiuitate naturam in ſe Dei Patris noſcendo) ſed natiuitatem. P

Sed *animi æqui* eſtote, quia vici ego mundum) animæqui. P

Neque diſſentionum ſtudio *ſuæ perfidiæ* diſceptationibus) ſuper fidei, P

Et eadem reuoluere admodũ *otioſum* eſt) odioſum. P

Quæ authoris ſui exprimit imaginem: quod enim Pater dedit poteſtatem in hoc Filium genuit,quod Filius accepit natiuitatem conſummat. Dedit.) Quem authoris ſui imaginem genuina natiuitate conſummat. Dediſſe. P

Vt det *eis* vitam æternam: habet ᵛ in dante quod Pater eſt) ei. P. &. P

Alienata eſt per id ab authore, quia data eſt) Alienat eum. P

Sed data non infirmant *natiuitatem*, quæ in his eum conſtituunt) Diuinitatem. P.

Verum credidiſſe, *ſed non ſinè Chriſto* ſeparato Chriſto)ſinè Chriſto. Si verò. P

Non enim *tibi* nunc quid de Chriſto *credideris*) habet. P. credere. P

Cum ſi quod vitium *natiuitatis* intuliſſet *ei* potiùs naturæ contumeliam, per quam natiuitas ſubſiſtebat *inferret*) natiuitas.P. < L. inueheret. P

Non eum demutatio corrumpebat *eo*, qui in ſubſtantiam nouam *ſubſiſteret*) < P. ſubſiſtebat. P

Sed eum, qui ᵛ natiuitate Filij impotens naturæ ſuæ) in. P

Hæc enim ᵛ inſeparabili protenſione manent potiùs *de re*, quàm ſibi *ſunt*) à ſe. P. detenta. P. inſunt. P

Et per *exinaniendi* ſe ex Dei forma obedientiã) exinanientis. P

Cum qua ſibi naturalis vnitas erat Patris natura non *ſineret*) ſenſerat. P

Paternæ voluntatis *vnitate* paternæ naturæ *maneret*) vnitati. P. ineſſet.P

Niſi per vnitatem Dei in vnitatem Dei *naturalem* euaderet) naturalis. P

Reddenda igitur apud *ſe ipſum* patri erat vnitas ſua) ſemetipſum. P

Ego te *glorificaui* ſuper terram, opus conſummaui) clarificaui. P

Quam habebam antequàm *ſæculum* eſſet apud te) mundus. P

Non enim ait gloriam, quam habebam antequam ſæculum eſſet, *cum eſſem apud te*) < P

Glorifica ᵛ verò apud te non idem eſt, quod glorifica me) me.P

Quia gloriæ ſuæ *vnitatem* per obedientiam diſpenſationis exceſſerat) vnitas. P

Eſſetque *Patri* apud ſemetipſum glorificatus) Pater. P

Et hoc ipſum *glorificandi filij* apud ſemetipſum *Dei patris Sacramentum*) glorificari filium.P. de Patris Sacramento.P

Impijs ad Deum calumniæ noſtræ diſputationibus *fallimus*) rebellamus P

Deus in Filio hominis glorificato, glorificatum Deum in *ſe* glorificat) Deo. P. ſeſe. P

Et gloria Dei ᵛ gloria Filij hominis) in.P

Homo vtique non per *ſe* glorificatur) Hoc. P. ſeſe. P

Eum, quem glorificauit ᵛ in ſe*ſe*) Deum. P. < P

Vel *glorificari* in ſeſe glorificatum hominem Deum) glorificare, P

Loquere *hoc* ſecundum impietatis tuæ ſenſum verbis tuis,quid velis eſſe *glorificare*) aliud.P. glorificari. P

Natum hominem *clorificat* in ſeſe: numquid extra ſe eſt *quem clarificat*) glorificat. P. quod glorificat. P

Reddit enim in ſe Chriſto gloriam, quam habuit apud ſe) Reddidit. P

Et cum in forma Dei aſſumptio formæ ſeruilis *aſſumit*) < P. aſſumitur. P

Diſpenſationem in ſe*ſe* erat, & per formam *ſui*) < P. ſerui. P

Non glorificauit gloria *exteriore*, ſed glorificauit *gloria* in ſeſe) exterior. < P

In *eam* eum, quæ ſua eſt, *gloriam* reſumendo) eã P. gloria. P

Et in eam gloriam, quam apud eum habuit, cũ apud ſe eum glorificat) Et ea gloria, quam apud eum habebat, cum & apud ſeſe glorificat. P

Si enim *in ſe Deum* glorificat Pater) in ſeſe eum. P

Et quod à ſolo ᵛ vero glorificatur in ſeſe) Deo. P

Vt aliena ab *intelligenda* Dei veri ſit hæc neceſſitatis confeſſio) intelligentia. P

Verba, quæ ego loquor vobis non *ego* loquor) à me. P

Cum enim in ſe operante *operetur* Pater) operaretur. P

Et communi humani generis *ſenſu*) adſenſu. P

Nàm ᵛ ab ſe non poteſt niſi *videat*, *neque* enim præſtat) quod. P. viderit, quid. P

Si quod *ad æqualitatem* virtutis, naturæq; proprium eſt)æqualitati. P

Tenet quod ad Sabbatum pertinet) Tene. P

Si autem ˅ ſinè exceptione quæcunque ſunt) ſunt. P

Audiens ergo *à Patre* ad Filium *veni*) Patrem. P. venit. P

Sed vt eum, qui ſe *mittat*, & ſe, qui miſſus eſt) miſit. P

Cum autem ˅ vnitas demonſtratur, ibi paternæ voluntatis) auctoritatis. P

Nàm cum Pater velit credentes in *Filio* vitam æternam habere) filium. P

In forma Dei manentē in natura *hominis* manſiſſe profitemur) Dei

Erit enim *humana* naturæ proprietas, ſed *non* Dei forma) < P. < P

In forma D*ei* homo repertus, Deum ſe virtutibus agens) ſerui. P

Non habent ex *qualitate* naturæ cum contemplatio filij viſum *compleſset*) æqualitate. P. compenſet. P

Credite *in me*, quoniam ego in Patre, & Pater in me eſt) mihi. P

Indifferens per id Pater *in filio cognoſceretur*) à filio noſceretur. P

Dixi vobis, vado, & venio ad vos ˅) & contriſtati eſtis. P

Quam natiuitas *generata* conſummat) genuina. P

Vt in gloria Dei Patris ſit ˅ confitendus) Filius. P

Nempè eum donatur ei nomen ˅ ſuper omne nomen) quod eſt. P

Secundum *ſpiritum* Chriſtum Deum *natum* donat rurſum) < P. tantum. P

Ieſum Chriſtum Deum natum ˅ mortuum) &. P

Atque inferaces palmites *deſecans* deputaret arſuros) deſecandos. P

Et cauſa memoratur *ſenſu* communis iudicij˅) ſenſum. P. Interrogo an. P.

Scientia *etiam* ea, quæ neque in ſe) eius. P

Per virtutem naturæ non *neſciens* apprehendat) neſciæ. P

Ex Libro Decimo.

Et ... eflexo motu aduerſandi *ſtudium* perſiſtit) ſtudio. P

Sed ex generatione *vnigenitum* non diſparem) vnigeniti. P

Non idcircò natus eſt, *nè non Deus maneret*) vt Deus non maneret. P

Vt non deſectio Dei ad hominem ſit, ſed hominis *prouectus*) profectus. P

Et commendationis ˅ confeſſione teſtaretur) ſpiritus. P

Poteſtatem habens ponendæ animæ, *vt* reſumendæ) vel. P

Vel *aut ruptis*, aut perfoſſis, aut colliſis membris) abruptis. P

Intra triduum corporis ſui templum eſſet *ſuſcitaturus*) excitaturus. P

Non eſt in voluntate *morientis mors, & in poteſtate non diù in morte manendi* timor mortis) mortis, & poteſtate non diù mori. P

Nodatam, & transfoſſam carnem dolor *manſerit*) inuaſerit. F

Ex *quodam* enim obtinentis ſe, penetrantiſque) eiuſdem. P

Et digiti excedētium ex carne vnguium *præſegmina* neſciunt) præciſamina. P

Cum tamen haberet in originis *natiuitate*, quod Dei eſt) virtute. P

Non enim ex *ſe* corpori *Mariæ* originem dedit) < P. Maria. P

In carne rurſus panem ſuum eſſe dixit) Carnem. P

Cum nos verbum carnem factum, & *ſe ex forma* Dei *euacuantem*) formam. P

Non poteſt in his ſacramentorum diuerſitatibus ità ab ſe *diuiduus* eſſe) diuiſus. P

Nec tamē naturam paſſionis *exercuit*) exeruit. P

Quid per naturam humani corporis *concepta ex Spiritu Sancto caro iudicatur?*) conceptam ex Spiritu Sancto carnem iudicamus. P

Ità vt *paſſionis* conficeretur iniurijs) paſſionū. P

Et ſitiens ſitim non potatura depelleret) Vt & ſitiens non potaturam ſitim depelleret. P

Sed in *formam* corporis noſtri virtutis ſuæ poteſtate ſubſiſtens) forma. P

Nè natiuitatis veritas naturæ quoque per vitia *infirmis*) infirmæ. P

Potiùs quàm *ipſe* caro peccati ſit) ipſa. P

Non *oportuit* niſi in naturę ſuę origine permanere) potuit. P

Hinc *infirmis* in eo naturæ præſumitur aſſertio) infirmæ. L

Quomodo triſtem eum *metum* paſſionis effecerat) metus. P

Quomodo enim per patiendi metum transferri *à ſe deprecatur*) à ſe calicem precatur. P

Quod per diſpenſationis ſtudium feſtinaret *impleri*) implere. P

Vt pati nolit, quod pati velit) Vt pati nollet, quod pati vellet. P

Intelligentiam confiteri, quam ad ˅ impiæ ſtultitiæ *furorem*) Intelligentiā. P. id. P. furore. P

Iàm non dico *metus*, ſed nec infernæ ſedis *regio eſt concludens*) metu. P. regione eſt cōcludes. P

Et naturam hanc mundi dominum, *ac libertate* ſpiritalis virtutis) & libertatem. P

Et de Chriſto apud inferos pone, quod doleat) Et da Chriſto: &. P

Per dolorem infirmitatis in *Chriſti corpore* dicit) Chriſto corporis. P

Collatis ergo dictorum, atque geſtorum virtutibus *demonſtratis*) demonſtrari. P

Non tamen vitioſæ infirmitatis noſtræ formæ eſſet in corpore) Cum tamen in vitioſæ infirmitatis noſtræ non eſſet corpore. P

Tamen non terrenæ conceptionis *ſuſcepit* elemen-

mentis. Genuit *etenim*) ſuſceptis.P. enim.P

Triſtis autem non ▾ incerto, neque *indefinito*) in. P. in infinito. P

Poſtquàm vniuerſorum in ſe ſcandalum docet) Poſt quæ. P

Petrus licet cæteris *ſcandalizandis* ſe tamen non *ſcandalizandum*) ſcandalizaturis. P. ſcandalizaturum. P

Et ratio ſignificatæ voluntatis, *& deprecatio*) deprecationis. P

An nè adhuc triſtitiæ cauſa, & *tranſeundi* calicis deprecatio) transferendi. P

Nàm, qui non *ſcandalizandos* ſe per conſtantiã) ſcandalizaturos. P

Meminerit creatorem Angelorum *creationis* ſuę non eguiſſe præſidio) creaturæ. P

Deindè neceſſariò eo modo eum *confortari*) confortatum. P

Quia *dùm* & contra naturam eſt ſudare ſanguinem) < P

Quod *poteſtas non* ſecundum naturæ conſuetudinem geſſit) poteſt contra naturam.P

Qui ſi vellet duodecim millia legionum de cœlis ▾ deduceret) Angelorum. P

Nec propter mortem anxiatus, vt à ſe transferatur calix rogat) Nec propter mortem timet, qui vſque ad mortem anxius eſt, nec vt à ſe tranſeat calix rogat. P

Et triſtitiæ cauſa, & *tranſeundi* calicis deprecatio) transferendi. P

Et extra terreni eſt corporis *mala*) malum. P

Et ipſum ad illatorum *dolorem* corpus anima corpori permixta viuificat) dolorum. P

Quæ vbi *cæleſtis* ſpei, ac fidei ſuæ beato calore) in cœlis. P

Ipſa terrena corpora, *& timere, & dolere* interdum neſciunt, *quod & dolere neceſſe eſt, & timeri*) & timorem, & dolorem. P. quæ & dolere neceſſe eſt, & timere. P

Quæro enim an *paſtas* ad fomenta *exæſtuanda* Babyloniæ fornacis flammas) poſci. P. < P

Et verum in illud noſtræ *conceptionis* corpus metus tanti ignis inceſſerit) carnis. P

Quæro etiam an *circumaduri* ſe flammis doluerint) circumambiri. P

Ignem non timent dùm *incenduntur*) ſcandũt. P

Naturam ſuam in his & ignis, & corpora *amittit*) amiſerunt. P

Interrogo cur pueri *ignes* non timuerint?) in igne. P

Et *ædificatos* ſibi congerie lignorum ignes cũ canticis ſcandunt) ædificata. P

Animatumque corpus id in ſe ſentiat, in *quod* animæ ſtudio) quo. P

Animus gloriæ cupiditate *contemnit*, id ſe pati corpus anima *negante*) contempſerit. P. vegetante. P

Orantes *pro Chriſto* recõciliari Deo) per Chriſtum. P

Carnis quidem *peccati* neſcius, ſed pro nobis caro factus ▾ carnis ſimilitudo peccati *eſt*) <. eſt. < P

Et ſalutis noſtræ per *Dominum* opus memorans) Domini. P

Quod in timore eſt ſcripta confictio eſt, ſi in timore) Quo in te mors, ſcripta confixio eſt, ſi in morte. P

Eleuari in *lignum*, ſed terram tremere, pendere in cruce, ſed ſolem, ac diem *fugare*) ligno P. fugere. P

Sepeliri mortuum, ſed *reſurgere demum ſecundũ*) reſurgere Deum, ſecundum. P

Quæ *maxima* querelæ eſſe intelligitur proteſtatio) maximæ. P

Quam in omni dictorum dominicorum genere *compugnat*) confingat. P

Naturæ ſuæ in naturam infirmitatis, & Verbum Dei) Naturæ ſe infirmantis exiterit, & Verbum Deus. P

A Dei verbo contracta rurſum protenſione *deſertus* clamet) ſe deſertum. P

Cuius deſuper texta veſtis *inſciſſa eſt*) nec ſciſſa eſt. P

Neque rurſum Deum Verbum in animam, & in corpus *abſumat*) adſumat. P

Totum ei *&* homo Chriſtus ▾) <. eſt. P

Vt hæc non facilè aut verbis enunciare, aut *diuidere* ſenſu) dijudicare. P

Quia omnem eius conſectantis ſe peruicaciam *ipſe complexus*) ipſa complexu. P

Quantus admittitur, nè ſi plus velimus *ſpectare*; minus quoq; quàm poſſumus *conſequamur*) Quantũ admittit. P. expetere. P. exequamur. P

In quantum apprehendendã ſe *dedit*) dederit. P

Eſt ergo in Deo quod *percipi* poteſt: eſt planè ſi modo quod *poteſt* velis) perſpici. P. potes. P

Amittas autem quod *poteſt* videre, dùm quod non potes) potes. P

Currimus per cauſas, & ratione *deficimur*) deficimus. P

Animæ tamen eas in miniſterio corporis quaſi quidam mœror exudat) Anima tamen in miniſterium corporis eas quaſi quodam mœrore exſudat. P

Voluit congregatos pullos eis *pennarum integmento* obumbrare) pinnarum integumento. P

Sed neq; in *animam* conuenit aliquid antè corpus egiſſe) anima. P

Gerit Dominus, & *ait* quod cum conſcientia) agit. P

Et in *virtute* Sacramentum eſt) veritate. P

Sed nec corpus mandatum ad reſumendum *habet*) accepit. P

Quia nec per ſe *reſumit*) reſumpſit. P

Et vngi ſuum corpus. Neque conuenit corpus ſuum eſſe, ſeque ſepeliri; ſed Sacramentum iſtud diuinæ intelligentiæ) Et vnctum ſepeliri: ſed Sacramenti iſtud diuini intelligẽtia. P

▾ Et ſepultum non putare, quem *reſuſcitatum eſſe* intelligas) non. P. reſurrexiſſe. P

Re-

Reſuſcitatum non ambigere, quem negare non audeas ᵛ ſepultum) non. P

Vtrum corpus animam commendet; *an corpus animam*) an Deus corporis. P

Nunquid *diuiſus* eſt Chriſtus, vt alius ſit Ieſus crucifixus) diuerſus. P

Chriſtum in dextris ᵛ ſedentem, orantemque pro nobis) Dei. P

Sine aliqua ſui, & *partitione*, quod homo eſt) portione. P

Nam & ſi crucifixus eſt ex infirmitate ᵛ, ſed viuit) noſtra. P

Vt in eo, quod fleuit *gratulatus ſit*) glorificatus. P

Calumniam confeſſio iſta non recipit) contumeliam. P

Manſura ex ſe ſobolis numeroſitatem polliceбatur) Manentis. P. Manantis. L

Tantùm in efficiendo *libertatis Deo promente*) liberalitatis Deo promptæ. L

Quam omnipotentiam Dei *indefinita* poteſtatis) indefinita. P

Dicti etiam prophetici *vatiere monſtrata*, ait enim) auctoritate demonſtrata. P

Vt ex illa beatitudinis ſuæ ſede *deſcendens quiſquam è Cælo*) aſcēdentis quiſquam cœlum. P

Quæ verò inſania, qualis, & *cuiuſcemodi ſit Ieſum* calumniari) cuiuſmodi Ieſus ſit. P

Chriſtus in Cruce conſumaſſe ſe omnia aceti poculo *gratulatur*) gloriatur. P

Et cum nobis hæc ſola *ſit proprietas* ad ſalutem) ſint propria. P

Cur ergo in hac irreligioſitate *moramur*?) moriamur. P

Ex libro Vndecimo.

Vnus Dominus Chriſtus eſt, non & Deo *Patri demptum* eſſe intelligatur) <. debitum. P

Quia & *duos dies* irrelligioſum eſt, & Deum *non intelligi*) Deos dicere. P. < P. intelligere. P

Alij ſit ex natura, alij ex *cognomine* Deus, & alij ex generatione) cognitione. P

Extra fidem eſſe quicquid extra fidem *vnum* eſt) vnam. P

Manentis intra, extraque, & omnia in omnibus *ſentientis*) ſentiendæ. P

Vt Dominus Ieſus Chriſtus extra hanc *corporationis* beatitudinem) < P

Ea in eo, quæ naturalis *Deo Patre* beatitudo eſt, maneat) Dei Patris. P

Quia natiuitas in naturæ eius ſit virtute, *qua* genuit) qui. P

Quæ niſi perfectam paternæ beatitudinis habet *formam*, & abſolutam naturam) gloriam. P

Sed imaginem eſſe *ei Deum* inuiſibilis, & formam eſſe eum Dei) eum Dei. P

Quam ad id, quod *inuiſibile Dei* eſt, inuiſibilis Dei Imago ſit) inuiſibilis. < P

Qui vtique in ſubſtantia *conſpicabili naturæ* inuiſibilis imaginem non refert) inconſpicabili aliam, quam naturæ. P

Nec diſpenſatio *efferret* errorem) adferret. P

Et ſub aſſumpti corporis *natiuitate* diuinæ naturæ) natiuitatem. P

Omnis quidem calumnia improba eſt, quia *veritati falſitas*) veritatis tardiras falſitati. P

Quod manifeſtum eſt in carne, *viuificatum* eſt in ſpiritu) iuſtificatum. P

Conformes *aſſumi* claritatis dominicæ præparamur) aſſumptioni. P

Et *qua tandem ſpe* in fide noſtra eſt piæ diſpenſationis myſterium) quæ tandem ſpes. P

Diuinitatis infirmitas ᵛ *cum* per claritatis aſſumptionem) eſt, quam. P

Et *quia iam* non eſt infirmitas, ſed Sacramentum; nec neceſſitas) quoniam. P

Dum *ei tangi niſe* Deus in Deum ſuum ſit antelatus) eum vnxiſſe. P

Quam in ea natura eſſe, qua Deus eſt, *quia naſci* ᵛ cum cauſam) <. &. P

Qua ſi aliundè eſt non natiuitas eſt) quia. P

Cum autem ex Deo Deus eſt, per id ᵛ Deus Pater Deo Filio) quoque. P

Et natiuitatis eius Deus eſt, & naturæ Pater, quia Dei natiuitas & ex Deo eſt) Et natiuitate Deus eſt, & natura Pater, quia Chriſti natiuitas ex Deo eſt. P

Sed & illud verba, quæ *ego* loquor, non à me loquor) < <. vobis. P

Cum autem ſe viſo Pater *videtur* naturæ) videatur. P

Quæ ad demonſtrationem in ſe Dei, non aliena à Deo in Deum natura ſubſtiterit) Quia, & demonſtrationem ſui Deus non alienat à Chriſto in Deo, quæ nata ſubſtiterit. P

Non in aliud aliquid, quàm in *Deum ſubſiſtit*) Deo ſubſiſtit. P

Quæ ſecundum *natiuitatis* eſt proprietatem) natiuitatem. P

Totum habens *naturale*, quod Deus eſt) naturæ. P

Non poſſumus ᵛ niſi tunc *ei* dominum deputare eum ſeruus eſt) non. < P

Quia *ſi cum* antè per naturam non erat ſeruus) ſicut. P

Cum ei, qui in forma Dei manens formam ſerui aſſumpſit) < P

Et hæc vermis *vel* ex conceptu communium originum) velut. P

Paſſionis ſuæ *Sacramenta* prophetico ſpiritu *prolocutus*) Sacramentum. P. prælocutus eſt. P

Habens ex natiuitate tunc Patrem tantum ex conſtitutione, nunc Deum, & Patrem tantum ex conſtitutione nunc Deum, quia *ex* Patre Deo omnia) Habens ex natiuitate tunc, vt ex conſtitutione nunc Deum Patrē ſecundum conſtitutionem, nunc quia ex Deo Patre omnia. P

Nam-

Namque nunc fratribus mandans Patrem) Nam qui . P

Congruum itaque eſt omnem *ſuper his* apoſtolici ſermonis ſenſum) ſuperioris . P

Vt ſingulorum quorumque dictorum ratione expoſita, atque edita Sacramenti totius capaces veritatis intelligentiam præbeamus) Et ſingulorum quorumque dictorum ratione diſpoſita, atque ità Sacramenti totius capaces per vniuerſitatis intelligentiam præbeamur . P

Nouiſſima autem inimica *deſtruetur* mors) deſtructa eſt .

Cœleſtium *diſpenſationum* arcana Apoſtolus non ab hominibus) myſteriorum . P

Sed per Ieſum Chriſtum ▾ electus gentium Magiſter) & Deum Patrem . P

Quia infirmitas noſtra *alitèr* in verum, atque) ſæpiùs . P

Quam ▾ oderint permanſiſſe in non veris)non.P

Quibus *id* Deus reuelauit monet in id feſtinare, in *quo* ingreſſi fuerunt) <. quod . P

Reuelationem perfectæ *intelligentia* conſequantur) Reuelationis. P. intelligentiam. P

Vt omnem impiæ voluntatis ſenſum *ſub dictis apoſtolicis deceptum*) ſubditis apoſtolicis præceptis . P

Vt dùm res ſingulæ in res alias *deſinant*, habeat ſemper *ſubiacentem*) deſtinant . P. ſubſiſtentem . P

Sed cum euacuauerit omnem *magiſtratum*, & omnem *poteſtatem*) poteſtatem. Principatū.P

Euacuabit omnem *magiſtratum*, & poteſtatem) Principatum . P

Erunt in ea *intelligentia*,qua dicta ſunt) intelligentia veritate. P

Sed cum finis *omnium* ſit, manens ipſe ſibi totus) omnia . P

Et idcircò Dominus religioſæ fidei patientiam *fini ſe reſeruantem*) in finem ſeruantem . L

Non vtique vt *ſi & beata* defectio, & non eſſe, ſit fructus) ſit beata. L

Et merces fidei *ſua cuiuſque* conſtituatur abolitio) ſui cuique . L

Qui vſque ad finem *conſummanda* beatitudinis manſerint) conſummatæ . P

Non vltra ſe fidelis ſpei expectatione *tendente*) tendentes . P

Quia vtrinque *per* conſtitutum finem ſit in cōmune non eſſe) ſecundum . P

Cauſa in his per defectionem ſui non *extante* patiendi) exiſtente . P

Hunc igitur quia ambigi non poteſt in *fine* non defectionem) finem . P

Adhuc quædam *in ipſa* dicti abſolutione ſint reſeruata) ipſius . P

Defectio ſit intelligenda *regnantis*,vt quod tradit Filius Patri, *tradenda*,) regnandi . P. tradendo . P

Patrem cum tradidit omnia Filio amiſiſſe tradendo, *ſi tradentem traditis egere ſignificet*) ſi tradidiſſe traditis carere ſignificet . P

Subiectis enim ſibi omnibus, tunc *ſubijciendus* ſubijcienti ſibi omnia *erit*) ſubijciendum ait . P

Et rurſum ᵛ Pater diligit me, quia omnia) propterea . P

Et qui *ſit* obediens ſuſcepit ex voluntate) fit.P

Quæcur futura erunt diſpenſationis in his potiùs) & quæcumque . P

Temporum ſuccedentium ad *fidem* ætatum profectus eſt) finem . P

Dennò & Dominus teſtatus eſt, dicens) De quo . P

Atque ità, & cognito Filio *Deus* Pater aduocat) Deo . P

Ad *abſolutiorem* itaque dicti præſentis *intelligentiam*) abſolutionem . intelligendam . P

Denique vt Sacramenti huius eſſet ratio *abſoluta*) abſoluta . P

Vt quemadmodum nos gloriæ *regenerantis corporis* ſubdimur) regnantis corporis ſui . P

In qua habitum regni ſui Apoſtolis in monte transformatus oſtendit) Quo habitu ſe . P

Quia Chriſtus primitiæ *ex mortuis* eſt) Dormientium . P

Naturæ aſſumpti corporis noſtri *natura* paternæ diuinitatis inuecta) in naturam . P

Adepturus in omnibus ex ſubiectione, quod *Dei* eſt) Deus . P

Vt intra ſe duos continens) vt antè duos in ſe continens . P

Et per diſpenſationem Dominum Noſtrum Ieſū Chriſtum) Et diſpenſationis . P

Dùm homo, & Deus, iàm Deus *totum* eſt) totus . P

Nè non etiam ex Euangelijs præſumpſiſſe exiſtimemur) < P

Quæ ex naturæ diuinæ conſociatione mutuaretur) Quæ ex natura diuinæ conſociationis gloriam mutuaretur . P

Succedit deindè gloriæ *plenioris effectus*) plenior profectus . P

▾ Deus honorificatus eſt in eo, & Deus honorificauit eum) Si . P

Vt quia iàm regnat in gloria, *quæ* ex Dei gloria eſt) qui . P

In ſe enim ▾ Deus glorificauit, ideſt, in ea natura) eum . P

Tota iàm in Deum ex *ea* qua homo eſt diſpenſatione manſuro) Toto . P. illa . P

Vt quia prodeunte ad proditionem Iuda gloriam, quæ ſibi poſt paſſionem *conſequuta* reſurectione futura eſſet ▾ in poſterum) conſequutura. P. ſignificaſſet in *præſens eam*, quam in ſe eum Deus glorificaturus eſſet. P

Ipſo verò in Dei *gloriam, ideſt, in Deum* omnia in omnibus) gloria, ideſt, Deo . P

Deſperare in Deo, quod humanis ſuis ſpebus blandiatur) ſperare id de Deo . P

Nihil vltra poſſit, *quàm* nobis, ac ſibi ſit * commune præſtare) quod. P. in P.

Si Deus eſſe omnia in omnibus per *prouectionem* temporum conſequatur) profectioné. P

Verbis, quorum adhuc ſignificatio *anguſtior*, quàm intelligentia) anguſtior. P

Ac primum ambigere v, deſit *ne quid* Deo) an aliquid, < P

Vel pleno iàm pleniorem eſſe reliquum ſit *) non licet. P

Vt *plus* ſit aliquando non poteſt tamen ad id peruenire) plenus. P

Non ſibi reliquit vt * plenus ſit, quia acceſſionem) non plenus. P

Nec viæ cognitionis eius *ininueſtigabiles* ſe cõſectantium ſtudijs derelinquunt * incomprehenſum) inueſtigabiles. in. P

Ne temeraria *opinio* aliquid ſibi de Deo præter quàm *docetur*, vſurpet) opinione P. oportet. P

Vt aut res * *oppoſita* oculis, aut opus quod*que* ipſo ſenſu noſtro) aliqua propoſita. < P

Quorum vnum quid aut *attrectatur*, aut cernitur *dum cedit*) tractatur. P. concedit. P

Aliud verò quod *fit* in tempore, *& quodam iuniore* à nobis aut gignitur, * conſtituitur) fit. < P. aut. P

Nè dum eorum, quæ antè ſe ſint æternam rationem) Nè dum modò eorum, quæ cauta non ſunt æterna ratione. P

Internus externus, & effectis conditor) Internis exterior in effectis cognitor. P

Nihil antè * eſt, nihil aliundè, nihil extra eſt) eum. P

Et intra ſe *latens*, *& infra* ſuam ipſe vacuefactus poteſtatem) plenus, & intra. P

Per quam, quod carnale * eſt in *naturam* ſpiritus deuoratur) ei. P. natura. P

Qui præter Deum, & homo eſt *conſtituet*, nouiter autem ille homo in *id*) conſtitutus. Deo. P

Exuti veterem hominem cum actibus ſuis, & *induti* nouum eum, qui *renouatur*) Exuite. P. induite. P. innouatur. P

In imaginem Creatoris excedit ſecundum diſpoſitam primi hominis) < P

Ex libro XII.

Vt cum in eo grauiſſimæ *tempeſtatis* fluctui cõmunitam puppim damus) impietatis. P

Et *neſcire creaturam* Chriſtum, quem creatorem nuncupauerit) neſcierit creatum. P

Qui ſoli creatori ſeruiendum *nouerit* dicens) monuerit, P

Et longa eius expectatio *noſtra* potiùs expectet *) noſtram P. reuelationem. P

His enim per creaturæ contumeliam *ludibrijs* depu[t]are) etiam ludicris. P

Deus non aberit à creatura, *qui* in forma Dei ſit creatura) quia. P

Quaſi natura ſit creatura. Qui autem in forma) Quia in. P. Quia. P

Ex forma eius in ſerui formam *decederet*. *Decedere* autem) deciderat. Decidere. P

Vt non eſſet, cum eſſet, *&* aliud quam fuiſſet) Nè. P. < P

Nunquàm diuerſitas, niſi & in *honore diuerſo* eſt) honoris diuerſitate. P

Quia vt ſummus honor indignè inferioribus *defertur*, *ita*) Omninò autem. deferetur, aut. P

Filius autem ſi *concreatio* potiùs, quàm natiuitas ſit) vt creatio. P

Cauſarum noſtrarum *inſtituit* exemplo) inſtruxit. P

Qua extra ſcientiam Dei nihil ſit) Quia. P

Quomodo * in eo quod ex vtero genuit non per cauſam corporalem) iàm. P

Humana originis intelligentia etiam ſpiritualis intelligendæ natiuitatis *ſenſus affertur*) < P. ſinè effectu. P

Cæterarum quoque in Deo *ſpiritualium* efficientiarum) < P

Quia ergo *proponitur* cor ad voluntatem) ponitur. P

Cum tamen *extra* partium infectiam comparationem) vltra. P

Nonne ſignificatio, *qua* ex vtero *Deus Deum* genuit) quam. P. < P

Natura igitur humanæ conſuetudinis non *finit*) ſuſtinuit. P

Vt ignarus ſcientiæ, & per conditionem *inferior* ſit) ignarum. infirmum. P

Factura autem opera creaturarum ſunt) Facturæ. P

Nato verò vnigenito Deo manifeſtum ſit) Natiuitate verò vni Deo. P

Quia omnes ex his omnibus, qui antè * fuerint naſcantur) non. P

Quia vt eſſet, qui non erat *matris eſt*, non *qui* erat natus) < P. quia. P

Cum ad id vt eſſet, *qui* non erat, naſceretur) quia. P

Et *ſimpliciores ſenſu* nè ab his ſpolientur & obſtruere, & inſtruere) ſimplicium ſenſum. P

Nàm cum poſſit omnia, *& in ea* omnia ſapienter Deus poſſit) & ea ipſa. P

Quod ergo *niſi ex vtroque non conſiſtit*) ſinè vtroque conſiſtit. P

Aliud ex eo *naſci*, qui ſemper eſt) natum eſſe. P

Ergo qui non ſemper Pater eſt, non ſemper & *genuit*) Filius eſt. P

Per virtutem, *& venerationem* ſicut Pater & *honorandus*) generationem. honorificandus. P

Ad intelligentiam eius, qui eſt *Deo* id ipſum tantùm) Deus. P

Nihil aliud nobis intelligendum permittitur id ipſum) quàm. P

Quod *ſi* illi Patrem ſemper eſſe, atque *huic* Filium

lium ſemper eſſe ſit proprium) cum huius.P
Et in eo, quod *eſt* ſignificatur æternitas per id quoque, cui quod eſt proprium *eſt*) < < P
Nàm naſcendi ad eum non proficit cauſa, qui *per ſe* maneat æternus) ſemper . P
Qui autem ab æterno eſt,& ſemper fuit v, dùm ſemper) nec eſt ſinè natiuitate , nec non fuit . P
Quia aliquid in *naturis terrenis* antè tempora natum eſſe non *competit*) natura rerum terrenarum . P. conuenit . P
Quomodo id , quod ſinè ſenſu intelligentiæ *æternæ*) humanæ . P
Cum tamen. antè tempora natum *non* eſſe non ſubeat in ſenſum v) <. non fuiſſe . P
Nàm cum anterior ipſo tempore *ſenſum* nō eſt) ſenſus . L
Iàm natiuitas ipſa poſt *tempus* eſt) ſenſum . P
Vt igitur Deo Patri proprium eſt v ſinè natiuitate) eſſe . P
Medium enim quicquam *nomina* iſta *aut* natura permittit) nomen. < P
Vt non v filio tempora natiuitatis; ſed v Patri generationis aſcribat) ſolum.P. &. P
Priùs *temporibus* initium decerne , quo cœpta *ſunt*) tempori P. ſint. P
Non poſt aliquid ſe eſſe ſapientia,ſed antè omnia) Non poſt aliquid, ſed eſſe ſapientiam ante omnia. P
Tecum a ſole, ac luna tempora inſtitura *ſunt*) Et cum P. ſint. P
Nàm Iudæum potiùs negātem Chriſti antè ſæcula æterna diuinitatem) Non. P
v Hæc verba ſapientiæ ſubſiſtentis *extinguunt*, quæ ſe nunc creatum v initium) Per. extinguens. in. P
Nàm apparatus, & virtus eorum in hac imperturbatæ *inſtituti nis*) conſtitutionis. P
In apparatu eum cogitandi operis *commemorari*) commorari. P
Vt quantum ad fidem proficeret Dei *intellectus*) intellecta natiuitate. P
Et antè ſæcula fundata , quæ initium viarum Dei, & in opera eſt creata) Et antè ſæculum fundatus , qui in initium viarum Dei,& antè omnia eſt creatus. P
Aut nunquid eiuſdem intelligentiæ eſt v initium viarum) in. P
Ità intelligi oportere, vt propter opera ſit *creatus*) creatum. P
Et ad miniſterium efficiendi ſęculi crearetur) Sed. P
Totò id quidem *pro nobis* , quia ei , qui pareret omnia) Totum. < P
Nunc tamen ſapientia ad *denegandam* impietatis occaſionem) execandam. P
Per me reges regnant, & potentes *ſciunt* iuſtitiam) ſcribunt . P
Vniuerſa agi, intelligi , laudari, *teneri* docet) obtineri. P

Et ius terram obtinentium tyrannorum *contineri* oſtendit) per ſe obtineri. P
Ergo ea, quæ à ſe quotidiè fiunt enarraturam profeſſa)Ergo ea ſe, quæ quotidiè fiunt enarrare profeſſa . P
A verò , quæ antè ſæculum ſunt præueniunt) At. P
Neque generationis antè ſæcula *prædicat initiū*, ſed diſpenſationis à ſæculo *inita*) prædicatę. < . inita. P
Rurſum v initium viarum Dei, & in opera creari) in. P
Qua tùm creaturæ noſtræ, & *natura*, & ſpecies naſcebatur) Quia . naturæ. < P
Et certè cum *es* veræ ſecundum hominem natiuitatis) eius. P
Qui enim *erit* Filius Dei , natus erat & Filius hominis) erat . P
Secundum Deum autem creatur , quia ſecundū Dei iuſtitiam, & ſanctificationem , & veritatem homo peccati neſcius eſt creatus) Additum totum. < P
Atque ità creatam, *vt fundatam* ſe antè ſęcula doceret) < P
Quæ autem fundata antè *ſæculum* eſt ea ipſa in initium viarum) ſęcula. in. P
Nàmque & ſi infirmitas intelligentiæ ſenſum *irreligioſæ* opinionis) religioſæ. P
Apoſtolus enim videtur vnius ex vno natiuitatem, ideſt, *Deum*) Domini . P
Et factura vnius ex vno *natiuitatem* proteſtaretur) Diuinitatem. P
Quia humanæ permixtionis conceptum facturæ nomen *excederet*) excluderet. P
Ac vide tu quàm ſis impius ò hæretice)At. P
In tantum neceſſe eſt *etiam generatio* excedat) < . generationis . P
Conceſſo mihi hoc à te ſpiritu vigebo *Sancte* Pater) ſcire te. P
Sacramentorū *arbitrum* hunc infirmitatis meæ ſenſum vltra *infirmitatis*) Arbiter . P. infinitatis. P
Et religioſa fides eſt, vbi eſt etiam naturalis *inſcitia*) ſcientia. P
Et annos recurſus, & vergilias *ſeptemtrionem*) & ſeptemtriones. P
Sed nec motum dimenſæ huius viciſſitudinis aſſecutus, fidem tamen rationis mihi imperſpicabilis licet apprehendens) Sed nec motum immenſæ huius vaſtitudinis aſſecutus , fide tamē rationis mihi imperſpicabilis hoc apprehendens. P
Dùm famulantis mihi naturæ *imperitus vſu te tantum*) impertitus vſus à te tantum.P
Quo ego vltra & creatorem , & Deum meum tendam) Quod. P
Et à te in naturæ tuæ veritate vnigenitus genitus . Poſt te ità) Et à te in naturæ ingenitæ genitus poteſtate . Ex te ità. P
Aeternæ originis ſuæ author *es* æternus) eſt. P

Cæteris à te ſubſtitutis commune eſt, *prætendiſti ſenſu meo* contumeliam) à te quoque procedentis timeo. P

Ex te *per vnitam tuam* manentis potentiam_) per vnigenitum tuum. P

In ſpiritalibus enim rebus tuis *habesſum* vnigenito tuo dicente) habeo ipſo. P

Modus autem ſpiritui nullus eſt *loquenti*) loquendi. P

Huius naturam intèr creaturas referam, & originis *ſui* definitionem) ſuæ. P

Contra Conſtantium Auguſtum.

Quibus poſtea per factionem eornm pſeudoapoſtolorum ad *Biturenſem* ſynodum *compulſis* cognitionem * huius hæreſeos obtuli) Qui. P. Biterrenſem. L. compulſus. P. demonſtrādæ. P

Denique exindè nihil in *tempore* malè dictum) tempora. L

Dum errotis indulgentiam ab Antichriſto ad Chriſtum *recurrentium*) recurſum. P

Nunc demum fideli in Chriſto libertate *teſtan:e*) certantem, vel ſtantem. L

Tantùm adhibui ad ſilentium *tempus*) temporis. P

Nec ego per miſericordiā Domini, & Dei Filij tui Ieſu Chriſti, calens eculeum metuiſſem) Locus fortaſsè ità diſtinguendus eſt: vt calens ad *Ego* referatur. Nec ego, per miſericordiam Domini, & Dei Filij tui Ieſu Chriſti calens, eculeum metuiſſem, ita vt *calens* non_ quarto caſu, & neutro genere poſitum; ſed caſu primo, & genere maſculino capiamus: ſed quid ſi hoc nomen ex ijs ſit, quæ vtroque genere apud priſcos fuerunt in vſu? Lat.

Quiſquis poſtulantiam iſtud magis, quàm conſtantiam) Quiſque petulantiæ ſtudium. P

Subrepis nomine, *blandienti occidis*) blandimēto occides. P

Et aliquas laniatorum corporum *præferant* cicatrices) perferant. P

Qua non profeſſio nominis in cœleſte regnum, ſed obedientia paternę voluntatis *admittitur*) Quam. P. admittit. L

Profeſſus ſit, quod non eſſet, quaſi neque * poſſit) eſſe. P

Vt tyrannidem aliam præter quàm Dei *referrem*) Aut. proferens. P

Non * quia cauſam ignoro, ſed tamen) queror. P

Et Eccleſiam Sanctam *Treuerorum* tali Sacerdote ſpoliaſti) Treuirorum. L

Aut dè *Montana*, Maximillæque antro prophanatum expectaret) Montani. L

Et *in* ipſum, vt Sanctiſſimi mecum intelligunt in *ipſum* Chriſtum manus miſſæ) impiæ. < P

Nùm quia hæc, quæ *conſcientia publica* tenentur, non magis à me maledicta ſunt *) Nunc. conſcientiæ publicæ. P. dicta. P

Omiuſion, ideſt, diſſimilis eſſentiæ profiterentur & ſoli Aegyptij) Omœuſion, ideſt, ſimilis eſſentiæ prædicarent & decem, & nouem anomœuſion, ideſt, diſſimilis eſſentiæ profiterentur. Soli Aegyptij. P

Ex his, qui *omiuſion* prædicabant) omœuſion. P

Qui verò *omiuſion* defendebant nihil niſi prophanum) anomœuſion. P

Cum autem intellexiſſent & *hi*, qui diſſimilem Deum) ij. L

Rurſum hi ipſi *palatio* potiùs, quàm Eccleſiæ Epiſcopi) Palatij. L

Hæc audiens hebui neque credidi *donec cum*) Donicum. L

Pauci plurium *damnati* ſunt) dominati. P

Similitudinem verò cum *imagine* ad Deum homini deputauit nè veritatis *) imaginem_, eſſe. P

Quibus quiſque in *vnum* blaſphemiæ *ſuæ* barathrum deſcendens) imum. tuæ. P

Per gradus præcipites *cucurrit*. Nàmque poſt primam veræ fidei *ſynodicen*) cucurriſti. P. ſynodi Nicœn. P

Poſt ſynodum deindè *Sardicenſem* omnem rurſum) Serdicenſem. L

De quibus poſt *Nicæam* ſynodum *inſtitutis* conquerimur) Nicænam. conſtitui. P

Damnare homouſion decernis. Antiquitatis fidem, & pietatis ſecuritatem anathemarizari, homœuſion ab his ipſis) Locus iſte videtur diſtinguendus, vt legatur. Damnare homouſion decernis, antiquitatis fidem, & pietatis ſecuritatem. Anathematizari homœuſion ab ijs. L

O tu ſceleſte, *quod* ludibrium de Eccleſia facis) qui. P

Subſtrauiſti enim voluntati tuæ v; ſed & violentiæ) orientales Epiſcopos; neque ſolùm voluntati tuæ. P

Vnum tantùm *perficis*, vt poſteritas quid decernere in eos debeat) proficis. P

Sed non licet tibi nunc regno *potenti* etiam in poſterum præiudicare) potienti. L

Et inimicum memorijs *auctorum*, & paternæ pietatis *hæredem* rebellem) Sanctorum. < P

Pater eſt, ex quo omne, quod eſt) Ab hoc verbo vſque in finem nihil habet Codex S. Petri cum tamen in calce additum ſit eadē manu. L

Et ad eloquendum ſermo ſileat, & ad inueſtigandum ſenſus *hebeat*) hebetetur. L

Ex Libro ad Conſtantium Auguſtum.

Quæ diuulſa ſunt *coërceri* poſſunt; niſi vnuſquiſque) cohærere. P

Et à duobus Euſebijs, & à Narciſſo, & *Theodoro*) à Theodoto. P

Fas fuerat ſacerdotali, vel eccleſiaſtica *continentia*

nentia

nentia contineri) conſcientia . P

Deus vniuerſitaris eſt • obſequio non eget) Dominus . P

Reus quereretur in fidem literarum , in iudicium vitam) Reus quæreretur in fide literarum , in iudicum vitam . L

Quæ obliuio ſpei , *qua mors* ſcelerum ? quod odium veritatis?) qui amor. P

Paulinus Epiſcopus tantis iſtorum ſceleribus *contraiſſet*) contrairet . P

Soporatis deindè conſilijs omnibus; vbi libitum eſt , aduocatur) ſuſpiratis . P. ſupporaris . L. ſubodoratis . L

Eſſe tacturum, ſi *pro* fidei *profeſſione* ſcripſiſſent) < . profeſſionem . P

Ex libro ſecundo ad Conſtantium Auguſtum .

Dùm *diſtantibus* opinionibus ambiguam ſententiam ad ſtudium intelligentiæ *promouet*) his tantis . permouet . P

Et quia mihi à Deo *de præſentia tua* opportunitas præſtita eſt) < . præſentiæ tuæ P

Epiſcopus ego ſum in omnium *Gallicarum* Eccleſiarum) Galliarum . P

Non ob aliquam criminum meorum conſcientiam per impios homines *delatus*) delatis.P

Quur autem eſt *deſperandum* de vita,de immortalitate) de ſpe . P

Oportuerat enim *humanæ infirmitatis modeſtia omne*) humanitate infirmata moleſtiam omnem . P

Veritate naturalis ſignificationis eludit , *ne* id maneret in ſenſu) Veritatem. neque . P

Vt volumus , aut ità vt *volumus* , intelliguntur) nolumus . P

Dùm in ſtudijs certamen eſt , dùm in *conſenſu* difficultas eſt) conſeſſu . P

Primum homouſion decernit taceri , ſequens rurſum quæ) Primumque homouſion , decernit taceri,ſequens rurſumque homouſion. P. Primum , quæ homouſion decernit taceri . Sequens rurſum quæ homouſion . L

Decretis *pænitemus* pœnitentes defendimus) pœnitemur . P

Et morientes *morum vice* iam abſumpti ſumus ab inuicem) mori inuicem . P

Euangelicam fidem *confeſſam* in baptiſmate) inuictiſſimam . P

Sub nomine nouitatis Euangelium negaretur *impericuloſè*) vt periculoſè . P

Non emendatio aliqua ſit *emendationis ; ſed* cœperit eſſe damnatio) emendationi . ſi . P

Paucis me de Scripturis Euangelicis digneris audire) pauca . P

Ego enim penes me apud fidem , *exteriore non egeo*) exteriorem non nego . P

Aures tuas,fidem tuam ad *eum* erigas)Deum.P

Ex libro contra Arianos , vel Auxentium Mediolanenſem .

Nec *ipſius* temporis noſtri peccata meruerunt) < P

Hoc ſub ſpecie prædicarionis Euangelicæ *prædicatur*) laboratur . P

Hæc de compararione traditæ nobis olim Eccleſiæ *nunquàm deperdi.æ*) nunc valdè perditæ . L

Incircumſcripta enim ratio eorum cœleſtibus libris docetur, *ac*) Circumuinſcripta. P. ac.Ii

Cui ſecundum Apoſtolum nudiſtis ſatanæ) Cum . L

Incerta *verò* opinio auſertur , ſitque Antichriſto iàm peruium) veri . P. veritati . L

Chriſtum cum eſſe ſe *falleret* , de quo nunc vſq; *diſciſſum*) fallere . L. diſſenſum . P

Cuius hæreditas *nominis* ad Valentem , *Vrſacium*) omnis . P. Vrſacbium . P

Nolunt enim hunc ſuum Chriſtum non eiuſdem diuinitatis eſſe) volunt . L

Per indulgentiam eſt deſtinatum, & regenerati omnes) Per indulgentiam æternitaris eſt deſtinatum , aut regenerati omnes non . P

Et Angeli omnes per Chriſtum vtique conditi antè tempora) Aut Angeli omnes per Chriſtum vtique conditi non antè omnia tempora . P

Vt iàm ſub Antichriſti Sacerdotibus Chriſti populus non *occidat*) concidat . L

Si Deum *verè* Ariani prædicant) verum . P

Cumque iàm in arcto eſſet negandi *periculo*) periculum . P

Thraciæ impietas ex ſe *ſoluiſſet*) reſoluiſſet . P

Ab Auxentio Satanæ Angelo , hoſte Chriſti *vaſtato*) vaſtatore . P

Epiſtola Auxentij Mediolanenſis .

Ego quidem pijſſimi Imperatores *exiſtimo*) æſtimo . P

Natum ex Patre Deum ' ex vero Deo Patre) verum filium . P

Sic enim cognoſcet Serenitas veſtra *quia iam dudùm damnati , depoſiti* , hoc eſt) quia , qui iàm dudum depoſiti ſunt . L

De Synodis fidei Catholicæ contra Arianos , &c.

Dominis , & beatiſſimis fratribus coëpiſcopis) Dilectiſſimis . P

Noua Populanæ , & ex Narbonenſi plebibus, & Clericis *Toloſſanis*) Nouempopulonæ . Tholoſanis . P

Verens nè in tanto , ac ' plurium Epiſcoporum) ràm .

Byturenſis profeſſionem, in qua patronos *vos*) Biterrenſis , < L

Expectatis enim Sanctæ, & indemutabilis) expectaſtis. P

Neque antea ad occaſionem *prorupturæ* hæreſeos) prorupta. P

Per hoc ignorantiæ *decretum* neſcire, quod ex Deo ſit) ſecretum. P

Vt ſecundum intelligentiæ ſuæ ſenſum omnibus hæreticorum artibus *contrairent*) contraire. P

Homouſion dicitur, aut, homœuſion nullam omnino) quod dicitur. P

Nec quemquam prædicare *eadem eſſe* ratione) ea de cauſa. P

Et quod ſuperbi nominis ſciéntia ſit) Et quod ſuper hominis ſcientiam ſit. P

Illa autem *clauis* totius fidei, & illa confirmatio) clauſula eſt. P

Sed quia ſcirem *mea* ſola Syrmium eſſe delata) ca. P

Cum v imago omnis eius, ad quem *imaginetur*) quando. coimaginetur. P

Qui confitetur hoc idem v. Ego viuo propter Patrem) id eſt. P

Manifeſtum eſt enim *quod vita in Patre hic* intelligitur) quæ vita in Patrem hic ſimilem oſtendit. P

Non deſeruit in *eo genitam* ſimilitudinem naturalis proprietatis) congenitam. P

Ex Deo Patre *genitam* naturæ ſuæ oſtendit eſſe ſubſtantiam) genitæ. P

Quaſi ſe ipſum fraudans *cognatione* vitæ perpetuæ) cognitione. P

Aduerſum ſingularum peruerſitatum vitia, *neque* occaſio fraudis *adm ttitur*) nequa. L. admittatur. L

Et ſuper humanam exiſtimationem vnigenitum *aut* Filium) < P

Intemporalitas paterni nominis veritas) Intemporalis. P

Congregati intra ſynodum condidere) Congregata intra ſynodo condiderunt. P

Ità nullam intra ſe diuerſitatem patiatur *eſſentiæ*) eſſentia. L

Credimus v in vnum Deum Patrem) conſequenter Euangelicæ, & Apoſtolicæ traditioni. P

Inconuertibilem, & *incommutabilem* diuinitatis, eſſentiæque) immutabilem. P

Manifeſta vtique Patris vera Patris, certaque Filij) Manifeſtè vtique Patris, verè Patris, certumque Filij. P

Verè Fily, notaque Spiritus Sancti, verè Spiritus Sancti, hiſque nominibus non ſimpliciter) < P

Hactenus habet exemplar Baſilicæ S. Petri, in quo aliquot quinterniones deſunt.

Quæ *veritatem* Patris, & Filij, & Spiritus Sancti) vnitatem. L

Epiſtola ad Abram filiam ſuam.

Nunquid non & ſericum ſecundum ſubtilitatem eius *partem habuerat*) ſpartum erat. L

Nunquid aurum iuxta fulgorem eius v liuebat?) non. L

Aut ætatem demutet, aut impediat *ſanitati*) ſanitatem. L

In Euangelium Matthæi Commentarius.

Ex Vaticano codice collato per Gulielmum Sirletum, qui poſtea Cardinalis creatus eſt.

De Natiuitate Chriſti, de Magis cum muneribus, & de infantibus occiſis *Canon.* 1.) Capitulum 1. V.C

Greſſus, quem Matthæus, & Lucas in ordine regiæ ſucceſſionis edidérat, quem dùm vterque dinumerat, & agnitionem in Domino vtriuſque tribus vterque ſignificat) Greſſus, quem Matthæus in ordine regiæ ſucceſſionis, & quem Lucas per ſacerdotalem ordinem dinumerat, vterque agnitionem in Domino vtriuſque tribus ſignificat. V.C

Cum in numero *decem & ſeptem* reperiantur) treſdecim.

Sed glorioſus per prophetam v eorum honor redditur dicentem) neci. V. C

Denique conſolari *ſe* voluit, quæ dolebat) < V.C

Non enim *non* erant ij, qui mortui putabantur) mortui. L

De Ieſu regreſſo ex Aegypto &c.

Ad eas transferunt Chriſtum *Iudæa miſſum*) Iudæis amiſſum. V. C

Erat enim per eum *implendi* iuſtitia) implenda. V. C

De Tentatore Diabolo &c.

Gloriabatur v homine vinceretur, & qui Dei beneficia) ab. V. C

Anceps ſermo eſt ſi filius Dei es) < V. C

In piſcatorum verò *allectione* ex hominum arte) electione. V. C

Et paternæ domus conſuetudine non *contineri*) teneri. V. C

Galilæam igitur *circumit*, & in ſynagogis prædicat) circuit. V. C

De Beatitudine, & præceptis &c.

Perfunctæ in nos bonitatis v eſſe æmulos oportere) eius. V. C

Diuinæ *charitatis* inſiſtit, & ad conſpectum Dei acies *obſoleta*) claritatis. abſolutæ. V.C

Quibus omnia pro Chriſto pati *promptus* affectus eſt) pronus. V.C

Omnem

Omnem vitæ vſum teſtimonio *veritatis* eius impenderint) æternitatis . V. C

Vſque ad tentandi *erupit* audaciam) prorupit . V. C

Niſi eum piaculo *Dei* conſtituit eſſe ſoluenda) Deus . V. C

Et Spiritus aduerſantium ſibi concordiam *retulerit*) retulerant . V. C

De Oratione, & Ieiunio &c.

Neque corpori veſtro quid *induatis*) induamini . V. C

Si enim fœnum agri, quod hodie eſt, & cras in *ignem* mittitur) clibanum . V. C

Quem nox *interiectu* diſcriminat , & interuentu ſuo) interiecta . V. C

De Margaritis antè porcos &c.

Et idcircò omnes cognoſcendos eſſe de fructibus v) edocet . V. C

Dæmonia Chriſti nomen exagitet) Dæmoniorum fugam . V. C

De Leproſo, quem curauit &c

Mandatorum v obſeruantiam exagerat) Dei . V. C

Sed habere milites, iubere quod velit) Seque. V. C

Et ſecretum quoddam *imperanda* ſalutis eligere) impertiendæ . V. C. impetrandæ . L

Subiecta eſt omnibus , & ventorum *fluctibus*) flatibus . V. C

Igitur infidelitatis affectum ſub *differentia* interrogationis) diffidentia . V. C

Mortuos autem *& idem* eos eſſe, qui extra Deũ viuant) etiam . V. C

De Diſcipulis in naui excitantibus Ieſum &c.

Et *increpitis* his , qui modicæ eſſent fidei) increpatis . V. C

Sed quod ſomno noſtro *conſoporetur* in nobis) conſopiatur . V. C

Vt à Deo *præcipuè* in periculi metu , & vexatione) præſidium . L

Chriſti intra nos *ſeruitute* vigilante) virtute . V. C

Sem in poſſeſſionem Dei *lectus* eſt) electus. V.C

Veniente Domino duo homines occurrerunt , *vt occurſus*) Venienti . occurſu . V. C

Quibus occupatis totus in mare impetu rapido *per* præceps) < V. C

In cupiditatem, ſcilicet, *ſæcularium* dæmonum præcipitatur) ſæcularem . V. C

Vrbs illa Iudaici populi habet ſpeciem , *qui* Chriſti) quæ . V. C

Neque enim euangelica lex *præcipit*) recipit. L

Deo ciuitas fidelium plebs eſt) Dei. L

In hanc igitur naui, ideſt , *Eccleſiam* inuectus introijt) Eccleſia. L

Gentium vniuerſitas offertur medenda , *&* curationis) ſed. L

Iter in paradiſum credentibus *eſſe inhibendum*) redhibentibus eſſe. V.C. Redhibendum, niſi fortè vt ad Att. Cicero inhibere iter , ſit idem,quod inhibere nauigium, ideſt, in alteram partem conuertere. L

Et honorificauerunt Deum,*quod* tantam dedit poteſtatem) qui.V.C

De Vinitoribus, qui miſſos ad ſe &c.

Et *ſepem* circumdedit *ei* , & fodit in ea) ſepe . eam.V.C

Regni cœleſtis gloria tanquam nuptiæ nunciantur v . Plures verò) ſed eorum quoque admonitionem ità intellexerunt , vt aliqui eorum ambitione ſæculi tànquam agro occuparentur. V.C

Dono enim gratiæ vitæ *interioris* crimina remittuntur) anterioris. V.C

Qnia ſancta eſt , & ex optimo affectu *inuitatis* profecta eſt) inuitantis.V.C

De Tributo Cæſari dando &c.

Porrò autem ſi rebus illius *incumbamus*) incubamus. L

Nos quidam temerè locum hunc à cunctis fermè præteritorum) Non . L

Et diuinæ virtutis *poteſtates*,futuras eſſe demõſtrat) poteſtas L

Quæ ad futurorum ſpeciem *prælata* imaginẽ) prolata . V. C

Non enim *alius* ille efficiebat, quàm quod lex) aliud. L

Nàm de proximo frequenter admonuimus,nõ *in* alium) <L

De Cathedra Moyſi &c.

Quia inſolentiam Deus effecturus ſit humilem, & humilitatem *electurus*) elaturus. V.C. erecturus . L

Legem nàmque ipſe dederat,& lex non *inſicientiam*) efficientiam. V.C

Propriam ſignificantiam pro natura vniuſcuiuſque metalli *complectuntur*) complectitur . V.C

Et aurum *templi*, & donum dedicaretur altari) templo.V.C

Quia non *in* lege Chriſtus, ſed lex ſanctificaretur) ex. V.C

Et quia minus piaculi *eſſe* decimationem oleris potiùs) eſſet. V. C

Et

Et quia indignum eum cœleſti regno ob hæc opera *denunciabant*) renunciabant. V. C

Propriorum criminum eſſet venia *præſtita*) præſtanda. V.C

Hieruſalem, Hieruſalem, quæ *interficis* prophetas) occidis. V.C

Quod quia noluerunt domus eorum deſerta, & vacua relinquetur) Sed. V.C

De Structura Templi interrogantibus &c.

Quod veſtigium & aduentus ſui, & conſumationis ſæculi) Quodnè ſignum. V.C

Et publici in eos odij propter nomen eius) publicum in eos gentium odium, V.C

Hæc igitur in eam, vt fuerant *prædicata* perfecta ſunt) prædicta. V. C

In corporis ſui perfectione *conſiſtit*, regeneratione nouus) conſtiterit. V, C

Vt dominantes *poteſtate* concludant) poteſtates. V.C

De Seruo fideli, quem conſtituit &c.

Erunt enim iàm ambo vnum, quia in gloriam ſpiritualem) Erant. V.C

Deprecantur eas, quæ prudentes erant, vt oleũ *mutuent*) mutuentur. V.C

Fatuæ *occurrunt*, aperiri ſibi aditum rogant) adcurrunt. V. C

Nàm *&* corde fides, & ore confeſſio eſt) ex. V. C

Vt gentium fidem exæquatam credentium ex lege *ſcientia* noſceremus) < V.C

Nàm *cum laudatione* eadem jubetur in gandiũ Domini introire) collaudatione. V.C

Sed propter inuidiam ſaluandarum gentium, in terra *receptum*) acceptum. V.C

De Muliere, qua acceſſit ad Ieſum &c.

Mulier hæc In præfiguratione gentium *plebei* eſt) plebs. V.C

Cæterum non niſi ex° præcepto v ſalutem gentibus poſſe præſtari) ſuo. V.C

Venit Ieſus in agrum, qui dicitur &c.

Potuit perindè hoc *quod erat* aliquando non eſſe) oteſt. V.C. quod in ea eſt. V.C

Sed aliud eſt, vt tranſeat v deprecari) à ſe. V.C

Qui pati niſi ex eius paſſione non poſſumus) Quia. V.C

De Iuda, qui erat vnus de &c.

Magnum in hoc prophetiæ Sacramentum & in factis, *& in dictis*) iniquitatis. V C

Et totus hic ſæculi empti vſus *alienis* eſt) alienus. V.C

De Pilato cum ſederet &c.

Quia fidei gentium erat *relictum*, & crucem accipere) reliquum. V.C

Quod per vitium, aut incuriæ, aut vaſis *conceſcis*) inaceſcit. V.C

Motus verò terræ tempore matutino diei *Dominici*) Dominicæ. V.C

Et lapidem reuoluens, & ſepulchro *adſidens*) adſedens. V.C

De Matthæo publicano &c.

Et *concedens* in domum conuĩuium inſtruit) cõſcendens. V.C

Intra *quem* euangelicis cibis peccatoribus, & publicanis conuiuium *de vita*) quam. L. diuite, V. C

Velamine verba legis *exprompſit*) expreſſit. V.C

Et quiſquis ſine Chriſto eſt *in vita cibi ieiunio relinquetur*) in vitæ cibo ieiunus relinquitur. V.C

Sed *prior* cum Apoſtolis peccatorum turba ſaluatur) prius. V.C

Quia Chriſtum niſi admoniti non videbant lumen menti *inſerit*) inſeruit. V. C

Deus, quippè, *cognitione* ſuperſtitionum omniũ væſania *effugata*) <. fugata. V.C

Miſertus turbarum Dominus *&c.*

Miſſorum copiam Deus præſtet) Meſſorum. V. C

Et *turbator* expelli, & infirma curari) turbata. V. C

Hoc minus Iſraël ſceleris ſui excuſationem *adhibiturus*) habiturus. V.C

Non alium *ingreſſus* noſtri habere, quàm quem à Chriſto) greſſus. V.C

Hæc non mediocriter ſenſus intelligentiæ *commouent*) commonent. V.C

Multi autem etiam in hæreſim per intelligentiæ *peruerſitatem*) prauitatem. V.C

Et ſigno pulueris pedibus v excuſſis) eorũ. V.C

Inſtructos igitur *vos* ſerpentis prudentia monet) nos. V. C

Et profundæ doctrinæ Euangelicæ ſecretum v lumine prædicationis) in. V.C

Qui *inſeĉi uri*, qui in fugam coacturi) inſectaturi. V.C

Dei igitur verbum nuncupatum meminerimus *in gladio*) gladium. V.C

Hoc igitur quinque habitantes in v domo) vna. V. C

Ioannes de Carcere ad Ieſum mittit &c.

Ioannes cum audiſſet in *carcere* opera Chriſti) vinculis. V.C

Ioan-

Ioannes detentus, carcere dominū ignorat?) in. V.C

Cœcorum ſcilicet viſu, claudorū *curſu*) greſſu. V.C

Quid illud ſit, quod pauperes benè *nunciantur*) euangelizantur. V.C

Abeuntibus illis ad turbas v de eo locutus eſt) ſic. V.C

Neque ad conſiſtendi firmitatem valens, & *animi*) animę. V.C

Iam lex *repletur*, iam prædicatio omnis includitur) expletur. V.C

Diſcipuli ſpicas vellunt &c.

Et quia eſuritio fames eſt ſalutis *humanæ*) humani generis. V.C

Opus ſalutis v non in ſacrificio, ſed in miſericordia eſt) noſtrę. V.C

Et miniſterium corporis, quo aliquid agitur, atque *imperatur*) impertitur. V.C

Et ex reliquis veteris gratiæ *ſpiritum non ablatum*) ſpem non ablatam. V.C

Et non congregare, diſpergere v omne peccatum, & blaſphemia v) fit. V. C. remittetur hominibus; ſpiritus autem blaſphemia. V. C

Cum *conſtituere* malum non audemus) conſtat verè. V.C

Et *miniſtratam* eſurientibus *mannam*, & ad poſtremum) miniſtratum. manna. V.C

Sedens in nauicula Ieſus turbis parabolas loquitur &c.

Nihil.

De Scriba in regno calorum &c.

Infidelitas tamen eorum *virtutem* iudicij non *recipit*) veritatem. recepit. V.C

Quem apprehendens Dominus *obiurgat*) obiurgauit. V.C

Quem v ex natura ſua ſumpſit) vnuſquiſque. V.C

Herodiados filia ſaltauit. *Voluntas* enim tanquam) Herodiades. Voluptas. V.C

Et victus illecebris *voluntatis* etiam *mæſtus* obtemperat) voluptatis. triſtis. V.C

Damno ſcilicet legis *voluntas* corporum) voluptas. V.C

Ac ſi probroſus Iſraël & *voluntati*, & infidelitati) voluptati. V.C

In vacua diuinæ cognitionis pectora *tranſit*) tranſiturum. V C

De lauandis manibus &c.

Ex gentibus ſcilicet v populi alterius nomen excedens) in. V.C

Fitque *ſaturitas* nobis ditior ſemper, & plenior) ſaturatis. V.C

De Ionæ Prophetæ ſigno &c.

In aures ſuperas virtute dominicæ *præfigurationis euadit*) incarnationis euaſit. V.C

Beatus hic eſt, & vltra *humanum* oculos intendiſſe) humanos. V.C

Vbi in monte cum Moyſe, & Elia videtur &c.

Nam poſt dies ſex *gloria dominica* habitus oſtenditur) gloria dominici. V.C

Verum etiam mortuorum *excitandorum* eſſet indulta) ſuſcitandorum. V.C

Qui *didrachmam* exigebant ad Petrū dominus *didrachmam*) didrachma. didrachma. V. C

De Infantibus inhibitis &c.

Pueros autem credentes omnes per *audientium* fidem nuncupauit) audientiæ. V.C

Et mola, & aſinaria, & *cum ea* in mari mergendus) < V.C

Ideſt peccatorum nodis *in nexos* reliquerint) innexos. V.C

De Tranſitu Ieſu in Galilaeam &c.

Poterat namque ægrotorum turbas non fatigare) Poterat. V.C

Sed typicam conſummationem prohibendorum infantium *ſubregit inſtinctus*) ſurrepſit in ſanctos. V.C ∽: L

Quæ ſcriptæ ſunt, geſtæ, *factaq;* ſunt) effectaq; V.C

Et legi adulteriū intulerat, & *Dijs alienis* adorauerat) Deos alienos. V.C

Non falſum *teſtem* fieri, hic Chriſtum negauit ex mortuis) teſtimonium. V.C

Sed hoc ideò, vt à iuuentute *hoc* ſeruiente) hæc. V.C

Pecus enim hoc *verberibus* obedit, metu continetur) verbis. V.C

Hac igitur anguſtiſſimum iter regni cœleſtis) hac. V.C

Acus, ſcilicet, quæ eſt verbi *noui* prædicatio) noua. V.C.

De Spe Apoſtolorum, de nouiſſimis &c.

Rationem quærere cœleſtis intelligentiæ *admoneremur*) admonemur. V.C

Quàm vt per fidem ſaluer, vt per *quam* regeneret) aquam. V. C

Totidem enim teſtamenta *humani generis* conſtituta) humano generi. V.C

Nam

Nam ex omni numero, qui ſpatio ᵛ præſentis ſęculi) eſt. V.C

Sed erat geſtorum effectibus *prophetandum*) profandum V. C

Vt in domini regno vnus ad dexteram eius ſedeat, *alter* ad ſiniſtram) alius. V. C

Monens in eminentioribus non *accubari* oportere) accubare. L

Competenter igitur cæci duo viam *obſident*) adſident. V.C

Sed Dominus miſeretur, & quid *volunt* requirit) velint. V. C

Quibus miſertus oculos contigit, & viſum) Qui. V. C

Atque vt typus crediturarum gentium *expliceetur cæleſtis gratia cognitione pracepta*) expleretur ordo cœleſtis gratiæ cognitione percepta. V.C

De Aſina, & Pullo eius &c.

Reſpondeant domino neceſſarios, ac ſtatim *emittendos*) remittendos. V.C

Quod autem inſtruuntur, vt quærenti reſpondeant Domino neceſſarios, ac mox *emittendos*) remittendos. V.C

Oſanna *fili* Dauid, benedictus, qui venit)filio. V. C

Altiùs verborum virtutes in iſtiuſmodi ſignificationibus *contuendas*) intuendas. V. C

Zaboli celſitudinem, *montemque* demergant) molemque.V.C

At illi reſponſionis periculo *cunctantur* cogitantes) percunctantur. V. C

Et ex ea ſilentij *neceſſitate* iſtiuſmodi poſitum *eos* obiurgaret) neceſſitatem.< L

Sed quia *iri* non poterat non ijt.) ire.V.C

Enarrationes In Pſalmos.

In Pſal.2.Quare fremuerunt gentes &c.)A Cypriano in vetuſtis exemplaribus manuſcriptis ſemper hic pſalmus citatur primus; vt à Iuſtino Martyre, & alijs multis. L

Poſcente rege Ptolomęo ſeptuaginta ſeniores libros veteris teſtamentis ex hebræis litteris in græcas tranſtulerunt) Vide quæ notaui in Irenæum lib.3. cap.25. & apud Iuſtinum in Scholia Perionij 64. ex Parænetica oratione. L

Ex quo cætera iſtiuſmodi eſſe, *atque* vt ſunt, intelligantur) æquè. L

Quos regij ijdem tranſlatores ediderant *collocatis*) collatis. L

Sed *à Deo* Filius hominis Filius Dei eſt) adeo. L

In Pſal.51. Aut ob infidelitatem, aut ob inutilitatem fructuum *necatorum*) negatorum. L

Non erit autem, non quod ſibi *homo* patuerit incolatus) non. Frob.

Et nos qui viuimus, qui reſidui erimus) περιλειπόμενοι. qui reſidui ſumus. 1. Theſ.4.

Neque ſibi Deus ius *vindicandi* ademit) viuificandi. F

Mors autem in eos tantùm, in quos decreta *legitimè* eſt) legitima.F

Vita legis demutauerit legem moriendi) vitæ legem demutauerit lege moriendi. Frob.

In Pſal.52. *Eadem* tanquàm *generalis* huius ſententiæ profeſſionem) Eandem. generalem.F

In Pſal.62. Vniuſcuiuſque mens ad cognitionem, *ſpem æternitatis*) ſpemque ſempiternitatis. L

Non & mētem ſecum corpus retrahat ad *oblationis* affectum) oblectationis.V.C

Condemnatione ſit *voluntatis*,quod in eadem eſt *voluntate*) voluptatis. voluptate.V.C

Poſt regenerationis gratiam mētis *gladij* ſenſus corporis) gaudijs. V. C

Nàm quamuis in eo deſerto, & in inuio, & *aquoſo*) inaquoſo. L

Quæ eſt in Chriſto,ſint *Apoſtolorum* ſeparatura) Apoſtolum.L

In Pſal.67. *Sicut* in conſpectu ignis cera ſic liqueſit) Sic &. L

Nàm & continuò ſubiectum eſt.Et *iuſti* lætentur lętitia) iuſta. L

Euangelicæ benedictionis *merita in conſpectu* Dei) meritum conſpectu. L

Ex *ipſis* lætitiæ honeſta, mentalique veritate inſcipit) ipſius.

Exultationis diuinæ *ſocietatem* lætantes)ſocietate. L

Cum ᵛ aliquid optandum, agendunque conciliante caſu) ad. L

Sed cognitio pręcepta in Dei nos exultatione *canticum collocaret*) canticoque locaret. L

In huius itaque cóſpectu exultabimus cui iter *ex æquitatis*) exæquatis. L

Quæ ᵛ legi ſit mortua,Chriſto poſtea ſe *sociari*) cum. L. ſociarit. L

Deus dum *egredieris* coram populo tuo, dùm *tranſgredieris*) egrederetis. tranſgredereris.L

Cum in *oleo* ſancto ſuo, ideſt, in domo congregatos) loco. L

In Pſal.68. Niſi in *carnem* corporis noſtri *antequam* in ſubiacente materia poterent) carne. tanquam. L

In Pſal.118. Lamed. Alius *ſecuritate* conſummat, ſicut alij curationum conceſſa eſt virtus) ſe caritate. L

In Pſa.121. Hinc gaudetur,hinc exultatur *quia* hæc,quæ dicta ſunt) propter. L

In Pſal.127. Hęc igitur tanquam *nouella* oliuarum menſam noſtram circuibunt) nouellę. Zeno.

In Pſal.128. Et iam non eſſe *dixit*,& mortuum deputauit) duxit. Zeno

In Pſalm. 129. Rem eſſe *iniquam* ſine lege peccare, quia *peccati* ſine lege) iniquè. Zen. peccanti.F

Pec-

Peccato autem in lege indicium eſt, & idcircò ait) peccatori. Zen.

Vt vndecimæ licet horę *operari* diuturni laboris denarium conſequamur) operarij. L

In Pſal.131. Neque locum, & tabernaculum Deo humana *requiret* operatio) reperiet. F

In Pſal.133. Qui ſtat loco non mouetur iam *currit* iam aſcendit) cucurrit. L

De Patris, & Filij vnitate.

Conſtat enim mecum in patrocinium meditatarum difficultatum) Conſiſtit. ex lib. 2. de Trinit.

Manibus lino occupatis, veſte humida, pedibus *lino* oblitus) limo. Ibid.

Atque vt id quod ipſe, *quod* Deus dicitur) Frob. quoque. L

Vitæ æternæ fidem vel loqui Hæretice diſce credere) vel. Frob.

De Eſſentia Patris, & Filij &c.

Hunc libellum cum ſuperiore qui leget, intelliget non eſſe Hilarij, ſed alterius operum Hilarij ſtudioſi, qui in vnum hinc indè multa Hilarij coëgit, vt ne opus longiſſimum duodecim librorum de Trinitate legeret; vnde omnia ſumpta ſunt, quamquam & corrupta, & mutila ſunt. L

Vt & in viuentem viuat. Et in ſe habeat vitã viuentem admonuiſſe vos). Vt & in viuente viuat, & in ſe habeat vitam viuentem. Admonuiſſe vos. L

Aut nunquid *hac* non manet in eo: quod ex ſeſe) hoc. L.

Et amodo ſcietis. Et vidiſtis eum: ait illi) Et modo ſcitis eum, & vidiſtis eum. Ait illi. L

Non *vos* in erratica, atq; in inuia deducit ille, *quia* via eſt) nos. qui. L

Quia veritas eſt, neque in mortis *reliquit* errore, *quia* vita eſt) Qui. relinquit. qui. L

Ad ſalutem noſtram diſpoſitionis ſuæ nomina *ipſa* conſtituit) ipſe. L

Obtinendæ vitæ Sacramentum eſſe *demonſtrari nemo* venit) demonſtrarit. Nemo. L

Vtrum hoc per doctrinæ admonitionem, *ac per naturam fidei* ſit) an per naturæ fidem. L

Quia videri poſſumus *poſt* doctrinam filij) per. L

Intelligentiam igitur ſenſuum in conſequentibus requiramus) Intelligentiæ igitur ſenſum. L

Ideſt. hominis in eo *habitu* Apoſtoli *recognoſcuntur*) habitum recognoſcant L

Diuinitatis paternæ naturam in ſe dominus *conformans*) confirmans. L

Nam quem cognoſcendum ait, eundem iam dixit & viſum. Sed commouit) vt naturę iam pridem in ſe conſpectæ ſcientiam ex tempore nunc huius reuelationis acciperent. L

Homo cernitur Dei ſe Filium confitetur, *cognitus*) cognito ſe. L

Patrem viſum *eſſe* dicit, & per id cognoſcendũ eſt:) ſe viſo. L

Humani iſtud animi, *ſed* fidem ſumit tàm diuerſarum rerum *profeſſionis*) nec. profeſſio. L

Cum cognitionem filij, ipſe ſecundum hominem corporalis & viſus, & tactus *inceſſerit*) Dei P. ingeſſerit. L

Prorupit igitur Apoſtolica familiaritate, & *conſcientia* Deum interrogans) conſtantia. Philippus. P

Non fides nunc periclitatur, ſed ignorationis hic error eſt) enim. P

Denique non viſum negauit filium, quem in habitu hominis viderat, ſed oſtendi ſibi rogauit, ſed quo modo) Viſum enim iàm, & amodo cognoſcendum Dominus patrem dixerat; ſed viſum eſſe Apoſtolus non intellexerat. Denique non viſum negauit; ſed oſtendi ſibi rogauit, neque oſtenſionem veluti corporalis contemplationis deſiderauit; ſed demonſtrationem intelligendi eius, qui viſus eſt poſtulauit: filium enim in habitu hominis viderat, ſed quo modo. L

Domine oſtende nobis Patrem, vt intelligendi) oſtenſio illa L

Qui per Domini profeſſionem auctoritas eſſet non incerta credendi) Quia. L

Hinc autem oſtendendi Patris & petitio orta eſt, quia dictus eſſet viſus. Dominus itaque dictis Philippi hæc reddit) Hinc autem oſtendendi Patris petitio orta eſt, quia dictus eſſet viſus eſſe, & per hoc noſcendus eſſe, quia viſus ſit. Nec impudens erat oſtenſionem eius, qui viſus eſt poſtulare. Dominus itaque dictis Philippi hæc reddidit. P

In intellectu de mutatione vini, *in rementatoque pare*) incrementoq; panum. L

Damna corporum *reprehendere*, emendare vitia) rependere. L

Et hæc agere carnalem, & Dei ſe Filium inter iſta *profitenti*) profitentem. L

Geſiiſſe hæc in homine aſſumpto Dei non eſt intellecta natura) Geſſerit. P

Et idcircò *agens* cur cum hæc tanto tempore, & cognitus non fuiſſet) Et idcircò arguens cur cum hæc tanto tempore gereret agnitus non fuiſſe. P

Significatio *promittit* aliquid hic terrenum, & corporeum intelligi, ſed ad *perfecturum fructum*) permittit. perfectorum fructuum. L

Beatitudinem cõtuendam *intelligentia eius ſit*) intelligentia iuſſit. L

Ad contemplandam eo Dei formam, & imaginem *profecit*) in. proficit. L

Vt *in anima* viuentibus, & vel picta, vel

ſculpta) inanima . L

Et in nullo *diuerſis* tenet naturam eius, ex qua) diuerſus. L

Vt Patrem Deum vnigeniti Dei ſignificet *natiuitatis*) natiuitas. L

Et hinc illud eſt , *vt* tanto tempore vobiſcum ſum.) videlicet. L

Hoc negare Iudæi eſt, hoc neſcire *gen:ibus* eſt) gentilis. P

Sed fortè *in te agentior* ſenſus in crimine ſit) intelligentiæ. P

Viſum enim in filio *ex pa re* non ſingularis poteſt eſſe) patrem. P

Vbi *pr. c nunctione ipſa* paterni nominis ſignificatur) per coniunctionem ipſam. P

Cum enim dicitur & patrem, excluſa ſingularis) eſt. P

Viſus autem *à Deo* eſt ex proprietate naturæ dùm ex *differentia*) adeo . indifferentia. P

Et *generatus* . vt hic ſermo Domini ſequeretur *credite*) generans . non creditis. P

Diuerſitatum venient *manſionem qua* facient) manſionemque. L

Sentis quid tibi de ſe Chriſto negando , quod ſuum eſt, ſi per) Sentis quid tibi des Chriſto negando, quod ſuum eſt ? Si per . L

Hilarius Auguſtino de reliquys Pelagiana &c.

Hanc epiſtolam ſi quis Hilario Pictauienſi tribuit ; is neceſſe eſt , vt antè annum vigeſimum ætatis Auguſtini ſcriptam putet, quod ex ipſius epiſtolæ initio falſum eſſe deprehenditur, cum Beatiſſimum Patrem appellet. Quare alterius Hilarij , quàm Epiſcopi Pictauienſis ſit neceſſe eſt , quem etiam Auguſtinus epiſt. 89. dilectiſſimum filium appellat. L

Exterrita *ſupplicij* voluntate vnumquemque ægrotum velle ſanari) ſupplicijs. L

Hilarius Auguſtino . Proponit illi &c.

Hic eſt Hilarius , qui vna cum Proſpero poſt Auguſtini obitum presbyteros quoſdam Cœleſtino Papæ detulerunt ſectãtes, ac prędicantes Pelagij errores, vt ex epiſtola Cœleſtini Papæ apparet, quæ decretis eius pręposita eſt . L

Incipit metrum S. Hilarij .

Fieri etiam poteſt , vt eiuſdem Epiſpopi ſint verſus, cuius præcedens epiſtola. L

Obſeruationes , Correctiones , & Coniecturæ in S. Leonis Opera

Editio Coloniæ per Melchiorem Nouestanum 1546.

Vita S. Leonis Papæ .

En duo quidam dextra, leuaque viri) Vnum tantum refert Paulus Diaconus lib. 15. L

Quamobrem vt auctor eſt Eutropius) At Eutropij hiſtoria nõ vltra decem libros vſque ad Valentiniani, & Valentis imperium procedit . Quæ ſunt addita vſque ad lib. 18. & ad Leonis imperium Pauli Diaconi nomine circumferuntur. L

Vt manum ſcandalizãtem amputarit penitus) Quam ineptum ſit commentum in tali viro iudicent prudentes, qui norunt ſacris canonibus id maximè cautum , nè quis membra ſua mutilet; ſed quod factum eſt ſpiritaliter , vt ſcandala, & offendicula tollerentur, id imprudentes carnaliter acceperunt , atq; inde natus eſt error. L

Deprecatus ſum pro te Dominum) Vereor nè ab ipſo Leone ità ironicè dictum ſit ; propterea quod nemo fortè alius in recipiendis ijs, qui promouendi erant adeò durus , & inexorabilis eſſet . Solemus enim omnes ità loqui, cum omninò, furti, videlicet, aut alteriùs criminis conſcij nobis non ſumus . Omnia mihi crimina condonari à Deo aſſiduis precibus poſtulo, furti autem crimen remitti mihi nequaquam rogo . Hac autem ratione fiebat , vt improbitatem multorum moleſtiſſimam, & in re tanti momenti, cum nihil apud ſe loci humanis affectibus relictũ oſtenderet, propinquorum, neceſſariorumq; ac domeſticorum offenſionem vitaret , atq; omnibus Epiſcopis ſe ipſum , quod imitarentur exemplum proponeret. L

Sanctiſſimo in Chriſto Patri Paulo II. &c. Andreas Epiſc. &c.

Vel *inuidia* ætatis anguſta ſpatia permiſiſſent) viuidæ. L

Sermo. 4. de Collectis. Euangelicis paginis iudicij ſui inſeruit *qualitatem*) æquitatem, vel æqualitatem. L

Sermo 5. de Collectis &c. Quia ipſi animas ſuas fame afficiunt , & nuditate *honeſtant*) dehoneſtant. F

Sicut ait Apoſtolus operemur bonum , maximè) ad omnes. L

Sermo. 3. de Ieiunio decimi &c. Vt perſeueranti induſtria, quæ legitimis *temporalibus*) temporibus. F

Sermo.

Sermo.4. De Ieiunio Decimi. [v] Qui poteſt eſſe par animus, etiam vbi impar eſt *ſenſus*) Quia. cenſus. F

Sermo. 6. De Ieiunio Decimi. Ne per doloſa officia laqueos *incidat* inſolubilium debitorum) inijciat. F

Sermo. 2. in Natiuitate Domini. Deum quoq; *iuſtè* ſeueritatis exigente ratione) iuſtæ. L

Origo diſſimilis, ſed natura *conſimilis humano* vſu) conſimilis. Humano. L

Propter quod oportuit *eum*, vt nouo naſceretur) < L

Vt virginitas, quæ in alijs non poterat ſalua eſſe generando fieret *&* in alijs) < L

Niſi *de* eo quod ſubegerat vinceretur) ab. L

Quo nitebatur, *excidit* ab illo iniquitatis exigens pœnam) excedit. L

Et ſi te Dei filium per ſpiritũ adoptionis agnoueris *vt* Deum) Sic L, vel Vt ſi. L. < L

Sermo. 3. in ead. Sed ita vt naturæ altera alteram *miſceretur*) Caue nè mixtionem, aut compoſitionem in eo verbo accipias; ſed vnionem. L. inſeretur. L. vt infra linea 24. conſeritur, & 59. col.4. Tertull. de Trinit.

Sermo. 4. in eadem. In qua virga non *dubiè*, *quod* Beata Virgo Maria prædiƈta eſt) dubium. < L

Sermo. 2. In Epiphania Dom. *Et* te enim exiet dux, qui regat Populum meum) Ex. L

Sermo. 7. In eadem ſolem. Non ergo ad *lubrica* infantiæ, & ad imperfeƈta nobis primordia) ludicra. L

Sermo 4. In Quadrageſ. *Secunda* igitur, & quarta, & ſexta feria ieiunemus) Vereor nè addita ſit hìc ſecunda, cum ſemper in alijs quarta, & ſexta feria notetur. L

Sermo. 5. In Quadrageſ.) Extat totidem verbis inter ſermones Aug. de temp. num. 63. L

De peccatorum ſuorũ impunitate *condemnat*) contemnat. L

Serm. 12. In Quadrageſ. Spiritales epulas, *caſtaque* delicias, quas *ſolubriter*) caſtaſque. ſalubriter. L

Sermo. 1. De Paſſione Dom. Vndè cum indubitabilem obtineat *audi torem* ſacra narratio) auƈtorem. F

Sermo. 3. De Paſſione. *Informis lati* ſuſpendium diſtuliſſes) Informe lætum. L

Ad *præparationem* vigoris celeri mutatione cõuerſus eſt) reparationem. F

In iſtis enim inſanum, *cruentamque* conſilium) Iniſtis. cruentumque. L

Sermo 4. De Paſs. In quo Pilatus *impijs* Iudęorum clamoribus) improbis. L. vt in ſuperiori ſerm. vbi dixerat: vinƈtum Ieſum ad Pilati iudicium deduxiſtis, vt clamoribus improbis &c.

De quo *erroris* fonte Iudæi, de quo inuidiæ lacu) furoris. F. vt infra hìc, vbi ait: Non eſt amplius, quod inſaniam Populi furentis expoſcem &c.

Et ad voluntariam Domini pertinet paſſionem) Id. F

Sermo 6. De Paſs. Et exercentes tela linguarum *volentes* interficere) nolentes. L

Sermo 7. De Paſs. Aut *mendacij* eſuriæ ſumpſit cibum) mendaci. F

Sermo 9. De Paſs. Dominus autem Ieſus, qui intra pontificale *conſilium*) concilium. F

Sermo 1. de Reſurreƈtione. Nàm ille, qui *ſtans* impulit in ruinam) ſtantes. L

Et quæ humana *poſſit* infirmitas) poſcit. L

Sermo 2. de Reſurreƈtione. Et propaginem noſtri generis à communi *tramite* non abrumperet) traduce. vel palmite. L.

Sermo 1. de Pentecoſtes. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus. Sabbato autem in idipſum conſueta deuotione celebremus.). Vereor nè hęc ex tranſlatitia formula addita ſint. Non enim veriſimile eſt intra dies Pentecoſtes trium dierum ieiunium indici debere contra antiquos canones, & Patrum traditiones, vt ex Tertulliano, & Baſilio omnes nouimus: ieiunia, & vigilias ſimul agere non conſueuit Eccleſia. diſt. 76. cap. de ieiun. in fin. Lat.

Sermo 2. de Pentecoſtes. Non enim timemus vt ſpirituales, & eruditi *vota* faſtidiant) nota. L

Sine Spiritu Sanƈto, [v] & omnibus exiſtentiæ gradibus) vt. L

Nihil [v] ordine creaturæ in vniuerſum mundũ lex ſanƈta) de. L

Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus. Sabbato autem apud Beatum Petrum Apoſtolum vigilias celebremus) Vide quæ diximus ſupra in ſerm. 1. eiuſdem Pentecoſt.

Sermo 2. de Ieiun. Pentecoſt. Nulla ſimilitudine *comparamur*, nulla communione *miſceamur*) comparemur. L. miſceamur. L

Nam omni ſe merito laude *diſpoliat*) ſpoliat. F

Sermo 4. de Ieiunio Pentec. Qui ſub *lenitate* ieiunij, nec eundẽ ſenſum poteſt) leuitate L

Per occaſionem licentię blandioris [v] aliquas negligentiæ culpas) in. L

Et in paradiſo virtutum *non* creſcat ſylua vitiorum) < F

Sermo Primus in Nat. Apoſt. Pet. & Pau. Quos ſuſceperas *diligendos*) dirigendos. F

Sermo in Nat. Sanƈt. ſeptem Fratrum Macab. Et omnes *recurſus* animæ tuæ diligens explorator ingredere) receſſus. F

Sermo in Nat. S. Laurentij. Tu deficis flammis tuis. Superari charitatis) tu deficis. Flammis tuis ſuperari charitatis. L

Sermo 2. de Ieiunio Septimi Men. *Perſpicatiùs* fidei oculis ſecurus agnoſce) Perſpicacibus. L

Sermo 3. de eod. Commotionem, quam frequenter populus Iſraël merito iniquitatis inciderat)

ciderat) Incidere commotionem iuſtitiæ, pro in commotionem, Sic ferè ſemper Ambroſ. & Proſper.

Sed *eum* magnanimitas iſta paucorũ eſt ᵛ plenum) < Et. L

Sermo 4. de eod. Vt quod veſtris vſibus *regioſa* parcitate ſubtrahitis) religioſa. L

Sermo 5. de eod. Nihil in *hominem* iracundia non aſcendit) homine. L

Sermo 6. de eod. Nullius ſit captiua mendacij, *quam* ſicut in prætetitis) quia. L

Ita & in noſtris diebus nõ deſunt veritatis inimici, *quia*) qui. L

Seiunctus à carne, nec *partu*, *ſit* humanitatem ſibi) partu. Sic. L

Sermo 7. de eod. Quomodo ergo *abundauit* iuſtitia, niſi ſuperexaltet miſericordia) abundabit. L

Sermo 8. de eod. Donec tamen corpus mortale geſtamus neceſſe *eſſe*) eſt. L

Mala quæſita de alieno, quando *bona* expenſa de proprio) Malè, benè. L

Homelia de Transfigurat. Id eſt in regia claritate, quam *ſpiritualiter*) ſpecialiter. F

Epiſtola 1. cap. 5. Data Sexto Idus Octobris Maximo ᵛ & Paterno viris clariſſimis) iterũ. L

Epiſtola 2. Leo Epiſcopus Vrbis Romanæ *omnibus Epiſcopis per Italiam conſtitutis*) vniuerſis Eccleſijs per Italiæ prouincias conſtitutis. L. S.

In marg. Anno Chriſti 446. Qui fuit annus Pontificatus S. Leonis quintus, ſcripta eſt hæc epiſtola) 444. L

A noſtris ouibus morbus *abijcitur*) abigitur. L. S.

Per *veſtras ſe diſpergat Eccleſias*) veſtræ ſedis pergat Eccleſias. L. S.

Vt enim habebit à Deo *ingens* remunerationis præmium) dignæ. L. S.

Epiſtola 3.) Hæc Epiſtola quartum locum obtinet in ſcripto exemplari Rauennatis Eccleſiæ.

Epiſtola 85.) Locanda eſt vel antè, vel poſt hãc tertiam; nàm & eandem rem, & verba continet, & eodem tempore vtraſque ſcriptas eſſe veriſimile eſt 447. F. S.

In marg. Anno Chriſti 449. Qui fuit annus Pontificatus S. Leonis octauus ſcripta eſt hæc epiſtola.) 447. L.

Quàm ad deſides, *negligentes rectores*) negligenteſque. L

Epiſtola 4.) Hæc epiſtola tertium locum ſortita eſt in codice Rauennate. L

In marg. Anno Chriſti 449. qui fuit annus Pontificatus S Leonis 8 &c.) 447. L.

Epiſtola 5. In marg. Anno Chriſti 450. qui fuit annus Pontificatus S. Leonis 9. ſcripta eſt &c.) 448. L

Apud te nouo ambitu, *fædoque colluuio* Presbyterij ordinem fuiſſe *turbatum*) fædaque colluuie. L. turpatum. L

Quibus ociabatur, inciperet. Miror qui ſi fieret) Quibus ſociebatur, inciperet maior quaſi fieri. L

Si *tantum* tamen quis aſſequitur dignitatis) < L

Circa Epicarpium ſibimet proponẽdum tam *huic*) humilis. L

Epiſtola Flauiani Epiſcopi cap. 1.) Quàm parum latinis auribus trita legimus, interpretis culpa fortè. L.

Cap. 2. Et vituperantes Patrum diſciplinas, & *reliquas* ſanctas) obliquant. φελλῶν. 2 Pet. 3. L

Cap. 3. Et non timuit præceptum regis *verè* Dei) veri. L

Epiſtola 2. Flauiani Epiſcopi. Per ineffabilem & ad vnitatem conuerſionem) inintelligibilem. L

Dum *omninò* legerit geſta, quæ Epheſi ſunt cõfecta) modo. L

Epiſtola *vndecima*) Nona. L.

Epiſtola Decima. Cap. 1. *Nec* ad euangelicas authoritates, ſed ad ſemetipſos recurrunt, *ſed*) Non. Et. L

Cap. 2 Quem ᵛ in peccatum contaminare, nec mors potuit detinere) nec. L

Cap. 3. Natus eſt Deus totus in ſuis, *eſt* totus in noſtris) Et. F

Cap. 4. Quamuis enim in Domino Ieſu Chriſto *Dei*, & homine) Deo. L

Cap. 5. Quia Catholica Eccleſia hac fide viuit, *ac* proficit) hac. F.

Cap. 6. Cum ᵛ impiè duarum naturarum antè incarnationem) tàm L

Benè cœperat à ſua perſuaſione diſcedere.) Penè. F

Vel ſe reum cognoſcit, vel ſi ad ſatisfactionis plenitudinem.) In. F.

Epiſtola Vndecima. Ab inuiolata Virgine ſinè concupiſcentia *carnis* eſt conceptus) carni. F

Epiſtola Duodecima. Hoc ſaltem ſibi ad promerendam veniam *reſeruauit*) reſeruauerit. L

Epiſtola Decimatertia. Quia etiam ignorãtia ᵛ graues nonnunquam incidit lapſus) in. L

Vt quales intra Eccleſiam lateant *poſſit* agnoſci.) poſſint. L

Epiſtola Vigeſimatertia. Et Sanguis Chriſti inter communis Sacramenta fidei *teneatur?*) taceatur. L

Epiſtola Trigeſimaſeptima. Ad *Leonem* Rauennatem Epiſcopum) Neonem. Ex tab. Eccl. Rauen.

Leo Epiſcopus *Leoni*) Neoni.

Epiſtola Quadrageſima. Quod tota Eccleſia eidem credita *eſt* nè rupam) > L

Epiſtola Quadrageſimaprima. Quoſdam ᵛ perſiſtere in ſua obduratione cognouimus) tamen. L

Euſe-

Euſebij Epiſtola ad Leonem. Omni exultatione in Chriſto *reuelatus* ſum) releuatus. L

Ego Maximus Epiſcopus Eccleſię *Taurinatis*) Taurinenſis. L

Iuſſus à pręſente Sācto Eulogio Epiſcopo meo Eccleſiæ *Iporienſis*) Eporedienſis. L

Epiſtola Quinquageſimaquarta. Authores tantum *violare* fidei deperirent) violatæ. L

Epiſtola Sexageſimatertia. Dilectiſſimo Fratri *Theodorico* Epiſcopo) Theodoreto Cyri Epiſcopo. Vide ad quam reſpondet apud Theodoretum tom. 2.

Paſchaſini *Archiepiſcopi Conſtantinopolitani*) Epiſcopi Lilybetani. L

Priores *verò* anni communes, tertius embolis malis) enim duo. L

In tātum, vt *miniſterio* certo, quod dono Sancti Spiritus miniſtratur) myſterio. L

Vt aqua *veniret ex ſeſe deſcendit*) venerat ex ſeſe diſcedit. L

Epiſtola Sexageſimaquarta. Si in *principio Sacramenti* veritas, & vnitas ab Vniuerſali Eccleſia) principe Sacramento. F

Epiſtola Septuageſimatertia. Glorioſum vobis eſt vniuerſali Eccleſiæ me *ſuſpicante*) ſupplicante. L

Epiſtola Octuageſima. Tamen quia non omnium *huiuſmodi* ſunt peccata) Eiuſmodi. F

Vt ea, *quæ* pœnitentiam poſcunt non timeant) qui. L

Inimicis ſuis ſua facta reſerare quibus poſſūt) pro. Gratian. can. quamuis. de pœnit. diſt. 1.

Tunc enim *demum* plures ad pęnitentiam poterunt prouocari) < Gratian. ibid.

Epiſt. 81. Cum *enim* beatiſſimus Petrus *Apoſtolicum* à Domino acceperit Principatum) < Gratian. Apoſtolus. idem can. cum beatiſſimus. 24. q. 1.

Cap. 1. A *vobis* quoque volumus cūſtodiri vt non paſſim) nobis. L

Sed poſt diem Sabbati, *eiuſque* noctis) Eius. L

Hoc eſt ſub lege diuini officij ſubſtituantur) videtur gloſſema, & Gratianus non habet. L

Cui à veſpera Sabbati initiū cōſtat adſcribi, *&* tantis diuinarum *diſpoſitionum*) < L. diſpenſationum. L

Epiſtola octuageſimaquarta. cap. 1. Plus tamen *corrigenda* agat beneuolentia) erga corrigendos, vel corrigendo. L

Facile ab hac lege *diſcernuntur*, & dum dominari magis) diſcendunt. L

Apoſtolicæ ſedis præſulum ſcripta *decurrat*) percurrat. L

Cap. 5. Nè *ciuitas* Epiſcopum non optatum, aut contemnat) plebs inuita. L

Cap. 11. Nec enim poterit *veritatis* noſtræ firma eſſe compago) vnitatis. L

Cura conflueret, & nihil *vnquam* à ſuo capite diffideret) vſquam. L

Epiſtola Octuageſimaquinta.) Hæc epiſtola videtur tertio loco omninò ponenda, nàm eius mentio ita fit, vt eodem tempore ſcriptam hanc quoque veriſimile videri cuique poſſit. L

Epiſtola Octuageſimaſeptima. cap. 1. Sed etiā *ſæcularium* vxorum viros, aut viduarum maritos) ſecundarum. L

Epiſtola Octuageſimaoctaua. Sicut, Presbyterorum, & Diaconorum, aut Virginum conſecratio) eſt. L

Epiſtola Octuageſimanona. Vt exortem ſe *myſtery* intelligeret eſſe diuini) miniſterij. L

Aut *retracta*, aut confirmata fuiſſe judicia) retractata. L

Epiſtola Nonageſimaprima. Apud quem nullas patitur *venire* moras conuerſio) veniæ. L

Epiſtola Nonageſimaſecunda. Odio habeantur peccata non homines, *nunc* corripiantur *timidi*) < tumidi. L

Cap. 15. Nàm ſi humana *facta* non poſſunt impunè calcari) pacta. L

Epiſtola Nonageſimatertia. Quando etiam principes mundi *in* hanc ſacrilegam amentiam, ità deteſtati ſunt) < L

Ibid cap. 15. Vt mirabilium narratione ſeductos laqueis cuiuſ*cunque* erroris inuoluant) < L

Epiſtola Nonageſimaſeptima. Motu crebræ *moderationis* agitatus) meditationis. L

In Caſtigationes, & Scholia &c.

Ad Epiſt 23. De veritate Euchariſtiæ manifeſto tradit, vt nec ab infantium linguis, inquit, veritas corporis, & Sanguinis Chriſti inter communis Sacramenta fidei taceatur (nos legimus, *teneatur*)] Non videtur aſſequi Leonis ſententiam, ideò retinenda eſt prior lectio, vt taceatur, omninò legatur. Lat.

Sermo D. *Leonis De Martyribus.*

Non arbitror Leonis eſſe; ſed recentioris fortaſſe alicuius monachi; nàm ita videtur ex verbis eius, cum Monaſterij exempla, & ciborum affert: & longè videtur eſſe à ſtylo. Leonis vbique rotundo, & aptè cadente periodo. L

Obſeruationes, & Annotationes in Io: Trithemij Catalogum.

De Scriptoribus Eccleſiaſticis.

Editio Coloniæ Petri Quentell.
Anno 1531.

Theodotion patria *Ephesinus*) Ephesius. At Hæreticus fuit, & in græcam, non in latinam

nam

nam linguam ſacram Bibliam tranſtulit. L

Origenes, qui & Adamantius) Origenes duos fuiſſe colliges hoc argumento, quod diſtinctionis cauſa à Patribus huic ſemper cognomen additum deindè apud Epiphanium Hæreſi 53. & Auguſtinum de hæreſib. num. 42. 43. & ex ſexta Synodo collat. 8. can. 11. ex Epiſtola Tharaſij Patriarchæ tom. 2. Concil. col. 978. a. Lat.

Pauper apud Tyrum ſepultus ſub Valeriano, & Galieno) Sub Gallo moritur anno ætatis vnde ſeptuageſimo peracto. Niceph. lib. 5. cap. vlt.

Hippolytus cuiuſdam Vrbis Epiſcopus) Portuenſis Epiſcopus fuit. Niceph.

Cornelius Romanus) Deſideratur Sixtus II. Papa Martyr. Scripſit, vt Franciſcus Turrianus aſſerit lib. 6. 7. & 8. ſynodo pag. 51. libellum de Caſtitate. Vndè ipſe quædam citat. Vixit in Pontificatu an. 1. m. 11. d. 13. creatus anno Domini 258. & occiſus anno 260. vt putat, & ſcripſit Honuph. Panuin. ſed verius puto anno priore, ideſt, 259. paucis diebus ante Cypriani necem. L

Cyprianus &c. Paſſus eſt tandem ſub Valeriano eo die, quo Cornelius Romæ, ſed non eodem anno, videlicet, an. Dom. *CCXLIX. Indictione XII. octauo Kalen. Octob.*) CCLIX Indict. VII. Decimo octauo kalen. Octob. Hoc anno pati non potuit Cyprianus, cum poſt Cornelium, & Lucium mortuus ſit. Lucius autem an. 255. Quarto Non. Mart. obijt. Error hic originem ducit ab ijs, qui Stephano Papæ annos attribuunt vij. Menſes x. cum annos tantum tres. m. 3. d. 24. vt Honuph. & alij ſcribunt, vixerit in Pontificatu. L

Dionyſius Alexandriæ vrbis &c. claruit ſub *Galba*, & Voluſiano) Gallo. L

Nouatianus Romanæ Eccleſiæ &c.) Deſideratur Dionyſius Papa 26. & Martyr, qui hoc tempore floruit. Scripſit autem volumina contra eos, qui Filium Dei opus, aut creaturam affirmabant. Vide Athanaſ. in epiſt. de ſententia Dionyſij contra Arianos. fol. 345. m.

Victorinus Epiſcopus *Pictauienſis*) Victorinus Martyr Pectouionenſis Epiſcopus. Pectouio vrbs Norici, vel Superioris Pannoniæ à Tacito, Ammiano vocatur; à Ptolomæo verò licet corruptè Πετόβιον pro Πετοβίωνος,

Ioannes *Climachus* quod latinè ſonat *ſcholaſticus*) Climacus. Scholaſticus. L. ideſt gradatus, quia librum xxx graduum, per quos ad perfectionem aſcenditur, ſcripſerat. Claruit circa tempora Conſtantini, Conſtantij, & Conſtantis) cum Ioannes Climacus in quarto gradu Ioannis Caſſiani auctoritate vtatur ad ſua confirmanda; locandus omninò eſt poſt Caſſianum, quem habes infra fol. 26. a. Lat.

Hidelfonſus Toletanæ ſedis) locandus eſt infra poſt Iſidorum Iſpalenſem, cuius diſcipulus fuiſſe ſcribitur à Iuliano Pomerio. tom. 1. Sur. 572. L

Cum beatiſſimus iſte præſul Hidelfonſus librum de Virginitate) Vide Concilium Francofordien. tom. 3. 217. vbi alio nomine, niſi adſit error, appellatur, & item Paulinum Aquileienſem Epiſcopum contra Felicem Vrgolitanum, & Eliſandum Toletanum Epiſcopos orthodox. p. 1122. L

Didymus Alexandrinus) Poſt eum locandus eſt Phœbadius, ſeù Febadius, qui infra fol. 38. a. Sabatius ſcribitur hùc transferendus ex Hieron. in Catal. Lat.

Baſilius Cæſarienſis Cappadociæ Epiſcopus. Claruit ſub Valentiniano, & Valente anno 380.) Moritur Imp. Gratiano. Hieron. in Catal. Amphilochius in vita Impp. Valentiniano, & Valente anno 5. Sur. tom. 1. f. qui fuit anno Dom. 368. atque is annus idem eſt, quo iàm cum Patre Valentiniano imperabat in occidente. Certum autem eſt Baſilium Epiſcopum eo anno fuiſſe, quo Iulianus Imp. in Perſas profectus eſt, qui anno Dom. fuit 363. octo autem tantum annos præfuiſſe Eccleſiæ Gregorius eius frater in Macrinæ vita prodidit tom. 4. 368. Quare ante annum Dom. 371. vel eo ipſo anno mortem Baſilium obijſſe certum eſt, quo autem anno nondum certò comperi. Lat.

Poſt Baſilium locandi ſunt duo ſcriptores, nimirum, Cyrillus Hieroſolymæ Epiſcopus ſæpè pulſus Eccleſia, & receptus ad extremum ſub Theodoſio Principe, octo annis inconcuſſum Epiſcopatum tenuit. Extant eius Κατηχήσεις, quas in adoleſcentia compoſuit: Hier. in Catal. Pacianus in Pyrenæi iugis Barcilonæ Epiſcopus caſtitate, & eloquentia, & tàm vita, quàm ſermone clarus, ſcripſit multa opuſcula, de quibus eſt Κέρβος, & contra Nouatianos: ſub Theodoſio Principe iam vltima ſenectute mortuus eſt. Hier. in Catal.

Gregorius Epiſcopus *Emiſſenus*) Nyſſenus. L

Eutropius Monachus) Proſper Aquitan. lib. de promiſs. & prædict. Dei, par. 3 promiſs. 38. eum paganum appellat; nam verba auctoris hæc ſunt: Eutropius quoque præpotens plurimum, anima, & mente paganus, cum in cõtumeliam Eccleſiæ edictum obreptitiè ab Archadio Imp. Chriſtiano ſculperet, vt ſi quis ad eam confugeret etiam ab altari ſublatus pœnas lueret ampliores: diuino iudicio ſuæ ſententię prior ipſe propinatus eſt, offenſam, quippè, prædicti regis incurrens ad eius refugium, quam oderat cõuolauit; quem ſancta mater pietatis gremio ſuum excepit inimicum, cui per vene-

rabi-

rabilem ſacerdotem Ioannem impetrans veniam oſori, & ſuperbo vitam contulit, & ſalutem. Quæ verba facilè Eutropio noſtro conuenire poſſunt; nam quæ videntur in alijs iàm excuſis Eutropij Codd. hunc ab infidelitatis, aut gentilitatis nota vindicare (vbi, ſcilicet, Ieſum Chriſtum Deum & Dominum noſtrum vocat) ea in alio codice deſunt omnia. Quare fieri poteſt, vt Pauli Diaconi opera, & induſtria multa addita Eutropio fuerint, inter quæ ea maximè ſint, quæ notaui. Itaque res diligenter expendenda eſt; nàm quod hic ſcriptor conſularis vir vbique in exemplaribus notetur, neminemque alium conſulem legimus Eutropium, quem ſemel cum Valentiniano 3.ann. Dom. 387. & iterum cum Manlio Theodoro ann. Dom.399. videtur aſſeri vnum, idémque eſſe. At verò Suidas vtrunque diſtinguit, alterum Italum hiſtoriç ſcriptorem, Theodoſij Imp. procuratorem; alterum Eunuchum, & Archadij Imp. cubicularium, cui id ipſum, quod Proſper narrat contigiſſe ſcribit. Idcircò dubium niſi ità ſolui non videtur poſſe, vt dicamus notas illas. V.C. non viri conſularis; ſed viri clari, vel clariſſimi ſignificare. Raphael Volat. Antrop. lib.16. ex Ptolomæo Lucenſi ſcribit Eutropium Presbyterum Afrum Auguſtini diſcipulum huius hiſtoriç ſcriptorem fuiſſe, ac præterea duas epiſtolas ad ſorores virgines ſcripſiſſe refert Gennadius in Catalogo, qui neque Afrum fuiſſe, neque prçter duas epiſtolas quidquam ſcripſiſſe teſtatus eſt. Quarè vndè Ptolomçus hauſerit adhuc querendum eſt. Suidas Sophiſtam Italum fuiſſe prodidit. L

Eſytius Presbyter, & Monachus)Iſychius.L

Ambroſius Epiſcopus &c. De vocatione gentium lib.2.) Extat liber in Bibliotheca Vaticana, in quo ſub nomine Proſperi Aquitani libri duo de vocatione gentium iàm multis ſæculis apparuerunt; & nunc cum reliquis Proſperi libris typis excuſi ſunt. L

In Epiſtolas Pauli lib.14.)Qui non tribuuntur Ambroſio à Doctis.

Alia quoque nonnulla edidit, quæ ad notitiã meam non venerunt) Aug. lib 2. cap.4. Retract. citat librum Ambroſij de Sacramentis, ſiue de prophetia. Et lib.4. ad Bonifacium contra duas Epiſtolas Pelagianorum c.11.affert teſtimonium Ambroſij exponentis Eſaiam, appellatque illius opus.tom.7.L

Claruit ſub Theodoſio)Anno Dom.381. Syagrio, & Eucherio Conſul. interfuit Concilio Aquileienſi. Creatur Epiſc. ann. Dom. 369.moritur ann.398.creato poſt Syricium Pont. Anaſtaſio Indict. 11.L

Philaſtrius Epiſc. Brixienſis) Philiaſter ſcribitur in actis Conc. Aquileienſis. L

Ioannes Monachus,& presb. Damaſcenus &c Claruit ſub Theodoſio deuotiſſimo Principe anno Dom. 390.) Claruit poſt Leonem Iſauricum, qui imagines ſuſtulit circa annum Dom. 720 Hunc eundem errorem ſecutus eſt Nauclerus. vide infra, & Alphõſum de Caſtro contra omnes hæreſes lib.6. vbi notaui, Theodoſius Imp. qui poſt Anaſtaſium antè Leonem Iſauricum regnauit intelligendus eſt. Claudius Eſpenceus de Euchariſtiæ Sacram. lib.1. cap.2. & 4. duos facit Damaſcenos. Vndè verò id nouerit, non indicat: putò itaque eum cum Trithemio hoc, multiſque etiam alijs lapſum occaſione nominis Theodoſij. L

Epiphanius Cypri Salaminæ &c. De *nonagin:a* hæreſibus) octuaginta. L

Hieronymus Presbyter, & Monachus &c. De octoginta quatuor hçreſibus)Auguſt.eſt.Lat.

De fide, & conuerſatione Chriſtianorum) Hunc non habemus. Ex hoc tamen libello citat ſemel, atque iterum quædam Marinus Solomonius in lib.de Principe. L

In Hieremiam) Vſque ad 33.cap. ſcripſit, cætera eius non ſunt, ſed Rabani Mauri. L

Moritur randem ſub Honorio, & Theodoſio Principibus Anno Domini 422. Indict.5.) Hieronymus in c.3. Habacuc ita ſcribit. Cum adhuc eſſem puer, & in grammaticæ ludo exercerer, omneſque vrbes victimarum ſanguine polluerentur, ac ſubitò in ipſo perſecutionis ardore Iuliani nuntiatus eſſet interitus &c. Vndè colligitur anno Domini 363. (nàm in eum cadit Iuliani cædes) ſi puer adhuc erat, id eſt, & ſummam pueritiam attigiſſe illum credamus, annum 14. ætatis agebat, mortuuſque eſt an.4 2. Cæterum, vt ipſemet fatetur in Catalogo Scriptorum, vbi de ſe ſcripſit anno 14. Theodoſij Imper. Iunioris tum vertente ſcribebat, fieri non poſſe, vt annum ætatis ſeptuageſimum tertium tranſgreſſus fuerit, vt eum natum An. Dom. 349. teneamus, mortuum verò, quo anno notatur, id eſt, 422. Indictione 5. qui annus vigeſimus Theodoſij Iunioris fuit, qui cum Honorio patruo imperauit. Satis igitur clarè videtur in eius ætate colligenda negligentes fuiſſe Scriptores, cum ſi ijs terminis initium, & finem eius vitæ circumſcribi æquum ſit, neceſſario conſequatur, annum ad ſummum ſeptuageſimum quintum attingere vix potuiſſe. Ad examinandum id quoq; ſimul eſſe, cum Damaſus Papa ann. Dom. 332. obierit, qui fieri potuerit, vt is Hieronymi verſionem ſacrorum bibliorum probarit, cum vix trigeſimum annum ageret Hieronymus, cum ille ex humanis exceſſit, opuſque illud longo ſtudio, meditatione, & ſumma prudentis viri, ac matura diligentia, & iudicio

perfe-

perfectam omninò eſſe probabile ſit. L.

Rufinus Monachus &c. *de ſua fide* ad Laurentium Epiſcopum) In ſymbolum Apoſtolorum. L

Ioannes Epiſcopus Conſtantinopolitanus &c. *In epiſtolam Pauli ad Hebræos*) In omnes epiſtolas Pauli. L. Moritur 6. kal. Februarij an. Dom. 411.) Metaphraſtes in vita eius ſcripſit obijſſe die 14. Septemb. ità quoque Niceph. lib. 13. c. 37. Socrates verò 18. kal. Decemb. an. Dom. 407. Honorio VII. & Theodoſio II. Coſs Impp. Augg. L

Seuerianus Epiſcopus *Gaualenſis*) Gabalẽſis. L

Ioannes Caſſianus natione ſcyta &c. In quibus etiam apud interpretem venuſtas eloquij conſpicitur) At hoc Docti negant cum latinè ſcripſerit. L

Rogatus à Leone Archidiacono poſtea Romanæ vrbis Epiſcopo) ex epiſtola Caſſiani ad Leonem apparet manifeſtè Leonem Summũ Pontificem iàm tùm fuiſſe, cum illum ad eiuſmodi ſcriptionem hortatus eſt. L

Scripſit aduerſus *Neſtorem* hæreticum) Neſtorium. L

Moritur tandem an. Dom. 435. Si verum eſt eum ſcripſiſſe tempore Leonis Papæ, mortuum ſerius exiſtimamus; cum Leo Pontifex creatus ſit an. Dom. 440. & mortuus ſit an 461. L

Auguſtinus Epiſcopus Hipponenſis &c. Moritur an. Dom. 430.) Biennio poſt obijt ſecundum alios, quamquàm Scoti opinio mihi videtur verior. L

Maximus Epiſcopus Taurinenſis &c. Claruit ſub Archadio, & Honorio Principibus an. Dom. 420. & ſub Theodoſio iuniore moritur) Si is eſt, vt omnino puto, qui ſub Euſebio Mediolanenſi ſubſcripſit epiſtolæ Leonis Papæ confirmatæ in Chalcedonenſi Synodo non potuit antè an Dom. 453 mori. Vide epiſtolam Euſebij poſt epiſt. 52. Leonis Papæ, vbi Maximus inter alios loco ſeptimo ſubſcripſit Imperij Martiani ann. 2. Lat.

Siricius Papa natione Romanus) At hic antè Innocentium, & Anaſtaſium rexit Eccleſiã; quare ſupra antè Hieronymum locandus. L

Theodoricus Epiſcopus vrbis) Theodoretus. Vide Gennadium apud Hier. tom. 4.

Oſius Epiſcopus Cordubenſis) Senem fuiſſe Oſium in Synodo Nicęna arguit Synodus Sardicenſis, quæ in Imperij Conſtantis annum vj cadit: vbi cum ſenior eſſet primas dixit ſententias, eaſque omnes ſecuti ſunt. Quare fieri non poteſt, vt poſt Conſtantiũ, qui anno Chriſti 361. obijt, & imperauit an. 30. Oſius mortuus ſit, cum antè obitum Conſtantij planè hic ipſe fateatur eiuſdem fraude deceptum obijſſe. L

Idacius Lemicę Hiſpaniarum vrbis Epiſcopus) Extant libri tres de Trinitate contra Arianos editi tom. 5. Biblioth. S. S. Patrum. L

Leporius presbyter) Huius Leporij epiſtolam magna ex parte habes apud Io: Caſſianum lib. 1. c. 5. de Incarnatione Domini. L

Paſcaſinus ſiciliensis [v] Epiſcopus) lilybetanus. L

In quo vna cum Sanctis Patribus numero *ducentorum*) ſexcentis triginta. L

Petrus Epiſcopus Rauennatis) Chryſologus cognomine dictus eſt, quod aureo dicendi, ſcribendique lepore, & gratia maximè polleret. L

Sabatius Epiſcopus Prouinciæ Gallicanæ) Dictus Phœbabius, vel Febadius ſupra locandus fol. 16.

Saluianus Maſſilienſis Eccleſiæ presbyter) Epiſcopum fuiſſe ſcribunt alij. L

De preſenti iudicio lib. 5.) Habemus de vero iudicio, & prouidentia Dei ad Salonium Viennenſem Epiſcopum libros octo iam editos. L

Claudius Epiſcopus Viennenſis) Claudianus aliter. L

Victor Epiſcopus Capuanus &c. Vnum Euangelium ex quatuor) Non ſcripſit Victor id opus; ſed Tatianus Alexandrinus, cui addidit Victor præfationem, & numeros, & opus in latinum ſermonem vertit. L

Fulgentius Epiſcopus Ruſpenſis &c. Mythologiarum ad Catum presbyterum) Hic liber non eſt Fulgentij Ruſpenſis, ſed alterius Carthaginenſis, vt ex ſtyli diuerſitate clariſſimè patet. Quid enim poteſt, aut legi, aut excogitari diſſimilius omni ex parte? Quare ſi liber hic Fulgentij eſt eiuſdem, cuius Superiores, Iuuenis hæc ſcripſiſſe neceſſe eſt; quod indicant & argumentum rei, & perſona, ad quam ſcribit: non enim poſteaquam Epiſcopus factus eſt hæc eum ſcripſiſſe, ad preſbyterum præſertim, vlla poteſt ratio perſuadere. Lat.

Anaſtaſius Papa ſecundus &c. Inteſtina cum fecibus à Deo percuſſus effudit vt patet 19. Diſt. can. Anaſtaſius) Et hic cum Gratiano fallitur. Vide Pighium hierar. lib. 4. cap. 8. & Hoſium contra Brentium. L

Benedictus Abbas Caſſinenſis &c. Moritur ergo Sanctus Pater Benedictus ſecundum hanc Mariani ſupputationem vltimo anno Mauritij Imp. videlicet 601.) Mariani Scoti opinio ex eo falſi argui poſſe videtur, quod Gregorius Papa, qui Monachus Ordinis S. Benedicti fuit, geſta Benedicti in lib. Dialogorum ità deſcripſit, vt multò antè Pontificatum eius omnia geſta fuiſſe appareat. L

Ennodius Epiſcopus Ticinenſis) Ennodius Diaconus Romanæ Eccleſiæ ſub Symmacho Papa ſcripſit apologiam, quam inſcripſit defenſorium pro Symmacho Papa, & duarum Synodorum ab eo habitarum, quam legimus

mus

mus Concil. tom.2. Floruit ſub Anaſtaſio Imp.

Dionyſius Abbas Romanus &c. librum quoq; Gregorij *Emiſſ ni)* Nyſſeni. L

Gregorius Epiſcopus Thuronenſis &c. Auiti præſulis *Iuernorum*) Aruernorum. L

Admannus presbyter, & Abbas) Adamnanus, ità enim ſcribitur à Beda lib.5. hiſt. Anglican. c.16. 17. 18. tom.3. & deinceps.

Beda Monachus, & presbyter &c. Moritur ſub Leone Imp. ann. Dom.7 2.) Vide an fieri poſſit, vt hoc anno moriatur, qui libro de Vernali Æquinoctio ſcripſit ſe ſuperſtitẽ an. Dom. 776. tom.2. & lib. epitomes hiſtoriæ Anglorum ad annum Dom 766. texuiſſe ſe tradidit tom.3. Quæ ſi vera ſunt, non poſſunt, vera eſſe quæ hic legimus. L

Bonifacius primus Archiepiſcopus Moguntinus &c. A Gregorio Papa *Primo*) ſecundo. L

Ioannes Monachus, & presbyter cognomento Chryſoras) Vnum, atque eundem fuiſſe Ioannem Damaſcenum, qui hic deſcribitur, & ſupra fol. 20. ſcriptus eſt, omnes boni ſtatuunt. Erroris anſam præbuit Theodoſij Imp. nomen, qui non vnus, ſed multi cum fuerint, non facilè occurrit ſcriptori properanti quis eſſet. L

Alcuinus, ſiuè Albinus Monachus) Habemus hodie opus inſcriptum de diuinis officijs titulo eiuſdem Albini. L

Paulus Monachus Caſinenſis cœnobij v ordinis) qui Diaconus nuncupatur. Lat.

Codex Vaticanus de Longobardorum hiſtoria Pauli foroiulienſis nomine prænotatur. L

Eſhardus Cancellarius Caroli Magni) Eginardus aliter. L

Ioannes Scotus Monachus) Refertur à Roberto Bellarminio tom. 2. Controuerſ. notatus inter primos hæreticos in Sacramento Euchariſtiæ.

Hincmarus Archiepiſcopus Remenſis &c. claruit ſub Carolo Magno, & Ludouico eius filio Impp. anno Dom. 800.) Non potuit hoc tempore clarere, cum Nicolao Primo legamus Concilium apud Sueſſionum coactum contra Hincmarum, & Coepiſcopos, qui in depoſitione Rothaldi Epiſcopi coniurarãt,& extat hodiè excuſum Conciliũ,& epiſtolæ multæ Nicolai in Appen. Biblioth. SS Patrum. Lat.

Anſegiſus Abbas Lobienſis &c. Statuta Eccleſiaſtica Caroli lib.2. Leges mundanas eiuſdem. lib. 2. Statuta Eccleſiaſtica Ludouici lib. 2. Leges mundanas eiuſdem lib.2.) Hi ſunt libri capitularium, qui ſæpè citantur ab Iuone, & Gratiano. L

Bertramus Presbyter, & Monachus &c. De Corpore, & Sanguine Domini) Damnatus eſt hic libet ann. 1559. in Catalogo Pauli IV. Pont. L

Ioannes Diaconus Eccleſiæ Romanæ, ſcripſit ad multorum ædificationem ad Ioannem Papam *Septimum*)Octauum. L

Vitam Gregorij Papæ Primi lib.4.) Volaterranus lib.22. Ioanni Octauo Papæ tribuit opus vitę Gregorij Papę libris quatuor explicatam. Quærendum vnde hauſerit Ex Platina fortè, qui idem prior ſcripſerat in Ioanne Nono. Aloiſius Lipomanus 3. part. tom.7. cum agit de Limonario eandem cum Platina ſententiam ſequitur. L

Notgerus Epiſcopus Leodien &c. Præfuit ſub Lothario Imp.ann.850.)Lib.2.& 4. de Viris illuſtribus Ordinis S. Benedicti locat hunc eundem ſub Otone Primo Ann. Domini 790. L

Ambroſius Ansbertus Monachus &c. Claruit ſub *Arnoldo* Imp.) Arnulpho aliàs. L

Regino Abbas Prumienſis &c.Claruit ſub Arnoldo Imp. ann Dom.910.) Chronica ſua pretexuit vſq; ad aduentum Otonis Magni Romam ad Ioan. Pont. XII. ideſt, ad ann. Dom.963.vt ex ipſo, & Sigiberto clarè colligitur. L

Entrandus Ticinenſis Eccleſiæ Diaconus) Luitprandus. L

Guimundus Archiepiſcopus Auerſanus) Hic poſt Lanfrancum infra fol.65. locandus,cui Vrbanus II. qui creatus eſt anno 1088. epiſtolam ſcripſit, cuius extat aliqua pars. in can. ſanè quod ſuper.24 quæſt.2. L

Algerus ex ſcholaſtico Monachus) CumAlgerus citet multa,quæ in Lanfranco ſunt certum eſt poſt Lanfrancum ſcripſiſſe, vt etiam Guimundus fecit. L

Leo Papa Nonus &c. *Bruno* antea vocatus) Baunon aliàs. L

Ad Conſtantinum *Monacuum* Imperat.)Monomachum. L

Humbertus Monachus Tullenſis &c. Ad confutandas hæreſes Gręcorum,adeo Nicetam pectoratum) Vide quæ notantur apud Gratianum diſt 31.c. omnino. L

Lanfrancus Archiepiſcopus Cantuarienſis) Ex ſcriptis Guimundi Auerſani Archiepiſcopi cõſtat Lanfrancũ præceſſiſſe nàm lib.1.& 2. contra Berengarium citat, laudatque Lanfrancum Algerius quoque poſt Lanfrancũ, quare hic vtroſq; præcedit cum Berengario coram cõgreſſus ad Palinodiam canendam compulit L

Petrus Damiani ex Monacho &c Qui exemplo Magni Gregorij Antiſtitis) At nihil tale Gregorius fecit. L

Anſelmus Epiſcopus Lucenſis) Extat ingens volumen decretorum,vnde Gratianus multa ſumpſiſſe videtur. L

Theophilactus hic deſideratur Bulgariæ Archie-

chiepiſcopus, qui ſcripſit ſub Alexio Comneno circa annum 1080. quod ex oratione eius ad Alexiũ,notauit Samb. in comment. ad Acta Apoſt. L

Antè Iuonem Carnotenſem deſideratur Iſidorus Mercator, alias Peccator, qui opus Canonum collegit ante Iuonem, à quo citatur p.4.cap.107.& Gratian.diſt.6.c. Placuit. L

Iuo Epiſcopus Carnotenſis &c. Pannormiam. *lib.*10.) libri octo tantum editi, qui fortaſsè ijdem decem ſunt.Lat.

Thomas Valden. lib.de Sacramentalib.tit.2. c.16. citat Iuonem Carnot. lib.Chronicorũ contra hæreſes Claudij Taurinenſis Epiſcopi. Vide Alfonſum de Caſtro lib.2. contr. hær. in verbo Adoratio.

Scripſit etiam volumẽ magnum decretorum, & canonum partibus 17. diſtinctum, quod Iuonis decretum dicitur. L

Poſt Theodoricum Abbatem deſideratur.Euthymius Monachus Zigabenus his temporibus ſub Alexio Comneno Conſtantinopol. Imp. floruit, ad quem orthodoxæ fidei Panopliam contra omnes hæreſes diligentiſſimè ſcripſit,& in quatuor Euangelia, & item in Pſalmos breues commentarios, ſiue magis ſcholia collegit ex aliorum ſcriptis, ideſt Baſilij, Gregorij, & Chryſoſtomi. floruit circa ann.Dom.1080. L

Rupertus Abbas Tuitienſis) Vide vitam S.Eliphij ad Albanum Abbatem S. Martini intra Coloniam Agrippinam tom.5. L

Gratianus Monachus *Bononienſis, ſiuè Claſſenſis*) Cluſinus Tuſcus. L

Claruit ſub Henrico IV. ann. Dom. 1120.) Moritur ann. Dom. 1151. vt ex eius ſepulchri inſcriptione Bononiæ in Monaſterio S.Proculi videri licet. L

Petrus Lombardus Epiſcopus Pariſienſis) Petrus Lombardus creatur Epiſcopus Pariſienſis poſt annos octo, quàm Gratianus moritur. Quare potuit in libros ſententiarum multa ex Gratiano accepta referre. L

Poſt S. Franciſcum Ordinis Minorum Inſtitutorem deſideratur. Conradus Abbas Vrſpergenſis Chronicon opus ſcripſit vſque ad annum 1228. quod opus extat, & multa continet circa tempora diligenter examinata. L

Petrus de Vineis natione *Theutonicus*) Campanus ex vrbe Capua plebeius.Vi de Dantẽ cant.13.Infernij vbi lege Chriſtoph.Landinum n.97. B.98. A

Euſtachius qui & Bonauentura) Eutychius F. vt latino vocabulo reſpondeat. L

Guillelmus Duranti Epiſcopus *Minatenſis*)Mimatenſis. L

Egidius Roma ▾ Ord. Fr. Eremitarum) De familia illuſtri Columnia.

Deſideratur Ptolomæus Lucenſis Ord. Prædicatorum, qui hiſtorias Pontificum vſque ad annum vltimum Clementis V. ideſt,ann. Dom. 1314. ſcripſit in hęc incidit tempora Volat. Anthropologia. 214. B

Hambaldus natione Romanus) Annibaldus. F

Matthæus de *Aquaſponta*) Aquaſparta Tudert. Diœc. L

Poggius Florentinus Philoſophus &c. *Dionyſium* Siculum & alios multos) Diodorum. L

Antonius Ord. Fr. Prædic. Archiep. Florent.) Antoninus. L

Ioannes de Turrecremata Ord. Fr. Præd.&c.) In libros Decretorum. L

Hermolaus Barbarus natione Venetus &c.Demum Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus Cardinalis)Hoc nunquam legitur factum. L

Ioannes Andreas Epiſcopus Alerienſis &c.Moritur ſub Frederico Imp. III. & Innocentio Papa Octauo ann.Dom.1493.) Innocentius moritur ann.Dom.1492.die 28 Iulij: quare ſi Io. Andreas viuo Innocentio obijt, prius obierit neceſſe eſt.

Ioannes Britannicus ex palatiolo &c. In *Statiũ* quoque lib.1.) Horatium. L

Poſt Ioannem Camerarium de Dalburgiocandus. Amodeus Hiſpan. natione ex familia Franciſcana minoris obſeruantiæ vir miræ ſanctitatis, reformatorque religionis tempore Xiſti Pontif. IV. ſcripſit quædam more prophetico, quæ vulgo non ſunt permiſſa legi, propterea quod reuelationibus à Deo,vel Angelis ſibi credita aſſerit Volater, 242 b. L

Laurentius Bonincontrius &c)Scripſit de ortu Regum Neapolit Item commentarios in Manilij Aſtronomica. L

In Additionibus.

Marianus natione Romanus &c. Qui cum eo *exquireret* comparari)quiret. F

Hieronymus Ferrarienſis Ordinis Prædicatorum &c.In Florentino foro cum ſocijs duobus arſit) Vide hiſtoriam in actis publicis bona fide deſcriptam à Ioanne Nauclero, qui fortè ſolus veritatis ſtudio rem totam diligenter perſecutus eſt. L

Guillelmus Copus Baſilienſis &c. Profeſſionis antiſtitis *non* ſibi peperit) nomen. L

Dominicus de Flandria Doctor clariſſimus eiuſdem Ordinis *Bononienſis*) <F

Obijt præſidente in Cathedra Petri Alexandro *Octauo*) Sexto. L

Obſeruationes, & Annotationes in B. Fulgentij Epiſcopi Ruſpenſis opera.

Editio Baſileæ ex officina Henricpetrina *Anno* 1566.

Cenſurā Latinij in Fulgentium vide vbi ſupra in Obſeruationes Io: Trithemij. §. Fulgentius, notatum fuit.

Poſt Eugippi opera, ſiue Theſaurum innenies homeliam Fulgentio inſcriptā de Charitate tom. 2. quæ videtur eiuſdem credi poſſe, cum ſtylum eius plurimum redoleat. L

Bertrandus, qui de corpore, & ſanguine Domini ad Carolum Regem ſcripſit citat Fulgentium in libello de fide, & refert integrum cap. 19. libri de fide ad Petrum Diaconum, qui eſt inter Auguſtini opera. tom. 3. L

In Præfatione.

Sed *illo* me debere fateor, in quo me reddere) illud. L

Quod vtique Beatus Paulus hæc loquens fidelibus *euidentior*) euidenter. L

Quod non accepiſti. v Quid gloriaris, quaſi non acceperis ?) Si autem accepiſti. L

Miſericordiam ſe profitebatur *itaque* conſecutum) vtique. L

Et quantò magis eum debitorem) Et quantò amplius donat, tantò magis eum debitorem. F

Qui non ſolum meum nomen ſub *Fotiani* erroris nota) Photiniani. F

Ad Monimum de Prædeſtinat. lib. 1.

Modulum propriæ prauitatis *agnoſcere* ſub illo vno) agnoſco. F

Ipſa veritas illuminat, ipſa adiuuat, v confirmat) ipſa. F

Quod autem ex eo non eſt, opus eius *itaque* non eſt) vtique. F

Faciatis in vobis, quod placeat coram ſe) Faciens. L

Gratia autem *de* vita æterna in Chriſto Ieſu) Dei. L

Iſta eſt fidei, illa *ſpei*. Dicit autem Paulus, qui nunc per fidem ambulamus, non per *ſpem*) ſpeciei. L ſpeciem. L

In illa, quippè, immobilitate conſilij ſui ſecundū *bonumplacitum*) beneplacitum. F

Creator *ille* iam feciſſe dicitur, quod in creatura mutabili) illud.

Propterea de ſolo v dignè dicitur) Deo. F

Gratis *ſeruabit*, gratiſque perfecit) ſeruauit. F.

Tunc illi ibunt in combuſtionem æternam. v in vtriſque ergo) Iuſti autē in vitam æternam. L

Sic erat in præſenti opere Dei bonus v in prædeſtinatione eius eſſet) vt. F

Scito *quam* malum eſt tibi, & amarum reliquiſſe Dominum) quia. F

Quid reddendum præſciuerit, & *qui* donandum.) quid. L

Præſcire *etiam* potens eſt *autem* quę ipſe non facit) autem. etiam. L.

Recte defendit *fide*, & copioſo ſermone) fideli. L

Latoris renouet ſtudium temperies diſtincta librorum) Lectoris. L

Ad Monimum lib. 2.

Et *pertractam* continet, & ſolutam, ita vt pleri-que) pertractatam. L

Vt aut Patrem fateamur Abrahæ viſum, *vt* certè conſentiant) aut. L

Super populos linguam in progenies eius, *&* innocent omnes) vt. L

Sacrificium ſibi oblatum *ſacrificare* non poſſit) ſanctificare. L.

Quia ſi minor, *itaque* inferior, & ſi inferior, vtique minor) vtique. L

Quod v quibuſdam ſeu plus, ſeu minus inſunt) in. L

Quo Iudas Apoſtolus ſine hoc ſpititu euidenter, oſtendit) Quos. L eſſe. F

Per Spiritum Sanctum diffuſam, in ea cuſtodit v ipſam Eccleſiam) per. F

Sed v qui ſaucium commendauerat, promiſerat ſe redditurum) quia L

Et fieri quidem poteſt, vt & *a* nobis quiſpiam, & alius alio exponat) < F

Inferiora bicamerata, & tricamerata facies *eam*) <. L

Vt ab imo ſurſum v tertia conſurgeret habitatio) verſus. L

Et ſi quid *aliud* ſecundum fidem ciuitatis huius intelligi) melius. L

Ad Monimum lib. 3.

Cupiens ſibi reddere quod *deb. am*) debebam. F

Credendum quidem apud Patrem eſſe, non in *patrem* eſſe) Patre. L

An cum eum reddimus, *&* *eum* in nobis habemus) an cum L

Cum accepit poſtquam autem *reddit* apud ſe habere iam deſtitit) reddidit. L

Non ſolum extra corpus hominis non fit; ſed *ne* corporis actio fit) neque. L

Etiam ſi ad exteriorem hominem cogitatio pertineret; quanto magis intra ſe *cogitatur*) cogitat. F

Quo vtique non exterioris, ſed interioris)

Quod vtique non in exterioris, ſed in interioris. F

Et alium Paraclitum dabit ᵛ vobiſcum in æternum) vobis, vt maneat. L

Et ne hoc *vel in* filio aſſignare, audiant in eodem loco) velint. L

Quæ derelinquit doctrina adoleſcentiæ, & teſtamenti diuini *obita* eſt) oblita. L

Et cum apud inferos eſt ᵛ inferno eſſe) in. L

Dicitur *enim &* nobis, quia in Deo viuimus) & de. L

Et in Deo eſt Verbum Deus, qui de Deo naturaliter natus ᵛ) eſt. L

Liber Arianorum contra Orthodoxos &c.

Adauctum eſt quod non extrinſecus, ſed ex Deo natum eſſe) Adiectum eſt quoque. L

Deludibrium eſt credere ex tribus partibus Deũ vnum conſtare) Ludibrium. ∽:

Dicitur de eis, quod *ſi* credendns eſt vnus Deus) ſic. L

Liber contra obiectiones Arianorum &c.

Adauctum eſt quod non extrinſecus, ſed ex Deo natum eſſe) Adiectum eſt quoque. L

Ergo cum quotidie iſta fierent ᵛ à ſæculo facta) quæ. F

Nec beneficij noſtri Saluatoris *exiſtimans* ingrati) exiſtimemur. L

Quod per vitam factus eſt filius, & lux oſtenſus hominum) Per quod vita. L

Vapor eſt autem virtutis Dei, & manatio quædam *charitatis*) claritatis. L

Reſponſio. Vera fides nunquam *ſuperflatus*) ſuperfluas. L

Sicut enim Patrem alium *filium* dixit) filius. L

Et pro temporum, cauſarumque opportunitatibus profeſſione fidei *reſeritur*) Sed reperiantur. L

Quis autem dubitet ita Deum per naturam ſuam *totam* videre) totum. F

Et multi dormientium in terræ foſſura *in operatione* exurgent) < F

Et verus Deus ᵃ patris ſubſtantia denegetur) de. L

Nullis fraudibus *ac* proprijs, aut alienis decipitur) aut. L

Quem in cœlis ᵛ omneſque Virtutes adorant ſemper, & laudant) Angeli. F

Tu autem ᵛ iudicas fratrem tuum, aut tu quare ſpernis) quid. F

Ad Traſimundum Regem lib. 1.

Qui errore, ſeu *tempore* poſſeſſus ſilendo non adſtruit.) torpore. L

In quantum *facultatum* diuinitus accepimus) facultatem. L

Et perpetuitatẽ immenſam *creaturam* putauerit) creaturarum. L

Vel hominem ᵛ quis audeat negare perfectum) de matre. F

Quanto ſalutis *mutetur* æternæ diſpendio) multetur. L

Et induit nouum ᵛ eum, qui ſecundum Deum creatus eſt) hominem. L

Veroque hominis filio, *minus* perſpicientium tenebratur) minuſque. F

Naturæ *malignam* ſibi mendaciter fingit) mali, quam. L

Nam quia opus ᵛ vinculo tenebatur diabolici operis) Dei. F

Qui revera homo ſaluari non potuit) Quia. F

Qui dicit ſe in *Chriſto* manere, debet quemadmodum ille) ipſo. L

Et *exultauit* anima mea in Deo, *qui* induit me) exultabit. quia. L

Sequuturus in corpore, qui non præceſſit *in corpore*) capite. L

Si vos filius *liberauit* tunc verè liberi eritis) liberauerit. L

Chriſtus *pro nobis* relinquens) paſſus eſt pro nobis, vobis. L

Cum Dei ſit proprium non ſolum ᵛ peccare) non. L

Vndè debuit per omnia fratribus *ſimulare*) aſſimilari. L

Si ergo in eo, quod tentatus eſt *qui* tentatis auxilium donat) & F

Vtrum ᵛ à Deo non fuerit facta, an peccato) quod. F

Quo nonnunquam totum ſignificatur à *patre*) parte. L

Totum hominem deſignaret paulo poſt *identidem* dicit) ibidem. L

Secundum diuitias gloriæ ſuę virtute *corroborati*) corroborari. L

Euangelium Ieſu Chriſti ᵛ Dei) filij. L

Hinc etenim cum ex authoritate diuina Iudęos informans) Hic. L

Præterea iucundatum eſt cor meum, & exultauit lingua mea) Propterea. L

Cum omnes in radice *vniat* communio circumplecteretur) vitiata. L

Perenni bonorum *profeſſione* priuatus, forſan angelico fuit) poſſeſſione. F

In imam, perpetuamque cernitur deuolutam *miſericordiam*) miſeriam. L

Quia de ipſo Hieremias dicit Magnus eſt, & non habet finem) Notabis Hieremiæ eſſe adſcripta quæ Baruch eius ſcriba prodidit cap. 3. L

Quam de pectore viui fontis *bibebat*) biberat. L

Non autem ambigitur vero principio nihil *alterius*) anterius. L

Et licet vtraque vera in vno Chriſto *ſubſtantiam*) ſubſtantia L

Nullum diuinæ Natiuitatis ᵛ habuiſſe, vbi ſem-

piterno

piterno patri) initinm. L

Idcirco non ſolum filio ᵛ anterior , ſed ᵛ æque-uus dicendus eſt locus) non. F. nec. F

Quodnam non vbique ſubſtantialiter eſt, *ſiu:* in malis non eſt) Quoniam. F. ſi. F

Quodammodo ergo *non* videt omnia Deus , & quodammodo quædam non videt) < F

Omnia , quæ habuit propter infirmitatem *finiret*, & ſolam infirmitatem) finiſſet. F

Nec petitionem commendandam *Deo cum vultuoſa*) modeſtè Deo tumultuoſa. O

Non tantum de factis , ſed & ᵛ verbis, & ᵛ cogitationibus noſtris) dc. de. O

Conceptas *inrra ipſas* adhuc clauſi pectoris *latebras* intuetur.) in ipſis. O. latebris. O

'*Quo* conuerſi eſtis ad Deum à ſimulacris, ſeruire Deo viuo) Quomodo. L

Secundum ipſius Domini præceptum credentes *vbi* cognoſcimus) vbique. L

Si tota Trinitas adeſt ad *ſignificandum* , ecce vbiqne mirabiliter) ſanctificandum. L

Ad Traſimundum lib. 3.

Vt ſi qui nunc vſque *ſpiraliter* de Deo nequeunt cogitare) ſpiritaliter. L

Si eum ab vnigeniti nomine , nobis quoque tributa communio) ſic. L

per hoc quod dicit ſumus non *conditur* in genitore natiuitas) confunditur. F

Et poſtmodum *perfectum* , immutabilis factus ſtatum plenæ perfectionis) perfectus. L

Sicut *à* Nathanaël loquens, quem ſcripſit Moyſes, inquit) ad. L

Quod autem dubitatur olei nomine Spiritum Sanctum demoſtratum) Quid. F

Sicut Deus *ſicut* Chriſtus in homine nomen hominis ſumpſit.) < L

Chriſtus in *Dei* vocabulum deitatis accepit. Nam ſi non ex *coniunxione*) Deo. coniunctione. L

Nec turbationem potuit in *animi* morte ſentire) amici. L

Et veritas diuinæ naturæ , *quia* Chriſtus templum ſui corporis) qua. L

Sed in Chriſto triſti , & paſſo licet *deitate ſeparare* non poſſet patiens) à deitate ſeparari. F

Paſſionemque toto deputandam Chriſto , officiorum naturalium veritate) vt. F

Vt *vllo* peccati caſu , nullo infirmitatis quatiantur incurſu) nullo. L

Domine quid eſt homo , *niſi* quod memor es eius) < F

Sicut voluntaria ſuſceptione triſtitiæ ad hoc cognoſcatur animam) Sic. L

Gaudium quoque in ſua Saluator anima *mea monſtrauit*) demonſtrauit. L

Poteſtatem habeo ponendi eam , *ſed* poteſtatem habeo iterum ſumendi) &. L

Chriſtus ſurgens à mortuis iam non moritur, *&* mors ei vltra non dominatur) < F

Quis autem ignoret Chriſtum *nec* diuinitate, ſed in ſolo corpore mortuum) non in. F

Attendenda eſt *Apoſtol rum* virtus præclara dictorum) apoſtolicorum. F

Sic Paulus ſcribens Romanis *potuit* dicens de Deo) poſuit. L

Annunciauimus coram ipſo vt *pater* vt radix in terra ſitienti) puer F. ὡς παιδίον ſicut pueri , habent Cyprian. lib 2. cap. 13. ad Quir. & Lact. lib 4. c. 16. Hieronymus ex lxx vertit puerulum. Ipſe Fulgen virgultum. Cyrillus exponit campum , & planiciem , vel agrum: vt ſit πεδίον. Auguſtinus legit virgultum tom. x.

Propter quod tradita eſt in morte anima eius, & inter iniquos) Propterea. F. mortem. F

Vt iuſte peccati ſupplicium lueret, qui Deo *iſto* iniuſte peccaſſet) iuſto. F

Nolite expaueſcere in *feruorem*, *quia* ad tentationis vobis ſit. *Nolite pauere.*) feruore, qui. F. < F

Qui adhuc tanquam viuentes in mundo *diſcernitis*) decernitis. F

Nam ſi commortui ſumus , & conuiuemus, ſi ſuſtinebimus) ſi. L

Donans *vobis* omnia delicta, delens quod aduerſus nos erat) nobis. F

Exuens ſe *carne* principatus , & poteſtates traduxit) Mirum vndè hauſerit hanc lectionē , cum Græci omnes legant ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχάς: ipſe legiſſe videtur τὴν σάρκα. Ita etiam infra alijs in locis. L

Igitur & qui ſuſcitauit ſemetipſum & ſuſcitatus eſt , Chriſtus ᵛ) eſt. F

Quia ſicut in eo quod *in* ſe fecit , ipſe dignatus eſt fieri) ∽ 1

Et cum eum veritatem carnis denegant accepiſſe) < F

Eſt in nobis charitas Patris , qua dicit Paulus) de. L

Ego autem in *mul itudinem* miſericordiæ tuæ introibo in domum tuam) multitudine. L

De Coniugali debito. Epiſt. 1.

Scilicet non ſolum quid in ſe coniugalis *amulxtioni* qualitas) commixtionis. L

Reformetur Baptiſmatis Sacramento , cuius *opere* prius formatur) ope. F

Si qua *nunc* potuit eſſe deuotio. Neque enim) tunc. F

Veru tamen non peccet virgo, quæ nubit) verum & ſi. F

Quàm ſit autem malum, quamque ſollicitè *effugiendum.*) fugiendum. F

De precio agri *quemdam patrem* infideliter ſubtrahentes) quandam partem L

Qui vtique feciſti hoc non hominibus mentitus

tus es, ſed Deo) Quia. F. locus non integrè ſumptus. L

Tenorem veſtræ *dilectionis* cum Dei timore ſeruate) deuotionis. F

Fernicium non teneat, nulli detrahat, cum amicis fidem teneat) ∽: L

Vt diſciplinam ſuæ domus exiſtimet *negligentiam*) negligendam. L

At ſic & quando iuſtitia perſequitur culpam) Ac ſi quando.

Quàm diuitias colligendo ˅ dum filijs tenaciter ſubſtantia colligitur) ne. F.

Ad Gallam de conſolatione Ep. 2.

Vtramque triſtitiam non minus opere docet, quàm *retributionem* diſceretam) retributione eſſe. L

Tales ſunt qui ˅ viuunt, vt cum audierint vocem filij Dei) ita. F

Non habebunt ſpem, nec in die *magnitudinis* alloquutionem) agnitionis. L. Inſolens quidē; ſed exquiſiti, & ſubtilis verbi *ἀγνώσεως* interpretatio L

Faſcinatio *autem* nugacitatis obſcurat bona) enim. F

Caſtitas coniugalis, & *honeſtatis* verecundiæ tenax) honeſtas. F

Vt non ſolum in hac vita cum hominibus *debeant continue*) maneant. F. ∽:

Conſiderantes veſtram in timore caſtam conuerſationem, *qua inſit*) quarum ſit. L

Non ſunt monilibus *commenda*, ſed moribus) comendæ. L

Sed comprimat ad timorem, qui non *attendat* carnis concupiſcentiam) accendat. L

Qui non *illicet* ad concubitum, ſed excitet ad profectum ex quo cordis compunctio, ˅ carnis libido naſcatur) iliciat. L. non. L

Quæ autem verè vidua eſt, & deſolata *ſperauit* in domino) ſperat. L

Ad meritum *tibi* ſanctæ operationis accendat) tibi. L

Erat Iudith bona aſpectu & formoſa facie valdè, & prudens corde, & bona intellectu, & erat honeſta valdè) Non ſunt verba propria eius loci, neque ea quæ ſequuntur. L

Qui tibi demonſtrauit rectam viam, *& ipſe* tibi ductor) erit. L

Ad Probam de Virginitate. Ep. 3.

Spiritualibus virtutibus *præditum* arbitraris te tanquam expertem) præditam. L

Quippe Chriſtus offenditur, *ſeu* quando debita ſeruitus) < F

Niſi *et* nos duceret *nos* inuicem libera charitate ſeruire) nobis. F

Romanis ait: *reddens hoc dabat*. Teſtis enim eſt Deus) < F

A quo *ideò* gratia nullis præcedentibus meritis datur) igitur. L

Itaque cum *in* virginis nomen ex nomine viri deſcenderit) < L

Typice itaque à viro *dicitur virginis vocabulū, quia nomen à Chriſto ducitur*) ducitur virginis vocabulum, quemadmodum à Chriſto dicitur. L

Quæ diuini gratia muneris, virtute videtur originem vocabuli) à. F

Quia membra ſumus corporis, de carne eius) eius. L

Vt coniugium inter *zizaniam* deputemus) zizania. F

Eſt alia quanto occultiùs, tanto periculoſiùs) Et. F

Sollicita debet virgo ſemper *exultare* cautela) exuberare. F

Virgo, quæ ornatum *corpore* veſtis affectat animam ſuam) corporeæ. F

Non ˅ terrenis rebus, ſed in ipſis cœleſtibus aduerſarius tendit) in. F

Si qua enim *vero* virgo eſt Chriſti non poteſt Chriſto niſi) vera. L

Si ergo ſemetipſam comparet Virgo Chriſti) Sic. L

Incarnatus ſum, & humiliatus ſum nimis) Incuruatus. F. *ἐκακώθην* ideſt afflictus, malè habitus. L

Qui omnia bona, quæ *habet* gratuita largitate iam dedit) habes. L

Ad Probam de Oratione. Ep. 4.

Quamdiù in hoc mortali corpore *conſtituit* peregrinamur à domino) conſtituti. L

Magnæ igitur beatitudinis eſt ſi in præſenti *viuere* ſæculo) viuens. F

Ex *patre* ſubiecti, per culpam verò noſtram ſumus adhuc ex *patre*) parte. L. parte. L

Nec cogitationibus fatigabitur ſpiritus, ˅ laboribus macerabitur corpus) nec. L

Ad Eugypium Abbatem de Charitate. Epiſt. 5.

Et cum illud quod videtur ˅ ab oculis tollitur *ſi* ſanitas ineſt oculis) ſi. L tamen. L

Vt poſſit & charitatem *non* diligere, & dilectionem ˅ habere) < L. non. L

Si ergo alteri quiſquam malè velit *in quantum malè velit*, in quantum malè vult) < L

Voluntas autem vel bona, vel noxia non ex officio, ſed ex fine *ei eſt*) rei eſt. O

Quod eſſet ˅ multò meliùs ſciebat tamen manere in carne) ſibi. F

Charitatem igitur vtrobique dilexit, quam ſemper bona voluntate *ſperauit*) ∽:

Nonne tibi videtur apertè ˅ propheticis, atque Apoſtolicis dictis) de. L

Obſc-

Obſecro vt libros, *quōs* opus habemus, ſerui tui deſcribant) quibus. L

Ad Theodorum de Conuerſione. Ep.6.

Vt ignotus corpore *videar* epiſtolari tibi meā notitiam inferre ſermone) audeam. L

Qui reſpicit terram, & facit eam tremere, qui tangit montes, & *fumigabunt*) fumigant. L

Iam hoc eſt, quod eſſe poteſt ˅ cui naturaliter hoc eſt eſſe poſſe, quod ſemper *eſt*) niſi. F. eſſe. F

Hoc eſt quod ſolicitudinem fidelibus, humilitatemque commendans *permiſit*) præmiſit. L

Et ibi ˅ ſi fueris qui ſis, quique debeas eſſe cognoſce) qui. F

Ad Venantiam de Recta Pœnitentia. Ep.7.

Ipſe eſt charitas, quæ credentes perducit ad Deum) Ipſa. F

Et verè malorū profunditas necat, *ſi* quos deſperatio indulgentiæ) < F

Indigentiæ aliquid relinquitur, cuius deſiderium in *nobis* ſatiatur) bonis. L

Derelinquat *ergo* impius viam ſuam, & vir iniquus cogitationem ſuam) < L

Pleroſque ſub *vna* ſpe indulgentiæ in peccatis diabolus tenet) vana. L

Aut *cui* iubetur, vt de præteritis deprecemur, vt nobis dimittatur) cur. L

Infirmitatibus corripit, anguſtijs *eripit*, vt qui in ſanitate corporis) erudit. F

Ita fit vt *·ua* nobis abutendo ſanitate infirmitatem peperimus) qui, vel quia. L

Nolite ſperare *iniquitatem & in rapina* nolite concupiſcere) in iniquitate. F. rapinas. L

Nullatenus deſperemus *timentes* domini fidele promiſſum) tenentes. L

Nec conſeruauimus, neque fecimus ſicut præcepiſti nobis ˅ eſſet) vt benè nobis. L

Omnia quæcunque feciſti nobis, *vt bene nobis*, in vero iudicio feciſti) < L

Et nunc ſequimur in toto corde. & timemus ˅ faciem tuam) te, & quærimus. L

De Fide Orthodoxa ad Donatum.

In qua *tamen* quiſque creſcit, quantò magis quod verum) tantum. L

Sine cibo paſcatur ˅ tamen à ſinu matris Eccleſiæ non receſſerit) ſi. L

Quam vitam nec ille poſſidebit, qui permanet in *fidelitate*) infidelitate. L

Naturaliter *verum* eſſe Deum, ſummum, verū, & bonum) vnum. F

Inuitæ *ſeruitutis* ſubiugare *contendunt*) ſeruituti. F. contendant. F

Conſequenter dicant filium *hac* dominum ſuū eſſe, nec Deum) nec. L

Vt nouerit creaturæ non *debere* ſeruitutis obſequium) deberi. F

Æqualis eſt Patri, & Filio Spiritus Sanctus quia omnium fidelium membra vnum templum *habent*) habet L.

Nec Sacramento redemptionis ſit aliquatenus *nominandus*) renouandus ∽ ;

Sermo de Confeſſoribus.

Venit non *manifeſtari, ſed manifeſtare*, & dare animam ſuam) miniſtrari, ſed miniſtrare. L

Vnicuique *ſic* Deus diuiſit menſuram fidei) ſicut. F

Vt auaritiam calcet, vt ˅ perfectionis culmen tota mentis intentione feſtinet) ad. L

In æternum ignem cum diabolo *eiuſmodi* angelis damnabuntur) eiuſque. L

Habet iſte apud Deum patronos ˅ quia cum *domino*) pauperes. Videtur aliquid deeſſe. L Dominus. L

Vt oppreſſo *velaminis* iuſtitiæ dumtaxat, defenſionis auxilium impendat) velamine. F ∽ :

Lumbos *veſtros* ipſe præcingat, lucernas noſtras ipſe ardere faciat) noſtros. L

Sermo de duplici natiuitate Chriſti.

Deus Pater genuit de ſe ipſo, per quod *anima* creauit ex nihilo) omnia. L

Quid Deus hominem dignatus eſt prærogare) Quod Deus homini. L

Sermo de laudibus Mariæ.

Natiuitas Domini noſtri Ieſu Chriſti) Auguſtinus eundem habet totidem omninò verbis ſerm. 11. in Natiuit. Dom. tom. 10.

Deus per Angelum ad Mariam *pertulit* verbū) protulit Aug.

Angelos ſermone eiecit, & Chriſtum virgo concepit) Angelus ſermonem eiecit. Aug. fecit. L

In *auguſto* corporis membro ſuſtinuit) anguſti. Aug.

Plena ſunt viſcera, & nullum nouit *contagium* Virginis conſcientia) < Aug.

Quia per ipſam à ruina *patria* maledictionis probatur) primæ. F

Sermo de S. Stephano.

Quæ nec *frementium* ſæuitiam formidauit, nec lapidantium) frementium. L

Per charitatem pro lapidantibus orabat ne *puniantur*) punirentur. L

Nec tamen ˅ videt correptionem aliqua verborum auſteritate ſeruere) ſi. F

Sermo

Sermo de Epiphania.

Sed nec illis pueris, *aut quod* nocuiſti; imò inſcius) aliquid. F

Non inuenitur in numero paruulorum morientium, quia ipſe expectatio gentium) eſt. F

Morietur ergo ſicut vnus & quidem) Videtur locus mancus. L

Ad Petrum Diaconum de Incarnatione &c.

Cap. 1. Victor, Scholaſticus; *Vorontius*, Vindicianus, Ianuarius) Vocontius. F.

Fotinus, *qui dvult Deus*, Fulgentius, Fœlix.) QuodvultDeus. L

Cap. 2. Per vnitatem perſonæ in *quam* formam ſerui accepit) qua. F

Cap. 3. Quod indubitanter diuinis credere, *atque* iubemur oraculis) < F. aut deeſt aliquid.

Cap. 4. Vt miſericors Dominus, & iuſtus *iniquitatibus* humanæ veſtigia deleturus) iniquitati. L

Cap. 6. Eſſe ſe æqualem Deo *&* ſemetipſum exinaniuit.) ſed. L

Cap. 8. Vt prius iuſtificati per fidem mortis resurrectionis Filij Dei) &. L

Totus hic accipiendus eſt homo, *idem* anima rationalis, & caro) ideſt L

Cap. 9. Ex Deo non eſt, & hic, Antichriſtus) eſt. L

Cap. 10 Ecce ego vobiſcum omnibus diebus vſq; ad conſummationem ſæculi) ſum. L

Magnus eſt, & non habet finem, excelſus, & *non menſus*) immenſus. F. ἀμέτρητος. L

Videndo Deo gloriam futuræ reſurrectionis exhibeat) ad. F

Cap. 11. Propterea neque in paſſionibus *ad* illa humanitate) ab. L

Ipſe humani generis conditor, & redemptor, opifex.) &. F

Cum idem *ſi* vnus filius in Trinitate cum Patre) ſit L

Cap. 12. Etiam per corporis mortem vitæ præſentis *mu re ur*) multaretur. L

Cap. 17. Tamen gratiam diuinitus datam gentibus, quàm) tàm. L

Tunc enim verè, rectèque *at* eius hoc velle cum *eum* gratia) erit. F. eum. F.

Cap. 18. Sed in ſe *nobis ipſo* gentium magiſter oſtendit dicens) ipſo nobis. L

Fidem ſuam, & charitatem gratiæ *deſignare* non deſiſtit) aſſignare. L

Cap. 21. Quod ea in ſcriptura præparari *dicit* à Domino) dicitur. L

Cap. 23. Ipſe tamen omnipotenti bonitate poteſt vitiatam *ſatiare*) ſanare. L

Cap. 24. Vt caro noſtra *quantum* viuificatur ab anima) quamdiù. F

Cap. 25. Quoniam omnes ſcient me *à maiore vſque ad minorem*) à minore vſque ad maiorem. L

Cap. 28. A quibus ſancta ſcriptura humanæ curioſitatis *exercet* audaciam) coercet. L

Cap. 29 Itane vero rerum ordo credi, putariue *permittitur*) permittit. L

Poteſt ergo praua voluntas ex *te* bonitatem gignere) ſe. L

Velit quidem, facere *ante* nullatenus poſſit) tamen. L

Cap. 31. Omnes *itaque* dixit, ſed quoſcunque Dominus aduocauerit) vtique. F

Hanc *omni* diſcretionem, quam fidelis debet intellectus) omnium. F

Statim quoſdam *omnes* homines exceptis alijs *intimare*) < F. intimaret. L

Omnes iſtos *ita ne* omnes per Adam in condemnationem) vtique. F

Et Angelos eius per *ſpiritum* creatos eſſe neget) ipſum. L

Vita verò noſtra voluntatis eius eſt *donem*) donum. L

Mythologiarum ad Catum Presbyterum.

Alius eſt hic Fulgentius Placiades Carthaginẽſis ab hoc Ruſpenſi Epiſcopo; nàm ſtyli indicium clariſſimum eſt. Quid enim poteſt aut legi, aut excogitari diſſimilius omni ex parte? Quare iuuenis hæc ſcripſerit neceſſe eſt, quod indicat & argumentum rei, & perſonæ, ad quam ſcribit. Non enim poſteaquam Epiſcopus factus eſt, hæc eum ſcripſiſſe ad Presbyterum præſertim, vlla poteſt ratio perſuadere. Lat.

Neque illam maritum Phędriam in tumulũ duxit) Phædram, quæ. L

Quibus me *Galeatici* quaſſauerant impetus) Galogetici. L

Qua ſpumanti gurgite Tinctas hauſtu muſico) Irrorat loquacis nymbi. L

Quod *ce ni:* paſtorali) cecidit. aliàs.

Fabula de nouem Muſis. Gutturis fiſtula, quæ tereti *meatum* ſpiritalem præbet *ex curſu*) meatu. F excurſum. F

Et pulmo, qui velut *aereus* follis concepta reddit, ac reuocat) aeneus. F.

Fabula Phaëtontis. In Eridano flumine *equis* durandum, emittunt) aquis L

Fabula de iudicio Paridis. Aut rapina ſuccenditur, aut liuoribus *rancidatur*) rancidatur. L

Fabula de Iunone. Sicut enim paruus *ſtellarum* caudæ curuamen concauans) ſtellatum. L

Fabula Promethei. Flammantis animata vegetare vaporibus *quam* ferulam) clàm L

Fabula Vlyſſis, & Syrenum. *Syrenus* græcè tractoriæ dicuntur) Syrenes. L

Fabula

Fabula Perdicis. Pluſquam etiam videns *Conthyroletas* ſuos, ideſt, Acteonem) Contheroletas. Σvθηρολέτας. L

Fabula Pſyches. Quibus tres addunt *carmen vltro metantem*) carnem. L

Fabula Orphei. Orpheus dicitur ὡραιοφωνὴ: ideſt, optima vox) ὡραία φωνὴ. L

In auriſpicinis aliud eſt fibrarum *particularumque inſpectio*) particularumque. F

Effectus *vero* rationem reddere non potuit) veram. L

Obſeruationes, & Correctiones, in S. Paulinum Nolanum Epiſcopum.

Coloniæ 1560. apud Maternum Cholinum.

Ex D. Hieronymi Epiſtola.

Canere in *dogmatibus* quod in cubilibus cognouiſſes) domatibus. Luc. 12. ἐπὶ τῶν δωμάτων. L

Ad Seuerum epiſt. 1.

Tu vero potiore tui parte, quàm manſeris ſolo corpore domi reſidens) Tu vero ſolo corpore domi reſidens potiore tui parte, quàm manſeris. F

Reſpuens patrimoniorum onera, *ſeu* ſtercorum) ceu. F

Quia bonum eſt viro (vt Propheta *tacens*) & ſedere ſingulariter) canit. F

Viſitati enim medica omnipotentis manu *in ſpem* ſanitatis) < F

Communis patroni *Dominedin mei felicis* excipiam) Dominedij mei Felicis. L

Cum vos ſimul, & viciſſim complexos omnes merito dicam *conſcientibus* vobis) concinentibus. F

Sed fretus, & *nexus* in Chriſto, quia virga eius, & baculus) niſus. F

Ipſe ſtatuet, & immaculatam, & inoffenſam *vitam* tuam) viam. F

Vni Deo debitum ᵛ, homini cuilibet, ne dicam miſerrimo peccatori *deferre*) defer F. < F

Longo internallo *loquar* obliuiſcor impoſitum finire ſermonem) locorum. F

Ep. 2. Quamquam tu in opertis literarum promptuarijs, *&* ſuper tecta) quod. L

Hæc enim nobis *dicitur* nimio tuæ vnanimitatis affectu) dici. F

Tua falſis vituperationibus *muniens* arguam te) minuens. L

Sed non habentibus *habens.* Domus tuæ hoſpes es) habes. F

Sed vt mercennariatus vel inquilinus *manes* ſtipēdium) < F

Sanè conſidera ipſas, de quibus nobis adrogas *perfectione*) perfectionem. F

Quod à diebus Ioannis vim patitur *&* à diripiētibus) < F

Exuamur oneribus aduerſis, vt *medicis operibus* induamur) ∽ :

Et fide non *ficta ſerta* inſerit, & affigit Deo, vt nihil extra Deum amans) ∽ : ſe ita. F

Et per aſpera itineris *anguſto muniti* pede tutus ingrediar) anguſti munito. F

Et qui *non* lege ipſa iuſtitiæ iuſtiores) nos. F

Ep. 3. Nec ſufficit literarum ad nos *editione* mutare, niſi gratiam ſermonis tui) editionem. F

Verè *recognouimus* in eo Sanctorum formulam beatorum) cognouimus. F

Fabam intriuit *panicio*, quo citiùs ſenatorium poneremus faſtigium) panico. F

Quamuis ex parte nobis pepercerit fabam tantum milio, *panicioque*) panicoque F

Lentem quoque, & ordeum, & viciam miſcuiſſet in cumulum, *vt* æſtuantibus) ni. F

Quaſi repugnante coctura fatiſcens rimis *ola* crepitaret) olla. L

Intulit nobis multo nidore catina *infumantia*) fumantia. F

Ep. 4. Quibus ſuper capillos capitis multiplicaris animam habemus *impexam*) implexam. F

Denique capillaturam illius pro iniquitatum mole deſectam etiam tonſuræ neceſſitas *indicata*) indicata. L

Superpoſuerunt iniquitates *meas* caput meum) meæ. F

De quo dicitur caput eius vt aurum *caz*) Codex Vaticanus lxx. habet κεφάζ hoc loco. Danielis autem caput x. habet ὠφάζ. Hebræi inter auri genera, vel nomina *Faz* habent. Ambr. de obitu Valent. & ſerm. xv. in Pſalm. 118. v. 1. Cephas habet ab Aquila petrā, à Symmacho lapidem aurum interpretatum. Amb. de Spiritu Sancto lib. 2. in prologo. Lat.

Qui Abraham *patrem* corpore magis, quam ſpiritu gloriantur) patre. F

Ep. 5. Et ignauiam quaſi pecus molle proſternis; *ætate* vitæ iſtius) & à te. L

Quod quidem nobis nihil proderit *nihil minus*) nihilo. F

Cuius *ſupellectili* pulchra ambiunt, & ingenij tui floribus comunt) ſupellectilia. F ∽ :

Et eandem molam ægra, & impari manu verto *priſtino* focius) piſtrino. L

Ep. 6.) Hæc Epiſtola videtur primum locum tenere debuiſſe, ideſt, antè quinque præcedētes; nā conſtat tempore priorē illis fuiſſe. Lat.

Etiam ſuis in euangelijs *ore*, & venena in colloquijs) ∽:

Talibus autem velle purgari ideſt eſt quod *poſſe* Chriſtum) ∽:

Eos autem, qui ſanam doctrinam non ſuſtinēt) fuge. F

Sed credo ipſius ordinatione *correctus* & presbyteratu) correptus. F

Data igitur ceruice in iugum Chriſti video *maiore*

 iore

lore me meritis) maiora. F

Ep. 7. Epiſtolas, quas per noſtrum illum *in-ſpiritalem* monachum) ſpiritalem. F

Ep. 8. Cæcet videntem *meum*, *ne* videam vanitatem, & illuminet) me, vt non. F

Ep. 9 Ferens *indefectus*, ac referens commercia literarum) indefeſſus. F

Sed vt aſſeruit de Narbonenſi, vbi fratri *poſthumino* occurrerat) poſthumino. F

Modicæ fidei *tempor:* reuomendus ab his, qui ſaporem *ſocietatis*) tepore F. ſatietatis. L

Sanctæ Melaniæ ſpiritali v via comitem verè ſanctum) in. F

Ep. 10. Adijciens nomen ex *inſtbulis*, quod proculdubio in Hebræis eſſet inſigne) ἐξ ὑπ- μείας ∽ :

Siue ignara *male* ſecurus infantia, miſerabili ludo) mali. F

His edocta docimentis non *finiri* ſeculo fragili) fidere. F

In Iſaac *exercitum* in ariete formatetur, cum & agnus ille) exertum. F

Vnam ſalutem, de qua cius omnia æſtimentur *operam* prædicabo) opera. F

Hæc erat princeps, vel particeps cunctis pro fide *inſlentibus*) ſtantibus. F

Vidimus gloriam Domini in illo matris, & filiarum itinere *quidem in eo*) ∽ :

In iſtis tamen diuitibus *eadem die* de maternis boni) ∽ :

Ep. 11. Quam modo apud Primuliacum *noſtrum* maiorem priore condideris) noſtrã. infra ep. 12.

Quod nobis bonũ benedicta Melania ab Hieruſalem munere Sancti inde Epiſcopi Ioannis attulit) De Melana, & Baſſa, ſic enim ſcribuntur a Nicephoro lib. 14. c. 52. Laur. Sur. tom. 1. vitarum Melanæ vitam à Græco forte ſcriptam, & latinam factam habet. Vide Pallad. Lauſica c. 117. vſque 214. Atqi inde diſces Melaniam hãc auiam fuiſſe eius, quod à Surio refertur. Lat.

Sed propter meritum fidei quam auditur receptam. *factu* probatis) facto. F

Paſſus eſt, vt reſurgeret: ſurrexit, vt regnaret: iudicatus v vt iudicaret) eſt. F

Cum Hieroſolymã agnoſceret nomine v conregnabat) videntur deeſſe verba ∽ :

Itaque in toto baſilicæ ſpatio *ſolus* in ſui ceſpitis ſpecie virens permanet) ſolum. F

Illicò inter *expectatores* ſuos rediuiuus inceſſit) ſpectatores. L

Sine dubio ad ipſam fabricam egerentibus reuelata *eſt*) ∠ L

Quotidie *diuiduam* ſumentibus, & ſemper *totam* venerantibus) diuidua. L. tota L

Ep. 12. Ita in hominibus eodem loco mixtis *ſi diſcerpent* meritis) diſcrepent. F

Aula duplex tectis *vt* Eccleſia teſtamentis) ∠ F

Infantes *niueos* corpore, corde, habitu) niueo. L

Cura ſalutiferis imbuit ora cibis) Pura. L

Qua perpetuum tibi hoſpitem in ea *clarum* largitus eſt) Clarum. L

Presbyter hoc tegit, ſed membra *caduco* ſepulchro) caduca. L

Et dum caſta pio referuntur munera Chriſto) Vt. F

Qui meritis titulum nominis *æquiperat*) æquiparas. L

Siue patrũ finibus recumbas, dominine ſub ara Conderis, aut ſacro paſceris in nemore.

Qualibet in regione poli ſitus, aut paradiſi.

Nota Sanctorum animas pluribus locis excipis ſed poetica potiùs, quàm verè dicta puto. L

De qua *bonori* quatuor fontes meant) ſonori. F

Quaſi *diatritam* ſpeciem ab vtraque in vtrunq; ſpectantibus præbet) diatreta. L

Egrediamur iam Nolana hac Baſilica, & in Fundanam tranſeamus. *Fundis*) Fundi. F

De terrenis in terra *laborem* molieram) labore. F

Potens eſt dominus *conteret* Sathanam ſub pedibus noſtris) conterere. F

Quod *vnam* amicitiæ communis ſpe præſentię) vnum. L

Ep. 13. Iam occaſionibus non requirens toto) ∽ :

Reſcribendi tamen ex vrbe facultas non fuit, *quem* vix decem dies) quam. F

Et tibi forſitan mens fortior, & anima robuſtior, aut potens) Sed. F

Ad Delphinum *Epiſcopum Epiſtolæ Quinque.*

Ep. 15. Delphidium. Sic enim vocat Sigonius lib. 10. hiſt. Imp. Occid.

Ep. 16. Quia & ſi vna illa, qua reſcripſimus ram prolixa, vt ſufficiat) Hæc epiſtola non extat. L

Qui eſt ignis cõſumens ſuum ignem *agnoſcatur* in nobis) agnoſcat. F

Ep. 17. Vt reſpiciat v cęlo, & viſitet vites iſtas quas plantauit dextera ſua) de. F

Ep. 18. Tranſiuimus per ignem, & aquam, & induxiſti nos in *refi gerio*) refrigerium. F

Ad Amandum. Ep. 1.

Ep. 20. Vt pro eo infirmitati noſtrę compatiaris, & orandi *abore*) labore F

Vt roſcido pietatis eius *lumine* in tenebris ardentibus æſtuantes) flumine. F

Otioſæ fidei partem cum infidelibus *ponit*) ponet. L

Sed pacem Chriſti, quæ cum Deo *conſerit*) ∽ :

Per interuentum mediatoris, qui eſt pax noſtra, *quia* fecit) qui. F

Ep. 21. Tu tamen deſiderium ſermonis mei potiùs quam tædium *cupias*) capias. F

Solu-

Solutis Deo linguis ſignificans *locutura*) locuturam. L

In menſura, *qua* menſurauit nobis Dominus, noſmetipſos metiamur) quam. F

Qui etiam terrenarum rerum, ſuæque naturæ neſcij *inſcrutantur*) ſcrutantur. F

Iniquitati obnoxia miſcens *aqua* vinum) aquæ. aliàs.

Nunc ſanè Marinum portitorem huius epiſtolæ commendamus) Hunc. F

Vnum de *Aligonenſi us* dignamini mittere cū epiſtolis) Aligonenſibus. F

Ep.24. Iſte & Euangeliſtis cæteris vel ab humano Saluatoris ortu *velato ſpico*) vel à typico. L

Baptiſtæ præconio Euangelium reſurectionis *exorſus*) exorſis. F

Ep.25. Nec iam *modio, ſed mod co* vino vti, quo non venter) modico, ſed modicè. F

Inebria ad ſobrietatem ſpiritali crapula ructantem Deo hymnum) In ebria. F

Ad Victricium. Ep.2.

Ad hunc Victricium extat epiſtola Innocentij Primi num. ſecunda Concil. tom. 1. quæ data eſt Honorio Aug. VI. & Ariſtonato VV CC. Coſs. ideſt, anno Dom. 404. cum, vt veriſimile videtur, nuper Victricius creatus eſſet Epiſcopus. Lat.

Ep.26. Et triumphauit poteſtates aduerſarias carne ſua) in. F

Ep.27. Per tuam ſanctitatem à Domino luce gaudentes *corde* aſpera) corda. F

Quem tenui antehac ſpiritu fides veritatis afflauerat & potiſſimum) te. F

Apoſtolorum quoq; *præſentia* meritum tuæ ſanctitatis adduxerit) præſentiam. F

Excuſſis illico oculis cæcitate percuſſus eſt) ∽:

Fructum Deo fœcunditate tuæ terræ *efferens*) referens. F

Ad Aprum Epiſcopum. Ep.3.

Ep.28. Totamque *ſapientiam vanitate* ſpiritu celſiore deſpiciens) ſapientiæ vanitatem. L

Vbique ſe gentium *voluntate* circumferens) volitante. F

Ep.29. Eruca eſt in folio ſedens, *quæ* decuſſa) qua. F

Ep.30. Nec *idm* ſcholaſtico magis quam diuino ſermone) tàm. F

Vel impendia, quibus paſſim diuitem pauper *repaſcere*) paſcere. F

Pro vita tua deficit, vt in tua vita *reficiatur*) reficitur. F

Inſalutaris damni auarior, quàm lethalis lucri) ſalutaris. L

Sed *tuis* potius operibus, quàm damnoſis auaritiæ quæſtibus) pijs. F

Quia quis aut *inutilis* conducet operarios) inutiles. L

Ad Florentium Epiſcopum.

Ep.31. Non iuxtà meritum *malum* faciens, ſed ſecundum diuitias) meum. F. ∽:

Ad Alethium Epiſcopum.

Ep.32. Quantum in te mihi à Domino adiutorium *conferam* agnoſcerem) conferatur. F

Aut enim nullus mihi de *inſpirantia* ſiccitate) inſipientiæ. F

Quem vtinam orationes, & literæ tuæ ſæpiùs impenſæ mihi *exundarent*) exundanter. L

Itaque patronos animarum noſtrarū *pauperes*) pauperum. F

Et ſpiritaliter irrigans *in deprehenſis actibus* cōmixta ſupplens) indeprehenſis actibus. L

Et ad morſus edentium fragmina *ſubſitiua* depromens) ſubſeciua. L

Ipſam ſuperans *ciuitate pietatem* non dubitauit quantum in ipſo fuit) pietate ciuitatem. F

Et *fixis* gemino vtriuſque teſtamenti vnge veſtigijs) fiſſis. L

Credo videre bona Domini *in lumine* viuentiū) Videtur legiſſe ἐν αὐγῇ pro eo, quo nunc habemus ἐν γῇ. L

Hominem *reſuſcitatum* à mortuis, & oſtendit diſcipulis) reſuſcitauit F∽:

Suo velut quodam (vt ſic dixerim) *potente* continuat) ponte. L

De Gazophylacio Epiſtola.

Apparet non ad vnum quempiam, ſed ad multos ſimul potiùs dictam concionem, quam ſcriptam epiſtolam. Lat.

Ep.33. Neque tantùm ad ſpeciem videndi *iacet menſa. Eten m*) iacet. Menſa enim. F

Negligant pabulum inferre *proclini* tabida inopiſtabulo) procliuus. ∽:

Et non paſcentia fames *depaſcitur* animalia) depaſcetur. L

Qui vnum neceſſarium *vt illis* impendij ſumptum) vtilis. L

Nàm quo ille *indulgeret* extrinſecus bono, qui totus) indigeret. F

Propterea igitur frater tàm vberem tibi *obſtringere* debitorem) obſtringe. F

Nec *tripides*, nè cuncteris, nè parcas) trepides. L

Ad Macarium Epiſtola.

Ep.35. Nunc confeſſoris, & amici ſui *Domini mei communis* patroni) Dominedij. F

Et adflatibus diuinis *odorem* reclinati capitis puluinar habuiſſe) odorum. F

Sed ijs *omnibus*, quibus eum, & ſocij ſpreuerant) nominibus. F

Et miſit Angelos in circuitu eius, & factus eſt in ſalutem) ei F

In hoc ſene vno agere *dignatus* eſt, cum blandimento ſeruus) dedignatus. F ∽ :

Et ſene meo parone piraticam in terra agens occupaui.) Et ſine myoparone. F

Ad Ionium Clariſſimum.

Ep.37. Aut in naui *naufragorum* ęrumna capiatur) Naufragiorum. F

Et quia quantus eſt, bonitas, & ſapientia, & origo *orationis* eſt) rationis. L

Nihil niſi ratione conſtituit, & ad *materiam* ſuæ bonitatis creauit) memoriam. F

Voluntatem tibi potiùs in ſacris litteris parem, quam aut vocationem) < F

Quaſi illos patriæ *oblitteratores* de baccarum ſuauitate lothophagos) oblite ratores. L

Sed ad omnes rerum temporalium ſpecies nobis eſſe *lotofagos*) lotophagos. L

Quia liberatur homo illuminatus fide) Qua. F

Vt ordinem, atque menſuram ſui generis intelligens, *Deum* tantum) Deo. L

Patior *ex copia* tibi in noſtris quoq; ſtudijs poſſidendæ) & copiam. F ∽ :

In contentionibus eruditæ loquacitatis *aſſumptos*) abſumptos. L

Ad Sebaſtianum Eremitam.

Ep.39. *Quaſi* ſolitudo non ſit tua, *quem* nõ deſerta eſt) Quanquam. F. quæ L

Nec eſſet potens fidelium miniſtratio, *ſi* materiam miniſtrandi) n ſi. F

Ad Auguſtinum.

Ep.40. Charitas Chriſti, quæ vrget nos etiam abſentes, *licet* per vnitatem fidei) &. F

Vt te *præſtante* meritis officio ſociatus *æquaret*) præſtantem. F. æquarem. F

Ad Alipium.

Ep.42. Euſebij venerabilis Epiſcopi *Conſtantinopolitani*) Cæſarienſis. F

Promptiùs mihi paruit in hoc beneficio, quod tibi deferendum *iudicauit*) iudicaui. F

Ad Romanianum.

Ep.43. Si quem *tibi* dignum genuit in literis, hunc & ſibi dignè filium pariat) ſibi. F

Scripſi, ſi recipis, *ſuſcipiereDeo*) ſuſciperere. L

Ad Auguſtinum.

Ep.44. *Paulus* infra dicit: Ne occideris eos, ne quando obliuiſcantur legis tuæ) Paulo. L

Carmina Auſonij ad Paulinum.

Cum redditæ ſint mihi literæ tuæ oppido *quæ* literatæ) quam. F

Quod *de* tribus Suetonij libris, quos ille de regibus edidit) è. F. Suetonius libros tres de Cæſaribus ſcripſit, qui cum duodecim ſint, ſinguli quatuor tantum continent. L

Celum ſuperfluæ *expolitationis* adhibebo, magis vt tibi paream) expolitionis. L

Quos ad ſpatium lucubratiunculæ vnius effuſi) Quod. F

Paulini ▾ vſque mœnia Hebromanum loquor) ad. F

Tota illa familia hominis literati non ad Tullij *frumentaria*) frumentariam. F

Concinnatam *ambis* ſignatamque ad te epiſtolam miſi) iambis. L

Non cultor *eſt* inſtans, non arator guarus is) < L

Nec *Nodonæi* ceſſat tinnitus aheni) Dodonæi. L

Quarta *redituris* hæc iam meſſoribus æſtas) redit duris. L

Carmen Paulini ad Cytherium.

Niſi Chriſtus illum *ſeu* manu prænſum ſua) ceu. L

Sicut *recuſſis* fugit olim veſtibus) relictis. F

Sic hunc ▾ alta naue in vndas cernuum) ab. L

Nam liber vndis intra mare *exter* n aris) ∽ :

Et adlabantem portui ſenſit ratem) Vt. L

Vrbem hanc petentes *naufragij* caſum indicãt) naufragi. L

Magis coëgit quas *habenti* non dabat) auenti. L

Sed ſermo lapſus *decurrit* longius) decucurrit. L

Et ſicut ille vir *de* Ioſeph pius) Dei. L

Panegyricus de Celſo puero.

Pauper in *Abrahamo* diues in igne iacet) Abrahamo. L

B. Felicis Natalis Secundus.

Tandem exoratum eſt *inter* tua limina nobis) intra. L

Semper *eo* & terris te propter tutus, & vndis) ego. L

Natalis Tertius.

Limina cæratis adolentur odora papyris) Lumina. L

Natalis Quartus.

Te *reuelante* iugum Chriſti leue noſcimus in te) releuante. L

Adiurare malos, & ſacris *vellere* verbis) pellere. L

Carceris obſeſſi ſed *mox* diuina motantem) vox. L

Natalis Sextus.

Rem, victus, geminos (quod *ei* ſubſtantia) num. mos) erat. L

Tenderet æterni, *merito* ad conſortia regni) merita. L

Nec ſatis eſt *audiſſe* ſemel, iuuat vſque morari) adijſſe. L

Aſt illum placido *candentem* ęlſa volatu) ſcandentem. L

Adſpectata inſtar magnæ dant viſibus *vrbes*) vrbis. L

Duceus *ne* tacitis cœlat ſua gaudia voris) nec. L

Et referens denſas trahit ad ſua verba cateruas) Sed. L

Namque vides *quid* agas, tibi adhuc ſupereſſe; ſed in me) quod. L

Natalis Septimus.

Nubila triſtitiæ *ſicut* cognoſcat amicos) ſic, vt. L

Namque ſub hirſutis mutæ modo ſepibus errāt) Nām quæ. L

Occultaque manu cum *noſſet verberat* hoſtes) nox euerberat. L

Nutabat ſolitus *lignum* ſuſpendere funis) lychnum. L

Mergitur *plombum* tripes, & cauus illo) plumbum. ∽ :

Ergo *vidente* manum Chriſti, malè pendulus ille) videte. L

Cauta manus leuem trepido moderamine *molem*) ∽ :

Crimine, quem tunc pœna ferit *quem* ſoluere ſueuit) quum. L

Natalis Nonus.

Quis in aqua poſitis pecus aduocat, & *colſit eis*) ∽ :

Sic *animæ* ſteriles in nomine gratia trino) animas. L

Virgineo fœcunda *viro*, materque ſalutis) vtero. L

Dum virgis intenta tribus bibit viuida *verba*) verbo. L

Porticus *obſecro* fuerat priùs obruta tecto) obſcuro. L

Parta ſua cineris fraternum funus honorat) Parte ſui. L

Conteſtante Deo meriti *documenta* beati) docimenta. L

Magna, & in exiguo ſanctorum *corpore* virtus) puluere. L

Ingredere hæc *ſpalmis* recinens antiſtes, & hymnis) pſalmis. L

Natalis Decimus.

Atque *ad* Apoſtolici cineris virtute medelam) ab. L

Obſtantem ſimili bipatentibus *obyce* valuis) obijce. L

Depoſitoque *ſitum* reducem ſumpſere iuuentā) ſitu. L

Suntque ſimul veſtra ▾ noua: nec noua, nec veteraque) &. L

Deſerto veteris vitæ ſqualore, nouari) Deterſo. L

Veſtibus excuſſis puros vt corde *recuſſi*) ∽ :

Egerere eſt opus, & *primum* hanc euellere fibris) primam. L

Matriciſque ſuæ *cauſam* mala cuncta ſequuntur) caſum. L

Canticum, & Precatio Matutina.

Cœleſtes intrare plagas, & *mane* ſepulchri) inane. L

Sit ſatis antiquam ſerpens quod *prodidit* Heuā) perdidit. L

Obſeruationes in Aurelium Prudentium

Editio Lugduni 1553. apud Io: Torneſium.
Ex vita eius per Aldum.

Genere fuit Hiſpanus ex vrbe Cæſarauguſta, vt ex eo hymno colligimus) At in eo hymno Calaguritanum ſe videtur facere. L

Ex Pſychomachiæ Præfatione.

Attrita *baccis* colla liber erigit) boijs. L

Præfatio in Cathemerinon.

Oblitus veteris *Meſſalia* conſulis arguens) mę Suliæ. L

Hymnus antè cibum. Territat de grege candido) Territa de grege candidulo. L

Sanguine paſta *eus* cui cedit auis) Infra diſſyllabum fecit & corripuit. Hic monoſyllabum. L

Hym. ad Incēſum. Et de languidulis fota natatibus) Et de pinguidulis fota namatibus. L

Hym. ante Somnum. Liber *vacat* per auras) vagar. L

Hym. Ieiunantium. *Helias* tali creuit obſeruantia) Helia. L

Parum locuſtis, & fauorum agreſtium) Paruſi. L

Placare Chriſtum mos edēdi ſpernitur) At Chriſtus non dum natus erat. L

Periſtephanon.

Hym. in honorem Sanctorum Hemetrij &c.

Eſſe

Eſſe Chriſti *refugas*) perfugas . L

Hym.in hon. S.Laurentij. Violatur *aurum* integritas) auro. L

Quo corpus arctar debile) Quod. L

Acroma feſtiuum fui) Acroama. L

Myſteriarches *incidat.*) ∽ :

Qu d mox timere debeant) Quod. aliàs :

Errans *Iulica* cæcitas) Iula.V.C. Iuli.aliàs.

Carnalis, erupit *volens*) volans. L

Plebs ad tribunal curritur) Plebs in Sacellis rarior . L

Chriſti in Sacellis rarior) Chriſti ad tribunal currit. L

Clariſſimorum liberum) Chariſſimorum. L

Ablue vinclis ſeculi) Abſolue. L

Hym. in laudem S. Eulaliæ. Emicat indè columba *repens*) tepens. L

Nunc locus *Emerita* eſt tumulo) emerita. L

Hym.in laud.decem,& octo Mart.Res *cui* tanta eſt) vbi. L

Indè *vincenti* tua palma nata eſt) Vincenti. L

Pars ſemper inuictam mihi) Par ſemper inuictum mihi. L

Terere pœnam ſumere) Te rere. L

Hunc ᵥ laceſſe , hunc diſcute) tu . L

Inuictum ᵛ inſuperabilem) &. L

Sodomu nec latet cinis) Sodonuus haud. L

Vis vndè *rotis* ſumidi) roris. L

Hym. Beatiſs. Mart. Fructuoſi &c. At nè qnis ſocios *minor* ferirer) minis. L

Ac vilis gladiator enſe *euro*) diro. L ∽ :

Paſſio Caſſiani Mart. Qua parte aratis ᵛ ſulcis ſcribitur) charta. L

Quam qui profunda *perforata* viſcera) perforarat. L

Altar tepeſcit ore ſaxum pectore) Altare. L

Tunc quod petebam, quod *timebo* murmuro) timebam. L

Romani Mart.ſupp. *Eccleſiatenus qua* de ſacrarijs) Eccleſia,tenuſq. L

Quaſi citetur legibus *veſtri* reus) veſtris. L

Diſco, & dicauit florulentum *ſuccubam*) ſuccubum. L

Luat ſeueram victus, *& cantiniam*) ſcatiniam. L

Signo, *&* ſacello conſecrarir Herculem) aut. L

Quia quod ſub ipſa veritas ſignis patet) Quid. L

Cur ſine are nō fuit ludibrio?) cur ? ſi Nezrea. L

Clauam minari, ni colatur, creditur) Claua. L

Quos lana terret *diſcolor* in ſtipite) diſcolore. Hic verſus niſi ità legatur , pyrrichium in quarta habebit , quem ſenarius non recipit vllo in loco. L

Aras *offellis* obſecrare bubulis) ofellis. L

O fas priorum, *motis* ò priſci ſtatus) moris. L

Hoc ſanctum ab æuo eſt, hoc ab *auis* traditum) atauis . L

Chriſtum ſequuta patris *intret* gloriam) intrat. L

Inſtet , ruina quod reſoluendum eſt ruat) Inſtat . L

Nec diſſiat ignis, *&* fidiculæ ſæuiant) aut. L

Cum ſæpe morbos maior armet ſæuitia) ∽ :

Nodoſa torquet quos podagra, & *artheſis*) arthreſis. L

Putatur ferrum triſte *chirugos* meis) Putate . L. Chirurgos L

Hoc *prado* ſolum, quod peribit omnibus) perdo . L

Tamen ᵛ tenebris proferam claram facem) in . L

Sanus videbit, *lippos oclos* obteget) lippus oculos . L

Sed ſtulta mundi ſummus *eligit* Pater) elegit. L

Non deſtiterunt formam pingere crucis) Non deſtiterunt pingere hanc formam crucis . V. C. Non deſtiterūt crucis vmbram pingere. L

Da *ſeptennem* circiter puerum , aut minus) ſeptuennem. L

Vnum eſſe oportet ᵛ quod vnl eſt vnicum) & V.C. Vnum eſſe oportet vndequaque, quod vnicum eſt. L

Inferre *legis* , nec loquenti talia) leges . V. C. lege . L

Noſtros fatiget, *quantulus autem dolor*) tantulos, at ſi dolor. V. C.

Vexabat artus , mortis auxilio breuis) Vexabit. V.C.

Vix hæc *profanus*, puſiorē præcipit) profatus. L

Quem plaga *feras* roſcidis liuoribus) flerat. V.C

Iſaac fuiſſe paruulum patri vnicum) Iſac. L

Gula eſt ferina ᵥ ſocors edacitas ſed V.C. ∽ :

Manuſq; tendebat ſub ictu & ſanguine) Manuſque ſubtendebat. F. ictu vulneris. V.C

Etiam tetortis brachijs furca eminus) Et iàm. L

Hæc eius *oſſa* ſequitur immēſus fragor) orſa. ∽ :

Hydrina ſuetus *vſtum ire* vulnera) ire inuſtum. V.C. vſtulare . aliàs .

Reum citari, *putari* nundinatū *nunc* arguit) ∽ ; hunc . L

Verſaſſe fruſtra *ſeu retunſis tactibu*) ceù retuſis ictibus. aliàs, ceù retunſum tactibus. L

His *ſe* Ariſto purgat. At contra impium) ſeſe. L

Cinctu Gabino *ſericam* fultus togā) ruſsēā. V.C

Qui nos ſupinat, obuias offert genas) Quin os. L

Fœdis latentem ſub cauernis *lauerint*) lauerit. L

Parta ad ſecundum dextra fertur in pia) Parca . L

Lætatus, omne crimen in *faſces* refert) faſtos. L

Suum tyrannus chartulis viuacibus) Suos. L

Illa ſed ætas conficit diutina) Illas. L

Vt ſum futurus, eminus dinoſceret) Si. L

Paſſio Hippolyti Mart. Sunt ei muta tamen tacitas clandentia *tumbas*) turbas. V.C

Quanta virum iaceant *coniectis* corpora aceruis) congeſtis. L

Merſa latebroſis crypta *patet* foueis) latet. aliàs.

Permiſtim populos, *religione timor*) religionis amor. L

Agna nec vlla tuum *captum* gregem minuat) capta. L

Paſſio Agnetis Mart. Intactum ab omni crimine *virginali*) virginal. L

Corpuſque duris *exercitatibus*) excruciatibus. L

Expe-

Expectans formam lumine lubrico) Deſpectas. L

Apotheoſis.

Contra Homuntionitas. Nimirum qui membra dedit, qui fictilis *vlus*) vrnæ. L

Hamartigenia.

Aduerſus Marcionitas. Surgite in auxilium *Chananaus*, atque agmina cenſet) chananeus vel triſyllabum eſt, & verſus conſtat, vel ſi Chananęus quadriſyllabum legitur non, atque, ſed, &, neceſſario legendum eſt. L

Contra Symmachum Præfatio. & lib. 1.

Spes inſueta ſubit, ſerpere flexibus) Seps legendum omnino, ne à propoſita ſimilitudine diſcedat. Eius autem ſerpentis naturam, & vim lege apud Aët. tetrab. 4. ſerm. 1. c. 26.

Lib. 1. Romam alloquitur. Lima terens, aut in partem caua membra *grauata*) granato. L

Contra Symmachum lib. 2.

Quis familiaris eſt Barbaris, vt aram Victoriæ) ira. L

Iſis *Nicolas*, Rhodios Venus alma reliquit) Nilicolas. L

Cur Cremeræ in campis, cornice, vel oſcine *parta*) parra. L

Non nego communem cunctis viuentibus *ipſum*) vſum. L

Haud aliter ſolis radius *quum luminat* omnes) colluminat. L

Stercoris, & ſpuream *redolent* in fornice cellam) redolenti. L

Quot ſunt, qui ſummum cœli Dominum venerantur) Quod. L

Spectatura ſacris oculis, *ſedet* illa verendis) ſed &. L

Enchiridion.

Mons Oliueti. Montis *oliferi* Chriſtus de vertice ſurſum) oliuiferi. L

Obſeruationes & variæ Lectiones in C. Iuuencum Presbyterum.

Editio Lugduni 1553, apud Io: Tornaſium.

Ex lib. 1. Cætera nàm foribus plebes *aſtrata* rogabat) abſtracta. L

Viſus *cum* læti ſermonis gratia placet) eum. L

Ex lib. 3. Matth. 14. Fluctibus in liquidis immerſos *vigere* greſſus) figere. L

Obſeruationes variæque Lectiones in Arnobium.

Editio Baſileæ Froben. 1537.

Pſal. 7. At vbi ſenſerint ingrati *domini* iraſcètem) Dominum. L

Ne iterum excitare *æſtimet* bellum) feſtinet. F

Qui *terram* ſuam non ſe conuertentibus præparat) iram. F

Pſalm. 9. Qui non in finem obliuiſcitur pauperem, cuius patientia non *perierit*) periet. L

Pſalm. 10. Siue Saul, ſiue Abſalon *ſuus* innumerabiles inimici) ſiue. F

Pſalm. 15. Mirificauit omnes voluntates *meas* in eis) ſuas. L

Mirificauit voluntates ſuas, ita vt omnium merita *in* inæſtimabili virtute) < L

Pſalm. 16. Qui tàm pro nihilo habuit primatus, vt vnius cibi viliſſimi etiam pretio computaret) Qui pro nihilo habuit primatum, quem cum vnius cibi viliſſimi pretio comparauit. V. C

Pſal. 17. Tenebras hìc pro inuiſibilitate poſuit, vnde & ſequitur) Latibulum, id eſt operimentum ſecreti ſui, quia Deum nemo vidit vnquam, vnde & ſequitur. V. C.

Sine dubio omne facinus, omne, quippe, peccatum ex abiectione vitiorum ſuper excelſa virtutum aſcendent) Sine dubio omne facinus, omneque peccatum; & abiectione vitiorum ſuper excelſa virtutum aſcendant. L

Si tamen ipſe doceat manus noſtras in prælio, quia ſine *rebellantibus*) reuelantibus. L

Alludit ad Moſis manus, quæ Aron, & Vr ſuſtentantium auxilio adiutæ victoriam Amalecitarum, duce Ioſuè impetrarunt. L

Pſal. 18. In ſolem, non iſtum, qui miniſteriũ *diuinum* exercens) diurnum. alias.

Pſalm. 20. Et ſuper ſalutare tuum *exultabitur* vehementer) exultabit. L

Pſal. 21. Cera dum ſoluta fuerit ab igne non poterit, vt ceteræ ſpecies ab igne ſemel incenſæ in cinerem rediguntur. Cera verò cum arſerit ad hoc redit, quod fuit.) Cera dùm ſoluta fuerit ab igne, non poteſt vt cæteræ ſpecies ab igne ſemel incenſæ in cinerem redigi; Cera autem cum liquefacta fuerit, atque effuſa ad hoc redit, quod fuit. L. Hoc autem eſt falſum, quod cera redit, vt ipſemet auctor infra ait in Pſal. 140. Cera ſecus focum poſita molleſcit; in foco autem miſſa liquefcit, & deperit.

Pſal. 25. Ego autem *nullum* in iudicio nocui) nulli. F

Pal. 26. Etiam *quaſi* tu ò Domine, quem derelictum à parentibus aſſumpſiſti) quia. L

Pſal. 30. Aſſerit hominem ab *æterno* confuſione

ne liberare) æterna. L

Pſal. 31. Conuerſus ſum in ærumna mea, dùm *configuur* ſpina) confringitur. L

Pro eo quod fracta eſſet eius ſpina, quæ libertatem ceruicis, & capitis eius ſublimabat) Sic Caſſiodorus; at ceruicis ſpina non ἄκανθα ſed ῥάχις dicitur; quare vterque lapſus eſt Græcæ linguæ ignoratione. L

At vbi venit Dominus, tacuit, *dum clamarem*. Veniente enim Domino) < L

Pſal. 33. Miſit Angelum ſuum in circuitu timentium ' corpus eius) ne raperetur. F

Qui *eum auertitur* à malo, vt faciat bonum) conuertitur. L

Pſal. 34. Crimina inaudita committunt, & nullus penitùs *à nullo* arguitur) ab vllo. L

Pſal. 36. *Quorum* ſcit vias immaculatorum, *quorum* hæreditas eorum) quoniam. F. quoniã. F.

Tempore, quo *pereunt* peccatores videbis) perient. L

Pſal. 37. Quoniam *lumbi mei impleti ſunt* illuſionibus) Anima mea impleta eſt, ſic auctor infra in comment. ſic Caſſiod. ſic Fulg.

Bene quidam voluit adtropare in beati Iob paſſionem iſtum pſalmum exponendo; ſed) Me quidam voluit rogare, vt in beati Iob paſſionem iſtum pſalmum exponerem: ſed. aliàs. Vnus, quem viderim, Caſſiodorus eſt, qui pſalmum hunc inuicto Chriſti militi Iob, vt ipſe ſcripſit, canendum conuenienter cenſuit. Ex Græcis, & Latinis neminem legi, qui hunc Iob conuenire aſſeruerit, niſi quoſdam eius verſiculos affines admodum eſſe ijs, quos cecinit Iob. Quare ſuſpicor hunc auctorem poſt Caſſiodorum ſcripſiſſe. Lat.

Pſal. 40. Voluiſti *mecum* pro me mori etiam non recuſaſti) me, cum. L

Quod quidem myſticus, vt dixi ſenſus *ad* reſurrectionem dominicam) < L

Pſalm. 41. Ita ſerpentis antiqui *paſtus* conſilio feſtinat anima) paſta. L

Pſal. 44. Et pulchritudinem ſuam, ideſt, *&* Spiritum Sanctum.) < L

Et *pro* hoc ipſum ad interitum ſunt deuoluti) per. L

Pſal. 47. In huius ciuitatis *granibus*, ideſt in his, qui nulla ſunt) ἐν βάρεσιν; ſed tam Latini, quàm Græci interpretantur in domibus præter vnum Caſſiodorum, qui in gradibus legit, & exponit meritorum gradus. L

Pſal. 49. Vt ipſe quidem *cum* ſit Deus deorum, qui ſeruiendo ei) < F

Pſal. 50. *Audiui te habentem* greges ouium) A diuite habente. L

Vriam *ecethœum* occidiſti, & vxorem eius accepiſti) hethæum. L

Pſal. 51. Prohibendi cauſam Dauid *prodidit* dicens) præcidit. L

Pſal. 55. Inimici mei verba mea execrantur *dicentes. Itâ iſte*) dicentes itâ. Iſte. L

Pſal 63. Quia *ſicut ſi* conſenſerimus ipſos 'vulneramus) ſi non. L

Pſal. 64. Extra terra aliena eſt, & non poteſt cantare hymnos) Extra terram alienã, quia non poteſt cantari hymnus. L

Cuius eius, ideſt, Iordanis quod eſt *baptiſmata*) baptiſmatis. L

Pſal. 65. Non eſt à Deo, te dæmonia fugante, *mortuos ſuſcitante*) < L

Pſal. 67. Si ſuper *fenicium* fuerunt nigri, tanquam lana candida) phœnicium. L

Pſal. 68. Et *per populum* oris ſui aperuit ſuper eos in morte) poculo. L

Pſal. 70. Iterum dicendo excluſit *noua. Ita nos* pœnitentiam) Nouatianos. L

Namque ſi *incorporaliter* quiſpiam pœnitentiæ ſuæ) corporaliter. F.

Pſal. 75. Ideſt ſomnum v ſuæ dormientes) mortis. F

Pſal. 77. Genus inquit, quod non *direxerit* cor ſuum) direxit. L

Cor autem eorum longe eſt à me. *Hac* quare hæc?) Et. L

Propter hoc, inquit repulit tabernaculum *Sylon*) Sylo. L

Et in ſenſu manuum *duarum ſeducet* nos) ſuarũ deducet. L

Pſal. 78. Et liber Regum primus de *Salamon*, & arca teſtamenti memorat) Saul, vel Samuel. F

Ac dum peccando Deo ab eius *offenſione* diſceſſerit) defenſione. F.

Si tantum gemitus pro peccatis non poteſt fieri) Hic tamen ∽ : F

Pſal. 79. Non enim diſcedemus à te ſi tu *viuificaberis*) viuificaueris. L

Pſal. 81. Et parentes, v fratres dicebatis apud vos eſſe) &. L

Pſal. 82. Quorum vaſa carnes ſunt exteriores; homines ſunt, cum illis interioribus agent.) Quorum vaſa carnes ſunt; exteriores homines ſunt, cum illis interioribus agunt. F

Tit. Pſal. 87. Pro *Amalech* ad reſpondendum *Izraita*) Maeleth. L. Ezraitæ. L

Quem relinquentes diſcipuli ſolum in manibus *fugierunt*) Iudæorum fugerunt. F

Quo traditus eſt ' Iuda) à. F

Calicem non exibam paſſionis v de manibus ligantium me) non exibam. F

Et vita eius, quę in infernũ appropinquauit) Vt. F

Pſal. 88. *Humiliatur* ergo rex Dauid per diminutionem populi) Humiliatus. L

Electuri electum de plebe Dei, in quo glorietur) Exaltaſti. F

Hic tamen pro peccatis noſtris ab inimicis ſuis tentus v, prophanata eſt) eſt. F

Pſal. 89. *Quid* tàm grauiter corripimur? Quis *non* poteſtatem) Quia. F. nouit. L

Per quem v opera manuum noſtrarũ) dirigas. L

Pſal. 90. Quia arbitrio eſt, vt credas prius, vt dùm credideris gratiam conſequaris) No-

ta

ta cautè: nàm videtur fidem Dei donum non agnoſcere. L

Pſal. 91. *Paruerunt* operantes iniquitatem, vt intereant in ſæculum ſæculi) Apparuerunt, vel paruerunt L

Pſal. 92. Qui *cum* Dei filium prædicabant, & *hijs* iſta ſigna facientibus) eum. L. ijs. L

Et decet *ea* Sancta Sanctorum, vt ibi habitent in ſæcula) eam. F

Pſal. 93. Deus vindex *eſſe* populi ſui iudicibus canit) < L

In iudicio orphanis, & egenis *ab* hijs) ∽:

Hic tu [v] ſapis, & noſti filios Dei fieri poſſe credentes) qui. F

Nam ſi de his orphanis, & de aduenis) Iàm. L

Aut ſi taceret pſalmigraphus, quis vnquam de hoc) An. L

Verum quia hæc agentes nos ipſi [v], qui putamus nos ſapere *ſic*) deſipimus. F. ſi. F

Contra quos animò ſatis eſt *arguis* pugnandũ) ∽:

Pſal. 97. Quia nullum penè flumen eſt, in quo non data *ſunt* remiſſa) ſit. L

Pſal. 101. Sed *te* aliquis factis nefarijs *conſtitutis nobis rogemus*) < F. conſtituti non rogemus. L

Et dicendum eſt. Auerte faciem tuam à peccatis meis) Sed. L

Nunc aduerſum me iurabant, ideſt, *non* læto illius viuam) ∽:

Intercepti ſunt patres *non* omnes Sancti) noſtri. L

Pſal. 102. Ita & Dei filius inuiſibilis *lætetur* cum Iacob) luctetur. L

Sit in *duce*, & in qua voluerit forma) luce. L

Hunc operibus *hijs* benedicat anima noſtra in omni tempore) pijs. F

Pſal. 103. Si enim *diſtectam* eam inuenerit) detectam. F

Ita his de medio atra nox odij oculis eorum incumbit) Itaque dic. L

Pſal. 104. Sicut *Amalech* & cæteros, & dixit eis) Abimelech. L. ſic infra.

Niſi Deus admonuiſſet me nocte in viſione &c.) Nihil tale habet locus Geneſis. L

Cum vna lingua Latina ſit ſub vna lingua diuerſæ ſunt patriæ, Brutiorum, Lucanorum, &c.) Exempla in Italia, & non in Africa indicant vna cum dictione auctorem Italum, & fortè poſt Caſſiodorum floruiſſe: multa enim habet communia cum illo. L

Prudentiam doceret, & in *miniſterio* abſconditã) myſterio. L

Lætatus eſt Ægyptus) Ægyptus maſculini generis: ſic etiam ſupra Pſal. 103. abyſſus. L

Pſal. 105. Suſcipiat regulam pœnitentiæ excluſo *noua ita* vt) Nouatiano. L

Inſuper etiã conſecrauimus *Bilfegor*) Beelphegor. L

Sed quia à littera ingreſſi ſumus *infra* litteram) intra. Aliàs.

Pſal. 106. Bona vtique, quæ non *habebat eſurientem, ergo*) habebat. Eſurientem ergo. L

Sed non ſe ſubducit Dominus, *niſi* in ſpiritu tribulanti) ſi. L

Patre ait, *petit* Sathanas, vt ventilet vos) petiuit. F

Pſal. 107. Paratum Deo *alludet* in pſalmo, & in verbo) illud &. L

Pſal. 116. Per indulgentiam omnium peccatorum credenti bus, & pœnitentibus *ſit promiſſa*) promiſſum. L

Pſal. 117. Hæc porta, quam pulſatis, non eſt *hominis libertate*) hominis libertati. L

Pſal. 118. Quid eſt plena eſt terra miſericordia Dei? medicamentum eſt animæ) Quid eſt plena eſt terra? Miſericordia Dei medicamentum eſt animæ. L

Qui ſtatim *vt* à ſeruitio tuo receſſit tunc quando) < L

Et corporis, & animæ fines tenet, ducet, ſibi ſurſum) ſeruientem. F

Ergo is quicunque *legem* Dei rationẽ habere vult) legis. F.

Pſal. 119. *Hos populos* idcircò ſeminant, vt qui eos audierit) Hoc populis, vel In populo. L

Pſal. 122. Et deſpectiones *nobis* ſuperborum exagitant) nos. F

Pſal. 123. Quare non iraſcentur? cur illi ſuis cõtradictionibus) Quare nàm iraſceretur. F. cur ponitur pro quia. L

Pium eſt, vt iudicem *videas*, vt cauſam defendas) adeas. L

Pſal. 127. Nàm in *domum*, quam ædificaſti lapis ſuper lapidem) domu. L

Pſal. 129. Huic præponetur peccator *vtiliſſimus* Chriſtianus) viliſſimus. L

Pſal. 131. *Et* non recalcitrantem exhibes Chriſto) Te. F

Pſal. 132. Quæ contra vitia luctantur quotidiè, *&* vincere valeant) vt. L

Et ros Hermon *deſcendentem* in montem Sion) deſcendens. L

Pſal. 137. Vt ergo *domino* vitiorum eripiamur) dominio. L

Abyſſi profunda deſcendens *ſcidit*, & quia) ſciuit. F. vel vidit. ∽:

Pſal. 139. Et omne opus etiam Sanctum *præſumptio* crimen eſt) præſumptori. F

Caput circuitus eorum, *ſed* labor labiorum eorum) &. F

Pſal. 140. Ordo Pſalmi, qui *fidem* accepit) finem. L

In foco autem *maſſa* liqueſcit, & deperit) miſſa. F

In inferno autem *maſſæ* liqueſcunt) miſſæ. F.

Pſal. 143. Docuit *ergo* manus noſtras in prælio non armis) < L

Et quid opibus affluunt contenentes) qui. L

Ignorant *medicum* his parſimoniam imperare) medicos. F

Æternæ triſtitiæ pœnas *aſſumuntur*) aſſumunt. F

Pſal. 146. Vigilanter age, & non calumnioſè, *& vides* gratiam Dei) vide. L

Pſal. 147. Eum lauda, quia *corfortabit* ſeras portarum tuarum) confortauit. L

Nec ipſos *Brittones* à parte occidentis vbique cõcurrit) Britannos. F.

Pſal.149. Non deſinas *ſpectare*, & ſi te pro certo quod credis) expectare. L

In Arnobium Afrum Contra Gentes.

Editio Froben. Baſileæ 1546.

Lib.1. *Inſanire, baccari*) < F

Ibid. *Exterminandi ſumus*, ſi per nos examinata) Exterminati ſunt Dij longè. P.C

Pag.28. Atque inteſtini *decoris* publicatrix) dedecoris.

Ibid. Et ouorum progenies *dij? ſyriapis*) Dioſcuri? Apis. F

Pag.31. Ordinatum)Coronatum.

Pag.47. Quis enim mortalium, qui quæreret eum videre) Quis enim mortalium quieret eum videre.

Lib.2. pag.65. Qui Deũ vobis aſciſcitis *patrem*) parem.

Pag.69. Sed *notum* aliquid fiat) nothum. P.C

Pag.72. Dibus, aut Pinamus, aut ſeſquitertius vltimus) Cubus, aut Piramis, aut ſeſquitertius numerus. P.C.

Pag.102. *Qui longæuas* facere perpetuitatis poſſit) Qui longæ eas.

Pag.113. *Extincta* frumenta) Extrita. L

Ibid. *Superiorum* verò ignoraret antiquitas) Superior. L

Pag 119. *Kenelatis* nos vinculis) Releuatis. L

Lib.3.pag.126. Et honoris, & *dotis* cauſa) dicis.

Pag.157. *Piſtricum* dominus) Priſtium.

Lib.4. *Dici* cauſa) Dicis.

Pag.163. Megaleonis) Megaelonis. Clem.

Pag.164. Hurius) Turius.

Pag.165. Amymonus, Menalippus, Alcionas) Amymonus, Alepus, Menalippus, Chionas.

Pag.169. Aut *terram* tenere non potuit) tenſam. Vide Plutar. in Numa, Cicer. de reſpon. Aruſp.

Pag.171. Maletractatione) Mala tractatione.

Ibid. *Iſtis* obuiam) Itis.

Ibid. In *Chalcidicis*) Chalciœcis.

Pag 176. Vt ſit vobis connitendum, falſa, vt credantur) magis.

Pag.186. Etiam nè *flore* de ſanguinis)fluore.

Pag.187. Ipſis mater eſt ingreſſa *tum* mœnibus) ſub.

Pag.191. De dijs *græco*) græcorum.

Pag. 193. Ex continua paſſione *primo*) Brimo Βριμώ

Pag.195. Talos *molliſſimos*) molli fimo.

Pag.198. Striculi puſionis) Gloſſarium Hiſtriculus, Hirſiculus, vbi fortè Hiſtriculus, vt antè, ab hiſtrice animante ſpinoſo. Scitulus puſio infra pag.203. Tertull. de pall. Vſtriculum dixit.

Ibid. Atque pubi affigit oculos) Ad quæ vbi affigit oculos.

Pag.199. *Exta* ſumpſi) ex ciſta. Ita Clem. Alex.

Pag.206. Quid ſibi velit *primo* verbum) Brimo.

Lib.6.pag.222. Inter Deos videmus leones toruiſſima facie mero oblita minio) Vide Pliniũ lib.33. cap.7. vbi ex auctoritate Verrij tradit feſtis diebus faciem ſimulacri Iouis minio illini ſolitam fuiſſe.

Ibid. Ramum *Frognes* Theſpios) pro Iunone. Clem. Alex.

Pag.224. Cum in *acumine* ipſo eſſet pulchritudinis) culmine. P.C. cacumine. L

Pag.233. *Dirigi* perpetiuntur impunè) Diripi. L

Pag.242. An illa *lata*, & ſublimis magnanimitas) lauta. L

Pag.245. Vel dierum?) Vel diariorum.

Pag.259. *Reſtituere*) Retinuere. F

Ibid. Nomen *omenti*) omentum.

Ibid. Pitilla) Fritilla. Plin.

Pag.267. Scabillorum) Scapillorum.

Pag.375. *Vti* ad Conſules) Iret. L

Ibid. Contatori) Cunctatori. L

Pag.283. Mali huius afflicta eſt *mollibus*) luibus. L

Lib.8. pag.295. Eius ſcripta *deriſerint*) deuſſerint. L

Pag.323. Et cantabra) Tertull. Apolog. cap. 16. *Sypara*, inquit, *illa vexillorum, & candelabrorũ ſtola crucium ſunt*. Ita editio vltima, ſed B. Rhen. legit, & exponit *labarorum*, quæ vox quia rara erat, nec ſatis cognita occaſionem fortè dedit huius quoque dialogi librario, vt in aliam commutaret non minùs raram. P.C. Ego vero & hic integram lectionem cenſeo, & ex hac emendandam Tertulliani lectionem; Legimus enim in Cod. Theod. lib.14 tit.7. c.2. de Collegiatis. Signiferos, & cantabrarios. L

Pag.334. At enim nos exequias *adoramus*) adornamus.

Variæ Lectiones, & Obſeruationes in Petrum Chryſologum.

Editio Pariſijs 1574. apud Hieron. de Marneſ.

De duobus filijs. Serm. I.

Quantum pius pater, tantum hæres impatiens: qui Patris fatigatur ad vitam, qui Patris, quia tempus *audire* non poteſt) aut diem. F

Adoleſcentior iſte planè non ætate, ſed *cenſu*) ſenſu. F

Ser.2 Vt fame tabidum porcorum *dederit* ſeruituti) dederint. F. vel addendum. ſe.

Fames reuocat, *quam* ſaturitas exularat) quem. L

Cui peccatur in cœlo, non terrenus pater eſt; ſed *&* cœleſtis) < F

Ser.3. Nox ſepelit *heſternum* lumen peccata ſenſum) externum. F

Ser.5. Poſteaquam Chriſtus noſtræ carnis ſuſcepit *oues*) onus. F

Verum cum nil diuinum, nil ſalutare, profuturũ *nil*) nihil. F

Ser.6.

Ser 6. Beſtiarum *furorem* ſitientes ad vſum lactis) furore. F

Vt gentes *id n* mitis gratia ſaluaret) tàm. F

Quando non ſub dæmonibus pallens ? Quando ſub idolis tremens) non . L

Et lethali gramine ſauciatas *ſuper non* iubilo) ſuperno. F

Ser.7. Quàm ſeruorum caret *faſtu*, qui ſua patri ſeruanda committit) actu. F

Ser.8. *Homo* petit Deus ſed tibi non ſibi) Hoc. F

Vt maluerit Deus *deduci* ſententiam) induci. F

Ser.10. Et ſubleuèt ſymphonia prouocante nos ad hæc Dauide beato , qui dum fiſtula pecus *carum)* carum. F

Patris erat paſſio ibi tota vbi filius immolabatur *ignauus)* ignarus. F

Quos agnos præſtet innocentia, non *habeat*) hebetes. F ∽ :

Aut *ſpectatio* decipit, aut fallit confuſione paupertas) expectatio. F

Adducite volentes, attrahite *volentes*) nolentes. F

Ser.11. Diabolus mali author , nequitiæ origo, *rerum* hoſtis) ∽ :

Vitia dat *amoris*, errores ſerit, diſcordias nutrit) amori. F

Audientes iſta in Deum non *vadant*) ∽ :

Faciant bona habituri in bonis *auditorem*) adiutorem. F

Quia ſicut diabolus impellit v mala) ad. F

Non à diabolo , vt eſſet *diuinitus* curſus) diuinus . F

Ergo Chriſtus non ieiunio *laceſſit* non eſurit fame) laſſeſcit. F

Serm.12. Sic muniti fratres, *inſtituti* ſic) inſtructi . F

Hoc Moſen diuini feruoris fecit lumine *perducere)* perlucere. F

Nec ſic *aceſcit* fame Deus, vt ad prouidendum ſibi cibum, quod eſt ſuæ poteſtatis *addicat*) laſſeſcit. F. abdicat F

Satis hominem probare vult , cui non *aſſenſum* prouidit) aſcenſum. L

Et quod ſolum deitatis inſigne eſt , hominibus dimiſiſſe peccata) Contrarium aſſerit infra Ser.50) Locus notandus , ſed repudianda ſententia omninò videtur. Dei enim ſolius eſt peccata dimittere , nec vſquam legimus poteſtatem dimittendi peccata priùs collatam fuiſſe a Chriſto Apoſtolis ſuis , niſi poſt reſurectionem : tunc enim tributa Sacramentis nouæ legis gratia, & Spiritu Sancto in Apoſtolos inſpirato , virtus remittendi peccata collata eſt Apoſtolis . Ioannes autem ingenuè faſſus eſt ſe Chriſtum non eſſe, & demonſtrato Ieſu vero Dei agno ab eo peccatorum remiſſionem mūdo dandam eſſe confirmauit . Idem aſſerit Baſilius Ser.1.cap.2 de Baptiſ.

Ser.14. Quod fruſtum panis, aquæ calicem dator omnium , *uea*) quærat. F

Verus amor eſt feciſſe ſuas *anguſtiatis* anguſtias) anguſtiati . F

Iſtum non verſat in ſtratum , ſed in ſtrato *verſat* infirmus) verſatur. F

Ser.15. Hoc eſt *ſapere* , non rogare. Pater meus iacet in domo) rapere. F

Ser.16. Et ideò illuc *eſſe* vt ſic deſperatis) iſſe. F

De tempore ſic queruntur, quaſi *ipſum* cum tempore fuerint) ∽ :

Aut virtutibus v ſubiecta nobis dæmonum colla) vt . F

Ser.17. Vt *cum* nec porcorum natura ſufficeret ſuſtinere) eum. F

Ser.20 Et per liquentem viam *ſaxa* ſoliditate ſeruiuit) ſaxi. F

Ad ipſum gubernatorem , *vectorem* mundi , elementorum magiſtrum) rectorem F

Denique vbi iuſſio ſola addixit mare , *recuſſit* ventos , tulit turbinas) retudit . F. vel repercuſſit .

Per *auſterum* , per Eurum diffudit ſe Chriſti turbine) Auſtrum. L

Maria confundit, *delet* aëra, montes deijcit) ∽ :

Ser.22. Quam venire ad regni ſui *inſulas* incrementis) infulas. F

Quies perit, pœna diues eſt ille, nō *ſenſu*) cenſu. L

O homo ſi *ſic* permanſurus es , quæ tua ſunt hic repone) hic. L

Si illuc iturus es hic quæ tua ſunt cur *delinquis* ?) relinquis. L

Si in hac vita, qua peregrini ſumus, & viuimus, *&* modicum) <F

Ser.23. In ſocietate *ſenſus* paſtor oues aſſumit, atque ad conſortium dominationis) cenſus. L

Seruos Dominus *aſſiſcit* ad participatum) aſciſcit . L

Cui regnum minui, v vacuari poteſtas non poteſt largiendo) cui. F

Abiecta, & vilia *pecunia* ſeruitutis iubet abijcere) peculia. L

Qui cenſu *functus*, & honore) auctus eſt. L

Serm.24. *Actumque* diem prouidentiùs deputat) Aptumque. F

Denique vt ad reſurgentem veniat *annuas* excitatur) annuus F

Ser. 26. Dum contaminare *extremo* igne altaria præſumunt) externo. L

Vt in neutram partem poteſtatis ſuæ trutina *perpenſa)* propenſa. L

Ser.27. Scandalum ſanctos tentat, fatigat *incautos*, incautos deijcit) cautos. L

Ser.28. Quod *ſi* virtutibus cognata paupertas) ſit . L

Ser.30 Et paralyticus ſola dignus venia *lux* habetur) vix. F

Non repulit iuſtos, *ſed* quia ſine Chriſto innocens non habetur) ſcilicet. F

Sic dicendo non repulit iuſtos , *ſed* quia omnes reperit) <F

Ser.31. Vinum nouum *quod ad* Euāgelij verbum) ∽ : eſt . F

Ser.33. Cum gignunt periculoſos *ordines*) ∽ :

Retro accedit , *&* ad videndum ſe iudicabat

indignam) quod. F

Ser. 34. Mulier prima dedit formam quomodo peccator tacita confeſſione deleat ſine confuſione peccatum, quomodo delinquens ſoli Deo cognitus de reatu nudare apud homines verecunda conſcientiæ non cogatur, quomodo homo poſſit venia iudicium præuenire) Hæc cautè legenda, vel ſanè interpretanda. L

Ser. 35. Mulier ergo non *v.luntatis* conſcia, ſed doloris) voluptatis. F

Ser. 36. Quæ plenam *fidi* dederat notionē) ſibi. F

Ser. 37. Myſterijs ſunt applicanda, non *lapidibus*) ꝯ:

Quid ſibi vult, *aut* confuſa ventis procella) autem. F

Et periclitantis *mora* periculū præuenire) mors. F

Et tu ad * venientem ſapientiā Dei infeliciſſimus occidiſti) te. F

Ser. 38. Percutienti iterum *percutienti* licentiam non negare) percutiendi. L

Ser. 39. Parum eſt quod facienti miſericordiam nox *velabatur*) ꝯ:

Indicit in hac humanitate geminam neceſſitatis ſpeciem) Inducit. F

Ecce pulſanti illi plus ſomnus, quàm *ſomnus* extitit) ſonus. F

Quod deuotum, & iuge pernoctantis demonſtrat *auditum*) ꝯ:

Plus ſomni, quàm tui amator *impendere*) impende. F

Vbi *autem* quid quærere debeas vis noſſe) aut.. F

In ipſo quærere, per ipſum pulſare me *credidit*) credidi. F

Ser. 40. Niuco vellere *perducerent*) perlucerent. L

Videbit in meſſe, & *quod* in ſulco defleт, gaudebit in fructu) qui. F

Ser. 42. Impetrandi meritum non *capeſcit*) capeſſit. L

Faciat ergo miſericordiam, qui vult gehennæ) Faciat. L

Nihil *nos docebit* in terra, ſi nobis in cœlo miſericordia ſit patrona) nobis nocebit. L

Ser. 43. Horum qui vnum habet, iſta qui ſimul) nihil habet. F

Ser. 48. Iudæe *quod* dicis fratres, & ſorores Chriſti) quos. F.

Inuidia de cœlo *adiecit* Angelum, de paradiſo excluſit hominem) abiecit. F

Ser. 49. Vt vitam mortalibus olim perditā redderet, & repararet *ocioſos*) occiſos. L

Ser. 50. Metus diſperſerat, fecerat *ius* poteſtatis extorres) vis. L

Vt æternas pœnas reſolutionis animæ non deflectet : *gratiarum*) gratiorem. L

Non *expectare* ignorantium fidem) ſpectare. L

Ser. 52. Sic homines illuſit, circunuenit *gnaros*) ignaros. L

Ser. 54. Cum autem Ieſus veniſſet ad locum *ſuſcipiens*) ſuſpiciens. L

Contemplatus eſt * ſalutem) ad. F

Quando ſe *ex* hoſtibus immiſcet) Rex. F. ꝯ:

Ita ille ſe *ſibi* non credit eſſe victurum) ibi. F

Et ſe ipſum ſic dedit Domino, vt Epiſcopatus honore fultus) Quartum Hictoſolymoi uni Epiſcopum nomine quidem Zacchæum fuiſſe conſtat, & 14. Traiani anno poſt Iuſti mortem eam Eccleſiam regendam ſuſcepiſſe, id eſt, anno Chriſti 114. Fuiſſe autem eundem, qui publicanus in Euangelio deſcriptus eſt, vix, aut nè vix quidem veriſimile videtur; cum poſt tàm longū temporis interuallum, hominem iam publicani munere fungentem cum vocatus à Chriſto eſt. Superfuiſſe, atque ad regendam Eccleſiam idoneum exiſtimatum eſſe non facilè credi poſſit. Lat.

Ser. 56. Et *fractis* viſcerum clauſtris repentina viuendi lucra) effractis. F

Ser. 57. Imò ſic ſuo *temporis* attractu, vt prophetæ purget labia) temptat F

Donec tibi homo naſcendi *ordine* mutet) ordinē. L

Et *vbi* videas pendere credentium vitam) ibi. L

Ser. 59. Nemo aſcendit in cœlum, inquit, niſi * de cœlo deſcendit) qui. F

Ser. 60. Minoratio geniti *reuelat ad* generantis iniuriam) ꝯ: < F

Ser. 61. Qui *nunc* rapuit paradiſum, quando latrocinij ſui pœnas) tunc. F

Sicut fons ore anguſto *manus* n agnis fluuiorum) manans. F

Ser. 62. Participem regni cœleſtis, *confeſſorem* diuini iudicis) conſeſſorem.. F

Arripe ingenij tui acumina, excita ſcientiæ tuæ) Arrige. F

Si Chriſti humana generatio extitit. ſi diuina) Lectio niſi aptè diſtinguatur, & pronuncietur non parit hoc loco congruam ſententiam. Q ‿re ſic puto legendum. Si humana Chriſti generatio extitit, & diuina ? Hoc eſt ſi vtraque generatio in eo locum habet, & in vno Chriſto, cum ad occiſionem ductus eſt, tàm diuina, quàm humana reperitur, vtramque inenarrabilem ſignificauit Iſaias. Lectio non eſt mutanda, ſed aptè diſtinguenda. Lat.

Nullus accedat, *quia* Chriſti paſcuntur, & ſaginantur iniurijs) qui. F

Ridere poſſe credas, quem poſſe omnia) redire. F

Ser. 63. Neceſſitudinem neceſſitudine geſtiunt *ſubmouere*) ſubmonere. F

Qui erat ibi, *ſed* ſi in paradiſo tu mulier non fuiſſes) ſcilicet. F

Ser. 64. Orate ergo vti *quia* in ſæculi obſcuritate verſamur) qui. Aliàs.

Ad ſcientiæ diuinæ quantam poſſumus *charitatem*) claritatem. F

Tam funera, tam crudeliſſima imago mortis) Tā funeſta, tam crudelis imago mortis. F

Quid ? illum iubere *mori* ?) morti. F

Ser. 65. Quantum ſe Lazaro *non* conſurrexiſſe gauderent) < F

Cur ſolus, aut ſine tremore tremendos mortis laceſſat *&* acceſſus) < F

Ser. 66. Vbi ſanie ſua pinxit micas tuas) Quomodo

modo pòtuit pingere, ſi negauit micas? L
Licet quia tu Lazarum nou potes *ſi* videre) Lucet. F. ſic. F
Ser. 67. Iuxta illud Apoſtoli. Sit Deus omnia in omnibus *vobis*) < F
Ser. 69. Parua tamen ſunt ad ſupernæ in nos dilectionis *in nos* iudicium) < F
Ser. 71. Fratres chariſſimi, qui *vos* donauit credere) vobis. Aliàs.
Lateſſit mens, caro deficit ad diuina, niſi Deus) laſſeſcit. L
Honor, immortalitas, *furia*, caſtiras, Deus totū) ∽:
Ser. 73. Trahant teneris faucibus innocentiæ *pactum*) paſtum. L
Ser. 75. Totam tunc Chriſti tetendit, & *erexit* in lucem) erepſit. F
Ser. 76. *Cui* homo aut minoratum Deum in carne indicat) Cur. L
Sumptione cibi *vis* reuocat ad fidem) vix. L
Beatus vir, cuius eſt v abs te Domine) auxiliū. L
Quia nos *idem* ipſi cum diuina ſcimus) iidem. L.
Ser. 78. Et ſemper viuacius, qui *diligitur*, ſentit) diligit. F
Ser. 81. Et tumultus *menſium* ipſis etiam viſionibus augebatur) mentium. L
Ser. 82. Probatur in duabus fœminis, *aut* in diſcipulis duobus) vt. F
Ser. 83. Quia pater, & filius non *eſt* cenſendi ſunt ordine) < F
Ser. 84. Vt reſurrexiſſe Dominum, nec *in* ipſa in poſterum dubitaret impietas) < L
Ecce non ſolum corpus humanum, ſed *per* pœnalis corporis paſſiones) < ∽:
Ser. 86. Ille vbi ſenſit linguæ ſuæ vincula *ſua* ianuam clauſiſſe ſermonis) ſui. F
Ergo tàm *nobis*, quàm mihi præteritus ſuſpenſus eſt ſermo) vobis. F
Ser. 87. Ita *diurno* perfidiæ morbo contenebratis mentibus) diuturno. F
Vt deguſtato lumine in ſe iam diuini ſolis iubar ipſum *praferrent*) perferrent. F
Ser. 88. Et quamuis benè *conci'us* pauet) conſcius. L
Vt quia blaſphemat, quia negat hæreticus, *contumeſcat*) commuteſcat. F. vel non tumeſcat.
Nemo cum hoc audit *μπυψύχω impetet*) μπυψύχων putet. L
Ser. 90. Ad gemitus, ad pericula, *optare* licet ærumnoſa moritura) optaret. F
Et iam conſpicuum mundo *vllis* fœlicibus tradat) vlnis. L
Ex nihilo *legerat* ſubſtitiſſe *credere debuit quod* potuit) fecerat. F. < F. locus corruptus.
Ser. 91.) Hic Sermo inter Sermones Auguſt. de Sanctis. num. 22. non totidem verbis legitur. L
Hoc iam diximus) Hæc verba, & quæ ſequuntur non ſunt apud Aug.
Sed ad mandatorum plenitudinem perueniſſe) Hactenus apud Aug. non ſunt.
Sanctitatis hoſpitium, *metatus* metatoris Chriſti) metatum. Aug.

Sed ſi *proceſſurus* eſt, iàm naſcatur Ioannes, quia inſtat natiuitas) præceſſurus. F
Quando angelico præconio Ioannis *profertur* gloria) prædicatur. Aug.
Nec mirum fratres ſemper ortus regios) Hactenus Auguſtinus; quæ ſequuntur inepta huic loco videri cuiuis oculato facile poſſunt. L
Ser. 92. Remiſit in Sacerdotio *legalis* coniugij caſtitatem) legali. F
Quia ſic mihi fecit Dominus in diebus, quibus reſpexit *offerre* opprobrium) auferre. L
Ser. 94. Vndè propheta *ſit* non quantum vult, ſed quantum dederit ille) ſcit. F
Medicum cum *tangit* vulnera, putredo non polluit) tangunt. Aliàs.
Quæ vt *tangit* fimbriam Domini, non fimbriam polluit) tetigit. F
Mundana *voluntate* captiuus factus es glorioſi fœnoris debitor) voluptate. F
Ser. 95. Et tamen *ſi* hoc dedit, vt illud quod poſtulatus eſt) ſic. F
Ser. 97. Quia *feſtiuus* ante hac ſermo, vt communem temperaret laborem) feſtinus. L
Magnis ſudoribus offenſam non potuimus *non parare*) comparare. F
Ser. 101. Qui *tangit* in aquis ſuperiora eius) tegit. F
Ser. 103. Vt nec commixtio diſcreta confunderet, nec diſcretio reru *inſcindere*) ſcinderet. F
Vt ſol *germinata* luce amplificet claritatem diei) geminata. L
Quando ſe pauperem fames *voſtat*) vaſta. F
Ser. 105. Ne cœlum videant, ne *aſpera* ſapiant) ſupera, vel ſuperna. F
Dum cœleſtes ſenſus intelligētia terrena *prauoluit*) reuoluit. F
Ser. 10. Circumciſionibus ſuis nudabat *patrem* corporis) partem. F
Quæ pro tanta pinguedine ceſpitis Sancti *tota* cœleſti imbre) Fo ta F.
Ser. 109. Liberare ſtudet, laborat attollere, *expirare* contendit) expiare. F
Hinc Saul *tremens* regali vertice, dùm putat ſibi) tumens. F
Ser. 110. Iuſtis *eum, qui* credimus largiturum) quid aliud. F
Ser. 111. Tunc ipſa obſequia videntur *otioſa*.) odioſa. F
Ser. 112. Quibus v adiunges ſilentium, omnis æmulorum) ſi. F
Sicut fonti fluuius, *ſic* fructus ſemini, ita origini deſeruit) ſicut. F
Ser. 113. *Sicque* totus homo virtutum domicilium.) Sitque. L
Ser. 114. In verba eiuſdem. Peccauimus, quia non ſumus ſub lege, ſed ſub gratia &c.) Vide quàm longè ab Apoſtoli vera lectione, & ſententia diſcedat. L
Vt *non* modo aliud impediatur ex alio) nullo. F
Quia bonis omnibus abſciſſus es ſupradictis) Quià. F

Qui

Qui poſſibilia ſibi, & vſitata præcipit *vt* repenſari) < F

Ser. 115. Et apoſtolicus vigor, tramite recto remoueri) à. F

Qui ergo per corpus Chriſti ab omni crimine exemptus eſt, & *eruditus*) erutus. F

Ser. 116. *Vt qui* ſibi iam, quod eſſet occiſus, quid prouideret iam mortuus?)Et quid. F

Ser. 117. Ego ſum primus *eſt* ſine initio) ideſt F

Si Deum ſic naſci *magnus* fatetur munere, fatetur dum adorat) Magus. L

Tales poterunt inueniri non manendo quod nati ſunt, & quod renati ſunt permanendo) Tales poterunt inueniri? Non manendo, quod nati ſunt, ſed quod renati ſunt permanendo. L

Fuerit neceſſitas quod de terra concreti *cœleſtia aſpirare*) cœleſtia ſpirare. F

Ser. 120. Non ſolum qui faciunt illa, ſed *&* cõſentiunt facientibus) qui. F

Ser. 121. *Quem* in horreis recondere ſuas ſtuduit facultates) Quam. L

Crudelem ſe credidit *cuiquam* ſi negaret)cuiquã F

Et ipſis cenſibus *compedibus* tantum pompæ immobile) compeditus. F

Nàm quod canes hoc ſtudio facere *curantum*) curarunt. F

Ser. 122. Toto vigore, & *debito* caperemus auditu) deuoto. F

Ser. 123. Vt quod ſententia negat, Eccleſia *mereamur*) mereatur. F

Ser. 124. *Et contra* pauper iacebat ipſe veſtitus in carne) E contra. F

Diues morabatur ſeruorum, choris) in. F

Fruſtrabatur diuiti ſontem animam) Locus corruptus, & mancus videtur. F

Ne vbi poſſit *ferre* diuitis crudelitas inueniret) ferire. F

Hinc eſt, quod differebatur cura pauperis v diues ſumeret) vt. F

Ser. 124. Quomodo ante diem iudicij diues cruciatus ſentiat gehennæ*) Deeſt aliquid. L

Sed dolor reuocat *ad dicendum*) adiciendo. F

Si eſt apparitor *iſte, qui* nos ad iſta rapiat poſt ſæculi labores) inſtans.qui. F

Ser. 125. Et in his præſiſtenti minatur pœnam) perſiſtenti. F

A damnatis ſententiam non refugi mortis *perſitor*) perditor. F

Ser. 127. Corda tremuerunt, caligauit viſus, intellectus *habuit*) hebuit. L

Aut quid conſtat in ſentibus humanis quando *perdidit* virtutum) perdit. L

Datur *inceſtus*, traditur adulteræ, addicitur ſaltatrici) inceſtæ. F

Ser. 128. Et ſicut virtutis eſt in acie, in conflictu pro *re* amore ſuccumbere) regis. F

Cœlum *ſuſcipiens* carnem deſpiciebat, & terram) ſuſpiciens. L

Ser. 129.) Hic Sermo nihil ſapitChryſologicũ.L

Turbæ erant malorum *expectantium* chori) ſpectantium. F

Ser. 130. Cura peruigili faciat perſecuram *ſolicitudo* labore) ſolicito. L

Ser. 131. Succidit hoſpitis in figura, & laſciuiatoris in mortem accepit) Succedit hoſpitis in figura, & laſſi viatoris in morem accipit.L

Vt ignotum ante *tantis* perfidis Chriſtum fidelibus notum) < F

Quantum viuificans mortuo, quantum *ſuſcitando* iuſcitato) ſuſcitans. L

Ser. 132. Aut aſperatur *ſenſibus*, aut agreſti luxuria dominante ſylueſcit) ſentibus. L

Qui nihil negat tàm paucis, quid in *conſilijs* & cõgregatione Sanctorum) concilijs. F

Ac toto virtutis gradu Dominicis incumbit hærere veſtigijs, *nec* eum curſus faciat) nè. F

Et *ſecutus*, *vt* deuotio perprobauit, quos metus improbauerat) ſecuta ſui. F

Ser. 135.) Longè abeſt à Chryſologi dictione. L

Ser. 136. Et fluenta putei ſui tota acquirit, atqi attrahit *libertate*) vbertate. L

Ser. 139. Septimus numerus per *ogdoadas* currẽs) hebdomadas. F

Ser. 141. Monita ergo per Angelum Virgo, nè præſumas hunc vocare filium) Nota, & ſanè interpretare. L

Quæ Deus iubet, fieri non poſſe *perſcribit*) praſcribit. F

Ser. 144. Verbum *Deus* intra ſe Virgo reperit) Deum. F

Qui *tota* iniuriarum genera non refugit, qui aſcẽdit crucem) tot. F

Veniet, vt quibus eſt gloria de regno *ſie* de familiaritate fiducia) ſit. L

Ser. 147. Mortem petit, requiem *credit*, ſi petiret) credidit. F

Ser. 149. Quem quidam D. Seueriani Epiſcopi putant, ſed falſo) Non temerè putant alium eſſe; nam Chryſologi nihil habere videtur.Lat.

Ser. 150. Chriſtus quod *fuiſſe* legitur quid dicemus? Fortè ſicut natum diximus) ſugiſſe. L. vt. L

Extorrem habitu, lingua, moribus barbarum *procuratur* exilium) procurat in. F

Inducit Angelus latentem peregrinationem) Indicit. F

Priuſquàm ſciat puer vocare patrem, aut matrem accipiet *&* virtutem) < F.

Chriſtus ſe in carne venturum, aſcenſurus per *ætatem* gradus) ætatum. L

Ser. 151. Vt ad deitatis latebras profana Ægyptus *conducatur*) condicatur. F

Quare tantis, quare talibus, ſummiſit iniurijs) ſe. F

Ser. 154. Et quia promittente Domino riſum *credidit*) edidit. F

Vere dati ſunt in reprobum ſenſum, & *non* eſt hoc iudicij diuini) < F

Ser. 156. *Crux* rex Iudæorum in præſepe iacet) Cur. F.

Ser. 157. Quæ concepta tempore diuerſo peperit tria *deitas* inſignia) deitatis. F

Vno,

Vino, eodemque die *magnorum* munere, *atque* mutatione) Magorum.L. aquæ . L

Ser. 158. Vitale magiſterium in ſuum *ſenſum*) cenſum . F

Ser. 159. Et nos ſicut illi Magi , qui ſunt fidei noſtræ duces , *crudelitatiſque* principes) credulitatiſque . L

Ser.160. Hodie Magus quid vbi videat *perfundo* ſtupore) profundo . L

Ser. 161. Docetur , & intelligat ſe *magiſtrum*) magiſtro . F

Nam denique hic relicturos approbat) Omnia. F

Ser. 162. Hæreditas mundana antè poſteris infert iurgia , quàm conferat *ſenſum*) cenſum . L

Ser. 163. Quis *ſic* ita inuidus bonis ſuis) ſit . F

Vt te tali examinatione redarguat , quam tanta *mutatione* non traxit) imitatione . F. vel imitatione .

Et perituro in craſtinum *germani* tantam *veſtibus* gloriam contuliſſe) germini. L. veſtium. F

Ser. 164. Præſtetur agricolæ *libera* , fiat facilis via vomeri) libera . F

Et iugi cultu *effectus* ad inopiam non reſpondit germini) effœtus . F

Vos enutrit , quorum tanto ardet , calet , æſtuat, anhelat affectu) Nos. F

Dùm de iſto Chriſti , & Eccleſiæ conſortio altera *hæres* ſcinditur) hæreſis . L

Ser. 165. Proiectum venerabilem virum *amabilibus* Pontificem conſecrare) amabiliùs . F

Ser.167. Et caro mea immutata eſt propter *miſericordiam*) δι' ἔλεον legit pro δι' ἔλαιον . L

Ser.168. Et caulas perdidit ſalutares, & totam lethalibus sauciata vulneribus) eſt . F

Ser.170. Hunc te vt aquila protegit pennis ſapientiæ , *&* cæleſtem) vt .

Imò & gentium , *&* impleatur Iſaiæ vaticinium) vt . F

Ser.174. Cur in diſco, cur prętiosè geſtas, quem *viriliter* occidis) vilitet . L

Variæ Lectiones , Correctiones , & Animaduerſiones in Bibliothecam Xyſti . Senenſis .

Editio Veneta 1566. apud Franciſcium .

In Præfatione .

Adimens à Cypriano dimidiam penè laborum partem) Hæc fortè non iniuria Cypriani Codicibus notata, cum Cypriani vetuſti Codices non habeant , & ſtilus fateatur . L

Chryſoſtomo vnius tomi dimidium) Plura poſtea Pariſienſis editio per Margarinum . L

Auguſtino libros , ſiuè opuſcula pluſquàm ſexaginta) Plura ſuſtulerunt Louanienſis Academię Theologi in poſtrema Auguſtini operum editione Plantini . L

Ex lib.1.Sect.1.Iob.Origenes cui etiam Rabbini Iudæorum aſſentiunt) Videnda cenſura in tres libros Origenis in Iob. nàm longiſſimè abeſſe videntur ab eo , vt Origenis cenſeri mereantur . L

Pſalterium . Deus iuditium tuum *regina*) Regida . L

Matthæus . Apud recentiores vero Latinos in octo capita) viginti . L

Sect.2. Eſther. Scripſit itaque Mardochæus omnia) Argumentum certum quantum ad Epiſtolas attinet; ad hiſtoriam vero nullius momenti videtur eſſe . L

Baruch. Quem Concilium Florentinum , & Tridentinum in Catalogo Canonico enumerant) Quin Patres omnes tàm Græci , quàm Latini veteres Hieremiæ nomine citant . L

Hiſtoria de ſudore Chriſti . Qui ab Athanaſio in ſexto de beatitudine filij Dei volumine enumeratur .) Infra in Catalogo hoc opus non recenſetur ; nec extat excuſum adhuc inter eius opera: immo extat inter libros VII. ad Theophylum de Vnitate Trinitatis ſextus in ordine, & Anathematiſmus octauus eſt . L.

Sect.3. lib.3. & 4. Eſdræ. Inter latinos , autem Auguſtinus hunc ipſum tertium librum vt Eſdrę Germanum agnoſcens ita in decimo octauo de Ciuit.) Cyprianus in epiſt. ad Pompeium contra epiſt.Steph. L. cap.36. L

Diuus Ambroſius etiam quartum librum putat) Non eſt Ambroſij.

Sic in libro de bono mortis , ſcribens) cap.x. L

Et infra addit quis vtique prior Eſdra) cap.XI.

Dubium non eſt Cyprianum hauſiſſe) ad Demetrianum .

Eſt apud Lactantium Firmianum lib. 4. cap. 18. citatus ex Eſdra locus) Ex quo autem libro ſumpta ſint verba nondum reperi. Lat.

Quam ſententiam quamuis Diuus Ambroſius in libro iam citato viſus ſit approbaſſe) Poterat hic conſultiùs tum libri Eſdræ , tum Ambroſij rationem habere , cum liber ante Chriſti reſurrectionem animas Sanctorum promptuarijs clauſas , non cœlo adhuc receptas ſcribat . Et quoad corpora ante iudicij diem nihil fœlicitatis habituras, Ambroſium interpretari oportuit . L

Appendix lib.Iob.Quam Origenes in epiſtola ad Iulium Africanum negat) Aduertendum Origenem in ea epiſtola non reijcere quicquam eorum, quę LXX. editio habeat: adducit autem aliquot loca ſcripturarum, inter quæ ſunt verba vxoris Iob , quæ hic recitantur , quæ à Iudæis dempta fuiſſe ex Sacris Scripturis probat ; atque ideo Eccleſiæ conſuetudinem omnino retinendam , quæ ea verba omnia agnoſcit , & recipit . L

Tempore vero multo *præeunte* dixit ei vxor ſua) elapſo . L

Accipiens ſpem ſalutis meæ . Ecce enim deletum eſt) Expectans. L

Et ego erratrix , & *cultrix* locum ex loco circumiens) .

miens) ſerua, mercenatia, ſamula. L

Sed dic *quoddam verbum ad* dominum, & morete) verbum aliquod contra. L

Notandum quoque videtur, quod Tertullianus lib. de patientia aſſerit Iob cum omnia bona duplicia recepiſſet; filios tamen minimè recuperaſſe; ſed ſuſtinuiſſe voluntariam orbitatem, ne ſine patientia viueret. Vndè colligitur extremi capitis vltimam partem non agnouiſſe, quod mirandum eſt. Lat.

Ex lib.2. Chaldæorum &c. Quos Hieronymus in epiſtola ad Hebræos ait) Quis iſte eſt Hieronymus in epiſtola ad Hebræos? cum nihil in eam aut ipſe ſcripſerit, aut alter einſdem Hieronymi nomine. Lat.

Fuit aliud apud Chaldæos diuinitus *infuſa ſapientia*) infuſæ ſapientiæ genus. F

Clemens &c. Ait enim Adriani II. ſententia approbatos) Non ita ſcripſit Gratianus; ſed ex eo quod Adrianus ſextam ſynodum cum ſuis canonibus recepit, videri eum recepiſſe canones 85. Apoſtolorum, quos ſexta ſynodus in ſuis canonibus receperat, & probarat. Lat.

Sed excepta, ac ſeparata *creatura* produxerit qualitas) creaturæ. L

Puto quod non te lateat *& lementis* huius in græco) Clementis. L

Et ſcholijs illuſtrauit Ioannes v Oſtunienſis Epiſcopus) Carolus Bouius. L.

Huius operis *recordantur* Clemens Alexandrinus) meminerunt. L

Henoc. &c. Hieronymus in primo libro aduerſus Iouinianum fortè ex memoriæ lapſu hanc tranſlationem tribuit non Enoc, ſed Enos) Multa collegiſſe temerè Xiſtum hunc facile deprehendet quiſquis ſingula diligenter expenderit. Quamquam enim fortè in Codices corruptos, & deprauatos incidit: potuit tamen ex Hieronymi verbis facilè colligere, de Henoc, at non de Enos eum ibi eſſe locutum. Nam verba Apoſtoli ad Hebræos, quæ ſunt cap. XI. ſecutum ſe ibi Hieronymus ſcribit. In quibus verbis nulla de Enos mentio, ſed de Henoc, qui translatus eſt, facta legitur. Lat.

Traditiones ſeniorum &c. Poſt hanc vitam actorum præmia, *pœniſque* rependi) pœnaſque. L

Ex lib.3. Aſteriſcus &c. Veluti in tranſlatione Hieronymi apud Oſeam) Hoc falſum eſſe Hieronymus in Com. Oſeæ oſtendit. Nam LXX. ita vertiſſe ſcribit. Ex Ægypto vocaui filios eius. L

Ex lib.4. Adamanus Presbyter) Vide ne hic ipſe auctor ſit librorum trium, qui de mirabilibus Sacræ Scripturæ inſcripti ſunt, & inter D. Auguſtini opera excuſi ſunt tom. 3. Nam & tempus conuenit, & locus, niſi fallit coniectura. Vide quæ ibi notaui. Lat.

Ambroſius Ansbertus &c. Claruit ſub Arnoldo Imp.) Arnulpho Imp. an. d. 890. Trithem.

Ambroſius Epiſcopus Mediolan. &c. Quod ego crediderim magis à Rufino confictum in odium Hieronymi.) Quæ ſcripſit Hieronymus non ſunt ſua verba, ſed Paulæ, & Euſtochij relata ab ipſo Hieronymo.

In omnes Pauli epiſtolas) Miror hunc ita ſtatuere; cum & doctrina, & dogmatibus, & ſtylo multum abſint ij commentarij ab eo, vt Ambroſio tribui poſſe videantur. Etſi nonnulla fortè ab eo mutuata ſunt. Vide quæ notaui initio eorum comm. L

Quæ opus oſtendunt non eſſe Ambroſij) Citatur quoque in eo cap. Hieronymus, & videtur auctor omnino rudis græcarum litterarum, vt cap. 6. in Bilibri tritici, & Trilibri ordei colliges. L

Anſelmus Laudunenſis &c. Gloſſam interliuearem appellauit) Vide quomodo hic ſibi conſtet, cum infra lib.6. cap. 255. eundem auctorem faciat gloſſæ ordinariæ.

Claruit ſub Henrico III. an. d. 1080.) Moritur an. d. 1109.

Apollinarius Antiquior &c. Quæ ſunt in vſu grata crederent) Quibus aſſueuerunt, cara haberent. L

Ariſtobolus Antiquior &c. Claruit olympiade 124. hoc eſt anno ante Chriſti aduentum 350.) Si Chriſtus an.3. olympiade 194. naſcitur, vt fatetur Euſeb. & alij. Certè numerus 350. redundans nimium eſt, cum in annum incidat 280. ante Chriſtum. L

Arnobius Afer &c. Palam arguit *aurem* magis, quàm cœlum) Auctorem. L

Nunc poſt ſeptem adiectus eſt, & *Octauus* inſcribitur) Octauius inſcribitur, opus Minutij Felicis nobilis cauſidici. L

Longè poſt alterum Arnobium fuiſſe) Immo poſt Pelagium, & Auguſtinum ſcripſit. Vide eum in expoſit. Pſalmi 90.

Claruit Arnobius ſub Diocletiano.) Ille, qui ſcripſit libros VII. contra gentes. Alter verò, cuius in pſalmos extant ſcripta poſtquam Imperatores Chriſtum amplexi ſunt, & poſt Auguſtinum, & Pelagium floruit, vt neceſſario ex eius ſcriptis collegi. L

Athanaſius &c. Totius diuinæ Scripturæ ſynopſis) Neque Hieronymus, neque Photius, neque Trithemius agnouerunt. Quamquam autem eius nomine circumferuntur, alicuius alterius Athanaſij fortaſſe cenſeri æquius, veriuſque eſt. L

Diceret ex v libro tanquam fonte quodam haurientes) eo. F. Oecumenius in cap.6. 1. ad Cor. adfert ex libro Athanaſij de venerandis nuptijs expoſitionem eorum verborum. Quodcunque peccatum fecerit homo extra corpus eſt; ſed qui fornicatur in corpus ſuum peccat. L

Aurelius Auguſtinus &c. De genere *dictorum* ſunt tractatus) dictatorum. L

Varij auctores collegerunt diuerſa in diuinas Scripturas) Eugippius Abbas libros duos Theſaurorum ex Auguſtini inſigniorbus ſententijs collegit, qui extant. L

Aure-

Aurelius Caſſiodorus. Claruit) Et hic multa prætermiſſa ſunt.

Aurelius Prudentius &c.) Quàm ieiunè tàm pauca collegerit neſcio, cum tamen obuia paſſim occurrant opera eius. L.

Beda venerabilis &c. Non eſſe ea, quæ Beda ipſe adunauit, ſed quæ Bartholomæus) Aut multa intercidiſſe Auguſtini opera non multo poſt Bartholomæi ætatem aſſerendum, aut Bartholomæi opera collectanea non fuiſſe: cum in eis nonnulla legamus, quæ iam ante perierant: quæ tamen Bedas videre, & colligere potuiſſe videtur, vt ex ijs, quæ à Gratiano ex Auguſtino ſæpè citantur veriſimile apparere poteſt. L

Sermones nonaginta, & octo, videlicet de Tempore ſeptuaginta, & de Sanctis octo, & quadraginta) Hic numerus ſecum pugnat, & apud Bedam ſunt numero 1 8. L

Diodorus Tarſenſis &c. Theodoretus lib. 6. Eccleſiaſticæ hiſtoriæ cap. 3. ipſius mentionem facit ſic ſcribens) Theodoretus quinque tantum hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libros ſcripſit, in quorum nullo habentur verba hic citata. Diodori meminit lib. 4. cap. 25. & 27. lib. 5. cap. 4. Quare reſtituendus locus hic, nam verba Socratis ſunt hiſtoriæ Eccleſiaſticæ lib. 6. cap. 3.

Eucherius Lugdunenſis &c. Anno ab vrbe condita 1185. hoc eſt anno ab orbe redempto 427.) Scripſit eam epiſtolam an. 1185. ab vrbe condita, qui annus Chriſti erit 433. I.

Euſebius Cæſareæ Epiſcopus &c. Sine decepti ſimilitudine appellationis) An Hieronymum dices nominis ſimilitudine deceptum, qui epiſt. 65. ad Pammach. & Ocean. de erroribus Orig. vocat eum apertiſſimum propugnatorem impietatis Arij, & in Apologia contra Rufinum appellat Arianorum Principem. Theodoret. hiſtor. Eccleſiaſt. lib. 1. cap. 5. & deinceps vſque ad 14 Niceph. lib. 9. cap. 13. Zonaras lib. 3. in Conſtantino Magno producit ex hiſtoria Euſebij loca quatuor, in quibus Arianiſmum ſapit. Athanaſius de Nicenæ Synodi decretis fatetur Euſebium temerè prius erraſſe, & contra veritatem pugnaſſe; tandem reſipuiſſe & per epiſtolam errorem ſuum declaraſſe, & damnaſſe. Quod tamen poſt Athanaſium non probatum multis legimus; ſed ſimulatum ab eo fraudulenter id, tandem aliquando deprehenſum cum Arianis ſemper ſenſiſſe. L

Euſebius Epiſcopus Emiſſenus) Homiliam in reſurrectione Domini primam, et ſecundam coniunctim legimus integras apud Hieronymum tom. 4. ſecundam etiam habemus inter homelias Maximi, & quæ quinta eſt de Paſcha habetur item inter Hieronymi opera tom. 4. & extat excuſa cum Rabano de Sacramento Euchariſtiæ inſcripta Euſebio Cæſarienſi. Prodierunt item homiliæ 56. ſub inſigni geminæ anchoræ 1547. quæ auctorem grauem, veterem, & eloquentem fatentur, ſed Latinum tamen natione Gallum, Patria Lugdunenſem, vitæ inſtituto Monachum, & Abbatem. L

Euthymius Zigabenus) Scripſit in pſalmos, & in quatuor Euangelia, & Panopliam contra hæreſes. L

Hilarius Epiſcopus Arelatenſis &c. moritur anno Domini 440.) Si moritur anno 440. certum eſt initio Pontificatus Leonis obijſſe, eo enim anno Leo creatus eſt. Quare quod opus heroico carmine ſcripſerit aut ipſo, quo obijt anno, aut ante Leonem ſcripſerit neceſſe eſt. Lat.

Itala vtriuſque teſtamenti translatio) De latina veteris teſtamenti translatione, vide eundem, lib. 8. Quam autem hic Italam appellat non ſatis videre poſſum, quæ ſit. Cum ante Hieronymi tempora Latina lingua vterentur Itali Lat.

Iuſtinus genere Samaritanus &c. Citantur Irenæus, & Origenes longe eo poſteriores) Non longè aliquanto tamen poſteriores. L

Origenes Adamantius &c Verba quoque illa vxoris Iob exponit) Si hoc argumento hunc poſterioris expoſitionis auctorem reijcis, non video cur prioris quoque auctorem eodem argumento, præter alia, reijciendum non putaueris. cum is longiſſima oratione eadem vxoris Iob verba explicet in extremo ſecundi libri. L

Et ab ipſo Origene cen apocrypha, & aſciticia reprobantur) Vide quæ ſupra notaui in Appendice libri Iob. nihil enim tale ſcripſit Origenes in ea epiſtola ad Iulium Africanum. Certe Xyſtus nimium dormitanter eam epiſtolam legit, & expendit. Cum omnino verba vxoris Iob, quæ omnes editiones, quibus Eccleſia vtebatur, præter Aquilæ Hebræi verſionem, habent, retinenda cenſuerit vt genuina, & germana. Hebræorum vero Canonem negligendum; cum conſtet multa multis ex locis dempſiſſe, vt ſeniorum ſcelera celarent, vt ex ea epiſtola colliges. Chryſoſtomus in 3. & 5. homilia agnoſcit, & exponit verba vxoris Iob tom. 1. Agnouit ante eum Baſilius homil. 23. Non adhærendum eſſe ſæcularibus. Lat.

Pantaleon Magnæ Dei Eccleſiæ Diaconus) Aliqui interpretati ſunt Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ; ſed tempus obſtare videtur, cum hunc anno 707. floruiſſe ſcribant: Conſtantinopolis autem anno 334. condita ſit Lat.

Procopius Gazæus &c. Qui nondùm Latinè verſi in Bibliotheca Marciana Venetorum ſeruantur) Editi ſunt Græcè, & Latinè an: domini 1580. Lat.

Seuerianus Gabalenſis Epiſcopus &c. Oecumenius in Commentarijs epiſtolæ primæ ad Corinth. *citat octo, & quinquaginta ſermonum ipſius volumina*) cap. 6. citat ex volumine quinquageſimo ſeptimo. ſer. 3. cap. 19. Chryſoſtomi ſententiam. Lat.

Symmachus tertius Scripturarum græcus inter-

pres &c. Iuxta quorum dogmata ſcripſit etiam in Euangelium Matthæi Commentaria) Suidas in Ὠρίγενες non Symmacho, ſed Ebionæis videtur tribuere commentaria in Matthæum. Nicephorus autem lib. 5. cap. 12. niſi fallit interpres, aſſerit Symmachum auctorem Commentariorum fuiſſe: quod tamen apud Euſebium, vnde ſumpſiſſe videtur, non ita ſcriptum legimus; ſed tantum Symmachi Commentaria etiam tum extare, in quibus ex teſtimonio Euangelij Matthæi ſuam hæreſim niſus ſit confirmare. Lat.

Ex lib. 5. Annot. 5. Et ita *ſubſiſterunt* ſplendores ſecundi) ſubſtiterunt. L

Poſtquam multa aduerſus Baſilium diſſeruit) Fieri quidem poteſt vt contra Baſilium diſſerat; eius tamen nomini ita pepercit, vt nunquam meminerit. Quare & hic taceri poterat. Lat.

Annot. 16. Quam ſententiam Ioannes Caluinus cap. 9. ſuarum *Inſtitutionem*) Inſtitutionum. L

Si vtique peccatis aduerſa v faciamus ?) Non. L

Annot. 17. Vide infra Annotatione nonageſima *tertia* libri huius) quinta. L

Annot. 20. Non omnino multiplicationem *pronuptialem* conſociatiônem ſignificat) per nuptialem. L

Poterat enim Deus hoc genus, & alio modo *multiplicaret*) multiplicare. L

Sed ſciens Deus præſcientia ſua omnia *ſciente* prius) ſciens. L

Annot. 23. Vt Hieronymus in traditionibus Hebraicis annotauit pro eo, quod in Hebraica veritate legitur) Immo ironicè Hieronymus hebræos taxat. L

Hunc locum eodem modo citant, & exponunt Philo, & Theodoretus) Cur Philo, & Theodoretus ſoli, cum Græci omnes, & Latini conſentiant? Lat.

Nam quod Moſes dixit, Deum in ſeptimo die compleuiſſe) Immo Moſes contrarium docuit Exod. cap. 20. vbi Scriptura ipſa teſte arguuntur hebræi, & LXX. vera ſcripſiſſe probantur. L

Annot. 35. Hæc Ambroſij verba ſunt, ex quibus tamen adduci non poſſum) Si obſeruaſſes ex Philone paſſim, & ex Origene hauſiſſe quamplurima non ita ſenſiſſes; præſertim niſus argumento Commentariorum in epiſtolas Pauli, qui nullo modo Ambroſij ſunt, aut eſſe poſſunt; quamquam eius temporis Scriptoris non ſpernendi cenſeri merito & poſſint, & debeant. Lat.

Annot. 46. Filium vero vtporè Patre minorem Deum dumtaxat appellari non Dominum) Quam vereor ne tu non modo Chryſoſtomi mentem, ſed & hæreticorum fraudem perperàm interpretatus fueris; cum Domini nomen Filio, per quem facta ſunt omnia Ariani ſemper tribuerint, Dei autem Filium tantum, non etiam Deum Filium fuiſſe contenderint. L.

Annot. 50. Intelligendum eſſe vult de adultis iuſtis) Addit & aliam rationem, quæ verior eſt: naturæ enim dixit, non hominis naturæ autem in Adam peccatum nocuit, qui natura pater omnium eſt. L

Quod quia Pelagianæ hæreſi v videtur) fauere F

Quæ penitus vllo vitio condita eſt) Quæ primitus ſine vllo vitio. L

Annot. 56. Peruerterunt ſenſum hebraicæ veritatis) Videtur nimis liberè, ne dicam temerè damnare, quod tot Patres Sanctiſſimi, atque doctiſſimi ſecuti, & venerati ſunt. Lat.

Ipſi Adæ, quæ ſcribunt ante Paradiſum à Deo collocatum) quem. L

Annot. 64. Et in Commentarijs Epiſtolæ ad Philippenſes) Non videntur iure Ambroſio tribui poſſe Commentarij in Epiſtolas Pauli, cum auctorem ignarum Græcę Linguę paſſim fateantur. Ambroſius vero doctiſſimus appareat. Lat.

Annot. 67. Parum conſonè verterunt ἐτῶν καὶ) ἔτεσιν καὶ. L

Quos vixerunt viri illuſtres ab Adam vſque ad diluuium) At non hęc differentia annorum totius cuiuſque vitæ poſt prolem genitam magnum diſcrimen affert ad ſummam annorum mundi, vel ad eam tantum, quæ ab Adam ad diluuium colligitur; ſed ea ratio diſcriminis cauſa eſt, quod in hac ſerie ab Adam ad Noe multi referuntur à LXX. interpretibus filios genuiſſe; cum plures annos nati eſſent, quàm Hebræi prodant. Id enim annorum numerum auget. Cęterum in enumerandis quot quique annis vixerint penè ſemper Hebræi cum LXX. conueniunt. Lat.

Seth poſt genitum Enos vixit annos) Seth ante genitum Enos vixit iuxta LXX annos 205. iuxta Hebræos vero 105. ita ut in ſumma annorum vitæ conueniant. L

Emerſerunt ex hac deprauata LXX. interpretum enumeratione duo errores) Vide ne præceps nimium ſit modo hoc tuum iudicium. Nam ex vulgata editione, & ex Ioſepho colliges quo anno diluuium accidit Mathuſalem diem obijſſe. Nam ſi 187. vitæ ſuæ anno genuit Lamech, vt vulgata, Ioſephus, & LXX. habent; relinquitur vitæ Mathuſalem ſpatium annorum 782. ex quibus ſi demas annos 182. Lamech ante ortum Noë, & ipſius Noë 600. efficientur anni 782. quos vixit Mathuſalem poſt ortum Lamech. Quare non ſtatim indicta cauſa damnandi ſunt LXX. aut Hieronymi ſententia, niſi prius cognita cauſa probanda. Quin etiam ſi Hieronymum ipſum ſequi volumus in eo, in quo cum LXX. conuenit, non cum vulgata; ante diluuium annó ſexto mortuum Mathuſalem confiteri cogemur. Nam vbi vulgata editio habet. Vixit autem Lamech 182. annis. LXX. habent 188. & totidem etiam Hieronymus ibidem annos ei tribuit. Si ergo anni 188. coniungantur cum

annis

annis 600. Noë ſumma erit annorum 788 poſt ortum autem Lamech ſuperſtes fuit Mathuſalem annis 782. Ergo ſexennio ante diluuium Mathuſalem iam vita exceſſerat. Lat.

3952. Hieronymus, & Beda) 3941. L

3974. Theophilus ad Autolicum) 5518. L

4697. Caſſiodorus) 5181. In meo libro. L

5049. Paulus Oroſius) 5599. in meo Codice. L

5600. Suidas.) Abundant anni 280.

5800. Lactantius.) Vbi eum numerum Lactantius definiat non inueni. Tantum legibus ab eo affirmatum non dum ſex annorum millia fuxiſſe. Ita lib. 7. c. 14. Et in Epitome c 7.

6984. Alphonſus Rex Hiſpaniæ) 6384. L

Annot. 88. Atque hic idem error irrepſit in genealogia Seruatoris) Non ferenda temeritas, vel impietas veriùs. L

Quod ſanè vehementer Hieronymus admirans) Hæc verba apud Hieronymum non reperi, ſed apud Bedam in prologo, ſiue Epiſtola ante Comment. in Acta Apoſtolorum. L

Vt Spiritus Sanctus occulta aliqua ratione Moyſis mentem permouerit) Cur Moyſi adſcribitur veritatis occultatio potius quàm Hebraicæ vel malitiæ, vel ignorantiæ; cum Lucæ, cum Lxx. concors fides, & teſtimonium Sacro-ſanctum præferri omnino debeat Hebraicæ, quam multi temerè appellant, veritati? Iudæi vt fidem Septuaginta furtim ſubruerent, & eleuarent in ijs, quæ nihil ad ipſos conuinciendos pertinent, fraudulenter aliqua mutarunt, & ſubtraxerunt vt in alijs ſibi locum pararent, eis detrahendi, & confutandi. Lat.

Annot. 107. Hieronymus quoque huic Origenico dogmati acceſſiſſe videtur) At idem Hieronymus lib. 1. contra Pelagianos videtur aliter ſentire, vt Petrus ſcilicet in ea re peccauerit. tom. 2. Lat

Quia, iuxta diuinam prouidentiam, quæ illum ad primogenituram) prius ab Eſau primogenituræ iura emerat. &c. L

Inter has recenſeri poſſunt fictiones Moſis Ægyptum exſpoliantis) At hoc non fuit Moſis fictio, ſed præceptum Dei. L

Petri ſe comedere ſimulantis, & Pauli ficta obiurgatione) Hoc non video ſalua ſcripturæ fide poſſe in eam claſſem referri. Cum Sacræ Scripturæ periculo omnino fieret. L

Annot. 109. Hieronymum reprehendit Franciſcus Georgius tom. 1. prob. 215.) At cur non potius ſeptuaginta Interpretes vir audax reprehendit? qui duces fuerunt Hieronymo & alijs ita vertendi. Ignorauit Georgius quæ letifera alicubi oriuntur, ea innoxia alibi naſci: Diſcat igitur Patribus, & Doctoribus deferre, nec ſtatim quod ignoret accuſet. Lege tu Auguſtinum lib. 22. c. 56. contra Fauſtum Manichæum, vbi poma, & pulchra, & odoris ſuauis eſſe experientia doctus aſſeruit, inſipidi tamen ſaporis, non venenati, vt ſomniauit Georgius iſte. Lat.

Annot. 116. Quod Hieronymus non conſiderata veritate Hebraica) Immo ea veritate ductũ ſe ſcribit ita ſenſiſſe contrà Iouinian. lib. 2. to. 2. L

Annot. 137. Hæc Gregorius ſecurus, nimirum *Auguſtini* decretum) Fulgentij is liber eſt. L

Qui ſolum *habuit* originale peccatum) habent. L

Putat Auguſtinum in hac parte ex multiloquio erraſſe) Vide quò nos perducat multa ſcribẽdi immoderata cupiditas. Vt Gennadius de Auguſtino quod ſenſit, verum maximè fuiſſe fateamur. Quis indicauit Xyſto ad hanc priuatim quæſtionem tantum verba Gennadij pertinere? Quod hic nimium ſecurus, ne dicam valde imprudenter, impudenterque aſſerit? Cum contra ſcribat Proſper. Nec vnquam hunc ſiniſtræ ſuſpicionis ſaltem rumor aſperſit: & in Concilio Toletano 8. cap. 2. tom. 2. encomium longiſſimum habeatur. L

Annot. 149. Hilarium taxat Hieronymus in principio) Neque Hieronymi verba hoc aſſerunt Hilarium in expoſitione eius verſiculi id ſcripſiſſe, cum ſcribat tantùm in expoſitione cuiuſdam pſalmi, & alioqui, quæ ſcripſit Hieronymus apud Hilarium non habeantur. Cum ingenuè fateatur Bereſith apud Hebræos ſcriptum eſſe, quod tres ſignificantias habet, id eſt. In principio. In capite, In filio: & Lxx. tamen. In principio tranſtuliſſe, cum alij diuerſis modis tranſtulerint. Quare neque ex Hieronymo neque ex te quicquam aſſertur certi contra Hilarium.

Videtur in hoc *Hilarium fuiſſe deceptum* auctoritate Tertulliani) Hilarius fuiſſe deceptus. L. Neque Tertullianus, vt arbitror ita quicquam aut ſenſit, aut ſcripſit, niſi ex aliorum fortè, nõ ſua ſententia. L

Annot. 156. Atqui manifeſtum eſt ex ſequentibus verbis) At manifeſtum quoque eſt hæc, quę addis eſſe Eraſmi ibidem. L

Annot. 164. Protulit hunc locum Ioannes Oecolampadius) Si diligenter expendatur locus Prouerb. cap. 9. ad quem ſcriptoris verba referuntur, nihil habuit Oecolampadius, quod ſibi ſuffragari in ijs poſſe putaret; nec tibi neceſſe erat aliundè petere, quod ex verbis citatis colligi facilè poterat. L

Annot. 166. Cauſa 26. *quæſtiones* ſcribitur) quæſt. V. C. ſortes. L

Annot. 175. Sed ſoluit peccata *propter* confuſionem) præter. F

Conſtantinopolitano Epiſcopo prædeceſſore ſuo ob matronam *à Diacono ſub confeſſionis prætextu in templo compreſſam*) quæ orandi cauſa ex præcepto Pœnitentiarij Presbyteri Eccleſiam frequentabat, in templo à Diacono compreſſam. Lat.

Quoniam omnino non peccare &c. vſque ad finẽ) Hæc omnia perperam intellecta, & peſſimè Latinè reddita ſunt ab interprete, quod miror Xiſtum non vidiſſe. Vide Niceph. lib. 12. cap. 28.

& Sozomenum lib. 7. cap. 16. Sed conſule Græca exemplaria; nam verſio in Tripart. Hiſt. & poſtrema quoque Chriſtophorſoni non ſunt ita fideles in omnibus, vt rem ipſam claram faciant. Lat.

Annot. 186. Claudianus Viennæ Epiſcopus) Franciſcus Petrarcha in Apologia contra Gallum tom. 2. Lugdunenſem Presbyterum fecit. L

Annot. 195. Reſpondet Apoſtolus. Quis enim *ſe* diſcernit?) te L

Annot. 218. Hoc ipſum retractauit lib. 2. retractationum *cap. 3*) cap. 4.

Ieſus filius Syrach *non ita conſtare) ſcripſerit. L

Annot. 220. Quare Lxx. tam perſpicuã de Chriſto prophetiam in græcum noluerint vertere) Cur non hic, vt alibi lectio Lxx. manca, & à Iudæis decurtata iudicanda potius eſt?

Annot. 223. Atqui nunc in vulgata Græcorum editione, quæ Lxx. creditur eſſe palàm extant) Si legiſſes Ambr. lib. 3. cap. 1. in Lucam non ita certo aſſeruiſſes iſta. Nam & Vaticanæ bibliothecæ liber non habet præter ea, quæ Hieronymus, & Ambroſius ſcribunt: alia verò Aquilæ ſunt Lat.

Annot. 224. Neque enim Angelorum anima ſubiacet paſtori) Vide Aug. lib. de Catechiz. rud. c. 18. iuncto cap. 14. lib. 2. retract. L

Annot. 247. Quis igitur gloriæ eiuſcemodi, & dignitatis ſplendores) Vide quàm fraudulenter agens fruſtrari conatur petitionem Auguſtæ, quæ imaginem hominis Chriſti, quam non ſolum Apoſtolis; ſed omni populo quotidiana conſuetudine conſpiciendam Chriſtus præbuit, requiſiuit. non eam, quam ſemel tantũ in monte glorioſam oſtendit, multoque minus quam nunc obtinet in cœlis. L

Ioannes Damaſcenus annis ab hinc pene octingẽtis.) Vnde hauſerit quæ ſequuntur neſcio, certè omnia verba inuerſa citat, vt ex ſequentibus patebit. L

Primum quidem reſponderim doctrinam illam à marginaria annotatione fortè relatam in contextum, atque ita eſſe commentitiam, non item profectam ex eius lucubratione) Primum quidẽ fortaſſe adulterinus, & confictus ſermo eſt. L

Vetuiſſe Sanctorum reliquias imponi capſulis, ſiue loculis, verius præcepiſſe, vt eædem terra conderentur) Sanctorum reliquias vrnis claudendas non cenſuiſſe, verum magis terræ mandandas. L

Nam quod huius propoſitum non fuerit eas ſubmouere, Eccleſia iſtius Beati Epiphanij teſtimonio eſt ad noſtra vſque tempora exornata omni ex parte imaginibus Tertio reſponderim non infrequens, aut rarum quid inuentu eſt lex Eccleſiæ tradita. Neque enim vna hirundo facit ver, vti Gregorio Theologo, & ipſi veritati videtur; neque vera ſententia) Nam quod eius propoſitum non fuerit eas abrogare, teſtis eſt ipſius diuini Epiphanij Eccleſia, ad hoc vſque tempus imaginibus exornata. Tertio; non quod rarum eſt pro lege Eccleſia obſeruat; neque vna hirundo facit ver) vti Gregorio Theologo, & ipſi veritati videtur) neque vna ſententia. L

Annot. 250. Πρῖνος arbuſcula eſt, ex qua naſcitur coccus) Arbor magna glandem, & coccum ferens, Latinè Ilex dicitur. L

Annot. 251. Strabus in gloſſematis loci huius videtur) Non videtur Strabus aliud ſenſiſſe, quam id ipſum quod ante hunc locum D. Hieronymus ſcripſit in Epiſt. ad Euſtochium de cuſtodia Virginitatis, quam refert Gratianus 22. q. 5. c. ſi Paulus. Qui locus omnino videndus eſt, & probandus Strabus eum ducem ſecutus. Lat.

Annot. 255. Quam herbam videras arbuſculam *ſuſcipis*) ſuſpicis. L

Ex lib. 6. Annot. 6. Poſteriorem vero Hieronymi nomine citans) Eſt enim verè inter opera Hieronymi explanatio Symboli ad Damaſum tom. 4. continens omnia eadem quæ habet Auguſtinus, Ser. 191. citato. L

Annot. 12. Auctor operis imperfecti hom. 3. enumerans) Auctor operis imperfecti imperfectum Baptiſma videtur cenſuiſſe, qui tantum aquæ ablutione ſine vnguento, & manus impoſitione, & Corporis, & Sanguinis Domini Sacramenti participatione conſtabat. Priſcis enim temporibus ita Eccleſiæ Baptiſmum in adultis fuiſſe non Dionyſius vnus, & Iuſtinus, ſed ferè omnes Patres ſcripſerunt. Nam vno, eodemque tempore abluebantur, & conſignabantur, & Sacramentum Corporis, & Sanguinis Domini ſumebant. Quàm rem præter alios Ambroſius lib. de ijs, qui myſterijs initiantur, per totum manifeſto explicauit. Quare benignè interpretanda ſunt vetera ſcripta, nec ſtatim temerè damnanda, aut in erroris ſuſpicionem trahenda. Lat.

Annot. 13. Sed ambo illa corpora *vere* eſſe credimus. Sequuntur Auguſtini *placitum*) vera. L Videndus idem Auguſtinus lib. 2. cap. 5. circa finem de Trinitate, & Epiſt. 102. ad Euodium vbi contrarium ſtatuit, & quidem merito. Adde Ianſenium in Euangelica concord. c. 14. L

Annot. 15. Sed hæc confeſſio &c.) Quæ ſequuntur in meo codice 8. forma non leguntur, neque in ijs, qui 4. forma ſunt excuſi. L

Annot. 16. Auctor operis imperfecti in initio homeliæ) Nũc locus hic ita legitur. Ex eo quod ſubiunxit dicens. vt tentaretur à diabolo, oſtẽdit quia à Spiritu Sancto eſt ductus, ſed non quaſi minor maioris præcepto, ſed nec quaſi maior minoris hortatu: & exemplis, & ſimilitudinibus declarat non minorem eſſe qui dicitur, nec maiorem: ita vt, aut nunc ad lectionem veterem addita ſit negatio, Nec, aut non neceſſario ſequatur, quod hic auctor de Arianiſmo notat. L

Annot. 17. Quia ſi non fuiſſet Baptizatus &c.) Nunc quæ ſequuntur in meo codice non leguntur 8 forma; nàm in 4. leguntur. L

Annot. 19. Subiudicare videtur eſſe quoſdam, qui diabolo cogente, compellenteque peccant)

Idem

Idem auctor in fine homeliæ quintæ. Cum pulſat te aliquod genus peccati non eſt circa te Angelus bonus ſed diabolus loquens in corde tuo; tentat te pariter, & compellit. Si tu ergo permanſeris confringens cor tuum, magis autem diabolum in corde tuo confringens, cum te non potuerit ſuperare, diſcedet à te. Vbi quęvis in verbo compellere ſit facilè apparet, cum nobis facultatem reſiſtendi, & vincendi tentationes tribuat. Et homil. eadem Qui obaudit diabolo ipſe ſe deponit deorſum. Nam diabolus ad malum hortari poteſt cogere autem non poteſt. Lat.

Qui diabolo *compellente* delinquunt) impellente. F

Annot. 21. In quibus non eſt verũ corpus Chriſti, ſed myſterium corporis Chriſti continetur) Hæc verba non habentur in meo codice in 8. neque 4. forma. L

Cum homil. 17. non multo ante finem Euchariſtiam appellat panem benedictum) Vbi tamen cũ præceſſiſſet. Sancta eſt gratia corporis Chriſti, propterea illis ſolis danda eſt, qui iam per Baptiſmum facti ſunt filij Dei, & per impoſitionem manus. Subijcit. Benedictus panis sãcta ſunt. Ita vt de eulogijs neceſſario verba interpretanda ſint, non de Euchariſtia, de qua iam dixerat: quod ipſum ita planum facit circa finem homiliæ, vt valde mirer non fuiſſe prius maturè omnia expenſa, quam auctorem in crimen vocare. L

Et hom. 19. Ferè in principio vocat ſacrificium panis, & vini) Nunc legimus ſacrificium Corporis, & ſanguinis Chriſti, quæ lectio eſt in margine notata in codice 4. forma excuſo. L

Annot. 16. Et in Epiſtolam ad Hebræos v undecima explicans ius iurandum) homelia. L

Annot. 35. Nihil eſt quod non in ſubſtantia & creatione corporeum ſit) Ex. F. Hoc mutuatus eſt ex Tertulliano, vt infra. L

Annot. 39. Hæreticos eos cenſet, qui Sanctiſſimam Trinitatem fatentur) Qui Trinitatem aſſerunt quidem, vnitatem autem negant hos verè hæreticos appellare cenſendus videtur. L

Annotat. 42. Super petram ædificauit perire non poteſt. Nec eſt contrarium) ſuper petram ædificauit, neque pluuia mendacis doctrinæ corrumpit, neque diabolicus ventus impellit, neque violentotum fluminum impetus mouet. Nam & ſi humiliatur Eccleſia propter tentationem; tamen perire non poteſt propter fidem Chriſti, nec eſt contrarium &c. Ita habent omnes excuſi codices. L

Annotat. 44. Propter quod ipſe v ſub maioribus, ſed ab illis quidem iubeor) ſum O

Sic & tu quamuis ſub poteſtate patris ſis v habes tamen) ſecundum quod homo es. O

Sed forte dicit hæreticus volens oſtendere Patrem, & Filium vnum, vel æqualem. Non eſt ita intelligendus hic locus) Codex meus 8. & 4. forma notat deeſſe. L

Sed hanc interpretationem peruerſam non recipit textus: non enim dixit. Si ego homo in poteſtate: ſed ita. Nam & ego homo ſum ſub poteſtate: non comparationis inter ſe, & Chriſtum differentiam fecit, ſed rationis ſimilitudinis introduxit.) Et hanc interpretationem elegantiſſimè recipit textus. Vide ergo quomodo gentilis, & ruſticus miles myſterium veritatis agnoſcit, & homines hæretici, qui Scripturas portant in ore denegant veritatem. Ita habet Codex meus. L

Annot. 47. Quibus autem, aut ad hoc proſunt, vt ſi plena remiſſio) proſunt. L

Annot. 64. Auguſtinus Sermone in Natiuitatem Chriſti quartodecimo) Quis autem Sermonem illum Auguſtini eſſe tibi indicauit? cum ipſe palam fateatur hominis imprudentis, & inepti eſſe. L

Annot. 71 Et poſſit diſcernere qui *immundus*, quiue immundus ſit) mundus. O

Annot. 78. Ideo v Chriſto incuſabant quod manducaret cum publicanis) in. F

Annot. 81. Tertullianus lib. aduerſus Marcionem 4. elucidans &c.) Non puto Tertulliani verba ſatis intellecta huic Scriptori, aut alij cuiuis, qui putarit hìc Tertullianum reprehendendum in eo, quod Moyſis repudium probarit: cum manifeſtè cauſam repudij iuſtam eam vnam oſtenderit fuiſſe, & Chriſto, & Moyſi, ſi vxor impudica, vel adultera fuerit; nam quod eſt Deut. 24. ἄσχημον πρᾶγμα impudicum negotium, id eſt, adulterium interpretatus eſt ſemel, atque iterum: in quo ſi lapſum eum verè agnoſcimus; non ideo tamen aliud ſenſiſſe de Moyſi diuortij permiſſione æſtimandus eſt, quam de Chriſti permiſſione; id autem tantum eſt adulterij cauſa. Quare non videtur in eo reprehendendus; ſed indicanda tantum erroris eius occaſio, vndè originem ſumpſerit. L

Quia non licet dimitti, vt alia ducatur; illicitè v dimiſſam) enim. O

Pro indimiſſa ducens v: manet enim matrimonium) adulter eſt. O

Manente matrimonio, nubere *adulterum* eſt) adulterium. L

In totum permiſit. Habes itaque Chriſtum aſſertorem iuſtitiæ diuortij.) In totum permiſit, & infra. Habet itaque Chriſtum aſſertorem iuſtitia diuortij. O

Ac demum Sacroſancta Tridentina Synodus in vigeſima quarta ſeſſ. v) can. 8.

Qui in Synodis Prouincialibus *Elibertina*, Moguntina, ac *Triburina*) Eliberitana. L. Triburienſi. L

Ceù Tertullianus, & Ambroſius) Tertullianus, vt ego ſentio, & ſupra notaui nullo modo poteſt hoc affirmare, quod ſemper vbique deſtruit. Tantum enim abeſt, vt dimiſſa vxore viuente, alteram duci licere putarit, vt etiam poſt mortem prioris non putat ſecundam duci licitum eſſe, in quo cum hæreticis aliquot

ad

ab Eccleſia exploſis, & confutatis communicauit. L

Exiſtimet Ambroſij Commentaria eo loco à falſarijs corrupta) Immo Ambroſij non ſunt, ſed alterius in Pauli Epiſtolas Commentatoris, vt ſupra notaui, & diſſeruit Franciſcus Turrianus lib. 5. cap. 2. poſt epiſt. Sum. Pont. Lat.

Sed illam non ait nupſiſſe alteri, priore ſuperſtite marito) Neque ſuperſtite, neque mortuo: nihil enim poſt diuortium, vel repudij libellum quicquam geſtum narratur inter eos. L

Annot. 88. Non quæro vtrum Filius ſit Patris procurator &c.) Meus codex 8 forma non habet quæ ſequuntur. In 4. vero notantur non contineri in aliquot codicibus. L

Annot. 91. Quod alterum eorum *ſicut* Eliam mori oporteat) ſcilicet. F

Annot. 92. Quis eſt autem dies alius de die, niſi *ingenitus* Deus de ingenito Deo) Vnigenitus. L

Annot. 94. Ergo inter eum cuius non eſt &c.) Quæ ſequuntur non ſunt in codice meo. L

Annot. 103. Hæreſis inquit *homouſianorum* non ſolum Chriſti Eccleſiæ aduerſatur; ſed) Photini. Ita Codex meus. Quod ſi etiam Homouſianorum habetur in aliquibus Codicibus, non idcirco error cenſendus eſt. Fuerunt enim Macedoniani hæretici, qui Filium non eiuſdem ſubſtantiæ, ſed ſimilis cum patre aſſeruerunt, & ὁμοιουσιανοὶ appellari poſſunt. L

Annot. 104. Verba ſententiam huiuſmodi exprimentia ſunt hæc) Non leguntur ita in meo Codice 8. forma, neque in 4. L

Annot. 124. Ceu aduerſantem ſententiæ Auguſtini) Auguſtini non eſſe eum librum annotauit D. Thom. part. 3. q. 45. art. 3. ad 2. & alioqnin Hibernum eius libri auctorem fuiſſe ex eo planè colliges. L

In libro de mirabilibus diuinæ Scripturæ *ſecundo* refert) cap. 3. L

Teſtatur ſe in Heliopoli vrbe Ægypti) Cum Hieroſolyma 66. longitudinis gradu ſita ſit à Ptolomæo, facile credi poteſt ſolis tenebras vſque ad Heliopolim Ægypti porrectas eſſe non negari ab Origene; cum Heliopolis gradu 62. m. 30 locetur, ita vt interuallum non ſit amplius, quàm graduum trium cum dimidio: & ſunt in Iudæa loca gradu 64. m. 10. ſita, vndè minus interuallum colligitur. L

Annot. 134. Non ideo, inquit Angelus, erit magnus) Verba ſunt Gloſſæ ordinariæ in cap. 1. Lucæ vbi ex Beda, & Ambroſio refertur, cum apud neutrum legatur ea ſententia. L

Annot. 152. Qui nec litteras norunt, nec legere *didicerent ſaluare nequeant*) didicerunt ſaluari non poſſe. L

Annot. 156. Deplorat quærelis penè tragicis *ſcholarium*) ſcholaſticorum. F

Aſcribam huc integram Chryſoſtomi ſententiam ex homilia) Quæ poſt expoſitionem totius epiſtolæ ad Romanos locata eſt. L

Non ſe defendere, *malum pro bono* reddere) bonum pro malo. L

Annot. 186. Siquidem in *octaua* ſeſſione Generalis Concilij Florentini) Quæ poſtrema eſt. L

Annot. 196. Bertramus presbyter, ſiuè quiſpiam alius) Cum libellum Paſchaſij verè, ſed Rabani nomine editum, cui annexus erat etiam Bertrandi de eadem re tractatum, percurriſſem immemor in indice notatum hæreſeos nomine. Quare poſt agnitum errorem meum proieci libellum, & à Summo Pœnitentiario curaui me abſoluendum Reuerendiſſimo Card. Vormienſi. Sed hic non obtuſæ naris Xyſtus ſuſpicatus eſt confictum ab hæreticis recentioribus libellum, cum poſt ſæcula damnari mereatur hæreſis vetuſta ante Berengarium. Lat.

Et omnes in Moyſe baptizati * in nube, & in mari, & omnes eandem eſcam ſpiritualem manducauerunt, *& omnes eundem potum ſpiritualem biberunt*) ſunt. L < O.

Aliud illi, aliud nos, ſed ſpecie viſibili * quod tamen) quidem. L

Iuxta vulgatam loquendi formam, * quam diem) iuxta. L

Nonne *ſimul* immolatus eſt Chriſtus in ſe ipſo) ſemel. L

Beringarius Andegauenſis Eccleſiæ Diaconus, qui *ducentis* penè poſt Bertramum annis) Si vera eſt Bertrami inſcriptio ad Carolum Magnum, trecentis quinquaginta annis ante Berengarium ſcripſit. Sunt tamen qui ſcribant non ad Carolum Magnum, ſed Carolum Ludouici Filium Regem librum Bertrami ſcriptum. L

In cuius octauo, & *decimo* capitibus verba iſta ſparſim, & interpolatè leguntur) nono. L

Non enim *maius* eſt nouas res dare, quàm mutare naturas) minus. O. rebus. O

Quia ſpiritus *Chriſti*, vt legimus ſpiritus ante faciem noſtram Chriſtus Dominus) Chriſtus. L

Afferens alterum teſtimonium ſub nomine Ambroſij de Sacramentis *) 4. cap. 4. locus corruptus à Beringario a Lanfranco obijcitur, & reſtituitur in Codice forma 8. in folio maiori pag. 1287.

Poſt conſecrationem altaris fiunt panis, & vinum) Per. O

Horum peſtilentiſſimum errorem confutarunt * Lanfrancus) Paſchaſius Abbas Corbeienſis. L

Et poſt eum * Petrus Lombardus Pariſienſis Epiſcopus) Guidmundus Epiſcopus Auerſanus, & Algerus Monachus Corbeienſis. L

Annot. 198. Aut aſſerere non authenticam, & hoc tantum) ex. F

Vt illud *ſuaderet*, quod non ſit continuatio ſequentis hiſtoriæ) ſuaderet. F

Annot. 205. Vt pudorem infunderem eos, qui Origenica commendant) At quæ bona ſunt

com-

cõmmendemus; nec fraudi eſſe permittamus, vt bona repudientur, quia mala aliqua ſcripſit probemus omnia, quæ bona ſunt tantum teneamus. L

Annot. 212. Quo docuerat incredulitatem omnia etiam in ſpecie *benefacere grata*) bona facere ingrata. L

Annot. 220. Vt græcum Ioannis Euangelium legẽs nequiuerit diſcernere ἰδὼν ab εἰδὼς ab ὁρῶ. L

Gregorius Trapezuntius Græcus, & Græcæ Linguæ eruditiſſimus) Multo erat verius vtrâque particulam legendam videri, ſtatuere vt ſi ſic eum volo manere. Nam primam particulam librariorum negligentia; & inſcitia omiſſam fuiſſe arbitror. L

Annot. 225. Et qualem acceperunt & ordinationem *neceſſariam, erit*) < L. neceſſariũ erit. L

In ſententia *Ambroſii* cunctos penè Latinos inuenio) Catharini. L

Annot. 235. Non eſſe donum aliquod Spiritus Sancti in nobis creatum) Anſelmi verba in commentarijs non hoc habent; ſed hoc tantum. Spiritus Sanctus & Deus eſt, & donum Dei. L

Annot. 251. Chryſoſtomus homelia ᵛ in Epiſtolam ad Romanos) 6.

Et qui lapidum precioſorum *indices* ſunt, & qui cæterarum artium opifices) iudices. L

Quos credentes præſciuit Deus ᵛ vt antequam crederent, ſcirentur) futuros ſibi idoneos. O

Cui dandum non eſt, neque non dare illi, cui dãdum eſt) Cui dandum eſt, neque dare illi, cui dandum non eſt. L

Auctor commentariorum ᵛ Hieronymi inſcriptionem præferentium) In Epiſtolas Pauli Apoſtoli. L

Peccatores *non* propter generale peccatum vnam maſſam *fecerunt*) cum. O. fecerint. L

Annot. 252. Rurſus in libro ſoliloquiorum cap. 28.) Liber hic ſoliloquiorum quamquam ex Auguſtini dictis hinc inde collectis intextus videtur, & cenſura Eruditorum non Auguſtini, ſed hominis ſtudioſi, & in eius ſcriptis maximè verſati cenſetur; tamen ſententia ipſa Auguſtini omnino eſſe affirmari poteſt. L

Annot. 255. Anſelmus Laudunenſis in gloſſa ordinaria) Supra lib. 4. fecit hunc auctorem gloſſæ interlinearis; hìc verò gloſſæ ordinariæ, quare non vbique ſibi conſtare videtur. L

Omnis infidelium vita peccatum eſt, &c. Vſque ad. Optimis moribus) Sententia Proſperi eſt nõ Auguſtini. L

Opera quæ videntur probabilia præter fidem &c.) Verba ſunt Auguſtini ſumpta ex præfatione in Pſal. 31. tom. 8.

Concinit his Ambroſius libro primo de vocatione gentium) At Proſperi ſunt non Ambroſij libri duo de vocatione gentium. L

Neque ab his diſſentit auctor commentariorum Origenis ᵛ in Iob) nomine L

Annot. 257. Nonne præcepta eius à *Deo* leuia ſunt, vt multi) adeo. L

Habuerunt autẽ illi *quandam* μοῖραν, hoc eſt, portiunculam caſtitatis) quoddam μοίριον. F

Annot. 261. Habita copia *confeſſionis* neceſſario præmittendam eſſe) confeſſoris. F

Annot. 264. Aliquãdo appellare ſolet τῶν ἱερῶν προθύρων hoc eſt ſãctũ veſtibulũ) τῶν ἱερῶν προθύρων. L

Annot. 265. Et hi qui non moriuntur: *mortales & ſi*) (mortales & ij) L

Annot. 269. Ætati delatum eſt, quia Petrus ſenior erat &c.) An hæc vera eſſe poſſint Vide quæ notaui apud Hieronymum tom. 2.

Annot. 273. Quartum vero à Græcis eius loci corruptoribus additum eius verba ſic *habeant*) habent. L

Quæ ignorant Leges *Romanorum*, ideſt vt obſeruent) Romanæ.

Annot. 275. Ex ſententia Euſebij Cæſarienſis in primo hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, & Clementis Alexandrini in quarto) Apud Oecumenium hoc loco nihil legitur, quod ad Clementem Alexandrinum pertineat. Quare aliunde quam ex Euſebio id aſſerit. L

Annot. 276. Quæ vtique vocabula Gentilium fabularum, & cauſas, *& Origines* habent) origines. L

Annot. 279. Arbitror hanc periodum à ſeditioſulo quopiam monacho) Si hac ratione agamus facilè multa conciliare poterimus alioquin maximè pugnantia. L

Annot. 287. Hanc Rufini accuſationem Hieronymus in prima aduerſus eum Apologia confutans) Quantum valeant quæ contra Rufinum afferuntur eruditi iudicabunt. L

Annot. 288. Quæ verba non ſunt intelligenda de pœnitentia priuata) Non ſatis omnino ad Chryſoſtomi ſententias tertio recitatas facit diſtinctio priuatæ, & publicæ pœnitentiæ. L

Annot. 298. Domini eſt terra, & plenitudo eius orbis terrarum *vt* vniuerſi) &.

Annot. 324. *Relegati* Apoſtoli ad Philippenſes verba dicentis) Relegatis. L

Annot. 340. Duo contra omnium *ſcholarium* Theologorum ſententiam) ſcholaſticorum. F

Terram extremo orbis incendio renouandam, & ᵛ maiorem amœnitatem) in. L

Annot. 345. Alphonſus Caſtrenſis libro aduerſus hæreſes tertio) Vide quæ ante aliquot annos notatam in Alphonſum hoc ipſo loco.

Iacobus Apoſtolus in liturgia diuini ſacrificij pro animabus Sanctorum) Nihil hic video quod ad rem faciat. L

Et ex eàdem fide, qua & Abraham Deo *credit*) credidit. F

Hæc apparitura cœleſti promiſſione, ad quam) Tunc. L

Nemini inquit ante reſurectionem ex his, quæ in vita geſſit, præmium redditur) Hæc ibi non leguntur. L

Corporum enim eſt ſomnus ᵛ non it, & apud inferos) & infra. Adeo. L

Ex libro ſeptimo. Hær. 9. Diſſol. 1. Qui *mane* intellexerunt ipſum Apoſtolum Paulum)malè. L

Ex

minus) comprehenſus. L

Ibid. Aut vero Dominicas omnes *delicatas* ducit.) delicioſas *τρυφερὰς*.

Ibid. A *nono* vſque ad veſperam In quibuſdam verò locis *quinta*)nona. L. diem poſt quintam.

Ex libro Ancorato.) Ab Ambroſio neſcio quo librum Ancoratum Latinum factum ſcripſit Ioann. Turrecr. in Concil. Flor. ſeſſ. 18. pag. 419. tom. 4. Epiſt. Reſponſiua S. Epiph.

Non *coniunctio* exiſtens cum patre, non qui inceperit eſſe) commixtio. L

Ibid. Imò potius te ipſum à fide *perſequeris*) expellis. L

Ibid. Filius enim ſemper non *coniunctio* exiſtens patri) commixtio L

Ibid. *Colligantia* autem eſt fidei coeſſentialem dicere) Compago, vnio, nexus. L

Ibid. Si enim dixeris coeſſentialem *ſoluiſti Sabellij poteſtatem*) Sabellij vires fregiſti. L

Ibid. Non enim vnius *ſubſtantia* ſignificationem habet vox) ſubſiſtentiæ. L

Ibid. Neque *coniunctio* eſt patris, & filij) commixtio. L

Ibid. Non alteri alicui *ſpiritu* adæquatus) ſpiritui. L

Ibid. Qua ratione colligata ſunt duo *ad* vnum ſigillo) in. L

Ibid. Ille enim à Domino diſcens, & à filio accipiens cognitionis facultatem *reuelauit*) reuelabat. L

Ibid. Secundum carnem Deus exiſtens quadrageſimo ſecundo anno regni Auguſti. Auguſtus autem regnauit annos ſexagintà ſex.) Quando primum numerum, qui Epiphanio quadrageſimus eſt in quadrageſimum ſecundum vertiſti, vt rei veritas conſtaret, ita poteras ſexageſimum ſextum Imperij Auguſti annum in quinquageſimum ſextum reſtituere. Lege eundem infra fol.570. A. Lat.

Ibid. Attigit enim loculum, *& non dixit aliquid puero*) Fallitur memoriæ culpa, nàm dixit. Adoleſcens tibi dico ſurge. Luc.7. Lat.

D. Epiphanij Anacephalæoſis, ſiue ſumma totius operis *Panij*) Panarij. L

De Menſuris, & Ponderibus.

Nunquam animum inducere potui, vt Epiphanij Epiſcopi Conſtantiæ Cypri libellum hunc eſſe crederem, ita multa habet inania, leuia, & parum firma. Suo tamen iudicio quiſque in ea re ducatur. Nihil enim per me alijs volo præſcriptum eſſe; ſed indicatum tantum quid de authore huius libelli ſentiam.

Ibid. Deinceps verò, ò Dei homo ad reliqua quemadmodum precibus tuis polliciti ſumus) Vide quò hæc referenda ſtatuas, cum libri initio nihil tale habeat. L

Ibid. Gomor Magnum, & paruum. Magnum eiuſdem menſuræ eſt cum Lethec quindecim modios etiam ipſum complectens, paruum vero duodecim batos) Gomor maior cum Lethec in menſura conuenit, habet enim quindecim modios, quot metitur Lathec. Gomor minor habet duodecim batos. Batus dicitur hic ſtatim ſextariorum quinquaginta. Modius Cyprius ſextariorum ſeptemdecim. Modius Hebræis ſextariorum viginti duorum ſcribitur. Si igitur quindecim modios capit Gomor Magnum, erit eius vanitas capax ſextariorum 300. Gomor vero paruum batos duodecim, quorum ſinguli quinquaginta ſextarios habent: quis non videt Gomor paruum 600. ſextariorum capacem eſſe? Quarè præſtat operam, & oleum (quod dicitur) in huiuſmodi Scriptoribus non perdere, qui nuſquam aut ſibi conſtant, aut rem rectè explicant. Vide Cedrenum in hiſt. compendio. pag.63. 32. vbi Gomor vncias 32. cum dimidio continere, vel idem pondus habere ſcripſit, ita vt idem ſit quod Rotulus Neapolitanis Italiæ: Lat.

Ibid. Paphij vero, & *Siculi* ex quatuor cum dimidio) Non poſſum adduci, vt credam in hac diuiſione Siculos locum habere poſſe, proindè alterius Vrbis in Cypro Inſula nomen reſtitui debere puto, vt propoſitæ rei conueniat. Lat.

Ibid. Artaba hæc menſura apud Ægyptios *nomen requirit*) vocata eſt ἀρτάβη. L

Ibid. Eſt autem ſextariorum ſeptuaginta duorum) Poliænus Artabam Medimnum Atticum eſſe ſcripſit in lib. 4. ſtratag. in Alexand. Maced. cap. vlt.

Ibid. Alabaſtrum autem appellatum eſt propter fragilitatem.) Quid hoc autem cum nominis Ethymo affine habeat quiuis intelligit. Hic enim quidquid in buccam venit illico effundit. Lat.

Ibid. Siclorum centum vigintiquinque, hoc eſt libras duas, & dimidiam) Siclos CC. Ioſephus minas quinque ſcribit pependiſſe.lib.7. cap. 8.

Ibid. Dicit enim in Leuitico. Didrachmon autem ſunt viginti oboli) Et hoc ſtateri, non didrachmo datur, vt viginti obolorum Hebraicorum ſit: cum idem ſit ſtater, & Siclus Sanctuarij. Lat.

Ibid. At argentum hoc eſt quod Romani Miliareſium vocant) Miliareſij vocabulo ante Iuſtinianum in Nouella 105. qui fuerit vſus nondùm plenè reperi. Quarè ex tempore quoque ſuſpectus mihi hic auctor redditur. Lat.

Ibid. Mares menſura eſt apud Ponticos duarum hydriarum, hydria autem ipſis decem ſextariorum eſt) Ariſtoteles lib. 8. cap 9. hiſt. animal. de potu elephanti agens, ſcripſit eum bibere πίνει μαρεῖς ἕν, & addit ſtatim ὁ δὲ μαρὶς ἓξ κοτύλαι; ita vt non viginti ſextariorum, ſed trium tantum ſit Mares, niſi in eo, & Poluce ſit error, vt pro ἓξ ſit κ. Poliænus verò lib.4. ſtratag. in Alexand. Maced. c. vlt. Marem ſcribit Choas decem Atticas eſſe.

Obſeruationes, & Correctiones in D. Euſebij Emiſeni Epiſcopi Homelias.

Editio Lutetiæ Pariſiorum an. 1547. apud Nicolaum Diuitem.

Ex duobus Codicibus excuſis Lutetiæ diuerſis tum typographis, tum temporibus, in quorum altero, qui hic ipſe eſt, homeliæ quinquaginta ſex continentur, in altero vero non homiliæ, ſed Euangeliorum capitula, quæ per anni curriculum in Eccleſia leguntur, centum quadraginta duæ explicantur; vtræque Euſebio Emiſeno inſcriptæ ſalsò eſſe reperientur. Nàm & ſi homiliæ quinquaginta ſex hominis ſunt grauis, & qui ante vulgatam editionem ſcripſiſſe videtur, tantum tamen abeſt, vt Euſebius Emiſenus ſit earum auctor, vt ipſe palam clamitent ne hominis quidem Græci omnino eſſe poſſe; ſed Galli, & Lugdunenſis Monachi, & Abbatis. Reliquæ Euangeliorum explicationes 142. Latini Scriptoris ſic ſe eſſe fatentur, vt ſimul affirment eum Græcarum litterarum omninò rudem fuiſſe. Quarè & ſi Gratianus de Conſ. d. 2. cap. Quia corpus. ex Euſebio Emiſeno citet, quod eſt hom. 16. quæ eſt quinta poſt Paſcha; nihilò tamen minus illi, quàm nobis factum eſſe fuci exiſtimandum eſt. Citatur iterum de Conſ. d. 5. cap. Spiritus Sanctus. ſed Melchiadis Papæ nomine. In eadem homilia 16. Pelagij hæretici errorem arguit, qui circa annum Domini 400. vixit, & damnatus eſt. Euſebius verò Emiſenus imperante Conſtantio, vt Hieron. in Catal. tradit mortuus eſt. Conſtantius autem imperauit vſque ad an. Domini 361. ità vt fieri nullo modo poſſit, vt Pelagium agnouerit. Baronius in Not. Martyrologij putat has homilias Eucherij Lugdunenſis Epiſcopi eſſe; eius, inquam, Eucherij, qui cum Petronio Auguſtino, æqualis tempore floruit, cuius extat Epiſtola ad Valerianum poſt alterum Eucherium iuniorem ità: die 16. Nouembris. Lat.

Hom. 1. de Natiu. Quis *credit* auditui noſtro, & brachium Domini, cui reuelatum eſt?) credidit. L

Ibid Vbi primum legitur conceptus, ſtatim conſumatus, ſtatim *fuit &* genitus) fuiſſet. L

Sed hominis • dicitur ex vno creari parente monſtratur) filius. L

Hom. 3. de S. Steph. Vides quod *expectantis* intuitus amat) ſpectantis. L

Sicut futura *confeſſio*, atque damnatio hos latuit) confuſio. L

Hom. 4. de Epiph.) Ex Aug. ſermone 29. de temp. mutatis, & omiſſis multis, atque additis. L

Non ad hoc venerat, vt ſacrum illud caput ad *diadematum gemmam*) diadema gemmatū. Aug.

Videamus ſi hodiè aliquid, quod ad *perfectum* meum) profectum. L

Hom. 5. de eod. Ecce vera, ecce prædicanda miracula, ſtupendas *imitationes*) mutationes. L

Hom. 6. de eod. Merito modus non augetur, & *perfectus* adquiritur) profectus. L

Et ſicut homines excitati ad bibendum vinum iſtud, ſolent ebrij plus *ſentire*) ſitire. L

De talibus, & Euangeliſta teſtatur) Sunt Aug. lib. hom. 50. hom. 16. tom. 10. & deinceps. L

Vtentes facultate, vel corpore ſuo contenti) Vtentes facultatibus, vel corpori ſuo neceſſarijs contenti. Aug.

Qui amiſſo, & non *ſeruato* baptiſmo) reparato per pœnitentiam. Aug.

Ad quos ſermo Dei dirigitur &c.) Alitèr. Aug.

Et confixus clauis legem mortis fixit) Hactenùs. Aug.

Inferre *neſciret* rationabilis ardor iniuriam) neſciet. L

Hom. 7. de Epiph. Ad ſcelus *erigenda* ſalutis armatur) eripiendæ. L

Hom. 8. de Initio quadrag. Ecce extrinſecùs *virus* augetur,) virtus. L

Tàm manifeſtum iudicantes *affectioni* remedium) afflictionis. L

Illa rogat, hæc *imperat*, illa quodammodo iudicis audientiam) impetrat. L

Tunicas, ac veſtes, quas faciebat illis Dorcas cælo *oſtendente*) oſtendentes. L

Reſerata Eccleſiæ *lumina* aſſiduis terantur officijs) limina. L

Hom. 9. de Symbolo. Anguſta ſermonibus, ſed *diuerſa* ſenſibus) diues. F

Et de vtroque teſtamento totius corporis *virus*) virtus. L

Triplex quidem ſubſtantia, ſed *non vna materia eſt*) non niſi in vna natura eſt. L

Hom. 10. de eod. Legimus in veteri teſtamento quantis *filijs* Iſraël, ac populo Iudæorum, quantis *eos* difficultatibus multiplicium præceptorum conſcriptor antiquæ legis ornauerit) ∽: L

Ecce ſalutem tuam ſubitò fides intulit, cor concepit, ſermo *parturit*) parturijt. L

Vt dum carioſa perditione nos redemit) Vt dùm cariùs a perditione nos redemit. L

Et è contra facilè probabis *in* ſomno fuiſſe ſolutum) à. F

Vndè miſericordiam *partiturus* eſt) petiturus. L

Et mortuus *partiturus*, ideſt, victurus in inferno) < ∽ :

Homini enim *in* beatitudine mortuo) à I.

Item dicimus vnum Deum: ne putes • eſſe naturas) plures. L

Diſcas ſperare promiſſa, & *opem* rebus nutrias) ſpem. P. C.

Et de conſequendis ea, quę iàm es conſequutus interroges, ac *præceptorum* experimentum) perceptorum. Aliàs.

Ac ſi iàm attributa beneficia pro retribuendorum) ſic. L

Hom.11. de S. Blandina. Noſtros , eos fides faceret . & remotis) enim . L

Dignè, inquam, trcum ò Bethleẽm Lugdunus noſter certaret) Lugdunum patriam ſuam vocat, ſic etiam infra . L

Non potuiſti *expectare* certantes : te coronauit) ſpectare. L

Et plrnus dierum Beatus pater *Focinus*) Photinus vocatur ab Euſeb. hiſt. l. 5. c.1.

Hom.12. de Paſcha) Aug 137. de temp. eadem haber, indè emendanda hæc homilia . Intrr Hieronymi opera tom. 4. hæc homilia cum ſequenti integra extat, quæ hìc alicubi decurtata, & diuiſa in duas legitur. Habetur quoque in Bibliotheca SS. Patrum tom. 7. Cæſario Arelatenſi Epiſcopo adſcripta, & eſt prima de Paſcha . L

Mox igitur ferruginri ianitores deſcendite) Hic incipiunt, quæ habet Aug. ſermone ſupracitato tom.10 L

Nunquàm in hoc ' fuligine, & nigra ſemper caligine.) loco . L

Hom.13. de Paſcha) Extat inter ſermones S.Maximi . L

Ac ſalutari vulnere, Ecclesia omnium , patrns rrparanda) fidelium . S. Maximus.

Et innocens fraterna tanquam Iudaica *pietate* mactatur) impietate . Maximus

Requiramus, quæ iſta ſit nouitas, ideſt, *inter multitudinem*) in multitudine . Max.

Quis hic alius *præfigurabatur*, niſi Dominus noſter) præfiguratur. Max.

Et ærumnis Chriſti, & paſſio, & reſurectio *præfiguratur*) prę ſignatur . Max.

Typum Domini geſſiſſe *praſcribitur*) perſcribitur . Max.

Poſt quadraginta dies, & Niniue ſubuertetur) < Max.

Niſi Ionas *perditum detur* naufragę nauis) peſſum detur . Max.

Idrſt, viuens vnam Iudęorum gentem, *vtpotè incredulam*) < Max.

In vitæ *exilio* cum vita peregrinatur) exilium . Max.

Vt vel per hoc *erubeſcendo* ſubiacere vitijs dedigneris) erubrſcendis . Max.

Habet cauſas, quibus ſe ipſe *homo* confundar) < Max.

Niſi ergo te degenerem, ac deſpectum faciat vira) Nihil . L. Non Max.

Hom.14. de Paſcha) Et hæc eſt ſecunda Cæſarij Arelatenſis de Paſcha tom. 7. Bibliothec. SS. Patrum . L

Habemus adhuc in *extatico* ſub ſimplici, & pari ſigno) eptatico, pro heptateucho . L

Hom.15. de Paſcha) Ambroſius quoque habet ſermon.52.

Ad viuos mortui reuertuntur, & *prouectu* quodam) profectu . Amb. Max.

Cœlum, *quod* ſuſcipit, repreſentat ad Dominum) quos . Amb. Max.

Nàm quia hic dies Chriſtus cœlum, trrram, tartarumque *colluſtrat*) colluſtret. A.M.

Hom.16. de Paſcha) Habetur excuſa cum Rabano de Sacramento Euchariſtiæ Coloniæ an. 1552. inſcripta Euſebio Cæſarienſi. Hæc homilia incerti auctoris intrr opera Hieron. inſerta eſt: ex ea poteſt emendari. Eſt Cæſarei Arelatenſis excuſa nuper in Bibliotheca SS.PP. tom.7. col. 134. e. Lat.

Accipite, & *edite*; hoc rſt enim corpus meum) comedite . L

In ſpiritualibus Sacramentis verbi pręcipit virtus, & , ſeruit effectus) Rei. Aliàs. Regi. Aliàs.

Quanta itaque, & quàm celebranda *beneficia* vis diuinę) < . Aliàs officia .

Quod in Chriſti ſubſtantiam terrena, & mortalia *committantur*) commutantur . Hier.

Cum ipſr, atque idem eſſes multò *aliter* fidei proceſſibus rxtitiſti) altior . F

Honore, mirare, mente continge, cordis manu ſuſcipe.) Honora . Hieron.

Et quis panis Angelorum eſt, niſi Chriſtus, qui *eos* cibo ſuo charitatis) ſuos . L

Qui *multa* non abundabit, & qui modicum non *minorabit*) multum . L. minorauit . L

Nec dubitet quiſquam primarias creaturas nutu ' potentię) diuinæ . Aliàs

Præſentia , Maieſtatis in Dominici corporis tranſire poſſe naturam) ſummæ . Aliàs

Sicut antem quicunque *qui* ad fidem veniens) < . L

Hom.18. de Paſcha. Sempiternus gehennæ ignis excoquere, & *expirare*) expiare . L

Nullam ſentiet fœlicitas mutationem, nullam ſentiat ætas longiſſima *retracti*) retroacti . L

Hom.19. de Paſcha. Sed iuſtitię *ſtabilitatem incuruaſſe* prævaleat) ſtabilitas inconcuſſa . L

Hom.21. de Paſcha. Sed vetuſtis, cui vita *ſeruit* in tumulis) ſenuit . L

Ita iàm nunc in ſpei *ſpectatione* perficitur) expectatione . F

Hom.22 de Paſcha. Quæ in ambitum diuinitatis exarſit *obnoxius* eſt) ∽ :

Improbus fœnerator extolſrrit, quàm vbi *cauſatio* deſignabat) cautio . L

Si non inueniat ſuſcipientis affectum *quod ſi* homo) quaſi . L

Hom 23. de Latrone) Auguſtini ſermo 120. de temp. tom.10. integer.

Sub radem mora regnum mortis anima *omnia* deſtruebat) < Aug.

Quem *ſalutis* culpa perdiderat, perditio inuenit) ſaluti Aug.

Illiſæ per latus lanceæ tremenda *perfuſio*) percuſſio . Aug. perfoſſio . L

In deſperationis nouiſſimum reſeruauit, ' nec religionem) qui . F

Hom.24. in Litanijs. Si aliquem in nobis *perfectum* poſt caſtigationem) profectum . L

Hom. 25. de pœnit. Qui eam vel accipiendam, vel *communionem*) communione. L

Hom. 6. de Aſcenſ. In gremium immortalitatis *immortalis* natura) mortalis. F

Et *ſpes* præcedente promittitur) præde. F. ideſt vade fide, iuſtore. ∽ :

Et germanam carnem, vitæ huius adminiſtratione) in. L

Gaudens anima victricem *carnem* in illa die conſpectibus) < L

Hom. 27. de Aſcenſ) Auguſtinus penè totidem verbis in ſermone 176. de temp.

Ex ipſis ſibi gradum *conſuat* quo poſſit ad ſuperiora coſcendere) conſtruat. Aug.

Ire poſt medicum. v Si intrare ipſius medici regiam volumus) Igitur. Aug.

Hom. 38. in die Pentecoſt. Sic enim exigit militaris ordo) Hinc vſque ad verſum (Adhoc enim) omnia reperiuntur in Epiſtola Melchiadis Papæ ad Hiſpaniæ Epiſcopos tom. 1.

Affectorem prodigum deſpiciens, & ſpem auidus ſequens) Affectu rem prodigus. L

Hom. 29 de S. Io: Baptiſta) Habetur inter ſermones Auguſtini de Sanctis n. 16. tom. 10.

Quod vxorem *viuentis* fratris inuaſerat) < Aug.

Hom. 31. de Machabæis. Si hodiè aliquid, quod ad *perfectum* meum) profectum. L

Hom 32. de Natali Apoſt. Itaque tanquam ſagittæ acutæ *potentiſſimæ*) potentis. P.C

Qua vulnerata charitatis *telo* ego ſum) < L

Diuerſo *noſcent* genere varijs opem ferre languoribus) noſſent. L

Iocundiſſimam claritatem *infuſam* fidei luce reddebant) infuſa. P.C

Ac diuerſorum iacula peccatorum à diabolo *inflicta*) in fine. P.C

Æternæ vitę ſitim *indigeſtis*, ac defecatis mentibus) digeſtis. P.C

Quomodo iſte ſine clauibus penetrare potuerit diuinæ *adit* excelſa) ſedis. P.C

Agnoſcamus chariſſimi veras cælorum claues &c) Cautè legenda. L

Hom. 33. de Trinitate. Ab aquilone, & mari *vbicunque* idem ſpiritus) vbique. L

Deus inquam eſt, qui v collatum bonum plenitudinum) ad. F

Hom. 34.) Extat tom 6. Vitarum Sanctorum in in vita eiuſdem S. Maximi.

Honoratus tanquam *Moyſi* primi populi primus princeps) Moyſes. L

Et pro cibo, ac potu *hac* ſecum inceſſabiliter ruminaret) hæc. L

Hom. 35. ad Monachos) Eiuſdem Auctoris ſaliuam reſipiunt etiam, quæ ſequuntur homiliæ ad Monachos. L

Viderit ſe per extremas mundi *horas*) oras. L

Hom. 37. ad Monachos Iſti tales neſciunt quid *nouerunt*) vouerunt. L

Nullus ille ſenior tam indoctus appareat) Nullus illic ſenior tam doctus appareat. L

Hom. 39. ad Monachos. Vt *quantum* amplius quiſque peccauerit) quanto. L

Et *conuerſationis* nomen ad hoc aſſumpſerit, vt grauius) conuerſionis. L

Et vetuſta mala tanquam ſagittæ quædam de conſcientia *debellentur*) reuellentur. L

In arbitrio eſt cum velis ad *cælum* declinare) ſæculum. L

Hom. 41. Non iàm ſolum porrecta manu v ſubleuat) non. L

Hom. 42. ad Monach. Suam animam inuidus veneno liuoris *abſtergit*) aſpergit. L

Hom. 43. ad Monach. Videamus ſi hodiè aliquid quod ad *perfectum*) profectum. L

Hom. 44. ad Monach. v Aut *exuſtione ſupercuretur*, & dolor dolore pellatur) Videtur deeſſe membrum. L. exectione curetur. L

Ac condenda eſt compunctio, corroborandæ ſunt preces) Accendenda. L

Hom. 45. Et facilè cuiuslibet iniurię commotione *caſſanda*) caſſabunda. L

Nunquid *ita fuſus* fuit homini Deus) infuſus. L

Et ita Deus homini probatur *immixtus*) Non ferunt noſtri ſæculi aures verbum mixturæ. L

Hom. 47. ad plebem. Sicut & langor, & lepra corporum, ita *prurigo*) porrigo. L

Quod malum eſt iſta paſſio, vt detrahas) Quæ. L

Et oratio, inquit, eius fiat in *peccato*) peccatum L

Trabibus interdum malitiæ luxuriæ) Trabalibus. L

Dùm videtur omnibus *executus*) exęquatus. L

Hom. 49. de Sanctis Martyribus Epipodio, & Alexandro) Hinc etiam licet manifeſtè colligere auctorem Lugdunenſem eſſe, nàm hi Martyres Lugdunenſes fuere, Vid. Martyrologium die 22. & 24. Aprilis. L

Quod hic nullus Sanctorum còlumatus v) labor. L

Præſentiam Domini *expectantis*) ſpectantis. L

Illi per virtutem fidei *expenſi* ſunt) ∽ :

Ne quis noſtrum *ſpolietur* per vulnus peccati) ſpoliatus, vel ſauciatus. F

Hom. 50. de Natali S. Geneſij. Vita naſcentium, *qua* ad omnem) quia. F

Et quid tandem crederet, vel quid pro eo *Redemptor ſuus*) Redemptori ſuo. L

Et *implere* ſacrilega verba contremuit) imprimere. Aliàs.

Vt inter huius mundi *conflictionis*, vitia) confligantes ∽ :

Per *cuſtodiam* viuentem, ſanctam, placentem Deo) hoſtiam. L

Hom 51. de S. Romano. Conſumationes glorioſus *ſub* hac die manum *ſuam* pretioſis laboribus impoſuit) ſummam. P. C. ſuis. P.C

Et enauigatis mundi huius periculis fęlici *periculo*) periodo. L

Subito *quamcumque* de populo pro Chriſto mori) quemque. Alias.

Ad *compendioſi* martyrij gladio peruenire victoriam) compendioſam. P.C

Ac ſublimem in rebus Dei *verum* Chriſti nominis) virum. L

Toto

Toto in *eo* perſecutionis impulſu impetum facit) eum. L

Rapitur felix reus ad beatam damnationem *ferens ſecum pracium*) <

Et indè *euenit* vt impoſſibile non ſit ingentia fieri hoſtis) venit. L

Intus incluſum eſt. *Et propterea* theſaurum pietatis) < P. C

Si non *producat* voluntas, poteſt expugnare crudelitas) prodat. L

Cruce Chriſti confectus) Crucem Chriſti confeſſus. P. C

Sed mortem an vitam inferre *habent*) habeant. L

Ad expugnanda pectora à Deo *conſcia*) conſecrata. P.C

Intra tormentorum ſtrepitus hoc ſolum poſcitur) Inter. P.C

Quid velut muto *teſte* inſultare te credis) teſti. P.C

Sicque ſinè plectro ſuo Chriſtum reſonare mirantur) Seque. P.C

Ecce elinguis *precum* auctorem rerum muto licet ore) preco. L

Interrogentur inquam. Infantis iuſtitiam) Interrogetur infans. P.C

Qui *eligere* poſſit ad gloriam tenera infantia) erigere. P.C

Ecce contra *referre* teſtimonium poteſt) te ferre. P.C

Hom. 52. ad Pœnitentes. Quia extremam horam vt *cælo emigraturus* expectat) cœno. F. cœlum migraturus. L

Hom. 53. de eo quod Idolo &c. Quæ bruta *pecora* ità interdum) pectora. L

Sed ita eſt per totas tibi ſyluas ſpargenda religio) Si. P

Et non habuerunt Deum in *notitiam*) quia. L. notitia. L

Sed præſens eſt, nuſquam videtur, & omnia contemplatur) Et.

Etiam eorum, quæ tibi *ſeruiuit* dignitate cognoſcas) ſeruiunt. L

Illum ergo homo ſolum tibi noueris excolendum) ò. L

Quomodo in meliùs ſua morte renouatur) < L

Nonne vides alteram germinum reuocationem, vel germinum, quod tempus reddit, quod tempus aſſumpſit) Nonne vides alteram germinum reuocationem, quod tempus reddit tempus abſumpſit.

Hom. 54. Sermo exhortatorius &c. Iam cæleſtes recepta carne, *ſiue*) ſinè. L

Hom. 55. Sermo caſtigationis &c. *Facit* te in gaudium inimicis tuis) Faciet. L

Hom. 56. de Vidua &c.) Hæc homilia eius eſſe declarat, qui alteriùs imperio pareat. Cum ſuperiores homiliæ eius eſſe videantur, qui alijs præſit. Lat.

Animaduerſiones in Concilia.

Editio Coloniæ Agrippinæ apud Geruinum, & alios 1567.

Ex Tomo Primo.

Origo Conciliorum &c. Macarij Hieroſolymitani, Alexandri *Conſtantinopolitani*) Alexandrini. G

Temporibus Theodoſij Magni Principis) Temporibus Theodoſij Principis iunioris. G

Præceptum, vel *interdictum* ab Imperatore lege lata) edictum. L

Canones Apoſtolorum.

Can. 25. Epiſcopus, aut Presbyter) Canon hic inſtauratus legitur in Nicæno I. arabicè olim ſcripto cap. 77. qui verſi editi ſunt opera Franciſci Turriani. L

Præfatio Io: Caroli Bouij in Conſtit. Apoſtolorum à S. Clemente.

Quod ſi quis hoc non ſatis eſſe velit &c. At quid prohibet, ſi quis Clementis neget eſſe, ſed alterius ea, quæ ex Ignatio mutuo ſumpta ſunt totidem verbis) Nihil hoc tuo argumento conſici?

Eiuſdem Scholia.

Lib. 2. cap. 33. Quæ quod *confeſſionem* Eccleſiæ Corinthiorum afferrent) confuſionem. L

Liber Pontificum.

De S. Lino vſque ad Capitonem, & Rufum Conſules) Capito, & Rufus biennio antequàm Petrus occiditur Conſules fuerunt. L

De S. Clemente) Tàm hic in Clemente, quàm infra in Euariſto temporum confuſa, imò peruerſa ratio manifeſto apparet. Quare conſiderandum eſt, quod vel librarij culpa, vel aliorum temeritas locum vtrumque corruperit, & qua ratione commodiùs reſtitui poſſit. Sic etiam in Breuiario precum horariarum emendandus idem error eſt. L

A Conſulatu Trachali, & Italici vſque ad Veſpeſianum Nono) Si vltimo Neronis anno, ideſt, an. Domini 68. vel 69 Trachali, & Italici conſulatu creatur Pontifex Clemens; & annos tantum nouem cum adminiſtrauit Pontificatum, qui fieri poteſt: vt ad tertium Traiani Imperatoris fuerit ſuperſtes? niſi relegationis tempus ità prolixum fingamus, vt à nono Veſpaſiani conſulatus anno, vſque ad tertium Traiani Imperatoris extendamus. Qua ratione nulla

forte

forte alia commodior, aut probabilior excogitari poterit. Lat.

Epiſtola Clementis Prima) Si Iacobus Frater Domini anno 7. Neronis præcipitatus è templi pinnaculo moritur, quomodo veriſimile fiet à Clemente Pontifice poſt Petri mortem epiſtolas ei ſcriptas fuiſſe: cum Petrus vltimo, ideſt, 14. Neronis anno Pontificatum Clementi moriens reliquiſſet, vt ſcribitur in hac eadem Epiſtola? Lege Franciſcum Turrianum de Can. Apoſt. & epiſt. Rom. Pont. lib. 2. c. 13. & ſequentibus. L

Nunc inimicus aduerſus ſponſam eius commouet bellum.) Nunc ne quum. F

Epiſt. 2. Nemo per ignorantiam Clericus palla mortuum &c.) Locus manifeſtè corruptus. L

Epiſt. 3. Quòd à contribuli populo, & à propria gente *ſperaretur is*) expectaretur. F

Animæ verò eorum creditæ ſunt) Animæ enim eorum illi creditæ ſunt. F

Epiſt. 4. *Et* demum ex operibus bonis oſtendat in ſe) Tunc. L

Epiſt. 5. Nobis præſentibus in conſpectu omnium &c.) Conſideranda ſunt hæc verba. Nàm de Clemente habes apud Apoſtolum ad Philippenſes. Cum Clemente, & cæteris coadiutoribus meis: fuit enim ipſius Pauli comes. Sed an eo tempore cum Ananias, fraudata prætij agri parte, increpitus à Petro, interijt, cum cæteris Apoſtolis, & diſcipulis præſens ei ſpectaculo fuerit dubitari iure poſſe videtur. L

Epiſt. Anacleti 2. Exemplo Prophetarum, & Regum capita eorum) Videtur corruptus locus. L

Inde electi ſunt ab eis ſeptuaginta duo Diſcipuli, quorum typum gerunt Presbyteri) Falſa eſt ex loco Euangelij S. Lucæ cap. 10. L

Qui non *Primatum* ſed aut Metropolitanorum, aut Archiepiſcoporum nomine) Primatuum. F

Ep. 3. Siuè qui aduerſus nos armantur *proprie nos ipſos decernunt*) non nos; ſed propriè ſe ipſos decipiunt. V. C.

Decreta Euariſti.

Fuit autem temporibus Domitiani, & Neruæ Traiani) Et hic, & ſupra in Clemente animaduertendus error eſt in temporum ratione confuſa. Cum Clementem paſſum an. 3. Traiani, ibi ſcribatur. Fieri autem nullo modo poteſt, vt Domitiano, & Nerua Imperatoribus Eccleſiæ præfuerit Euariſtus; ſi qui antè illum præeſt, tertio Traiani anno occiſus eſt. L

Decreta Pij Papæ I.

Eadem lex erit illi, qui ſuum *ſeniorem* interfecerit) Neque temporibus, neque perſonæ videtur ea vox conuenire. L

Vt de oblationibus, quæ offeruntur à populo, & conſecrationibus *quæ* ſuperſunt) < L. Aliquanto ſecus habetur apud Burchardum, & Iuonem, atque in Nannetenſi c. 9. ſubiuncta quoque illic eſt formula benedictionis.

Decreta Victoris Papæ.

Vt à decima *tertia* Luna primi menſis) quarta L.

Decreta Zephyrini.

Ep. 1. Finis verò eius cauſæ ad Sedem apoſtolicam deferatur, vt ibidem v terminetur) de. G.

De occultis *enim* alieni cordis temerè iudicare peccatum eſt) Abruptus tranſitus ad diuerſa non videtur commodè recipere verbum *enim*. L

Decreta Caliſti Papæ I.

Ep. 2. Sic nec vxor Epiſcopi, quæ eius Eccleſia, vel Parochia) vel Presbyteri. Burch.

Alteri iudicari, vel diſponi, aut eius concubitu frui) Ab altero dijudicari. Burch.

Quia manifeſta peccata v ſunt occulta correctione purganda) non. L

Decreta Vrbani Papæ I.

Tàm præſentibus, quàm futuris temporibus *plurima*, & elegantiora) plura. G

Communem *fidem* ducentibus, quàm ex prętio eorum) vitam. G

Omnes enim fideles per manus impoſitionem &c.) Obſerua hic lector, quæ ſequuntur, quomodo cohæreant cum præcedentibus. L

Decreta Anteri Papæ.

Euſebius quoque de quadam parua Ciuitate apoſtolica authoritate mutatus eſt Alexandriam) Non eſt in catalogo Alexandrinorum Epiſcoporum quiſquam Euſebij nomine ab initio Marci Apoſtoli vſque ad Athanaſium. Quare aut in Euſebij nomine error librariorum arguitur, aut non Alexandriam; ſed aliam vrbem neceſſe eſt intelligere. Euſebium Alexandrinum Epiſcopum, ideſt, hunc ipſum citat Franciſcus Turrianus in lib. 1. c. 21. pro defenſione Can. Ap. homilia prima ex XVI. quæ extant de ieiunio. L

Qui claues Regni Cœlorum habentes, antè iudicij diem iudicant) quodammodo. Hier.

v Veteri quidem lege habetur) In. G. Hier.

Decreta Fabiani Papæ.

Epiſt. 1. Et ſi quis cum excommunicatis *auertendo* regulas) euertendo. F

Decreta Cornelij Papæ.

Ex Hiſt. Eccl. Euſeb. lib. 6. cap. 35. *Nouatus* Eccleſiæ Romanæ Presbyter) In Græcis hæc ſunt cap. 43. quod penultimum eſt eius libri. L. Nouatianus eſt hic, de quo agitur; nàm Nouatus,

qui

qui fuit Carthaginenſis Presbyter, eodem tempore hæreſim conflans, quo Nouatianus ſchiſma. Vide Cypriani epiſtolas infra 224. a. 227. a. & 230. a. b. Lat.

De Nouato igitur quali vitæ inſtituto) In Nouatianum Presbyterum hæc competunt. L

Et doctrinæ Eccleſiaſticæ, *ſi dijs placet* propugnator) Exemplum Græcum non habet. L

Ep. 1. Cornel. Sic de aliorum *conuerſatione* Domino auxiliante) conuerſione. L

Et induite vos loricam iuſtitiæ, & calceati pedes) < L

Ex Decret. Ex Grat. Quod ad nos attinet conſcientiæ noſtræ conuenit *ſemper*) Fratres. L

Si quis autem vltrò) Si autem quis vltrò. L

Inculpatos futuros *credimus*, qui *eorum* conſuluimus ſanitati) < O

A certa regula non recedamus, *quam Apoſtolus inſtituit*, dicens) quando & Apoſtolus inſtruat. O

Ep. 3. Vt pateretur *& manus quaſi* Epiſcopatum imponi) ei manum quaſi in. O

Ep. Cypr. 2. Certè, & *falſorum ore* maculas inſpergere) falſo ore. L

Ep. 6. Curioſus ſemper, vt perdat, ad hoc *adulatur*, vt fallat) adulator. Aliàs.

Ep. 7. Neque enim ſic *putamina* quædam colligenda ſunt) putramina. Aliàs.

Decreta Lucij Papæ.

Sedit annos tres, menſes tres, dies tres) annum vnum, menſes quatuor, dies 14. L

Epiſt. Decret. Quoniam aliter *acta* nullas vires habebunt, nec *eccleſiaſtica* reputabuntur) actæ. Eccleſiaſticæ.

Decreta Stephani I.

Sedit annos 7. menſes quinque, dies duos) Annos tres, menſes tres, dies 24. L

Epiſt. 2. Sed *etiam* multis antè Aduentum Chriſti) iàm. L

Nullitamen de eccleſiaſticis facultatibus aliquid *reſpondendi*) diſponendi. L

Decreta Sixti II.

Sedit annum vnum, menſes *decem*, *dies* 24.) vndecim. dies. 13. L

Sepultus eſt via Tyburtina in crypta in agro *Verano*) Veranio. L

Decreta Dionyſii.

Sedit annos ſex, menſes duos, dies quatuor) Annos nouem, menſes 4. dies 5. L

Epiſt. 2. Quia infames omnes eſſe cenſemus, qui ſuam, *aut* Chriſtianam) ideſt. L

Decreta Eutychiani.

Epiſt. 2. Habita tamen dignitatis æſtimatione *potiatur*, *nec fortè*) patiatur, nec fore. L

Decreta Gaij.

Vt eſſet Oſtiarius, Lector, Exorciſta, Acolythus, *ſequens* Subdiaconus) < L

Decreta Marcellini.

Et ceſſauit Epiſcopatus annos ſeptem, menſes ſex, dies viginti quinque) Falſum eſt. Vacauit ſedes menſes tres tantùm. L

Ancyranum Concilium.

Celebratum fuit hoc Concilium poſt tempora Marcellini Papæ circa annum Domini ferè 308.) Ergo Marcelli Papæ tempore, qui obijt an. 309. creatus an. 304. L

Can. 2. Ipſe autem ab omni *Sacerdotali* miniſterio) ſacro *itẽ*.

Can. 22. Secunda verò *ſeptennium* implere) quinquennium. L

Decreta Euſebij.

Sedit ann. ſex, menſ. 1. dieb. 3.) Ann. 2. menſ. 7. dies 27. L

Sub huius tempore Crux Domini noſtri Ieſu Chriſti quinto Nonas Maij inuenta eſt) Si Helena Crucis inuentrix fuit; mirum eſt, quomodo fieri potuerit antè Conſtantini imperiũ, quod certè poſt Maxentij mortem, quod ad hanc rem attinet initium habuit an. 313. ideſt, biennio poſt mortem Euſebij Papæ. Aut igitur prius repertam Crucem exornauit Helena, aut ipſa antè Maxentij mortem Chriſti fidem profeſſa, Crucem inuenit. L

Epiſt. 2. Quia facta paſtorum *oris* gladio ferienda non ſunt) ouis. L

Ep. 3. Seu qui ad *ſacrilegos*, diuinoſque concurrerunt) ſortilegos. L

Crucis ergo Domini noſtri Ieſu Chriſti, quæ nuper nobis &c.) Contra Græcos omnes hiſtoricos, qui Helenæ ſtudio inuentam anno poſt Nicænam Synodum tradunt; ita ſcribit Ruffinus in Chronico. Vide Ambroſium de obitu Theodoſij Imp. L

Eiuſdem Euſebij decreta ex Gratiano) Citatur decretum C. V. Euſebij Papæ ab Iuo: ep. 16. Virgines, quæ Virginitatem non cuſtodierint, ſed eoſdem, qui eas violauerint, maritos acceperint, eo quod ſolas nuptias violauerint; poſt pœnitẽtiam vnius anni reconcilientur. ∽:

Decreta Melciadis.

Data kalendis Martijs, Voluſiano, & Ruſino viris clariſſimis Conſulibus) Voluſieno Ruſo, & Anniano, quibus Conſulibus Diocletianus mortuus eſt an. Domini 314. quo anno idem Pontifex 4. Idus Decemb. obijt. F

Neocæſarienſe Concilium.

Cap. 7. Qui propter conuiuium talibus nuptijs *poſſit* præbere conſenſum) velit, vel audeat. L

Nicenum Concilium.

Subſcriptiones, &c. Narciſſus *Neronianus*) Neroniadis. L

Araſphius Sophonen.) Simeon Metaphraſtes in vita Gregorij Armeniæ Maioris Epiſcopi in extrema ſcribit ſucceſſorem Gregorij, quem Martyrem quoque appellat, fuiſſe Aroſtanem, huncque à Conſtantino euocatum Concilio Niceno interfuiſſe. Hic autem nulla eius mentio fit, quare de tota ea Metaphraſtis narratione non nihil vt ſuſpicer, non ſolum hoc, ſed multa præterea faciunt. Lat.

Eutychianus Amaſeus) Baſilius Amaſenus Epiſcopus Concilio Niceno interfuit ita Athan. & Niceph. Hic Eutychius Calliſtrati Filius ſucceſſor eius fuit, vt in vita Baſilij legitur. Quare vtrumque verum eſſe non poteſt cum adhuc regnante Licinio, Baſilius cæſus fuerit ab eodem. Lat.

Concilium Romanum.

In Epilogo, &c. Nemo *enim* Clericum quemlibet in publico) etiam. L

Sicut Corpus Domini noſtri Ieſu Chriſti in Sindone munda ſepultum fuit) linea. G

Actio 1. Diuerſorum Martyrum ſuſcipientes ordine *renarrabant*.) rem narrabant. L

Cap. 2. Sub *arbitrio* ſui tenacitate derumpebat veritatem) arbitrij. L

Concilium Elibertinum) Elibetitanum. L.

Cap. 5. Quod ſi *infra* tempora conſtituta fuerit infirmata) intra. Alias.

Cap. 16. Sed neque Iudæis, *neque hæreticis* dari placuit) < F.

Cap. 54. Si tamen ijdem ſponſus, vel ſponſa in *illo* graui crimine) vllo. F.

Cap. 59. Prohibendum, nè quis Chriſtianus *aut* gentilis) vt. F.

Concilium Gangrenſe.

Can. 9. ſi quis *vulgò* ſit, vel continens à matrimonio) virgo. L

Concilium Arelatenſe II.

Agritius, Epiſcopus, & Felix Exorciſta) Agretius. F.

Natalus Presbyter, Ceterius Diaconus) Natalis. L

Concilium Carthaginenſe. I.

Antè hoc. Concilium locari debere Concilium Sardicenſe, quod infra locatur: manifeſto argumento eſt Canon 5. vbi gratus Epiſcopus refert Sardicenſis Concilij ſtatuta. Lat.

Cap. 2. Neque ad paſſiua corpora, quæ ſepulturæ tantùm.) Paſſiua corpora hic, & in Can. 7. paſſiua communio, Afrorum more dicta pro communia corpora, & indifferentia: quorumuis tàm bonorum, quàm malorum. Ita communio paſſiua fiet, id eſt, paſſim omnibus communis, & libera ſine vllo diſcrimine merentium, aut immerentium paſſim exhibebitur, quod ſumptum à Tertulliano videri poteſt, cui tàm frequens eſt id verbum, vt paucæ paginæ ſint, in quibus non occurrat. L

Decreta Marci Papæ.

Sedit *annos duos* menſes octo, dies viginti vnum) < Honuphr. Panuinus.

Temporibus Conſtantini Auguſti, & Nepotiani, *ac Secundi*) Facundi. Honuphr.

Reſcriptum Marci Papæ &c) Vide, quæ notaui apud Athan. & Honuphrium in vita Marci. Nàm fieri non poteſt, vt hæc Epiſtola anno, & Conſulibus, quibus annotatur, ſcribi potuerit, ſi tantùm menſes octo, & dies 22. vixit. Sigonius lib. 4. hiſt. Occid. Imp. litteras Marci 8. Kal. Octobris datas *ſcripſit*, ità vt Marco ſuperſtite ſcriptæ probentur. L

Nepotiano, & *Secundo* Viris Clariſſimis Conſulibus.) Facundo. Honuphr.

Decreta Iulij Papæ I.

Epiſt. increpat. Et remouere hanc inſidiantium altercationes, *quæ*:) quorum. L

Sin alitèr præſumptum à quibuſdam fuerit in vanum *deducatur*) deducetur. F

Et nos ſcitote, hunc *typum* deinceps non eſſe paſſuros) typhum. L

Romana Synodus.

Luciano *Maurianeſi*, & reliquis cum eis) Marianeſi, quæ eſt Eccleſia in Inſula Corſicæ, Maurianenſi, quæ eſt Eccleſia in Gallia in Prouincia Vienenſi. L

Concilium Antiochenum.

Hæc Synodus ea non eſt, de qua mentio fit apud

Gre-

Gregorium Nyſſenum in vita Macrinæ ſororis, in ea enim ipſe, vt fatetur, interfuit, nono mēſe poſt Baſilij mortem; quæ octauo anno Epiſcopalis eius muneris contigit, qui annus non egreditur an. Domini 371. Nàm cum Iulianus Imperator in Perſas profectus eſt, iàm Baſilius erat Epiſcopus. Iulianus autem an. Dom. 363. occiſus eſt; quarè Synodus Antiochena, cui Gregorius eius frater interfuit, ann. Dom. 371. aut ad ſummum 372. celebrata eſt. Hæc verò ſi Iulio Papa I. acta eſt intra an. Dom. 352. peractam eſſe neceſſariò colligi videtur. Hæc ex Niceph. Hiſt. Eccl. lib. x. cap. 25. hauſi, quæ ſi vera ſunt, videndum eſt, qua ratione Baſiliū an. Dom. 380. ſuperſtitem floruiſſe B. Hieronymus in Chronico ſcripſerit: & octauo Epiſcopatus anno obijſſe alij prodant. Cum conſtet Iulianum occiſum an. Dom. 363. quum Baſilius iàm Epiſcopus eſſet. Lat.

Cap. 14. Propter huiuſcemodi *itaque* controuerſiam amputandam) < G

Cap. 25. Tàm *in* ſuis, quàm *in* fratrum, qui ab eo ſuſcipiuntur) < Pariſien.

Concilium Sardicenſe.

Hoc Concilium antè ſecundum Carthaginenſe habitum fuiſſe conſtat, in eo enim can. 5. mentio fit eorum, quæ in hoc Concilio can. 16. 18. 19. ſtatuta ſunt.

Marcus Ciuitatis *Sciſliæ*) Siſciæ. L

Decreta Liberij Papæ.

Extat Liberij Epiſtola ad Conſtantium Imp. poſt opuſcula Luciferi, quam operæpretium eſt videre. L

Ex Niceph. lib. 9. cap. 33. Iulius, tùm *viginti quinque* annis) quindecim. F.

Decreta Felicis II.

Rebaptizatum ab Euſebio Nicomedienſi iuxta Nicomediam in *Aquilone*) Ancyrone. L

Qui etiam paſſus eſt in Ciuitate *Corona*) Corana: nàm Cora eſt vrbs in Latio non procul à Signia. L

Epiſt. Ægyptior Et ſicut in Chriſto Chriſtiani, & in *petra*) ἐν πέτρῳ ſic in græca Epiſtola eſſe oportuit, quarè delendum Petrus, & legendum, & in Petro petri. L

Epiſt. Felicis prima.) Extat in actis Concilij Epheſini tom. 2. pars Epiſtolæ Felicis Papæ, & Martyris ad Maximum Epiſcopum, & Clerum Alexandrinum de Verbi Incarnatione, quam Secundi huius eſſe veriſimile maximè videtur, cum poſt epiſtolam Iulij locum teneat. Huius Felicis mentio eſt in Epiſtola Victoris Carthaginenſis ad Theodorum Papam, & habetur in actis Concilij Lateranenſis ſub Martino I. tom. 3. Quamquam verba ibi citata ſint ex Epiſtola Athanaſij, & Ægyptiorum ad Felicem, vt hic habes. Vide Niceph. lib. 9. c. 10 Adde Theodoretum hiſt. lib. 2. c. 26. vbi Maximum Hieroſolymorum Epiſcopum catholicum laudat. L

Annum, *aut* ſex mandauerunt menſes concedi) &. G

Agario, & Iuliaco viris clariſſimis Conſulibus) Arbetione, & Lolliano. F. an. Domini 355. ex Caſſiod.

Concilium Laodicenum.

Cap. 4. Vel vſuras, vel lucra, quæ *ſexcupla* dicuntur, accipere) ſeſquipla. L

Cap 54.) In græcis, quæ habemus, hoc caput deeſt. L

Decreta Damaſi I.

Per *ſucceſſorem* Sacerdotium in vrbe Roma ſuſceperat) ſucceſſionem. L

In Baſilica, quæ *Sicimini* appellatur Epiſcopum ſe fieri) Sicinij. F. Sicinini. L

Profeſſio fidei, &c. Quod ſi quis *partiatur* Deum Patrem dicens) patiatur. F

Reſcriptum Hieronymi, &c. Apertiùs latinè *trabatur* ſenſus) tradatur. F.

Epiſt. 3. Damaſus Seruus Seruorum Dei) Si hoc verum eſt, conſiderandum erit quomodo falſum non ſit quod Ioannes Diaconus de Gregorio primo affirmat eum primum fuiſſe, qui ſe in Epiſtolis ſuis Seruum Seruorum Dei ſcripſerit. L

Et veræ fidei *pleniter* inſtructi eſſe debent) plenitudine. G

Ep: 6. Nè ità *quenquam ſubrigiat*) cuiquam ſubrepat. G

Concilium Aquileienſe.

Quare *ſubripuiſtis* Imperatori?) ſubrepſiſtis. L

Vt plenum Concilium non eſſet *obripuiſtis*.) obrepſiſtis. L

Concilium Conſtantinopolitanum I.

Can. 6. Et aduerſus *Canonicos noſtros* Epiſcopos congregationem faciunt) communicantes nobiſcum τοῖς κοινωνοῦσιν ἡμῖν. L

Can. 7. Quicunque ex his rectæ fidei adſcribi volunt, vt *Græcos* admittimus) Gentiles. L

Concilium Valentinum

Concilium Valentinum triginta Epiſcoporum) cum enumerentur tantùm vnus, & viginti nominatim bis: ideſt, hìc initio, & infra in Epiſtola ad Eccleſiam Foroiulienſem, videtur error manifeſtus pro XXI. triginta irrepſiſſe. L

Fegadius, Emerius, Florentius) Fegadius hic videtur idem eſſe, qui in Catalogo Diui Hieronymi Sœbadius ſcribitur, & cuius extat opuſculum

culum contra Arianos nuper editum Fœbadij Epiſcopi nomine: nàm & tempora, & Prouincia, & argumentum conueniunt maximè, fuit autem Epiſcopus Agenni Galliarum, vt Hieronymus tradidit, de qua vrbe Ptol. lib. 11. Adde hunc ipſum à Gennadio in Catalogo Sabbatium vocari. Fœgadium vocauit Ambroſius epiſt. 55. ad eum ſcribens. Sulpitins lib. 2. hiſt. 5. Fagadium nominat Epiſcopū Galliar. ideſt, ſuæ gentis faciens. L

Decreta Siricij.

Exiens *vnuſquiſque* de ſæculo, & regnum perdat, & vitam) quivis. L

Vt ſibi aſſerunt veteri hoc lege conceſſum) Et. L

Ep. 2. Luxuriæ magiſter *crudelitatibus* paſcitur) cruditatibus. F

Concilium Telenſe) *Teleptenſe.* L

Super *tractatoria* Siricij Papæ) Tractoria opinor meliùs. L

Tàm fieri poteſt, vt Concilium hoc habitum ſit in Hiſpania, quàm vt Roma ſit in Africa. Primū nomina ferè omnia Africæ ità propria ſunt, vt pauciſſima in Hiſpania reperias: deindè quid hìc agunt legati Prouinciæ Proconſularis ad Byzacenum Concilium cum narratione ea, quæ ſequitur. Cum eſſemus Tuſdrum. Tiſdra enim vel Tiſdrum vrbs olim opulentiſſima erat, vbi Iugurtha theſauros ſeruabat. Demùm Tractatoria, quam recitari iubent Siricij Papæ ad Coëpiſcopos per Africam miſſa eſt. Quarè Nebriſſenſi non puto credendum, niſi aliud proferatur. Idem Donatianus primæ Sedis Epiſcopus Telepienſis, vel Tibulenſis, vel Teueſtenſis recenſetur. Nomen autem loci manifeſtò corruptum eſt: nàm infra multis in locis Donatianus hic primas Prouinciæ Byzacenæ Teleptenſis Epiſcopus dicitur: vndè legendum omnino Donatianus Epiſcopus Ciuitatis Teleptēſis, & Concilium hoc Teleptenſe ſcribendum, vbique habitum Telepte in prouincia Byzacena Lat. Vide in Synodo Martini I. tom. 2. epiſtolam Africani Concilij cum ſubſcriptionibus Epiſcoporum, inter quos legitur Stephanus Teleptenſis. L

Concilium Carthaginenſe V.

Cap. 1. Qui cognitor, vel *præſens* fuit) Præſes. L

Cap. 10. Quod ſi non potuerint occurrere excuſationes ſuas in *tractatoria* ſubſcribant) tractoria. F

Concilium Toletanum I.

Cap. 2. Sub *concilio*, diuino fuerit conciliatus altario) cilicio. G

Decreta Innocentij I.

Domos in clinum ſalutis *balneata* præſtantes ſolidos) balthcatę. F

Ep. 1. Cap. 1. Antè confecta myſteria quoſdam populis *imperare*) impertiri. G

Cap. 5. *Et* Presbyteri eorum conficiendorum ius *habeant*) Quòd. F. habent. Cod. Mog.

Ep. 2. Cap. 3. Nec alicui liceat Romanæ Eccleſiæ) ſine præiudicio tamen. G

Ep. 4. Innocentius Felici Epiſcopo *Nuceriano*) Nucerino. L

Ep. 11. Cur ergo indignum eſt) Cura ergo dignum eſt. L

Cum vnanimis, & conſacerdotibus noſtris.) < L

Ep. 12. Præcipueque Epiſcopus *relegam, vel audiam*, & tua fraternitas) < L

Ep. 18. Cap. 1. Quæque vrbis *Roma* Sedi non cederet) Romanæ. L

Quorum enim *te maxima expectat cura*) ad te maximè ſpectat cura. L

Ep. 22. c. 2. Quia illud coniugium *poſt* Baptiſmi Sacramentum) per. G

Qui vt crimina committerent in paradiſo cum ipſe eos iungeret benedixit) Qui vt crimina committerentur in paradiſo præcepit, cum eos ipſe benedixit. Iuo, & Cod. Mog

Annè de his loquutus eſſe credatur) copulis. Cod. Mog.

Quæ poſt baptiſma ſortiuntur *meminerint*) meminerit. Cod. Mog.

Cap. 5. Et ideo omnibus *ſegregat*, hæc ſola electa eſt) ſegregatis. L

Ad Eccleſiam redierunt, *intelligitur* eos, qui in Catholica) intelligimus. L

Epiſt. 24. Cap. 2. Vt quicunque tales ordinati fuerint cum *ordinationibus*) ordinantibus. L

Ep. 29. In portu *pacis petra præſtabit* conſcientia) pura. F

Concilium Mileuitanum.

Concilium hoc habitum eſſe in Numidia prouincia fatentur ipſi, qui interfuerunt Epiſcopi. Quarè miror tàm ineptos fuiſſe aliquos, vt putarint æquum, aut veriſimile eſſe tot Paſtores Africanos cum Primate ex continenti, & commoda omnibus Prouincia in paruam inſulam Synodi celebrandi cauſa conueniſſe. Vide Epiſtolam Concilij Mileuitani ad Innocentium. Mileum, vel Mileuum, vel Mileuium Numidiæ vrbem, lege Aug. ep. 168. & de Bapt. lib. 6. c. 26. et ad Boniſ. lib. 2. contra epiſtolas Pelagianorum. tom. 7. Quinimò idemmet Papa Innocentius de hac ipſa cauſa etiam Numidiæ reſcripſit Epiſcopis; quia de vtroque Concilio de Carthaginenſi, ſcilicet, & Mileuitano ſcripta ſuſceperat. Videndus Franciſcus Balduinus in prolegomenis Optati Mileuitani. Ptolomæus lib. 4. c. 3. habet Mirœum, fortè corruptè pro Mileuo. L

Do-

Donatianus *Teleptenſis* primæ ſedis ſubſcripſi) Teleptenſis. L

Decreta Zoſimi.

Ep. I. c. I. Verum etiam *in* ordinatores eius) ⟨ L

Tàm impudens inuenitur, *vt* in cœleſti militia) qui. G

Hinc paſſim numeroſa *popularitas* etiam his locis) pluralitas. G.

Decreta Caleſtini I.

Epiſt. I.) Hæc epiſtola poſt omnes locari debuit: aliæ enim viuente adhuc Dino Auguſtino ſcriptæ ſunt, quod ex Conſulibus patet: hæc verò, & ſi quo anno ſcripta ſit non ſatis apparet; conſtat tamen, cum poſt Auguſtini obitum ſcripta ſit, vt ex cap. 2. anno vltimo Cæleſtini, vel certè penultimo ſcriptam. Auguſtinum verò anno Dom. 430. diem obijſſe, quo anno Epheſina Synodus habita eſt, veriſimiliùs videtur, quàm probari neceſſe ſit. L

Cap. II. Cum enim ſanctarum plebium præſules mandata) Hæc omnia vſque ad calcem totidem verbis habentur in ſermone de Adam, & Eua apud Chryſoſtomum tom. II.

Decreta Sixti III.

Lucernam *nixorum* decem auream penſantem libras 20) myxorum. L

Concilium Rhegienſe.

Culpam ſibi pœnitentiæ cum ignorantiæ *proſcriptione* imputaſſent) præſcriptione. L

De Expurgatione Sixti III.

Cap. 6. Actum in Baſilica *Heliana*) Heleniana. L

Cap. 12. Actum eſt autem Valentiniano ſeptimo, & Auieno Conſulibus) Annus his Conſulibus notatur 450. quum antè annos decem iàm obijſſet Sixtus. Quare non leuis in tempore error oſtenditur. Auienus autem eo ipſo anno 450. cum Valentiniano ſeptimo Conſule legitur, nec vnquam antè, vel poſt. L

Concilium Agathenſe Meſſala Conſule.

Anno Domini 506. qui fuit annus ſeptimus Symmachi Papæ, quare illuc transferendum Concilium hoc. Ex hac Synodo multa mutuati ſunt Patres, qui in Venetenſi Concilio conuenerunt. L

Cap. I. Placuit de digamis, aut *internuptarum* maritis) iterum nuptarum. L

Cap. 7. Vt *pro* Eccleſiæ augumento, aut neceſſitate, aut vtilitate, vel vſufructu) in. G

Vt habita diſcuſſione ſacerdotali, eorum *proſcriptione*) ſubſcriptione. G

Cap. 12. Sacerdotali ordinatione, & *diſtinctionis* comminatione ieiunent) diſtrictionis. L

Cap. 15. Iuuenibus *etiam* pœnitentia non facilè committenda eſt) autem. Aliàs.

Cap. 16. Sanè ſi coniugati iuuenes *conſenſerint* ordinari) ſe. L

Cap. 35. Si Epiſcopus Metropolitanus adComprouinciales Epiſcopos *Apoſtolos* direxerit) epiſtolas. G.

Cap. 48. Omnia *iure* eccleſiaſtico reſeruare cenſuimus) in. G

Cap. 67. Quoniam non oportet cum *omnibus* hæreticis) hominibus. G.

Agretius Epiſcopus ſubſcripſi) Agrœtius. F

In Decretal. de celebrat. Miſſarum c. I. notatur ſumptum eſſe Canonem ex Agathenſi, quod tamen Palea diſt. 91. cap. Presbyter citat ex Concilio Ananethenſi. Citat item Gratianus diſt. 50 ex hoc Concilio caput illud in capite quadrageſimæ, quod tamen non habemus.

Decreta Leonis I.

Et addidit ſuper ſepulchra Apoſtolorum *&* Clero Romano cuſtodes) è. L

Concilium Vaſenſe.

Cap. 8. Pro perſona maioris authoritatis iubeatur, illo quandiù probari nihil poteſt in communione omnium præterquàm eius, qui eum reum iudicat, permanente) Pro perſonæ maioris authoritate iubeatur, ille tamen quandiù probari nihil poteſt, in communione omnium, præterquàm eius, qui eum reum iudicat, permanebit. G

Canones ſecundi Vaſenſis Concilij.

Cap. 5. Sub die Nonas Nouembris *Decio Iuniore* Viro Clariſſimo Conſule) Aëtio III. fortè an. Dom. 446. Si Decio Iuniore Conſule, qui Cæcina Maurus appellatus eſt Concilium hoc celebratum eſſet poſt hunc annum 486. annis octoginta tribus celebratum fuiſſe dicere cogeremur, cum abſurdum ſit eoſdem ſubſcriptores Epiſcopos tot annos fuiſſe ſuperſtites. Quare, & hic, & infra locus luxatus reſtituendus. Cæſarius Epiſcopus, ac penè omnes alij interfuiſſe narrantur in Arauſicano, & in ſequenti, itavt ijdem Epiſcopi tandiù ſuperfuiſſe non potuerint. L

Concilij VaſenſisCapitulum ex decreto Gratiani ex Nannetenſi Concilio c. 6. tom. 3. L

Canones Concilij alterius Arauſicani.

Cap. 5. Quo in *eum* credimus, qui iuſtificat impium) Deum. L

Ab impietate ad pietatem, *&* naturaliter nobis ineſſe dicit) ſed. L

Cap. 16. Quia litera extrinſecùs *velut legitur*, apparuit) vel vt legeretur. L

Cap. 25. Quinto Nonas Iulij *Decio iuniore* viro clariſſimo cenſule) Aëtio III. vt ſupra.

Concilium Arelatenſe III:

Concilium Atelaten. tertium 14. Epiſcoporum æta 461.) 481. F. Anno Chriſti 453. L

Concilium Veneticum.

Probabiliùs erat ex ſequenti Synodo Turonica colligere, & hanc in Gallia celebratam eſſe eiſdem temporibus, cum ijdem quoque Epiſcopi reperirentur, vel interfuiſſe eidem Synodo, vel in eam poſtea conſenſiſſe. In hac ergo Synodo pleraque ſunt repetita ex Agathenſi, vt ex antiquiore, & pleniore eiuſdem regni.

Decreta Hylarij *Papæ.*

Hilari habent vetuſta monumenta in æs inciſa. L

Cum columnis porphyreticis *foraitis* aquam fundentes) [illegible] natis. F

Lucernam auream cum *nixis* luminum) myxis. L

Lucernam auream *nixorum* decem) myxorum. L

Decreta Simplicij Papæ.

[illegible] In fratrem, & coëpiſcopum noſtrum [illegible]rium non *electione*) dilectione. Aliàs [illegible] facere *forte* credideris, ordinationes ti[illegible] poſſe. Aliàs

Decreta Felicis III.

Cap. 4. epiſt. Qui quolibet modo Chriſtum, quem ſemel confeſſus ", abiurarit) eſt. L

Ex Grat. decret. 2) 24. q. 1. duo capita ſunt, quorum initium eſt Acacius Primum ex Gelaſio citat Crat. quod tamen non extat apud eum, ſecundum citat ex Felice, id autem eſt apud Gelaſium infra; quare errauit ille, qui huc ex Gratiano retulit ſubiectum caput. L

Decreta Gelaſij I.

Epiſt. 2. cap. 1.) Ex hac fortè epiſtola citat Iuo Pan. 3. cap. 203. & Grat. 27. qu. 1. Neque viduas, quod cap. 9. erat, hodiè apud Symmachum infra extat. L

Cap. 2. Nec non, & diœceſes, *quæ* ab aliquibus poſſidentur) < Pan. Iuo 2. 65. & Grat. 16. q. 3. Præſulum § Item Gelaſius. L

Com. ad Fauſt. *Ne* cui velut inſperatum videri poteſt) Nec. L

Epiſt. 3. Vt quia mundo *radix* eſt Apoſtoli glorioſa confeſſio) ∽;

Vnius ciuitatis populum *negat* poſſe, pace componi) ſinè. L

Ex Grat. Mea enim in illum *mea* manente ſententia) < L

Quod in alijs cerneretis præter *illum* morem violenter admitti) vllum. L

Taceo, *&* ad Sedem Apoſtolicam ex more referri) quod. L

De Apocryph. Script. Ab vrbe Romana pro diuerſorum patrum *conſolatione*) conſultatione. L

Opuſcula *Tatij* Cypriani apocryph.) Taſcij. L

Epauanenſe Concilium.

Ex ſubſcriptionibus apparet in Gallia, & prouincia Narbonenſi geſtum hoc Concilium, ita aſſerente Auito Epiſcopo Viennenſi. L

Cap. 34. Excommunicatione biennij *confuſionem* ſanguinis expiabit) effuſionem. F

Cap. 40. Maximus Epiſcopus Ciuitatis *Genauen*) Geneueſi. L

Pragmatius Epiſcopus Ciuitatis Auguſtuduneſi) Ad hunc extat epiſtola 2. lib. 6. Sidonij Apollinaris.

Decreta Anaſtaſij II.

Multi Clerici, & Presbyteri ſe à Communione ipſius *erexerunt*) retraxerunt. L

Qui *communis erat* Acacio, & quia occultè voluit reuocare Acacium) communicauerat. G

Epiſt. cap. 5. Pro officio *noſtra inſtructionis* offeremus) noſtro inſtructiones. F

Ingeniorum iactantia, vel *prauitatis* audiatur) prauitas. F

Cap. 7. Cum per loca *fœtidiſſima* tranſeunt) fœdiſſima. L

A Deo autem non quæritur quis, vel qualis prædicet) Adeo. L

Decreta Symmachi Papæ.

Reuocauerunt Laurentium *poſt* libellum Romæ factum) per. F

Epiſt. Decretalis) Symmachi epiſtola apologetica aduerſus Anaſtaſium Imp. extat tom. 1. Biblioth. SS. Patrum. L

Romana Synodus III.

Cap. 2. Quare ſi amplitudini veſtræ, *vel ſanctitati* placeet) < F

Subſcript. Rufentius *Ignatinus*) Egnatinus. L

Romana Synodus IV.

Sed allegaſſe cum per directos Epiſcopos mandatis canonibus ſibi conceſſiſſe affectu purgationis ſuæ culmen humiliat, quantis) Sed allegaſſe (cum per directos Epiſcopos, mandatis ca-

canonicis ſibi conceſſis affectu purgationis ſuę culmen humiliat) quantis. L

Subſcriptiones Epiſcoporum &c. *Bonifatius* Aquę. uiuenſis) Benignus. Supra.

Rufentius *Ignatinus*) Egnatinus. L

Probus *Camarinenſis*) Camerinenſis. L

Ennodij Diaconi liber Synodorum.

Ecce orationem veri neruis nitentem, & ipſi *ee-pario proferendum* nitoti) etiam pario præferendum. L

Hic non inceſſo ignorantiam, *limoſam* memoriam non accuſo) rimoſam. L

Ep. Symmach. ad Clerum. Verum etiam effuſionem pij ſanguinis ad crimen *perſuaſionis*) peruaſionis. L

Faſcino quodam grauatis *baſilicis coimperante* pręmiſerat) Baſiliſco imperante. L

Nuda *videtur* ſpe æternæ hæreditatis) videlicet. L

Dùm hæc enim *vanitas* iſta non reducat) veritas. L

Ilerdenſe Concilium.

Cap. 1. Vel vaſa ſacro offitio deputata contrectant *vt* ab omni humano) < L

Quod ſi hoc *inciderint* duobus annis tàm offitio, quàm communione) ceciderint. Aliàs.

Aurelianenſe Concilium.

Cap. 2. Vt in *eis* Epiſcopi, in cuius poſitæ ſunt territorio.) eius. L

Qui in huiuſmodi *perſonis non regulari animaduerſione* diſtrinxerit) perſonas non regulariter animaduerterit. G. regularem animaduerſionem. L

Concilium Cęſaraguſtanum I.

Cap. 2. Nec habitent in latibulis *cubiculorum*, ac montium) cuniculorum. F

Decreta Felicis IV.

Cap. 1. Et non ſolum diuinis *praceptis ac* precibus, ea ſacraſſe) < G

Officia agi, vel ſacrificia offerri ᵛ licet) non. G

Cap. 2. Ne talis trepidatio faciat deteriorationem) Nec talis trepidatio facit iterationem. G

Decreta Siluerij Papa.

Epiſt. ad Amator. *Ante omnia* verò patricia infeſta mihi erat) Antonina. L

Epiſt. ad Vigil. Deceſſoribus noſtris peruicacia tua *ſubripiens*) ſubrepens. F

Conſtantinopolitana Synodus V.

Ex Niceph. Atque ipſe etiam Agathon Agapeti in Eccleſia Romana ſucceſſor) Agapeto Siluerius ſucceſſit, qui vixit an. 1. menſ. 5. d. 11. vt infra. L

Conſt. Iuſtin. Imp. Hæc demùm diuerſis luſtrationibus aufugit) fruſtrationibus. F

Κυρίαν propter noſtrum ponit imperium, & contra iſtum præſentem ſcribit legem) *Κύριον ὁ ἡμέτερος τίθησι βασιλεία, ἐπὶ τούτοις τοῦτον γράφει νόμον*. Ratam facit noſtra Maieſtas, deque his præſentem legem conſcribit. Haloander Nouella 42.

Ibi autem illud *mittendo* ſeipſum, & ſermones ſuos) *προβάλων*, admittens, præferens. L

Epiſt. Nazian. ad Theod. *Ita vt* poſt mortem anathemati ſubijciantur) Vt etiam. G

Vt demonſtrato peccato iſti, & poſt mortem) Tamen. G

Epiſt. Procli ad Ioan. Quod poſt *vnitatem* non inuenior dixiſſe) vnionem, concordiam. L

Epiſt. Cæleſt. Papæ ad Neſt. Statim hæc volumus eſſe correcta. Ipſum videas prædicare nos, & quod contra fas eſt etiam Sacerdotes) Confeſtim eadem illa, quæ illum prædicare intelligis, & tu qnoque noſtræ voluntati facturus ſatis prædicare ne cuncteris. Nos enim & ſi id parum decorum videatur, etiam Sacerdotes L

Ita in *nos* neceſſe eſt damnationis ſententiam) eos. F

Quod niſi fiat, quos dicimus eljciendus eiecit in noſtra communione, ſicut iſti, an qui talis cognoſcitur extitiſſe) Et vt id, qnod iubemus maturè fiat eijciendum illum nihil omnino ambigeas, qui eiecit; & ſi à Societatis noſtræ communione nunquam exciderint illi, in quos tu tam iniquus fuiſſe viſus es L. Hæc ex Concil. Epheſino nuper ſeorſum edito emendata, & reſtituta ſunt ex tom. 1. cap. 17.

Collat. 7. Epiſt. Vig. contra Ruſt. & Sebaſt. Placuit vniuerſo Concilio) 11 q. 3. Placuit vniuerſo. Citatur autem à Gratiano ex Concilio Africano, & ab Iuone Pan. lib. 5. cap. 102. citatur canon ſimilis ex Nicolao ad Epiphanium Archiepiſcopo in Concilio Africano, quod non video conſiſtere poſſe. L

Etius Archidiaconus relegit.) Actius. L

Epiſt. Vig. ad Epiſcop. Arelaten. Elegit Sacerdotem ex omnibus, ait, aſcendens ad altare meum, & portes coram me nomen magnum cunctis diebus vitæ tuæ) Locus reſtituendus ex cap. 2. lib. 1. Reg. Elegi eum ex omnibus tribubus Iſraël mihi in Sacerdotem, vt aſcenderet ad altare meum, & adoleret mihi incenſum, & portaret Ephod coram me.

Vel omnes in fide *repravans*, aut *repravare*, aut iniuriare) reprobant, aut reprobare. F

Aure-

Aurelianenſe Concilium III.

Cap.23. Quod qui præſumpſerit *regradetur* communione) degradetur. G

Cap. 27 Vel miſſione, excuſſione, vel exacto ſæpè) Vel meſſione, exuſtione, vel exactione ſæpis. L

Breuiarium cauſæ Neſtorianorum, & Eutychianorum.

Cap.2. Socrates verò in libro Eccleſiaſt. hiſt.) Vide Socratem ibidem, & confer cum græca lectione; nam hic non facile rem ipſam explicat. I.

Cap.4. *Subripuit* pio Principi Theodoſio, vt ſacram ad eum) Subrepſit. F

Cap.11. Epiſcopus Dorylenæ Ciuitatis Prouinciæ Phrygiæ *ſalutaris*) ſalutaris.

Cap.13. Necnon & ipſius Ibæ Epiſtola ad Marim Perſam) Cautè lege. Infra cap. 24. vbi pluribus agit de tribus capitibus.

Cap 22. Siluerius Romanam velle *perdere* ciuitatem) prodere. F

Aruernenſe Concilium.

Cap.12. Diuino munere benedictione percepta vxoris ſuæ *priùs* frater) pius. L

Aurelianenſe Concilium IV.

Cap.10. Si quis Epiſcoporum ſciens aut bigamum, aut *inter* nuptæ) iterum. L

Turonica ſecunda Synodus.

Cap.25. Quæ ſuper Iudam venit, qui dum loculos *faceret*) ferret. L

Decreta Pelagij II.

Epiſt. Decret. cap. 1. Vos quoque deinceps, vt nullius hortatu talia præſumatis) videte. L

Videlicet Chriſto per *electionem* pompatici ſermonis) elationem. F.

Et fortaſſe *is* in errore perit, qui vniuerſalis dicitur, *&* nullus) ſi. L. < L

Epiſt. ad Benignum. Qui hoc negant cauſa vtilitatis, aut neceſſitatis fieri *non*) < G

Et de ciuitate ad ciuitatem, tales nequaquam reciperet) recipere. G

Epiſt. ad Epiſcopos Germ. & Gall. Nonam de ieiunio, *&* quadrageſima) in. G

Toletanum Concilium IV.

Cap.10. Nulla *vidua* ad nuptias iterandas venire cogatur) vi. Ino

Maſticonenſe Concilium.

Matiſconam Galliæ Ciſalpinæ Ciuitatem) Quàm vereor, ne inſigniter labaris; nàm Epiſcopi omnes Galli Tranſalpini ſunt in ſubſcriptione relati. L

Cap.16. Et licet *quod* de Chriſtianis, qui aut captiuitatis incurſu) quid. L

Sed datis pro quolibet bono mancipio duodecim ſolidis) Duodecim ſolidi hodiè Romæ an. 1570. valerent viginti ſcutatos monetæ pontificiæ, & iulios ſeptem. L

Seù ad ſeruitium licentiam habeat redimendi quia nefas eſt) et ſi Chriſtianus fieri deſiderat, & non permittitur, ſimiliter faciat. Burch. Iuo. Grat.

Decreta Gregorij I.

Subſcript. Gratioſus Epiſcopus Ciuit. *Numentinæ*) Numentanæ. L

Romanus Epiſcopus Ciuit. *Blentanæ*) Bleranæ. L

Ioannes Epiſcopus Ciuit. *Beliterni*) Veliternæ. L

Candidus Epiſcopus Ciuit. *Bulſinen*) Vulſinen. L

Marianus Epiſcopus Ciuit. *Ferenti*) Ferentinatis. L

Albinus presbyter tit. S. *Marcelli*, & Petri) Marcellini.

Decreta Deusdedit.

Et poſt expletum annum recipiant alium virum, ſimiliter & vir vxorem) Vide nùm hæc ſint probanda: quàmquam ſuperiora quoque non ſunt tenenda Vide 30. q.1. c de his, & ſequens. L

Antiſiodorenſe Concilium circa tempora Deusdedit) Altiſiodorenſe. Aliàs

Concilium Spalenſe II.

Cap.1. Pro qua te placuit, vt omnis Parochia, *quæ* ab antiqua) quam. G

Cap.3. Sicque poſtea in *miniſterio* Eccleſiaſtici Ordinis reuocari) miniſterium. G

Cap.7. Septimo examine relatum eſt nobis) Ex Epiſtola Leonis Papæ I. ad verbum ſumpta ſunt omnia. Ea verò eſt epiſtola 86. in tom. 1. Concil. Sed in Leonis operibus eſt 88. Lat.

Concilium Toletanum IV.

Die Nonarum Decembris æra 681.) Anno Domini 643. aut æra falſa, aut non ſedente Honorio Concilium hoc habitum; ſed Theodoro, qui in id tempus incidit.

Cap.11. Nàm *& ille hymnus*, quem nato in carne Chriſto) in illo hymno. F

Cap.18. Qui ſemetipſos abſciderunt, aut *naturaliter* defectu membrorum, vel *defectione*) naturali. F. defectione. F.

Cap.

Cap.25. Rationem *vt* Epiſcopo reddant, qualitèr) ſuo. G.

Cap.27. Recipiat coram *altario de manu* Epiſcoporum) Altari de manibus. G

Cap.66. Quanto magis hi, qui auferunt pauperibus *qui* non dederunt) quod. G

Qui nihil ex proprio *ſua* Eccleſiæ Chriſti compenſauerunt) ſuo. G

Cap.69. Ac ne *libertas* eorum in futura prole non pateat) libertinitas. L

Bructuoſus Ilerdenſis Epiſcopus ſubſcripſi) Fructuoſus. F

Concilium Toletanum V.

Habitum æra 684.) 674. F. ideſt an. Domini 646. Quare ſub tempus Martini I. cadit, aut Theodori prædeceſſoris eius. Notat Honuphrius mortuo Honorio Sede vacante coactam Synodum an. Domini 636. Quare æra falſa. L

Concilium Toletanum VI.

Circa tempora Honorij Papæ I.) An. Domini 639. ſub Ioanne 4. ait Honuphrius. L

Cap.5. *Nec* per retentionem diuturnam præiudicium afferat) Nè. G

Cap.6. Vel fœmina fuerit, *aut fuit* delegata puellarum Monaſterio) < G

Concilium Bracarenſe II.

Cap.2. Lumen, & ſartatecta *abſtulit* Eccleſiæ) abſtulerit. G

Cap.5. *Attamen* vnuſquiſque Epiſcoporum meminerit) Hoc tamen. G

Præfatio S. Martini Bracaren. Epiſcopi.

Cap.16. Non cum Presbyterorum, vel Diaconorum conſilio *contaminauerit*) intaminauerit. Cod. Reg.

Cap.26. Similitèr ſi homicidij aut factò, aut præcepto, aut conſilio, aut *defenſione*) aſſenſione. Cod. Reg. & Anſ.

Cap. 31. Et ᵛ deſinens egerit aptam pœnitentiam decem annis) ſi. Toletan.

Cap. 51. Ita vt ad *dirigendum* Chriſma Diaconus) accipiendum. G

Cap.57. Si quis presbyter publica pœnitentia à Sacerdote accepta, aut aliqua neceſſitate) Hic canon ſumptus videtur ex can. 18. Gangren. Synodi; ſed à Martino auctus, vt complecteretur id, quod poſtea animaduerſum noua declaratione indigebat. Pœnitentiam enim publicam à Sacerdote indictam peragere neceſſe erat (quæ tamen neque Presbyteris, neque Miniſtris Eccleſiæ imponi nullo modo ſolebat) Ieiunare ergo die Dominico ex cauſa, vel alia neceſſitate licebat. Quarè reſtituenda lectio. Si quis præter publicam pœnitentiam à Sacerdote acceptam, aut aliquam neceſſitatem. L

Cap.74. Niſi tantum cum Symbolo diuino, & oratione dominica) aut. G

Cap.81. Oportet autem tales inter *dæmonioſos* orare) dæmoniacos. L

Concilium Toletanum VII.

Cap 2. Vel minimo præſumptionis *tactu ſaluantur*) actu ſoluantur. V. C

Quam aut incipientis, aut ſubſequentis ᵛ completa *benedictione*) ſint. G. benedictio. L

Cum enim ſumus omnes vnum in Chriſto nihil, contrarium ᵛ diuerſitas) perſonarum. G

Quod etiam conſultum cuncti ordinis Clerici *indiuiduum*) indultum. V. C

Miſſas facere nullus abſque patentis *pronentu*) præuentu. G

Martini Papæ I. Geſta.

Martinus de Ciuitate] Tudertina Prouinciæ *Tuſciæ*) Vmbriæ. L

Et tollentes Sanctiſſimum Martinum Papam) Qui. F

Concilium Lateranenſe.

Reparato *Manturianenſi* Epiſcopo) Maturianenſi. L

Iuliano *Hoſtano* Epiſcopo) Hortano. L

Laurentio *Peruſio* Epiſcopo) Peruſino. L

Caroſo *Faralitano* Epiſcopo) Faleritano. F

Creſcente *Lucrenſi* Epiſcopo) Lucenſi, vel Locrenſi. L

Luminoſo *Tiferniſtiberinorum* Epiſcopo) Tiferni-tiberinorum. L

Pontiano *Belliternenſi* Epiſcopo) Veliterno, vel Veliternenſi. L

Martino *Gauinate* Epiſcopo) Grauinate, vel Gabinate. F

Laurentio *Taurianenſi* Epiſcopo) Taurinenſi. L

Ioanne *Trapeiano* Epiſcopo) Tropeiano. L

Sabbatio *Buxento* Epiſcopo) Buxentino. L

Bono *Ficudenſi* Epiſcopo) Ficulenſi. L

Thomate Lunenſi Epiſcopo) Thoma L

Detorato Tiburtino Epiſcopo) Decorato. L

Theodoſio *Contonenſi* Epiſcopo) Cortonenſi. L

Scholaſticio Fanenſi Epiſcopo) Scholaſtico. L

Andrea *Hydruntenſi* Epiſcopo) Hydruntino. L

Maximo *Meſinati* Epiſcopo) Miſenati. L

Boëthio *Cornenſi* Epiſcopo) Crotonenſi. F

Stephano *Popilienſi* Epiſcopo) Foropopilienſi. L

Donato *Saſſinate* Epiſcopo) Sarſinate. L

Concilium Toletanum VIII.

Cap.2. Ex his vnum *temperare* compulerit) temptare. L

Mirabilis, inquit, neceſſitas, quæ ſoluitur parri-

parricidio) Miſerabilis. L

Concilium Toletanum X.

Cap.1. Cuius feſtum ita debet eſſe ſolenne, ſicut & eiuſdem *natiuitatis*) natiuitas. F
Cap.4. Sui ▾ lectulo quieſcens, ſiue quocunque in loco) in. G
Cap.6. Interdum *mutare* facit honeſtum conſtitutionis edictum) mutare. L
Certè aut nolentibus vel neſcientibus ſeſe ſuſceptam) Aut certè. L

Concilium Toletanum XI.

Cap. 5. Et ſub exilij relegatione *perpetuam* excommunicationis ſententiam) perpetua L
Cap. 6. Sententia propria iudicare præſumat, aut ▾ truncationes) membrorum. G
Cap. 8. *Equidem* ſi ſciente loci Epiſcopo) Et quidem. L
Cap. 12. *Qui vtique* reconciliationem non meruerit) Vti qui. F

Concilium Bracarenſe III.

Cap. Quoſdam etiam expreſſum vinum in Sacramento dominici calicis offerre ▾ quod quam ſit Euangelicæ) Alios verò pannum lineum muſto intinctum per totum annum ſeruare, & in tempore ſacrificij partem eius aqua lauare, & ſic offerre. G
Valdè eſt omninò confuſum ▾ Calix enim Dominicus) ſed ſi neceſſe ſit, botrus in calice comprimatur, & aqua miſceatur. G

Decreta Agathonis.

Per quam *reuelata* eſt quantitas, quæ ſolita erat dari) releuata. L

Subſcriptiones Epiſcoporum in Romana Synodo ad ſextam Synod. Conſtantinop.

Petrus humilis Epiſcopus Sanctæ *Cortonenſis* Eccleſiæ prouinciæ Brutiorum) Crotonenſis. L.
Clarentius Epiſcopus Sanctæ Eccleſiæ *balnenſis*) Valnenſis, hodiè Sulmonenſis. L
Agnellus Epiſcopus Sanctæ Eccleſiæ Vulſinienſis *Sicilia*) Tuſciæ. L
Bonifatius Epiſcopus Sanctæ Eccleſiæ Tudertinæ Prouinciæ *Tuſcia*) Vmbriæ. L
Ioannes Epiſcopus Sanctæ Eccleſiæ *Salernitana* Prouinciæ Tuſciæ) Faleritanæ L

Canones ex Synodo VI. Conſtantinop.

Can.3. Præteritæ quartæ Indictionis anni ▾ milleſimi centeſimi) ſexies. L
Can.29. Vt ſancta altaris non niſi à *ſobrijs* hominibus) ieiunis.

Can.43. Et rerum ad vitam pertinentium depoſita tempeſtate) Et ſæcularium moleſtiarum depoſita iactatione.
Can.60. Cum clamet Apoſtolus quod ▾ Domino adhæret) qui.
Can.87. *Biennio audiant, tertio anno* ſubſternantur) Biennium audiant, triennium.
Can.95. Vt *Græcos* recipimus, & primo quidem die eos Chriſtianos facimus) Gentiles.
Can.102. Siuè contra *proprijs moribus* prouocare) aptis modis, congruis rationibus. L

Concilium Toletanum XII. XIII.

Ego *Iulius* Vibis Regiæ Toletanæ Sedis Epiſcopus) Iulianus. L. Burch. lib.1. cap. 33. citat ex cap. 4. huius Concilij Toletani XIII. longiſſimum caput. L

Decreta Zachariæ Papæ.

Iam dictus Sanctiſſimus vir trophæo fidei *monitus*) munitus. L
Vſque ad Padum *conuiatus* eidem Sancto viro) comitatus. L
Epiſt. 5. Dum ▾ eos acceſſiſſes corporaliter) ad. G
Epiſt. 6. De eo autem quod tibi ſucceſſorem conſtituere dixiſti, *& ſe iubente*) vt te viuente. G

Concilium Nicænum II.

Ex Vita S.Sabæ &c. *Quumque eorum* ordinationem reliquerint) Cum cæterorum. L
Epiſt. Adrian. &c. Quo minus *non* liceat & ſanctos Dei Miniſtros venerari.) < L

Synodus Cabilonenſis II.

Cap.7. *Vtputà* turpis lucri ſectatores ſubiaceat) Vtpotè. G
Res *na que*, quæ ab illectis, & negligentibus datæ) autem. L
Cap.14. *In* lucris animarum potiùs, quàm *in* deprædandis) < L. < L
Et *item* fratres illius potentia non grauentur) ijdem G
Cap. 19. *Familia* verò ibi dent decimas ſuas) Familiæ. G

Decreta Nicolai I.

Epiſt. ad Michaël.Imp. Non potuiſſe (vt *nunc* dicamus) Prælatum ſuum) non. G
Solius Epiſcopi ſui iudicium tantummodo *alias poſtulandum*, præſtolandum ſit) <
Non denique vlla Synodus *quicquam* Romanæ contulit Eccleſiæ) quodquam. L

Vormatienſe Concilium.

Cap. 12. Niſi quod in *nono Cæſarienſis* Sancti Con-

cilij capitulo) Neocæſarienſis. L

Cap.28. Contigiſſe creditur, *tantum* tamen leuior) tantò. L

Cap.72. Sed omnibus vt Chriſtianis licet in ſua, aut ſuorum neceſſitate) vti. L

Synodus Conſtantinopolitana IV.

Can.21. Si verò quia Laicorum ad *concertandum*, vel cooperandum) contractandum. L

Concilium Triburienſe.

Cap. 29. Gregorius in decretis ſuis Capitulo ſeptimo) Nota etiam præter eos Canones, qui in corpore Canonum continentur, alios quoque collectos fuiſſe ex Gregorio I. qui, vt illi, ſolerent certis numeris citari, vt hic legimus. L

Cap. 31. Comite vita *emendatione* morum, & actuum *confitetur*) emendationem. L. profitetur. F

Cap.38. Hæc eadem lex, pro qualitate ſexus ſit feminis, & viris *libertas*) libertis. L

Cap. 51. *Ne* vlterius ei coniungatur matrimonio) Nec. G

Nec Chriſtianæ religioni *oportet*) conuenit. G

Alexandri III. Geſta.

Apud Rouretum *Taro* amni adiacentem) Tanaro. L

Variæ Lectiones Animaduerſiones, & Correctiones in Tom. De Diuinis Offitijs.

Editio Coloniæ apud Geruinum 1568.

Ordo Romanus.

De Off. Miſſ. Tunc duo Acolyti tenentes capſas cum *ſancta* apertas) Sanctis. F

Prior verò ſcholæ *cuſtodit ad* Pontificem, vt ei annuat) cuſtodiat. F

Poſtquam legerit cantor cum cantorio, & dicit reſponſorium) aſcendit. F

Et paraphoniſtæ quatuor à foris hinc indè,ſed *infantes* intra) in faciem. F

Ordo de conſec. Chriſm. Tunc chriſma nouum miſceatur cum veteri, ſi quid reſiduum fuerit) Hoc non videtur locum habere poſſe, cum ex præcepto Fabiani Papæ vetus Chriſma comburendum ſit. L

Ordo in Nocte Paraſceu. Egreſſus Ieſus trans *Iordanem* Cedron) torrentem.

Ord. in Pentec. Et quamuis intermiſſa *repetentes*) repetamus. F

Ordinat. Oſtiar. Poſt hæc *expectante* plebe tradat eis Epiſcopus) ſpectante.

Si fideliter, & *viriliter* vtiliter impleueritis officium veſtrum) < L

B. Iſidorus.

Lib. 2. cap. 23. Filium autem à patre naſcendo procedere) Locus hic in operibus Iſidori Pariſijs an.1580. editis ita legitur. Filium autem à patre naſcendo natum. Rabanus, qui caput hoc integrum habet infra cum loco hoc concordat. Ego verò negationem puto addendam, vt ſit. Filium autem à patre naſcentem non procedere, vt aptè opponatur ei, quod ſequitur, nimirum, Spiritum verò Sanctum procedendo non naſci. Lat.

Albinus Flaccus.

Cap.15. Feſt. Ramor. *Capitilauantium* ideò hunc diem appellat vulgus) Capitilauium. F

Cap. 36. Nam neque in animo bono quicquam inuenis,quod magis ſibi ex omni parte conſentiat.)Locus mancus,& corruptus facilè reſtituetur ex Amalario lib.2. cap. 5 ita enim habet. Nam neque in animo boni quicquam inuenis, quodque magis ſibi ex omni parte conſentiat, quàm virtutem.

Cap.39. Hoc corpus, hic ſanguis non in ſpicis, *ſed in ſacramentis colligitur, & conſecratione*) & in ſarmentis colligatus, ſed. L

Cap.43. Vt quibus *iſta* deſunt parentes, aut filij) aut. F

Amalarius Fortunatus.

Lib. 1. cap. 13. Vſitatiùs eam Latinè cœnam cognominant) puranrex Aug. Tract.120. in Io:

Cap. 14. Et *renixit* genus humanum, quod occiſum erat in Adam) reuixit. L

Cap. 14. Poſt ſalutationem crucis oportet ſingulos *remanere* ad ſua) remeare. L

Lib.3.cap.19. Cyprianus monſtrat ad *Quirinum* de Sacramento) Concilium. L

Si autem in ſanctificando Calice Domini offerri aqua ſola non poteſt) Sic.

Quomodo & vinum ſolum non poteſt) Quomodo vinum ſolum nec poteſt. O

Cap.24. Dicente Auguſtino in expoſitione Euangelij Ioannis *hom.63.*) Tract.118 L

Cap. 33. Sicut paſſione ſua totius mundi tulit *offenſa*) offenſam. L

Cap.34. Continuò quippè cum dixiſſet iudicium ſibi *&* manducat) < L

H. Rabanus Maurus.

Lib.1. c.31. *Adſtante* enim Iohanno aquæ populi ſunt) Teſtante. L

Cæterum ſi tanta ſint peccata, vt excommunicandus) non. L

Cap.32. Sed *tamen* Epiſtolæ Pauli recitabantur) tantùm. F

Lib.2. cap.14. Itaque exomologeſis proſternendi, & *humileſaciendi*) humilificandi. O

Cap. 39. Nam Iudæi *tantundem* menſem nouorum, & lunam obſeruant) tantùm eundem. L

Cap. 57. Filium à patre naſcendo * procedere) non. F

Berno.

Cap.3. Quod in ſimilitudinem mortis, ſepulturæ, reſurrectionis Chriſti *regitur*) geritur. L

Micrologus.

Cap. 41. Omnis terra *adorate*, cum multoties &c.) adoret te.

Ivo Carnotenſis.

De Conu. Nou. & Vet. Sacrif. Quod idem Chriſtus Dei Filius) Miror hactenus non fuiſſe à quoquam obſeruatum hæc ferè omnia ſumpta ad verbum eſſe ex Cypriano lib.2. ad Quirinum. L

Ecce ad memoriam veniunt verba beati Andreæ Apoſtoli.) Vnde ſumpta? ex libro vitæ eius per presbyteros Achaiæ edito Conc. Sacram. fol.11. a. Lanfrancus Petro tribuit. L

Ser. de Cœn.Domini. *An* ne conſcientias noſtras tanquam pedes immundos) Non.

Radulphus.

Propoſ.5. Et beatus Auguſtinus lib.2. de Vnico Baptiſmo) Cypriani verba refert. L

Propoſ.8. B. verò Auguſtinus in lib. Admonitionum, qui regula ſecunda dicitur) Eſt in ſecunda regula (quæ vna cum prima Auguſtini eſſe non creditur) aliquid de numero pſalmorum ſecundum anni tempora variatum, quod habetur tom.1. L

Propoſ. 10. Quos vulgus ſui loci *digurias* appellat) decurias. F

Propoſ.13. Cuius meminit Auguſtinus *libro* 7. confeſſionum) lib.9. c.12. L

Quod dicitur Micrologus *cap.* 5. in hæc verba) fol. 438. ſupra.

Propoſ.15. *Et* modo obſeruandi officium mortuorum) De. L

Prop.23. Vt ait *Iſidorus* ſuper Matth. & ponitur de Conſecr. diſt. 2.) Hieronymus in com. cap.26. in Matth. tom.9.

Pulchra dicta Innocentij Papæ III. ext. de celeb. Miſſ. c. cum *Matth.*) Martha. L

Sed de Epiſtola *con de vi. & ho. dicti cap. vt Clerici dicunt ut ibi*) Locus corruptus eſt, quia in textum relata ſunt, quæ in margine quiſpiam notarat: id autem apparet ex Micrologi verbis, quæ hic recitantur, quibus quæ ſunt adiecta manifeſtò apparet ex margine relata eſſe: peruersè tamen, & corruptè: Nam de vit. & honeſt. cler. cap.3. ex Concilio Matiſcenſi canon definit his verbis. Vt quiſque presbyter, qui plebem regit, Clericum habeat, qui ſecum cantet, & epiſtolam, & lectionem legat &c. Ita vt de epiſtola legenda ex eo canone appareat quid ſit futurum: quod hic notandum erat ex adiectione in margine priùs facta, quæ poſt in contextum deprauata relata eſt. Verba autem ita videntur facilè reſtitui poſſe. Sed Epiſtolam de Vit. & honeſt. cler. cap. vt quiſque. clerici dicunt, Vt ibi. Burch. lib. 2 cap. 56. cum can. citat ex Concilio Nannatenſi, ſed neque in Matiſconenſi, neque in Nannatenſi quidquam huiuſmodi reperitur. Lat.

S. Marcus natione Romanus ſucceſſor Silueſtri, qui cœpit an. Domini 339.) 336. L

Tempore Beati Damaſi Papæ circa annum Domini 387.) 381. L

S. Alexander natione Romanus Papa *quintus* à B. Petro) ſeptimus. L

Qui cœpit anno Domini 121. præcepit vt panis tantum) 109. L

Pelagius autem primus natione Romanus, qui cœpit anno 558.) 550. L

Sixtus primus natione Romanus ſucceſſor Alexandri, qui cœpit an Domini 1:9.) 117 L

Siricius Papa natione Romanus, qui cœpit anno Domini 388.) 383. L

Leo I. natione Tuſcus, qui cœpit an. Domini * 443. in ordine 47.) 440. L. 46. L

Qui in latere Chriſtus * niſi vnum vulnus habuit) non. L

Gregorius I. natione Romanus, doctor egregius in ordine 61.) 65. L

Qui cœpit anno Domini 592. inter multa) 590. L

Cum *omni ſi da propitium* pacem) omnibus Sanctis da propitius.

Innocentius Papa I. natione Albaneñ. in ordine 43. qui cœpit an. Domini 407.) 41. L. 402.

Sergius I. natione Syrus in ordine 87. qui cœpit an Domini 677.) 85. L. 687.

Miſſa Gregoriana locum *ſummum* nequit habere) ſuum. F

Variæ Lectiones, Animaduerſiones, & Correctiones, in Opera S. Ambroſij.

Pariſijs apud Guillelmum Merlin. 1569.

Ex vita ſcripta per Ioannem Coſterium.

Hac igitur peſte extincta in comitiali contentione) Depoſitum à Damaſo in Concilio Romano Auxentium ſcribit Sigon. lib.7. Occid. Imp. 164. Lat. Extat eruditiſſima eiuſdem Latini Latinij probatio typis impreſſa opera Dominici Magri Canonici Theologi in qua euidenter apparet Ambroſium electum viuente Auxentio.

Non

Non eſſe tàm effœtam, ac orbatam *Vmbriam*) Liguriam. F. Nam quid hic agit Vmbria. L

Anno poſt Chriſtum natum trecenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo, Gratiano, & Equitio Conſulibus) At annus is fuit 374. Valentiniano, & Victore Coſſ. an. 369. Sigon. L

Venerat id temporis è Syriæ partibus Mediolanũ *alius quidam* Auxentius) Imò idem, qui depoſitus fuerat, vt ex epiſt. 32. & Sigon. lib. 8. Lat.

Qui fuit à partu Deiparæ Virginis *nonageſimus*) Anno Vrbis 1148. Domini verò 397. Atticus, & Cæſarius Conſules notantur. Quare poſt Conſulatum eorum Ambroſij mors incidat neceſſe eſt. Conſtat enim Martinum Turonenſem Epiſcopum Attico, & Cæſario mortuum, ſuperſtite Ambroſio, cuius obitus ſi in Aprilem menſem incurrit, neceſſariò ſequitur poſt eorum Conſulatum, ideſt Honorio Imp. IV. & Eutychiano Coſſ. an. Dom. 398. Ambroſium mortuum eſſe. Atque ita in ſuo Chronico tradit Maecellinus Comes apud Honuphr. poſt commentarios Faſt. Rom. pag. 58. in prædictis Coſſ. indict. 11. Hieronymus autem in Chronico Epiſcopatus Ambroſij poſt Auxentium in ann. Dom. 378. retulit. Sed Proſper in Supplemento conſulatum Honorij, & Eutychiani an. Dom. 401. tribuit, ita vt ab inito Epiſcopali munere ad eius exitum anni 24. numerentur. Erit autem annus primus Valentis primus quoque Ambroſiani Sacerdotij, vt ex prædictis, & Hermanno Contracto planiſſimè conſtare omnibus poteſt. Quare non eſt facilè in diuerſorum ſcriptorum varia ſententia quicquam certum pronunciare. Poſtremò Sigonius lib. x. Hiſt. Imp. Occid. audacter tradit eodem anno, ideſt, Attico, & Cæſario Conſulibus Ambroſium pridie Non. Aprilis, Martinum 4. Idus Nouembris obijſſe, ita vt non Ambroſio ſuperſtite; ſed iàm antè ſeptem menſes mortuo Martinus obierit. Tenuit autem Ambroſius Epiſcopatum annis 29. An. 369. creatus vſque ad annum 397. in quo obijt. Ita ex Sigonio, cui facilè aſſentior, cum idem prius ſcripſerit Honuphrius in Chronico Eccleſiaſtico,

Ex vita ſcripta à Paulino Presbytero.

Auctorem vitæ huius Presbyterum Eccleſiæ Mediolanenſis fuiſſe quiuis facilè colliget. Quod & Paulino Nolano Epiſcopo conuenire maximè poteſt, vt ipſemet ſcribens Alipio epiſt. 42. in ordine teſtatur his verbis. Nam ego & ſi à Delphidio (ita enim legit Sigonius) Burdegalæ baptizatus à Lampio apud Barcinonem in Hiſpania per vim inflammatæ plebis ſubitò ſacratus ſum; tamen Ambroſij ſemper & dilectione ad fidem nutritus ſum, & nunc in Sacerdotij ordine confoueor. Denique ſuo me clero vindicare voluit, & ſi diuerſis locis degam, ipſius Presbyter cenſear. &c. Sed non videtur veriſimile Paulinum Burdegalenſem nobiliſſimum Senatorem, de quo Ambroſius ad Sabinum epiſt. 36. honorificè multa ſcripſit poſt receſſum Nolæ electum, & ante Ambroſij obitum iam Epiſcopum factum, ita vilem apud Ambroſium locum tenuiſſe, vt amanuenſis, & librarij munus obiret, vt hic auctor infra fatetur; & Paulinum Nolæ Epiſcopum Mediolani Ambroſij Diaconum fuiſſe nuſquam legi; Auctor autem vitæ manifeſtò aſſerit ſe eius Diaconum fuiſſe ſemel, atque iterum. Adde Gennadium in Paulino, qui Nolæ Epiſcopus fuit, cum multa eius ſcripta recenſeat, hoc vitæ Ambroſij non numerat. Præterea Iſidorus Hiſpalenſis lib. de Scriptor. Eccleſiaſt. cap. 4. Paulinum Presbyterum laudat, qui libellum de Benedictionibus Patriarcharum explicuit triplici intelligentiæ genere, & vitam Beati Ambroſij rogatus ab Auguſtino conſcripſit. Quarè ex ijs non poteſt idem Paulinus & Mediolanenſis Presbyter Ambroſij vitam cenſeri ſcripſiſſe, & Epiſcopus poſtea Nolæ fuiſſe, cum Gennadius, & Iſidorus multos poſt Paulinum vtrumque annos ſcripſerint. Honorius quoque Auguſtudinenſis Paulinum Nolanum negat Ambroſij vitæ ſcriptorem fuiſſe, ſed Paulinum Presbyterum Mediolanen. vt Galleſius in ſuo Martyrologio notauit. Lat.

Cui non minimũ ſolatij Sacerdos præbuit dando ſumptus, *vel* alia) &c. F

Ingemiſcebat enim vehementer cum videret radicem omnium malorum auaritiam *pullulare*) < L

Siſinni etiam, & Alexandri Martyrum, qui noſtris temporibus) Siſinij. L

Ex libro 1. Officiorum.

Cap. 10. Quotidiano vſu paleſtræ durantes membra, nutrientes patientiam *laborem* aſſueſcunt) labore. L

Cap. 15. Adhuc populus ſpectat, adhuc athletæ in *flemmate* ſunt) ſcaminate. L

Cap. 20. Sed quos ſæpè incurrit, ſi intemperantium incidamus conſortia) in. L

Cap. 21. Mala enim *lex* peccati indignatio eſt) illex. L

Cap. 23. Nàm licet interdum honeſta *ioca* ac ſuauia ſint) < L

Cap. 24. Nonne *multiplicitate* neceſſitudinis perſtrictus affectu) multiplicis. L

Cap. 26. An non ille eruditus in omni ſcientia Ægyptiorum) nè. L

Cap. 38. Ideo iſta incidi, quia non arbitrabar poſſe euenire) in. L

Ex libro 2. Officiorum.

Cap. 24. Cæterum ſi quis non obediat Epiſcopo extollere, atque exaltare ſeſe deſiderans, obumbrare merita) quærens etiam. G

Ex libro 3. Officiorum.

Cap. 5. *Et apponatur mihi, non ſit à Domino* injjcere manum meam in Chriſtum Domini) καὶ [illegible] μηδαμῶς μοι. Mihi non ſit à Domino, ideſt, auertat à me Dominus. L

Cap. 6. Captans annonam maledictus in plebe eſt) Neque vulgata latina editio, neque quam græcam habemus Lxx. interpretum nomine, neque hebraica nunc habet in cap. 11. Prou. niſi ſemel tantùm eam ſententiam, quæ hic prior citatur. Qui continent frumentum relinquent illud nationibus. Quod verò infra addit. Captans annonam maledictus in plebe neque græci habent, neque latini in eo loco. Ex quo etiam Cyprianus ad Quirinum lib. 3. cap. 61. ita citauit. Quarè putandum eſt eundem locum repetitum eſſe ex diuerſis interpretibus. Lat.

Cap. 7. Frumentum ſuſcipis, nec affectum *impartis*) impartiris. F.

Cap. 12. Meliùs eſt non vouere, quàm vouere id, quod ſibi ▾ cui promittitur) is. L

Cap. 14. Et facta ſunt vlcera, & veſicæ *cadentes* in hominibus) candentes. L

Tunc ſenior filiam ſuam virginem, & coæqualem eius, cum qua cubitare ſolita eſſet) Tunc ſenior Filiam ſuam virginem, & iugalem eius, cum qua cubitare ſolitus erat. L

Et introiuit nuncius, & mandatum regis pertulit) Non ità narrat Regum hiſtoria. L

Cap. 16. Nec te pœniteat eiuſmodi offenſiones) Nec te pœniteat eiuſmodi offenſionis.

De Virginibus lib. 1.

Nàm fortè de terra ſuſcitet inopem, & de ſtercore erigat pauperem) Nùm. F

Aut declinauit aqua *valida* vento, quæ portatur) valido. L

Lib. 3. Quod aliquando inueni ob amorem Dianæ contigiſſe) Hanc fabulam non habet ità Virg. 7. Ouid. 15. Seruius in 7. Virg. Hyginus, & alij. L

Denique etiam ille Philoſophiæ ipſius, qui nomen inuenit &c.) Cicero Tuſc. 4. initio non ita omninò. Seneca de Ira lib. 3. cap. 9.

Quod etiam cum horremus aliquid animo recurrendum eſt) Quo. L

Palpitante licet motu *damnabat* inceſtum) damnat. L

Sancta Pelagia apud Antiochiam quondam fuit) Exemplum non imitandum. Euſebius 8. hiſtor. c. 12. matrem facit huius conſilij auctorem. Niceph. 7. c. 12. Miror tantum virum hoc exẽplo adducto, ac probato, ità ſtatuere veritum non eſſe, cum & ratio ipſa, & leges vniuerſæ ſemper improbarint hoc factum, & pœna etiam perſecutæ ſint. Lege eundem infra, & Aloyſium Lipomanum tom. 3. vitar. Sanct. Laurentium Surium. Vide Aug. de Ciuit. Dei lib. 1. cap. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. & 25.

Vt quæ religioni debitum ſoluerat, pietate hærede *mereretur*) moreretur. L

Diuque etiam bona mater *euentu* hæſit ambiguo) euentus. L

Tunc ait illi Dominus: Maria reſpice ad me) Hæc verba, Reſpice in me, non habent neque latini, neque græci Codices vlli. L

Aperi mihi ſoror mea, *ſurge* proxima mea, columba mea, perfecta mea) < L

Cincinni autem ſunt *in eo* guttarum noctis) mei P. C.

Ad Virgines exhortatio.

Sic & aliquando Balaam dixit; Moriatur anima mea *pro animis* iuſtorum) ἐν ψυχαῖς in animis. L

Quod ipſum tamen ſi abundaret, *timeretis* magno pretio ſeruitutem) emeretis. L

Eritis profectò ſi *ableuet* virginitas onera conditionis) alleuet. L

Denique operiuntur *&* nubes, cum acceperint nupturæ velamina) vt. L

Cognouit Heuam vxorem ſuam, & illa concepit &ᵛ peperit filium, cui nomen Abel. Melior itaque ſecundus, quàm prior fructus) Videtur hic aliquid deeſſe, ideſt: peperit Cain, & dixit poſſedi hominem per Deum, & rurſum. L

Vndè & ſcriptum eſt *de* Euangeliſtis. Diuiſerunt ſibi veſtimenta mea) De pro ab.

At illa vbi audiuit hanc vocem, vultum aperuit ſoli inuelata, atque *intacta*) intecta. L

Septies de neceſſitatibus te liberat; in ſeptimo autem) ſexies. L

Inſtitutio Virginis ad Euſebium.

Cap. 3. Cum enim feciſſet hominem, & *potuiſſet* in paradiſo, operari) poſuiſſet. F

Cap. 7. Cum eodem geſtiebat reſurgere, non ignara *fuit* myſterij) < F

Cap. 14. Venter tuus ſicut aceruus tritici *minuti* inter lilia) muniti. L

Cap. 15. Ex illo ergo vtero Mariæ diffuſus eſt in hunc mundum aceruus tritici *minuti*) muniti. L

Ad Virginem Deuotam.

Fieri poteſt, vt Ambroſij ſint quæ ſequuntur. Sed mihi quidem longè ab eius viri grauitate, eruditione, & eloquentia abeſſe videntur. L

Ad Virginem Lapſam.

Cum inter Hieronymi quoque ſcripta hæc eadem reperiantur, & parùm ſapiant Ambroſium, diligenter obſeruandum, cauendumque nè temerè vtriuis tribuamus. Habent enim quædam, quæ Ambroſio maximè conuenire videantur.

Erunt

Erunt hæc fortè eiuſdem, cuius ſuperiora; vtitur enim ſæpè ijſdem verbis. L

Cap. 4. Quibus te *ſpinis* ſerpens ille nequiſſimus obligauit?) ſpiris. L

Cap. 6. O quicquid prætendit ſermo crudeliora occurrunt) O, inquit, qui prætendit ſermonem, crudeliora incurrit. Hier.

Cap. 8. Quantumuis, & qualemuis cruciatum longior vita *ducerent*) deduceret. L

De Viduis.

Lætare ſterilis, quæ non *parturis* erumpe, & exclama) paris. L

An deſpicabilis nobis *auctor* videtur ille Dominici corporis auctor) < L

Paratus *eſt* mœſtitudine animi fletus oculorum) enim. F

Sabbato tantum, & *Dominica, ſacratarumque* temporibus feriarum) Domini ſacratarum. F.

Eo *quod* cæſi ſunt, & fatigati) quo. F

De *Pœnitentia lib.* 1.

Cap. 2. In quo ſe, ſuamque damnat ſententiam ſua damnat ſententia) Alij codices impreſſi legunt: In quo ſe ſua damnat ſententia. Igitur alterum additum ex varietate lectionis. L

Aliud enim quaſi *delinquendi* parte vſurpares, aliud quaſi ærumnæ) delinquenti. L

Cap. 3. Nunquid non habebit *remunerationem* laboris) remuneratorem. L

Cap. 16. Quoniam qui dimiſiſſet omnia ſua, & Deum ſecutus eſſet; ſepties tantum reciperet) Locum Lucæ cap. 18. Cyprianus quater citauit ſemper ijſdem verbis, ideſt: Nõ centies tantum, ſed ſepties tantum. Citatur item ità tom. 4. Auguſt. in quæſt. Noui, & Veter. Teſtam.

Ex lib. 2. de Pœnit.

Cap. 2. Sed tamen de Baptiſmo dictum, nè quis iteraret vera *ratione* perſuadet.) ratio. L

Cap. 3. Si ex toto corde, & manifeſta confeſſione peccati pœnitentiam *gerant*, Sacramenti cœleſtis refundendam gratiam) agant. G. egerint. L

Cap. 6. Putet nobis ſaltationis *lubrica* hiſtrionicos motus) ludicræ. Aliàs.

Cap. 8. Si dignus fuero lachrymis tuis *fœtorem abſterge*) abſtergam. L

Exhortatio ad Pœnitentiam.

Admoneo vos fratres &c.) Aug. hom. 41. quæ incipit Pœnitentes, hæc eadem ad verbum refert, quod relatum eſt etiam in c. Pœnitentes. de pœnit. diſt. 3. L

Baptizatus homo, ſi poſtea deſertor &c.) Hic incipit fragmentum Cæſarij. L

Peccaui: & mox, vt audiuit, abſtulit peccatum *ſuum*) tuum. L

De Fuga Sæculi.

Cap. 8. Sapiens enim quando *monuit*, addidit) minuit. V. C.

Paritura enim erat, quę *conceſſerat*, & promiſerat Deus) conceperat. V. C.

Paritura antè expectatum ingenium celeritate partus *fæta* ſapientiæ) fœtum. V. C.

De Bono Mortis.

Cap. 2. Nunquid *hinc conſultò* Imperatore diſcedunt) inconſulto. F

Cap. 9. Et quaſi *feruida* cauea claudatur ſepulchri) fera. P. C.

Tom. 2. De Vocatione Gentium. lib. 1.

Duo libelli de Vocatione Gentium Romæ in Vaticana Bibliotheca non modò inter opuſcula Proſperi Aquitani reperiuntur, verùm eius nomine, & cognomine eorum initia muniuntur. Præterea contra Pelagianos acritèr agit, qui poſt Ambroſij obitum orti ſunt, nè dicam de ſtylo ipſo facilè pronunciari poſſe Ambroſij non eſſe. Accedit, quod Auguſtinus contra Iulianũ Pelagianum ſcribens; diligentiſſimèque ex Ambroſij ſcriptis ſententias prolaturus eruens, nunquam horum librorum meminit, cum alioquin ex his vnis plura, quàm ex cæteris omnibus argumenta ſuppeditari poſſent. Louanienſes inter cætera Proſperi opera hos quoque libellos excudi curarunt, vt tandem auctori ſuo opuſculum vindicarent. Lat.

Cap. 3. Diuinorum eloquiorum fontibus *mundati* benedicant, & laudent Deum) inundati. L

Poſtremò *omnes* ſinè cuiuſquam exceptione promiſit) omnibus. L

Cap. 5. Et inuidia agentes odibiles *audientes* inuicem) odientes. L

Cap. 9. Qui & incipere, & perficere *voluiſſet*) valuiſſet. L

Exhortetur *&* corda veſtra, & confirmet in omni opere) < L

Et tu conuerſus confirma fratres tuos, & roga nè intretis in tentationem) Locus Lucæ ità citatur infra libro ſeq. cap. 9. & ad eundem modum citatur in libello de Lib. Arb. ad Ruffinum quod certè mirum eſt, atque vndè hauſerit poſtrema verba illa Et roga ne intretis in tentationem, non video, cum Chriſtus ea non vni Petro, ſed omnibus Apoſtolis, vt ſcribit Lucas, vel tribus ſeuocatis, vt ſcribunt alij.

Et contra omnem *electionem* de libero arbitrio gloriantem) elationem. L

Quia licet inſit homini bonum nolle, tamen niſi donatum non habet) Quia licet inſit homini velle. L

De Vocatione Gentium. lib. 2.

Cap. 4. Vniuerſi generis animalium quantum *reparationis aderat*) reparationi ſat erat. L.

Cap. 8. Cauſa communis eſt, non vnum eſſe de tanta parilitate *iudicem*) iudicium. F

Qui hinc ſinè lauacro generationis *exiſſent*) exirent. F

Ità vt *multis* ſæpè, quos ſuorum impietas deſeruit, alienorum cura *ſeruierit*) multos. L. ſeruauerit. L

Siuè igitur nouiſſima *contemplentur* ſecula, ſeù prima, ſeù media) contemplemur. F

Cap. 9. Quæ auctore *gratie* eodem proficit timore, quo cœpit) gratia. F.

Si quidem tàm grauis eum perturbatio etiam poſt iſta *concuſſerit*) concuſſit. Aliàs.

Ad Gratianum Auguſtum lib. 1.

Librorum de Fide à ſe ſcriptorum meminit in Comm. in Luc. lib. 3. in expoſitione myſterij Ruth, quod eſt in lib. 3. c. 5. Libros octo de Fide Catholica ſcriptos ab Ambroſio reſpondente ad epiſtolam Gratiani Auguſti aſſeruit Symmachus Papa in Epiſtola Apologetica contra Anaſtaſium Imperatorem. Extat in Bibliot. SS. Patrum tom. 1. Simul ergo numerantur de Fide libri quinque, & tres de Spiritu Sancto, vt octo libri verè dici poſſint. Paſchaſius appellat hos Libros de Trinitate; ità enim habet in expoſitione cap. 27. Matth. de Cœna Dominica Biblioth. SS. PP. tom. 4. Lat.

Cap. 2. Non quicunque inquit, *qui* dicit mihi Domine Domine) < L

Ruſticus noſter cum ficus inſereret inuenit, quod Philoſophus ignorauit)Quis hic ruſticus ficus inſerens, niſi Ieremias ſignificetur, non ſatis video; fortè ob ficuum calathos viſos. cap. 24.

Cap. 4. Aut velut quædam monſtruoſi *Sylla* portenti in varias formas) Scylla. L

Cap. 5. *Quia ſupra* omnia eſt Deus benedictus in ſæcula; ſicut ſcriptum eſt) Qui ſuper. Aliàs.

Quem non legit, ſed *credi* iudicauit) credidit. L

Cap. 7. Vanè iactare conſueuerunt, quod ſcriptum eſt. Et *Deum* cum) Dominum. L

Ad Gratianum. lib. 2.

Cap. 1. A plenitudine diuinæ *poteſtatis* vnigenitus excluditur) bonitatis. L

Cap. 3. Nùm *intra* homines conſtitues Deum?) infra. L

Timet ergo Chriſtus, & *dum* Petrus non timeat Chriſtus timet?) cum. L

Cap. 4. *Aut* ſi volunt de patre dictum, reliqua non cohærent) At. Aliàs.

Ad Gratianum. lib. 3.

Cap. 3. Chriſtus autem Dei ſapientia ſit, non *accedens* vtique) accidens. L

De Spiritu Sancto. lib. 1.

Cap. 1. Quo facilius ij, qui *fidem* non deferunt, vel ratione flectantur) fidei. F

De Spiritu Sancto. lib. 2.

Prolog. Licet fortibus, & diabolus ſit puſillus) Scilicet, fortibus, & diabolus ſit puſillus. F.

Lib. 3. cap. 12. Sicut Apoſtolus dixit. Spiritui *Dei* ſeruimus) Deo. F

Cap. 22. Stant præterita, *volant* futura. Et quaſi alæ Seraphin) vel. F

Ità faciem Dei, vel pedes velant. Eo quod in Deo qui nec principium, nec finem habet, omnis *ab hac* cognitione principij) abſque. F

Tom. 3. Oratio in obitu Valent.

Quàm molle illud, ac plenum deliciarum *inuidia mentis* ceruice portare) inuitamentis. L

Benè beatus planè, qui vel in ſenectute correxit errorem) < L

Iactabant inuidi, *qui* prematurè prandium peteret) quod. L

Quæ cito mouere inuidiam ſolet regiæ *cupiditatis* accuſator vrgeret) cupiditati. L

Quod ſæpè me appellabat abſentem, & à me *initiatum* ſe ſacris myſterijs) initiandum. L

Eo quod vadem fidei tuæ *haberem caput* comitem tuum velles) habere apud. L

Si pro te non eſſe auditum videres, *multa* haberani, quæ *tenerem*) tentarem. L

Poſt victoriam reuertenti occurrerāt filia *igna a* pietatis, ignara promiſſi) gnara. L

Et ideo præ cæteris cauſis me *accerſiendum* putauit) accerſendum. L

Sed iam chara mihi complectar viſcera, & debito *quondam* ſepulchro) condam. L

Caput eius aurū *cephas* oculi eius ſunt columbæ) cephaz. Iuxta LXX. ὠφάζ. Dan. 10.

Manus eius tornatæ plenæ *tarſit*) Tharſis.

Quid videbis, inquit, in *Sunamite, de qua* venit ſicut chori caſtrorum) Sunamitide, quæ. L

Audiuit a Domino conuertere Sunamitis) conuertere. L

Conuerſa eſt iterata *communione* ad gratiam Chriſti) commonitione. F

Specioſi facti ſunt greſſus tui in calceamentis filia *Aminadab*) Nadab. L.

Vt *quia* ſuperior & eminentior, vt velles) quaſi.

Sed etiam gratiæ ſuauitatis, quæ florebat lilium) vt. L

Quod non regalia diademata, ſed *Domini* Sanguinis inſignia) dominici. L

In Obitu Fratris.

Raptus eſt nè manus incideret Barbarorum) in. L

Quàm maius putabat fuſum in viſcera, quod tantùm ſibi tectum oratio) Quantò. F.

Nunquam nobis fuit vitæ conditio *diſcretior*) diſcreta. L

De Fide Reſurrectionis.

Et pœnæ addictos quàm immortalitati *debitos*, quos dilexeris æſtimare) deditos.

Sed recuperandi tibi interclуſa ſpes: quaſi *cuidam* certa redeundi) cuiquam. L

Denique multa gignentia: quamuis iugi ſerenitate, *humo arida, arenoſaque naſcantur*) humi arido, arenoſoque. L

Qui vel animam, ſolam durare dicant poſt corporis mortem, vel *μετεμψύχωσιν* credant) μετεμψύχωσιν. L

De obitu Theodoſij.

Quando in regno Domini Ieſu Chriſti *&* conſiderat templum eius) ſe.

Quando eius *flacilla* adhęreret fidelis anima Deo) Flaccilla. L

Ideo *illum* Chriſtus de ſtercore leuauit ad regnū) illam. L

Quæro *vel* vexillum ſalutis, & non inuenio) enim. L

Ego, inquit, in *regnis* & Crux Domini in puluere) regijs. L

Illa generatum *decuit* ego reſuſcitatum.) docuit. L

Miſit itaque filio ſuo Conſtantino diadema gemmis inſignitum, quas *pratioſior*) prætioſiore. L

Epiſtolarum lib. 1.

Epiſt. 1. *Statim* ſtaterem pro didrachma iuſſit pro ſe, & Petro dari) Sed. L

Ep. 3. Non eſt enim acceptum, niſi quod fuerit in *diuitys* ſynceritatis) azymis. L

Lib. 2. Ep. 7. Prohibétur enim, qui non *fungitur* ijs, quæ deſiderat) fruitur. L

Et quanta in ipſis inſipienti naufragia ſint *quid* huic adiumento) quod. L

Quæ *iniquiſſimi* animæ noſtræ aduerſarij ignitis ſæpè) nequiſſimi. F

Lib. 3. Ep. 11. Et audiens verba Dei *quomodo* ad corporis infirmitates) quodammodo. L

Lib. 4. Ep. 13. Si quidem Dauid duas vxores habuit *Achinaam* Iezrahelitem, & *Abigeam* acquiſitam ſibi poſtea) Achinoam. L. Ἀχινάα ita habent LXX. Sed facilè fieri potuit, vt poſtrema nominis littera ex formæ affinitate ex Λ in Α verſa ſit. L

Lib. 5. Ep. 29. Nihil etiam in Sacerdote tam *periculum* apud Deum) periculoſum. L

Sit *aliquis* iſte Epiſcopus ferventior in exuſtione Synagogæ) alioquin. F

Nunc velut Romanis legibus ſe vendicandos *putent*) petunt F

Ille igitur ſtatim à Francis, & à Saxonum gente in Sicilia, *Sicia*) Siſciæ F

Aliquos Chriſtianorum, aut gladio, aut fuſtibus, aut *plumbis* necatos) plumbatis. L

Ep. 31. Sed vim rerum *expectandam* putes) ſpectandam. F

Capit animorum oculos ſpecie formoſi, *viſuque* perſtringit) viſumque. F

Quid de Atilio loquar, qui militiam etiam *mortis* impendit) morti. F

Sacrificium veſtrum ritus eſt beſtiarum cruore reſpergi) Sacrificij veſtri ritus. L. Sacrificium veſtrum vetus. F

Odi ritus Neronis, quid dicam bimeſtrés Imperatores) Quid. F.

Per iniurias, per inopiam, per ſupplicium nos *credimus*) creuimus. Aliàs.

Non eſt integritas quæcunque *tanquàm* in auctione nummario) < V. C

Sed quæ *melioratio*, vt eorum munera petant) (malum) ratio. F

Et vnde Gracis oracula *babita* ſuæ quercus) habita. L

Ergo *merſuram*, quæ legibus tenetur incluſa) mens veſtra. L

Quem beatiorem Cneo Pompeio Romana templa *miſerunt*) viſerunt L

Ep. 33. Nec altaria tenebo vitam obſecrans; ſed pro altaribus *gratius*) gratis. G

Ep. 34. Sed quia in ſeceſſu aliquo delitеſcere, & Sacerdotio *exire*) ſeruire. L

Ep. 35. Ignouit illicò, *iuſſi retrahi* epiſtolam) iuſſit eradi. L

Lib. 6. Ep. 40. Filium itaque coæternum *Patris* ſuſcepiſſe carnem) Patri. F

Sic in illa forma hominis nihil ei defuiſſe *quo imperfectus* homo indicaretur) quin perfectus. F

Sed quia impoſſibile eſt mentiri Deo non *fefellit ergo: quia*) fefellit. Ergo quia. F

Lib. 7. Ep. 46. Eo quod in labijs eius diffuſa gratia *&*, *ſit* in moribus) fit, &c. L

Quia ipſe tanquam *bonus* retrorſum rediens) Bononiam. Codd. vet. & O

Ep. 51. Malè de te *indicas*, nec de me melius) indicas. L

Ep. 55. Ambroſius Fœgadio & Delphino) Hunc Fœgadium eum puto eſſe, cuius extat libellus contra Arianos, de quo Sulpitius Seuer. lib. 2. Hiſtor. Sacræ. Plura ſcripſit, eumque Galliæ Epiſcopum facit. Vide quæ notaui initio eius libelli, qui nunc cum Athanaſio, de Trinitate editus recens eſt. Delphinum, vel Delphidium (ita enim vocat Sigonius) eum eſſe arbitror, ad quem extant epiſtolæ quinque Paulini Nolæ Epiſcopi. L

Ep. 57. Vnde de nobis propheticum illud concinere videtur *pro laboribus*. *Vidi* tabernacula)

. Pro laboribus vidi. L

Ep. 59. Et emigrauit à nobis veteranus Chriſti Ieſu *cœlo, terræque* iſtius ſolum mutans) cœlo terræ. L

Mutuo deſiderio, & expetito diù fruimur v adhæremus amplexu) &. L

Lib. 8. Ep. 62. Vmbilicus tuus crater tornatilis non deficiens *muſto*) ἀκράτῳ, mixto. L

Lib. 9. Ep. 73. *Quando* libertatem vſurpat, qui negat ſanguinem) Quomodo. L

Lib. 10. Ep. 78. Extremæ opis egentes compellentur inopiam *genere*) gemere. Concil. T. 1.

Aut certè victum inopis *itineris* vſurpare) itineri. L

Vt ſi in eo perſeuerauerit, *quo veniendum* non putet) quod & conueniendum. L

Lib. 11. Epiſt. 80.) Extat in tom. 1. Concil. inter epiſtolas Siricij. L

Qui quaſi vtilitate Chriſti noſſe ſe iactent, vt ſub vehemento) Qui quaſi vilitate Chriſtianos ſe iactent, vt ſub velamento. F. Qui quaſi ſubtilitèr Chriſtianos ſeſe iactent. Tom. 1. Concilior.

Paſſim in furorem Gentilium publicè à Fidelibus) Paſſim fauorem Gentilium publicarunt; ſed à fideliſſimis. Tom. 1. Concil.

Scriptura honorifica videntur eſſe delati, vt ſacerdotali inditio) Scriptura horrifica videtur eſſe delata, vt ſacerdotali iudicio. Tom. 1. Conc.

Detecta diuinæ legi contraria ſpirituali ſententia *deleantur*) deleretur. Tom. 1. Concil.

Sed Virginum nuptias Deo deuotas) Sed Virgines, quas nuptiæ creant Deo deuotas. Ibid.

Ep. 82. Appetentia igitur voluptatis conſtat *acceptum* Adam excidiſſe) deceptum. L

Clamat ergo ille (vt *Demarchus* aſſerit) quia non potationes.) Hermachus Agemarchi filius Mitylenæus hęres Epicuri, & diſcipulus, & ſucceſſor in ſecta, & diſciplina; atque ità puto reſtituendum nomen incuria librariorum deprauatum. Diog Laërt. in Epicuro. Lat.

O ſtultum Heliſæum, qui ſylueſtribus *ramis*, & amaris paſcebat prophetas) grumis. F

Vt ſit promptus ad miſericordiam, *promiſſum* non remordeat) remiſſum. F

Ergo quia ſinè crimine eſt vnius vxoris vir *teneatur*.) Idem valet, ac ſi dicat admittatur. L

Ep. 83. Euntes, *ite* parate nobis paſcha, vt manducemus) < V. C.

Ad cognoſcenda Domini teſtimonia *Eccleſiaſtes ait*) & Eccleſiaſtes quoque. V. C.

Cum igitur triduum illud ſacrum in hebdomadā proximam *concurrat* vltimam) incurrat. V. C.

Cum incidiſſet quarta decima luna & vigeſimo, & octauo die *Pharmutij* menſis celebrarunt Paſcha) < V. C. Phanemoth. F

Qui eſt non primus menſis, ſed duodecimus, , & incipit ſexto kalend. Aprilis) Deeſt aliquid. L

Sed & propoſita lectio docet litteram non *conſequendam*) ſequendam. V. C.

Et occidetis illum *tota* multitudo Synagogæ) omnis. V. C.

Et ſuper limen oſtij domus, in *quibus* manducabunt) qua. V. C

Et edetis illum cum ſollicitudine *Paſcha*. Paſcha eſt enim) < V. C.

Et non potuerunt ſuſtinere apparatum v ſibi fecerant in via) quem. V. C

Sicut & ſeptuageſimo ſexto anno v die imperij Diocletiani) ex. V. C.

Ep. 84.) Extat excuſa inter opera Proſperi Aquitani.

Ambroſius Epiſcopus Sacræ Virgini Demetriadi) Hæc verba non ſunt in V. C.

Vt oriatur in deſerto aqua, & *fient* in ſicca terra flumina) fluant. F

Quod Virgo Anicia ſuper omnes *faſtigium* trahens beatæ nobilitatis euecta, de cuius fœcunditate auis, atque atauis reſponſura poſteritas, & familiæ votis expetebatur? L Quod Virgo Anicia ſuper omne faſtigium beatæ nobilitatis euecta, de cuius fœcunditate auis, atque atauis reſponſura poſteritas, & familiæ votis expetebatur? L

Quaſi tunc iſtius gratiæ particeps factus eſt) Quia ſi. L

Sed *quid* illud eſt, quo corporeorum ſenſuum exteriora pulſantur) quidquid.

Quæ fieri ſinè ipſius *opere* non poſſunt) ope. L

Vndè cum Sanctorum animis ex Deo ſit *vt illis* meditatio) vtilis. L

Ep. 85. Tales ego ambio defenſores, tales milites *habeo*) aueo. L

Sermones.

Ser. 7.) Auguſtini ſermo 19. de Verb. Domini. L

Ser. 9.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 11. Hi mente viperea generationem cœleſtem carnaliter *exiſtimant*) æſtimant. F

Ser. 14.) Habetur inter homilias Maximi. L

Alter exultet in holoſericis, alter *conſumat* in pannis) conſumatur. L

Ser. 16. Et caligo referta criminibus *ſęculorum* poſſideret) ſæculum. Aliàs.

Ser. 27. Sic ergo mortificat Dominus, vt *viuificare* faciat) viuere. F

Vt his quadraginta diebus ieiunijs, orationibus, vigilijs *opera* commodemus) operam. F

Ser. 29.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 30.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 31.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 32.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 37.) Eſt quidem apud Auguſtinum num. 77. de Tempore; ſed eſt omninò Ambroſij. L

Sed videamus quæ cauſa *ſteterit*, vt ieiunia Saluator indiceret) extiterit. L

Illius maternum ſolum nec dum, ſciſſum fuerat) raſtrio. Aug.

Videte rem miram in paradiſo cum Adam diabolus v dimicat) decertat; in deſerto cum Chriſto diabolus. Aug.

Ser. 40.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser.

Ser. 42.) Habetur inter homilias Maximi. L

Vt comparatione eius mots remedio putetur eſſe non *pœna*) pœnæ. L

Ser. 43.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ingrati inquam, qui Deum nec quaſi ſerui metuunt v dominum) vt. L

Niſi gratiarum cracdam ſit *immoderata* confeſſio) modulata. L

Ser. 44.) Habetur inter homilias Maximi. L

Plus incipit *dolere*, quod ſperat, quàm ſentire, quod patitur) dolere quod ſperat. Verba non ſatis conſentanea rei ipſi, quarè interpretis inſcitia factum affirmari poteſt, qui *diſtur*, quod hic parturire, ideſt, auere, & cupere aliquid efficere, aut conſequi potiùs ſignificat, quàm dolere, ità vertit non ſuo loco. Hinc autem, & ſupra etiam ſæpè colligi poteſt, hos ſermones vel omnes, vel plures ex eis à Græcis ſcriptos, & poſtea non ab Ambroſio, ſed alio minorum gentium pio ſcriptore verſos fuiſſe. Lat.

Ser. 45.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 46.) Habetur inter homilias Maximi. L

Poſteaquàm fleuit *erectus* eſt) electus. L

Ser. 47.) Habetur inter homilias Maximi. L

Sanctum Petrum in Saluatoris paſſione *fine* erroribus profeciſſe) ſuis. L

Ser. 48.) Quid habet hic ſermo, in quo non poſſis agnoſcere Ambroſij, vt ſic fieri nullo modo poſſe? L

Ser. 49.) Hanc orationem iiſdem verbis penè totam habemus apud Auguſtinum ſer. 118. de temp. tom. 10. Habetur etiam inter homilias Maximi. L

Ser. 50.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 51.) Sermo eſt apud Maximum hom. de Iuda traditore 119. & Aug. ſerm. 128. de temp. L

Ser. 52.) Reperitur hic ſermo non modò inter homilias Maximi in ſolemnitate paſchali; ſed etiam inter homilias 56. Euſebio Emiſſeno adſcriptas. L

Ser. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59.) Habentur inter homilias Maximi. L

Ser. 60.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 61.) Habetur integer inter Homilias Maximi. L

Æqualis ergo eorum neceſſarium, vt eſſet feſtiuitas, quorum *æqualis eſſet, & ſic quantitas*) æqualis eſt, & ſanctitas. L

Non igitur ieiunamus in v quinquageſima) hac. L

Ser. 62.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 65.) Non tàm *verè*, quàm cauſa, & interpellare dominum) voce. L

Cùr huiuſmodi ſuſcipiuntur *adulteri*, qui Patri pudori ſint) adulterini. L

Dicit enim ſcriptura: Adulterorum filij *in conſummatione* erunt) inconſummati. L

Serm. 66.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 68.) Extat apud Aug. ſer. 26. de Sanctis. Tom. 10. L

Sanctum Apoſtolum baptiſmi gratia in ipſa *eade extitiſſe*) nece fecit. Aug.

Dicendo: Dabo vobis terram fluentem lac, & mel) Dicens: Dabo vobis terram melle, & lacte manantem. Aug.

Quæ iugiter purum, ſuaueque diſtillat.) Quæ ſuauem potum diſtillat. Aug.

Quæ enim Pauli Epiſtola non melle dulcior *eſt*, lacte candidior) non. Aug.

Igitur iàm Paulus poſſidet regnum, quoniam caret & ſanguine, qui impedire dicuntur regnaturum) Iàm igitur Paulus poſſidet regnum, quod caro, & ſanguis non poſſunt, quæ impedire dicuntur regnaturum. Aug.

Ser. 72.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 77.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 78.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 81.) Homilia Baſilij eſt 35. in græcis ab Ambroſio non ad verbum verſa; ſed fuſiùs alicubi multis additis, locupletata, & exornata. L

Similis *namque* eiuſdem ignauiæ eſt in aduerſis) enim, atque. L

Mente, ac propoſito *pauperes*, ac totius boni egenus) pauper es. L

O quam multi pięti) *vbi* in die iudicij ſermo ille videbitur) tibi. L

Ser. 82.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 92.) Et hęc potuit quiſquam Ambroſij putare ſcripta eſſe? ò hominem verè ſtipitem. L

Hexameron lib. 1.

Cap. 2. Neque *diſciplinam quandam* materiæ, quam contemplando) diſcipulum quendam. V.C

Quod viſibilium, atque inuiſibilium *ſubſtantiarum*, & cauſas rerum) ſubſtantia. V C

Cap. 3. Dedit etiam creaturæ *infirmitatem*, ne anarchon) informitatem. V.C. Infirmitatem, ideſt, corruptionem; nàm creata omnia corruptioni ſubiecta ſunt. L

Quis principium *tanti operis* dedederit, quis tàm citò fecerit) tanto operi. V.C

Cap. 4. Principium quoque *peruerſionis*, & depravationis dici poſſe Scripturarum) conuerſionis. V C

Cap. 9. Quod ſi apud nos oculis iudicium *emittitur*) remittitur. F

Lib. 2. c. 1. Nàm quomodò ſibi conueniunt operatoria *impaſſibilis* Dei virtus) < F

Cap. 2. Quem imitantes philoſophi *ſeptem* ſtellarum) quinque. V.C

Quàm *celeberrimus* ille cælorum efficit motus) celerrimus. V.C

Cap 4. Vndè puto, & illud dictum. *Volatilia* cæli ſemper vident faciem Patris mei) Volatilia cæli Angelos ſignificare videtur; nàm reliqua verba ex Euangelij loco ſumpta Angelis tributa ſunt. Eadem metaphora Iob vſus eſt cap. 28. cum de ſapientia dixit. Abſcondita eſt ab oculis omnium viuentium: volucres quo-

que cæli latet, vbi gloſſa interlinearis volucres Angelos exponit. L

Lib. 3. cap. 8. Eſt ergo in radice vis quædam *ſeminaria*) ſeminaria. F

Quæ ſtatim genus *ſatiui* ſimilitudine ſui prodit) ſati. F

Cap. 9. Cnm tritico *conium* quod inter alimenta vitæ noxium reperitur) κώνειον cicuta. L

Cap. 14. Nucis aurem, & *node*, nucleique fructus) Locus mutilus fortè, certè corruptus: quid enim *node* ſignificet non video. L

Lib. 4. cap. 3. Oriente diei lumine nox fugatur, decedente *die* nox infunditur) < F

Cap. 4. Nemo ergo debet vitam ſuam, ſtatum, moreſque mutare; *ſed* exiti) ſeù. F

Obſtetrix vtique eum primò cognoſcit, explorat vagitum, quo *natiuitas*) nati vita. L

Pone veram eſſe eorum opinionem de natiuitatum neceſſitatibus, *non poſſe veram eſſe collectionem*) non poteſt vera eſſe collectio. L

Nàm & ipſi *vitalem* illum ſignorum duodecim circuitum) ζωδιακὸν. L

Quæ *inenarrabilis* habetur, regreditur) inerrabilis. L

Lib. 5. cap. 12. Et cum paululum conticuiſſem, iterum ſermonem adorſus aio) Et cum paululum conticuiſſet, iterum ſermonem adorſus ait. Sunt enim verba notarij exceptoris, non Ambroſij. L

Cap. 17. Quo paulatim feſtucas, vel minutos ſurculos *ſibi* colligat) ibi. L

Cap. 20. Quia deſponſata viro Maria peperit pudoris *eius* faciunt quæſtionem (ei. F

Cap. 23. Fertur hic corniger vermis conuerti primum in ſpeciem *caulis*) campæ. F

Indè proceſſu quodam fieri *bambilius*, nec eam tamen formani) bombylius. F

Liber De Dignitate humanæ conditionis.

Non emunctæ admodum naris ſit oportet, qui libellum hunc Ambroſio tribuit. L

Lib. De Paradiſo.

Cap. 1. Quaſi profluo quodam *torrentis* ſpiritus irrigatur) torrente. L

Cap. 2. Illud multò *anguſtius*, multoque pulchrius, quod Sanctorum orationibus) anguſtius. L

Cap. 5. *Et* ſi homo non guſtauerat mortem, vtique quam non guſtauerat) < L

Cap. 6. Quia dignus inuenitur pœna, qui peccatum vitare *non* potuit) < L

Cap. 7. *Siquidem* viuificauerat inſufflatio fructus huius ligni) Si quem. L

Cap. 9. Cui contrarium eſt *pœna* viuere, hoc eſt, quando quis) pœnæ. F

De Cain, & Abel. lib. 1.

Ex Philone mutuantur pœnè omnia lib. de ſacrificijs Abel, & Cain. L

Cap. 1. Idque colligitur ex arithmeticæ *proportionibus*) portionibus. L

Lib. 2. cap. 2. Et cum ad coronam peruenerit, intelliget citius hanc mundi gloriam *tanquam* coronæ ipſius folia marceſcere) quam. L

Mundanoſque exire ſeruitio in libertatem ſupernæ cognitionis) Mundanoque. L

Cap. 6. Hunc cibum menti noſtræ deferamus, qui multa attritus meditatione, ac *politus*, cor hominis) molitus. L

Cap. 10. Et ipſa deliberationis immaturitate puniret innoxium, aut pœnam acerbaret *irati*) errati. L

Lib. De Noe, & Arca.

Cap. 1. Aduertes iuſtitiam ſolam eſſe, quæ alijs potius nata *eſt*, quàm ſibi) < L

Cap. 4. (Quo nihil habet anima præcioſius) *auerſatur*) aduerſatur. L

Tanquam voluntarij obnoxij peccatis grauiori condemnantur *ſecuritate*) ſeueritate. L

Cap. 14. Sed tamen caro delicijs, & *luxuriæ* vacat) luxuria. L

Senſum omnem, *viroremque* confundunt, atque animus incerto) vigoremque. L

Lib. 1. De Abraham.

Cap. 4. Et ideò publici muneris gratia priuatam culpam *prætexuit*) prætexunt. L

Lib. 4. c. 4. Dimittit eam, *atque* ſe relegat, nè patiatur eam volui) à ſeque. L

Cap. 11. Ergo & Iudæus, & Græcus, & quiounque crediderit, debet *ſcire* ſe circumcidere) < L

Lib. De Iacob &c.

Cap. 1. Cognoſcens, quod periculo alieno aquam ſibi eadem conſtituiſſet, *profudit* illam) libauit. Aliàs.

Vt *diuina* humana cognoſcat eruditus in lege) diuina. Aliàs.

Cap. 4. Et per bonum denunciationis ſuę peccati ipſius *acerbauit* inuidiam) aceruauit. L

Cap. 5. Quia *exarceruauit* crimina, ergo & obfuit) exacerbauit. Aliàs.

Cap. 6. Aduocatus eſt tibi, & ſanguinis ſui *mercem* reſeruat) mercedem. L

Cap. *Quoniam quod habet, deſpuit; cætera* non requirit) Quoniam qui, quod habuit, reſpuit. L

Lib. 2. cap. 11. Quis hanc beatam neget, quæ quaſi ſeptem vallata *muneribus*) funeribus. L

De.

De Benedictionibus Patriarcharum.

Cap.4. Et ipſe erit expectatio gentium, alligans ad vitem aſinam ſuam, & *cilicium* pullum aſinæ ſuæ) ad helicium. L ἕλικι.

Hic eſt ille alligans ad vitem aſinum ſuum, & *cilicium*) ad helicium. L

Cap. 5. Sicut docet quinquageſimus ſeptimus decimus pſalmus) Nota morem citandorum pſalmorum; fortè ex eo principio natum, quod in tres quinquagenas cum diſtincti eſſent, ſecunda ſeries ita poſt quinquageſimum citari ſolebat, vt quoto quiſque numero, poſt cum erat, vt quod hic quinquageſimus ſeptimus decimus pſalmus dicitur idem ſit, ac ſi ſexageſimus ſeptimus ab initio omnium pſalmorum dictum eſſet: niſi fortè locus mendoſus ità me exiſtimare fruſtra coëgit. Lat.

Cap.7. *Confundam* & ego eum coram patre meo, qui in cœlis eſt) Confundar. L

Cap.11. Primogenitus tauri decus eius cornua *vnicornui*) vnicornis. F

Lib. De Nabuthe.

Cap.5. Hæc ſi fateor, verum quid faciam) Hoc ſi fateor verum; quid faciam. L

Cap.11. Si non acquieſcatur arbitrio diuitis *ſcena componitur*) cœna non ponitur. Aliàs.

Lib. De Helia, & Ieiunio.

Cap.3. Nulla illis cura *menſuram*, nullus conuiuiorum vſus) menſuram. L

Cap.4. Et ſanitas tua *matura* otietur) Matutina. Aliàs. Suſpicor locum eſſe corruptum; nàm quid ſanitati cum veſtimentis? locus autem Eſaiæ cap.58. vbi habent exemplaria noſtra. Et ſanitas tua. Tertulliano, Cyprianoque: Et veſtimenta tua citiùs orientur. Hoc autem fortaſsè modo Ambroſius quoque legit, vt ex ſententia ipſius penè conſtare affirmari poteſt. Locus idem obiter attingitur ab Auguſtino lib.13. Confeſſ. cap.8. in eadem verba: legerunt non *ἱμάτια*, ſed *ἰάματα*. L

Cap.8. Inter philoſophos vina laudantur. Vigiliæ inquit) Labor. F

Cap.9. Hæc enim ſuccincta ieiunio in caſtris *ſe* prætendebat alienis) < L

Ieiunium neſcit fœneratorem, non ſortem fœnoris nouit, non redolet vſuras. Menſa ieiunantium nón ſtrangulat filium, continentes viri paternę centeſimæ. Non vexat viduam oppignerata ſobrij viri, viri defuncti non defœnerata excludit hæredem aula ieiunij) Ieiunium neſcit fœneratorem, nec ſortem fœnoris nouit menſa ieiunantium. Non ſtrangulant filium continentis viri paternæ centeſimæ. Non vexant viduam oppignerata ſobrij viri iura defuncti. Non defœnerata excludit hæredem aula ieiunij. Ita Baſil. hom. 30. de ieiunio: vndè mutuatus eſt Ambroſius, vt pleraque alia. L

Quæ aſſiduitate faſtidio ſunt, & *diurna* continuatione vileſcunt) diuturna. L

Cap.10. Plerumque *in turbatione* inceſſu proditur motus animorum) turbatiore. F

Cap.15. Ergo væ ſibi debitum. Habent concertationes, conſerunt lites) Habent. L

Cap.16. Ebrietas fomentum libidinis, ebrietas incentiuum inſaniæ, ebrietas venenum *inſipientia*) ſapientiæ. L

Quid eſt homo ebrius, niſi ſuperflua creatura. Itàque ſic ait) Locus Hieremiæ cap.48. vt nunc quidem extat, tàm apud Hebræos, quàm LXX. & vulgatam editionem, multò eſt alienior à citatione Ambroſij. L

Cap.22. Quoniam non primitiua obtulit, ſed primitiuis ipſe *perfunctu. eſt*, de ſequentibus munus Deo tentauit offerre) perfructus, de ſequentibus &c. L. Perfructus non perfunctus: tum quod proprium fructibus perfrui, non perfungi, tùm quia imitatus Ciceronem in Hortenſio maluit fructus, quàm fruitus vti præterito. Baſilius denique voluptati priùs ſuæ Cain obtuliſſe, quàm Deo conditori, & largitori, ſcripſit; vndè mutuatus eſt Ambroſius.

Lib. De Thobia.

Hunc librum, qui Ambroſij eſſe negarunt, quia nonnulla eius verba non ſatis intellecta ab eis, parum cum catholicis dogmatibus conuenire exiſtimarunt, legant Auguſtinum lib.1. contra Iulianum Pelag. tom. 7. vbi ex hoc Ambroſij libro teſtimonia citat tanquam ex Auctore certiſſimo, omnibus probato, & recepto. L

Cap.1. *Meruit* edictum, ne quem ex filijs captiuitatis mortuum ſepulturæ daret) Metuit. F

Cap.13.) Sumpta penè ad verbum omnia ex homilia 15. Baſilij in pſal.14.

Ocioſum neſcit auaritia vſuras æreas) Otioſa nè ſit auaritia, vſuras creat. P. Otium ſuum neſcit auaritia, vſuras creat. L

Cap.14. Et cum de alijs peccatis ſemel, aut multum iterata admonitione præſcripſerit) vt. L

Et prædonis violentiam, & deformis nodum mortis *expreſſerit*) expreſſit. L

Antè ſolis occaſum reſtitues. Illud eſt enim) Antè ſolis occaſum reſtitues illud. Eſt enim. L

Si quis *inſtaurandum* conuiuium putat, ad negotiatorem mittit) inſtruendum. L

Ad cauponem dirigit, vt *picenum* vinū, aut *tyriacum* requirat) pucinū. Plin. lib.14. c.3. & 6. lib.15. c.5. L. theriacum, vel theracum. Plin. lib.23. c.1.

Vt *byllam* ſibi procuret, ad alium, vt poma) hylam. L

Itaque *humanitates indicant*, quæ alieno periculo conſtant) humanitati vindicant. L

Cap.15. Sinè gladio & de hoſte vlciſcitur, qui fuerit vſurarius, & exactor) ſe. G. < G

Periuraſtis poſtea, quod non *reperitis* pecuniam) repetitis. L

Cap. 16. Si eſcarum deſiderantur vſuræ, à quoque præſto eſt.) Si eſcarum deſideratur vſura, ea quoque præſto eſt. L

Cap. 20. Dedit Deus pignus *Spiritum* in cordibus noſtris) Spiritus. L

Et ſententia nos paternæ cenſionis his adſtringit, & profeſſio *creditorem* (creditorum. L

Sibi diues videtur, ipſe ſe decipit, ſi pignus tradiderit ſuum) Si ſibi. L

Qui cum tunica vna iubetur pergere, alteram non *require*) requirere. L

Sui corporis non permiſit; obiectio huius ſortis) Sui corporis non permiſit obiectu. Huius ſorcis. L

Cap. 23. Aue ſi vis interuenire, noueris amici obſecratus oratis erubeſces negare) Aut ſi vis interuenire (nàm veri amici obſecratus oratis erubeſces negare). L

Lib. 1. De Interpellatione.

Cap. 3. Et *factum* ſuorum ſtimulis compungitur interior conſcientia) factorum. F

Remedium quidem *debiti*, & tamen conſcientiam vulnerauit) dedit. F

Cap. 4. Cogitationes deſtitueret verſurorum, os obſtrueret *iniuſtè*) iniuſti. F

Lib. 3. cap. 2 Niſi hic, qui ex *ſucceſſionibus* commodorum ſuorum) ſucceſſibus. L

Non enim auferetur eculei tormentis) Non enim auferetur equulei tormentis. L

Apologia David.

Cap. 8. Quinquaginta *didrachmata argentea* accipiet) didrachma argenti: δίδραχμα ἀργυρίου, ita LXX.

Cap. 9. Peccatum tegitur bonis factis, & tanquàm *malis* operibus obumbratur) alis. L

Cap. 12. Nigra ſum, *&* decora, filiæ Hieruſalem) ſed. L

Cap. 12. Quomodo dicantur *exultare* oſſa) exultari. L

Et quomodo rogandus ſit Deus, vt *non quidem reſpiciat*) nos quidem aſpiciat. L

Cap. 17. Qui ſuum pro Chriſto corpus obtulerint *exarandum*) exurendum. L

Lib. De ijs, qui myſterijs initiantur.

Lanfrancus citat hunc librum, vocans ſermonem de myſterijs ad Neophytos. L

Cap. 1. Aperite igitur *aures*, & bonum odorem vitæ æternę) nares. L

In altero, vt os eius *infuſæ* ſonum vocis aperiret) in fuſæ. F

Cap. 9. Potior eſt enim lux, quàm vmbra; veritas, quàm figura, corpus *autheris*) creatoris. G

Et inuitat vernantis gratię ſuauitatem) ad. L

Quia ſpiritus *Chriſti*, vt legimus, Spiritus antè faciem noſtram Chriſtus) Chriſtus. L

De Sacramentis.

Lib. 2. cap. 5. Nobis iam in plenitudine Eccleſię *non ſigna, ſed fide* veritas colligenda eſt) non per ſigna, ſed per fidem. G. non ſigno, ſed fide. L. non ſigna, ſed fidei. F

Cap. 7. Noli hanc vitam *illi* vitæ anteferre) vlli. L

Lib. 4. cap. 4. Quanto magis operatorius eſt, vt ſint quæ erant, & in aliud commutentur) Quantò magis operatorius eſt, vt quæ e ane in aliud commutentur. Ita legendum, vt auctor ſecum ipſe, & cum rei natura conſentiat; infra enim linea 4. & deinceps clarè oſtendit, & in cap. proximo; ſed ſupra de ijs qui initiantur myſterijs cap. vlt. euidenter locum hunc quomodò reſtituendus ſit, palàm oſtendit. Lanfrancus contra Bereng. locum hunc legit, vt ego emendam. Quia Ambroſij ſententia ſatis clara eſt ex præcedentibus, & ſequentibus, & verba, quibus hic vſus eſt, poſſunt etiam ſuſtineri, vt abſurditas phyſicę rationis, & Catholicæ definitionis decretis repugnans tollatur, conſideranda ſunt non duo; ſed tria omnipotentis virtutis Dei documenta. Primum in eorum creatione, quæ non erant. Secundum in eorum, quæ ſunt, conſeruatione. Tertium in traſmutatione eorum quæ ſunt quidem; ſed in alia ſecundum totam, veramque rei ſubſtantiam mutantur. Quarè vbi ait, Vt ſint quæ erant, hoc ad conſeruationem ſtatus in ſua natura rerum omnium accipiemus, & ſequentia membro tertio, quod ad mutationem earum rerum refertur, quæ priùs erant, tribuemus, ità vt nihil ſit in prædictis verbis abſurdum, nihil dogmati Catholico, vel minimum repugnans. Lat.

Lib. 5. cap. 4.) Habes totum caput apud Aug. ſer. 28. de Verb. Domini tom. 10. Quod videtur ſignificare voluiſſe Lanfrancus, cum vtrumque Ambroſium, & Auguſtinum ijſdem verbis panem quotidianum ἐπιούσιον dixiſſe aſſeruit. L

De Dignitate Sacerdotali.

Diligentтr legendns liber eſt, maturèque deliberandum, an Ambroſij opus ſit: nàm acri iuditio præditi nihil temerè in vtramuis partem ſtatuent priùs, quàm iterum, atque iterum rem ipſam examinarint. L

Cap. 1. Vndè verens ijs increpationibus, & ſupplicijs &c.) Quam diſſimilis hìc ab eo, quem ſe deſcripſit initio lib. 1. de Offic. L

Cap. 4. Et *in* deſiderio luxuriæ deditus in præcipitium demergatur, ſed potiùs filios ſuos *ſuo* caſtitatis extmplo) < L. ſua. L

Cap. 7. Dilataſſe ſermonem, *in* quo eorum

excel-

excellentiam ſimul & caſum) < L

In Pſalmos.

Pſal. 1. In quibus nihil *natura* eſt bonum) natura. L

Non poteſt definita prædicatione laudari, *qui* patere adhuc poſſit errori) quia. Aliàs

Qui bonum operantur in ipſo opere, *&* quo prohentur) < L

Et demonſtrabis ea filijs tuis, & loqueris in eis ſedens, & in itinere) in domo tua. O

Alligabis ea in *ſinu tuo*, *&* in manu tua, & erunt *monilia*) ſignum. O. immobilia. L

Quid proſunt innumeræ poſſeſſiones publicæ ſunt ne tuæ) Quid proſunt innumeræ poſſeſſiones? publicæ ſunt, non tuæ. L

Quæ non prætermiſimus in libris conſolationis, & reſurrectionis) Conſolationis, & Reſurrectionis libri ab Ambroſio conſcripti fortaſsè ſunt de Fide Reſurrectionis. L

Pſal. 35. Commune commodum, non ſuum *expectat*) ſpectat. L

Pſal. 37. Vnde benè LXX. viri animæ illuſiones dixerunt) LXXII. Lat.

Bonus *motus*, qui loqui malè neſcit, cuius ex ore crimen exire non nouit. Hic eſt *motus*) mutus. L

Pſal. 39. Qui inter viuos, & mortuos medius ſtetit, & *per ſerpentem* ſtatuit luem) proſerpentem. F

In quo nec macula ſit vlla, nec *fortitudo* peccati) turpitudo. L

Pſal. 43. Tauri decus ſpecies ipſius, cornua *vnicornui* cornua ipſius) vnicornis. F

Pſal. 118. Ser. 2. Hoc debilitatis eſt remedium, illud robur *ſalutis*. Salutis) < L

Ser. 8. Denique ſcriptum eſt, quia Angeli amauerunt filias hominum &c. Vſque ad, Infecta criminibus) Videntur nec integra eſſe, nec ſuo loco poſita. L

Non eadem eſt illic iniquitas vicinum poſſeſſionis finitimo *rure* depellere) iure. F

Ser. 12. Ideò quia *anguſta via* latum mandatum neceſſarium eſt) anguſtæ viæ. L

Ser. 13. Sed qui intelligit quid ſit. Vetus *expurgat* fermentum) expurga. L

Ser. 14. Sed & ſi lucerna tibi longius ſit, *ſit ergo* fides tibi itineris tui) < F

Et ego paſtor malè feci, & iſti *in hoc grege* quid fecerunt) hoc eſt, greges. F

Ser. 19. Ad ſera deuotionis officia depoſito iàm *ſegnior* vigore conuertat) ſc. L

Comment. In Lucam. Lib. 1.

In explanatione proœmij ſecundum Lucam) Si quæ legimus in Lucam Commentaria Origenis iàm verſa latinè erant, quo tempore Ambroſius hæc edidit; veriſimile certè eſt, eum ex illo mutuatum multa eſſe. Sin minus Origenis interpretem ex Ambroſio verba ſumpſiſſe. Lat.

Legimus aliqua nè *legantur*, legimus nè ignoremus) negligantur. G

Cap. 5. *Propter* quod non credidiſti verbis meis, quæ implebuntur) Propterea.

Lib. 2. cap. 1. Quia ex illa hora ſuſcepit eam diſcipulus in *ſuam*) ſua. L

Non enim virginitatis ereptio, ſed coniugij teſtificatio nuptiarum *celebratio*) celebratione. L

Iunguntur tamen ad *temporalis ſpeciem ſacerdotis*) temporalem ſpeciem ſacerdoti. L

Cap. 2. Vt *nuſquam* filius ſine patre, aut pater eſſe videtur ſine filio) nunquam. L

Cap. 31. Quod homo viam non poſſit adoriri, niſi dominum habeat *præuiantem*) præeuntem. F

Scriptum eſt enim de templo, quod ædificauit Salomon, in quo typus Eccleſię fuit, quia tria millia ſexcenti erant, *qui in humeris portarent*) qui præeſſent operantibus. 3. Reg. 5. & 2. Paral. 2.

Lib. 3. cap. 1. Et ideò *bis* author generis declaratur) is. L

Iurauit Dominus Dauid veritatem, *& non pœnitebit eum*) Memoriæ culpa eſt, ex alio enim pſalmo, ideſt, *ex* 109. ſumpſit hæc verba. L

Et vocabitur nomen eius admirabilis, *conſiliarius, conſiliarius meus fortis*) conſiliarius Deus fortis. L

Iuſtificata eſt Thamar magis, quàm ego *propter* quod) propterea. L

Quam apprehendens obſtetrix coccum in *eam* ligauit) ea. L

Et imperauit Pharao ſuper Iſraël, Ioachim filio Ioſiæ regnante) Locus mirè corruptus. L

Lib. 4. cap. 4. Et illud diaboli verbum eſt, cum dicit. Homo fortis eſto, manduca, & bibe) Et illud diaboli verbum eſt, cum dicit homo. Fortis eſto, manduca, & bibe. L

Cap. 11. Denique Moabitæ, & cæteri non intrabunt Eccleſiam vſque ad tertiam, & quartam generationem) At Deut. c. 23. alitèr ſcriptum eſt, quare miror hìc, & ſupra. L

Per lauacri regenerationem omnibus remiſſionem dederit peccatorum ʸ niſi vt vitiorum magis) Cur ergo Giezi ſemen in æternum damnatur? L

Cap. 13. Virum ab ſpiritu nequitiæ liberatum antè præmiſit, & *ſubdit* fœminæ) ſubdidit. L

Et ideò pro animi *voluntate* corporis ſalus plerumque contemnitur) voluptate. F

Nudum eſt enim Deo omne ſecretum, nec *illius* ficus folijs) vllius. F

Cap. 14. Ergo non turbatur hæc nauis, in qua prudentia nauigat, abeſt perfidia, fides *aſpirat*) ſuperat. G

Lib. 5. cap 3. Magna itaque infidæ plebis amentia, *vt* cum confeſſa fuerit) < F

Cap. 19. Vel pigra quædam corporis *habitudine* vigor hebetatur animorum) hebetudine. Aliàs

Lib. 6. c. 9. Sed vt *hoſpitij* gratia deferenda cenſeatur) hoſpitio. L

Lib. 7. c. 2. Duorum prudentium facundiam niui,

nıui, & apibus comparatam) Videtur indicare Vlyſſem, & Neſtorem, de quibus Homer. in Iliad. α. & γ. Quintil. lib. 12. cap. 10. & Cic. de Senect.

Cap.3. Quia nonnunquàm ampliùs prodeſt clementia tibi ad patientiam ᵛ lapſo) quam. G

Cap.8. Redempti enim ſumus precioſo ſanguine, vt vltimæ mortis *vlcera*) vulnera. F

Cap.18. Sinè noſtro labore *perpetuæ*, nec ſalutaris deficit vſus alimenti) perpetui. V.C

Cap.20. Etiam *ſui* vigore corrupto alienis grauis oneribus parturiut) ſuo. L

Cap.40. Nec reprehenditur villicus, in quo *diſcimus* non ipſi eſſe domini) dicimur. L

Lib.8. cap.2. Dimittis ergo vxorem *quaſi iurè ſinè crimine*) quàm ſcis vincere ſine crimine. V.C

Cap.3. Verborum infulas, fucum argumentorum, ambitioſa ſententiarum *velamina*) volumina. Aliàs

Sed Paulus diligentiſſimè colligebat, iniurijs ſuis *eligens* plebem) erigens. L

Lib.9. c.1. Qui pulſatur ab ingredientibus, & *à benè meritis* adoratur) ab emeritis. L

Lib.10. c.8. Contingat lagenam aquæ portare, quam *portat* pater familias) potat. F

Cap.12. *Vtilia* vulnera amici, quàm voluntaria oſcula inimici) Vtiliora. L

Cap.13. Quid tamen negauerit conſidera) Videndum, nedum excuſando Petri peccato, ingenioſi videri volumus. Chriſtum ſe negaturum affirmantem, mendacem faciamus, ipſumque Petrum ineptum prorſus, & ſtupidum, quem temerè ſui facti pœnituerit, eaque de cauſa amarè fleuerit, quum non negaſſet. L

In Epiſt. Pauli ad Romanos.

Notarunt Theologi Louanienſes in nouiſſima editione operum D Auguſtini per Plantinum, hoc opus videri omninò eius eſſe Scriptoris, cuius extant plures libri quæſtionum, ex veteri teſtamento, ex nouo, ex vtroque mixtim tom.4. operum D Aug. atque ideò reiectos eos in Appendicem dicti tomi. Et certè legimus in hiſce commentarijs plurima, quæ in illis quæſtionibus penè eiſdem, totidemque verbis leguntur, & Scripturarum citationes eædem ſunt. Quarè non Ambroſij; ſed eius coæui omninò ſunt, qui tamen græcę linguæ prorſus ignarus fuit. L

Longè abſunt à ſtylo Ambroſij, quàm eius eſſe hi commentarij credi poſſint, nè quid de eruditione dicatur, cum Ambroſius græcę linguæ peritiſſimus vbique appareat; hic verò prorſus ignarus. Quarè viri alicuius Ambroſij fortaſſè ſtudioſi, aut etiam cognominis exiſtimari poſſunt, ne qua fiat Ambroſio iniuria, ſi huiuſmodi commentarios ei falsò tribuamus. Ex his commentarijs multa mutuatus eſt quiſquis is fuit, qui Hieronymi nomine in quatuordecim Epiſtolas Pauli Commentarios breues edidit. Amalarius Fortunatus lib.4. cap.37. de Eccleſiaſticis Officijs citat expoſitionem Ambroſij ex cap. 14. ad Roman. Gloſſa quoque ordinaria ex his commentarijs citat Ambroſium nomine, quod fecerunt deindè Burchardus, Iuo, Anſelmus, Gratianus, Petrus Lombardus, & ferè alij omnes vſque in hunc diem. Vide quæ cõtra diſſeruit Franciſcus Turrianus lib.5. cap.2. pro Epiſt. Sum. Pont. Adde tu Auguſtinum, cum Ambroſij ſcripta plurimi faceret, nuſquàm horum commentariorum prorſus meminiſſe; præſertim in Controuerſia cum Iuliano Pelagianò, in qua Ambroſij ſententijs citatis multis ex locis, veriſimile, immo neceſſarium videbatur, hinc etiam aliquid citare vel quod pro ſe faceret, vel pro aduerſario, nàm Iuliani quoque argumenta confutat. L

Cap.1. Apud veteres noſtros ratione nomina *componebantur*.) imponebantur. L

Num.4. Illos autem erubeſcere, quia quod *illis tradiderat*) illi tradiderant. F

Num.5. Solent tamen *pudore* paſſi neglecti Dei) pudorem. L

Cap.2. num.7. In pœna enim poſitus ſinè fructu *penitentiam* pœnitebit) pœnitentiæ. F

Cap.3. num.9. Sinè dubio iniquus *erat* ſi peccantes damnaret) eſſet. Aliàs

Vt peccata hominum, & mali actus *Dei iuſtificatione* proficiant) ad Dei iuſtificationem. Aliàs

Num.10. Permiſit enim ᵛ ſæuienti diabolo, ſed impræſcio. *Putans* autem) ſe. L. Putauit. L

Num.11. Et *propter* quod genus ſint Abrahæ videntes non iuſtificari hominem) propterea. L

Cap.4. n.12. Quamuis differat quod *non* creditur; vnum tamen donum habet fides) nunc. F

Cap.5. num.15. Sed regnauit mors ab Adam) Ambroſius in tota huius capitis enarratione tenet non omnes peccato Adam in condemnationem eſſe; ſed tantùm eos, qui propria delicta cumularunt peccato Adæ, & hoc ſecundum eam lectionem. Qui peccauerunt in ſimilitudinem præuaricationis Adæ. Quod Ambroſio conuenire nullo modo poteſt, qui cum ſæpè alibi, tum in Lucę Commentarijs cap.43. contrarium ità disertè docuit, vt nulla alitèr ſententiæ ipſius interpretandæ cuiquam relicta omninò anſa videri poſſit. Lat.

Regnabat ergo mors in eos, qui *non* peccauerunt). < L

Num. 16. Vt omnis gratia Dei à Chriſto *diſcatur*) dicatur. Aliàs

Cap.7. num. 20. Quando quem tenebat reum *cognitum* eſt ei authoritate legis ceſſante) ignotum. F

Quod cum data lege *manifeſtum eſt reuixiſſe* peccatum) manifeſtum eſt, reuixit. F

Cap.8. n.26. Quomodo non etiam cum illo omnia nobis *donauit*) donabit. L

Cap.9. num.29. Hoc eſt dare illi, cui dandum non eſt, neque non dare illi, cui dandum eſt)

Hoc

Hoc eſt, dare illi, cui dandum eſt, neque dare illi, cui dandum non eſt. L

In Epiſt. Pauli ad Corinth. 1.

Cap.7. num 35. Quia viro licet ducere vxorem, ſi dimiſerit vxorem peccantem) Magiſter ſententiarum putat à falſarijs additum, quod liceat viro, priore dimiſſa vxore; aliam ducere lib. 4. diſt. 35. Tu vide quid de hac re ſentiat Card. Caiet. ſup. Matth. cap.19. & poſt eum Ambr. Catherinus. in tractatu de matrimonio col. 275. Vide verum Ambroſium in Comm. in Lucam cap.16. & lib.1. cap.4. de Abraham patriarcha. L

Cap. 8. Hoc ideò dixit, quia videns quis fratrem peritum in idolio *nouitatum*) inuitatum. F

Cap. 10. num. 47. Propter Chriſtum ergo pati humana tentatio eſt, per quam *proficiſcitur*) proficitur. L

Num.51. Licet aliquid pollutum ſit per *accidentiam*, ideſt, oblationem) accidentia. G

Cap.12. num.61. Sicut enim qui dicit dominum Ieſum in Spiritu Sancto dicit *qualiſuis ſit*) qualis is ſit. Aliàs

Cap.14. num.63. Per id enim, quod fortè ſolus *ſit*, quod loquitur) ſcit. L

Hoc nihil proficientes *, vt puta genera linguarũ) tàm multa. L

Non *vtique* id ſtudendum monet, vt inuicem per incognitam linguam) itaque. L

Spiritus autem, qui datur in baptiſmo, ſcit, quid oret animus, dum loquitur) Videtur hìc confundi ſpiritus animi, mentiſque diſtinctio; quare vide Aug. de Gen. ad litteram lib. 12. c.8. & 9. tom.3. Lat.

Oſtendit ſe omnium quidem *horum* loqui linguis) eorum.

Sed in Eccleſia, inquit, volo quinque verba loqui per *legem*) ἐν τῷ νόμῳ legit, pro διὰ τοῦ νοός μου quod Ambroſio tribui indignum videtur. L

Cap.15. num. 66. Vt exemplum *de* eorum, qui tàm ſecuri erant) det. L

In Epiſt. ad Corinth. 2.

Cap. 1. num.4. Hoc ſignificat, quia non aliud egit, quod *ſcit* agendum) ſit. L

In Epiſt. ad Epheſ.

Cap.1. n.2. Deus nobis gratiam ſuam dedit, *propter* quod credidimus) propterea. L

Cap.5. n.6. Nè eum quidem incitet ad blaſphemiam, & tempeſtatẽ *mouendam*) monendo. Aliàs

Cap.6. n.7. Aduerſus ſpiritualia *enim* nequitiæ, ſpiritaliter repugnandum eſt) autem. L

In Epiſt. ad Philippen.

Cap.1. num.1. Cum Epiſcopis, & Diaconibus, hoc eſt, cum Paulo, & Timotheo &c.) Hæc poteſt ſanus quiſquam Ambroſio tribuere? L

Cap.3. n.4. Si quis videtur confidere in carne, ego magis *circumciſionem*) circumciſione: atque ita legit Lucifer Caralit. lib. 2. in fin. contra Conſt. pro Athanaſio.

In Epiſt. ad Coloſſen.

Cap.1. num.2. Qui liberauit nos à poteſtate tenebrarum, & tranſtulit in regnum filij charitatis ſuæ) Non ſic Ambroſius ſupra.

Et ſuppleo *reliquias* preſſurarum Chriſti in carne mea) ὑστερήματα

Cap.2. num.3. Quæ idcircò deſpecta ſunt à noſtris, quia ad ſalutem non pertinent; ſed magis mittunt in errorem) Sæculares ſcientiæ tantùm abeſt, vt non ſint neceſſariæ, vt à pietate animos abducant. L

Et *ſupplens* id quod deeſt vtilitati fidei veſtræ) Secus legit quàm in græcis, aut latinis exemplaribus legatur. Ità enim habent: Et firmamentum noſtræ in Chriſtum fidei: pro στερέωμα legiſſe videtur ὑστέρημα, quod verbum etiam ſupra legit. Ità quoque Auguſt. lib. 1. contra Fauſtum Manich. legiſſe videtur, & is, cuius ſunt breues Comment. in omnes Pauli Epiſtolas Hieronymi nomine. L

Nil tàm verum æſtimans quam * conſpicitur, & intelligitur) quod. L

In Epiſt. ad Timoth. 1.

Cap. 1. num.2. *Humanus* ſermo, & omni acceptione dignus, quia Chriſtus Ieſus venit) πιστὸς tàm hic quàm infra cap.3. Humanus vertit. Sic Aug. tom.7. & tom.10. Lat.

Cap.2 num. 3. Nunquid non medicus idcircò proponit in publico, vt omnes ſe oſtendat velle *ſaluare*) ſanare. F

Cap.3. num.4. Quia multum tempus *ocio* vacabant à miniſterio, aut Sacerdotio) otioſè. L

In Epiſt. ad Hebræos.

Certum cuique ſit hos commentarios Chryſoſtomi omninò eſſe, ſed in epitomem redactos Ambroſio tributos. Facilè enim quiuis diligens comperiat ex collatione verborum, quibus vſus eſt Ambroſius ſparſim in operibus ſuis, & eorum, quæ in hiſce commentarijs leguntur; ſunt namque valdè diuerſa. Lat.

Expoſitio ſuper Apocalypſim.

Sunt plurima, quæ clamitant Ambroſij Mediolanenſis non eſſe, cum & ſtyli ſimilitudine, & grauitate, & elegantia multò inferior appareat Auctor horum commentariorum. Et quod index, vel lydius lapis eſſe meritò nobis debet ad explorandam veritatem; Auctor hic græca-

rum

rum litterarum rudis appaict, & in tempore plusquàm longiſſima hominis vita protcratur inter vtrumque intereſſe, cum poſt Atilam Hunnorum Ducem Italiam, & alias prouincias vaſtantem ſcripſerit; Et quod caput eſt, Hieronymum, qui vni Ambroſio præcipuè detrahere ſolet, citat, vt cap.6. & 17. in margine notata reperies. Vide Biblioth. Sanctor. lib.4.

Cap.6. Non inconuenienter ergo per binarium numerum, qui perfectus eſt, opera Sanctorum deſignantur.) Neque Hieron. neque Mathematici concedent. L

Cap.17. Sicut Beatus Hieronymus quorundam aſſertionem ſequens exponit) Hinc collige an Ambroſio Mediolanenſi conueniat hos commentarios tribui. L

Orationes eiuſdem.

Hæc prima meditatio ſumpta eſt ex 11. S. Aug. tom. 9. & quæ ſequuntur, non eodem tamen ordine, neque eiſdem initijs, vt difficilior forte fiat fraudis, ac furti deprehenſio. Qui omnia reperire volet, aliquot bonas horas inſumat in hanc rem neceſſe eſt. Quod ego non facilè, vt à me impetrari poſſit, futurum vnquam puto.

Epiſtola altera) Hæc epiſtola eſt Gregorij Papæ primi ad Ianuarium Caralitanum Epiſcopum lib.7. Indict. 2. epiſt. 1. tom.2. & habetur diſt. 86. can. Tanta. & 2. quæſt. 7. can. Paulus. Quarè miror nihil vidiſſe, qui eam hic edendam curarunt. L

Liber de Pœnitentia.

Cap.1. Sententiam *tantum* cognitoris præuenit in humilitate exercita) tamen. L

Vt non inueniat, quod vltum *iri* debeat) ire. L

Cap.3. Tunc enim *poteris* perfectum conſequi beneficium) poteris. L

Cap.4. Et credebat crudeliſſimus hominum ſinè teſte aditum *criminis non fateri*) crimini nō patere. F

O inſaniam deteſtabilem, ò audaciam ſingularem, *fidus* negat) fidens. F

Vox eius aduerſum te interpellat *authorem*) vltorem. F

Vt celeritas interrogati ſupplicij compendium magis videretur addicti, & fieret pœnali) Nè celeritas irrogati ſupplicij compendium magis videretur addicti, & fieret pœna. L

Cap.5. Poteſt tibi ad tempus prodeſſe teſtis conſcientia. Nec rectum ſupereſt) Poteſt tibi ad tempus prodeſſe teſtis. Conſcientia verò tecum ſemper eſt. F

Vacant hæc omnia, vbi *mentem* conſcientia) manet. F

Cap.6. Itur ab omnibus in *curatione* criminum fatendorum) curationem. F

Indicunt ſibi neceſſarium perituri ieiunium, *Ipſis* corporibus) in. F

Indicunt pro veſte cilicium, & cinere pro vnguentis aſpergunt) Induunt. L

Sed planè illæ ſordes corporis ornamenta *fuerant* pœnitentiæ) fuerunt. F

Eripuit reos pœnæ confeſſio, & vindictæ iàm deditos pœnitentia *ſibi metu dicauit*) ſibimet vindicauit.

Et abſoluit obnoxios pœnæ *ſperatio* confeſſa de crimine) adſtipulatio. L

Et errata ſuæ conſcientiæ ea *ſtipulatione* damnantes) adſtipulatione. F

Cap.7. Apparet illum adhuc *munus* ſoluiſſe vindictæ) minus. F

Hoc eſt de *primitijs* terræ fructibus primo comedit) primitiuis. F

Cap. 8. Fert ille commotus *indeſignata inde ſub veritate ſententia*) indeſignatam in ſe ſub veritate ſententiam. F

Cap.9. Ità enim Rex hic egregius vitæ *mutabilis* inſtitutor) imitabilis. F

Tria ego tollo in te, elige tibi vnum ex ipſis) τρία ἐγὼ αἴρω ἐπὶ σέ. Tria ego ad te fero. 2. Reg. c. 24. L

Cap. 10. Et proximum fit veniæ quod *ſimulat* pœnitudo) ſtimulat. F

Et *affectum* negare redeunti, à quo ſcias perditos *effectu*) effectu. F. affectu. L

Cum enim caſtigatus filius recipitur ᵛ affectum) ad. F

Cap.12 Sed non negabit auxilium, qui non *contaminat* ægrotum) contemnit. F

Cap.13. Eme tibi ab illo aurum ignitum *de idoneo*) Dei dono. F

Horret tibi veſtis tua, quæ *ſit* deformis ex macula) ſit. F

Et non tibi horret anima tua, quæ *ſit* peccati ſorde, & ſceleris inquinatione) ſit. F

Patet enim incurſibus incauta ſecuritas, *ſed* facilè dormienti *ſubripitur*, vt lætaliter feriatur) &c. F, ſubrepitur. F

Surge, qui dormis, exurge à mortuis, & *accinge* Chriſtum) attinge, vel attinges. Eſt enim græcè, vt notauit Chryſoſt. ἐπιψαύσεις τοῦ Χριστοῦ. Supra in Commentarijs Ambroſij nomine legitur, & exponitur. Continges Chriſtum. Vide Hier. in Comm. huius loci. Paulinus ep. 12. ad Seuerum. Surge, inquit, qui dormis, erige te à mortuis, & attinges Chriſtum. Lat.

Cap.14. Quam *pertulit* in peccati recordatione timiditas) perculit. L

Quibus compertis veluti ſaucio cordis eius fomite conſolationis infecit, quo ars cum plura concinnatis) Quibus compertis veluti ſaucio cordi eius fomitem conſolationis iniecit, quo ad compluribus concinnatis. L

Ecce ego ſuperduco ſuper te mala, & *incidam* poſt te) ἐκκαύσω. L

Sicut domum Ieroboam filij. *Naboth*, & quomodo Baaſa filij *Achia*) Nabat. Ahiæ. 3. Reg. cap. 15. num. 27.

Cap. 17. Obtrectantis Phariſæi murmur *obuerterat*) obuerberat. F

Nec contriti cordis, & humiliati ſpiritus apud pium iudicem) Nè. F

Nec de profundo luxuriæ, & de mundanæ voluptatis gurgite) Si. F

Nec putes, quod te ab ipſo adeò elongaueris) Ne. F

Cap. 18. Et cum appareas fœditati tuæ deformis, non cogitas qualiter *identidem*) itidem. F

Cap. 19. Et *æterna* domus abundantiam cogitans) paternæ. F

Velut *poſtliminium* ad lares patrios nudus, exulque reuertitur) poſtliminio. F

Tùm ille *pariter*, qui cogitantis viderat in corde conſilium) pater. F

Brexerat in germani odium fratris ſeuerior pertinacia) Emerſerat. F

Quia per carnis obtentum dæmonicis non poterat *inagitari*) ſaginari, vel ſatiari. F

Cap. 20. Et intelliges *quantum* fecerit pœnitentiæ Sacramentum) quanti. F

Sed interuentu coloni interitum *differri* permittitur) differre. F

Qui ſcrobem infructuoſi plantarij *culturas* dominicorum) cultura. F

Quod ſi inueniri * poſt dilationem temporis omninò non poſſet) in ea fructus. F

Cap. 22. Non præterita mala *expectat*, nec errata computat) ſpectat.

Cap. 23. *Pro* te frater hæc metuas, fugias, & expaueſcas) Oro. L

Et cum vnum nemo patiatur diabolum, quis * ſuſtinere valeat dominatum) octo. F

Et ſub incurſione barbarica tenuiſſet prædonis *vrua* captiuum) vrna. F

Incedis comptus ornatu veſtium, celebras *opulentibus* cibis) opulentis. F

Tradidit eos in reprobum ſenſum facere *inconuenientiam*) inconuenientia. F

Cap. 24. Cauſam ſuam non argumentis, *& preſcriptum genus nè patientia*) ſed per ſcriptum genus pœnitentiæ. F

Atque cum * Sancto Apoſtolo Petro fuiſſet in cauſa conſultus) à. F

Cap. 25. O indignationem de pietate *minantem*) manantem. L

Rogo *quis* ſic iraſcitur, quemadmodum miſeretur) qui.

Cap. 26. Magis fomitem *autboris pœnitentiam* prebuiſſe) < F

Cautior *tantum* ad euitanda præterita efficitur) tamen. F

Vt quos pro facinoribus ſuis aliquoties deſtinat pœnæ *interpellans*) interpellatus. F

Cap. 27. Vt euadere gehennæ præcipitium *capiamus*) cupiamus. F

Cap. 28. Sed & de priſtinis *deputare*, *vt ſibi* dimittantur) deprecare, vt tibi. F

Cap. 30. Illos ſtagno ignis *effluentes* incendij) & fluento. F

Cap. 31. Si nunc quantum ad *ſecundum* quiſquam paupertatis labe) ſæculum. F

Cap. 32. Hoc Chore, Dathan, & Abiron *inexpertum* teſtatur exitum) inexpectatum. F

Obſeruationes, & variæ Lectiones in D. Gregorium Papam.

Editio Baſileæ 1551.

Eius vita ex Platina.

Pontifex creatur anno Domini *ſexcenteſimo, ac decimo nono*) Quingenteſimo, nonageſimo primo, Indictione nona, vt ex libro primo Epiſtolarum patet, & ex ſubſcriptione priuilegij Eccleſiæ Sueſſionen. lib. 12. an. Domini 593. indictione XI. Quarè neque huic, neque Ioanni Laziardo fidem habeto. L

Vita Incerto Auctore.

Obtinet is à negotiatoribus, vt in *cratere* occultatus educeretur ab vrbe) crate. L

Corporalem *palam* reuelat, & vniuerſo populo atque ipſa muliere contuente) pallam. L

Diuiſit, & ſingulis ſingulatim *buxetis* impoſuit) pyxidibus. L

In Libros Iob.

In Præf. cap. 3. Nequaquam ergo in iactantiæ vitium cecidit, *quia* contra) qui. F

Cap. 6. Quaſi tot aſtra ſuper peccantium tenebras * cælum miſit) in. F

Cap. 9. Per veritatem *crudelitatis* intus eſt) credulitatis. F

Lib. 4. cap. 4. Nàm ſi *quod* exterius rationabile fortaſsè ſonuiſſet) quid. L

Cap. 7. Inuolui enim amaritudine non poteſt, quod omninò perditum penitus *non* eſt) < L

Lib. 10. cap. 12. A ſinu cordis cogitationis *aper* excutitur) pera. L

Lib. 14. cap. 13. Et contra bonorum vitam diſtrictione *proſperitatis* eriguntur) aſperitatis. L

Lib. 19. cap. 16. Nè debiliores vos habeat ſancta libertas *charitatis*, quàm in carne validos habuit vſus terrenæ voluptatis) carnis. F. Appellat ſanctam libertatem carnis, quæ matrimonio legitimo iunctis permittit vxoribus, vti propter fornicationem vitandam. Vide eundem tom. 2. epiſt. 24. lib. 1. vbi penè locum hunc declarat. Et Paſt. p. 2. cap. 5. Vaticanus Codex legit. Sancta libertas; quos in carne validos habuit vſu terreno voluptas. Vide eundem Interrog. & Reſponſ. 10. ad Aug. Anglorum Epiſcopum. Lat.

Lib. 20. cap. 8. Quia cum Scripturæ Sacræ ſcientia eſt in boni rectoris pectore; ſi eſt virga diſtrictionis, ſit & manna dulcedinis) Quia

tiam Scripturæ Sacræ ſcientia in boni rectoris pectore, ſi eſt virga diſtrictionis, & manna dulcedinis. Lat. ex epiſt. 24. lib. 1.

Cecideruntque in die illo quaſi *viginti* tria millia hominum. Ecce qui vitam omnium etiam cum ſua morte perijt, paucorum vitam gladio extinxit) Si paucorum morte ſatisfactum eſt iuſtæ indignationi; certè numerus viginti trium millium non ità exiguus cenſendus videtur, vt hanc expreſſam paucorum ſententiam ſuſtinere poſſit. Quarè cum tàm hebraici, quàm chaldaici, & græci codices mirè hìc conſentiant in trium millium tantùm numero; putandum omninò eſt, vt tunc quidem habebant codices, Gregorium trium tantùm legiſſe. Lat.

Cap. 29. Sicut in fornace auro palea cum igne ſociatur, vt *quo* ardeat palea, purgetur aurum) quum. F. Auro in fornace purgando palea igni miſcetur. Vide ſi huic loco Plinius lib. 33. c. 3. circa finem addit aliquid lucis. L

Lib. 32. cap. 17. Quod non etiam deſerens, dùm aliud emendat, aut certè regimen deſerens flere nititur) Quod non etiam deſerens emendet, aut certè regimen deſerens, dùm aliud flere nititur. G

Lib. 33. cap. 3. Quantò in eiſdem mentibus *per* tranſitus illius) pes. L

Lib. 35. c. 10. Quando hanc mediator Dei, & hominum, & cum obedientes remunerat non relinquit.) Quando hanc mediator Dei, & hominum tenuit, & tenendam præcepit, & cum obedientes remunerat non relinquit. G

Cap. 11. Sed plana non eſt. Vt autem in latitudinem ſurgat) Sed plena non eſt. Vt autem in altitudinem ſurgat. L

Paſtoralis Curæ, Pars 1.

Cap. 1. *Dum* qui pigmentorum vim neſciunt videri medici carnis erubeſcunt) Cum. L

Primos recubitus in cœnis, primas in *conuentionibus* quærunt cathedras) conuentibus. L

Cap. 3. Oblatam gloriam culminis fugit; pœnam probroſæ mortis *appetit*) appetijt. L

In elatione protinus *vſu* gloriæ permutatur) <L

Cap. 5. *Ipſi* ſe quæ priuata habere appetunt, bonis priuant) ipſis. L

Bonis quoque eius Sancta Eccleſia exprobans *, & quaſi in faciem) ei L

Cap. 8. Quæ ſit irreprehenſibilitas *ipſa* manifeſtat) ipſe. Aliàs.

Quo *quiſque* plebibus præerat primus ad martyrij tormenta ducebatur) quiſquis. L

Quando per hunc *quemquam* dubium non erat ad ſupplicia grauiora peruenire) quemque. L

Par 2. Cap. 2. Nè tacta quæque deteriùs inquinet, ſi ſordida in ſe *mens* lutum tenet) met. L

Cap. 4. Qui iudicaturus eſt viuos, & mortuos, *& * aduentum ipſius) <, per. L

Cap. 5. Vt & per pietatis viſcera in ſe *firmitatem* cæterorum transferat) infirmitatem. L

Cœlum contemplatione tranſcendit, nec tamen ſtatum carnalium *ſollicitè* deſerit) < F

Cap. 6. Et dùm ad *vſum* cuncta ſubiacent, dùm ad votum velociter) iuſſum, vel nutum. L

In luxum ſuperbiæ *pro* potentiæ faſtigio lenocinante corrumpitur) < L

Cap. 8. Liberæ *'ueritatis* verbum à ſubditis obſequium humilitatis credunt) veritatis. L

Cap. 10. Per fartaginem, quippè, *fixura* mentis, per ferrum vero) frixura. L

Part. 3. Adm 5. Vt à commiſſorum cuſtodia minimè *torpeſcat*) tepeſcat. F

Iſte *enim* terribiliter admonetur, cum dicitur) etiam. L

Dialogorum lib. 1.

Cap. 4. Qui ad virum reuerendiſſimum *Caſtrorum* Amirtinæ Ciuitatis Epiſcopum pergens) Caſtorium. L.

Quidam verò Felix nomine *Mirſiæ* prouinciæ nobilis) Muſiæ, vel Myſiæ. L

Cap. 9. Fuit vir vitæ venerabilis Bonifacius nomine, qui in ea Ciuitate, quæ *Ferrentis*) Ferentum. F.

Lib. 2. c. 3. *Nunquid non* Paulum mortem dicimus timuiſſe) Nunquidnam. L

Graui labore ad laborem ſe alibi cum fructu ſeruauit) Et grauem laborem. Aliàs.

Tunc quoque bonæ ſpei ſuas ſoboles *Euicius* Maurum) Erucius. F

Cap. 8. Atque in ipſo templo Apollinis *oraculum* Beati Martini; vbi verò ara eiuſdem Apollinis fuit *oraculum* S. Ioannis) oratorium. L

Cap. 25. Atque importunis precibus, vt relaxaretur *inuueret*, quadam die) irrueret. F

Cap. 26. Qui *agebat* Patris ſui puerum morbo elephantino fuiſſe correptum) aiebat. F

Lib. 3. cap. 5. Quidam enim Religioſi viri * Apuliæ prouinciæ partibus cogniti) in. F

Cap. 6. Eodem namque Gothorum tempore cum præfatus Rex Totila *Narnis* veniſſet) Narniam. F

Cap. 9. Per loca quæ *quo* ei viſa ſunt, raſtrum per terram traxit) < F

Cap. 26. Hic itaque nihil ad vſum ſuum aliud, niſi pauca *apium* vaſcula poſſidebat) apum. L

Cap. 31. Leandro *Iſpalitano* Epiſcopo dudum mihi in amicitijs familiariter iuncto) Iſpalenſi. L

Cap. 35. Atque in ſuperiora domus *ſecus* ad oratorium duxit) ſecum. F

Cap. 36. Nono autem die in *Cotbronenſis* caſtri portum deducta eſt) Crotonienſis. L

Lib. 4. cap. 12. Qui nunc in hac vrbe Monaſterio præſto eſt, quod appellatur *Reatum*) Reatinum. F

Cap. 13. Quæ interius ſponſi cœleſtis ſpeciem *amauit*) adamauit. F

Cap. 15. Et ſicut *ſe dicebant* ſexus ex vocibus diſcreuiſſe) decebat. ∽:

Cap. 27. Quod de Theophanio *Centercelenſis* vr-

bis comite) Cenetenſis. F.
Cap. 31. Quibus dùm adhuc conceſſum eſt viuere, licet etiam à malis operibus *emendare*) emendari. F
Cap. 36. Sed in illo occulto *arbitri* examine) arbitrij. F
Cap. 55. Pecunia tua tecum ſit in *perditione*) perditionem. L

In Ezechielem. Lib. 1.

Hom. 10. In quibus Domini verbis penſandum eſt, quomodo *&* in electis) ei. G
Hom. 15. Nocte verò exurgit, ac die, quia *in* aduerſa, & proſpera) inter. G
Cum ſe virtus animo concepta ad profectum boni operis *pertrahit*) protrahit. G
Eo nobis amplius exaltatur, *quanto* altius, & incomprehenſibilis) quo. G

Homiliæ in Euang.

Quadraginta homiliarum de diuerſis lectionibus Euangelij ad Secundinum *Laurimitanum* Epiſcopum) Tauromenitanum. I.
Hom. 39. Iuſtitiam enim vendere eſt hanc pro præmij *acceptatione* ſeruare) acceptione. G
Dumque rem iurè debitam facere contemnunt, dato patronis *præmio*) prætio. G

Epiſtolarum. Lib. 1.

Cap. 5. Volui obliuiſci quos noui, ad Saluatoris pedes quieſcere) &c. L
Hinc rurſum ſcriptum eſt: Deus meus pone illos *in* rotam) vt. L
Cap. 6. Gregorius *Narſi* patricio) Narſæ. L
Cap. 8. *Menturienſem* Eccleſiam deſolatam Formienſi coniungi) Minturnenſem. L
Cap. 18. Quæ vel propriæ Eccleſiæ, vel de diuerſis Eccleſijs *ſimilia* ſunt collecta) cimelia. F
Cap. 11. Vicedominum enim eum conſtituimus, cuius arbitrio *Epiſcopum* commiſimus) Epiſcopium. L
Cap. 13. Luminoſa honeſta fœmina relicta cariſſimi *Zemarchi*) Azimarchi. F
Cap. 22. Gregorius Georgio *Epiſcopo* Italiæ) Exarcho. F
Cap. 25. Quod ex omnipotentis Dei munere *accepiſtis* eſſe) cepiſtis. F
Cap. 27. Gregorius Sebaſtiano Epiſcopo *Riſinienſi*) Rhizinienſi. L. Plinius lib. 3. c. 2. in Liburnia locat Rhizinium. Quis ſit autem Anaſtaſius Patriarcha non ſatis video; nàm monachum, de quo in dialogo fit mentio, nullo modo eſſe arbitror.
Cap. 30. Quorum *ſinthicia ſpata* ſunt, & gratia pœna) ſynthicæ ſpathæ. L
Cap. 31. Cauſaſue verò Italiæ veſtra quæſo Excellentia habeat *mandatas*) commendatas. L
Cap. 33. Si mihi credideris, ſi correptionis mea verba *ſecuturus* audieris) ſecutus. L
Cap. 34. Gregorius Epiſcopo *Terracinenſi*) Tarracinenſi. L
Oportet ergo, vt ad audiendum de vobis verbũ Dei benignè conueniant) potiùs. L
Cap. 35. Gregorius Io: Epiſcopo Rauen. de controuerſia *Ioannis, & Stephani Epiſcopi*) Manrilionis, & Georgij. L
Cap. 37. Volo autem, vt Dominæ Paterichiæ meæ mox, vt præſentem iuſſionem ſuſceperis, offeras ad *calciarium* puerorum) calceatum. F
Cap. 39. *Verum* Paulinus Epiſcopus Tauri ciuitatis prouinciæ *Brietorum*) Venerabilis. L
Brutiorum. I.
Monachos ſuos *occaſione diſperſos barbaricè*) occidione diſperſos barbarica. L
Cap. 41. Gregorius Leandro Epiſcopo *Hiſpanianus*) Hiſpalenſi. L
Cap. 42. Ad maiorem modium dare compellãtur, quam in *horreis*) horrea. L
Vt pluſquàm decem, & octo ſextariorum *modium*) in modio. L
Neque verò poſt obitum meum hæc ipſa onera) Nè. L
Quatenus *in primis* dicens tantam penſionem vnumquemq; debere perſoluere inibi *adiectis*) imprimas. V. C. abiectis V. C.
Quod autem ex his minutijs in *vſu* rectoris accedebat) vſum. L
A *communione* autem eius omninò abſtineatur) commodo. Aliàs.
Qui ad eum tranſmiſſus fuerit, proficere *non* poſſit) < O
Dummodo cauſam, quam nobiſcum habet, *exeat*) perexeat. V. C
Cap. 48. Comperimus autem in inſula *Orpbiana*) Ophiaria. F. pro Colubraria, vel Ophiuſa; quanquam non video hic locum habere: vicinam Palmariæ Mela Phytoniam collocat. L
Cap. 51. *Canoſinam* Eccleſiam commendat) Canuſinam. L
Cap. 52. Et quoniam Sauinus Abbas Monaſterij Sancti Stephani inſulæ *Cabis*) Caprearum inſulam contra Surrentum ſitam fortè ſignificat. L
Cap. 66. Clericos *Beneſana* Eccleſiæ oblitos timorem futuri iudicij) Venafranæ. L
Cap. 74. Sicut lucernæ lumen per collimitantia *quæque quo* lucet) quouſque. L
Cap. 77. Præcipit de Tamitana Eccleſia tranſire in *Alerienſem*) Sagonenſem. L
In Eccleſia *Salonenſi*, quæ iàm diù Pontificis auxilio deſtituta eſt) Sagonenſi. L
Cap. 78. Gregorius Clero, & ordini, & plebi *Vianenſis* Eccleſiæ) Viuanenſis. L
Lib. 2. cap. 2. Mortalitatem omninò graſſari, quæ res nos nimis *addixit*) afflixit. L
Cap. 14. Eum *enim* verò, qui contra iuſtitiæ regulam) < L
Cap. 17. Gregorius Iobino *Epiſcopo* Illyrici) < L

Cap. 19. Gregorius Benenato Epiſcopo *Viſitatori Cumana Eccleſia*) Miſenati. L

Cap. 21. Gregorius *Ruſticiano*) Ruſticianæ patriciæ. L

Cap. 22. Itâ tamen, vt pro cauſis ſuis ad Rauennatem Vrbem nullatenus *reuocetur*) euocetur. L

Cap. 23. Gregorius Iuſtino *Preſbytero*) Vide nùm hic ſit idem Iuſtinus Prætor Siciliæ, ad quem extat epiſtola 2. libri primi, quia verba illa, Gloria veſtra, non conueniunt Presbytero. Aliquot exemplaria Gratiani habent, ad Iuſtinum Imperatorem; ſed manifeſto errore, cum ante Gregorij Pontificatum Iuſtinus iunior annis 16. mortuus eſſet. Inuentus eſt codex vetuſtus Gregorij, qui Iuſtinum Prætorem retinet. L

Cap. 25. Propterea te Ioannem ab hoſtibus *captiuatum Liſitana* ciuitatis Epiſcopum) captiuatæ Liſſitanæ. Eſt autem Liſſus Dalmatiæ, vel Illyricorum vrbs prope Dyrrachium, licet alicubi Lyſſum ſcriptum ſit. Lat.

Cap. 26.) Hæc epiſtola multo poſt 38. huius libri locanda eſt. Ibi enim Paulinus ad Eccleſiam Liparitanam regendam transfertur. L

Cap. 29. Viſitationem Velinæ, *Vixentinæ*, & Blãdanæ iniungit Eccleſiarum) Buxentinæ. L

Quoniam Velina, *Vixentina*, & Blandana Eccleſiæ) Buxentina. L

Cap. 31. Cumanam, & *Muſitanam* vnitas præcipit eſſe Eccleſias) Miſenatem. L

Vt Cumanam, atque *Muſitanam* vniue debeamus Eccleſias, quoniam *hæ*) Miſenatem. L. eæ. L

Cap. 32. Theodoſiani verò, qui hic remanſerunt *togam* non accipientes) rogam. L

Quia *à Rhegus*, vt cognouimus cum Arnulpho ſe fecit) Aroges. L

Iuxta, quippe, eſt ciuitas *Phanum*, in qua multi captiui) Fanum. L

Cap. 34. Gregorius Ianuario Epiſcopo *Caralitanenſi*) Caralitano. L

Cap. 45. Gregorius Ioanni Epiſcopo *) Veliterno. L

Treuerenſium Eccleſiam ſuæ Eccleſiæ vniri præcipit) Triumtabernarum. V. C

Ideoque fraternitati tuæ curam, gubernationemque *Treuerenſium*) Triumtabernarum. V. C

Cap. 36. Gregorius vniuerſis Epiſcopis per *Hyberniam*) Iberiam. F

Cap. 38.) Hanc epiſtolam locandum eſſe antè 26. res ipſa manifeſtò clamitat: ibi enim obitum Paulini legimus. L

Cap. 45. Quoniam occaſione vicium noſtrarum conſideramus *nos* iniuſta) vos. L

Cap. 46. Niſi *cum* conceſſa Romani Pontificis decernimus iuſſione percipere) < L

Hac enim conſona Sanctis Patribus definimus ſanctione) Hac. L

Nec ſacris adminiſtrare, *vel* communionem capere ſit dignus) nec. G

Cap. 47. Gregorius Natali) Conſiderandum eſt qua ratione epiſtola hæc locum hic habere poſſit, cum ſupra Natalis hic ſuſpenſus, & ferè depoſitus deſcribatur. L

Quæ res quoque nos in Florentij *Tauritana* ciuitatis Epiſcopi) Epidauritanæ. L

Cap. 48. De *Florentino* Epiſcopo iniuſtè depoſito) Florentio. L

Peruenit ad nos *Florentinum* Epitauritanæ ciuitatis) Florentium. L

Cap. 51. Ideſt, geſta, & petitiones, quæ *data* ſunt) datæ. L

Cap. 52. Qui nunc in ciuitate ordinatus eſt *Terracina*) Tarracina. L

Præcipit, vt in *Terracinenſi* Eccleſia ſit Epiſcopus) Tarracinenſi.

Relatio cleri ſimul, & populi *Terracinenſis gentis*) Terracinæ degentis. V. C

Cap. 53. Gregorius clero, ordini, & plebi conſiſtenti in *Terracina*) Tarracina. L

Cap. 56. In qua Campana *quondam uxor Patricy*) quondam Patricia. G.

Cap. 57. In *ſuam* quandoque reſolutoriam proferre largitate ſententiam) ſua. L

Cap. 60. De patrimonio Sabinenſi, atque *Carciolano*) Carſeolano. L

Cap. 66. De Bonifatio * Victore iniuſtè damnato) à. L

Nunc itaque huc veniens Bonifacius *Victor* præſentium lator) < L

Cap. 67. Gregorius vniuerſis *Epiſcopis* per Italiam) Præfectis, vel Iudicibus. L

Cap. 69. Oportet conuocatis *clericis* in *communione* perſcrutari) cis. Aliàs. commune. L

Cap. 74.) Ad hoc tempus referendum eſt priuilegium conceſſum Monaſterio S. Medardi, quod eſt infra poſt omnes epiſtolas lib. 12. vſque ad finem ſubſcriptionum. L

Cap. 75. Et ſcit mulieres, cum quibus *periſſe* dicitur) peregiſſe. ∽

Cap. 84. Gregorius Ioanni Epiſcopo *Calliopolitano*) Callipolitano. L

Cap. 86. Et poſtquàm ſuſcepi certum fuiſſe hoc, quod fama dudum *aſperſerat*) ſparſerat. L

Vt & videre te cupiam, & tamen *abſente* corde ſemper attendam) abſentem. L

Cap. 88. Gregorius Theodoro Epiſcopo *Lilibitano*) Lilybætano. L

Cap. 91. *Qua* ſi epiſtolæ eius fuerint, ego vigilans non fui) Quod. Aliàs.

Cap. 93. Et quid dicturi ſumus futuro iudici frater chariſſimè, ſi illud *quod*) quoque. F

Grauari non *indicantes*, ſi tanto pondere vel parui temporis ſpatio careamus) iudicantes. F

Et in obiectis ſibi capitulis contumacitèr reſpondere *nequiuerint*) renuerint. F

Cap. 96. Nihil enim *poteſt* glorioſiſſima ſanitas) prodeſt. L

Cap. 98. Gregorius *Eutício Epiſcopo, Tundarino*) Eutichio Epiſcopo Tyndaritano. L

Cap. 100. Aut immutando *vigorem* eiuſdem legis inflectat) rigorem. L

Lib. 3. cap. 1. Quia ſicut præceps furor *vſitatuſque*

que

que deſpicitur) concitatuſque. F

Cap. 4. Cum ergo integritatem noſtram ex conſcientiæ *veſtræ* atteſtatione) noſtræ. L

Cap. 5. Gregorius Bonifacio Epiſcopo *Regio*) Regienſi. L

Cap. 11. Nè ſicut antea fieri dicebantur) Nec ſicut antea fieri dicebatur. G

Quaſi pro faciendi inuentarij labore *tollantur*) tollatur. L

Sic *nanque* ea, quæ ad munitionem pauperum facultatis pertinent) namque. L

Cap. 12. De vxore cuiuſdam ablata, & alteri *data*) venundata. L

Cap. 20. Gregorius *Maximiano* præſumptori) Maximo. L

Cap. 21. *Quæ cuncta* de colonis vel originarijs iura percipiunt) Et cuncta, quæ. F

Cap. 22. Vt in eodem examinando negotio fraternitatis tuæ ei *addiceretur*) adijceretur. L

Cap. 26. Quod Presbyteros chriſmate tangere in fronte eos, qui *baptizandi* ſunt) baptizati. Ita legendum omninò videtur ex epiſtola 9. huius libri.

Vt Presbyteri etiam in frontibus *baptizandos* chriſmate) baptizatos. L

Cap. 28. Singulis annis *duas* tremiſſes ſinè aliqua dilatione) duos. L

Cap. 29. De Epiſcopo intra *Dardaniam* ordinando) Sardiniam. L

Cap. 30. Gregorius *Conſtantiæ* Auguſtæ) Quæ hic Conſtantia, & infra ſæpiùs appellatur, atque ita quoque à Paulo Diacono in vita Gregorij ſcribitur, videtur omninò Conſtantina ſcribenda, vt Græci omnes Euagrius, Nicephorus, Zonara, & Greg. Cedrenus ſcripſerunt, & Paulus Diaconus in hiſt. Miſcell. confirmatur autem argumento validiſſimo Conſtantinam vocari eam oportere, quod Tiberij Conſtantini filia erat, vt Patris nomen referret. Gratiani quoque Codd. vetuſti. Lat.

Quæ ducta vſque ad ſecundum vrbis milliarium in loco, qui dicitur ad *Catatumbas*) Catacumbas. F

Cap. 31. Quatenùs filijs *iuſtè* ex Hebreis) Iuſtę. L

Cap. 32. Gregorius Panthaleoni *Epiſcopo* Aphricæ) Non videtur Epiſcopus; nam excellentiam eius appellat. L

Cap. 33. De quarta Synodo, & *Conſtantino* Epiſcopo) Conſtantio. L

Cap. 39. Et non ſolum *illic* ad Epiſcopatus apicem nulla ratione promoueatur) ille. L

Cap. 42. *Huc* eos ſine dilatione tranſmittat) Huic. F

Cap. 44. Hoc iàm tempore nec noſmetipſos *excuſaremus*) excuſemus. L

Lib. 4. Cap. 46. Gregorius Felici, & Ciriaco *Abbatibus*) Abbati. L

Cap. 47. Epiſtolas cum allegatione principalium iuſſionum, apud vos) &. L

Cap. 48. Gregorius Victori Epiſcopo *Panormitanenſi*) Panormitano. L

Cap. 49. De Saturnino *Epiſcopo* lapſo) < L

Cap. 51. Gregorius Felici Epiſcopo *in Sardinia*) Sardenſi. F. Quia Antibarenſi præſuli ſubijcit in Illyrico, vel Dalmatia. L

Cap. 52. De miniſterijs *Mirinenſis* Eccleſiæ recipiendis) Alerienſis. L

Quæ ſecum *Squillatrum* quondam Epiſcopus Seuerinus) Scyllacium. L

Cap. 55. Gregorius Petro Epiſcopo *Trecalonitano*) Triocalino. F. Τριόκαλα Ptol. Τριόκαλον. ἢ Τρικάλα Steph. Agrigento vicina vrbs. Triocalinos appellat Plin. lib. 3. c. 8. In Concilio Lateranenſi ſub Martino I. recenſetur Maximus Trocalitanus Epiſcopus. L

Cap. 56. Sic tamen, vt nihil de *prouentionibus* clericorum) prouectionibus. L

Cap. 57. Cui dedimus in mandatis, vt nihil de *prouentionibus* clericorum) prouectionibus. L

Cap. 61. *Saturum* verò ex Presbytero, ne ad ſacri Ordinis miniſterium præſumat) Saturninũ ſupra ep. 16. vocat.

Cap. 64. Gregorius Ioanni Epiſcopo *Squillatino*) Scyllacæno. F

Cap. 65. Fratri, & Coepiſcopo noſtro Seuero Paulino) Seuerum Ficulinum Epiſcopum habet Ioannes Diacon. in vita Greg. lib. 4 c. 5.

Cap. 68. De peruerſitate Epiſcoporum, & *Valerio* monacho) Valeriano. L

Cap. 69. Vt ſi nulli conditioni, vel *corpori* teneris obnoxius) corpori. L

Cap. 71. Iuris Eccleſiæ *tua* famulum eſſe perhibet) ſuæ. L

Supraſcriptum Ciceronem cum rebus ſuis, quæ apud *Fantinum*) Fantinum. L

Domino *Miſenatis* Eccleſiæ ſinè aliqua dilatione reſtitue) Miſenatis. L

A monachica conuerſatione culpæ lapſus *arripuit*) abripuit. L

In conuerſatione poterat, permanens recognoſcat) In conuerſatione permanens poterat, recognoſcat. L

Cap. 73. Gregorius Seuero Scholaſtico ˅ exarcho ˅ de Agilulpho rege) de. L. & L

Cap. 75. Et quidem alij ab hoſtibus occiſi, alij verò *Narnijs*, & Peruſij poſiti) Narniæ. F

Nàm adhuc neſcimus quis *ſibi* qualis ſit) ibi. L

Cap. 76. Inter cæteras *auguſtorum* ponderum curas) anguſtorum. L

Redemptorem ſuum pro vobis, *atque* vt oportebat meritis exorare) æquè. L

Si igitur illud nomen in ea Eccleſia quiſquam arripuit, quod apud bonorum omnium iudicium fuit, vniuerſa ergo Eccleſia) Apud Ioannem Diaconum lib. 2. cap. 53. ita legitur. Si igitur illud nomen in ea Eccleſia ſibi quiſquam arripit, vnde tot hæreſiarchæ prodiiſſe noſcuntur, vniuerſa ergo Eccleſia &c. quæ lectio vel decurtata ipſa quoque eſt, vel omninò corrupta. L

Cap. 77. De peruerſitate iudicij in Sardinia, & *ſuperbia Ioannis Epiſcopi*) Corſica, & Sicilia. L

Tantum ſe ſuffragium *permiſiſſe* reſpondit) promi-

miſiſſe. L

Cap. 78. Sed priuatis vocabulis *contempti eſſe non poſſunt*) contenti. L

Cap. 79. Gregorius Sebaſtiano Epiſcopo *Serinienſi*) Riſinienſi ſupra; ſed ſcribendum Rhizinienſi. Hic Sebaſtianus non videtur eſſe Epiſcopus, cum in epiſtola hac ipſa laudetur à Gregorio, quod Eccleſiam regendam vocatus à ſuo Patriarcha ſuſcipere renuit, & alioqui ſi Epiſcopus iàm erat, non poterat felix à Gregorio vocari eo nomine dumtaxat, quod liber ab onere regendi Eccleſiam eſſet; & poſtremo ſi ad id aliquando induceret animum, rogaretur, vt in Sicilia Eccleſiæ regimen ſuſciperet, vt ipſi Gregorio gratificaretur, niſi ſi titulo tenùs, non etiam re Epiſc. Rhizinienſis erat. L

Cap. 80. Nos ergo diſcernamus quid Deus, quid *autem* homo fecerit) item. L

Cap. 83. Gregorius Aniano Diacono Conſtantinopolitano.) Hæc epiſtola quamquam tàm hìc, quàm apud Ioannem Diaconum lib. 2. cap. 55. Aniaſio Diacono Conſtantinopolitano inſcripta ſit; tamen errore factum eſſe videtur ex ipſius epiſtolę verbis demonſtrari. Primum in eo, quod alterius Eccleſiæ Diacono mandat litteras ſuas Ioanni Epiſcopo Conſtantinopolitano reddi, cum Diaconum ſuum Sabinianum reſponſalem apud Imperatorem ibi haberet, ſi ipſi Gregorio ſcribenti crèdimus. Deindè verò quia miratur eum permiſiſſe perſuaderi Imperatori, vt ea ſcripta, de quibus agitur, mitterentur, quod non videtur conuenire miniſtro Epiſcopi Conſtantinopolitani. Puto igitur legendum eſſe Sabiniano, & tollendum eſſe Conſtantinopolit. Similis error reperitur infra. Lat.

Duas epiſtolas facere *volui*: ſed vna breuitèr facta eſt) nolui. L

Idcirco enim hoc ille fecit, vt [v] audiretur Dominus Imperator) aut. Io: Diac.

Vndè ſicut tibi iàm tranſactis epiſtolis ſcripſi) Vbi ſunt eæ epiſtolæ?

Cap. 88. Indictione *decimatertia*, quinto die menſis Iulij) Aut hìc, aut infra lib. 12. error eſt. Ibi enim decima quarta indictione factum ſcribitur, cum tamen decimotertio Imp. anno Tiberij, & eodem die quinto Iulij notentur acta omnia. L

Maurianus Epiſcopus ciuitatis Rauennę ſubſcripſit.) Marinianus. L

Gratianus ciuitatis *Nomentumæ*) Nomentanæ. L

Ioannes Epiſcopus ciuitatis *Falartinæ*) Falerinæ. L

Angelus Epiſcopus ciuitatis *Terracinenſis*) Agnellus. Tarracinenſis. L

Romanus Epiſcopus ciuitatis *Viliternæ*) Veliternæ. L

Candidus Epiſcopus ciuitatis *Bulcinenſis*) Volſinienſis. L

Baldinius Epiſcopus ciuitatis *Roſellas*) Roſellæ. L

Marcianus Epiſcopus ciuitatis *Ferenſis*) Farenſis.

Stephanus Presbyter Sancti *Marty*) Marci. L

Baſſus Sancti *Prudentis*) Pudentis. L

Cap. 93. Sed ſeù ad *conſuetudinem* mihi cor veſtrum miſericordia diuina) conſentiendum. L

Cap. 94. Seruandumque ſit, præſenti epiſtola perſpeximus) declarandum. F

Cap. 95. Gregorius Virgilio Epiſcopo Arelatenſi) Hic Virgilius, vt Beda ſcripſit lib. 1. hiſt. Angl. cap. 27. ſucceſſit Etherio, qui Auguſtinum Anglorum Epiſcopum ordinauit, ideſt, conſecrauit. Adde etiam an. Dom 593. Indict. 11. Etherium ſubſcripſiſſe priuilegio Monaſterij S. Medardi, quod habetur infra poſt epiſtolas, & deinceps. Quarè Virgilius Etherio verè ſucceſſit, & Auguſtinus Anglorum Epiſcopus antè hanc 13. indictionem iam conſecratus erat. Neſcio cur Ioannes Diacon. lib. 2. cap. 35 Etherium vatem non Epiſcopum nominat. Conſtat autem ex Sigiberto in Chron. Arelatenſem Epiſcopum fuiſſe. Diſcimus etiam ex eodem Beda aliquot epiſtolas tàm ad Etherium, quàm ad hunc ipſum Virgilium intercidiſſe, quarum exempla quædam tàm apud Bedam, quàm apud Ioannem Diaconum legimus. Lat.

Cap. 98. Gregorius *Martiniano* Epiſcopo Rauennæ) Mariniano. L

Lib. 5. cap. 102. De *Maximiano* Epiſcopo) Mariniano. L

Cap. 103. Gregorius *Maximiano* præſumptori) Maximo. L

Cap. 108. Gregorius Maximiano Epiſcopo *Rauennæ*) Meſſanenſi. L

Cap. 109. Gregorius Bonifacio Epiſcopo *Regitano*) Regienſi. L

Poſtquam Eccleſiæ *Carinenſis* defuncto eius Antiſtite) Carinenſis Eccleſia, quæ fuerit, quærendum eſt. Cathanenſem legimus ſuffraganeam Regienſi. L

Cap. 111. Vt Gratianum Eccleſiæ *Benephrana* Diaconem tuæ concederemus Eccleſiæ *ordinandum*) Venafrinæ. L. cardinandum. L

Cap. 112. Gregorius *Montano*, & Thomæ libertatem *per teſtamentum* dat) Montanę. <. V. C

Nos Montanum, atque Thomam famulos Sanctæ Romanæ Eccleſiæ) Vos Montanam. V. C

Relaxamus ſeruitutis *peculium*, & quia tu *Montane*) periculum. V. C. Montana. V. C.

Cap. 113. De ordinando Epiſcopo Eccleſię *Lilibitanæ*) Lilybætanæ. L

Cap. 114. Gregorius Narſi Comiti) Hunc eundem puto Patricium ſupra nominari. L

De Synodo *Ephcſiana*, & de cauſa Ioannis) Epheſina. L

Aut abſentia viuendi, aut *à* qualitate viuendi) < F

Non abſentia viuendi, ſed *à* qualitate viuendi) < F

Cap. 116. Velut emiſſum *celeritèr* iubar fidei rectitudo reſplendent) cœlitùs. F

Et ipſi in eas, *in* quas incautè volunt euadere, culpas incurrunt) < F

Cap. 119. Gregorius Dominico Epiſcopo Aphricano) Hunc puto Carthaginenſem Epiſcopum eſſe, quem & infra B. Cypriani mentio Carthaginenſem facit. Lat,

Cap.

Cap. 121. Gregorius Petro Epiſcopo Hydrontino viſitatori Brunduſij, & Gallipolenſi) Gregorius Petro Epiſcopo Hydruntino viſitatori Brunduſij, Lupiæ, & Gallipolis. L

Cap. 122. Gregorius Petro Epiſcopo *Alexandriæ*) Aleriæ. L

Cap. 124. Gregorius *Mariano* Epiſcopo Rauennæ) Mariniano. L

Nàm ſi ſeruum Dei Diaconem veſtrum) Seruumdei eſt nomen proprium. L

Cap. 126. Et tunc ei veſtra dilectio *communicaretur*, ne particeps obligationis eius communicaret. L

Cap. 127. Si verò aliqua in eis culpa *celauerit*) claruerit. F

Cap. 128. Gregorius *Mariano* Epiſcopo Rauennæ) Mariniano. L

Cap. 129. Gregorius Secundino ſeruo Dei non à paribus) Videtur hìc alterius nomen deſiderari, cum addita ſit nota, non à paribus, quæ apponi ſolet ijs epiſtolis, quæ ad plures ſcriptę, diuerſa tamen verborum forma; ſed eadem, retenta ſententia, miſſæ ſunt. L

Cap. 136. Præſentium portatore *Rogitano* Diacono deferente ſuſcepimus) Rogatiano. F

Cap. 137. *Alexandriam* relictam Vincomali commendat) Alexandram. L

Quatenùs *Alexandriæ* magnificæ fœminæ relictæ quondam Vincomali) Alexandræ. F

Cap. 140. Ex habitatorum *Maſſanichoterana*, quorum Epiſcopus) Maſſæ Nichoteranæ. L

Cap. 142. Gregorius Venantio patritio *exmonarcho*) exmonacho. L

De diſcordia intèr ipſum, & Ioannem Epiſcopum V) Syracuſanum. L

Cap. 144. Quæ eſt poſita iuxta *Palacenis*) Palatiniſios. Ita infra lib. 7. c. 48.

Cap. 146. Si miſſas ibidem ſibi celebrari voluerint *ad* te presbyter dirigatur) à. V. C.

Cap. 147. Sicut in *ſchiſmaticis* prauo ſtudio perdurantes) ſchiſmatis. L

Cap. 150. Gregorius Palladio Epiſcopo *Sanctonis*) Sanctonum. F.

Cap. 153. Gregorius Virgilio Epiſcopo *Arelatenſis*) Arelatenſi. Vide quæ notauimus ſupra lib. 4. c. 95.

Cap. 154. Gregorius Deſiderio Viennenſi, & Siagrio *Auguſtino*) Auguſtoduno. V. C. Anſelmus Cantuarienſis tom. 3. epiſt. 10. citat epiſtolam Gregorij ex regiſtro lib. 14. ad Deſiderium Epiſcopum, nè impediat quendam, qui Monachi profeſſionem facere cupiebat; ſed potiùs incitet, & accendat. Epiſtolam eam inter has extare nemo videt, & tot libros non habemus, nàm duodecim tantùm ſunt editi. Quarè notæ numerorum corruptæ fortè dici poſſunt, & nos multis epiſtolis carere. L

Cap. 160. Sed quia in diuerſa ſe tendit, *vbi* concuſſio) vbique. F

Cap. 64. Quàm ad nos eius Synodica *deferentur*, debeamus ſcribere) deferatur. F

Lib. 6. cap. 165. Debetis conſtantiùs occupari V circa gregis Chriſti) &. L

Cap. 169. Eudoxium quemdam vos damnaſſe, comperimus, cuius nomen in Latina lingua, neque in Synodis, neque in libris beatæ memoriæ Epiſcoporum Epiphanij, Auguſtini, & Philaſtrij, quos contra hæreticos præcipuè diſputaſſe nouimus, poſitum reperimus) Eudoxius hic eſt, quem Athanaſius in oratione prima, contra Arianos in Sardicenſi Synodo damnatum Antiochenam Eccleſiam inuaſiſſe ſcripſit in ſententia Ariminen. Synod. & Epiphanius lib. 3. hær. 73. & 75. inter Semiarianos ferè principem nominat, & alibi. Lat.

Cap. 171. Prætereà aſſiduis inſiſtere fraternitas *tua* precibus debet) veſtra. F

Cap. 174. Filio noſtro *Secundo* ſeruo Dei renunciante didicimus) Secundino. F

Cap. 181. Gregorius Sabiniano Epiſcopo *Iadrentin.*) Iadertino. F

Cap. 187. Vt intèr cauſarum fluctus, *quas* aſſiduè patitur) quos. F

Axa filia *Caleph* ſedens ſuper aſinam ſuſpirauit) Caleb. L

Et erga ſubiectos in manſuetudine *compungant*) compingant. F

Et quidem de Sancti Petri Apoſtolorum Principis rebus octoginta annuas libras accipiunt) Monacharum numerus in vrbe ad tria millia pro victu octoginta annuas libras auri à Sede Apoſtolica accipiebant, videlicet 9600. monetæ iuxta æſtimationem an. Dom. 1568. ſed hìc neque aureæ, neque argenteæ dicuntur. Quarè non facilè ſumptus annui ratio conſtare poteſt. Lat.

Cap. 192. Quia ſi erga nos in corde *noſtro* virtutum mater charitas permanet) veſtro. F

Tunc enim oſtenſa charitas vera eſt ſi per *typum* ſuperbiæ) typhum.

Ego enim Ieſum teſtem inuoco in *anima mea*) animam meam. F

Cap. 193. Iuxta vocem Pſalmiſtæ reſonet in tympano, & choro *laudetur*) < F

Benedictionem verò, quam & priùs *per exilaratum* Secundicerium) per Exilaratum. F

Cap. 196. Quæritur autem *Concordeus* Abbas lator præſentium.) Concordius. F

Cap. 199. Gregorius *Domino* Epiſcopo Meſſanenſi) Dono vel Domno. L

Vt de argento *Merienſis* Eccleſiæ, cuius miles eſſe dinoſcitur) Milenſis. L

Quindecim eis libras accepto ab eo *de ſuſcepto* dare modis omnibus debeatis) De ſuſcepto, ideſt, accepto chirographo de argento tradito. L

Cap. 201. Sed quia collatum, ac iuritheum non libentèr bibo, præſumens cognidium requiro) Sed quia colatum, ac erythræum non libentèr bibo, præſumens gnidium requiro. F. Sunt vinorum genera.

Cap. 203. Gregorius *Mariano* Epiſcopo Rauennæ) Mariniano. L

Cap. 204. Si tamen talia loca ſunt, vt ſit ibi vnde *ſubſiſtere* valeant) ſubſtentari. F.

Lib. 7. cap. 2. Gregorius *Cryſanto Epiſcopo Spolitano*) Petro Epiſcopo Aleriensi in Corſica hęc epiſtola inſcribenda eſt, cui altera extat lib. 5. indict. 14. num. 22. cap. 122. & citatur eodem nomine à Gratiano, & Anſelmo. Codd. quoq; Vaticani retinent veram hanc lectionem; Ioannes etiam Diacon. lib. 2. cap. 49.

Presbytero quoque Eccleſiæ, quæ in *Negeugno* monte ſita eſt) Nigeuno. L

Cap. 3. Vndè *ex* quo iret, quia præ ipſa, quam dixi, caligine) &. F

In hoc autem quod ſoli præ alijs *haberi* appetunt) habere. F

Cap. 5. Valdè nobis excellentiæ veſtræ ſtudium placuiſſe *ſignamus*) ſignificamus. F

Cap. 8. Gregorius Leoni Epiſcopo *Catenienſium*) Catanenſium. L

Nec ſubiectis *iterum* contra ſuos præpoſitos effrenata ſit) item. F

Cap. 10. Vt quod ex te neſcis, pœna poſſis *reſecante* cognoſcere) referante. G.

Cap. 11. Gregorius *Conſtantino* Mediolaneñ. *Mariano* Rauennæ) Conſtantio. L. Mariniano. L

Niſi prius *actionibus* publicis abſoluti fuerint) à ratiocinijs. Aliàs. à rationibus. Infra.

Si qui verò ex militaribus *viris* in Monaſterijs côuerti feſtinant) numeris. G. & V. C

Cap. 12. Vt eius ſola nullatenùs patereris eſſe *congregatione* contentus) ſegregatione. F

Sit cæteris charitatis veſtræ reuerſio *ereptionis* officium) erectionis. F

Cap. 14. Vigilantem ſtudete curam *imponere*) impendere. F

Et exceſſus authorem correctionis fræno *ſacerdotali* conſtringite) ſacerdotalis F.

Cap. 17 In eccleſiaſticis vtilitatibus, *obſequijs* Pontificis) obſequijſque. L

Cap. 18. Præſumat de redditibus, de rebus, vel *chartis* prædicti monaſterij) curtis. L

Neque *venient* Abbati quæcunque perſona qualibet occaſione) viuenti. F

Cap. 20. Gregorius Agnello Epiſcopo *Terratinæ*) Tarracinæ. L

Cap. 21. Gregorius *Mariano* Epiſcopo Rauennę) Mariniano. L

Cap. 22. Quia *dùm* ſuperſtitioſæ ſectæ mancipia dominos ſuos) cum. L

Cap. 24. Gregorius *Fauſtino* defenſori) Fantino. L

Cap. 25. Nàm vera documenta *veritatis* ſunt promptiorem in duris) virtutis. F

Cap. 30. Pluſquàm decem millia *Angli* ab eodem nunciati ſunt) Anglorum. L

Cap. 31. Gregorius *Secundo* Epiſcopo Taurom; Secundino. L

Cap. 33. Gregorius Ioanni *Sebillitano*) Scyllaceno. F

Cap. 34. Quem terrenis actibus implicatum *manſuetudo* ſpiritu agere) manſueto. F

Quæ alabaſtrum fudit, domum repleuit *vnguento*) odore vnguenti. L

Pariter *datur intelligi, qua* ſaporem ſe) dat intelligi, quia L

Indict. 2. cap. 2. Eueniſſe, quod præuidimus, *nobiſcum* nunc gemimus) vobiſcum. F

Cap. 5. Qui ei in hac indiſciplinationis prauitate præbuere ſolatium *ſine conſenſu*) ſiue conſenſum. L

Cap. 6. Fruſtra *quondam* ſcandalizari vitio patiaris) quodam F

Aut quam de ſe *aeſtimationem* præbeat) exiſtimationem. F

Cap. 7. Quæ magnopere *altera* pacis ſunt fouenda) alterna. F

Cap. 9. Latores præſentium de Capritana inſula) Videndum quænam ſit inſula hæc Capritana, quam infra epiſt. 99. Capream vocat; nàm in mari infero in Thuſcia eſt Capraria, & in Campanis Capreæ iuxtà Surrentum. Neutri verò harum conuenire videntur, quæ hic, & infra narrantur. Ex epiſtola ſequenti intelliges Capritanam inſulam aliam eſſe à duabus prædictis. L

Cap. 10. Quouſque ad fidem catholicam *Hyſtriſci* Epiſcopi conuertantur) Iſtriani, vel Iſtri. L

Cap. 13. Gregorius Seuero Epiſcopo *Anconitanenſi*) Anconitano. L

Cap. 16. Et *ipſa* ad perſoluenda eadem legata, vel conſtructionem) ipſam. F

Cap. 22. Quæritur quod *Marchilai* viri clariſſimi medici) Archelai. F

Cap. 25. Viſitationem *Meſſenatenſis* Eccleſiæ iniungit) Miſenatis. L

Cap. 26. Gregorius clero, ordini, & plebi conſiſtenti *Meſſanæ*) Miſeni. L

Cap. 27. Et ex rebus tranſitorijs manſura *ſuper* charitatis lucra) ſemper. F

Ac pacificè terminata ſunt, *ne* quocunque tempore) < L

Cap. 30. Conſentius defenſor *paternæ* gloriæ veſtræ) pater. L

Commiſſi ſibi patrimonij Campaniæ curam geſſit miniſteria Eccleſiæ *Vulterna*, quæ erat pro peccatis Clero, & Pontifice deſtituta) Volturnenſis. F

Cap. 31. De miniſterijs Eccleſiæ *Vulterna*) Volturnenſis. F

Cap. 35. Vt multis diſpendijs præterita non *commodent*) condemnet. F

Cap. 36. Gregorius Chriſanto Epiſcopo Spoletano) Chryſanto Epiſcopo Spoletino. L

Cap. 37. Atque promiſiſſe ſex ſiliquas per ſolidum lucri) Solidus 24. ſiliquarum eſt; ſex ſiliquæ quarta pars eſt ſolidi. Solidus enim pendit quatuor ſcrupula, obolos verò octo; ità cum ſolidus aureum nummum tertia parte ſuperet, valeatque hodiè an. 1568. iulios decem, & ſeptem, & inſuper partem alterius quartam; ſiliqua valeret iulij tres quartas, ideſt, dodrantem, licet aucto auri pretio ampliùs aliquid valeat. Solidorum tremiſſes olim ab

ba Alexandro Imperatore excogitatos, & percuſſos, legimus quidem; ſed non in vſu poſitos fortè. Erant enim grauiores ſolidi, ideſt, drachmarum duarum, vt ſcripſit Lampridius in eius vita. Solidi autem LXXII. erant in auri libra, vt ſingula quaterna ſcrupula penderent. Horum ſolidorum tertiam partem habebant tremiſſes, ità vt ſex argenteos denarios noſtros Romæ valerent an. 1568. Lat.

Cap. 40. Quia notitia eiuſdẽ donationis non eſſet de *pollicitis caraxata*) polyprichis charaxata. F

Cap. 46. Tàm * clericorum querela, quàm aduerſus eum, ſicut diximus,) de. F

Cap. 47. De damnatione Pelagij, & *Caleſtini*) Celeſtij.

Vt charitas veſtra eandem Synodum apud Sanctam Alexandrinam, *atque Antiochenam* Eccleſiam requirat) Non videtur veriſimile Epiſcopum Antiochenum moneri opportuiſſe, vt apud ſe requirat, quæ habebat; quare mendum eſſe in verbo Antiochenam opinor. L

Cap. 48. Gregorius *Bonæ Abbatiſſa*) Bono Abbati; ità ſupra lib. 5. cap. 154. eandem omnino epiſtolam ſcribit. L

Cap. 49. Noſque precibus *arguentium* inſtantius hortaremur) vrgentium.

Et ſi ea in eo, quæ in textu *heptatici morte mulctati ſunt*) heptateuchi continentur. G

Cap. 50. Gregorius *Leoni Epiſcopo in Corſica*) Clero, & plebi Ariminenſi. L

Cap. 53. O quanta *aſpiratione* vitæ plena ſunt, quæ per gratiam ſpiritus) ſpiratione. F

Cumque inſenſibiliter in hoc delectatio *ſurripit*) ſurrepit. F

Cap. 54. Reducite ad animos proſperitates temporum, multitudinem *hominum*) honorum. F

Cap. 56. De Clericis *Cumanis* ad vnitatem Eccleſiæ reducendis) Comenſibus. F

Cognouimus clericos Eccleſiæ *Cumenſis*) Comenſis. F

De hortis vero, quos in capitulare tranſmiſſo ex ſubſtantia, *& Italia* Vitalis. F

Cap. 58. Quæ ſi manifeſtè *culta* ſunt, & ipſa ſine ambiguitate) tulta. L

Cap. 59. Et ſæpius ſe ſupplicantem *ideo* reddere contempſiſſe) id ei. F

Cap. 60. De portionibus tibi competentibus in *Meſſalenas*, & San anteria) Maſſa lena. F

Cap. 62. Seueram in eis vltionem, & canonicam *exhibet*) exhibe. F

Cap. 63. *Quod* apud Græcos nullo modo dicitur) Quot. F

Cap. 64. De Epiſcopo *Conſtantinopolitano* de crimine accuſato) Byzaceno. L

Cap. 65. Experientiæ ergo tuæ denunciamus, vt non deinceps tale aliquid facere *præſumant*) præſumat. L

Cap. 66. Eoſque à tanti labe ſacrilegij, & diuini *intentione* iudicij, & præſentis vitæ *paruulo*) interminatione. Aliàs. periculo. L

Atque per hoc, *& fatigationibus* fuerint deprehẽſi) ex fugationibus. V. C.

Cap. 68. Gregorius *Conſtantino* Epiſcopo Mediolanẽſ.) Conſtantio. L

Cap. 70. Vectano, qui comes fuit in *Miſſinati* caſtello) Miſenati. L

Gloria veſtra *curas* addiſcere) curet. L

Cap. 72. Gregorius Criſanto Epiſcopo Spoletano) Chryſanto Epiſcopo Spoletino. L

Vt deuotionis ſuæ in *conſeruatione*, quam poſtulat) conſecratione. F

Cap. 73. Gregorius Conſtantio Epiſcopo Panormitano Eccleſiæ Tarracinenſis viſitationem committit) Agnello videtur commiſſa viſitatio infra lib. 12. cap. 18.

Cap. 75. Gregorius Criſanto Epiſcopo Spoletano) Chryſanto Epiſcopo Spoletino. L

De ordinatione Clericorum *Viuanenſis* Eccleſiæ) Quæ ſit Viuanenſis Eccleſia non conſtat. Supra lib. 1. ep. 78. nominatur Vianenſis Eccleſia Epiſcopo deſtituta, neque in qua ſit prouincia ſatis conſtat. Vtrum autem eadem illa cum hac Viuanenſi ſit, difficile eſt iudicare. L

[illegible] de *amore* Scrinij noſtri nihil vos) more; nam ex more ſeruato ſemper, vt viſitator promouere clericos non audeat, niſi licentia in forma viſitationis expreſsè data fuerit. L

Cap. 77. Gregorius Bonello Epiſcopo Erogatori) Donello Erogatori. L

Cap. 81. Gregorius Maximo *Salonitanenſi* Epiſcopo) Salonitano. L

Cap. 86. Ibidem ſeruientium antè dedicationem loci ipſius debeant *profligari*) prouideri. F

Cap. 87. Gregorius *Fortunato Epiſcopo Mediolanenſi*) Gaudioſo Epiſcopo Eugubino L

De viſitatione Tadinenſis Eccleſiæ) Tadinates erant vbi nunc eſt Vualdum, vel Gualdum, nam ibi in agro oppido proximo locus eſt, vbi dicitur la Pieue di Tamo. Vide Plinium. Procopius lib. 3. belli Gothici Taginam vocauit. L

Cognoſcentes Eccleſiam *Cadinenſem* diù Sacerdotis) Tadinenſem. L

Cap. 88. Gregorius clero, ordini, & plebi conſiſtenti *Tadinas*) Tadini, Tadinæ. L

Gaudioſo *Egabinæ* Eccleſiæ ſolemniter delegare) Eugubinæ. L

Cap. 89. Viſitationem iniungit *Auſina* ciuitatis) Aeſinæ. L

Poſtquam ciuitas *Auſina*, Deo iuuante, recuperata eſt) Aeſina. L

Cap. 93. Qualiter vos contra *Hyſtricorum* ſchiſma) Iſtrorum, vel Iſtrianorum. L

Cap. 95. Gregorius *Gulfari* Magiſtrum militum) Hic fortaſsè eſt Vlfaris dux Taruiſinus, cuius meminit Paulus Diacon. lib. 4. de geſtis Longobard. cap. 1.

Vt non *ſit* quo hi, qui adhuc in errore ſunt poſiti) deſit. L

Cap. 102. Indicamus itaque *Arnulphum* de ſeruanda pace) Ariulphus dux Spoletanus. Aliàs

Aut ſit nullus contra *Arogis* exercitum) Arachis

Beneuenta nus dux. Aliàs

Quia in aliquid *paruum facilem ſibi exercendi* occaſionem) paruum facilem ſibi excedendi. L

Cap. 103. *Sauinus* ſiquidem frater, & Coepiſcopus noſter) Sauinianus. F

Aſſerens à *viatore* ex tribuno *Hydrontinæ* ciuitatis) Viatore. L. Hydruntinæ. L

Cap. 104. Gregorius Sauiniano Epiſcopo *Calliopolitano*) Callipolitano. L

Cap. 106. Filius noſter *vir* magnificus *Occilla* tribunus) Occilianus. Ità ſup. c. 103.

Sirontinæ ciuitatis ad nos veniens puerum vnum) Hydruntinæ. L

Cap. 110. Gregorius Syagrio, *Betberio*, Virgilio, & Deſiderio) Aeterio. Infra.

Quæſitus refugit, ſacris eſt altaribus *admouendus*) admouendus. L

Quid [v] agit, niſi vt creſcendo decreſcat, & [illegible]ſcendendo) aliud. G

Vt ad *ſumma* Sacerdotij non ſuffragio vendit[illegible]) ſummam. F

Nàm cogit vendere, quos *decipit*, vt [illegible]) decepit. F

Vt & de incidentibus cauſis diſreptatio ; *& ſit* ſalubris) ſit &. F

Cap. 111. Per definitionem ſynodicam à Sancta Eccleſia *remoueri*) remouere. F

Cap. 114. Dubium non eſt, quod præmium illic delicta *commendeyt*) commendet. F

Cap. 115. Et *aliis* hæc operari ſtudeat, dum ſe in cuſtodienda) alios. F.

Cap. 121. Cum in regni regimine virtus *iuſtitia*, & poteſtas egeat æquitate) iuſtitia. F

Cap. 123. Gregorius *Aſclipiadoto*.) Aſclipiodoto. L

Cap. 124. Veſtræ gloriæ de *Occidentibus* partibus hucuſque odor) occidentis, vel occidétalibus. L

Cap. 125. Minimè *nouerat*, ſed eis altitudo veſtri cordis patuit.) nouerant. F

Neque de eorum numero eſſe pertimeſco) Meque. F

Cap. 126. Probatio virtutis eſt non *iudicium* reprobationis) ind[illegible]m. Aliàs

Ita *ſurripiente* ſub[illegible]o flamma incenſum eſt, vt omnimò) ſurrepente. F

Cap. 127. Gregorius *Italia* patriciæ, & Venantio.) Italicæ. L

Cap. 128. Ab Excellentiſſimo Exarcho in quotidiana militum præfectura ſunt *mutati*)mutuati. L

P[illegible]num vt *togam* illarum partium. faciatis) rogam. L

Cap. 129. Quod foris accepiſſe oſtenderis, intus *habes*) habebis. L

Lib. 8. Ind. 3. cap. 2. *Toga* quoque militum ità per prædictum conſanguineum) Rogæ. L

Cap. 6. Nam *ſacrilegum*, & contra leges eſt, ſi quis, quod venerabilibus) ſacrilegium. L

Cap. 9. Sanctimoniali de monaſterio egreſſa *marito ſociata*) < F

Apud ſe nuncuſque *impedité* retineat)impudicè. F

Cap. 10. Decem libras auri à Reuerendiſſimo *filio* noſtro Baſilio) < F. fratri. F

Cap. 23. Nunquid [v] vobis ſcripſimus, vt priùs probaretis) non. F

Nè quis eorum aut non ſit contentus [v] quod voluit) eo. F

Nàm *dum* graue ſit inexpertos hominum ſociari obſequi[illegible]s.) cum. L

Cap. 30. Gregorius *Conſtantino* Epiſcopo Mediolanenſi) Conſtantio. L

Si tamen eandem confeſſionem ſubrilitas examinis ex occultis *egerret*, [illegible]. L.

Cap. 32. Gregorius Secundino *Tauromitanenſi*) Taurominirano. L

Cap. 33. *Eulogium* condidiſſe, atque ſex vncias Eccleſiæ) Elogium. L

Cap. 34. Gregorius *Fulgio Epiſcopo Bluſino*) Eccleſio Epiſcopo Cluſino ; ità infra lib. 11. cap. 54.

Cap. 36 De Iuliano ſcribone, & de *Frotinianiſtis*) Fotinianiſtis. L

Ità vt in comparatione ſui temporis fœlices *non* exiſtiment) nos. F

De *Frotinianiſtis* autem fraternitas tua ſit omninò ſollicita) Fotinianiſtis. L

Quia à me nullam violentiam patientur, ſed rationem *reddo*) reddam. F

Cap. 37. Gregorio Innocentio *Epiſcopo*) Præfecto Aphricæ. L

Cognoſcentes quale ſtudium in præparandis *drumonibus* [illegible]ſeritis) dromonibus. L

Cap. 40. Petrus autem *idem* diaconus, quem à vobis electum eſſe aſſeritis) item. F

Cap. 42. Atque in eo ſenſu, *quo l* dudum ſcripſeram ; ita reſcribo) quo. L

Cap. 44. Quatenus & illic remedium ſit, & veſtra debeat eſſe *monitio*) munitio. F

De cæteris verò rebus, quæ apud *nos* ſunt) vos. F

Cap. 45. Nàm quid aliud detrahentes faciunt, niſi in puluerem ſufflant, atque in oculos ſuos terram excitant) Sententia videtur præpoſterè colligenda, & dicendum. Niſi in terram ſufflant, atque in oculos puluerem excitant ; nàm puluerem ſibi excitat, qui in terram ſufflat non autem è contra. L

Cap. 46. Gregorius Eccleſio *Epiſcopo Eluſino*) Cluſino. L

Cap. 50. Qui egredientes cum *Marco* viro magnifico Seribone) Azimarcho. Infrà epiſt. 57. & 60.

Prætereà de ſubſtantia Theodori Epiſcopi, *quem* Eccleſiæ veſtræ iuri ſcripſiſtis fuiſſe *ſuperpoſitam*) quam. F. ſuppoſitam. F.

Cap. 51. Tota ſimul prouincia gratias referebat, *indicaui*) indicaui.

Cap. 53. Leontio glorioſo filio noſtro nitantur *ſurripere*) ſurrepere. F

Vt *ſurripiendi* cuiquam illic locus non pateat.) ſurrependi. F

Cap. 54. Gregorius *Bono* Epiſcopo Meſſanenſi) Dono, vel Domno. L

Cap. 57.

Cap. 57. Vt verbum, quod ei per *Alimarcum* virum magnificum) Azimarchum. Infra.

Cap. 58. Gregorius Bonifacio Epiſcopo *Regio*) Regienſi. L

Cap. 63. Gregorius Decio Epiſcopo *Lillabitano*) Lilybætano. L

In domo ſiquidem iuris ſui intra ciuitatem *Lillabitanam*) Lilybætanam. L

Vaccas decem, *taſtulas* vinearum numero quatuor.) haſtulas. F. vt ſit menſuræ genus, vt decempeda, & pertica, qua vineæ aream, id eſt, ſolum metimur.

Lib. 9. Ind. 4. epiſt. 1. Vt & malos ab actione *propera* corrigatis) præpropera. L

Epiſt. 3. Diaconem *Marini* commendat) Mariniani. L

Ep. 6. Gregorius *Talitano*) Iuliano. F

Ep. 9. Eas modis omnibus, & fieri, habere permitto) &. F

Adorare, verò imagines omnibus modis *denita*) deueta. F

Ep. 20. Defuncti *depoſitio* modis omnibus conſeruetur) diſpoſitio. V. C.

Ep. 22. Imperantibus Domino Mauricio, & Tiberio Auguſtis) Mauritio, & Theodoſio omninò legendum videtur. Mauritius enim An. Domini 583. creatus Imperator poſt Tiberij mortem, filium ſuum Theodoſium Auguſtum appellauit An. Domini 591. imperarunt, ambo poſt hunc annum An. 10. ita vt Mauritius conſulatus continuauerit an. 11. atque idem annus finis Imperij, & conſulatus fuerit, id eſt, An. Domini 602. quo anno contigerunt, quæ hic narrantur. Lat.

Ep. 23. Vt in huius abſolutione multis poſſit ferre *conſilium*.) conſultum. F

Ep. 24. Melius tamen eſt ſi *per* quietem ſuam de his muniti fuerint) propter. F

Ep. 25. Gregorius Venantio *Epiſcopo* Syracuſano) Patricio. L

Ep. 27. Quanto de fraternitatis tuæ *nutrimento* lætatus ſum) incremento. F

Ep. 29. Dandi ſunt ſolidi ſexaginta *duo*) tres. F

Vel ſi viſum fuerit amplius *dimittantur*) admittantur. F

Ecce nos quantum, vel quibus *dare* debeatur diſtribuimus) dati, vel dare debeatis. L

Ep. 37. De qua te ſæpius de vobis quæſtu clam *depoſuiſſe* ſignificauit) ſe poſuiſſe. L

Ep. 38. Quia in eiſdem epiſtolis ad me, quod ſemel eſſe poterat) ſatis. L

Ep. 41. Nè fortè dùm Epiſcopi *iura* eadem eius non habet) curam. L

Ep. 45. De inuaſione hoſtium, & *letanijs* faciendis) litanijs. L

Vt omni hebdomada quarta, & ſexta feria *letaniam*) litaniam. L

Ep. 48. Gregorius Deſiderio Epiſcopo Galliæ) Viennenſi. L

Vt fraternitate veſtra *ſollicitante*, nulla illos) ſociante. F

Ep. 50. Gregorius Aetherio Epiſcopo Galliæ) Lugdunenſi fortè, quia Irenæi Epiſcopi geſta videntur ad Eccleſiæ Lugdunenſis iura meritò pertinere. L

Ep. 58. Vt videant, qui oderunt me, & *non* confundantur) < L

Ep. 61. Gregorius Quirino, & cæteris Epiſcopis in *Hybernia* Catholicis) Iberia. V. C. Quæ prouincia inter anguſtias ponti Euxini, & Maris Caſpij ſita eſt, vt huius epiſtolæ verba manifeſtò indicant, in qua ſcribitur literas cum rebus alijs deperditas fuiſſe in Hieroſolymorum vrbe. Quid enim Hibernis opus fuit Hieroſolymam in itinere ad Vrbem Romam ſuſcepto diuertere? Quod tamen iter Iberis ferè vnû neceſſarium eſt, vt ab ora Syriæ in Italiam ſoluant. L

Ep. 69. Gregorius Euſebio Epiſcopo *Theſſalis*) Theſſalonicenſi. L

Lib. 10. Ind. 5. ep. 1 Præterea ex tranſmiſſione veſtræ ſanctitatis Beati *Agilegi* Martyris benedictionem) Agilei, cuius fit mentio in Martyrologio die 15. Octobris. L

Ep. 3. Illic in monaſterio *conuerſationis* cauſa ſeſe retinuit) conuerſionis. L

Ep. 12. Annio comes caſtri Apartienſis *Firmenſis* territorij) Firmani. F

Ep. 13. Gregorius Paſſiuo Epiſcopo *Firmenſi*) Firmano. L

Ep. 24. Ennino Sabino Subdiacono iniunximus, vt aliquantas de partibus *Britannorum* incidere) Brutiorum, apud quos Sabinus Subdiaconus erat: nam Samnitum, & Lucanorum, & Apulorum prouincias regebat. Certè vox Britannorum corrupta eſt: vndè enim quis tanto interuallo trabes, tantis laboribus, tantoque ſumptu adduci ſperet, poterit ſanus probare?

Ep. 25. Gregorius *Arogi* Duci) Paulus Diacon. lib. 4. cap. 6. de geſtis Longobardorum Arichem vocat, & totam epiſtolam inſerit: fuit autem Dux Beneuentanorum, ſucceſſitque Zaroni, eiuſque ex filio Varnefrito nepos extitit.

Vt de partibus *Britannorum* aliquantas incidere) Brutiorum. L

Ep. 35. De Paulo *Dyaclina* ciuitatis Epiſcopo) Docleatinæ. V. C. Doclea vrbs in Illyrijs prope Scodram à Ptolomeo locatur. à Plinio in Liburnia lib. 3. cap. 22. vndè Docleatæ. L

Paulum *Dyaclinæ* ciuitatis Epiſcopum inter alia mala) Docleatinæ. L

Ep. 36. Qui ſe dicit *Dyaclinæ* ciuitatis eſſe Antiſtitem.) Docleatinæ. L

Et quia tanti cauſa flagitij negligi, vel *tranſiri* non debet impunita) tranſire. L

Ep. 43. Gregorius *Deodato* Epiſcopo Mediolanẽſi.) Deuſdedit. L

Itaque fraternitatem veſtram tempore, quo *ad* nos fuit) apud. F

Ep. 45. Filio noſtro Florentino Diacono Xenodochio *Anicbiorum*) Aniciorum. F

Ep. 54. Per latorem præſentium tranſmiſimus

emphibalum , tunicam, vel pectoralem , vt à te ei debeat ſinè mora tranſmitti) amphibalum . L. < L

Ep. 56. *Commemoratis* igitur , quod ego nouitatis ambitione) commemorat is. F

Nullus ergocontra me domino meo conetur *ſurripere*) ſurrepere . L

Lib. 11. Ind. 6. Ep. 4. Vt monaſterio veſtro ipſum *munire* monaſterium deberemus) vnire . L

Ep. 5. Vel vineas in fundo , ſicut nos docuiſti *Carſiniano* pariter) Corſiniano . L

Ep. 7. Gregorius *Eleutherio* Epiſcopo) Aetherio . L

Ep. 10. Qui eidem Xenodochio, atque monaſterio abbas in poſterum *fuit* ordinatus) fuerit. L

Ep. 11. Gregorius *Theſſaliæ* Abbatiſſæ) Theſſalæ. L

Ep. 12. Gregorius Lupponi *Epiſcopo*, & Abbati) presbytero . L

Ep. 14. Gregorius Venantio *Epiſcopo* Patricio) < L

Ep. 18. Id eſt , *condoma* vna , boues per vnum , armenta capita quinque) condumia . F

Ep. 19. Quam rem cum ſumma *celebritate*, ac diſtrictione conuenit emendare) celeritate. L

Ep. 24. Qui quaſi comes *priuatorum* dici vult) priuatarum . F

Ep. 30. De facinoribus Benenati *Meſſenatis* Epiſcopi) Miſenatis . L

Ep. 33. Vt eis à te conuocatis ex noſtro illos mandato diſtrictè commoneas) ad. L

Ep. 35. Gregorius *Deodato* Epiſcopo Mediolanenſi) Deusdedit . L

Ep. 40. Quod *Epiſcopi* cum mulieribus habitare non debeant) Presbyteri. ∽:

Vt ad notitiam fratris, & Coepiſcopi noſtri *Chriſanti*) Chryſanthi . L

Ep. 44. Sed det vobis in veſtra pietate *Pulchra* Auguſtæ clementiam) Pulcheriæ . L

Ep. 49. *Tabellarium* vna cum conſenſo ſeniorum, & cleri memineris ordinandum) Tabularium. L

Cum omni ſtudio ſeruata ciuilitate in ius Eccleſiæ tuæ *preparare* feſtina) recuperare , vel reparare . F

Ep. 52. Monachos monaſterij in *Capricana* inſula , quæ iuxta Maioricam inſulā eſt poſita) Capraria , quæ in Tuſco mari ſita eſt; abeſt autem à Maiorica gradibus [illegible] XIII. L

Ep. 54. Gregorius Io[illegible] *ineunti* Hiſpaniam) eunti in. L

Diaconiſſam , & Monaſtriam , aut *Aſſiſtriam* habeat ali[illegible]ctionem.) Aſcetriam. L

Item eiuſdem [illegible]li Conſt. V. Imperator Leo Auguſtus *Eutorio*) Eutropio . L

Ep. 57. Conſtituerat v monaſterio, quod in domo ſua fundari ſtatuerat, & poſtea) in . L. < L

Ep. 60. *Ideoque* fraternitatem tuam his hortamur affatibus) Ideo F

Lib. 12. Ind. 7. ep. 2. Relectis igitur fraternitati tuæ epiſtolis , quæ de Caſſiopi caſtro , quod in tua ſitum eſt diœceſi ab Epiſcopo Iſauriæ ciuitatis) A Coſmographis Iſauria inter Ciliciā, & Pamphiliam collocatur regio , ibique Iſaura ciuitas , quæ cum longiſſimo interuallo à Corcyra inſula , & caſtro Caſſiopi in ea ſito diſtet, parum veriſimile videtur ab Epiſcopo Iſauriæ caſtrum illud occupari potuiſſe, aut illuc S. Donati corpus transferendi facultatem poſtulaſſe , & clero ſuo hoſpitalitatem . L

Ep. 3. Gregorius Bonifacio Diacono *Conſtantinopolitano* .) <. Non enim Conſtantinopolitanus; ſed Romanæ Eccleſiæ Diaconus , & reſponſalis erat . Similis error ſupra lib. 4. ep. 39.

Ep. 5. Gregorius Deſiderio Epiſcopo Galliæ) Deſiderius Epiſcopus Viennenſis Galliæ, qui ſupra lib. 9. ep. 48. frater appellatur, non videtur hic pro more appellari , cum Magnitudo Veſtra pro Fraternitas Veſtra ſcriptum legamus . Res tamen ab Epiſcopo iudicanda omninò debet , niſi militis perſona obſtare putatur. L

Ep. 7. Tranſmittere *filateria* curauimus , ideſt , crucem) phylacteria . L

Ep. 8. Supraſcriptus Petrus *chartularum* protulit) capitularem. F

Quatenus huiuſmodi *perueniente* cautela) præueniente, vel præmuniente . L

Ep. 9. Vtile indicauimus eandem maſſam , quæ Aquas *ſaliuas* nuncupatur) ſaluias. L

Quod eſt ancillarum Dei poſitum ad S. Paulum, & *ad fines* poſſeſſionis) affines. F

Ab vno latere poſſeſſionis *Eugentis quondam ſcolaſtici*) Eugentij quondam ſcholaſtici . L

Vt ſupraſcriptam maſſam Aquas *ſaliuas* cum prænominatis omnibus fundis ſuis) ſaluias. L

Honuphrius Panuinius in libello de ſeptem Eccleſijs pag. 90. Ex porticu Baſilicæ S. Pauli Apoſtoli diploma Gregorij ibi in pariete deſcriptū recitat, ex hac epiſtola ſumptū, atque ibi Aquas ſaluias nuncupatas à Saluia gente nobiliſſima , ex quo Otho Imperator ortus eſt, exiſtimat ſuiſſe dictas: Gregorij tempore non dum in ea maſſa extructum fuerat monaſterium , quod dicitur Tres Fontanæ in honorem S. Anaſtaſij martyris . L

Ep. 12. Quatenus veniens ad *nos* is , qui patrimonium ipſum recturus eſt) vos. F

Ep. 14. Gregorius *Datiano* Epiſcopo Metropolitano) Domitiano . L

Ep. 16. Pretium quoque de emendis culcitris , *vel* naula dedimus) & . F

Ep. 20. Ob hoc ea , quæ in *mareis* de iure quondam Patricij viri) maſſis . F

Ep. 23. Hoſtis collectam habet, & *Narinas* dicitur reſidere) Narniæ. F

Ep. 24. Gregorius vniuerſis *Epiſcopis* Neapolitanis) militibus .

Ep. 25. Gregorius *Iouino* Cathanenſi *Epiſcopo*) Iouino . L. < L

Ep. 28. Gregorius Anthemio Subdiacono) Verba huius epiſtolæ non videntur Gregorij conſuetudinem referre, cum ad ſuos Subdiaconos ſcribit : ſolet enim mandare , præcipere, & non

corum

eorum gloriam; ſed ſtudium, curam, vigilantiam appellare. L

Ep. 30. Penſiones quoque nonæ, & decimæ indictionis, quas *egiſti*) exegiſti. F

Cui volumus CCXX. *decimatos* vini, & quatuor ſolidos annuos debeas miniſtrare) decimatas. F

Codicem autem *Heptatici* de ſubſtantia Antonini) Heptateuchi. L

Ep. 31. De Epiſcopis non *detrahendis*) detrahendo. L

Non enim poteſt mens attrita, & *honoribus*, & importunitatibus grauata) oneribus. F

Ex priuilegio Monaſterÿ Suetonen.

Quod eſt in *Sueſſorum* ciuitate ſitum, vbi Sanctus) Sueſſionum. L

Et ſi Incumbit neceſſitas *ad eam*) adeant. F

Vel vltra redeundi licentiam habeat) Nè. F

Quod ſi fugerit, reputatur vt ſeruus *nunciuſque* Sanctæ Dei Eccleſiæ) nuncius. L

Aut contradixerit. aut *negligenter dixerit*) negligenda duxerit. L

Primeuius *Nunciensium* Epiſcopus ſubſcripſit) Nurſienſium. F

Vitalis *Veſoncenſium* Epiſcopus ſubſcripſit) Veſontienſium. L

Anſericus *Sueſſorum* Epiſcopus ſubſcripſit) Sueſſionum. L

Vndecim interrogationes Auguſtini &c.

Interrog. 1. De Epiſcopis qualiter cum ſuis clericis *conſeruentur*.) conuerſentur. F

Cap. 10. Praua autem in coniugatorum moribus conſuetudo *ſurrexit*) ſubrepſit. F

Cur quæ menſtruum ſanguinis * patitur, ei non liceat) fluxum. F

Nec hæc dicentes *deputamus culpam* eſſe coniugiũ) culpandum putamus. G

Cum ei iuxta præfinitam ſententiam *etiam* licuerit intrare) Eccleſiam. G

Cap. 11. Qua in re oſtenditur mens *rea non tuo, vel ſuo* iudicio libera) nec rea, nec vel ſuo F.

Cum ſe, & ſi *dormienti* corpore, nihil meminit vidiſſe) dormiente. L

In primum librum Regum.

Prolog. Alios ſe multipliciores gignunt velut in ſuperficie videtur totius inſpecti nemoris, & vallium concaua, & diſtenti Matini latent ſpatia) Locus mancus, & mendoſus; fortè ità reſtitui poſſet. Alios ſe multipliciores gignunt velut in ſuperficie videntur totius inſpecti nemoris: ſed vallium concaua, & diſtentæ planiciei latent ſpatia. L

Obſeruationes, Correctiones, & Variæ Lectiones in Luciferum Caralitanum Epiſcopum.

Editio Pariſÿs apud Michaelem Sonnium 1568.

Ex lib. 1. pro S. Athanaſio.

Si iuſtum eſt iudicium, audiri ſe proclamantem, abſentem puniri) non. F

Tranſire *In* teſtamentum eius, & venientes ſeruierint Dijs alienis) < F

In locum quemcunque elegerit Dominus Deus tuus inuocari nomen eius ibi, & *loquere*) venies. L

Quàm tibi Deus non tradidit, & ſi traderet, & *inter* te eſſe permitteret) in. F

Et te participem cenſuiſſet Deus Sacerdotibus fieri ad *gerendum* populum) regendum. F

Cum tametſi fuiſſet liberatus iàm Athanaſius, &c. corpore) < F

Non inueneras in primo regnorum llibro ſcriptũ. Non glorietur ſapiens) Aut hic aliqua deſunt, aut Luciferi memoriæ lapſus eſt, cum locus citatus apud Hieremiam ſit cap. 9. L

Duos filios tuos Oſni, & Phinees in vno die morientur ambo *gladio virorum*) < F

Quam *Arrius* ædificauerit in corde Diabolus) Arrij. F

Facta * manus Domini in ciuitate, & eſt facta turbatio magna) eſt. F

Et percuſſit viros ciuitaris à minimo vſque ad maximum, *& ebullinit illis mures*) < F

Et factus eſt in Saul ſpiritus malus, & ipſe in domo ſua *dormiebat*) ἰκάθητο ſedebat. L

Si dominus Deus tuus incutit te *in meum dolorem, & victimam*) in me odoretur victimam. L

Ego ſuperaui ſolus prophetarum domini *vnus &* prophetæ). < F

Quæ caperet duas metretas *ſemis* in gyro altaris) σπέρματος ſeminis. L

Ibat Achab, & *Iſraël* & manus Domini erat in Heliam) Iezraël. L

Petit, & Illicò datur *aliqua*: quamplurima ſigna fiunt) aqua. F

Canes manducabunt eam antè murum Iſraël *, & mortuos tuos) Deeſt verſiculus. L

Cuius in omnibus imitator *reperieris*) reperiris. F

Et abierunt ad *Ieroboam*; quoniam repellit eos Ieroboam) Roboam. L

Quæ fecit Ieroboam, & proiecit eos *à filÿs Iſrael, & à* tribubus Iſraël) < F

Videte quid *vobis facietis*: non enim homini iudicabitis) vos facitis. L

Et *Iabadias filius Zmabel*, qui princeps eſt domini Iuda) Zabadias filius Iſmaël. 2. Paralip. cap. 19. L

Videte quid vos *facietis*; non enim homini indicabitis) facitis. F

Quo-

Quoniam am[illegible] patris ſui) Dauid. F

Et non *ſic* oper[illegible], & direxit Dominus regnū eius) ſicut. F

Qui mereāris numerari inter antichriſtos *æſtima* Dei vnici filij negator) es tamen. F

Quod enim Athanaſius fuiſſet *meus*, quem inau[illegible]tum) reus. F

Deus nobis *ſubuenire* vult in preſſuris, atque anguſtijs conſtitutis) ſubueniri. F

Et quidem admouens ea, quæ *timere* poſſe exiſtimaris) timeri. L

Nám qui arguunt *meliora ſperabunt* : in ipſos autem veniet benedictio) meliores parebunt. L

Retineo quidem ſacris *continens* ſcripturis) contineri. F

Scriptum eſt flagellum equo, & *ſtimulum* aſino) ſtimulus. F

Virgam autem genti inſipienti) Virga. F

Sed inquis *Patris* mei Conſtantis factum eſt interuentu) fratris. L

Quod enim acceperis veritatem, non eſſe catholicum *Adoxiam* Germanicienſium) Eudoxium, qui fuit Germaniciæ Epiſcopus, & Eccleſiam Antiochenam fraudulenter occupauit. Vide Niceph. lib.9. cap.36.

Dare aduerſus abſentem, & quidem *iniuſtum* virum ſententiam) iuſtum. L

Vt iniuſte mandantes *iudicari*; cuius mandatis) iudicare. F

Fulgebunt tanquam ſcintillæ * in arundineto diſcurrent) &. L

Longæuitatem *iniuſti videbunt*. *Etenim* finem ſapientis) iniuſti. Videbunt etenim. L

Et non intelligent quid *cogitauerit* de illo, & quare muniérit Dominus) cogitauerit. F

Videbunt, & *contemnent*, illos autem Dominus irridebit) contemnent. L

Hi ſunt, quos habuimus aliquando in *riſu*) riſum. L

Tunc dicturus hæc, quæ dicit dicturos *ſuos* perſecutores militum Chriſti) vos. F

Et cogitationes ſcrutabitur *regnis* quoniam cum eſſetis miniſtri eius) < F

Quod aliter fidem prædicari finxeris per *manentem* potentiam tuam.) amentem F

Quoniam oportet iuſtum eſſe & *humana*, & bonæ ſpei) humanum. F

Cum *manifeſtaretis* voſmet veſtra profeſſione) manifeſtetis. F

Et iterum digni quidem illi carere *lumen*, & pati carcerem) lumi[illegible]. F

Ne vos lupos Arrianos, rapaces canes *rapidoſos*) rabioſos. F

Beatus cuius Deus Iacob adiutor eius, & ſpes eius) < F

Quia vt *laqueum* facti eſtis ad inſidiam, & ſicut retia) laqueus. F

Ecce ego *cogitoſco ſuper plebem* meam mala) cogito ſuper plebem hanc. F

Qui ædificatis Sion, & Hieruſalem in ſanguinem iniquitatibus) Qui ædificatis Sion in ſanguinem, & Hieruſalem in iniquitatibus. L

Si comprehendam eum in holocauſtis *aut* in vitulis anniculis) < F

Renunciandum tibi eſt homo, quod ſit bonum ?) An renunciatum tibi eſt homo, quid ſit bonum ? F

Quia tu impius iuſtum deuorare tentaueras *verum* non ſolum) virum. F

Quærite dominum, & omnes humiles terræ iudicium operamini) < F

Scrutinabo Hieruſalem cum lucerna, *defendam* ſuper viros) vlciſcar. L

Viri contemptores, Sacerdotes eius contaminant *ſe*, & impiè agunt) ſancta. L

Si iuſtum non eſt, *quia* cogis facere nos carnem, per quam puniri mereamur) quare. F

Illos, qui cum tibi primum *contraxerint*, poſtea tamen ſeruire nefarijs) contradixerint. F

Illos, quos iampridem videras pro nihilo te *dicere*) ducere. F

Lauamini, mundi eſtote, auferte malitias ab *inimicis* veſtris) animabus. L

Qui neque omnia genera tormentorum inferendo defini[illegible]) Locus mut[illegible]us. L

Et pupill[illegible]s in direptionem, & quid facietis in *diem* vi[illegible]ationis) die. L

Et ad quem refugieris non *temperauimus* tuo conſilio venenato) obtemperauimus. F

Quomodo & illi tunc inuenti ſunt, qui Iob *exprobrant*) exprobrabant. F

Quando videas *carceris*, metalla, exilia, vix iam capere poſſe) carceres. F

Sanè vnum de his omnibus domini ſacris mandatis *inueneris*) An nè. F. inueniris. F

Natos, videlicet, de *impuderato* patre veſtro diabolo) inuiperato. C. P

Obſederint animum tuum, atque pertexerint errorum *caligines*) caligine. F

Quod nolint effici coapoſtatæ tui, poſſunt ſanè *æſtimare*) æſtimari. F

Pro S. *Athanaſio*. lib.2.

Pro quo ſacrilegio tuo alioquin eris, & nunc es) Proque. F

Nunquid in his * viſitabo dicit Dominu[s]) non. L

Nè des æternas pœnas cum *ſacrilegis* tuis) conſacrilegis. L

Noluimus damnare abſentem, noluimus *innocentum* ferre ſententiam) in innocentem. F

In qua menſura menſi fueritis, in eadem *remittetur* vobis) remetietur. L

Si ſapiens es, cur ea feciſti, atque es faciens *quod* ſoli poſſunt ?) quæ. L

Et *fuerit* in innocentis necem mens tua ſapientia vigens) furit. G.P.

Qui ſuggeſtione tua falſa hæretici *exitus* pacem) excitus. F

Si Auxentius *quidem* Sanctam apud Nicæam deſcriptam tenet) fidem. F

Iam cuncti *inter hæc torquenti* mortis ſententiam

etiam illi) in te retorquent . F

Num ſcis eſſe ſcriptum . Beati , qui audiunt verbum Dei) Non . F

Ergo teſtimonium perhibetis *non* conſentientes operibus) vos . F

Quia dico vobis multi *querunt* , & non poterunt) quærent . F

Et cum vidiſſet , quod placeret hoc Iudæis, *addit*) addidit . F

Et perſuaſo *Oblaſto* , qui erat à cubiculo Regis) Blaſto . L

Sed tibi nihil videtur *homicida* , qui tantorum Dei ſeruorum) homicida F

Sed fortaſſe *tenes* dicere . Amo amantes Deum) tentes . F

Et quæ ei placent antè conſpectum eius faciamus ' in nomine filij ipſius) & hoc eſt mandatum eius , vt credamus. L

Quicunque non diligit *fratrem* non nouit Deũ) < F

Qui autem fratrem ſuum non amat , Deum, quem non vidit) quem videt . F

Hæc eſt enim charitas Dei ' & mandata ipſius) vt mandata eius cuſtodiamus . L

Et mittent eos in *camino* ignis , ibi erit fletus) caminum . L

Si *autem* homicidium fuiſſemus perpetrati) aut . F

Gaudeas huc te in his degere malis) Gaude adhuc . F

Cum non *ſolum tu in te , & nos* non monueris) ſolus tu inter te , & nos. F

Vnum è nobis *conuincens* reum fuiſſe ; ſed coëgeris cum inauditum) conuinceres. F

In quem nihil veri conſtituerit loco , catholicus miſeris) Iniquum nihil veritus conſtitueris , & loco catholici miſeris . F

Et impias manus ad ipſum etiam *porrecturus* aperit, dicens) porrecturo . F

Ac ſit regnans cum Patre vnam *habere* deitatem) habens . F

Et tu *quem* in Athanaſio , nec non & in nobis Dei verum perſequaris filium) quoque . F

Duces cœci liquentes culicem , camelum autem *contraglutientes*) tranſglutientes . L

Non enim apud Alexandriam *Machetam* , & Didymum ex presbyteris execraris) Achetam : ità habent Socr. lib.1.cap.18. & Niceph. lib.9. cap.21. nam Ἀχηταν διάκονον appellant . Is autem fuit , qui Conſtantij epiſtolam ad Athanaſium detulit . L

Si in fidei nutaſti cauſa: ſi *quot* ij , qui credere ſe dicant, in creaturam ignoraſti) quod . L

Quis homo Dei Sacerdotibus imponendam dixiſti neceſſitatem) Qui. F

Omnis , qui praua agit odit lucem, ' vt non arguantur opera eius) Et non venit ad lucem. F

Niſi , *qui* fundere ſanguinem iuſtorum , derelinquere etiam Deum) quia . L

Nec non & Paulum ſe in vnum auditurum *poſſe* pollicitum) eſſe. L

Quod enim falsè fuerit petitus à te , ac tuis *Chriſtianis* à vobis Arrianis') Chriſtianus. L

Feſtus autem cum veniſſet in prouinciam præſes, ' aſcendit Hieroſolymam ' inſidias tendentes) Hic deſunt multa . L

Itaque ' qui inter vos ſunt deſcendant, & ſi quod eſt in viro crimen , accuſent) potentes. L

Qui à Hieroſolymis *deſcenderent* multa, & grauia crimina obijcientes) deſcenderant. L

Et educit illas , & cum ſuas omnes eiecerit *ad illas vadit*) antè L

Ex blaſphemijs tuis manifeſtiſſimè *comprobares*) comprobaris. F

Et conſtituas per ciuitates *presbyterium*, ſicut ego tibi diſpoſui) presbyteros. L

Si denique vel in hypocriſi *ſatellitis* tuis pſeudo-epiſcopis Arrianis) ſatellitibus. L

Expectantes beatam ſpem *in* aduentum magni Dei) &c. F

Vt liberet nos ab omni iniquitate , & *mundet* ſibi populum) mundaret . L

Sin minus fauet præſcriptionibus tuis *nulla* pars Sacrarum Scripturarum) vlla . F

Examinate dicit Apoſtolus ' , bonum continere) omnia . L

Data eſt gratia ſecundum menſuram *dignationis* Chriſti) donationis . F

Cur ? niſi vt te cum omni vento doctrinæ poſſent Dei circumferre) Locus mancus , aut corruptus omninò videtur . L

Quomodo *potueramus* creſcere in illo , qui ambulaturi eramus) poteramus . F

Et *quia falsò temperaſſemus* crimini, & ipſi tibi fallaci) qui falſo obtemperaſſemus. F

Si quia ſis illius homo , qui decepit Adam per fallaciam , & Heuam) Sed . F

Quis enim Dei ſeruorum *non* te homicidam , atque blaſphemum cernens) < L

Qui te *eſſe* Dei timentibus dubitabit , *quo es*) ex . F. quod . L

Et circumdederunt ſe cilicio homines , & proclamaberunt *homines , & pecudes*) < L

Si valde contriſtatus es tu ſuper cucurbitam, ' valdè contriſtatus ſum) & dixit . L

Cum eſſet hinc quærela , quæ mihi fuerant lucra, hæc *exiſtimari*) exiſtimaui . L

Et communicationem paſſionum eius *cooneratus morte* ipſius) conformatus morti . F

De Regibus Apoſtaticis lib. 1.

Cum hæc *feciſſet* aggreſſus facere , quod dixiſſet ei Deus) tuliſſet . F

Nunc ex Ægypto adduxit nos Deus, & nunc ſpreuit nos) Nonne. F

Mox vt inimicum ſuum *videt* deductum ad nihilum) vidit . F

Sed iterum *temporum* , quo ei placuit, tamen reddidit) tempore . F

Quia ſi dignum te aduerſario ſæuiente ad omnium *veniri* probationem) venire , vel inueniri. L

Vt immolentur Domino Deo tuo *regi* . Reliqua autem) < F

Quo-

Quoniam *audiui* in filijs Ieſſe mihi in regem) vidi . F

Et vtique iam non Deo , ſed diabolo *ſeruiente mundo*) ſeruientem ; vndè . G. P

Cur *delinquens* Deum ad idola ſenex verterit) derelinquens . L

Et homo , inquit , erat exilis, & non ei Achiabeth. hic erat ſexaginta annorum) Et homo , inquit erat in Silo , & nomen ei Achiab , & hic erat ſexaginta annorum . L

Et ſurrexit mulier ex *Earia* , & abijt , & factum eſt) Sarira . L

Et ecce cum intraueris portam ciuitatis *Arira*, & puellæ tuæ) Sarira . L

Item eius filium Abiud, de quo ſcriptum inuenio) Abia . L

Quando videas viginti quatuor annis regnaſſe *Baſiam* filium Achiæ) Baaſan . L

In iniuriam Dei ſuſcipere offitium idololatriæ non *poſſetis*) poſſitis. F

Nec illorum,qui iam iudicati fuerint,*terreri* exemplo conuerti ad *Dominum*) territi . F. Deum. L

Scriptum eſt etiam de *Iambre* rege . Et fecit malignum in conſpectu Domini) Zambri. L

Quando conſideres etiam filium *Baſa* annis triginta quinque,cum fuerit,vt tu,ſacrilegus, regnaſſe apud Iudæos) Aſa . L. Et hic annorum numerus erat , quum regnare cœpit Ioſaphat filius Aſa : regnauit autem XXV. annis tantum:quare hic puto mendum ex notis numerorum natum: Hunc præterea locum non videtur rectè intelligere auctor , cum idololatram faciat Ioſaphat, cum Scriptura aſſerat non declinaſſe à vijs patris , ita vt rectum faceret coram Domino . L

Vt faceret quod rectum erat in conſpectu Domini ; ſed ab excelſis non abſtinuerunt) Locus mancus , vel corruptus . L

Sed & accepit vxorem Iezabel filiam *Baſan*, *&* *Hela* regis Sydoniorum) Eth Baal . L

Quid enim *adhoc* ſis poſt tanta funera tua ſuperbiens) Pro adhuc in [illegible] codicibus ſæpè legitur . L

Obſederat enim *filius Ader* Rex Samariam cum alijs triginta duobus) Benadad. F

Vt igitur illud [illegible] à *filio Iaderis Syriæ regis*) Benadad . F

Potuit & Achab dixiſſe idolorum *cultorem* Prophetarum Sanctorum interemptor) cultor,&c. L

Ad hoc ergo te reſeruatum , vt errores *corrigens* ſuos) corrigeres . L

Hæc , videtur elephantia quonam modo conſumat membra) quæ. F

Quæ comprehenderit hos, quos videas *elephantiam* infuſos) elephantia . L

Cernas filium Ezechiæ regis regem Iudæ ſedecim annorum ſuſcepiſſe regnum & 57.) 50. L

Manaſſes cum regnaret, & quinquaginta *ſeptem* annis regnauit) quinque . L

Vſque dum impleret Hieruſalem ſuper os) os. L

Manaſſem talia agentem quinquaginta *ſeptem* annis regnaſſe) quinque . L

Et *qui* blaſphemiam tuam tanquàm fidem catholicam ſtatuiſti) quia . F

Non ergo erit mirandum , ſi tibi vindicaſti ædes quas) in . F

Nunquid legis in bello illum interijſſe, *vt* aliqua valetudine prægrauatum) aut. L

Quod enim quia quinquaginta *ſeptem* annis regnans) quinque . L

Donec vencuo hæreſis tuæ poſſis *vermes* ſauciare) inermes . F

Quod quinquaginta *ſeptem* annis , vt ſæpè dixi , regnum tenuerit) quinque . L

Propterea quod hos , qui *execrarint patribus* corripis) execrarint patribus . L

Vt dignam percipiant *peregrinationis* filiorum Dei) peregrinationem . L

Propterea fuerit ab initio malignum , tamen pepercerit eis) quod ſemen . L

Niſi quia ſciret quamplurimos quidem malè agere , & tamen *certis* non ſtatim reddi) pœnis . F

Et ſciès vbi fueris . Deo dicatum dixiſſe prophetam) Audi . F

Et iterum nunquid *ex homo longè ſim* facit tibi puluis) exomologeſin . L

De non conueniendo cum hæreticis liber .

Execratur dominus ? Neceſſe eſt vndè) Execretur dominus neceſſe eſt ? Vndè. F

Roga *à facie* Domini Dei tui , vt reuertatur manus mea ad me) faciem. F

Et dixit homo Dei ad regem , nec ſi mihi dimidiam domum tuam) des . F

Quoniam per illum , qui *dicturus* eſt propheta) dictus . F

Et communicauit *eum* ſecum , vt faceret naues , quibus iret) < F

Inſipientes autem pedes deducunt vtentes ea cum morte ad inferos) Inſipientiæ . L

Dulce etenim quibuſdam videtur , *quo* tibi regi in amicitias iungantur) quod . L

Vndè & fugiendum *diximus* te , ac tuos) duximus . L

Et facti ſunt illis firmamentum , & conſtituerunt virtutem) in . F

Et non dederunt *cor* peccatori) cornu . F

Atque proieciſſe ſecundum Domini præcepta *damnat* Eccleſia) clamat . F

Qui propterea quod dicas de Dei *conſilio*, factus eſt ex nihilo) filio . F

Cum dicas totidem conſtare ex nihilo , *e contra* videamus) & contra . F

Quem videat æternam requiem tribuere potentem credentibus ſe) in . F

Quam tua aſtutia poteramus capi , & à via flecti veritatis) Quomodo . F

Cum videremus vos eſſe illius gentis *imitationis* perfidiæ) imitatores . L

Quoſcunque aduocauerit dominus Deus *veſter* , alijs etiam verbis) noſter. L

Si quis frater nominatur fornicator, aut auarus, aut

aut idolorum cultor) aut. F

Vt inter mortuos *viuis caremus*, cum dignum eſſet magis) viui ſtaremus. L

Siue vos hæretici *idolatres* dicimini, vtraque pars idololatriam) idolatræ. F

Et tamen quia *à* carnali fornicatione quantum dici non poteſt) < F

Quod vaſtiora ſint illa duo crimina *intelliges*. *Conſpice* quibus) intelligis, conſpice. L

Cur item ſcripſiſſe Apoſtolum Timotheo ſciremus) Cum. L

Prædeceſſores conſeruos noſtros ᵛ ſegregatos fuiſſe ab illis) legerimus. L

Niſi quia vna ſit æternitas Patris, & Filij, vna ſit claritas, vna potentia, *vnaue*) vnaque. L

Te neque Filium habentem, neque Patrem rectiſſimè fugaſſe *cognoſcimus*) cognoſcimur. F

Deum cum inimicis eius *demorare* diuinæ magnitudinis) demorari. F

Et carnem ſecutæ eſſent *cinis prapoſita* ſunt exemplum) alteram, propoſitæ. L

Arbores autumnales ſinè fructu ᵛ mortuæ, à radicibus euulſæ) bis. L

Hi ſunt ſecernentes ᵛ animales, ſpiritum non habentes) ſc. F

De non parcendo. liber.

Propterea vel maximè, quod gladio *idolatres* media in ſynagoga interemerit) idololatras. L

Et propheta ille aut ſomnium ſomnians *illi moriantur*) ille motiatur. L

Quæ circa te aut proximè, aut longè ᵛ nè velis ire cum illo) ab extremo terræ, vſque ad extremum terræ. L

Et neglexerunt filij Iſraël negligentia ᵛ, & fraudauerunt) magna. L

Et deuaſteut ciuitatem, nè inducas *illos* vniuerſum populum) illuc. L

Et perſecuti ſunt illos à porta ᵛ, & contribulauerunt illos) vſque ad Sebarim. L

Et oſtenſa eſt domus *Iambri*, & oblata eſt domus per viros) Zambri. L

Et concupiui *eam*, & ſuſtuli, & ecce hæc abſcondita in tabernaculo) ea. F

Cum videas Samuel Sacerdotem Domini non adulatum *regi animum*. *Quid* deceuerat) Regi? An nunquid. L

Quæ te facere cernimus, hæc *didicimus*, quod es) dicimus. F

An *qui* eos quàm acerrimè fueris etiam gladio perſecutus) quia. F

Ne ex filijs Iſraël, quos centum *millibus* talentis argenti conduxerat) < F

Credidit Dei fuiſſe comminationem, *quia hic facit, poſteaquam*) quid hic facit? Poſteaquàm. L

Et facta eſt *ſuper eum* ira Domini in Amaſiam, & miſit ad eum) < F

Et fugit ab Hieruſalem in *Lacis*, & interfecerunt eum in *equis*) Lachis. L. Lachis. L

Et intrauit poſt eum *Ozias* Sacerdos, & cum ipſo Sacerdotes Domini *triginta* filij virtutis) Zacharias. Hic, qui Azarias legitur in vulgata. LXXX. L

Et ſurrexerunt ſuper *Odiam* Regem, & dixerunt ei) Oziam. L. Ità etiam infra corrige.

Dicis contumelioſos *illi* fuiſſe Regi Domini Sacerdotes) illos. L

De Dei Sacerdotibus iudicare *ſacrilego*, fingens te Chriſtianum) ſacrilegus L

Quod vrgeamus te ſecedere, populo Dei, ſicut illi Sacerdotes Domini) de. L

Quantò magis nos dignè te *conſpice* ex Eccleſia pellere Chriſti) conſpicis. F

Tenentes tuæ *menti es adeptus* ſoſpitatem, teque totum ereptum) mentis adeptum. F

Inueniſti ſcriptum, *quod* Ioſias Rex Iudæ de conſacrilegis fecerit tuis) quid. F

Sed illum decuit Regem tanto zelo perſequi Dei hoſtes) Si. F

Ioſias ſeruus Domini Rex *Iudea* adeptus fuerit) Iuda. F

Tacendum nè Sacerdotibus Dei erit, & mandata celare diuina *eius*) eis. F

Et à nobis iàm non requiretur *ſalus* animæ tuæ) ſanguis. F

Cum ᵛ in Nabuchodonoſor Holofernem virtutis ſuæ principem miſiſſet) enim. F

Et inuenies quæ te pro tantis *conſequitur* meritis) conſequentur. F

Sic etenim poteris intelligere illos Dei ſeruos, *quoniam* nos) quorum. F

Secundum præceptum ᵛ ſuſpendebant infantes à ceruicibus) &. F

Et in domos eorum, & eos, qui circumcidetant eos, & multi in Iſraël) Et domos eorum diripiebant, & eos, qui circumciderant eos occiderunt, & multi in Iſraël. F

Cum daretur in manu inimicorum. ᵛ ſanctificatio in manu exterorum) &. F

Nullo pacto receſſutos *pollicitus* inſpexeris, multum *miſereri*) publicitus. F. mirari. F

Quid ſentire dignatur *veniſſe* Arrij ſauciata mens tua?) venenis. F

Quid poterit *excogitari* contra hanc noſtram defenſionem) excogitare. F

Si *noſti* hinc videmur iniurioſi, quia idololatriam tuam) nos tibi. L

Vobis autem non eſt portio, neque *manſio* in Hieruſalem) mentio. L

Quæ manus tua, & conſilium *præfingit*, & nunc domine) præfiniuit. L

Quid *fecerit* Herodi Beatus Baptiſta Iohannes) fecit. F

Nempè, ſi non te *mutaberis*, vnus eris ex his, qui interfici fuerunt iuſſi) mutaueris. F

Quia ſim exoptans ᵛ illa quantitate mihi commiſſa) in. F

Vt hæc cuſtodias ſinè diſcrimine, nihil faciens in aliam partem: *ſed æquitatem cuſtodire*) < F

Sis etiam tu proſiliens ad noſtram *integram*; & manifeſta tibi dicentium necem) integra. F

Et *illic* nauigauerunt Cyprum, & cum veniſſent Salamina) illinc. L

Pſeudoprophetam Iudæum, cui nomen erat *Bariesubam*) Barieſu. L

Sic tu non vis credere homines in Dei vnicum filium v tibi, atque illi) Deſunt aliqua. L

Propter quem hæc *ſuſtineam te* contra, niſi fueris correctus cum corruptibili gloria tua, ad nihil *venturus*) ſuſtineam: te. G. P. venturum. G. P.

Quia ad *conamentum* tuum vincendum Antiochum ſuos illicere dignata v filios dicens) conamentem. G. P. ſit. L

Quæ hæc eſt noſtra *contumacia*? *ſi* officium nobis) contumacia, ſi. G. P

Et beatum facturum *translatorem* à patrijs, & hoſpitem habiturum) translaturum. F

Noli fruſtra extolli vanis ſpeciebus in ſeruos eius v nondùm enim) inflatus. L

Nàm *patres* noſtri modico nunc dolore ſuſtentato) fratres. L

Itaque *eum* non eſſe illum verum Dei filium dicitis) cum. G. P

Et inter Antichriſtos *pronunciari*. Non me debes contumelioſum iudicare) pronunciatis. G. P

Corda hæretica veſtra tenebris offundi *terrorum* caligine cœca) errorum. F

Et magiſtratus *deſtitutis* tunicis eorum, iuſſerunt eos virgis cædi) diſciſſis. F

Exemit gladium, vt ſe interficeret, & exiſtimans fugiſſe vinctos) < F

Et *epulabantur* cum vniuerſa domo ſua credens in domino) epulabatur. F

Quod factus fuerit ex nihilo, & quod verus v ſit filius) non. F

Inter quos *perambulat* in prædicando regnum Domini Ieſu) perambulaui. L

Quos Spiritus Sanctus ad *gerendam* Dei Eccleſiam conſtituerit) regendam. F

Et accipient regnum Sancti Altiſſimi *Dei*) < F. Ità etiam infra.

Et conculcabit eam, & *concident decem cornua eius; Decem Reges*) concidet. Et decem cornua eius decem Reges. L

Et tres, humiles faciet, & verba aduerſus Altiſſimum Deum loquetur) Reges F

Et regnum, & poteſtas, & magnitudo, Regum) eorum. F

Et venient illa, in quibus viſurus, te, niſi tibi conſulueris) es. L

In illo v fluuio conſtitutum viſurus tunc eos) igneo. L

Quando & Paulus Beatus de *collectis* tuis dixerit) combeſtijs. F. cōlectis. F

Vt iuſtificati gratia ipſius hæredes efficiamur ſecundum ſpem vitæ,) æternę. L

Miror, inquit, quod ſic tàm citò transferamini, qui vos vocauit) ab eo. F

Si *fugitis* ità vocitatos vos à Deo, audi per Iſaiam) fúgis. F

In diem Regis natalis miſeratio erat) In die Regis natalis viſceratio erat. L. ad viſcerationem. L

Moriendum eſſe pro Dei filio.

Ad virtutem confugiendum fragilium *Arrianorum* tuorum) armorum. F

In quo ad brauium *rurſum* vocationis tendimus) ſurſum. F

Et quaſi holocauſtam hoſtiam accipiet eos, in tempore erit reſpectu) &. F

Semper *chriſtianæ vobis* tyrannis in perſecutione) Chriſtiani à vobis. F

Quicquid ſub perſona noſtra *iniuria* ipſius diuinæ maieſtatis) in iniuriam. L

Te *vel omiſſo* audiente, quod licet totum militem) velo miſſo. G. P. Sic Agrippina apud Tacitum lib. 13.

Vt in *ſacrilego tuo decreto* contemptores omnia ſua colliderent arma) ſacrilegi tui decreti. L

Nec ſi tamen quod poſſemus à propoſito recedere) Nec ſic. F

Sacrilegio funeſtatis manibus tuis *maluimus* interfici) malimus. F

Quod claritas, poteſtas, magnitudo, æternitas, *diuinitas, quæ* vna ſit) diuinitaſque. L

Martyrij cogit dignitas, vt vitam Chriſtiani *mortem contemnamus*) morte contra emamus. F

Sed creſcere aduerte, & Chriſti militibus gloriam, nè retardamur) nec. F

Hinc eſt, quod *ſeruiens* iniuſtitiæ tuæ, ac miniſtris) ſeruientes. L

Sic nos ſi tuas minas, tormentaque tua ſpernentes, propter Dei *iugulare* filium) iugulari. F

Quod ſub ſpecie dilectionis, & conſulere *cupientes ad* nos blandiaris) cupientis F. < L

Stat ſemper, nempè, gladij tui acies *exſtricta*; parata Chriſtianorum neci) ſtricta. F

Cum *multis tolerabilius audere* ſemper deſiderans fueris) multò tolerabilius audire. L

Nos omnes per tuam hæreſim à Deo *conuertens primo* tuos clientes efficere) conuertentes primos. F

Rapis nos, *negas*, egenos facis, damnas, vincis, vris, miſeris etiam modis necas) relegas. F

Faneas ſtultitiæ tuæ tibi *ignitæ*, atque vtinam cum ſolis Arrianis conblaſphemis) ignotæ. L

Inferis carnifex mortem; *ad* nos non ſolùm non ceruicem ſubducimus) at. F

Sed & *manus*, vt propter Dei vnicum filium iugulemur) damus. L

Niſi quia vna ſit diuina ſublimitas Patris, & Filij *Sancti* Spiritus) Sanctus. L

Vt *tàm* non ſimpliciter; ſed deteſtabiliter cum lumine videremus) iàm. F

Qui inſinuant ſe menti tuæ, & inſtigant neſcium, *furore, his* ſpiritus) furere. Hi. F

Vt non illum ardor *tanti* cupidinis excitet, & non armet) tantæ. F

Mercedibus *incorruptilibus* tua conſtanti tormenta) incorruptibilibus. L

Quæ

Quæ enim inferatur magis *vitare paratur* dolerent) vita reparatur. L
Ac cum tunc verè victuros nos præſumamus, ſi à te) At. F
Qui *præter* ſuſceptam humilitatem ſcripta ſunt) propter. L
Ex his omnibus ad me ſola per iſtam mortem illatam *ad* te) à. L
Nàm & illa, quæ extrinſecus ſunt, & accidere poſſe *perpetuam* ſæuitiam arbitror) per tuam. F
Hæreant corpori meo feræ luminibus illis crudelibus te *expectante*) ſpectante. F
Hæc dicimus *non quicquam* ex nobis: de vobis enim præuaricatoribus) nequaquàm. F
Et tenebras deferri æternas, *deduceris illam*, quam tenes viam) deduciſque per illam. F
Excidemini, *vt* præcipitati venietis dicto citius in altitudinem profundam) & F.
Quibus tu delectaris, ac frueris mala *in* æterna ſuccesſura tibi) ſint. F
Labores *fructuum tuorum* manducabis, beatus es) manuum tuarum. L

Epiſtola Athanaſij ad Luciferum.

Filij Dei nominantur, tanto magis *participes* prophetarum) principem. G. P
Confeſſores, & maximè te appellare dignum eſt) Confeſſorum, & Martyrum. G. P
Concutiunt fratres, ſingulis *negotijs* concinnaut) negotia. F
Donec morte *à vi* ſui Pharaonis, & ipſi damnentur) aui. F

Epiſtola Liberij ad Conſtantium Aug.

Sed præceptis Euangeliorum rationabiliter *confirmata*) conformata. F
Nec eorum, qui noſtram circa Deum obſeruantiam mirari debent) Et. G.P
Quas illas litteras Epiſcoporum orientalium, & ægyptiorum) Quaſi illis. G.P. Per illas. F
Qui fidem, & ſententiam non commodauimus noſtram) Quibus. F
Vincentius, qui cum cæteris legatus miſſus fuerat *Arelatum*) Arelate. F
Me fide, *&* me in Deum meum cuncta mundana) < F
Secutus morem, ordinemque maiorum, nihil *addidi* Epiſcopatui) addi. P
Denique tàm *perire* meam cauſam pietati tuæ) aperire. F
Significant orientales *pacis & noſtræ* velle coniungi) paci ſe noſtræ. L
Non eſt nouum, quod *non* ſubtiliter, & ſub occaſione) nunc. P
Hæc in cœtu Epiſcoporum diligenter *facit* omni cum conſideratione) facito. F

Animaduerſiones, & Correctiones in Saluianum Epiſcopum Maſſilienſem.

Editio Romæ apud Paulum Manutium 1564.

Ex Procmio in libros de Prouid.

Omnes *admodum* homines qui pertinere ad humani offirij culturam) propemodum. F
Seriem *tantum* rerum nitore verborum illuſtrarent) tamen. P
Quæcunque dicerent, aut computo, *aut* blando carmine canerent) &. F

De vero Iuditio, & Prouidentia Dei. Lib. 1.

Sicut nauigans gubernator nunquam manum ſuam à *gubernando*) gubernaculo. F
Ac ſicut ille & auras captans, & ſaxa vitans, & aſtra ſuſpiciens totus *ſit* ſimul) eſt. F
Sed quid facimus? *Quod* & prophetæ in captiuitatem abducti ſunt) Quom. F
Lib. 2. Vt maiore odij *fruſtra* poſſit deſpicere præſentem) faſtu, vel faſtidio. F
Ieiunio *exigitur*, ariditate ſiccatur, fletu effunditur) exugitur. F
Operto, inquit Scriptura, capite, & nudis pedibus incedens: *ſuper iſtis*) ſuperſtes. L
Lib. 3. Porrò autem ſi multò minus cæteris *imperatur*, quàm ſibi) imperant. F
Quid enim ab vno ex ipſis ad *apoſtolos* eccleſiaſticos dicitur) populos. F
Chriſtus pro nobis tædia, & labores grauiſſimos pertulit, *& ipſe pro nobis*) < F
Qui ſi idem vnum acceperit, multos pro vno reddat) non. L
Qui in veſtigijs Domini ſui ambulans *potentiora* quodammodo) patentiora. F
Quid ergo horum facimus Chriſtiani, quod Chriſtus, *an* quod Apoſtolus iubet?) aut. F
Neque enim iſta cauſatio eſt, cur *proferantur* aliqua) præferantur. L
Qui ex præceptis dominicis iccircò forſitan nos *volunt* maiora dicere) nolunt. F
Ac per *hoc* damnare ſe cæteros putant, ipſos ſe magis) quod. F
Quia volunt ſibi id fortè quaſi maiores priuilegium *dicare*) vindicare. F
Vt etiam nos, qui nos Chriſtianos eſſe *diximus*) dicimus. F
Lib. 4. Quid eſt aliud principatus ſinè meritorum ſublimitate, niſi honoris titulus *ſinè* nomine?) in. F
Quando *irremediabilem* iàm malorum omnium ſummam) inemendabilem. P
Conſideremus ſolas negotiatorum, & *Syricorum* omnium turbas) Siticorum, vel Sitonum; nàm Sitones ſunt frumentorum negotiatores. L
Tùm ego (quid enim ampliùs facerem, cui res tàm iuſta *oſtendebatur*) obtendebatur. F

Qui Spiritu *Dei* ſeruimus, & non in carne confidimus) Deo. F

Lib.6. Eſto *eſt* enim ille, de quo locutus eſt talis) < F

Vt ſicut boni optant cunctos honeſtate *mentium* vincere) morum. F

Eequæ nobis, quæſo, *quæ* ſpes erit apud Deum) < F

Expectantes beatam ſpem, & aduentum *Domini* gloriæ magni Dei) < L

Et non poterat vltra Dominus portare propter malitiam ſtudiorum *noſtrorum*) veſtrorum. O

Cumque etiam pupillis prodigis, *vel prodigioſis* ſoleat ſubuenire paupertas) < L

Sed *in* hoc ipſo pœnaliora, quia cum videantur ſpecie eſſe proba) &. F

Denique expugnata eſt quater vrbs Gallorum *Treuir* opulentiſſima) Treuiri. F

Completis iniquitatibus ſuis peccator, *quis* meretur vt parcat) quibus. L

Indicta ergo publica *Treuir* petis vbi, quæſo exercenda?) Hic ciuem ſignat. L

Templis quoque ipſius *vultu* noſtræ feſtiuitatis induimus) vultum F

Lib.7. Sed quid *accidit* inſuper ad mala noſtra?) accedit. L

Quibus vſque ad hoc fortudinis factum contingeret aſcendere, *&* poſt) vt. L

Quæ *ad* eos punienda Hiſpanorum flagitia illuc traxerat) < L

Ità delicias corruptorum hominum adepti ſunt, *quo* corruptelas) vt. F

Lib.8. Miremur itaque *aut* indignemur, quod aliquando) haud. F

Obſeruationes, & Correctiones in Homilias S. Maximi Epiſcopi Taurineñ.

Editio Pariſijs, apud Michaelem Sonnium.

Homiliæ Hyemales.

Moritur Honorio, & Theodoſio iuniore, regnantibus An. ab orbe redempto 420.) Expende diligens Lector, qui fieri poſſit, vt hoc anno moriatur, ſi is eſt Maximus, qui in epiſtola Euſebij Mediolanenſis poſt Synodum Chalcedonenſem ſubſcripſit, vt habetur poſt epiſtolam 52. Leonis Papæ, quæ Herculano Conſ: data eſt an. Dom. 452. L

Hom. 2.) Habetur inter Sermones Amb. n. 29.

Hom 3.) Habetur inter Sermones Amb. n. 14.

Hom. 6.) Inter Sermones Aug. de temp. n. 11. ideſt, 7. de Natali Domini tom. 10.

Hom. 17.) Inter Sermones Aug. de temp. n. 37. ideſt, 2. in Dominica intra oct. Epiph. tom. 10.

Hom. 19. Quia quamuis opus facias bonum; *prauitatem* tamen degeneris animi) prauitate. F

Hom. 20. Vt quiſquam naſceretur homo, & humani vitij *nil* haberet) nihil. L

Hom. 25.) Habetur inter Sermones Ambroſij n. 49. & apud Aug. ſer. 118. de Temp. tom. 10.

Hom. 26.) Habetur inter Sermones Amb. n. 50.

Hom. 27.) Habetur inter Sermones Amb. n. 51. & apud Aug. Ser. 128. tom. 10.

Hom. 28.) Habetur apud Amb. Ser. 55.

Hom. 29.) Habetur inter Serm. Amb n. 56.

Hom. 30.) Habetur inter Serm. Amb. n. 57.

Hom. 31.) Habetur inter Serm. Amb. n. 58.

Hom. 32.) Habetur inter Serm. Amb. n. 44.

Hom. 33.) Habetur inter Serm. Amb. n. 45.

Hom 34.) Habetur inter Serm. Amb. n. 46.

Hom. 35.) Auguſtinus Serm. 2. de Cathedra Petri, qui eſt 16. de Sanctis, mutato initio, eadem omnia habet. Etiam eſt inter Sermones Amb. n. 47.

Homiliæ einſdem æſtiuæ.

Hom. 36.) Homilia hæc ſecunda eſt Paſchæ inter homilias 56. Euſebio Emiſſeno adſcriptas; ſed tàm primam, quàm ſecundam coniunctìm leges integras inter ea, quæ Hieronymo falsò adſcripta ſunt. Tom. 4. L

Vt vel pro hoc erubeſcendis ſubiacere vitijs *digneris*) dedigneris. Euſeb.

Hom. 37.) Reperitur inter Sermones Amb. n. 52. Inſuper inter homilias Euſebio Emiſeno adſcriptas n. 56. non autem inter alias 142. eidem Euſebio adſcriptas. Conſtat autem neutras Euſebij eſſe, quod illarum auctores, qui plures omninò ſunt græcarum litterarum omninò rudes Latinos eſſe ſe palàm clamitant. L

Hom. 39.) Habetur inter Sermones Amb. n. 53.

Hom. 40.) Habetur inter Sermones Amb. n. 54.

Hom. 41.) Habetur inter Sermones Amb. n. 40.

Hom. 42.) Reperitur inter Sermones Amb. n. 60.

Hom. 43. *In eadem ſolemnitate*) Immo in Aſcenſionis ſolemnitate habita eſt: quare hæc ſuperiorem præcedere debet. Integer hic ſermo habetur apud Ambroſium n. 62.

Hom. 44.) Hic Sermo 61. prænotatur inter Ambroſij Sermones; vndè ſumptum eſt. can. ſcire debet. 76. diſt tributum Ambroſio à Gratiano. L

Homiliæ einſdem de Sanctis.

Hom. 50. Niſi *propitius* hoc ipſe Pater per Petrum nobis reuelaſſet) prius. F.

Confidentiam tamen in eo *reparare* crudelitatis ornauit) reparatæ. L

Nam ſicut in deſerto, dominico ſitienti populo, aqua fluxit è petra) iuſſu. L

Ità vniuerſo mundo perfidiæ ariditate *laſſatim* de ore Petri) laſſato. L

Hom. 54.) Habetur inter Sermones Ambroſij n. 66. & Auguſtini Ser. 3. in eod. feſto tom. 10. L

Hom. 60.) Habetur inter Serm. Amb. n. 72. L

Hom. 63.) Habetur inter Serm. Amb. n. 77. L

Homilia eiuſdem diuerſa.

Hom. 65. Et alienus à fide, atque hoſtis appareret Eccleſiæ, * *aut tanquam baptizatus* neſciſſet) qui id ſignaculum, ant tanquam non baptizatus. I.
Hom. 66.) Habetur inter Serm. Amb. n. 42. L
Hom, 67.) Habetur inter Serm. Amb. n. 43.
Hom. 68.) Habetur inter Serm, Amb. n. 9.
Hom. 69.) Habetur inter Serm. Amb. n 59.
Hom. 70.) Habetur inter Serm. Amb. n. 30.
Hom. 71.) Habetur inter Serm Amb. n. 31.
Hom. 72.) Habetur inter Serm. Amb. n. 32.
Hom. 73.) Habetur inter Serm. Amb. n. 82.
Hom. 74.) Habetur inter Serm. Amb. n. 78.

Obſeruationes, & Correctiones in S. Pacianum Barcinonenſem Epiſcopum.

Editio Pariſijs apud Michaelem Sonnium.

De Patientia, & Confeſſione.

Ex hoc libello hominem Tertulliani adeò ſtudioſum fuiſſe apparet, vt quæ ille iu libro de Patientia ſcripſit, hic non ſit veritùs quaſi ijſdem verbis referre. L

Ecce ego vulneratus : ſed nolo curari *ſtomachum. Hoc erat : ſed videte quid ſtultiùs*) ſtomachandum hoc erar. Sed videte quod ſtultius. F

Et contraria quæque imponuntur * pernicioſa potantur) &. F.

Danielus cum ſodalibus ſuis ſacco tectus, & cinere, ieiunio *&* *iam* exangnis) etiam. L

Nemo Titij iecur credat, & *vulturum* poëtarum) vulturem. L

Æſtuat indefeſſis flammarum globis Æthna *& Liſaniculus*, & Veſuuius Campanus) Siculus. F

Et qui ſententiam flectat aduerſus malitias *irrogatam*) irrogatas. L

De Baptiſmo.

Scitis certè illud antiqnum, quod Adam terrenæ origini *præſtitutus* ſit) reſtitutus. L

Epiſt. 1. De Catholico Nomine.

Aſtitit regina veſte aurata, & *varietate*, hoc eſt, vna in omnibus) variegata. Infra.

Si idem ſtantibus præmia qui *tacentibus* remedia largitus eſt) iacentibus. L

Num Babylonium Regem poſt tot idolatriæ facinora damnatum) Non. L

Pater blandus occurrit, & inuidum fratrem *offenſa* ratione caſtigat) < L

Plura ſcriberem frater, ni & celeritate pueri reuertentis vrgerer *vel* præſenti) niue. F

Vel de *omni* propoſito confitenti copioſiora ſeruarem) nomine. F.

Aut forſitan viſitatio fuerit *relaxari magnò* pondere) relaxari. Magno. L

Ep. 2. *Num* Helymam, fauente Sergio, Paulus excœcat.) Non. L

Et tamen ego de nullo quæſtus ſum, de *ſemine* vindicatus) nemine. L

Vtinam verum eſſet, quod doceri velle te dicis; iàm *ipſa* tibi manibus meis) ipſe. L

En qui ſe *paleam auferre*, & aream Domini purgare confidat) palàm ferre. L

Epiſt. 3. Ait nobis Dominus. Vos eſtis ſal terræ. Rectè ergo *pſallimus* iſta dicendo) ſalimus. L

Deſperato remedio totum vulnus *aperitur*) operitur. F

Ite, & docete omnes gentes, baptizantes *eas* in nomine Patris) eos. L

Mox idipſum in commune præcipiens *qualiter* tamen ad Petrum incipit) æqualiter. F

Quid ſaluo gentibus, quod non eſt ligatum; nàm ſi non *reputatum* eſt) renatum. F

An in radicem cohæſerit an * illa membra compegerit) in. L

Habes *aditum* ſecundùm Lucam : Et qui in filium hominis peccauerit) additum. F

Quod ſi Deus etiam peccata præterita puniuit, *de quo* tranſactis) deque. L

Attamen, vt *ait*, Apoſtolus condemnauit errantem) ais. F

Ain tandem ? quia nos Domini mandata reſcindimus, nos vnum apicem legis inflectimus. Nouatiani quia tota Eccleſiæ, tota concordiæ, an potiùs iura violarunt) Ain tandem ? nos Domini mandata reſcindimus, nos vnum apicem legis inflectimus, an potiùs Nouatiani, qui tota Eccleſiæ, tota concordiæ iura violarunt. F

Nouas *tibi* leges, noua inſtituta, nouos ritus pepererunt) ſibi. L

Nos idolo, & Belial iungimur, *aut* illi) an. L

Sed perdita Hiericho Achan filius. *Carmi* propter furtum veſtis occiſus eſt). Charmi. L.

Quam implacabilis rigor *rerum*, & immanitas veſtra mentitur) < F

Scimus etiam *eum* aquæ viuæ, fontemque ſignatum) puteum. F

Et pro populo non rogauit, *nec quod fecerat pænitenti*) niſi quod fecerat pœnitente. F.

Di, can iſtæ adoleſcentulæ ex veſtra plebe generentur, an tu ſolus *hoc* parias?) has. F

Obſeruationes, & Correctiones in Sulpicij Seueri Sacram Hiſtoriam.

Editio Pariſijs, apud Michaelem Sonnium.

Lib. 1. Mundus à Domino conſtitutus eſt abhinc annos penè *ſex millia*) Totidem verbis eundem annorum numerum ſcripſit Cyprianus lapſum eſſe, qui antè hunc auctorem centum ſexaginta an-

annos floruit, ita in libel. de exhort. Mart. ad Fortunatum. L

Si quis partum non deformatum mulieri excuſſerit, neci dabitur) Deeſt prioris pœna, & ſpecies poſterioris delicti. L

Si Dominus ſciens beſtiæ vitium, non *conſuluerit*, & ipſe lapidabitur) concluſerit. F

Quod ſi Dominus vitium tauri ſciens, non ſciens, non *conſuluerit*; taurum dabit) concluſerit. F

Tunc Salomon diuinæ ſapientiæ munere *perimit* puerum, corpuſque eius) perimi. F

Poſt *adulationem* principum deprauatus, adoratuſque ab eis) adulatione. L

Lib. 2. Mortuus eſt anno ſexto, & vigeſimo, rerum potitus eſt) poſtquàm. F

Interim *verò* iàm etiam ſibi pro conſcientia ſcelerum inuiſus) Nero. L

Nè *errorem* mortalium forſitan pro Cruce Domini latronis patibulum conſecrarent) errore. L

Nec mora quaſi Dei nutu *funeris extinctus* ſolemnibus exequijs) funus extincti. F

Tunc Euſebius Vercellenſium, & Lucifer *Caralenſis* Sardiniæ) Caralis. L

Ariani *edentum* de induſtria vacantem orationis loco capiunt) ædem tum. L

Cum tamen nihil de eo ſpecialiter *damnaſſet* imperator) mandaſſet. L

Quem ſuperiùs ab Epiſcopis damnatum diuinus in *Sylinam* inſulam) Tylinam. F.

Obſeruationes, & Correctiones in Haymonem Epiſcopum Halberſtatenſem.

Eadem Editio.

Lib. 2. cap. 3. Et Maria *fratris* Ioannis Euangeliſtæ) matris. L

Lib. 5. cap. 2. Nam nos, homines comedimus, neque aliud quid mali agimus) neque. F

Cap. 11. *Penſemus* hic aliquantulum, vt poſtmodum recreati) Pauſemus.) F

Lib. 6. cap. 3. Quod Seraphin in *Aſia* Spiritum Sanctum expoſuerit) Iſaia. L

Obſeruationes &c. in Eucherium Lugdunenſem Epiſcopum.

Eadem Editio.

Commentarij in Geneſ.

Claruit ſub Theodoſio Iuniore an. Dom. 440.) Interfuit Concilio Arelatẽ. III. quod celebratum eſt Opilone, & Vincomalo Coſſ. an. 10. Leonis Papæ I. vt ex ſubſcriptionibus eiuſdem Concilij conſtat: licet ergo conijcere annos aliquot Eccleſiæ præfuiſſe, cum iàm ante duodecimum annum Concilio Arauſicano, cui interfuit, ſubſcripſiſſe legatur, & ipſe fatetur Petronij Bononienſis Epiſcopi tempore viuere infrà fol. 388. Cum autem Eucherius hic lib. 1. Reg. extrema pagina Gregorij moralia citet, & iterum lib. 3. ab eodem Gregorio miſſos in Britanniam Auguſtinum, Paulinum, & ſocios ſcribat his verbis. Iubente Gregorio venere Britanniam: non modo apparet eum poſt Gregorium floruiſſe, verum etiam Britannum eum fuiſſe. Citat etiam Caſſiodorum Senatorem lib. 3. fol. 238. Quare neceſſe eſt aut duos aſſerere Eucherios lugdunenſem alterum Epiſcopum, alterum britannum diuerſis floruiſſe temporibus, atque ea quæ à Trithemio recenſentur eius opera lugdunenſis eſſe. In Geneſim verò, & in libros Regum alterius ſcriptoris britanni eſſe poſt Caſſiod. & Gregor. qui ex Gregorio plurima non mutuatur tantum; ſed penè omnia ſumit, aut falsò quæ aliena ſint adſcripta vni Eucherio, aut denique deprauata ſcripta eſſe multis à poſteriore quopiam additis aſſumentis. Lat.

Lib. 1. cap. 3. Nec Salomonem credibile eſt errore *putaſſe*) non putaſſe idololatriam. F

Sed quid eſt, quod *ipſe* per mulierem decepit, & non per vitium) ſerpens. F

Cap. 6. n. 40. Vt murus per tot millia circumagatur, & lignum ligno *cæmentatum*) coagmentatum. L

Secundum congruam rationem, diſcreta cœnacula, & *trigeſta*) triſtega. L

Lib. 2. cap. 21. n. 34. Quaſi maioris ætatis *loca* ſibi, & ludo primogenita vindicaret) ioco. F

Ecce ancillam hanc cum filio ſuo; non enim erit hæres filius ancillæ) Eijce. L

De contemptione rerum humanarum) Iuuenilis videtur exercitatio, vel Tyronis velitatio. L

Et quidem à *profectione* vitæ ſanctæ pio etiam non abhorres ingenio) perfectione. L

Cognitumque *ſuſcipere*, vitamque, ideſt, diuinum donum, in diuinum officium) ſuſpicere. L

Quis *eſtruendi*, niſi cum fundamenta ieceris locus eſt) enim ſtruendi, vel extruendi. L

Dirumpamus inanium curarum vincula, quorum ſuccedentibus ſibi nexibus implicatis *in quibus* ſemper occupatio.) vt crinibus. F

Diadema diſtinctis intermicabat *arboribus* ſplendebat inſtructa palatinis) ardoribus. F

Quis ſupra hominum verticem poſt temporaria fœlicitate *confugere*) conſurgere. F

Et vtique dùm *ad* viuunt, vitæ ſuæ cauſam agunt) adhuc. F

Vnum iccircò dominum ſuum vitare poſſint?) Núm iccircò dominum ſuum vitare poſſunt? L

Spes enim, quæ videtur, non eſt ſpes; nàm quis *videt, quod ſperat.*) ſperat, quod videt. L

Futura tanquàm ab oculis reducta manifeſtiſſimè *praſpiciuntur*) perſpiciuntur. L

Præcepta, illis philoſophorum præceptis, debent) præferri. F

Cor-

Correctiones, & Coniecturæ in Martyrologium Romanum, poſt Notationes Cardinalis Baronij.

Editio Romæ, ex Typis Vatic. 1630.

Ianuarius.

1. *m*) D. Hieron. in Chron. Baſilium florentem ſcripſit an. 380. in quo error magnus arguitur, ſi Niceph. Hiſt. Eccl. lib. 10. c. 25. vera ſcripſit, Baſilium, ſcilicet, Iuliano imperante Epiſcopum fuiſſe, neceſſe erit multò plures annos in eo munere peregiſſe, vſque ad tempus hìc deſcriptum, vel multò antè id tempus obijſſe. Conſtat enim Iulianum an. 363. fuiſſe occiſum. Si eo igitur anno Baſilius erat Epiſcopus, & octo tantùm annis rexit Eccleſiam, neceſſariò vitam eius non ad annum poſtremum Valentis producere poterimus; ſed in annum Imperij eius ſeptimum Concilium Antiochenum, cui Gregorius frater S. Baſilij interfuit, celebratum fuit an. 371. & ad ſummum 372. Ergo non eſt illud celebratum ſub Iulio Papa an. 352. L

2. *b.* Anno ſequenti à prædicto edicto) Anno non ſequenti; ſed poſt Coſſ. Diocletiani 8. & Maximiani 7. Concilium habitum ſcripſit Aug. ità vt multò antè legem codicum tradendorum latam fuiſſe colligi poſſit ex eo Auguſtini loco. L

Sicque numerantur anni quadraginta duo à martyrio Cypriani) Anni quadraginta tres numerantur ab anno 359. in quo Cyprianus occiſus eſt ad an. 402. qui fuit 19. Diocletiani, & Coſſ. Conſtantinus 4. & Galerius. L

d. Tunc Licinius, *quia* aduerſus Conſtantinum) qui. F

Qui Chriſtum adorarent. Hæc Greg. Nyſſenus). Corpora Sanctorum fratrum Argæi, Narciſſi, & Marcellini pueri, & Pappatis eius requieſcunt in Eccleſia Cathedrali Viterbienſi. Notandum verò quod Pappas non eſt nomen proprium, ſed nutritium ſignificat, iuxta illud Iuuenal. ſat. 6. Timitus prægustet pocula pappas. Dom. Macrius.

3. Lutetiæ Pariſiorum Sanctæ *Genoueſa*) Genoueuæ: ita Ado, & Sur.

7. *b.* Quod & in Annalibus comprobauimus) Vterque enim eodem tempore imperaſſe legitur diuerſis locis. L.

10. *a.* At nec Dorothei adeo firma auctoritas in omnibus ſubſiſtit) Quod etiam parum veriſimile videtur, cum S. Lucas tantùm Stephani mortē ſcripſerit in Actib. non ommiſſurus reliquos, ſi eodem die Hieroſolymis occiſi fuiſſent.

c. Quiſque facilè obſeruare poterit ex epiſtolis Caſſiodori) Vereor nè nimis præceps ſententia, judicet te Nicephori verba parum expendiſſe. L

12. *d.* Ad quem extat epiſtola 27. S. Leonis) 37. & 35. Aliàs.

Licet in aliquibus exemplaribus pro Neone Leo ponatur) Leo legitur vbique.

14. *d.* De ijſdem autem ſcripſit fabuloſa Plinius) Scripſit bona fide, quæ reperit; ſed non probauit. L

15. *b.* Licet alterius potius, quàm Iſidori illud ſit opus) In codice manuſcripto Tract. S. Aug. in Ioan. adſcriptus erat non Iſidoro; ſed B. Hieronymo libellus ille. L

i. Licet manuſcrip. ſub Theodoſio eum vixiſſe dicant) Vterque vera fortè ſcripſit, cum alter Leonis initium; alter Theodoſij extremos annos ſpectarit. L

16. *a.* Sicut, & feciſſe noſcuntur de Cleto, & Anacleto) Nouatiano, & Nouato. L

c. Eſt titulus de Piſtoribus, & Catabulenſibus Cod. Theod. lib. 14.) Tit. 3. l. 9. & 10.

g. Rhinocoluræ) Diod. in Bibl. lib. 1. p. 2. cap. 1. pag. 38. vocat Ῥινοκόλουρα.

18. *b.*) Imperatores duo Claudij, Eutychiano ſedente, imperarunt; qui tamen annum ſimul non vixerunt. Trebellij Pollionis oraculum recitatum; ideſt, Tertia dùm Latia regnantem viderit ætas. non probat tres annos imperaſſe, ſed trium annorum Conſules vidiſſe. Non ergo prudenter factum, vt Trebellij Pollionis teſtimonio quæſtionem dirimere ſtudeat, qui primi Claudij vitam ſcripſit. Claudij iunioris vitam ſcripſit Trebellius Pollio, qui non peruenit ad Eutychianum. Vixit ille quidem ſub tribus Conſulatibus, ſed non integro, niſi ſuo cum Paterno 2. Collega; creatus anno priore Coſſ. Paterno, & Mariniano moritur 3. Hon. Febr. Coſſ. Antichiano, & Orfito. Imperauit igitur an. 1. m. 10. d. 15.

22. *b* Id habes ex epiſtola Eccleſiæ Lugdunenſis apud Euſeb.) Et compedem, & neruum, & cataſtam verterunt, quod apud Euſebium eſt ξύλῳ vbique legi quoque apud Euſeb. de præpar. Euang lib. 8. cap. vlt. βοστρύχοις ὁ σίδηρον. Tormentorum genera, quæ verba Trapezuntius vertit Eculeus, vel ferrum.

Prudentius item ſic Vinctum retortis) Vide Plutarch. in Lucullo, vbi χωνεμᾶ tormenti meminit.

Fidiculas enim idem eſſe, quod vngulas) Fidiculas vngulas non eſſe Quintilianus 19. ideſt, vltima Declamatione demonſtrat, cum ſcripſit. Ideo enim equuleos mouebam artifex, ſenex tendebam fidiculas ratione ſæuitiæ, & leuiter ſedibus ſuis emota compago per ſingulos artus membra laxaret: ſic legendum puto, non tenebam fidiculas. L

24. *g.* Suram dictam Greg.) Gregorius Suram prouinciam nominat, non locum, & Plin. loc. cit. Vmbros populos enumerans, Suarranos commemorat. Sorianum autem caſtrum in Tuſcia quinto lapide à Viterbio abeſt. L

25. *b.* Oecumen. in Act. Apoſt.) Oecumenius in Act. cap. 9. Ananiam hunc fuiſſe Diaconum, vt Paulus in Canonibus, atteſtatur. Qui nam autem hi ſint Canones, quærendum eſt. L

27. *a*. Errat omninò, niſi ſit mendum in Codice, Theodorus) Verba Theodori hæc ſunt in meo Codice. Deinde ſub illius imperio, & Patriarcha Proclo reliquiæ Chryſoſtomi allatæ ſunt,& ad Sanctos Apoſtolos depoſitæ quinto kal. Febr, ità vt ſatis cum veritate conſentiat Theodorus: loquitur enim de die depoſitionis, & non tranſlationis.

28. *f*.Nàm nouatianæ ſectæ addictus homo erga Cyrillum) Vide quæ de Cyrillo ad Cyrillum ſcripſit Iſidorus Peluſiota ep. 310. & alibi.

Interfuiſſe Concilio *Eliberino*) Eliberitano; ità veteres manuſcripti, & Codex Regius.

30. *f*. Seditque temporibus Hadriani Imp. & non Traiani) Hadrianus Traianus quoque dictus eſt, quod adoptione nomen ſortitus eſt. L

31. *b*. Vt apparet ex eiuſdem Leonis epiſtola centeſima ad Gennadium) In meo Codice Leonis epiſtolæ ſunt nonaginta octo, & nulla extat ad Gennadium.

Februarius.

3. *a*.Tamen cum addit ſub conſulatu Attici, & Marcelli, & ipſe errat) Honuphrius Coſſ. Palma, & Tullo ſcripſit An.110.ideſt,Traiani Imp. an. 11. verè. L

b. In libro enim *7.cap. 46*.) cap.47.vbi vide,quæ ſcripſit in eum locum Franciſcus Turrianus, qui fortè nodum hunc acutius vidit, commodiuſque diſſoluit. L

g.Non tantum Syris,atque *Meſopotamis*) Meſopotamijs, vel Meſopotamitis, vel Meſopotamienis, vel Meſopotamenis. F

8. *e*.Clemens. Conſt. lib. 7.cap.47.licet Metaphraſtes) Extant apud Surium ex Metaphraſte; ſed nihil indè in latina verſione habetur, præterquam Cæſareæ Paleſtinæ Archiepiſcopus appellatur Ioannes. Clemens loc. cit. Cornelium Cæſareæ Epiſcopum ſecundum; Zachæum verò publicanum primum fuiſſe ſcripſit. L

3. *c*. Eſt neruus ferreum vinculum) Cum nerui, ac ferri hìc fiat mentio,non videtur neruus ferreum hìc vinculum ſignificare. L

8. *g*. Sed quoniam in recentiori editione S. Amb. Romæ facta Cenetenſis pro Citinenſi) Quo loco editionis Romanæ ità reſtitutum legitur? L

9. *c*.Soli dicta eſt ciuitas in Cypro,de qua Strabo). Solos ciuitatem omnes in Cilicia locant. In Cypro neque Strabo, nec quiſquam, quod ſciam. Vide infra 15. Martij in Auxibio Epiſcopo Solicenſi ex Metaphraſte in eius vita, vbi Cypri vrbs Solienſis ſcribitur. L

10. *b*.Additum in laudem eius; *qua* quidem alterius eſſe) quam. L

12. *a*.Prudentius in Periſteph. egregio carmine cecinit) hym. 3.

16. *c*. Recenſet Ioſeph. lib. de Mach. cap.7.) ſi Græca verba Ioſephi conſules miraberis,quàm diuerſa ſint ab ijs,quæ hic recitantur. L

17. *b*.Licet de Perſis nulla apud eos mentio habeatur) An neſcis longas Regibus eſſe manus? Non fuit neceſſe Decium Perſis bellum mouere, vt ſub eius perſecutione Polychronius Martyr occumberet. L

f.S.Hier.ad Pamach.in apol. aduerſus Ruf.) Vide in Iob. c. 31.

18. *d*.Idque ex ſententia Marcellini Comitis.) Quẽ ſequutus eſt Honuph. in Chr. L

Vbi ait eum exulaſſe factione Dioſcori) Epipam. L

Sed hæc quidem omnia repugnare videntur Actis Sacroſancti Concilij Chalced.) Marcellinus Comes Flauiani exilium narrat, non mortem; Aliqui etiam Flauianum in carcerem conicctũ cum Euſebio Epiſcopo Dorilacenſi ſcripſerunt, quod fortè antè coactam Synodum fieri potuit, & vtrumque verum aſſertum. L

Poſtquam Hilarius Diaconus legatus) Iulius enim Epiſcopus, Renatus Presbyter S. Clementis, Hilarus Diaconus, Legati. L

20. In Cypro inſula Sanctorum Martyrum *Pothamy*) Potamij. F

25. *b* Auctoritatem cuiuſdam alterius manuſcrip. Bibliothecæ) Martyrologij. F

Nos autem Romano plus deferimus) Socij quidem fuerunt, ſed non omnes, qui in carcere detinebantur ſocij eodem die paſſi ſunt; ſed aliquot tantùm, qui fortè fame priùs conſumpti ſunt. L

c.Felix autem quartus obijſſe dicitur) Felix moritur an. 440. Gregorius moritur an. 604.

Hac itaque habita ratione vtriuſque Felicis) Finge vtrumque eiuſdem ætatis fuiſſe, cum mortui ſunt. Intercedunt itaque anni 164. quos ſi diuidas in gradus quinque, dempto Gregorij vitæ tempore annorum ſaltem 64. conficies generationi, vel gradui annorum viginti ſpatiũ. Quod probabile non ſolum; ſed neceſſarium omnino ſtatuendum eſt. L

26. *e*. De S. Aug. de pec. orig.*lib.1.cap.10*.) lib. 2. cap. 8. L

Martius.

2. *c*.De ſupplicio decreto aduerſus irriſores) Sed non eſt ad eam pœnam trahendum hoc, cum ibi diuturnæ vitæ in tormentis finis electus fuerit: hic verò contra in vas incluſa demerſa in paludem ſit.

2. *f*.Colligitur Longobardorum alios fuiſſe idolatras) Et Italos quoque eas in partes diſtribuemus, Gentiles, Arianos,Catholicos etiam Gregorio Pontifice. L

7. *b*. Meminit Tertullian. de ipſarum altera, Perpetua, ſcilicet, lib.de anima) cap. 32.

8. *f*.) Gennadius meus Lugdunen. & Roman. editus poſt Hieronymi opera Pomerium Gallum presbyterum octo libros, quorum argumenta enumerauit, conſcripſiſſe ad Iulianum Epiſcopum, & verum presbyterum prodidit cap. 95.

quod

quòd penultimũ eſt eius Catalogi, in quo de ſe nihil ſcripſit. Vnde Trithemius cum Baronio in exemplaria integriora incidit. L. Scripſit autem Iulianus Pomerius Epiſcopus Toletanus aduerſus Iudæos libros tres, qui excuſi antè aliquot annos paſſim circumferuntur. Libros verò tres inſcriptos Iulianus Epiſcopo Toletano habemus tom. 3. Biblioth. Sanctorum Patrum, in quibus Iulianus Pomerius ſæpiſſimè citatur, atque Gregorius Papa 1. alicubi. L

9. *b.*Dum recenſet ſupplicia militaria) Hic non pœna militaris, quæ mortem afferebat, ſed ſpecies tormenti fuit viuentibus. L

e. Hac ergo vi loci, & temporis immanitate perſpecta) Hac ergo, vel loci, vel temporis immanite perſpecta. Orig.

10. *d.* Eſt 12. apud Cypr. edit. Pamel.) 22.

c. Sozom. Lib. 1. cap. 3. & alij) Sozom. lib. 1. c. 2. & lib. 2. cap. 3.

14. *b.* A Chriſtianis *ſtatutis* diebus religionis ergo) ſtatis. F

Cum autem conſtet magos è robore præcipitari ſolitos) Conſtat etiam præter Magos alios præcipitatos. Vide Lipſ. in 4. An. Taciti. L

16. *b.* Exhibentur lebetes, *cataſta*, frixoria) Hoc nomen non eſt apud Ioſephum græcè excuſum. L

22. *a.* Item Gregor. Turonen. de geſt. Franc. lib. 1. c. 30. vbi tamen manifeſtè errat) Tàm hìc, quàm infra 9. Octob. Videtur Gregorij ſententia parũ intellecta, cum non de Epiſcopis, qui in Decij imperium incurrerunt; ſed de ijs, qui primi in Gallijs Eccleſias rexerunt, manifeſtè agat, occaſione ſumpta ex Saturnino, recenſet alios, qui primi miſſi in Galliam fuerunt, quos conſtat multò antè Decium miſſos. Locus, vt videtur diligentius omnia conſideranti, non caret mendo, ideſt, verborum adiectione.

b. Non autem, vt neget omninò *nunquàm* Paulum in Hiſpanias) vnquam. F

De duodecim Apoſtolis, quo firmiter auctor aſſerit) in F

l. Et non virgo, vt putauit *aliquis*) Galeſinus arguitur, nec mirum; nàm obſcurè explicatur veritas parum ſingula conſideranti. L

24. *d.* Agit de his Euſeb. hiſt. lib. 8. cap. 25.) c. 13.

Ex Caſſiodoro Var. lib. 11. cap. 40.) cap. vlt.

g. Agit Suidas his verbis) ἐν Ἀγαπίτῳ.

25. *a.* Quæ adſcribitur S. Athanaſio) Hic idem ſermo à Cyrillo ipſo contra Neſtorium affertur Epheſ. Syn. cap. 5. Xyſtus lib. 3. Biblioth. Athanaſium auctorem laudat. Quod aſſerit Baronius; ideo eam orationem Cyrillo tribuendam potius, quàm Athanaſio aliquando ſe opinatum fuiſſe, quia in ea auctor tàm acriter pugnat contra dogma Neſtorij; non debuit hominem in hiſtoria maximè verſatum fallere, cũ multò antè Neſtorium plures extiterint hæretici, contra quos Athanaſij verba meritò, conuenienterque dicta quiuis intelligere poſſit. L

26. *c.*) Vide can. 6. Nicænæ Synodus, & diſt. 65. can. mos antiquus. L

Aprilis.

3. *e.* Apud Senecam lib. 7. declam. 1. inuenies, & culleum ligneum) Non culleum ligneum dixit Seneca; ſed culleum appellauit nauem metaphoricè. L

4. *b.* Triennij ſpatium ab obitu Theodoſij) qui incidit in an. 395.

Non veniſſe vltra annum conſulatus Attici & Cæſarij) an. 397.

7. *d.* Gen. 40. Deuter. 21. Ioſue 8. Eſther. 5. 6. 7.) In Gen. cap. 40. nihil habent LXX. niſi verbum κρεμάσει. Interpres addit in patibulo. In c. 21. Deut. κρεμάσητε αὐτὸν ἐπὶ ξύλου. Denique in c. 5. & 6. Eſth. idem eſt. cap. 7. tantùm mutatum eſt verbum κρεμάζω in σταυρόω. Paribulum non magis crucem, quàm quoduis aliud ligni genus, quo reus affigi ſoleret, ex vi verbi ſignificare videtur, vt etiam crucis ſupplicium, non ligni forma decuſſata; ſed quidquid cruciando hominũ mortem afferret, appellatum eſſe cõſtat. L

9. *d.* Videatur can. 60. Concilij Eliberini.) Vide can. 41. eiuſdem Conc.

Eſt & de his etiam S. Auguſtini doctrina in ep. 50. ad Bonifacium) & ep. ad Publiculam. Verba Auguſtini hæc ſunt. Nam illud ſi accepta poteſtate facere vellent, ſi quid eis accidiſſet, poſſent habere qualemcunque vmbram nominis martyrum. Carolus M. in cit. ep. Aug. non inueniuntur hæc verba.

l. Ego verò Scæuolæ magis aſſentior) At hæc maximè Numa regnante, & Pontificibus iàm inſtitutis ab ipſo nomen impoſitum à ligneo ponte reficiendo Dionyſius quoque lib. 2. diſertè ſcripſit poſt Varronem, cuius verba ex græco ita interpres vertit. Hi ab vno ſuorum operum reficiendo, ſcilicet ponte ſublicio ipſorum lingua vocantur Pontifices. L

12. *a.* Eiuſmodi portentoſas voces, atque ſententias numquàm antea auditas) Si Tertulliani aduerſus Hermogenem verba obſeruaſſes paulo poſt initium; non ità præcisè negaſſes nunquàm antè Arium ea verba audita, vel lecta.

Ipſum tantum inter Sanctos Epiſcopos recenſet Eccleſia Veronenſis) Veronenſis Eccleſia vnum agnoſcit Zenonem Epiſcopum, vt aſſerunt Veronenſes in præf. ad Lectorem. L

g. Nomine Manſueti Epiſcopi Mediolanenſis. l. 6. cap. 3.) cap. 2.

Sed miror quidem iàm non Damianus, ſed Magnus Epiſcopus Ticinenſis interfuit.) In Concilio Romano ſub Agathone, quod recenſetur Act. 4. Synod. 6. tom. 2. extant ſubſcriptiones Epiſcoporum, vbi poſt Manſuetum Epiſcopum Mediolanẽ. tertius ſubſcriptus legitur Anaſtaſius Epiſcopus Ticinenſis; inferius verò ſubſcribit, & Magnus Epiſcopus Papiẽ. Vnde neceſſe eſt aut Ticinium, & Papia idem

non ſint, aut librariorum culpa factum, vt lectio deprauata, aut iterata fuerit. Epiſtola Manſueti nomine ab ipſo Damiano ſcripta legitur eidem Synodo, vbi Laurentij Surij præfixa quoque admonitio Pauli Diaconi ſententiam citat, & probat. Quare ſi coniectura vtendum eſt, putarem eundem Damianum cognomento Magnum appellari potuiſſe, conſueuiſſeque eo nomine paſſim vocari; certior eſt enim apud me hiſtorici Pauli fides, quàm librariorum, notariorumque diligentia. L

13. *b.* Irrepſit error, vt pro Antonio Hadrianus poſitus habeatur) Facilè ſoluitur nodus. Idem eſt Hadrianus, qui Antonius Pius; nàm per adoptionem Hadriani iurè eius nomen adeptus eſt. Nullus error librariorum arguendus; ſed conciliandi loci ſunt vera, & frequenti vſitata ratione ſcribendi. Lege infra die 15. *c.* & die 20. *a.* Lat.

c. Greg. Turon. lib. 8. cap. 28. de eius cæde agens) Ibi mors quidem Hermenegildi ſcripta eſt, quo verò anno occiderit nullum verbum, quare videtur his locus aliundè citari debere. L

14. *e.* Græci itidem de hoc hac die in Menolog.) Menologium excuſum in Biblioth. SS. Patrum in meo Codice nihil habet. L

16. *f.* Iterum pullulantem, v qua etiam idem agit) in. L

g. Habent, & Segobienſes ſuum Fructuoſum) Tarraconenſes quoque alium die 21. Ianuarij. L

18. *b.* Tertull. ſcribit de Fug. temp. perſecut.) Nunquam reperi hæc verba, quæ hic recitantur. L

21. *a.* Ex eoque cæteri, vt Caſſiod. lib. 3. cap. 2.) Caſſiodorus vbi id ſcripſerit non inueni; ſed ex Sozomeno relata ad verbum in hiſtoria tripartita. Quare vide quàm prudenter auctorem citet eum, qui aliena ſcripſit, non ſua in toto illo opere, quod ex tribus hiſtoricis collegit, eorumque nominibus appoſitis. Cedrenus autem ſcripſit anno Cōſtantini vigeſimo Saporem Chriſtianorum ſupra decem, & octo millia interfeciſſe. L

Aduerſus Chriſtianos excitatam eſſe teſtatur.) Quem ſequitur Marianus Scotus; non tamen alij damnandi ſunt; niſi aliundè conſtet veritas. L

c. Errore lapſus eſt idem Niceph.) Vt ſupra demus Nicephorum erraſſe; hic tamen falsò erroris arguitur; nàm & Sinaitam priorem Anaſtaſium facit, & eidem ſcripta, quæ recenſet, adſcribit. L

22. *i.* Impoſſibile videtur ad prædictum annorum numerum perueniſſe) Mihi autem probabile videtur Epiſcopum ſanctitate vitæ conſpicuum annos octoginta vixiſſe maximè, quod nominatim annus, quo mortuus eſt, adſcriptus legitur. L

23. *a.* Quæ aduerſus diaboli vires tanti *martyres* imploret auxilium) martyris. L

b. Ioſephus lib. de Machab. ad Polyb. his verbis) Corrupta lectio Ioſephi ex interpretis defectu; nàm textus græcus ita legit Δόγμα ἔθετο, ὅπως ὅσοι αὐτῶν φανεῖεν τῷ πατρίῳ πολιτευόμενοι νόμῳ, θνήσκοιεν. Quæ ita latinè reddi poſſent. Edictum poſuit, vt quicunque legi patriæ obſeruādę ſtuderent, necarentur. Vbi nulla rotæ mentio facta eſt. L

24. *f.* Ediditque noſter Achilles Statius) Qui tamen editi multò antè fuerāt Baſileæ nomine Fauſtini Diaconi. Conſule Gennadium, & ne diuerſos intelligas Commentarios, confer vtroſque, & eoſdem eſſe comperies. L

25. *b.* Supplicationes, litanias, Rogationes, Pentecoſtes tempore lego. Ieiunia verò Canonibus fieri prohibita ſunt; Quarè Auguſtini ſermo non videtur huic tempori conuenire poſſe. L

26. *c.* Ex quibus omnibus erroris arguitur Nicephorus) Nicephorus ex Athanaſio fatetur accepiſſe, qui Nicæno Concilio interfuit. Athanaſij verba leges ſer. 1. aduerſ. Arian. L

30. *g.* Ex actis publicis, quæ proconſularia dicebantur) In prouincijs proconſularibus, vt Africa; alibi tamen non ità vocabantur. L

i. Ad quem extat S. Ambroſij epiſtola.) 57.

Maius.

2. *a.* Cum ſediſſet annos ſex ſupra quadraginta) Et hic putauit B. Hieronymi Chronico ſtandū, qui Athanaſii ordinationem anno Domini 333. locauit; mortem verò an. 377.

5. *i.* Vt ipſe profitetur in epiſt. ad Auguſtinum ſcripta) Poſtulabat hic locus, vt error eorum argueretur, qui Hilario Pictauienſi tribuunt eam epiſtolam ab Hilario Arelatenſi ad Auguſtinum ſcriptam, eamque edendam curarunt. L

6. *g.* Ex his itaque corrigendus eſt Sozom. lib. 6. cap. 33.) Quid ſi inter duos eiuſdem nominis conſediſſet Protogenes? Id quod innuere videtur explicatio addita in re neceſſaria, cum adiecit. Vitum autem illum dico multorum ſermone celebratum &c. Quarè niſi priùs conſtet vnū tantùm fuiſſe Vitum, Sozomenus erroris argui non debet. L

7. *b.* Brutius enim illorum temporum nobilis hiſtoricus) In Chronico an. 16. vbi Brutius Scriptor citatur, vt puto, librariorum errore. Fuit enim Eratius Clarus eo tempore ſcriptor inſignis, ad quem extant epiſtolæ Plinij, cuius & Dio, & Spartianus meminere. L

8. *a.* Gelaſius enim ſedere cœpit ann. 492.) 494. L

c. Licet Socrates lib. 6. c. 21. dicat fuiſſe caſtaneam) Apud vtrumque idem nomen κασάνας. vel κασάναν legimus, interpres variauit vertendo, cum idem nomen vtrumque ſignificet. L

9. *f.* Quæ recitat Metaphraſtes die 28. Octob.) 20.

Longitudinem temporis iàm *emota*) κατασεισθεὶς. Scilicet, quaſſata, concuſſa. L

Et So-

t Socrates lib.1. cap.12. & 26. in fine) Cap.26. in græcis, 40. vltimum apud omnes eſt. L

). Scripſit Ioannes Archidiaconus ad *Vrſionem* Batenſem) Vrſonem. L

). *a*. Vt ex Ammiano Marcellino (vſatis liquet) lib. 21.

t idem Marcellinus ᵛ teſtatur) lib.23.

cribit Hermannus in Chron. anno Domini 770. 774.

b. Quæ tùm S. Gregorius in moralibus, tùm alij) lib.11. cap.22.

13. *a*. Exciſum eſſe teſtatur lib. 2. ad Iouinian.) Si Hieronymi extrema verba ponderentur, non conficietur ex eis, quod hic aſſeritur. Hæc ibi leguntur. Squallet Capitolium, templa Iouis, vt cærimoniæ conciderunt. L

Cuncta eorum fana, templa, delubra, ſi qua etiam nunc reſtant) Si expiari ſigno crucis præcipit templa Dæmonum; non video qua ratione id fieri poſſit, niſi templa extent· quod addit, reſtant integra, interpretandum neceſſario videtur, vt indè aræ, ſigna, ſimulacra deſtruantur; ædificia verò expientur, alioquin areæ tantùm præciperentur expiari, non fana, templa, delubra.

14. *d*. Plutarchus in Alexandro exactè agit de huiuſmodi ſupplicio) Plutarchus vſus eſt quidem verbo [Greek]; non autem nomen ab eo deriuauit, quo nemo vſus citatur. L

g. Eſt enim Ferrentis, ſeu Ferrentum in Thuſcia) Ferentum in Etruria eſt Othonis patria, vndè Ferentini. Ferentinum in Hernicis, ſeù mauis in Latio Ferentinates facit. L

Iunius.

3. *c*. De quo Aelius Lampridius) Cœlianus ibi legitur, atque ita Codices manuſcripti habent. L

4. *b*. Præerat enim illis Auguſtini temporibus) Apud S. Auguſtinum epiſt. 50. & 157. alter Optatus legitur viuus. L

Apud Matth. 6. ait, intra cubiculum tuum) ταμεῖον apud Matth. & alios locum quemlibet in ædibus diuiſum, ſecretumque ſignificat, neque erat opus oſtio clauſo orare in loco ad orandum conſtituto. L

11. *f*. Vt eadem etiam Sacella dicantur) Non ità Plin. in Epiſtolis, non ita Cicero, non Trebatius iuriſconſul.

12. *b*. Scorpio *recentiſſimo* nomine vocatur) rectiſſimo. L

Sic & Græci interpretes appellant) Σκορπίους videntur appellaſſe Græci interpretes fuſtes nodoſos flagellis ramorum non omninò reciſis; ſed extantibus truncis; vt ſcorpionis quodammodo figuram exprimerent, quod Athanaſius quoque loco citato declarauit, & Victor loco ſupracitato clariore deſcriptione ab oculos poſuit. L

Plin. nat. hiſt. lib. 7. c. 56.) Plinius loco citato hæc habet. Et in tormentis ſcorpionem Cretas inueniſſe dicunt. Iſid. lib.17. c.18. ſcorpionem ſagittam venenatam exponit. L

16. *b*. Ex his plerique Latinorum ſunt corrigendi, qui Antiochię eos paſſos referunt) Romanum Martyrologium vetus, & qui ſequuntur Vſuardus, Beda, Galeſinus, & alij Antiochiæ paſſos aſſerunt. L

22. *a*. *Paratus* vir illuſtris acta S. Paulini) Pacatus. L

24 Apud ſtylum in *Calabria* S. Ioannis) Brutijs. L

Iulius.

6. *d*. Tranquillini) Cuius corpus requieſcit in Eccleſia Cathedrali Viterbij. Dom. Macrus.

9. *e*. Seu Thorana mendosè legitur) Τάυρον appellat Dionyſ. lib.1.

13. *a*. Agunt de eo S.Ignatius) Ep.1.& 4. [Greek] legitur. In Codice Mediceo eſt [Greek]. vt notauit Turrian. lib. 2. cap. 10. pro epiſt. Rom. Pont. L

17. *K*. Scribit S. Ambroſius lib. 3. de Virginib., vbi) initio.

Ad Siagrium 47. lib. 6. edit. Rom. in fine ᵛ, vbi) ep. 64. lib. 8.

Et epiſt. 13. lib. 2. edit. Rom. ᵛ quam) epiſt. 33. lib. 5.

21. *f*. Licet Nicephor. dicat cùm presbyterum Oſtrenum lib.4.cap.23.) & 25. Zoticum Otrenum, vel Oſtrenum fecit Apollinaris quoque apud Euſeb. cap. 15. L

28. *f*. Apertis oculis, ſurſum, ac deorſum deductis ᵛ conſulit palpebris) &.

Auguſtus.

1. *b*. Hæc ex Ioſepho, ſed verſione Eraſmiana) In Codice græco tàm excuſo, quàm manuſcripto Vaticano nomina nulla leguntur. Vndè autem Eraſmus ſumpſerit nondùm inuenire potui. L

b. Vbi Euſebius *Fregellæ* mendosè pro Vercellis) Iàm antè à me reſtitutus eſt Βερκέλλας. Socrates lib. 3. cap. 5. & 9. & alibi Βερκέλλας vocat. L

3. *a*. Sed & de *viuo* lapide illo, ex quo multa etiam miracula) vno. F

5. *a*. Hic fecit baſilicam nomine ſuo iuxta macellum *Libiæ*) Liuiæ. L

d. Afræ) Quid ſi Afra Virgo pro Africana dicta ſit, quæ alio proprio nomine vocaretur? L

8. *b*. Stipem miniſtrabant, *viduarumque*, pupillorum) viduarum, &. F

11. *a*. Dicebatur columna illa milliarium aureum) Nec Suetonius, nec Tacitus, nec Plinius, nec Dio columnam vſquam vocarunt. L

12. *g*. De Faleria Faliſcorum meminerunt) Lo-

cûs adhuc nomen retinet vulgò Falari dictus. L

21. c. Cornicularij.) Vereor ne quod verum eſt in corniculi, armillarum, pateræ, haſtæ, puræ & ſimilium ornamentorũ militarium donis, nullo modo verum ſit in cornicularioꝛum nomine affirmatum, niſi quod attinet ad eam militiam, quæ Palatina dicitur, de qua Imp. in Conſt.& Caſſiodorus meminerunt, vt Cuiacius, & poſt eum Pandulphus, & alij. L

24. b. Mendum eſſe putatur apud S. Auguſtinum) Quare Auguſtini lectio in numero centium quinquaginta non aduerſatur hiſtoriæ. L

25. K. Cuj Anthimus, & ei Mennas eſt ſubrogatus) Ea fortè de cauſa, quod coactus abdicauit poſt menſem decimum. Anthimus non eſt in ſuo ordine numeratus vbique ab Euagrio. L

27. b. Reperitur idem Cæſarius interfuiſſe Concilio Arelatenſi tertio, & quarto) Arelatenſe quartum extat, ſed longo interuallo habitum ſub Carolo Magno tom. 3. Mentio autem in Meldenſi can. 73. non Arelatenſis Concilij: ſed Agathenſis facta eſt. Canon enim ibi citatus eſt eius Concilij c. 4. & habetur. 28. q. 1. Errore autem librarij factum eſt, vt Agathenſe in Arelatenſe mutatum ſit. Sicubi tamen ità ſcriptum reperitur, quod ego certè nunquàm vidi. Quare hic manifeſtus error omninò corrigendus eſt. L

29. b. Hieroſolymis delatum eſſe in inſulam Melitam) Non Hieroſolymis; ſed Rhodo delatus eſt non ſolum index, ſed pollex, & medius, manuſque Quæ ſacra reliquia à Turcarum Imperatore donata fuit Magno Magiſtro. Vide Boſium in 2. par. hiſt. Dom. Macer. Ex Antiochia Byzantium tranſlata idem Baron. An. 956 n. 5. Vide etiam, quæ ſcripſi in Apologia pro eiſdem Equitib. cuius tit. Il Valor Malteſe contra Hier. Bruſonem propoſ. 13. §. Onde perciò. Carolus Macer.

September,

3. b. In quibus omnibus corrigenda ſunt, quæ in eis de S. Cypriano) Error natus videtur à Græcis, qui Cyprianum vnum ex duobus faciunt. Conſtat autem Nicomedienſem ſub Diocletiano, & Maximiano paſſum eſſe, quo tempore duodecim fratres. L

14. c. In qua S. Gregorius Nazian. præclaram habuit orationem) Neque præclara, neque Gregorio digna videtur. L

Appellabatur enim celebritas *Cyprianea*) Cyprianà.

16. b. Hæc Ioſephus ex verſione Eraſmiana.) Hæc verba Ioſephi latinà non conſentiunt cum textũ græco. Item abſurdum eſt orbiculare ſaxum, & chordam hoc loco ſomniare orbicularem. L

19. a. ſub Coſſ. Leone Auguſto quarto, & Probiano Ind. 9.) Error eſt anni vnius, vt ex eodem colligitur: nàm Marciano, & Feſto Coſſ. Indict. 10. factum deſcribitur, quod recitatur. L

Eſt hic annus Domini 471.) 472.

20. e. Penes Francos enim mulieres) Quod hic aſſeritur penes Francos mulieres in fornicationis crimen lapſas decaluari, non de omnibus loquitur Capitulare; ſed de Nonnis velatis. L

Habes de his cap. 3. *lib.* 6. in capitularibus) lib. 5.

Vt ſcribit Plin. lib. 16. c. 44.) Quamquam res vera maximè ſit, Gentiles conſueuiſſe tondere Veſtales virgines; tamen non probatur, nec colligitur ex hoc Plinij loco. L

f. Candidæ) Cuius caput ſeruatur in Eccleſia Cathedrali Sancti Laurentij Viterbij. Dom. Macrus.

23. b. Hæc S. Cyprianus in oratione pro Martyribus) Ex nothis, & adulterinis hauſta, quæ Pamelius habet 517. B. & 519. A. Nàm Cypriani nullo modo videntur grauitati, & conſtantiæ conuenire. Præſtabat itaque apocrypha certiſſimis teſtimonijs non admiſcere.

26. f. Itemque Caſſiodorus dictus eſt cognomento Senator) Caſſiodorus fuit Senator, poſteà monachus, & doctor Eccleſiæ, vt ex Sigiberto, Beda, & alijs. Quare videndum, quo auctore nitantur, qui cognomen ei fuiſſe aſſerunt, non ordinis Senatorij nomen. L

28. g. Nec placet, quod Ioſephus Scaliger) At is ſede Cadurca tempora ſua finiſſe aſſeritur ab Auſonio. Vinetus cum Scaligero ſentit 161. Non video quo iure confutetur Ioſeph Scaliger. L

29. a. Nec, vt habet Ado, proximis temporibus.) Vbinàm Ado in hac hiſtoria Gelaſij meminit? L

30. e. Quæ Metaphraſtes longè vberius eſt perſecutus) Fabulis ſimilia videntur multa à Metaphraſte ibi ſcripta. L

October.

8. d. Cedren. in comp. hiſt. & Zonaras) Neque Zonaras, neque Cedrenus vnguenti meminit. L

9. b. Ipſe in commentarij præfatione ad Dexterum.) De Script. Eccleſ. qui locus longè aliam ſententiam habet, quàm hic Notator aſſerit.

14. b. In puteum demergi conſueuiſſe, qui ſæuiſſimè puniretur, ex Plautino penu notat Cœl. Rodigin.) Quærendus locus ex Plauti penu: nàm ego nondum reperi. In puteum ergo demergi conſueuiſſe videtur nulla auctoritate aſſeri: nàm quæ ad manus ſunt, ijs vti ſolemus: ità caſus tulit in multis, vt puteis mergerentur, quod nihil eſſet ad manus grauius ſupplicij genus. L

17. *a.* Ad hunc extat S. Ignatij epiſt. 13.) Hæc epiſtola in meis codicibus tàm græcis, quàm latinis excuſis non eſt. L

18. *a.* Tamen Origenes, quem ſecuti ſunt plurimi, diuerſum eſse putant) Origenis verba in Comment. in epiſt. ad Rom. vlt. hæc ſunt. Sed & Lucium quidam perhibent eſſe Lucam, qui Euangelium ſcripſit: pro eo quod ſoleant nomina iterum ſecundum patriam declinationem, interdum etiam ſecundum græcam, romanamque proferri. Ex quibus verbis non video colligi clarè, quod conſtanter hic aſſeritur.

20. *a.* Imperat accepiſſe *Amiterni* reliquias) ab Amiternis.

24. *d.* Celeberrima eſt epiſtola, cuius meminit Lambertus) Extat homilia Procli in Concilio Epheſino nouo tom. 6. c. 7. epiſtolam autem non inueni; & apud Lambertum cap. 10. tomus appellatur, non epiſtola. L

25. *a.* Quod apud Ethnicos Romanos iure pontificio Virginibus Veſtalibus irrogari conſueuit) Alij plures eodem mortis genere necati, qui nihil cum Veſtalibus commune habuerunt. L

November.

3. *d.* Vbi eorum capita Cathedralis Eccleſia magna veneratione conſeruat) Non ſolum capita; ſed corpora etiam ſub arà ipſorum nomini dicata conſeruat. Et ſunt Ciuitatis Viterbien. Protectores. Dom. Macrus.

5. *a.* Quæ licet minus probari Hieronymo videantur) Contra Hieronymum ſentiendum ſemper cenſui; etiam ſi ſuffragatorem neminem haberem, ductus validiſſimo argumento verborum Chriſti, qui extrema initij, ac finis exempla coniunxit Abelis, & Zachariæ ſanguinis; ità vt poſterior recentiſſimus fuiſſe ſignificetur. L

16. *c.* Ego quidem vnum, eundemque exiſtimo, ipſumque Epiſcopum Lugdunenſem) Cum iàm an. 1564. Eucherium Romæ excuſum habeamus cum præfatoria epiſtola R. Petri Galeſini, atque in eo codice primum in Gen. deindè in lib. Reg. Commentarij habentur, in quibus locis aliquot S. Gregorij Papæ, & Iſidori verba citantur, & geſta, appareatque hominem in Britannia ſcripſiſſe. Qua ratione fieri poterit vt Eucherius Lugdunenſis Epiſcopus, qui circa an. 415. floruit cum Petronio Epiſcopo Bononienſi, ſcripſitque ad Valerianum epiſtolam an. 433. vt ipſe fateturſit idem cum priore, qui poſt duocentos annos ſcripſiſſe colligitur. Quarè aut plures Eucherij nomine Lugdunenſes Epiſcopos fateri neceſſe eſt, aut poſteriorem, qui in Geneſ. ſcripſit, alio nomine decorandum. L

18. *b.* Eſt de eodem homilia Eucherij inſcripta) 51.

19. *c.* Maximum Commentarienſem, qui baptizatus à S. Stephano Papa) At Maximus Commentarienſis ſi à Stephano baptizatus eſt, qua ratione Decij, & non potiùs Valeriani, & Gallieni perſecutione occidi potuit? cum alioquin presbyter, non commentarienſis, deſcribatur. L

20. *l.* Extat apud Sur. tom. 5. die 20. Nouemb.) Nihil in meo codice inueni adhuc. L

21. *a.* Præſentatio) Interpres Heruetus non præſentationem; ſed ingreſſum in templum vertit. L

23. *f.* Ex quo Conſtantinopoli à Synodo Oecumenica recedens) Quid ſi non de Oecumenica Synodo, quæ tredecim annis præceſſerat; ſed de poſtrema Metaphraſtes ſcripſit? Quare conſulendus græcus codex, nè interpretis lapſus ſequamur. L

24. *a.* Extant eius litteræ ad Anaſtaſiam apud Nicephorum) Apud Nicephorum, quidem, extant; ſed poſt hiſtoriam in calce addita ex Suida in verbo χρυσόγονος. L

December.

8. *a.* Sanctum Anſelmum, qui & de Conceptione Virginis commentarium ſcripſiſſe fertur) De Conceptione actiua Virginis agit. L

9. *f.* Vide, quæ notauimus ſupra in *inuentio*) Iuuentio.

11. *d.* Puto autem tarinchas illas eſſe, quas Ioſephus lib. de Machab. ex verſione Eraſmiana appellat ſucceſſoria) Τὰ ζώνια τὰ πυρὸς nihil minus videntur, imò in margine σφηνὰς præpoſuit, quæ cunei verti poterant ex M. Tullio Tuſcul. 2. vbi de Promethæi tormentis agit; nàm cuneis adactis, ſicut ligna, & lapides finduntur, ità quoque corporis membra diſtrahebantur, & ſoluebantur. L

g. Vt apparet ex eius epiſtola 63. lib. 8. edit. Rom.) In meis codicibus reperitur epiſt. 40. lib. 8.

17. *f.* Licet erret, cum ait) Falsò arguitur Nicephorus, quia quæ hic narrantur diſertè deſcripſit, nec minimum diſſentire videtur. L

21. *a.* Idem affirmare videtur Theodoretus) Aſſerit quidem Theodoretus lib. 9. de curan. Græcot. affect. multas nationes Chriſti legem amplexas per galilæos piſcatores, nulla Thomæ mentione vſquam facta. L

22. *b.* Cuius hic habetur mentio in Tuſcia fuiſſe conſtat) S. Greg. dialog. 4. cap. 55. apud Centumcellas locus, qui dicitur Tautina, quo aquæ calidæ balnei vſum præbent. L

c. Sic apud Dionem Hiſt. Rom. lib. 97.) Locus indicendus certus. L

23. *d.* Sed Catholici hominis Melchioris Cani Epiſcopi Canar) Legendus omninò Cani locus. L

Cætera autem, quibus eundem Gregorium ſugillat) Quid ſi (cum maximè vera ſint, quæ in ijs libris B. Gregorius ſcripſit) ad locos tamen,

men, quibus Theologi ad ſtatuenda fidei dogmata, quæſtioneſque arduas diſſoluendas, ritè vti oportere debuiunt, admittendos eſſe non putent? L

Occurrimus etiam eiuſdem obiectioni) Si quis diligentius Cani verba expendat, repcriet eum tùm S. Gregorium religiosè excuſare, tùm nihil affirmare, quod probabile non ſit. Conſtat enim & Sozomenum, & Socratem ijs temporibus hiſtoriam texuiſſe, quum nondùm publicè quicquam impium de Theodoro Mopſueteno auditum erat, primuſque Theodoretus, qui poſt vtrumque ſcripſit, hominem laudauit nondùm ad Neſtorij impietatem palàm prolapſum, quod illud vnum veriſſimo argumento confirmat, quod neque in Epheſina Synodo, neque poſt eam in Chalcedonenſi quicquam contra Theodorum Mopſuetenum ſtatutum legitur; ſed tantùm in quinta Synodo damnatum ex Theodoreto, Euagrio, Nicephoro, & alijs. L

27. d. Niceratæ) Nicareta dicitur à Sozomeno, & Nicephoro. L

De qua ipſe ſcribit epiſt.4. ad Olympiadem) Tacito tamen nomine. L

Eiuſdem Baronij De Martyrologio Rom. Præcapitulatio.

Cap.2. Et Sancta *Angelica* viuendi ratione, indiguè compoſitam) Euangelica. F

Cap.4. Theodoretus de Euang. verit. cognit.) Siuè de curandis Græcorum affectibus lib. 8. qui de Martyribus inſcribitur. L

Cap.5. Quem antè annos octingentos claruiſſe conſtat) Moritur an.849. & Baronius ſcripſit an.1586. ergo antè annos 737.

Obſeruationes, & Coniecturæ in Cyprianum cum Adnotationibus Pamelij.

Editio Antuerpiæ 1568.

Admonendus eſt Lector, nè iudicium ſuſpendat, quod bis Latinius S. Cypriani opus correxerat; nempè, prima vice, & fuit typis excuſſa à Manutio, quàm hìc contra Pamelium defendit; ac ſecunda emendatio hæc præſens eſt, nondum adhuc impreſſa, & vbi ſignum arithmeticum. 1. inuenitur, indicat, quod ex tribus Codicibus vetuſtis, quibus Marcellus Papa II. collationauerat, vnus, ſcilicet, variet; vbi verò ſignum. 2. notatur, duorum Codicum variationem ſignificat, quod Ego Carolus Macrus in prima Latinij Correctione in Bibliotheca Brancatia extante manu eiuſdem Correctoris notatum legi.

Ep. 1. Ita animis roboramur? *Aut* non ea) An. F

Ep. 2. Cum de Domino Deo vox eſt) verò. L

Ergo cum in tenebris, atque in nocte cæca iacerem) Ego. L

Ep.3.) Et hæc vna trium epiſtolarum eſt, quæ in duobus Vaticanis Codicibus, & in Bononienſi Monaſterio Sancti Saluatoris à me ſunt repertæ; non placuit tamen ijs, qui præerant, vt inemendatæ ederentur; quemadmodum non probarunt Firmiliani Epiſtolam, quam nemo antè ediderat è tenebris eſſe proferendam. L

Papam Cyprianum à Clementio Subdiacono) Papatem Cyprianum à Crementio diacono. L

Propterea *quod* cum ſit perſona inſignis) < L

Colluctandi cauſa *cum aduerſario* ſimul cum ſeruis ſuis) <. aduerſarium. 2.

Victus verò *portauerit* in ſe ſententiam) reportauerit. 2.

Et vice *paſtoris* cuſtodire gregem) paſtorum. 2.

Et claudum non *colligauimus*, & lac eorum edebamus) collegimus. 1.

Quæ erant ſcripta in lege, & Prophetis *docet dicens*) dixit. 1.

Cuius non ſunt propriæ oues, cum viderit lupum venientem, relinquens effugit) Cuius non ſunt oues propriæ, cum viderit lupum venientem, relinquit, & fugit. 2.

Sed & Simoni *ſic* dicit: Diligis me?) < 1.

Hoc factum, ex actu ipſo quo *ceſſit* cognoſcimus) eſt. 1. geſtum, vel geſſit. 1

Fratres dilectiſſimi vos mercenarios inuenire, ſed bonos paſtores) Fratres dilectiſſimi Mercenarij inueniri; ſed boni paſtores. 2

Fratres *noſtros* ſtare in fide immobiles, nè præceps *iens* ad idololatriam) veſtros. 1. euntes. 1. euntium. F

Nec enim hoc ſolum verbis vos hortamur) Nec enim ſolum hæc verbis hortamur vos. 2

Antè oculos *plus* habentes timorem Dei, & pœnas perpetuas quam) <. 2. magis. 1

Et paratos eſſe *debere* ire cum Domino) <. 1

Sed & aſcendentes ad hoc, quod compellebantur, reuocauimus. Eccleſia iſta fortis in fide) Sed & attendentes ad hoc, quod compellebatur reuocauimus Eccleſia iſta in fidem, ſeù: Sed & attendentes ad hoc, quod compellebantur, reuocauimus ad Eccleſiam iſtam fortiter in fide. L

Siuè adprehenſi timore hominum *reuertuntur*) ruerunt. 1

Sed ipſos cohortati ſumus, & hortamur) renetenter. 1

Si quomodo indulgentiam *potuerunt* recipere ab eo) poterunt. 1

Et alia, quæ incumbunt vobis, etiam ipſa ſubdidimus) quæ. 1

Vtique ſubueniri *eis* debet 1 ſiuè viduæ, ſiuè *Clydomeni*) <. 1. Clinomeni. F

Siuè excluſi à ſedibus ſuis) Siuè expulſi de ſedibus ſuis. 1

Sed & Catechumeni adprehenſi infirmitate) in. 1

Cuiuſcunque ergo veſtrum quacunque occaſione) Cuius. 2

Eſſe-

Effectum fuerit hoc opus) factum. 1
Vt, qui in minimo fidelis *fuit*, conſtituatur) fuerit. 1
Sed & nos petimus mutua vice *memores ſcitis*) vt memores ſitis. 2
Et petimus *nos* qui habetis zelum Dei) vos. 1
Optamus vos, cariſſimi benè valere) fratres. 1
Adnot. 1. in epiſt. 3. num. 1. Vndè fit, vt mendas, quibus ſcatet, repurgare non licuit) Quod Pamelio non licuit, feliciter aſſecutus eſt Latinius, vt patet. Sunt fortaſsè verba Fratris mei Dominici. C. Mactus.
Ep. 10. Et offertur *nomen* eorum, & nondum pœnitentia acta) nomine. Veronenſis Codex, de quo in Vita Latinij mentionem fecimus hic infra epiſt. 34. Et ſparſim inferiùs expenditur. Carolus M.
Miratus ſum vehementerità parum vidiſſe Pamelium, vt vera, & legitima lectione temerè reiecta, amplexus eam ſit in Adnotationibus, quæ manifeſtò corrupta eſt, & ſuſtineri non poteſt: quis vnquam legit offerri nomen alicuius in ſacrificio conſueuiſſe? Nàm præter panem, & vinum nihil offerebatur, atque ea in corpus & ſanguinem confecta conſecratione, mutata offerebantur; nomina verò recitabantur. Aliud igitur eſt offerre, aliud recitare. L
Ep. 21.) Erat apud me huius quoque epiſtolæ in codicibus duobus exemplum, ſed mirè corruptum. L
Et illius nomen penes magiſtratus huiuſmodi). Vel ipſius nomen penes magiſtratus huius mundi. 2
Et nunc modò duplex mihi triſtitia incubuit, quod *cum* Montanum) Vel. 2. < 2
Ad me eſſe venturum ſcribas v de ſalute tua) &.
Et hoc ſolet contingere ſeruis Dei) Sed. 2
Nàm, vt tibi quoque de infimo, tuus, vel frater dicas, ſi fuero dignus Celerinus audire) Nàm, vt tu quoque, de infimo tuo, vel fratre dicam, ſi fuero dignus Celerinus audiretur. V. C. Nam vt tum. F
. . . . de infimo, vel fratre dicam . . . . audires. Cod. S. Saluatoris.
Fratres meos vetuſtiſſimos *memorabam*, & eos litteris meis) memorabar. 2
Vt ſi non antè cruore illo ſancto laueris pro nomine Domini). Vt me cruore illo ſancto laueris, ſi priùs paſſus fueris pro nomine Domini &c. cum enim duo petat, vel vt lauet, ſi paſſus iàm eſt, vel vt reſcribat; ſi adhuc ſuperſtes eſt, nulla negatione indiget oratio. L
Sic coronet te, cuius nomen confeſſus es) Si. 2
In futuro tamen nos *coronati* à Chriſto complectemur) coram, vel cum. 1
In magna tribulatione v conſtitutum ſcias) me tamen. 2
Quæ cecidit in hac vaſtatione *Chriſto*) à Chriſto. 2
Pro cuius factis ego in lætitia Paſchæ flens). Pro cuius factis ego in hac lætia Paſchæ flens.
In cilicio, & cinere *lachrymabundus* dies exegi) lachrymabundos. 2
(A quibus poſtulaturus es) vt veniam habeant nefanda naufragia, memor ſum enim) (A quibus poſtulandum eſt) ſubuenerit tàm nefando naufragio. Memoratus ſum enim. 2
Quod cum omnibus doleas *ſorores noſtras*) pro ſororibus noſtris. 2
Pro quarum *peccatis*, *quæ* nos fratres habent *debemus*) peccato, quia. 2. debeamus. 2
Credo enim Chriſtum ſecundum *illorum* pœnitentiam) earum. 2
Iàm *pro* eis vobis martyribus ſuis petentibus indulturum) < 2
Audiui enim te floridiorum miniſterium percepiſſe). Audiui enim te floridè harum numinum dierum miniſterium percepiſſe. 2.
O te felicem *ſuſcipe* vota tua) ſuſcipere. 2
Recognouit idem miniſter) Recognoui enim miniſter. 1
Vt cæteris collegis tuis fratribus tuis meis) Vt cæteris collegis fratribus tuis, & meis. 2
Nàm v ipſam Etecuſam ſemper appellaui) &
Quia pro *ſe dona* numerauit, nè ſacrificaret) ſedunta. 2
Sed tantùm aſcendiſſe videtur vſque ad *Triaſacta*) Tria ſata. 2
Hanc ergo non ſacrificaſſe ego ſcio) Has. 2
ſed quatenus per veſtras Sanctas v orationes, & petitiones) operationes. 1
In quas *nos* fidimus; quoniam eſtis amici) nobis. 2.
Sed & teſtes Chriſti *quod* omnia indulgeatis) qui. 2
Memor ſis mei, & petitioni meæ *animas*) annuas. 2
Sed in *Sanctimonia* tradidit, in qua ſemper cucurriſti) Sanctimonio. 2
Sed *ſtatim*, & Seuerianum, & omnes Confeſſores) Statium. 2
Ad quos *ipſe* in portum deſcenderunt) ipſæ. 1
Quod ſexaginta quinque miniſtrauerunt, & vſque in hodiernum) Quos. 1
Plus *autem* grauare cor illud ſanctum tuum) enim. 1
Qui lætantur confeſſione tua florida) Quæ lætantur. 1.
Qui & *ipſe* luctatus eſt cum diabulo, qui & Chriſti nomen eſt *fertiter*) < < 2.
Qui & *hic* nimis rogat, & petit) hoc. 1
Salutant te fratres tui Calchurnius, & Marka, & omnes ſancti fratres v) Calphurnius. 2. nos. 2
Quas peto illis *eas* legere digneris) ſic. 1
Ep. 22.) Et hæc erat apud nos, ſed ità corrupta, vt vix intelligi ſententia eius poſſet, vt hic quoque. L
Vt *perpetua grauatione* tanto gaudio penè exciderim) propter tuam grauationem. 2
Vt litteras v, quas ego optabam) tuas. 1
In quibus mei *dignatus memorare*) dignatus es memorari.
Qui ſcribens mihi *dicis*) diceres. 1

Nàm

Nàm tu, Deo volente, ipſum anguem maiorem *metatorem*) & atrociorem. 1

In qua tenoris viuacitate verſari te gaudeo, vicisti. Nunc cariſſime iàm inter Martyres deputande voluiſti nos litteris tuis) In qua te noui viuacitate verſatum in gaudio vixiſti. Verùm cariſſime iàm inter Martyres deputandos voluiſti litteris tuis. 1

Memoriam faceremus, *non* profectò tantis lacrymis incumberemus) ad quam. 1

Abs te pacem petierit, *des* in nomine meo) da. 2

Vniuerſi *litteras* ex compacto vniuerſis pacem dimiſimus) litteris. 2

Videas ergo frater, quod tàm placuit mihi, quod Paulus præcepit, quàm vniuerſis, quod cenſuimus: eramus in hac tribulatione, cum iuſſimus ſecundum præceptum Imperatoris fame, & ſiti necari) Vides ergo frater, quoniam partem eius mihi Paulus præcepit: pro vniuerſis quoque cenſuimus iàm tùm antè hanc tribulationem, cum iuſſi ſumus ſecundum præceptum Imperatoris fame, & ſiti necari. 1.

Ità, vt nos afficerent fame, & ſiti, ſed & ignis ab opere preſſuræ noſtræ.) Ità, vt non afficiebat fame, & ſiti; ſed & igne ab opere preſſuræ noſtræ. 1. Sed & ignis vapore, & preſſura noſtra. F

Candidam, *quæ* ſecundum Pauli præceptum, & cæterorum Martyrum, quorum nomina ſubijcio, Baſſi *peierario*) quas 2. imperario. 1.

Fortuna, Victorini, Victoris, Herenei, Credulæ, Herenæ, Donati, Firmi, Venti, Fructi, Iuliæ, Martialis, & Ariſtonis, qui Deo) Fortunata, Victorinus, Victor, Herennius, Credula, Hereda, Donatus, Firmus, Venuſtus, Fructus, Iulia, Marcialis, & Ariſton, qui Domino. 1.

Iàm enim * iteratò recluſi ſumus, *ſunt dies octo) ex quo. 2.

Non tantùm *hæ*; ſed & quas ſcis ad *animum noſtrum* pertinere) ex. 2. animam noſtram. 1.

Quorum nomina ſignificaſti: inter quos & Saturninus cum comitibus ſuis; ſed & collega meus, & Macharius, Cornelia, Emerita, Calphurnius, & Maria, Sabina, Speſina, & ſorores, Ianuaria, Datiua, Donata. Quorum nomina ſignificaſtis vos & Saturninum cum omnibus ſuis; ſed & collegam eius & Macharij collegæ merita, Calphurnium, & Mariam, Sabinam, Speſinam, & ſorores à Ianuaria, Datiua, Donata. 1.

Quintianum, *Colonicam*, & vniuerſos,* quorum nomina) Colonicum. 2. propter. 2. Presbyteros. F

Epiſt. 28. Interim ſe à diuiſione tantùm me contineant) Interim ſe à diuiſione menſurna contineant. L. Interim à dicione menſurantium contineant. V. C. & alij.

Adnot. Pagum quempiam fuiſſe in Carthaginenſi diœceſi) Intra vrbem veriùs videtur, cum eos continere ſe præcipit à menſurnantium adicione, ideſt, vt ego puto, à conſuetudine cæterorum Presbyterorum, qui Eccleſiæ ſeruiebant; ità vt inter alios in choro, & Eccleſia non appareant. L.

Hæc verba non malè diuinauit Manutius) Non diuinauit Manutius, qui nihil aliud quàm excudendi operis præfuit, ſed dormitauit quiſquis is fuit, qui Scripturæ Sacræ locos in margine notandos curauit. Locus autem Eſaiæ eſt cap. 30. n. 15. apud LXX. his verbis ὅτ' ἂν ἀποστραφεὶς στενάξῃς, τότε σωθήσῃ, καὶ γνώσῃ ποῦ ἦσθα. L

Verum illa *gemina* eſt lectio) genuina. L

Ep. 31. *Quo* non minùs, quàm ſi ad nefarias aras acceſſiſſent) Quum, vel Quando. F

Adnot. n. 2. Ex quo loco intelligi hic locus poterit paulo intricatior) Locus iſte clarior multo eſt in explicatione libelli, & libellaticorum cæteris omnibus, nec verum videtur, quod infra Pamelius in Annot. Epiſt. 52. ſcripſit, vt ibi notauis locum hunc neque intricatum, neque corruptum quiuis facilè intelliget, ſi attentè omnia conſiderabit; dilucidior tamen erit lectio, ſi vbi legitur *quo non minus*, legamus quādo non minus. L

Quemadmodum, & in tomis Conciliorum confirmatam) Sed contra fidem Codicum omnium tàm ſcriptorum, quàm excuſorum. L

Adnot. in Ep. 33. Prima Sabbati vocatur, ideſt, (vt interpretantur veteres) prima poſt Sabbatum) Prima Sabbati eſt prima hebdomadæ, quo die & mundus creatus, & Chriſtus reſurexit. Sabbatū enim etiam hebdomadam ſignificat. L

Ep. 34. Qui cum conſentire dubitaret Eccleſiæ, ipſius admonitu, & hortatu in viſione per noctem compulſus eſt, nè negaret. Nobis ſuadentibus; cui plus licuit. & coēgit.) Qui vt conſentiret (Eccleſiæ ipſius admonitu, & hortatu in viſione per noctem compulſus eſt nè negaret) nobis ſuadentibus: cui plus licuit, & coēgit. Veronenſis vetuſtiſſimus Codex maiuſculis litteris exaratus, locum hunc ita legit, quæ lectio, quanquam eſt implicata; ſententiam tamen aptiorem, & loco magis conſentaneam afferre videtur. L

Adnot. Libro tamen de mortalitate in alia ſignificatione hac voce vti videtur) Erras: ibi enim cum maximè in hac ſignificatione accipitur. L

Nuſquam, præter quàm apud Manut. & Morelium, Egnatius legatur) Miror non cognouiſſe hoc Ignatij nomen apud ipſos Græcos rarum eſſe; apud Latinos autem nuſquam legi; Cyprianus vero cum Africanis ſuis inter Latinos (Romanorum, ſcilicet, Colonias) numerari debuit. Egnatium leges apud Catullum, & Plinium inter romana nomina. Quare, qui meliorum Codicum fidem ſecuti ſunt, rectè fecerunt. L

Adnot. in Ep. 38. Peculiaris penè eſt Cypriano phraſis, quæ abſtentum pro excommunicato) Non omninò idem eſſe, aut valere, abſtinere aliquem à communione, & ſimpliciter excommunicare; id vnum ſatis indicat, quod diuerſis verbis dicitur, quæ non idem ſignificant. Admittuntur aliqui in Eccleſiam, qui nec communicare, nec ſimul orare permittuntur; quidam ad tempus abſtinere iuſſi ſunt; quidam & ab Eccleſia, ideſt, ſacris ædibus arcentur, quorum

neque

neque conſuetudo, neque ſermo cuiquam interdicitur. Quidam verò ità anathemate ab Eccleſiæ corpore ſeparantur, vt nec Aue eis dicere liceat. L

Adnot. in Ep. 41. Stationem autem, vti ex Tertul. colligere eſt lib. de cor. mil. non quemlibet conuentum eccleſiaſticum; ſed eum, qui dominico die fiebat) Quamquàm, graui etiam auctore labi, turpe ſemper fuit; tamen turpiſſimum cenſendum eſt, in eo cum alijs errare velle, quod ipſum per ſe manifeſtum omnibus eſt, falſum omninò eſſe. Tertullianus quartam, & ſextam feriam ſtationibus dicatas affirmat lib. aduerſ. Pſychicos, & negat die dominico fieri licere de cor. mil. & de orat. in fine, & in eod. lib. aduerſ. Pſych. Quarè miror hominem eruditum alioqui, & diligentem, errorem potiùs alterius ſecutum; quàm rem examinare voluiſſe. Cum præſertim antiquitatis ſtudioſus, tum ex Aug. in Epiſt. Ioan. tract. 2. tom. 9. aliquid ſubodorare poſſet, tum clarè diſcere ex Herma. lib. 3. c. 5. ſtationem ieiunium eſſe; quod Tertullianus ſatis indicaret. Vide Sur. in vita Fructuoſi tom. 1. Iſid. lib. 6. c. 19. inter ieiunium, & ſtationem quid interſit ſecundum aliquos docet. L

Ep. 42. Salubri ratione *libratas* in hoc fluctu æſtuantium fratrum mentes) libratæ.

Ep. 43. Conſtat autem ex nuncio *unam* miſſam hanc epiſtolam) vnà.

Ep. 49. Curioſus ſemper, vt prodat ad hoc *adulatur*, vt fallat) adulator. Aliàs.

Ep. 52. Sed ab ea, quæ per delicta poſtmodum *ſerpit*) Aug. Ser. de Temp. 181. in vigilia Pentecoſtes de Symb. expoſit. c. 14. Surrepſit habet, fortè ſerpſit ſcribendum. L

Adnot. n. 4. Ideſt, qui libellos offerebant, vt ſupplicia euaderent) Non legimus oblatos libellos, ſed acceptos à Chriſtianis; oblatos autem à Magiſtratibus, aut miniſtris infidelium, quibus libellis à perſecutione fideles ſe tueri ſolebant. Rectiùs multò intellexit Michael Baius in epiſtola ad Abbatem Parcenſem, quæ Romæ edita eſt iterum 1578. L

Ep. 54. Quando permiſerit ipſe, qui *legem dedit*) & legem dederit. Cod. Veron. & Beneu.

Ep. 55. Cum Deus tradi permittat, quos diſponit coronari) Cum Deus tradi permiſerit, & coronari. C. Veron.

Adnot. n. 5. Dilectionem iuxta quod græcè ἀγάπην). ἀγάπην Oecumenius eo loco ità expoſuit; ſed antè cum Chryſoſt. & Theodor. ἀγάπην Chriſtum interpretati ſunt in loci eius explanatione. Symmach. ep. 78. lib. 1. videtur eodem ſenſu vſus verbo Dilectus, cum ſcripſit: Frequentèr expertus Dilectum religioſi animi incentiuo viciſſitudinis promoueri. L

Ep. 57. Doctor ſuperbiæ, veritatis corruptor, *proditor caritatis*) perditor caſtitatis. Veron. Cod. Quæ à Tertulliano mutuatur libenter probanda videntur; ità enim Tertullianus lib. de Caſt. luxuriam caſtitatis perditricem dixit. Quamquàm

ia-

locum Tertulliani aliter omninò legendum ſtatui in Coniecturis meis in eum Scriptorem L

Ep. 64. Et *qui* accedunt miniſtrare ad Altare Sancti) cum. C. Vat. & Veron. locus eſt ex calce cap. 28. Exod. vbi LXX. habent ὅταν. Hac etiam ſententia bis præterea vſus eſt Cypr. ep. 68. & 72. Amb. lib. 1. c. 18. de Offic. in fine, retulit eandem ſententiam his verbis: Cum accedent ſacrificare ad Aram Sancti, & non inducent ſuper ſe peccatum, nè moriantur.

Ep. 67. n. 2. Ille autem, qui contumax eſt vir ſui iactans, nihil omninò *perficiet*) proficiet. L

Ep. 68. n. 4. Quoniam, qui talia, inquit, agunt, morte ſunt digni) ✠ Codd. Veron. & Vat. vt ea lectio probari omninò, & omnibus tàm græcis, quàm latinis meritò præferri debere videatur. L

Adnot. n. 4. Aliter rurſus legit Origenes) Cum Origenis lectione conuenit Cyprianus, niſi fallit interpres, lib. 1. tom. 2.

Apud Latinos autem priori modo legunt Saluianus) Ex Saluiano nihil poteſt conſtitui.

Ambroſius, & qui Sedulio, ſiuè Hieron. aſcribitur Comment.) Ambroſius habet repetitionem; ſed non habet diſtinctionem (inquit) Sedulius, aut Hieron. cum Origene, & Cypriano conſentiunt. L

Diuus etiam Auguſtinus in Pſal. 57.) Auguſtinus etiam cum Origene, & Cypriano repetionem non agnouit. L

Adnot. in Ep. 69 n. 2. Manceps eſt (inquit Feſtus) quiſquis à populo emit aliquid, *conducitur*) conducitur.

Ep. 70. n. 2. Porrò autem Euchariſtia, & vndè baptizati vnguntur oleum in Altari *ſanctificatur*) eſt. O. ſanctificatum.

Adnot. n. 1. Neque enim reperitur aut in græca edita hæc in epiſtola in Nomocanone Photij) In explicatione Nomocanonis per Theodorum Balſamonem antè initium Concilij Carthag. L

Neque verò, quo loco ſcriptura hæc repetiatur, ſcire potuimus) locus eſt Prou. 9. in fine.

Num. 2. Non placet, eo quod paulòpoſt diſtinctè loquatur). Cum Balſamonem latinè verſum legerit; miror quomodo potuerit ſibi perſuadere lectionem Eraſmi contra omnium Codicum tàm ſcriptorum, quàm excuſſorum fidem meliorem eſſe; cum hic oleum ſanctificatum, & Euchariſtia idem ſit. Et idem videtur aſſeri in ſententia Concilij in ipſa Synodo notata. L

Et Diuus Aug. dicto cap. hoc argumentum ſoluẽs, etiam vtriuſque meminit) Non video Aug. in eo cap. vtriuſque meminiſſe. L

Ep. 75. In Argum. Ità, vt putem, conſultò illam omiſiſſe Manutium) Ego Latinus omiſi, non Manutius, cum Maiorum exempla ſecutus, tùm hominis petulantiam deteſtatus. L

Adnot. in Epiſt. 79. Tùm etiam, quod expreſſam de confeſſione Cypriani mentionem faciat) At hæc alia eſt confeſſio longè antè mortem prægreſſa, cum in exilium, ademptis bonis, miſſus eſt. Si quis diligentiùs obſeruabit inueniet Cy-

Qui Spiritu *Dei* ſeruimus, & non in carne confidimus) Deo. F

Lib.6. Eſto *eſt* enim ille, de quo locutus eſt talis) < F

Vt ſicut boni optant cunctos honeſtate *mentium* vincere) morūm. F

Eequæ nobis, quæſo, *quæ* ſpes erit apud Deum) < F

Expectantes beatam ſpem, & aduentum *Domini* gloriæ magni Dei) < L

Et non poterat vltra Dominus portare propter malitiam ſtudiorum *noſtrorum*) veſtrorum. O

Cumque etiam pupillis prodigis, *vel prodigioſis* ſoleat ſubuenire paupertas) < L

Sed *in* hoc ipſo pœnaliora, quia cum videantur ſpecie eſſe proba) &. F

Denique expugnata eſt quater vrbs Gallorum *Treuir* opulentiſſima) Treuiri. F

Completis iniquitatibus ſuis peccator, *quis* meretur vt parcar) quibus. L

Ludicra ergo publica *Treuir* petis vbi, quæſo exercenda?) Hic ciuem ſignat. L

Templis quoque ipſius *vultu* noſtræ feſtiuitatis induimus) vultum F

Lib.7. Sed quid *accidit* inſuper ad mala noſtra?) accedit. L

Quibus vſque ad hoc fortudinis factum contingeret aſcendere, *&* poſt) vt. L

Quæ *ad* eos punienda Hiſpanorum flagitia illuc traxerat) < L

Ità delicias corruptorum hominum adepti ſunt, *quo* corruptelas) vt. F

Lib.8. Miremur itaque *aut* indignemur, quod aliquando) haud. F

Obſeruationes, & Correctiones in Homilias S. Maximi Epiſcopi Taurineñ.

Editio Pariſijs, apud Michaelem Sonnium.

Homiliæ Hyemales.

Moritur Honorio, & Theodoſio iuniore, regnantibus An. ab orbe redempto 420.) Expende diligens Lector, qui fieri poſſit, vt hoc anno moriatur, ſi is eſt Maximus, qui in epiſtola Euſebij Mediolanenſis poſt Synodum Chalcedonenſem ſubſcripſit, vt habetur poſt epiſtolam 52. Leonis Papæ, quæ Herculano Conſ: data eſt an. Dom. 452. L

Hom. 2.) Habetur inter Sermones Amb. n. 29.

Hom 3.) Habetur inter Sermones Amb. n. 14.

Hom. 6.) Inter Sermones Aug. de temp. n. 11. ideſt, 7. de Natali Domini tom. 10.

Hom. 17.) Inter Sermones Aug. de temp. n. 37. ideſt, 2. in Dominica intra oct. Epiph. tom. 10.

Hom. 19. Quia quamuis opus facias bonum; *prauitatem* tamen degeneris animi) prauitate. F

Hom. 20. Vt quiſquam naſceretur homo, & humani vitij *nil* haberet) nihil. L

Hom. 25.) Habetur inter Sermones Ambroſij n. 49. & apud Aug. ſer. 118. de Temp. tom. 10.

Hom. 26.) Habetur inter Sermones Amb. n. 50.

Hom. 27.) Habetur inter Sermones Amb. n. 51. & apud Aug. Ser. 128, tom. 10.

Hom. 28.) Habetur apud Amb. Ser. 55.

Hom. 29.) Habetur inter Serm. Amb n. 56.

Hom. 30.) Habetur inter Serm. Amb. n. 57.

Hom. 31.) Habetur inter Serm. Amb. n. 58.

Hom. 32.) Habetur inter Serm. Amb. n. 44.

Hom. 33.) Habetur inter Serm. Amb. n. 45.

Hom 34.) Habetur inter Serm. Amb. n. 46.

Hom. 35.) Auguſtinus Serm. 2. de Cathedra Petri, qui eſt 16. de Sanctis, mutato initio, eadem omnia habet. Etiam eſt inter Sermones Amb. n. 47.

Homiliæ eiuſdem æſtiuæ.

Hom. 36.) Homilia hæc ſecunda eſt Paſchæ inter homilias 56. Euſebio Emiſſeno adſcriptas: ſed tàm primam, quàm ſecundam coniunctim leges integras inter ea, quæ Hieronymo falsò adſcripta ſunt. Tom. 4. L

Vt vel pro hoc erubeſcendis ſubiacere vitijs *digneris*) dedigneris. Euſeb.

Hom. 37.) Reperitur inter Sermones Amb. n. 52. Inſuper inter homilias Euſebio Emiſeno adſcriptas n. 56. non autem inter alias 142, eidem Euſebio adſcriptas. Conſtat autem neutras Euſebij eſſe, quod illarum auctores, qui plures omninò ſunt græcarum litterarum omninò rudes Latinos eſſe ſe palàm clamitant. L

Hom. 39.) Habetur inter Sermones Amb. n. 53.

Hom. 40.) Habetur inter Sermones Amb. n. 54.

Hom. 41.) Habetur inter Sermones Amb. n. 40.

Hom. 42.) Reperitur inter Sermones Amb. n. 60.

Hom. 43. *In eadem ſolemnitate*) Immo in Aſcenſionis ſolemnitate habita eſt: quare hæc ſuperiorem præcedere debet. Integer hic ſermo habetur apud Ambroſium n. 62.

Hom. 44.) Hic Sermo 61. prænotatur inter Ambroſij Sermones: vndè ſumptum eſt. can. ſcire debet. 76. diſt tributum Ambroſio à Gratiano. L

Homiliæ eiuſdem de Sanctis.

Hom. 50. Niſi *propitius* hoc ipſe Pater per Petrum nobis reuelaſſet) prius. F.

Confidentiam tamen in eo *reparare* crudelitatis ornauit) reparatæ. L

Nàm ſicut in deſerto, dominico ſitienti populo, aqua fluxit è petra) iuſſu. L

Ità vniuerſo mundo perfidiæ ariditate *laſſatim* de ore Petri) laſſato. L

Hom. 54.) Habetur inter Sermones Ambroſij n. 66. & Auguſtini Ser. 3. in eod. feſto tom. 10. L

Hom. 60.) Habetur inter Serm. Amb. n. 72. L

Hom. 63.) Habetur inter Serm. Amb. n. 77. L

Homilia eiuſdem diuerſa.

Hom. 65. Et alienus à fide, atque hoſtis appareret Eccleſiæ, * *aut tanquam baptizatus* neſciſſet) qui id ſignaculum, aut tanquam non baptizatus. L

Hom. 66.) Habetur inter Serm. Amb. n. 42. L
Hom. 67.) Habetur inter Serm. Amb. n. 43.
Hom. 68.) Habetur inter Serm. Amb. n. 9.
Hom. 69.) Habetur inter Serm. Amb. n 59.
Hom. 70.) Habetur inter Serm. Amb. n. 30.
Hom. 71.) Habetur inter Serm Amb. n. 31.
Hom. 72.) Habetur inter Serm. Amb. n. 32.
Hom. 73.) Habetur inter Serm. Amb. n. 82.
Hom. 74.) Habetur inter Serm. Amb. n. 78.

Obſeruationes, & Correctiones in S. Pacianum Barcinonenſem Epiſcopum.

Editio Pariſijs apud Michaelem Sonnium.

De Patientia, & Confeſſione.

Ex hoc libello hominem Tertulliani adeò ſtudioſum fuiſſe apparet, vt quæ ille in libro de Patientia ſcripſit, hic non ſit veritùs quaſi iiſdem verbis referre. L

Ecce ego vulneratus: ſed nolo curari *ſtomachum. Hoc erat: ſed videte quid ſtultiùs*) ſtomachandum hoc erat. Sed videte quod ſtultius. F

Et contraria quæque imponuntur * pernicioſa potantur) &. F.

Danielus cum ſodalibus ſuis ſacco tectus, & cinere, ieiunio *& iam* exangnis) etiam. L

Nemo Titij iecur credat, & *vulturum* poëtarum) vulturem. L

Æſtuat indefeſſis flammarum globis Æthna *& Liſeniculus*, & Veſuuius Campanus) Siculus. F

Et qui ſententiam flectat aduerſus malitias *irrogatam*) irrogatas. L

De Baptiſmo.

Scitis certè illud antiquum, quod Adam terrenæ origini *praſtitutus* fit) reſtitutus. L

Epiſt. 1. De Catholico Nomine.

Aſtitit regina veſte aurata, & *varietate*, hoc eſt, vna in omnibus) variegata. Infra.

Si idem ſtantibus præmia qui *tacentibus* remedia largitus eſt) iacentibus. L

Num Babylonium Regem poſt tot idolatriæ facinora damnatum) Non. L

Pater blandus occurrit, & inuidum fratrem *offenſa* ratione caſtigat) < L

Plura ſcriberem frater, ni & celeritate pueri reuertentis vrgerer *vel* præſenti) nunc. F

Vel de *omni* propoſito confitenti copioſiora ſeruarem) nomine. F.

Aut forſitan viſitatio fuerit *relaxari magnò* pondere) relaxari. Magno. L

Ep. 2. *Num* Helymam, fauente Sergio, Paulus excæcat.) Non. L

Et tamen ego de nullo quæſtus ſum, de *ſemine* vindicatus) nemine. L

Vtinam verum eſſet, quod doceri velle te dicis; iàm *ipſa* tibi manibus meis) ipſe. L

En qui ſe *paleam auferre*, & aream Domini purgare confidat) palàm ferre. L

Epiſt. 3. Ait nobis Dominus. Vos eſtis ſal terræ. Rectè ergo *pſallimus* iſta dicendo) ſalimus. L

Deſperato remedio totum vulnus *aperitur*) operitur. F

Ite, & docete omnes gentes, baptizantes *eas* in nomine Patris) eos. L

Mox idipſum in commune præcipiens *qualiter* tamen ad Petrum incipit) æqualiter. F

Quid ſaluo gentibus, quod non eſt ligatum; nàm ſi non *reputatum* eſt) renatum. F

An in radicem cohæſerit an * illa membra compegerit) in. L

Habes *aditum* ſecundùm Lucam: Et qui in filium hominis peccauerit) additum. F

Quod ſi Deus etiam peccata præterita puniuit, *de quo* tranſactis) deque. L

Attamen, vt *ait*, Apoſtolus condemnauit errantem) ais. F

Ain tandem? quia nos Domini mandata reſcindimus, nos vnum apicem legis inflectimus. Nouatiani quia tota Eccleſiæ, tota concordiæ, an potiùs iura violarunt) Ain tandem? nos Domini mandata reſcindimus, nos vnum apicem legis inflectimus, an potiùs Nouatiani, qui tota Eccleſiæ, tota concordiæ iura violarunt. F

Nouas *tibi* leges, noua inſtituta, nouos ritus pepererunt) ſibi. L

Nos idolo, & Belial iungimur, *aut* illi) an. L

Sed perdita Hiericho Achan filius. *Carini* propter furtum veſtis occiſus eſt). Charmi. L

Quam implacabilis rigor *rerum*, & immanitas veſtra mentitur). < F

Scimus etiam *eum* aquæ viuæ, fontemque ſignatum) puteum. F

Et pro populo non rogauit, *nec quod fecerat pœnitenti*) niſi quod fecerat pœnitente. F.

Dic, an iſtæ adoleſcentulæ ex veſtra plebe generentur, an tu ſolus *hoc* pariaſ?) has. F

Obſeruationes, & Correctiones in Sulpicij Seueri Sacram Hiſtoriam.

Editio Pariſijs, apud Michaelem Sonnium.

Lib. 1. Mundus à Domino conſtitutus eſt abhinc annos penè *ſex millia*) Totidem verbis eundem annorum numerum ſcripſit Cyprianus lapſum eſſe, qui antè hunc auctorem centum ſexaginta an-

annos floruit, ita in libel. de exhort. Mart. ad Fortunatum. L

Si quis partum non deformatum mulieri excuſſerit ✓ ueci dabitur) Deeſt prioris pœna, & ſpecies poſterioris delicti. L

Si Dominus ſciens beſtiæ vitium, non *conſuluerit*, & ipſe lapidabitur) concluſerit. F

Quod ſi Dominus vitium tauri ſciens, non ſciens, non *conſuluerit*; taurum dabit) concluſerit. F

Tunc Salomon diuinæ ſapientiæ munere *perimit* puerum, corpuſque eius) perimi. F

Poſt *adulationem* principum deprauatus, adoratuſque ab eis) adulatione. L

Lib. 2. Mortuus eſt anno ſexto, & vigeſimo ✓ rerum potitus eſt) poſtquàm. F

Interim *verò* iàm etiam ſibi pro conſcientia ſcelerum inuiſus) Nero. L

Nè *errorem* mortalium forſitan pro Cruce Domini latronis patibulum conſecrarent) errore. L

Nec mora quaſi Dei nutu *funeris extinctus* ſolemnibus exequijs) funus extincti. F

Tunc Euſebius Vercellenſium, & Lucifer *Caralitaſis* Sardiniæ) Caralis. L

Ariani *edentum* de induſtria vacantem orationis loco capiunt) ædem tum. L

Cum tamen nihil de eo ſpecialiter *damnaſſet* imperator) mandaſſet. L

Quem ſuperiùs ab Epiſcopis damnatum diximus in *Sylinam* inſulam) Tylinam. F.

Obſeruationes, & Correctiones in Haymonem Epiſcopum Halberſtatenſem.

Eadem Editio.

Lib. 2. cap. 3. Et Maria *fratris* Ioannis Euangeliſtæ) matris. L

Lib. 5. cap. 2. Nam nos ✓ homines comedimus, neque aliud quid mali agimus) neque. F

Cap. 11. *Penſemus* hic aliquantulum, vt poſtmodum recreati) Pauſemus.) F

Lib. 6. cap. 3. Quod Seraphin in *Aſia* Spiritum Sanctum expoſuerit) Iſaia. L

Obſeruationes &c. in Eucherium Lugdunenſem Epiſcopum.

Eadem Editio.

Commentarij in Geneſ.

Claruit ſub Theodoſio Iuniore an. Dom. 440.) Interfuit Concilio Arelateñ. III. quod celebratum eſt Opilone, & Vincomalo Coſſ. an. 10. Leonis Papæ I. vt ex ſubſcriptionibus eiuſdem Concilij conſtat: licet ergo conijcere annos aliquot Eccleſiæ præfuiſſe, cum iàm ante duodecimum annum Concilio Arauſicano, cui interfuit, ſubſcripſiſſe legatur, & ipſe fatetur Petronij Bononienſis Epiſcopi tempore viuere infra fol. 388. Cum autem Eucherius hic lib. 1. Reg. extrema pagina Gregorij moralia citet, & iterum lib. 3. ab eodem Gregorio miſſos in Britanniam Auguſtinum, Paulinum, & ſocios ſcribat his verbis. Iubente Gregorio venere Britanniam; non modo apparet eum poſt Gregorium floruiſſe, verum etiam Britannum eum fuiſſe. Citat etiam Caſſiodorum Senatorem lib. 3. fol. 238. Quare neceſſe eſt aut duos aſſerere Eucherios lugdunenſem alterum Epiſcopum, alterum britannum diuerſis floruiſſe temporibus, atque ea quæ à Trithemio recenſentur eius opera lugdunenſis eſſe. In Geneſim verò, & in libros Regum alterius ſcriptoris britanni eſſe poſt Caſſiod. & Gregor. qui ex Gregorio plurima non mutuatur tantùm; ſed penè omnia ſumit, aut falsò quæ aliena ſine adſcripta à vni Eucherio, aut denique deprauata ſcripta eſſe multis à poſteriore quopiam additis aſſumentis. Lat.

Lib. 1. cap. 3. Nec Salomonem credibile eſt errorem *putaſſe*) non putaſſe idololatriam F

Sed quid eſt, quod *ipſe* per mulierem decepit, & non per virum) ſerpens. F

Cap. 6. n. 40. Vt murus per tot millia circumagatur, & lignum ligno *cæmentatum*) coagmentatum. L

Secundum congruam rationem, diſcreta cœnacula, & *trigeſta*) triſtega. L

Lib. 2. cap. 21. n. 34. Quaſi maioris ætatis *loca* ſibi, & ludo priuogenita vindicaret) ioco. F

Ecce ancillam hanc cum filio ſuo; non enim erit hæres filius ancillæ) Eijce. L

De contemptione rerum humanarum) Iuuenilis videtur exercitatio, vel Tyronis velitatio. L

Et quidem à *profectione* vitæ ſanctæ pio etiam non abhorres ingenio) perfectione. L

Cognitumque *ſuſcipere*, vitamque, ideſt, diuinum donum, in diuinum officium) ſuſpicere. L

Quis *eſtruendi*, niſi cum fundamenta ieceris locus eſt) enim ſtruendi, vel extruendi. L

Dirumpamus inanium curarum vincula, quorum ſuccedentibus ſibi nexibus implicatis *in quibus* ſemper occupatio) vt crinibus. F

Diadema diſtinctis intermicabat *arboribus* ſplendebat inſtructa palatinis) ardoribus. F

Quis ſupra hominum verticem poſt temporariam felicitate *confugere*) conſurgere. F

Et vtique dùm *ad* viuunt, vitæ ſuæ cauſam agunt) adhuc. F

Vnum icciredò dominum ſuum vitare poſſint?) Nùm icciredò dominum ſuum vitare poſſunt? L

Spes enim, quæ videtur, non eſt ſpes: nàm quis *videt, quod ſperat.*) ſperat, quod videt. L

Futura tanquàm ab oculis reducta manifeſtiſſimè *præſpiciuntur*) perſpiciuntur. L

Præcepta, illis philoſophorum præceptis ✓ debent) præferri. F

Correctiones, & Coniecturæ in Martyrologium Romanum, poſt Notationes Cardinalis Baronij.

Editio Romæ, ex Typis Vatic. 1630.

Iannarius.

1. *m*) D. Hieron. in Chron. Baſilium florentem ſcripſit an. 380. in quo error magnus arguitur, ſi Niceph. Hiſt. Eccl. lib. 10. c. 25. vera ſcripſit, Baſilium, ſcilicet, Iuliano imperante Epiſcopum ſuiſſe, neceſſe erit multò plures annos in eo munere peregiſſe, vſque ad tempus hic deſcriptum, vel multò antè id tempus obijſſe. Conſtat enim Iulianum an. 363. fuiſſe occiſum. Si eo igitur anno Baſilius erat Epiſcopus, & octo tantùm annis rexit Eccleſiam, neceſſariò vitam eius non ad annum poſtremum Valentis producere poterimus; ſed in annum Imperij eius ſeptimum Concilium Antiochenum, cui Gregorius frater S. Baſilij interfuit, celebratum fuit an. 371. & ad ſummum 372. Ergo non eſt illud celebratum ſub Iulio Papa an. 352. L

2. *b*. Anno ſequenti à prædicto edicto) Anno non ſequenti; ſed poſt Coſſ. Diocletiani 8. & Maximiani 7. Concilium habitum ſcripſit Aug. ità vt multò antè legem codicum tradendorum latam fuiſſe colligi poſſit ex eo Auguſtini loco. L

Sicque numerantur anni quadraginta duo à martyrio Cypriani) Anni quadraginta tres numerantur ab anno 359. in quo Cyprianus occiſus eſt ad an. 402. qui fuit 19. Diocletiani, & Coſſ. Conſtantinus 4. & Galerius. L

d. Tunc Licinius, *quia* aduerſus Conſtantinum). qui. F

Qui Chriſtum adorarent. Hæc Greg. Nyſſenus) Corpora Sanctorum fratrum Argæi, Narciſſi, & Marcellini pueri, & Pappatis eius requieſcunt in Eccleſia Cathedrali Viterbienſi. Notandum verò quod Pappas non eſt nomen proprium, ſed nutritium ſignificat, iuxta illud Iuuenal. ſat. 6. Timitus præguſtet pocula pappas. Dom. Macrius.

3. Lutetiæ Pariſiorum Sanctæ *Genoueſæ*) Genoſeuæ: ita Ado, & Sur.

7. *b*. Quod & in Annalibus comprobauimus) Vterque enim eodem tempore imperaſse legitur diuerſis locis. L

10. *a*. At nec Dorothei adeo firma auctoritas in omnibus ſubſiſtit) Quod etiam parum veriſimile videtur, cum S. Lucas tantùm Stephani mortē ſcripſerit in Actib. non ommiſſurus reliquos, ſi eodem die Hieroſolymis occiſi fuiſſent.

c. Quiſque facilè obſeruare poterit ex epiſtolis Caſſiodori) Vereor nè nimis præceps ſententia, indicet te Nicephori verba parum expendiſſe. L

12. *d*. Ad quem extat epiſtola 27. S. Leonis) 37. & 35. Aliàs.

Licet in aliquibus exemplaribus pro Neone Leo ponatur) Leo legitur vbique.

14. *d*. De ijſdem autem ſcripſit fabuloſa Plinius) Scripſit bona fide, quæ reperit; ſed non probauit. L

15. *b*. Licet alterius potius, quàm Iſidori illud ſit opus) In codice manuſcripto Tract. S. Aug. in Joan. adſcriptus erat non Iſidoro; ſed B. Hieronymo libellus ille. L

i. Licet manuſcrip. ſub Theodoſio eum vixiſſe dicant) Vterque vera fortè ſcripſit, cum alter Leonis initium; alter Theodoſij extremos annos ſpectarit. L

16. *a*. Sicut, & feciſſe noſcuntur de Cleto, & Anacleto) Nouatiano, & Nouato. L

c. Eſt titulus de Piſtoribus, & Catabulenſibus Cod. Theod. lib. 14.) Tit. 3. l. 9. & 10.

g. Rhinocolturæ) Diod. in Bibl. lib. 1. p. 2. cap. 1. pag. 38. vocat Ῥινοκόλουρα.

18. *b*.) Imperatores duo Claudij, Eutychiano ſedente, imperarunt; qui tamen annum ſimul non vixerunt. Trebellij Pollionis oraculum recitatum; ideſt, Tertia dum Latia regnantem viderit ætas. non probat tres annos imperaſſe, ſed trium annorum Conſules vidiſſe. Non ergo prudenter factum, vt Trebellij Pollionis teſtimonio quæſtionem dirimere ſtudeat, qui primi Claudij vitam ſcripſit. Claudij ſenioris vitam ſcripſit Trebellius Pollio, qui non peruenit ad Eutychianum. Vixit ille quidem ſub tribus Conſulatibus, ſed non integro, niſi ſuo cum Paterno 2. Collega creatus anno priore Coſſ. Paterno, & Mariniano moritur 3. Hon. Febr. Coſſ. Antichiano, & Orfito. Imperauit igitur an. 1. m. 10. d. 15.

22. *b* Id habes ex epiſtola Eccleſiæ Lugdunenſis apud Euſeb.) Et compedem, & neruum, & cataſtam verterunt, quod apud Euſebium eſt ξύλον vbique legi quoque apud Euſeb. de præpar. Euang. lib. 8. cap. vlt. βασάνων εἴδη. Tormentorum genera. quæ verba Trapezuntius vertit Eculeus, vel ferrum.

Prudentius item ſic Vinctum retortis) Vide Plutarch. in Lucullo, vbi χοινίκων tormenti meminit.

Fidiculas enim idem eſſe, quod vngulas) Fidiculas vngulas non eſſe Quintilianus 19. ideſt, vltima Declamatione demonſtrat, cum ſcripſit. Ideo enim equuleos mouebam artifex, ſenex tendebam fidiculas ratione ſæuitiæ, & leuiter ſedibus ſuis emota compago per ſingulos artus membra laxaret: ſic legendum puto, non tenebam fidiculas. L

24. *g*. Suram dictam Greg.) Gregorius Suram prouinciam nominat, non locum, & Plin. loc. cit. Vmbros populos enumerans, Suarranos commemorat. Sorianum autem caſtrum in Tuſcia quinto lapide à Viterbio abeſt. L

25. *b*. Oecumen. in Act. Apoſt.) Oecumenius in Act. cap. 9. Ananiam hunc fuiſſe Diaconum, vt Paulus in Canonibus, atteſtatur. Qui nàm autem hi ſint Canones, quærendum eſt. L

27. *a.* Errat omninò, niſi ſit mendum in Codice, Theodorus) Verba Theodori hæc ſunt in meo Codice. Deinde ſub illius imperio, & Patriarcha Proclo reliquiæ Chryſoſtomi allatæ ſunt, & ad Sanctos Apoſtolos depoſitæ quinto kal. Febr. ità vt ſatis cum veritate conſentiat Theodorus: loquitur enim de die depoſitionis, & non tranſlationis.

28. *f.* Nàm nouatianæ ſectæ addictus homo erga Cyrillum) Vide quæ de Cyrillo ad Cyrillum ſcripſit Iſidorus Peluſiota ep. 310. & alibi.

Interfuiſſe Concilio *Eliberino*) Eliberitano; ità veteres manuſcripti, & Codex Regius.

30. *f.* Seditque temporibus Hadriani Imp. & non Traiani) Hadrianus Traianus quoque dictus eſt, quod adoptione nomen ſortitus eſt. L

31. *b.* Vt apparet ex eiuſdem Leonis epiſtola centeſima ad Gennadium) In meo Codice Leonis epiſtolæ ſunt nonaginta octo, & nulla extat ad Gennadium.

Februarius.

1. *a.* Tamen cum addit ſub conſulatu Attici, & Marcelli, & ipſe errat) Honuphrius Coſſ. Palma, & Tullo ſcripſit An. 110. ideſt, Traiani Imp. an. 11. verè. L

b. In libro enim 7. *cap.* 46.) cap. 47. vbi vide, quæ ſcripſit in eum locum Franciſcus Turrianus, qui fortè nodum hunc acutius vidit, commodiuſque diſſoluit. L

g. Non tantum Syris, atque *Meſopotamis*) Meſopotamijs, vel Meſopotamitis, vel Meſopotamienis, vel Meſopotamenis. F

2. *c.* Clemens Conſt. lib. 7. cap. 47. licet Metaphraſtes) Extant apud Surium ex Metaphraſte; ſed nihil indè in latina verſione habetur, præterquam Cæſareæ Paleſtinæ Archiepiſcopus appellatur Ioannes. Clemens loc. cit. Cornelium Cæſareæ Epiſcopum ſecundum; Zachæum verò publicanum primum fuiſſe ſcripſit. L

3. *c.* Et neruus ferreum vinculum) Cum nerui, ac ferri hic fiat mentio, non videtur neruus ferreum hic vinculum ſignificare. L

8. *g.* Sed quoniam in recentiori editione S. Amb. Romæ facta Cenetenſis pro Citinenſi) Quo loco editionis Romanæ ità reſtitutum legitur? L

9. *c.* Soli dicta eſt ciuitas in Cypro, de qua Strabo) Solos ciuitatem omnes in Cilicia locant. In Cypro neque Strabo, nec quiſquam, quod ſciam. Vide infra 15. Martij in Auxibio Epiſcopo Solienſi ex Metaphraſte in eius vita, vbi Cypri vrbs Solienſis ſcribitur. L

10. *b.* Additum in laudem eius; *quæ* quidem alterius eſſe) quam. L

13. *a.* Prudentius in Periſteph. egregio carmine cecinit) hym. 3.

16. *c.* Recenſet Ioſeph. lib. de Mach. cap. 7.) ſi Græca verba Ioſephi conſules miraberis, quàm diuerſa ſint ab ijs, quæ hic recitantur. L

17. *b.* Licet de Perſis nulla apud eos mentio habeatur) An neſcis longas Regibus eſſe manus? Non fuit neceſſe Decium Perſis bellum mouere, vt ſub eius perſecutione Polychronius Martyr occumberet. L

f. S. Hier. ad Pamach. in apol. aduerſus Ruf.) Vide in Iob. c. 31.

18. *d.* Idque ex ſententia Marcellini Comitis.) Quẽ ſequutus eſt Honuph. in Chr. L

Vbi ait eum exulaſſe factione Dioſcori) Epiſpam. L

Sed hæc quidem omnia repugnare videntur Actis Sacroſancti Concilij Chalced.) Marcellinus Comes Flauiani exilium narrat, non mortem; Aliqui etiam Flauianum in carcerem coniectũ cum Euſebio Epiſcopo Dorilacenſi ſcripſerunt, quod fortè antè coactam Synodum fieri potuit, & vtrumque verum aſſertum. L

Poſtquam Hilarius Diaconus legatus) Iulius enim Epiſcopus, Renatus Presbyter S. Clementis, Hilarius Diaconus, Legati. L

20. In Cypro inſula Sanctorum Martyrum *Pothamij*) Potamij. F

25. *b* Auctoritatem cuiuſdam alterius manuſcrip. Bibliothecæ) Martyrologij. F

Nos autem Romano plus deferimus) Socij quidem fuerunt, ſed non omnes, qui in carcere detinebantur ſocij eodem die paſſi ſunt; ſed aliquot tantùm, qui fortè fame priùs conſumpti ſunt. L

c. Felix autem quartus obijſſe dicitur) Felix moritur an. 440. Gregorius moritur an. 604.

Hac itaque habita ratione vtriuſque Felicis) Finge vtrumque eiuſdem ætatis fuiſſe, cum mortui ſunt. Intercedunt itaque anni 164. quos ſi diuidas in gradus quinque, dempto Gregorij vitæ tempore annorum ſaltem 64. conficies generationi, vel gradui annorum viginti ſpatiũ. Quod probabile non ſolum; ſed neceſſarium, omnino ſtatuendum eſt. L

26. *c.* De S. Aug. de pec. orig. *lib.* 1. *cap.* 10.) lib. 2. cap. 8. L

Martius.

2. *c.* De ſupplicio decreto aduerſus irriſores) Sed non eſt ad eam pœnam trahendum hoc, cum ibi diuturnæ vitæ in tormentis finis electus fuerit: hic verò contra in vas incluſa demerſa in paludem ſit.

2. *f.* Colligitur Longobardorum alios fuiſſe idolatras) Et Italos quoque eas in partes diſtribuemus, Gentiles, Arianos, Catholicos etiam Gregorio Pontifice. L

7. *b.* Meminit Tertullian. de ipſarum altera, Perpetua, ſcilicet, lib. de anima) cap. 32.

8. *f.*) Gennadius meus Lugdunẽ. & Roman. editus poſt Hieronymi opera Pomerium Gallum presbyterum octo libros, quorum argumenta enumerauit, conſcripſiſſe ad Iulianum Epiſcopum, & verum presbyterum prodidit cap. 95.

quod

quòd penultimũ eſt eius Catalogi, in quo de ſe nihil ſcripſit. Vnde Trithemius cum Baronio in exemplaria integriora incidit. L. Scripſit autem Iulianus Pomerius Epiſcopus Toletanus aduerſus Iudęos libros tres, qui excuſi antè aliquot annos paſſim circumferuntur. Libros verò tres inſcriptos Iulianus Epiſcopo Toletano habemus tom. 3. Biblioth. Sanctorum Patrum, in quibus Iulianus Pomerius ſæpiſſimè citatur, atque Gregorius Papa I. alicubi. L

9. *b.* Dum recenſet ſupplicia militaria) Hìc non pœna militaris, quæ mortem afferebat; ſed ſpecies tormenti fuit viuentibus. L

e. Hac ergo vi loci, & temporis immanitate perſpecta) Hac ergo, vel loci, vel temporis immanite perſpecta. Orig.

10. *d.* Eſt 12. apud Cypr. edit. Pamel.) 22.

c. Sozom. Lib. 1. cap. 3. & alij) Sozom. lib. 1. c. 2. & lib. 2. cap. 3.

14. *b.* A Chriſtianis *ſtatutis* diebus religionis ergo) ſtatis. F

Cum autem conſtet magos è robore præcipitari ſolitos) Conſtat etiam præter Magos alios præcipitatos. Vide Lipſ. in 4. An. Taciti. L

16. *b.* Exhibentur lebetes, *cataſta*, frixoria) Hoc nomen non eſt apud Ioſephum græcè excuſum. L

22. *a.* Item Gregor. Turonen. de geſt. Franc. lib. 1. c. 30. vbi tamen manifeſtè errat) Tàm hìc, quàm infra 9. Octob. Videtur Gregorij ſententia parũ intellecta, cum non de Epiſcopis, qui in Decij imperium incurrerunt; ſed de ijs, qui primi in Gallijs Eccleſias rexerunt, manifeſtè agat, occaſione ſumpta ex Saturnino, recenſet alios, qui primi miſſi in Galliam fuerunt, quos conſtat multò antè Decium miſſos. Locus, vt videtur diligentius omnia conſideranti, non caret mendo, ideſt, verborum adiectione.

b. Non autem, vt neget omninò *nunquàm* Paulum in Hiſpanias) vnquam. F

De duodecim Apoſtolis, quo firmiter auctor aſſerit) in F

i. Et non virgo, vt putauit *aliquis*) Galeſinus arguitur, nec mirum; nàm obſcurè explicatur veritas parum ſingula conſideranti. L

24. *d.* Agit de his Euſeb. hiſt. lib. 8. cap. 25.) c. 13.

Ex Caſſiodoro Var. lib. 11. cap. 40.) cap. vlt.

g. Agit Suidas his verbis) ἐν Ἀγαπήτῳ.

25. *a.* Quæ adſcribitur S. Athanaſio) Hìc idem ſermo à Cyrillo ipſo contra Neſtorium affertur Epheſ. Syn. cap. 5. Xyſtus lib. 3. Biblioth. Athanaſium auctorem laudat. Quod aſſerit Baronius; ideo eam orationem Cyrillo tribuendam potius, quàm Athanaſio aliquando ſe opinatum fuiſſe, quia in ea auctor tàm acriter pugnat contra dogma Neſtorij; non debuit hominem in hiſtoria maximè verſatum fallere, cũ multò antè Neſtorium plures extiterint hæretici, contra quos Athanaſij verba meritò, conuenienterque dicta quiuis intelligere poſſit. L

26. *c.*) Vide can. 6. Nicęnæ Synodus, & diſt. 65. can. mos antiquus. L

Aprilis.

3. *e.* Apud Senecam lib. 7. declam. 1. inuenies, & culleum ligneum) Non culleum ligneum dixit Seneca; ſed culleum appellauit nauem metaphoricè. L

4. *b.* Triennij ſpatium ab obitu, Theodoſij) qui incidit in an. 395.

Non veniſſe vltra annum conſulatus Attici & Cęſarij) an. 397.

7. *d.* Gen. 40. Deuter. 21. Ioſue 8. Eſther. 5. 6. 7.) In Gen. cap. 40. nihil habent LXX. niſi verbum ἐκρέμασεν. Interpres addit in patibulo. In c. 21. Deut. Κρεμάσητε αὐτὸν ἐπὶ ξύλου. Denique in c. 5. & 6. Eſth. idem eſt. cap. 7. tantùm mutatum eſt verbum κρεμάζω in σταυρόω. Patibulum non magis crucem, quàm quoduis aliud ligni genus, quo reus affigi ſoleret, ex vi verbi ſignificare videtur, vt etiam crucis ſupplicium, non ligni forma decuſſata; ſed quidquid cruciando homini mortem afferret, appellatum eſſe cõſtat. L

9. *d.* Videatur can. 60. Concilij Eliberini.) Vide can. 41. eiuſdem Conc.

Eſt & de his etiam S. Auguſtini doctrina in ep. 50. ad Bonifacium) & ep. ad Publiculam. Verba Auguſtini hæc ſunt. Nam illud ſi accepta poteſtate facere vellent, ſi quid eis accidiſſet, poſſent habere qualemcunque vmbram nominis martyrum. Carolus M. in cit. ep. Aug. non inueniuntur hæc verba.

l. Ego verò Scæuolæ magis aſſentior) At hæc maximè Numa regnante, & Pontificibus iam inſtitutis ab ipſo nomen impoſitum à ligneo ponte reficiendo Dionyſius quoque lib. 2. diſertè ſcripſit poſt Varronem, cuius verba ex græco ita interpres vertit. Hi ab vno ſuorum operum reficiendo, ſcilicet ponte ſublicio ipſorum lingua vocantur Pontifices. L

12. *a.* Eiuſmodi portentoſas voces, atque ſententias nunquàm antea auditas) Si Tertulliani aduerſus Hermogenem verba obſeruaſſes paulo poſt initium; non ità præcisè negaſſes nunquàm antè Arium ea verba audita, vel lecta.

13. Ipſum tantum inter Sanctos Epiſcopos recenſet Eccleſia Veronenſis) Veronenſis Eccleſia vnum agnoſcit Zenonem Epiſcopum, vt aſſerunt Veronenſes in præf. ad Lectorem. L

g. Nomine Manſueti Epiſcopi Mediolanenſis. l. 6. cap. 3.) cap. 2.

Sed miror quidem quàm non Damianus, ſed Magnus Epiſcopus Ticinenſis interfuit.) In Concilio Romano ſub Agathone, quod recenſetur Act. 4. Synod. 6. tom. 2. extant ſubſcriptiones Epiſcoporum, vbi poſt Manſuetum Epiſcopum Mediolaneñ. tertius ſubſcriptus legitur Anaſtaſius Epiſcopus Ticinenſis; inferius verò ſubſcribit, & Magnus Epiſcopus Papieñ. Vnde neceſſe eſt aut Ticinium, & Papia idem

non ſint, aut librariorum culpa factum, vt lectio deprauata, aut iterata fuerit. Epiſtola Manſueti nomine ab ipſo Damiano ſcripta legitur eidem Synodo, vbi Laurentij Surij prælixa quoque admonitio Pauli Diaconi ſententiam citat, & probat. Quare ſi coniectura vtendum eſt, putarem eundem Damianum cognomento Magnum appellari potuiſſe, conſueuiſſeque eo nomine paſſim vocari; certior eſt enim apud me hiſtorici Pauli fides, quàm librariorum, notariorumque diligentia. L

13. *b.* Irrepſit error, vt pro Antonio Hadrianus poſitus habeatur) Facilè ſoluitur nodus. Idem eſt Hadrianus, qui Antonius Pius; nàm per adoptionem Hadriani iurè eius nomen adeptus eſt. Nullus error librariorum arguendus; ſed conciliandi loci ſunt vera, & frequenti vſitata tatione ſcribendi. Lege infra die 15. *c.* & die 20. *a.* Lat.

c. Greg. Turon. lib. 8. cap. 28. de eius cæde agens) Ibi mors quidem Hermenegildi ſcripta eſt, quo verò anno occiderit nullum verbum, quare videtur his locus aliundè citari debere. L

14. *c.* Græci itidem de hoc hac die in Menolog.) Menologium excuſum in Biblioth. SS. Patrum in meo Codice nihil habet. L

16. *f.* Iterum pullulantem, qua etiam idem agit) iii. L

g. Habent, & Segobienſes ſuum Fructuoſum) Tarraconenſes quoque alium die 21. Ianuarij. L

18. *b.* Tertull. ſcribit de Fug. temp. perſecut.) Nunquam reperi hæc verba, quæ hic recitantur. L

21. *a.* Ex eoque cæteri, vt Caſſiod. lib. 3. cap. 2.) Caſſiodorus vbi id ſcripſerit non inueni; ſed ex Sozomeno relata ad verbum in hiſtoria tripartita. Quare vide quàm prudenter auctorem citet eum, qui aliena ſcripſit, non ſua in toto illo opere, quod ex tribus hiſtoricis collegit, eorumque nominibus appoſitis. Cedrenus autem ſcripſit anno Cōſtantini vigeſimo Saporem Chriſtianorum ſupra decem, & octo millia interfeciſſe. L

Aduerſus Chriſtianos excitatam eſſe teſtatur.) Quem ſequitur Marianus Scotus; non tamen alij damnandi ſunt; niſi aliundè conſtet veritas. L

c. Errore lapſus eſt idem Niceph.) Vt ſupra demus Nicephorum erraſſe; hic tamen falsò erroris arguitur; nàm & Sinaitam priorem Anaſtaſium facit, & eidem ſcripta, quæ recenſet, adſcribit. L

22. *i.* Impoſſibile videtur ad prædictum annorum numerum perueniſſe) Mihi autem probabile videtur Epiſcopum ſanctitate vitæ conſpicuum annos octoginta vixiſſe maximè, quod nominatim annus, quo mortus eſt, adſcriptus legitur. L

23. *a.* Quæ aduerſus diaboli vires tanti *martyres* imploret auxilium) martyris. L

b. Ioſephus lib. de Machab. ad Polyb. his verbis) Corrupta lectio Ioſephi ex interpretis defectu; nàm textus græcus ita legit Δόγμα ἔθετο, ὅπως ὅσοι αὐτῶν φαίνοιντο τῷ πατρίῳ πολιτευόμενοι νόμῳ, θάνοιεν. Quæ ita latinè reddi poſſent. Edictum poſuit, vt quicunque legi patriæ obſeruāde ſtuderent, necarentur. Vbi nulla rotæ mentio facta eſt. L

24. *f.* Edidítque noſter Achilles Statius) Qui tamen editi multò antè fuerāt Baſileæ nomine Fauſtini Diaconi. Conſule Gennadium, & nè diuerſos intelligas Commentarios, confer vtroſque, & eoſdem eſſe comperies. L

25. *b.* Supplicationes, litanias, Rogationes, Pentecoſtes tempore lego. Ieiunia verò Canonibus fieri prohibita ſunt. Quarè Auguſtini ſermo non videtur huic tempori conuenire poſſe. L

26. *c.* Ex quibus omnibus erroris arguitur Nicephorus) Nicephorus ex Athanaſio fatetur accepiſſe, qui Nicæno Concilio interfuit. Athanaſij verba leges ſer. 1. aduerſ. Arian. L

30. *g.* Ex actis publicis, quæ proconſularia dicebantur) In prouincijs proconſularibus, vt Africa, alibi tamen non ità vocabantur. L

i. Ad quem extat S. Ambroſij epiſtola.) 57.

Maius.

2. *a.* Cum ſediſſet annos ſex ſupra quadraginta) Et hic putauit B. Hieronymi Chronico ſtandū, qui Athanaſij ordinationem anno Domini 333. locauit; mortem verò an. 377.

5. *i.* Vt ipſe profitetur in epiſt. ad Auguſtinum ſcripta) Poſtulabat hic locus, vt error eorum argueretur, qui Hilario Pictauienſi tribuunt eam epiſtolam ab Hilario Arelatenſi ad Auguſtinum ſcriptam, eamque edendam curarunt. L

6. *g.* Ex his itaque corrigendus eſt Sozom. lib. 6. cap. 33.) Quid ſi inter duos eiuſdem nominis conſediſſet Protogenes? Id quod innuere videtur explicatio addita in re neceſſaria, cum adiecit. Vitum autem illum dico multorum ſermone celebratum &c. Quarè niſi priùs conſtet vnū tantum fuiſſe Vitum, Sozomenus erroris argui non debet. L

7. *b.* Brutius enim illorum temporum nobilis hiſtoricus) In Chronico an. 16. vbi Brutius Scriptor citatur, vt puto, librariorum errore. Fuit enim Etatius Clarus eo tempore ſcriptor inſignis, ad quem extant epiſtolæ Plinij, cuius & Dio, & Spartianus meminere. L

8. *a.* Gelaſius enim ſedere cœpit ann. 492.) 494. L

c. Licet Socrates lib. 6. c. 21. dicat fuiſſe caſtaneam) Apud vtrumque idem nomen καστάνα. vel καστάνεα legimus, interpres variauit vertendo, cum idem nomen vtrumque ſignificet. L

9. *f.* Quæ recitat Metaphraſtes die 28. Octob.) 20.

Longitudinem temporis iàm *emota*) κατασεσεισμένα. Scilicet, quaſſata, concuſſa. L

Et So-

Et Socrates lib. 1. cap. 12. & 26. in fine) Cap. 26. in græcis, 40. vltimum apud omnes eſt. L

b. Scripſit Ioannes Archidiaconus ad *Verſionem* Barenſem) Vrſonem. L

10. *a.* Vt ex Ammiano Marcellino vſatis liquet) lib. 21.

Vt idem Marcellinus * teſtatur) lib. 23.

Scribit Hermannus in Chron. anno Domini 770. 774.

b. Quæ tùm S. Gregorius in moralibus, tùm alij) lib. 11. cap. 22.

13. *a.* Exciſum eſſe teſtatur lib. 2. ad Iouinian.) Si Hieronymi extrema verba ponderentur, non conficietur ex eis, quod hic aſſeritur. Hæc ibi leguntur. Squallet Capitolium, templa Iouis, vt cærimoniæ conciderunt. L

Cuncta eorum fana, templa, delubra, ſi qua etiam nunc reſtant) Si expiari ſigno crucis præcipie templa Dæmonum; non video qua ratione id fieri poſſit, niſi templa extent: quod addit, reſtant integra, interpretandum neceſſario videtur, vt inde aræ, ſigna, ſimulacra deſtruantur; ædificia verò expientur, alioquin areæ tantùm præciperentur expiari, non fana, templa, delubra.

14. *d.* Plutarchus in Alexandro exactè agit de huiuſmodi ſupplicio) Plutarchus vſus eſt quidem verbo ἀποτυμπανίζειν; non autem nomen ab eo deriuauit, quo nemo vſus citatur. L

g. Eſt enim Ferrentis, ſeu Ferrentum in Thuſcia) Ferentum in Etruria eſt Othonis patria, vndè Ferentini. Ferentinum in Hernicis, ſeù mauis in Latio Ferentinates facit. L

Iunius.

3. *c.* De quo Aelius Lampridius) Cœlianus ibi legitur, atque ita Codices manuſcripti habent. L

4. *b.* Præerat enim illis Auguſtini temporibus) Apud S. Auguſtinum epiſt. 50. & 157. alter Optatus legitur viuus. L

Apud Matth. 6. ait, intra cubiculum tuum) ταμιεῖον apud Matth. & alios locum quemlibet in ædibus diuiſum, ſecretumque ſignificat, neque erat opus oſtio clauſo orare in loco ad orandum conſtituto. L

11. *f.* Vt eadem etiam Sacella dicantur) Non ità Plin. in Epiſtolis, non ita Cicero, non Trebatius iuriſconſul.

12. *b.* Scorpio *recentiſſimo* nomine vocatur) recitiſſimo. L

Sic & Græci interpretes appellant) Σκορπίους videntur appellaſſe Græci interpretes fuſtes nodoſos flagellis ramorum non omninò recitis; ſed extantibus truncis, vt ſcorpionis quodammodo figuram exprimerent, quod Athanaſius quoque loco citato declarauit, & Victor loco ſupracitato clariore deſcriptione ab oculos poſuit. L

Plin. nat. hiſt. lib. 7. c. 56.) Plinius loco citato hæc habet. Et in tormentis ſcorpionem Cretas inueniſſe dicunt. Iſid. lib. 17. c. 13. ſcorpionem ſagittam venenatam exponit. L

16. *b.* Ex his plerique Latinorum ſunt corrigendi, qui Antiochiæ eos paſſos referunt) Romanum Martyrologium vetus, & qui ſequuntur Vſuardus, Beda, Galeſinus, & alij Antiochiæ paſſos aſſerunt. L

22. *a.* *Paratus* vir illuſtris acta S. Paulini) Pacatus. L

24. Apud ſtylum in *Calabria* S. Ioannis) Brutijs. L

Iulius.

6. *d.* Tranquillini) Cuius corpus requieſcit in Eccleſia Cathedrali Viterbij. Dom. Macrus.

9. *e.* Seu Thorana mendosè legitur) Τινίεν appellat Dionyſ. lib. 1.

13. *a.* Agunt de eo S. Ignatius) Ep. 1. & 4. Ἀνακλήτου legitur. In Codice Mediceo eſt Ἀνέ... vt notauit Turrian. lib. 2. cap. 10. pro epiſt. Rom. Pont. L

17. *K.* Scribit S. Ambroſius lib. 3. de Virginib., vbi) initio.

Ad Siagrium 47. lib. 6. edit. Rom. in fine *, vbi) ep. 64. lib. 8.

Et epiſt. 13. lib. 2. edit. Rom. * quam) epiſt. 33. lib. 5.

21. *f.* Licet Nicephor. dicat cum presbyterum Oſtrenum lib. 4. cap. 23.) & 25. Zoticum Otrenum, vel Oſtrenum fecit Apollinaris quoque apud Euſeb. cap. 15. L

28. *f.* Apertis oculis, ſurſum, ac deorſum deductis * conſulit palpebris) &c.

Auguſtus.

1. *b.* Hæc ex Ioſepho, ſed verſione Eraſmiana) In Codice græco tàm excuſo, quàm manuſcripto Vaticano nomina nulla leguntur. Vndè autem Eraſmus ſumpſerit nondum inuenire potui. L

b. Vbi Euſebius *Fregella* mendosè pro Vercellis) Iàm antè à me reſtitutus eſt Βερχέλλας. Socrates lib. 3. cap. 5. & 9. & alibi Βερκέλλας vocat. L

3. *e.* Sed & de *vino* lapide illo, ex quo multa etiam miracula) vno. F

5. *a.* Hic fecit baſilicam nomine ſuo iuxta macellum *Libia*) Liuiæ. L

d. Afræ) Quid ſi Afra Virgo pro Africana dicta ſit, quæ alio proprio nomine vocaretur? L

8. *b.* Stipem miniſtrabant, *viduarumque*, pupillorum) viduarum, &c. F

11. *a.* Dicebatur columna illa milliarium aureum) Nec Suetonius, nec Tacitus, nec Plinius, nec Dio columnam vſquam vocarunt. L

22. *g.* De Faleria Faliſcorum meminerunt) Locus

cùs adhuc nomen retinet vulgò Falari dictus. L

21. e. Cornicularij.) Vereor ne quod verum eſt in corniculi, armillarum, pateræ, haſtæ, puræ & ſimilium ornamentorũ militarium donis, nullo modo verum ſit in cornicularjorum nomine affirmatum, niſi quod attinet ad eam militiam, quæ Palatina dicitur, de qua Imp. in Conſt. & Caſſiodorus meminerunt, vt Cuiacius, & poſt eum Pandulphus, & alij. L

24. b. Mendum eſſe putatur apud S. Auguſtinum) Quare Auguſtini lectio in numero centum quinquaginta non aduerſatur hiſtoriæ. L

25. K. Cui Anthimus, & ei Mennas eſt ſubrogatus) Ea fortè de cauſa, quod coactus abdicauit poſt menſem decimum. Anthimus non eſt in ſuo ordine numeratus vbique ab Euagrio. L

27. b. Reperitur idem Cæſarius interfuiſſe Concilio Arelatenſi tertio, & quarto) Arelatenſe quartum extat, ſed longo interuallo habitum ſub Carolo Magno tom. 3. Mentio autem in Meldenſi can. 73. non Arelatenſis Concilij: ſed Agathenſis facta eſt. Canon enim ibi citatus eſt eius Concilij c. 4. & habetur. 28. q. 1. Errore autem librarij factum eſt, vt Agathenſe in Arelatenſe mutatum ſit. Sicubi tamen ità ſcriptum reperitur, quod ego certè nunquam vidi. Quare hic manifeſtus error omninò corrigendus eſt. L

29. b. Hieroſolymis delatum eſſe in inſulam Melitam) Non Hieroſolymis; ſed Rhodo delatus eſt non ſolum index, ſed pollex, & medius, manuſque Quæ ſacra reliquia à Turcarum Imperatore donata fuit Magno Magiſtro. vide Boſium in 2. par. hiſt. Dom. Macer. Ex Antiochia Byzantium tranſlata idem Baron. An. 956 n. 5. Vide etiam, quæ ſcripſi in Apologia pro eiſdem Equitib. cuius tit. Il Valor Malteſe contra Hier. Bruſonem propoſ. 13. §. Onde perciò. Carolus Macer.

September.

1. b. In quibus omnibus corrigenda ſunt, quæ in ciis de S. Cypriano) Error natus videtur à Græcis, qui Cyprianum vnum ex duobus faciunt. Conſtat autem Nicomedienſem ſub Diocletiano, & Maximiano paſſum eſſe, quo tempore duodecim fratres. L

14. c. In qua S. Gregorius Nazian. præclaram habuit orationem) Neque præclara, neque Gregorio digna videtur. L

Appellabatur enim celebritas *Cyprianea*) Cypriana.

16. k. Hæc Ioſephus ex verſione Eraſmiana) Hæc verba Ioſephi latinà non conſentiunt cum textu græco. Item abſurdum eſt orbiculare ſaxum, & chordam hoc loco ſomniare orbicularem. L

19. a. Sub Coſſ. Leone Auguſto quarto, & Probiano Ind. 9.) Error eſt anni vnius, vt ex eodem colligitur; nàm Marciano, & Feſto Coſſ. Indict. 10. factum deſcribitur, quod recitatur. L

Eſt hic annus Domini 471.) 472.

20. e. Penes Francos enim mulieres) Quod hic aſſeritur penes Francos mulieres in fornicationis crimen lapſas decaluari, non de omnibus loquitur Capitulare; ſed de Nonnis velatis. L

Habes de his cap. 2. *lib.* 6. in capitularibus) lib. 5.

Vt ſcribit Plin. lib. 16. c. 44.) Quamquam res vera maximè ſit, Gentiles conſueuiſſe tondere Veſtales virgines; tamen non probatur, nec colligitur ex hoc Plinij loco. L

f. Candidæ) Cuius caput ſeruatur in Eccleſia Cathedrali Sancti Laurentij Viterbij. Dom. Macrus.

23. b. Hæc S. Cyprianus in oratione pro Martyribus) Ex nothis, & adulterinis hauſta, quæ Pamelius habet 517. B. & 519. A. Nàm Cypriani nullo modo videntur grauitati, & conſtantiæ conuenire. Præſtabat itaque apocrypha certiſſimis teſtimonijs non admiſcere.

26. f. Itemque Caſſiodorus dictus eſt cognomento Senator) Caſſiodorus fuit Senator, poſtea monachus, & doctor Eccleſiæ, vt ex Sigiberto, Beda, & alijs. Quare videndum, quo auctore nitantur, qui cognomen ei fuiſſe aſſerunt, non ordinis Senatorij nomen. L

28. g. Nec placet, quod Ioſephus Scaliger) At is ſede Cadurca tempora ſua finiſſe aſſeritur ab Auſonio. Vinetus cum Scaligero ſentit 161. Non video quo iure confutetur Ioſeph Scaliger. L

29. a. Nec, vt habet Ado, proximis temporibus.) Vbinàm Ado in hac hiſtoria Gelaſij meminit? L

30. e. Quæ Metaphraſtes longè vberiùs eſt perſecutus) Fabulis ſimilia videntur multa a Metaphraſte ibi ſcripta. L

October.

8. d. Cedren. in comp. hiſt. & Zonaras) Neque Zonaras, neque Cedrenus vnguenti meminit. L

9. b. Ipſe in commentarij præfatione ad Dexterum) De Script. Eccleſ. qui locus longè aliam ſententiam habet, quàm hic Notator aſſerit.

14. b. In puteum demergi conſueuiſſe, qui ſæuiſſimè punirentur, ex Plautino penu notat Cœl. Rodigin.) Quærendus locus ex Plauti penu; nàm ego nondum reperi. In puteum ergo demergi conſueuiſſe videtur nulla auctoritate aſſeri; nàm quæ ad manus ſunt, ijs vti ſolemus; ità caſus tulit in multis, vt puteis mergerentur, quod nihil eſſet ad manus grauius ſupplicij genus. L

17. *a.* Ad hunc extat S. Ignatij epiſt. 13.) Hæc epiſtola in meis codicibus tàm græcis, quàm latinis excuſis non eſt. L.

18. *a.* Tamen Origenes, quem ſecuti ſunt plurimi, diuerſum eſse putant) Origenis verba in Comment. in epiſt. ad Rom. vlt. hæc ſunt. Sed & Lucium quidam perhibent eſſe Lucam, qui Euangelium ſcripſit; pro eo quod ſoleant nomina iterum ſecundum patriam declinationem, interdum etiam ſecundum græcam, romanamque proferri. Ex quibus verbis non video colligi clarè, quod conſtanter hic aſſeritur.

20. *a.* Imperat accepiſſe *Amiterni* reliquias) ab Amiternis.

24. *d.* Celeberrima eſt epiſtola, cuius meminit Lambertus) Extat homilia Procli in Concilio Epheſino nouo tom. 6. c. 7. epiſtolam autem non inueni; & apud Lambertum cap. 10. tomus appellatur, non epiſtola. L.

25. *a.* Quod apud Ethnicos Romanos iure pontificio Virginibus Veſtalibus irrogari conſueuit) Alij plures eodem mortis genere necati, qui nihil cum Veſtalibus commune habuerunt. L.

Nouember.

3. *d.* Vbi eorum capita Cathedralis Eccleſia magna veneratione conſeruat) Non ſolum capita; ſed corpora etiam ſub arâ ipſorum nomini dicata conſeruat. Et ſunt Ciuitatis Viterbienſ. Protectores. Dom. Macrus.

5. *a.* Quæ licet minus probari Hieronymo videantur) Contra Hieronymum ſentiendum ſemper cenſui; etiam ſi ſuffragatorem neminem haberem, ductus validiſſimo argumento verborum Chriſti, qui extrema initij, ac finis exempla coniunxit Abelis, & Zachariæ ſanguinis; ità vt poſterior recentiſſimus fuiſſe ſignificetur. L.

16. *c.* Ego quidem vnum, eundemque exiſtimo, ipſumque Epiſcopum Lugdunenſem) Cum iàm an. 1564. Eucherium Romæ excuſum habeamus cum præfatoria epiſtola R. Petri Galeſini, atque in eo codice primum in Gen. deindè in lib. Reg. Commentarij habentur, in quibus locis aliquot S. Gregorij Papæ, & Iſidori verba citantur, & geſta, appareatque hominem in Britannia ſcripſiſſe. Qua ratione fieri poterit vt Eucherius Lugdunenſis Epiſcopus, qui circa an. 415. floruit cum Petronio Epiſcopo Bononienſi, ſcripſitque ad Valerianum epiſtolam an. 433. vt ipſe fatetur; ſit idem cum priore, qui poſt ducentos annos ſcripſiſſe colligitur. Quarè aut plures Eucherij nomine Lugdunenſes Epiſcopos fateri neceſſe eſt, aut poſteriorem, qui in Geneſ. ſcripſit, alio nomine decorandum. L.

18. *b.* Eſt de eodem homilia Eucherij inſcripta) 51.

19. *c.* Maximum Commentarienſem, qui baptizatus à S. Stephano Papa) At Maximus Commentarienſis ſi à Stephano baptizatus eſt, qua ratione Decij, & non potiùs Valeriani, & Gallieni perſecutione occidi potuit? eum alioquin presbyter, non commentarienſis, deſcribatur. L.

20. *l.* Extat apud Sur. tom. 5. die 20. Nouemb.) Nihil in meo codice inueni adhuc. L.

21. *a.* Præſentatio) Interpres Heruetus non præſentationem; ſed ingreſſum in templum, vertit. L.

23. *f.* Ex quo Conſtantinopoli à Synodo Oecumenica recedens) Quid ſi non de Oecumenica Synodo, quæ tredecim annis præceſſerat; ſed de poſtrema Metaphraſtes ſcripſit? Quare conſulendus græcus codex, nè interpretis lapſus ſequamur. L.

24. *a.* Extant eius litteræ ad Anaſtaſium apud Nicephorum) Apud Nicephorum, quidem extant; ſed poſt hiſtoriam in calce addita ex Suida in verbo χειρίγνος. L.

December.

8. *a.* Sanctum Anſelmum, qui & de Conceptione Virginis commentarium ſcripſiſſe fertur) De Conceptione actiua Virginis agit. L.

9. *f.* Vide, quæ notauimus ſupra in *inuentio*) Iuuentio.

11. *d.* Puto autem tarinchas illas eſſe, quas Ioſephus lib. de Machab. ex verſione Eraſmiana appellat ſuccenſoria) Τὰ ζώματα τὰ πυρὸς nihil minus videntur; imò in margine σφηνὶς prępoſuit, quæ cunei verti poterant ex M. Tullio Tuſcul. 2. vbi de Promethæi tormentis agit; nàm cuneis adactis, ficut ligna, & lapides finduntur, ità quoque corporis membra diſtrahebantur, & ſoluebantur. L.

g. Vt apparet ex eius epiſtola 63. lib. 8. edit. Rom.) In meis codicibus reperitur epiſt. 40. lib. 8.

17. *f.* Licet erret, cum ait) Falsò arguitur Nicephorus, quia quæ hic narrantur diſertè deſcripſit, nec minimum diſſentire videtur. L.

21. *a.* Idem affirmare videtur Theodoretus) Aſſerit quidem Theodoretus lib. 9. de curan. Græcor. affect. multas nationes Chriſti legem amplexas per galilæos piſcatores, nulla Thomæ mentione vſquam facta. L.

22. *b.* Cuius hic habetur mentio in Tuſcia fuiſſe conſtat) S. Greg. dialog. 4. cap. 55. apud Centumcellas locus, qui dicitur Taurina, quo aquæ calidæ balnei vſum præbent. L.

c. Sic apud Dionem Hiſt. Rom. lib. 97.) Locus indicendus certus. L.

23. *d.* Sed Catholici hominis Melchioris Cani Epiſcopi Canar.) Legendus omninò Cani locus. L.

Cætera autem, quibus eundem Gregorium ſugillat) Quid ſi (cum maximè vera ſint, quæ in ijs libris B. Gregorius ſcripſit) ad locos tamen,

men, quibus Theologi ad ſtatuenda fidei dogmata, quæſtioneſque arduas diſſoluendas, ritè vti oportere definiunt, admittendos eſſe non putent? L

Occurrimus etiam eiuſdem obiectioni) Si quis diligentius Cani verba expendat, reperiet eum tùm S. Gregorium religioſè excuſare, tùm nihil affirmare, quod probabile non ſit. Conſtat enim & Sozomenum, & Socratem iis temporibus hiſtoriam texuiſſe, quum nondùm publicè quicquam impium de Theodoro Mopſueteno auditum erat, primuſque Theodoretus, qui poſt vtrumque ſcripſit, hominem laudauit nondùm ad Neſtorij impietatem palàm prolapſum, quod illud vnum veriſſimo argumento confirmat, quod neque in Epheſina Synodo, neque poſt eam in Chalcedonenſi quicquam contra Theodorum Mopſuetenum ſtatutum legitur; ſed tantùm in quinta Synodo damnatum ex Theodoreto, Euagrio, Nicephoro, & alijs. L

27. d. Niceratæ) Nicateta dicitur a Sozomeno, & Nicephoro. L

De qua ipſe ſcribit epiſt.4. ad Olympiadem) Tacito tamen nomine. L

Eiuſdem Baronij De Martyrologio Rom. Præcapitulatio.

Cap.2. Et Sancta *Angelica* viuendi ratione, indiguè compoſitam) Euangelica. F

Cap.4. Theodoretus de Euang. verit. cognit.) Siuè de curandis Græcorum affectibus lib. 8. qui de Martyribus inſcribitur. L

Cap.5. Quem antè annos octingentos claruiſſe conſtat) Moritur an.849. & Baronius ſcripſit an.1586. ergo antè annos 737.

Obſeruationes, & Coniecturæ in Cyprianum cum Adnotationibus Pamelij.

Editio Antuerpia 1568.

Admonendus eſt Lector, nè iudicium ſuſpendat, quod bis Latinius S. Cypriani opus correxerat; nempè, prima vice, & fuit typis excuſſa à Manutio, quàm hic contra Pamelium defendit; ac ſecunda emendatio hæc præſens eſt; nondum adhuc impreſſa, & vbi ſignum arithmeticum. 1. inuenitur, indicat, quod ex tribus Codicibus vetuſtis, quibus Marcellus Papa II. collationauerat, vnus, ſcilicet, variet; vbi verò ſignum. 2. notatur, duorum Codicum variationem ſignificat, quod Ego Carolus Macrus in prima Latinij Correctione in Bibliotheca Brancatia extante manu eiuſdem Correctoris notatum legi.

Ep. 1. Ita animis robotamur? *Aut* non ea) An. F

Ep. 2. Cum * de Domino Deo vox eſt) verò. L

Ergo cum in tenebris, atque in nocte cæcâ iacerem) Ego. L

Ep.3.) Et hæc vna trium epiſtolarum eſt, quæ in duobus Vaticanis Codicibus, & in Bononienſi Monaſterio Sancti Saluatoris à me ſunt repertæ; non placuit tamen iis, qui præerant, vt inemendatæ ederentur; quemadmodum non probarunt Firmiliani Epiſtolam, quam nemo antè ediderat è tenebris eſſe proferendam. L

Papam*Cyprianum à Clementio Subdiacono) Papatem Cyprianum à Crementio diacono. L

Propterea *quod* cum ſit perſona inſignis) <. L

Colluctandi cauſa *cum aduerſario* ſimul eum ſeruis ſuis) <, aduerſarium. 2.

Victus verò *portauerit* in ſe ſententiam) reportauerit, 2.

Et vice *paſtoris* cuſtodire gregem) paſtorum. 2.

Et claudum non *colligauimus*, & lac eorum edebamus) collegimus. 1.

Quæ erant ſcripta in lege, & Prophetis *docet dicens*) dixit. 1.

Cuius non ſunt propriè oues, cum viderit lupum venientem, relinquens effugit) Cuius non ſunt oues propriæ, cum viderit lupum venientem, relinquit, & fugit. 2.

Sed & Simoni *ſic* dicit: Diligis me?) < 1.

Hoc factum, ex actu ipſo quo *ceſſit* cognoſcimus) eſt. 1. geſtum, vel geſſit. 1

Fratres dilectiſſimi vos mercenarios inuenire, ſed bonos paſtores) Fratres dilectiſſimi Mercenarij inueniri; ſed boni paſtores. 2

Fratres *noſtros* ſtare in fide immobiles, nè præceps *ieus* ad idololatriam) veſtros. 1. euntes. 1. euntium. F

Nec enim hoc ſolum verbis vos hortamur) Nec enim ſolum hæc verbis hortamur vos. 2.

Antè oculos *plus* habentes timorem Dei, & pœnas perpetuas * quam) <. 2. magis. 1

Et paratos eſſe *debere* ire cum Domino) <. 1

Sed & aſcendentes ad hoc, quod compellebantur, reuocauimus. Eccleſia iſta fort's in fide) Sed & attendentes ad hoc, quod compellebatur reuocauimus Eccleſia iſta in fidem, ſeù: Sed & attendentes ad hoc, quod compellebantur, reuocauimus ad Eccleſiam iſtam fortiter in fide. L

Siuè adprehenſi timore hominum *reuertuntur*) ruerunt. 1

Sed ipſos cohortati ſumus, & * hortamur) reuerenter. 1

Si quomodo indulgentiam *potuerunt* recipere ab eo) poterunt. 1

Et alia, quæ incumbunt vobis, * etiam ipſa ſubdidimus) quæ. 1

Vtique ſubueniri *eis* debet; ſiuè viduæ, ſiuè *Clydomeni*) <. 1. Clinomeni. F

Siuè excluſi à ſedibus ſuis) Siuè expulſi de ſedibus ſuis. 1

Sed & Catechumeni adprehenſi * infirmitate) in. 1

Cuiuſcunque ergo veſtrum quacunque occaſione) Cuius. 2

Effe-

Effectum ſuerit hoc opus) factum. 1

Vt, qui in minimo fidelis *fuit*, conſtituatur) ſuerit. 1

Sed & nos petimus mutua vice *memores ſcitis*) vt memores ſitis. 2

Et petimus *nos* qui habetis zelum Dei) vos. 2

Optamus vos ▾ cariſſimi benè valere) ſratres. 1

Adnot. 1. in epiſt. 3. num. 1. Vndè fit, vt mendas, quibus ſcatet, repurgare non licuit) Quod Pamelio non licuit, ſelicitèr aſſecutus eſt Latinius, vt patet. Sunt foitaſsè verba Fratris mei Dominici. C. Macrus.

Ep. 10. Et oſſertur *nomen* corum, & nondum pœnitentia acta) nomine. Veronenſis Codex, de quo in Vita Latinij mentionem fecimus hìc infra epiſt. 34. Et ſpatſim inferiùs expenditur. Carolus M.

Miratus ſum vehementer ità parum vidiſſe Pamelium, vt vera, & legitima lectione temerè reiecta, amplexus eam ſit in Adnotationibus, quæ manifeſtò corrupta eſt, & ſuſtineri non poteſt: quis vnquam legit offerri nomen alicuius in ſacrificio conſueuiſſe? Nàm præter panem, & vinum nihil offerebatur, atque ea in corpus & ſanguinem confecta conſecratione, mutata offerebantur; nomina verò recitabantur. Aliud igitur eſt offerre, aliud recitare. L

Ep. 21.) Erat apud me huius quoque epiſtolæ in codicibus duobus exemplum, ſed mirè corruptum. L

Et illius nomen penes magiſtratus huiuſmodi) Vel ipſius nomen penes magiſtratus huius mundi. 2

Et nunc modò duplex mihi triſtitia incubuit, quod *cum* Montanum) Vel. 2. < 2

Ad me eſſe ventutum ſcribas ▾ de ſalute tua) &.

Et hoc ſolet contingere ſeruis Dei) Sed. 2

Nàm, vt tibi quoque de infimo. tuus, vel frater dicas, ſi fuero dignus Celerinus audire) Nàm, vt tu quoque, de infimo tuo, vel fratre dicam, ſi fuero dignus Celerinus audiretur. V. C. Nam vt tum. F

. . . . de infimo, vel fratre dicam . . . . audires. Cod. S. Saluatoris.

Fratres meos vetuſtiſſimos *memorabam*, & eos litteris meis) memorabar. 2

Vt ſi non antè cruore illo ſancto laueris pro nomine Domini). Vt me cruore illo ſancto laueris, ſi priùs paſſus fueris pro nomine Domini &c. cum enim duo petat, vel vt lauet, ſi paſſus iàm eſt, vel vt reſcribat; ſi adhuc ſuperſtes eſt, nulla negatione indiget oratio. L

Sic coronet te, cuius nomen confeſſus es) Si. 2

In futuro ramen nos *coronati* à Chriſto complectemur) coram, vel cum. 1

In magna tribulatione ▾ conſtitutum ſcias) me tamen. 2

Quæ cecidit in hac vaſtatione *Chriſto*) à Chriſto. 2

Pro cuius ſactis ego in lætitia Paſchæ flens). Pro cuius factis ego in hac lætia Paſchæ flens.

In cilicio, & cinere *lacbrymabundus* dies exegi) lachrymabundos. 2

(A quibus poſtulaturus es) vt veniam habeant neſanda naufragia, memor ſum enim) (A quibus poſtulandum eſt) ſubuenerit tàm nefando naufragio. Memoratus ſum enim. 2

Quod cum omnibus doltas *ſorores noſtras*) pro ſororibus noſtris. 2

Pro quarum *peccatis*, *quæ* nos fratres habent *debemus*) peccato, quia. 2. debeamus. 2

Credo enim Chriſtum ſecundum *illorum* pœnitentiam) earum. 2

Iàm *pro* eis vobis martyribus ſuis petentibus indulturum) < 2

Audiui enim te floridiorum miniſterium percepiſſe). Audiui enim te floridè harum numinum dierum miniſterium percepiſſe. 2.

O te felicem *ſuſcipe* vota tua) ſuſcipere. 2

Recognouit idem miniſter) Recognoui enim miniſter. 1

Vt cæteris collegis tuis fratribus tuis meis) Vt cæteris collegis fratribus tuis, & meis. 2

Nàm ▾ ipſam Etecuſam ſemper appellaui) &

Quia pro *ſe dona* numerauit, nè ſacrificaret) ſedunta. 2

Sed tantùm aſcendiſſe videtur vſque ad *Trianfacta*) Tria ſata. 2

Hanc ergo non ſacrificaſſe ego ſcio) Has. 2

ſed quatenus per veſtras Sanctas ᵛ orationes, & petitiones) operationes. 1

In quas *nos* fidimus; quoniam eſtis amici) nobis. 2

Sed & teſtes Chriſti *quod* omnia indulgeatis) qui. 2

Memor ſis mei, & petitioni meæ *animas*) annuas. 2

Sed in *Sanctimonia* tradidit, in qua ſemper cucurriſti) Sanctimonio. 2

Sed *ſtatim*, & Seuerianum, & omnes Confeſſores) Statium. 2.

Ad quos *ipſe* in portum deſcenderunt) ipſæ. 1

Quod ſexaginta quinque miniſtrauerunt, & vſque in hodiernum) Quos. 1

Plus *autem* grauare cor illud ſanctum tuum); enim. 1

Qui latantur confeſſione tua florida) Quæ lætantur. 1.

Quj & *ipſe* luctatus eſt cum diabulo, qui & Chriſti nomen eſt *fertiter*) < < 2

Quj & *hic* nimis rogat, & petit) hoc. 1

Salutant te fratres tui Calchurnius, & Marka, & omnes ſancti fratres ▾) Calphurnius. 2. nos. 2

Quas peto illis *eas* legere digneris) ſic. 1

Ep. 22.) Et hæc erat apud nos, ſed ità corrupta, vt vix intelligi ſententia eius poſſet, vt hic quoque. L

Vt *perpetua grauatione* tanto gaudio penè exciderim) propter tuam grauationem. 2

Vt litteras ▾, quas ego optabam) tuas. 1

In quibus mei *dignatus memorare*) dignatus es memorari.

Qui ſcribens mihi *dicis*) diceres. 1

Nàm

Nam tu, Deo volente, ipſum angrem maiorem *metatorem*) & atrociorem. 1

In qua tenoris viuacitate verſari te gaudeo, vici-ſti. Nunc cariſſime iàm inter Martyres depu-tande voluiſti nos litteris tuis) In qua te noui viuacitate verſatum in gaudio vixiſti. Verùm cariſſime iàm inter Martyres deputandos vo-luiſti litteris tuis. 1

Memoriam faceremus, *non* profectò tantis lacry-mis incumberemus) ad quam. 1

Abs te pacem petierit, *des* in nomine meo) da. 2

Vniuerſi *litteras* ex compacto vniuerſis pacem di-miſimus) litteris. 2

Videas ergo frater, quod tàm placuit mihi, quod Paulus præcepit, quàm vniuerſis, quod cenſui-mus: eramus in hac tribulatione, cum iuſſimus ſecundum præceptum Imperatoris fame, & ſiti necari) Vides ergo frater, quoniam partem eius mihi Paulus præcepit: pro vniuerſis quoque cenſuimus iàm tùm antè hanc tribulationem, cum iuſſi ſumus ſecundum præceptum Impera-toris fame, & ſiti necari. 1.

Ità, vt nos afficerent fame, & ſiti, ſed & ignis ab opere preſſuræ noſtræ.) Ità, vt non afficiebant fa-me, & ſiti ſed & igne ab opere preſſuræ noſtræ. 1. Sed & ignis vapore, & preſſura noſtra. F

Candidam, *quæ* ſecundum Pauli præceptum, & cæterorum Martyrum, quorum nomina ſubij-cio, Baſſi *peierario*) quas 2. imperario. 1.

Fortuna, Victorini, Victoris, Herenci, Credulæ, Herenæ, Donati, Firmi, Venti, Fructi, Iuliæ, Martialis, & Ariſtonis, qui Deo) Fortunata, Victorinus, Victor, Herennius, Credula, Here-da, Donatus, Firmus, Venuſtus, Fructus, Iulia, Marcialis, & Ariſton, qui Domino. 1.

Iàm enim iteratò ſecluſi ſumus, (ſunt dies octo) ex quo. 2.

Non tantùm *hæ*; ſed & quas ſcis ad *animum no-ſtrum* pertinere) ex. 2. animam noſtram. 1.

Quorum nomina ſignificaſti: inter quos & Satur-ninus cum comitibus ſuis; ſed & collega meus, & Macharius, Cornelia, Emerita, Calphurnius, & Maria, Sabina, Speſina, & ſorores, Ianuaria, Datiua, Donata. Quorum nomina ſignificaſtis vos & Saturninum cum omnibus ſuis; ſed & col-legam eius & Macharij collegæ merita, Cal-phurnium, & Mariam, Sabinam, Speſinam, & ſorores à Ianuaria, Datiua, Donata. 1.

Quintianum, *Colonicam*, & vniuerſos, quorum no-mina) Colonicum. 2. propter. 2. Presbyteros. F

Epiſt. 28. Interim ſe à diuiſione tantùm me con-tineant) Interim ſe à diuiſione menſurna conti-neant. L. Interim à dicione menſurantium con-tineant. V. C. & alij.

Adnot. Pagum quempiam fuiſſe in Carthagi-nenſi diœceſi) Intra vrbem veriùs videtur, cum eos continere ſe præcipit à menſurnantium adi-cione, ideſt, vt ego puto, à conſuetudine cæte-rorum Presbyterorum, qui Eccleſiæ ſeruiebant; ità vt inter alios in choro, & Eccleſia non ap-pareant. L

Hæc verba non malè diuinauit Manutius) Non diuinauit Manutius, qui nihil aliud quàm excu-dendi operis præfuit, ſed dormitauit quiſquis is fuit, qui Scripturæ Sacræ locos in margine no-tandos curauit. Locus autem Eſaiæ eſt cap. 30. n. 15. apud LXX. his verbis Ὅτ' ἂν ἀποστραφεὶς στενάξῃς, τότε σωθήσῃ, ϗ γνώσῃ ποῦ ἦσθα. L

Verum illa *gemina* eſt lectio) genuina. L

Ep. 31. *Quo* non minùs, quàm ſi ad nefarias a-ras acceſſiſſent) Quum, vel Quando. F

Adnot. n. 2. Ex quo loco intelligi hic locus pote-rit paulo intricatior) Locus iſte clarior multo eſt in explicatione libelli, & libellaticorum cæte-ris omnibus, nec verum videtur, quod infra Pa-melius in Annot. Epiſt. 52. ſcripſit, vt ibi notauis locum hunc neque intricatum, neque corrup-tum quiuis facilè intelliget, ſi attentè omnia con-ſiderabit; dilucidior tamen erit lectio, ſi vbi legi-tur *quo non minus*, legamus quãdo non minus. L

Quemadmodum, & in tomis Conciliorum con-firmatam) Sed contra fidem Codicum omnium tàm ſcriptorum, quàm excuſorum. L

Adnot. in Ep. 33. Prima Sabbati vocatur, ideſt, (vt interpretantur veteres) prima poſt Sabba-tum) Prima Sabbati eſt prima hebdomadæ, quo die & mundus creatus, & Chriſtus reſurexit. Sabbatũ enim etiam hebdomadam ſignificat. L

Ep. 34. Qui cum conſentire dubitaret Eccleſiæ, ipſius admonitu, & hortatu in viſione per no-ctem compulſus eſt, nè negaret. Nobis ſuaden-tibus; cui plus licuit & coëgit.) Qui vt con-ſentiret (Eccleſiæ ipſius admonitu, & hortatu in viſione per noctem compulſus eſt nè negaret) nobis ſuadentibus: cui plus licuit, & coëgit. Veronenſis vetuſtiſſimus Codex maiuſculis litte-ris exaratus, locum hunc ita legit, quæ lectio, quanquam eſt implicata; ſententiam tamen ap-tiorem, & loco magis conſentaneam afferre videtur. L

Adnot. Libro tamen de mortalitate in alia ſignifi-catione hac voce vti videatur) Erras: ibi enim cum maximè in hac ſignificatione accipitur. L

Nuſquam, præter quàm apud Manut. & More-lium, Egnatius legatur) Miror non cognouiſ-ſe hoc Ignatij nomen apud ipſos Græcos rarum eſſe; apud Latinos autem nuſquam legi; Cypria-nus vero cum Africanis ſuis inter Latinos (Ro-manorum, ſcilicet, Colonias) numerari debuit. Egnatium leges apud Catullum, & Plinium in-ter romana nomina. Quare, qui meliorum Co-dicum fidem ſecuti ſunt, rectè fecerunt. L

Adnot. in Ep. 38. Peculiaris penè eſt Cypriano phraſis, quæ abſtentum pro excommunicato) Non omninò idem eſſe, aut valere, abſtinere aliquem à communione, & ſimpliciter excom-municare; id vnum ſatis indicat, quod diuerſis verbis dicitur, quæ non idem ſignificant. Ad-mittuntur aliqui in Eccleſiam, qui nec commu-nicare, nec ſimul orare permittuntur; quidam ad tempus abſtinere iuſſi ſunt; quidam & ab Eccleſia, ideſt, ſacris ædibus arcentur, quorum

neque

neque conſuetudo, neque ſermo cuiquam interdicitur. Quidam verò ità anathemate ab Eccleſiæ corpore ſeparantur, vt nec Aue eis dicere liceat. L

Adnot. in Ep. 41. Stationem autem, vti ex Tertul. colligere eſt lib. de cor. mil. non quemlibet conuentum eccleſiaſticum; ſed eum, qui dominico die fiebat) Quamquàm, graui etiam auctore labi, turpe ſemper fuit; tamen turpiſſimum cenſendum eſt, in eo cum alijs errare velle, quod ipſum per ſe manifeſtum omnibus eſt, falſum omninò eſſe. Tertullianus quartam, & ſextam feriam ſtationibus dicatas affirmat lib. aduerſ. Pſychicos, & negat die dominico fieri licere de cor. mil. & de orat. in fine, & in eod. lib. aduerſ. Pſych. Quarè miror hominem eruditum alioqui, & diligentem, errorem potiùs alterius ſecutum; quàm rem examinare voluiſſe. Cum præſertim antiquitatis ſtudioſus, tum ex Aug. in Epiſt. Ioan. tract. 2. tom. 9. aliquid ſubodorare poſſet, tum clarè diſcere ex Herma. lib. 3. c. 5. ſtationem ieiunium eſſe; quod Tertullianus ſatis indicaret. Vide Sur. in vita Fructuoſi tom. 1. Iſid. lib. 6. c. 19. inter ieiunium, & ſtationem quid interſit ſecundum aliquos docet. L

Ep. 42. Salubri ratione *libratas* in hoc fluctu æſtuantium fratrum mentes) libratæ.

Ep. 43. Conſtat autem ex nuncio *vnam* miſſam hanc epiſtolam) vnà.

Ep. 49. Curioſus ſemper, vt prodat: ad hoc *adulatur*, vt fallat) adulator. Aliàs.

Ep. 52. Sed ab ea, quæ per delicta poſtmodum *ſerpit*) Aug. Ser. de Temp. 181. in vigilia Pentecoſtes de Symb. expoſit. c. 14. Surrepſit habet, fortè ſerpſit ſcribendum. L

Adnot. n. 4. Ideſt, qui libellos offerebant, vt ſupplicia euaderent) Non legimus oblatos libellos, ſed acceptos à Chriſtianis; oblatos autem à Magiſtratibus, aut miniſtris infidelium, quibus libellis à perſecutione fideles ſe tueri ſolebant. Rectiùs multò intellexit Michael Baius in epiſtola ad Abbatem Parcenſem, quæ Romæ edita eſt iterum 1578. L

Ep. 54. Quando permiſerit ipſe, qui *legem dedit*) & legem dederit. Cod. Veron. & Beneu.

Ep. 55. Cum Deus tradi permittat, quos diſponit coronari) Cum Deus tradi permiſerit, & coronari. C. Veron.

Adnot. n. 5. Dilectionem iuxta quod græcè ἀγάπην), ἀγάπην Oecumenius eo loco ità expoſuit; ſed antè cum Chryſoſt. & Theodor. ἀγάπην Chriſtum interpretati ſunt in loci eius explanatione. Symmach. ep. 78. lib. 1. videtur eodem ſenſu vſus verbo Dilectus, cum ſcripſit: Frequentèr expertus Dilectum religioſi animi incentiuo viciſſitudinis promoueri. L

Ep. 57. Doctor ſuperbiæ, veritatis corruptor, *proditor caritatis*) perditor caſtitatis. Veron. Cod. Quæ à Tertulliano mutuatur libenter probanda videntur; ità enim Tertullianus lib. de Caſt. luxuriam caſtitatis perditricem dixit. Quamquàm locum Tertulliani aliter omninò legendum ſtatui in Coniecturis meis in eum Scriptorem L

Ep. 64. Et *qui* accedunt miniſtrare ad Altare Sancti) cum. C. Vat. & Veron. locus eſt ex calce cap. 28. Exod. vbi LXX. habent ὅταν. Hac etiam ſententia bis præterea vſus eſt Cypr. ep. 68. & 72. Amb. lib. 1. c. 18. de Offic. in fine, retulit eandem ſententiam his verbis: Cum accedent ſacrificare ad Aram Sancti, & non inducent ſuper ſe peccatum, nè moriantur.

Ep. 67. n. 2. Ille autem, qui contumax eſt vir ſui iactans, nihil omninò *perficiet*) proficiet. L

Ep. 68. n. 4. Quoniam, qui talia, inquit, agunt, morte ſunt digni) < Codd. Veron. & Vat. vt ea lectio probari omninò, & omnibus tàm græcis, quàm latinis meritò præferri debere videatur. L

Adnot. n. 4. Aliter rurſus legit Origenes) Cum Origenis lectione conuenit Cyprianus; niſi fallit interpres, lib. 1. tom. 2.

Apud Latinos autem priori modo legunt Saluianus) Ex Saluiano nihil poteſt conſtitui.

Ambroſius, & qui Sedulio, ſiuè Hieron. aſcribitur Comment.) Ambroſius habet repetitionem; ſed non habet diſtinctionem (inquit) Sedulius, aut Hieron. cum Origene, & Cypriano conſentiunt. L

Diuus etiam Auguſtinus in Pſal. 57.) Auguſtinus etiam cum Origene, & Cypriano repetionem non agnouit. L

Adnot. in Ep. 69 n. 2. Manceps eſt (inquit Feſtus) quiſquis à populo emit aliquid, *conducitur*) conducitur.

Ep. 70. n. 2. Porrò autem Euchariſtia, *&* vndè baptizati vnguntur oleum in Altari *ſanctificatur*) eſt. O. ſanctificatum.

Adnot. n. 1. Neque enim reperitur aut in græca, ſ. edita hac in epiſtola in Nomocanone Photij) In explicatione Nomocanonis per Theodorum Balſamonem antè initium Concilij Carthag. L

Neque verò, quo loco ſcriptura hæc reperiatur, ſcire potuimus) locus eſt Prou. 9. in fine.

Num. 2. Non placet, eo quod paulò poſt diſtinctè loquatur) Cum Balſamonem latinè verſum legerit; miror quomodo potuerit ſibi perſuadere lectionem Eraſmi contra omnium Codicum tàm ſcriptorum, quàm excuſſorum fidem meliorem eſſe; cum hìc oleum ſanctificatum, & Euchariſtia idem ſit. Et idem videtur aſſeri in ſententia Concilij in ipſa Synodo notata. L

Et Diuus Aug. dicto cap. hoc argumentum ſoluēs, etiam vtriuſque meminit) Non video Aug. in eo cap. vtriuſque meminiſſe. L

Ep. 75. In Argum. Ità, vt putem, conſultò illam omiſiſſe Manutium) Ego Latinus omiſi, non Manutius, cum Maiorum exempla ſecutus, tùm hominis petulantiam deteſtatus. L

Adnot. in Epiſt. 79. Tùm etiam, quod expreſſam de confeſſione Cypriani mentionem faciat) At hæc alia eſt confeſſio longè antè mortem prægreſſa, cum in exilium, ademptis bonis, miſſus eſt. Si quis diligentiùs obſeruabit inueniet Cy-

pɪianum antè Fabiani mortem confeſſione fidei ſuæ illuſtrem, bonis ademptis multatum, vt initio Epiſt. Cleri Romani ad ipſum manifeſtò colligi poteſt. n.31. & ex Pontio in vita, & Pamelio ipſo. L

Ep. 81. *Sergio Rogatiano*) Vaticani Codices octo habent Seagrio, & Rogatiano.

Ep. 82. Octauo Auguſtarum die, & cum eodem *Quartum*) Quarto habent exempla omnia quæ vidi. L

Adnot. in Epiſt. 83. Suſpicor autem metaphoram quadam appellaſſe auctorem frumentarios lictores.) Non poteſt videri ſuſpicandi locus relictus, ſi quis conſideret hic frumentarios publicæ annonæ miniſtros, nauibus frumento conuchendo paratis, atque onuſtis, iuſſos à Proconſule fuiſſe, vt Cyprianum quoque vinctum perducerent. Latiùs autem patere nominis eius notionem ex Spart. in Adriano bis, & in Comnient. ſemel diſces.

Nàm Manntius, & Morel. habebant *Addito*) Manutius Abdito habuit, ſed eius operæ in multis fefellerunt.

Etiam hanc coniecturam meam confirmauit Dun. Cod.) Iniquum iudicium vnicò teſte damnare lectionem, quam multi Codd. retinent. L

De Diſciplina & Habitu Virg.

Adnot. n. 3. Nonum eſt hoc) Non videri poteſt nouum, qui veterum Codd. fidem excuſſerit. Veronenſis enim Codex vbique eandem lectionem retinet. Præterea Tertull. ferè ſemper lib. de Idol. vbi notaui, Aug. quoque epiſt. 64. ad Aurelium Epiſcopum tom. 2. Arnob. in expoſit. Pſal. 52. Lat.

Vocem, Domini, loco ſubmouimus) Et Vatican. & Veron. non habent.

Num. 6. Adiecit quidem hæc recens Manutius) Sunt tamen in Veronenſi antiquiſſimo Codice. L

De Lapſis.

Adnot. n. 1. Cum Grauio adiecimus ex m.s. & vet. exc. vocem Continentiæ) At ea vox nec loco huic conuenit, & penè omnia exemplaria eã non agnoſcunt. Præterea Auctor Ser. 37. de Sanct. inter Aug. Serm. non habet.

Num. 5. Et vet. exc. cum Grauio, & Manutio, centies,) Aliorum culpa factum eſt; cum interim & ſcriptorum Codd. fides perpetua in ea lectione ſit & Amb. & Aug. item citent ſepties tantùm. L

Num. 6. Vngulam verò ferramentum fuiſſe mucronatum) Conſt. Imp. Cod. Theod. lib. 9. tit. 12. cap. 1. de emendat. Seru. Perſecare latera ferarum veſtigijs, dixit eleganter, & propriè. Ea enim erant vngula, ideſt, inſtrumentum ad lanianda, & torquenda corpora in quæſtionibus leonum pedes, aut aliarum ferarum duriſſimis vnguibus armatos referens. L

Num. 7. Locum verò hunc non reperio apud LXX.) Leuit. c. 7. n. 19. & 20. Editio Vulgata habet: Qui fuerit mundus veſcetur ex ea. Anima polluta, &c.

Num. 8. Repoſuimus dignum fieri pro eo, quod erat bonum fieri) At eam lectionem Veron. Beneuent. & Vaticani Codd. retinent. L

Facienda ſint obtemperatis. Manut. Si non &c.) Manutij culpa in operas transferenda eſt; nàm poſt verbum, *Facienda*, interpungenda lectio. Indè legendum cum Veron. antiquiſſimo, & duobus Vaticanis melioribus Codicibus: Sit obtemperatis, vel obtemperantis. Neque hæc lectio erat Cod. Manut. ſi operæ non fefelliſſent.

Et conſentiunt M.S. Cod.) Mirum eſt apud te conſentire manuſcriptos Codices, cum neque ſcripti, neque excuſi apud nos, præter vnum omniũ recentiſſimè ſcriptum, ea verba agnoſcant. L

Num. 11. Nec eſt quod ſibi adblandiantur illi de facto Nectarij) Remouit Presbyterum pœnitentiarium, ità vt quiſque pro ſua conſcientia ad ſacra myſteria accederet, nulla Sacerdoti peccatorum confeſſione antè facta. Quare hoc in Nectarij facto defendendum, aut condemnandum, quod adhuc neminem feciſſe in re tanti momenti vſque adeò miror, vt Socratis, & Sozomeni hiſtoriam commentitiam omninò, ac fraudulenter in Nouatianorum gratiam confictam arbitrer. Lat. Vide eruditiſſimam Narrationem eiuſdem Latinij de Presbytero Pœnitentiario excuſam opera, ac ſtudio Dominici Macri inter Epiſtolas eiuſdem Latinij tom. 1.

De Vnitate Eccleſiæ.

Adnot. n. 3. Quo vſus eſt Reuerendiſſ. Cardinalis Hoſius hæc verba. *His Petro primatus datur*) Si quem locum habere licet coniecturis in libris reſtituendis, hic certè penè ſuo iure poſtulabunt admitti. Quæcunque enim hic ſunt addita (præter eam lectionem, quam plures & vetuſtiores Codd. retinent, & à Gratiano in c. loquitur Dominus. 24. q. 1. relatam legimus) omnia ſunt ex marginalibus ſummulis in contextum non ſemel; ſed diuerſis temporibus ex librariorum negligentia tandem relata. Apparet autem ex eo veritas, quod quæ ſunt vetuſtiſſima exemplaria, ea pauciſſimas, vel nullas eiuſmodi ſummulas inſertas habent, quod facilè videtur ex Veronen. Cod. quem ego non modo antè nongentos annos; ſed antè mille ſcriptum eſſe contenderim. In eo nihil tale apparet, & in ſeptem alijs Vaticanis deſunt omnia. Summulas autem marginales fuiſſe, & ex Cypriani verbis collectas tàm eſt cuiuis facilè intelligere, vt tardiſſimum, ac penè ſtipitem putem, qui ſtatim non ſentiat vel ex ea tantùm ſummula, quam Hoſium Cardinalem ampliſſimum ex manuſcripto Codice interſeruiſſe confirmet, videlicet. Hic Petro Primatus datur. Quod enim ex Cypriani verbis diligens, & ſtudioſus lector collegerat,

ad locum ſtatim, faciliuſque inueniendum, id in margine paucis verbis adnotarat, vt fortaſsè etiam indicem eorum tanquam capitum, & locorum communium texeret. Quare, vt Codicũ fidem ſequeremur vetuſtiorum, & plurium, indicari oportuerat tantùm quæ in recentioribus reperta erant; ſed non ſtatim in Cypriani contextum referri. Lat.

Quibus vſus eſt Manutius, inter quos vnum fuiſſe annorum 900.) Nec Manutius, nec Marianus Victorius hoc poſſunt aſſerere: Codicem vetuſtiſſimum Veronenſem (de eo enim neceſſe eſt tantum id ſcribatur) hoc aſſumentum habuiſſe, nec ſeptem præterea Vat. Codd. integros, præter fragmentum quoddam operum Cypriani recentiſſimè ſcriptum Bononiæ, qui fuit Vianeſij de Albergatis libellus forma parua, continens tractatus tantùm paucos Cypriani. Vidi quoque alterum exemplar Bononiæ integrum, vndè id fragmentum deſcriptum erat recenti ſcriptura exaratum, in quo eadem inſertio marginalium ſummularum erat. Lat.

Num. 4. Omnes cum Gratiano, nec placet Manutij lectio) 24. q. 1. loquitur, & hoc ex ijs eſt, quæ neque ego, neque Manutius mutauit: ſed cui, quidquid libuit peruertere, addere, demere, corrumpere, me inuito, permiſſum fuit. L

Num. 10. Non placet, quod loco huius habet Manutius) Quid autem? propterea quod tibi non placet negligenda erat lectio Cod. Veronenſis antiquiſſimi? L

De Oratione Dominica.

Num. 2. In ſenſu autem tibi debet adorari Deus) In ſenſu autem tibi debet eſſe adoratio Domine Cod. Veron.

Num. 3. Et nondùm illos Chriſtus *in carne viſus* docuerat illos orare) < O.

Et æternam domum, niſi eos apud quos eſt vnanimis oratio) < O

Num. 4. Vt Filij Dei fierent *his*, qui credunt in nomine eius) < O

Num. 8. Ne dùm quis abſtentus ſeparatur à Chriſti corpore, *procul* remaneat) < O

Habentes itaque exhibitionem, & tegumentum, his contenti ſumus) Hinc fortè ſumpſerunt Paſchalis ſecundus de Cenſib. exact. cap. 6. & Innocentius III. cap 6. de ſtatu Monach. & extrauag. commun. vnica de Cenſib. exact. L

Adnot. n. 2. Recens adiecimus ex Cambron. Cod.) At id contra tot codicum fidem non videtur faciendum. L

Num. 3. Sed infra quoque Manut & Camb. Cod.) At vetuſtiſſimi Codd. nuſquam habent, vt Veroneſi. & alter. L

Et remitte nobis debita noſtra) Et hìc vetuſtiſſimus Cod. Veronenſis vbique retinet. Dimitte, Dimiſi, & Dimittimus. L

Nũ. 4. Væ genti peccatrici, populo pleno peccatis) Et manuſcripti, & excuſi omnes hìc habent: Væ gens peccatrix. Infra vero lib. 1. c. 3. ad Quirinum manuſcripti ferè omnes vetuſtiores habent eodem modo, vt etiam Tertullianus, quem ſequitur vbique libenter Cyprianus. L

Num. 5. Quarè nimis liberè ità caſtigauit Apoſtoli locum Iſidorus Clarus) Iſidorus non vulgatam editionem, ſed hebraicam, & græcam ſecutum ſe profeſſus eſt. Titulus tamen mentiebatur, quem ſublatum fuiſſe audiui, ſed nondùm vidi. L

Num. 9. Immerſerunt hìc aliquot *Lucæ* in editione pariſienſi apud Arnulphum *Langelli ann.* 41.) loci. L. Langeher. an. 41. L

Addicio *cuidam*, ex qua de cæteris iudicare facilè eſt) cuiuſdam. L

Ad Demetrianum.

Num. 3. Verberaſti eos, nec doluerunt, flagellaſti eos, nec voluerunt) credere. L

De Idolorum Vanitate.

Num. 6. Carnem Spiritu Sancto cooperante induitur.) Nullum manuſcriptum exemplar vocem, Cooperante, habet ex ijs quæ vidi, & omnes ferè codices manuſcripti eandem retinent lectionẽ: Carnem Spiritus Sanctus induitur. Aliqui carne. Aliqui carnem Spiritus induitur: vide quæ notaui infra fol. 501. Adde Prudentium in Apotheoſi.

Ex quo mortalem præſtrinxit in Spiritus aluũ:
Spiritus ille Dei, Deus, & ſe corpore matris
Induit, atque hominem de virginitate creauit.

De Mortalitate.

Num. 4. *Delicta iactatio* eſt cum periculum non eſt) Delicata iactatio. L

Num. 7. Obnitimur, & reluctamur, & *peruicacium* more ſeruorum) peruicacium. L

Adnot. n. 7. Commeatum ſibi precaretur) Commeatus facultas eſt Imperatoris, qua licet militi à caſtris ad certum tempus abeſſe. Ita hìc pro facultate accipitur, vt à congreſſione, & prælio mortis abeſſe liceat ad aliquod tempus. Qua in ſignificatione eleganti metaphora ſæpiſſimè à Tertull. & Cypriano vſurpatur. L

De Exhortatione Martyrij.

Argument. Rurſum quod Hieron. ſub finem Apologiæ contra Iouinianum ità ſcribat: De impari) Ad Pammachium.

Cyprianus, Victorinus, Lactantius, Hilarius) Si Hieronymi teſtimonio nitimur, cur eius fidem in catalogo non ſequemur? qui enumerans nominatim ſingula Hilarij ſcripta, opuſculum hoc non recenſuit. Vbi apud Hieronymum enumerantur ſcriptores, qui de numero ſeptenario ſcripſerunt: fortè in margine adiectum erat ad

Fortunatum, vt Cypriani nomini reſponderet, poſtea in contextum relatum temerè, non ſuo loco poſitum eſt. L

Neque verò placet doctiſſimi cuiuſdam coniectura ex verbis ſequentibus) Marianum Victorium innuit, qui in ſcholijs eius loci vulgatam lectionem tuens, Hilarij vult omninò opus hoc eſſe ad Fortunatum quendam amicum, cuius ſcriptum extet de vita Abræ filiæ Hilarij. Cum Fortunatus Epiſcopus Pictauien. teſte Trithemio, Hilarij vitam ſcripſerit, poſt Hilarij obitum annis plus, minùs ducentis. L

Imò etiam Trithemius, ac iàm olim Antoninus) Et antè eos Gratianus 23.q.5. can. Si audieris.

Cap. 10. Quis fecit, & quis ſurdum) Codices Veronenſis, & Beneuentanus pro *Mutum*, habent *Mogilalum*, quo verbo etiam Marcus Euangeliſta vſus eſt. Cum ſint autem illi duo Codices vetuſtiſſimi, & eam lectionem retineant, argumento certo eſſe poſſunt, in recentioribus manuſcriptis multa eſſe mutata præſertim in Scripturæ Sacræ locis citatis, in quibus audax, & imperitus quiſque librarius putauit ſibi impunè licere omnia ad vulgatam editionem redigere. L

Teſtimoniorum lib. 1. contra Iudæos.

Cap. 21. Deligans ad vitem pullum ſuum, & ad *helicem* pullum aſinæ ſuæ) Codices Veronenſis, & Vaticanus Cilicium habebant, & etiam habuit Paulinus ad Ruffinum, & Ruffinus de Benedict. Patriarch. c. 1. & Auguſt. lib. 12. cap. 42. contra Fauſtum Manich. & lib. 16. c. 41. de Ciuit. Dei.

Ibid. Formoſi oculi eius à vino) Et tamen vetuſtiores Codices *Formidoloſi* conſtanter retinēt Ambr. de Benedict. Patriarch. cap. 4. interpretatus eſt *Hilares*. Auguſtin. loco citato *Fuluos*. Ruffinus *Gratificos*. Idem Auguſtinus lib. 12. contra Fauſtum cap. 42. *Fulgentes* dixit. Hier. in Iſai. cap. 15. *Gratioſos*.

Teſtimonior. lib. 2. contra Iudæos.

Cap. 9. Et exaltabitur Gog regnum ipſius) Vaticanus Codex vetuſtiſſimus habet ϗ ὑψωθήσεται ἡ τοῦ Γὼγ βασιλεία αὐτοῦ. Quod Veronenſis Codex, & Beneuentanus, & alius Petri Damiani vetè, & fideliter conſeruarunt. Et exaltabitur quam Gog ipſum regnum; atque ità poſtrema duo verba retinent tàm ſcripti, quàm excuſi, quos vidi. Euſeb. lib. 9. demonſtr. cap. 3. legit ἡ Γὼγ βασιλεία ſinè αὐτοῦ.

Adnot. ad cap. 1. D. Auguſtinus quoque lib. 17. de Ciuit. Dei c. 8.) Auguſt. lib. 17. cap. 20. de Ciuit. Dei nominatim à Salomone duos libros abiudicat Sapientiam, & Eccleſiaſticum, quorum tamen vtrumque aſſerit propter eloquij nonnullam ſimilitudinem Salomonis dici conſuetudinem obtinuiſſe. Quare citat Auguſt. librum Eccleſiaſtici, vt Canonicum quidem; ſed non vt à Salomone ſcriptum. L

Adnot. cap. 15. Vocem *aureas* interpoſitam neque habent manuſcripti, & veteres excuſi Codices) Et manuſcripti, & excuſi, quos vidi, omnes habent.

Teſtimonior. lib. 3. ad Quirin.

Cap. 28. Qui autem dixerit aduerſus Spiritum Sanctum non remittetur illi neque in iſto ſeculo, neque in futuro) Hinc originem duxiſſe videri poteſt Nouatianorum damnatus error. Hi enim Eccleſiæ miniſtros clauium auctoritate vindicare ſibi ius lapſos ad Eccleſiæ communionem recipiendi non poſſe aſſerebant: pœnitentiam autem lapſis vtilem omninò apud Deum futuram non negabant. Id verò ſolius Dei eſſe, non hominibus permiſſum. L

Ibid. Si autem in Deum peccet homo, quis orabit pro eo?) Ex hoc loco poterat ſatis intelligi, quid pro hoc nomine Spiritus Sancti ſignificatum putarit Cyprianus. Et hinc lucem afferri oportuit loco ſupra. Quod Idola Dij non ſint, nec lectionem adiectione corrumpere, eo conſilio, nè Trinitatijs anſa detur calumniandi. Fides vbique antè omnia retinenda eſt in Codicum reſtituenda lectione, & ſinendi cæci, qui ſcandalizantur quacunque de cauſa temerè, vt monuit, & præcepit Chriſtus.

Cap. 87. Niſi vt proijciatur foras, & conculcetur ab hominibus) In duobus vetuſtiſſimis Codicibus manuſcriptis, ideſt, Veronenſi, & Beneuentano, & tribus præterea Vaticanis ſic habet *Niſi proïci foras, & conculcari*, ſeruata græci ſermonis forma.

Adnot. ad cap. 6. Excuſi habebant in margine Eccleſiaſt. 3. Sed neque ibi græcè repetitur, neque in libro Sapientiæ reperire potui) Si quæſiſſes cap. 28. Prou. in vltimo verſu apud Septuaginta, repetiſſes. L

Ad cap. 16. Hoc Manut. & Morel. fortaſſis quia teſtimonium, quod citat, inuenitur Prou. cap. 14.) Non Manutij culpa factum eſt; ſed aliorum. Codices enim omnes tàm ſcripti, quàm excuſi habebant *In Sapientia Salomonis*; & ita excudendum curaueram.

De Spectaculis. Tom. 3.

In Argum. libri ſeq. Quare rectè eius nomine in lucem eſt editus à Manutio) Non ſatis videre poſſum quo argumento ductus vir bonus aſſerat, Manutium librum de Spectaculis Cypriano tribuiſſe, cum titulus his omnibus, quæ ſequuntur, manifeſtè conteſtetur Cypriani non eſſe; ſed tamen ei adſcripta. Manutius autem, qui nil aliud egit, quàm excudendi onus ſuſcepit, cur auctor cenſeatur huiuſmodi iudicij, vel cenſuræ nulla cauſa eſt, cum nihil eorum præſtitit; ſed aliorum labores, & vigilias typis excudendas, publicandaſque curauit. L

Cap.

Cap. 1. Nabla, *æra*, tympana, tibias, citharas, choros legimus) cinyras. F

Adnot.) Nihil mutatum eſt in libri huius lectione, quod Codices & pauci erant, & maximè corrupti. L

In cap. 2. Quum hìc numeret varia inſtrumentorum muſicorum genera) Aera in Scripturis Sacris nunquàm legi pto genere muſicorum inſtrumentorum. L

In cap. 3. Cenſeo legendum *Renunciando*, ant locum eſſe mutilum.) Nec mutilus locus, nec lectio mutanda videtur. L

In cap. 4. Manutius aſteriſcum addidit voci *Dimiſſus*, quantum ſuſpicor, quod putaret locum mutilum) Aſteriſcus loco huic neceſſarius; nàm lacuna patebat im manuſc. L

In cap. 6. Fortè *Extenſis*) Malè hoc loco lectionem mutas. L

In cap. 7. Obſcurus locus, & mutilus) Et hic locus clarus eſt, ſi quæ ſequuntur aptè ordinaris, vt Aërem conſtantem. Quamquam pro *Interim* libentiùs legerim *Inter hæc*. L

De Diſciplina, & bono Pudicitiæ.

Miror ego te Pameli in hoc libro agnoſcere Cyprianum. Auctor ex Cypriano mutuatus multa videtur; ſed longè à Cypriani veritate, & elegantia abeſt. L

Cap. 1. Ne quid *mutulum* videtur) mutilum. L

Ad Cornelium Papam, de Cardinalibus operibus Chriſti, &c.

Voces innumeræ Cypriano incognitæ, quæ ſcholam recentiorem omninò ſapiunt: ex poterant cuiuis facilè perſuadere neque Cypriani opus eſſe, neque ad Cornelium Papam, qui eodem tempore Romanam rexit Eccleſiam, hæc ſcripta fuiſſe; ſed ab alio Cypriano fortè Monacho ad Cornelium quempiam Epiſcopum. L

Cap. 1. Nec deerat impoſitorum nominum ſecundum ſenſum *ſuorum effectum certitudo*) ſuum certitudo. O

Ibid. Indulgentiam meretur humilitas, quæ, quo poteſt acceſſu, ſublimitatis veſtræ manibus ſe porrigit attrectandam) Conneniunt hæc verba Cypriano? L

Cap. 2. Huius rei forma Seraphim faciem Dei, & pedes velat) Citaſſet Cyprianus Eſaiæ verba ità contra LXX. & vulgatam quoque, vt ex duobus Seraphim vnum faceret? L

De Ablutione Pedum.

Cap. 2. *Quia poſt Baptiſmum, quem* ſui reuerentia non patitur iterari) Quia Baptiſmum, & Euchariſtiam, quæ. O

De Vnctione Chriſmatis.

Cap. 1. *Conſeruandum* tradidit, & erogandum) Conſecrandum. F

De Aleatoribus.

Naſum non videtur mihi habere, cui ſtylum huius ſcriptionis, non valdè diſſimilem eſſe Cypriani dictioni, placet aſſerere, a quo etiam in Scripturarum citationibus magnopere diffidet. L

De Montibus Sina, & Sion.

Cap. 2. Spiritus Sanctus, qui de cœlo deſcendit Chriſtus). Ità clarum eſt hic, & alibi Spiritum Sanctum ſignificare diuinitatem Verbi Dei; vt, nè ſi velit quis, patere illi erroris locus vllo modo poſſit; cum enim Dei Filius per carnem aſſumptam homo quoque ſit, ad diſcrimen carnis notandum, appellat Spiritum Sanctum ipſam Diuinitatem Verbi Dei per ſe conſideratam. L

Adnot. Locum hunc deprauatiſſimum) Quam vereor nè nimium auſus, corruperis, veriùs, quàm reſtitueris; nàm Vaticani Codices duo vulgatam lectionem agnoſcunt, niſi quod in altero pro *Vegeti* eſt ſcriptum *Vegetati*. L

Obſeruationes, & Coniecturæ in D. Athanaſium.

Editio Froben. Baſileæ 1556.

In Orat. contra Arianos pag. 130. Concilio *Sardinienſis*.) Sardicenſi.

Pag. 111. Vel magni illius Meletij) Niceph. lib. 8. cap. 14. Meletius Sebaſtiæ, Baſilius Amas; hic ab Euſebio in Chronicis an. 321. à Licinio martyrio coronatus ſcribitur. Quare in Nicæna Synodo intereſſe non potuit; ſed Eutychius Amaſenus eius ſucceſſor, vt in ſubſcriptionibus patet.

Pag. 296. In illud omnia tradita &c. Cui conſepulti eſtis in baptiſmate *ad infernum*, in quo & reſurexiſtis). < F

In Comp. de Spiritu Sancto pag. 300. Sebeel, aut & Eliam). Beſeel autem, & Eliab. Exod. 31.

In Apolog. ad Conſtant. pag. 304. Pitybionem). Petonionem vocat Tacit. lib. 19.

Ibid. Et Dionyſius *Leidæ*) Laudis Pompeiæ fortè; nàm in Italia locum eſſe patet.

In Apolog. de Fuga. Quæ magna Oaſis appellatur) Oaſis magna: Vide Zoſimi deſcriptionem eius loci lib. 5. Vide Baronium in Not. Martyrol. 12. Iunij. g.

In Epiſt. ad Orthod. Diſ] enſationibus *miniſteriorum* Dei) myſteriorum.

Ibid. pag. 338. Niſi *Euſebiam* Eccleſiam turbaſſent)

ſent) Euſebiani.

In Epiſt. cont. Arian. pag. 341. Illis autem de iuſtitia ſua remittentibus) nihil.

Pag. 349. Suum ſermonem *deprehendi* debere) reprehendi.

Pag. 352. *Qui* verbi deitatem declarant.) Quæ.

In Epiſt. de Nic. Syn. pag. 357. Eiuſque gloriam *occupant*) occuparit.

In Epiſt. ad ſolit. vit. agen. pag. 443. Lucij porrò Adrianopoleos) Hunc aliqui Lucianum ſeribunt, vt Sozomenus in Trip. lib. 4. ità etiam in epiſtola orientalium ad Iulium Papam appellant, niſi Codices corrupti ſunt. L

Pag. 455. Singulatim *ceſſari* iuſſit) arceſſi.

Pag. 467. Epiſtolas *committens*) componens. F

Pag. 469. Felicem quendam Epiſcopum) Vide an is Felix ſit, quem Athanaſio ſubſtitutum ſcripſit Greg. Cedren. à Conſtantio anno imperij eius 15. L

In Epiſt. de Synod. Arimin. & Seleuc. pag. 477. Et eodem die *vbi* feſtum celebraretur) vbique.

Pag. 484. Hiericas) Hieracham vocat Hilarius lib. de Trinit. 4.

In Epiſt. ad Epiſcopos Africæ pag. 525. Cum *Gregorio* ſocio ſuæ impietatis) Georgio ſupra. pag. 334.

In Ser. in illud Profecti. pag. 575. Quibus vnuſquiſque noſtrum *innouatur*) innodatur. F

In Paſſ. & Cruc. Domini pag. 640. *Morem* injiciamus) Moram.

Ibid. *Ad* proprium ſibi habet) Id.

Pag. 642. Vt *indè* ipſi loquentes.) vndè

Ibid. Vt enim hominum *ſermo* confirmat iusiurandum) ſermonem.

Pag. 644. Falſus non fuit) Non fefellit.

In Euang. Quicunque dixerit, pag. 690. Excellentium) Excedentium.

Ad Antiochum de plurim. & neceſſ. quæſtionib.

Hic liber præter quam quod nonnulla habet inepta, quę Athanaſio nemo prudēs adſcriberet; citat Athanaſium in quæſt. 23. & Gregorium Nazianzi Epiſcopum, qui Theologus dictus eſt, quæſt. 129. L

In Diſput. contra Arium.

Et hunc librum meritò ſuſpicatus eſt ſe, quicunque is fuit, qui præfationem hanc addidit, non facilè Athanaſij nomine perſectutum, vt Athanaſij eſſe crederetur, quamquàm ſtudioſi alicuius fuiſſe conſtat, qui ex Athanaſij ſcriptis argumenta collegit contra Arium; vndè hanc fabulam adornaret. L

De Reſcripto Marci Papæ ad Athanaſ.

Nepotiano, & *Secundo*) Facundo. Si vera eſt huius epiſtolæ conſcriptæ temporis nota. Videndum erit, quomodo conſtet rei veritas in Marci Papę vitæ temporis ſpatio; nàm ſcribunt 17. kalen. Februarij creatum, Papillio Nepotiano, & Facundo Coſſ. Prid. Non. Octob. eodem anno obijſſe. Quare litteras VIII, vel X. kalen. Nouemb. vt exemplar Conciliorum habet, ſcribere non potuit, niſi antè id tempus, vel certè nō obijt eo tempore; ſed aliquanto poſt litteras ſcriptas: horum enim alterum, vt ſtatuatur omninò neceſſe eſt. Sigonius lib. 4. hiſt. Occident. Imper. VIII. kalen. Octob. datas ſcripſit. L

Obſeruationes in D. Ioan. Chryſoſtomum.

Editio Venetijs ad ſignum Spei. 1549.

Tom. 1. Hom. 9. pag. 12. Cogitationum aliæ ſunt magis *pecuniæ*) pecuinæ. L

Ibid. Si nihil paſſi graue pro ſuis delictis, atque ità) eſſent. L

Hom. 13. pag. 18. *Et* viſionem) Ad. L

Hom. 14. pag. 19. Caput viri mulier) Caput mulieris vir. L

Pag. 20. *Dominum* concedite) Domi. L

Hom. 15. pag. 20. Et capræ ex ſuis *capillis* aliquid noſtro miniſterio afferunt, *lateque*) pilis, lacteque. L

Ibid. vt etiam *circa* cruciatum.) citra. L

Hom. 40. pag. 69. Ità & vxori tuæ ſimiliter appono litteram) Hieronymus in quæſt. in Gen. oſtendit errare, qui additione litteræ. R. Sarræ nomen auctum putant: cum apud Hebræos non eadem ratio elementorum ſit; ſed finem nominis mutatione litterę fuiſſe nouatum probat. Hilar. in cap. 18. Matth. Ambr. lib. 2. c. 11. de Abraham Patriarcha. Aug. de Ciuit. Dei lib. 16. c. 28. L

In Serm. de Ioſeph. Confinge falſas calumnias; nec te marito perſuade) Confinge falſas calumnias necte, marito perſuade. L

In Serm. de Aſcen. Heliæ pag. 134. *Quoniam* ad laſciuos) Quondam. L

Ibid. Tranſuolaret *euectus*) reuectum. L

Ibid. Qui ſic cæleſtibus aſſueuerat *temperare*) imperare. L

Ibid. Radiorum tibi *diſtrimine*) diſcrimina. L

Ibid. Aut *ambulare* non potuiſſe) amburere. L

Ibid. Stat intrepidus ſuper ignem, ac ratem) Stat intrepidus ſuper igneam cratem. L

Ibid. & ſi quis improborū fuerit) Et ſi quis improbior eorum fuit. L

Ibid. An aliqua *illa* cenſura) aliâ.

Ibid. Velut peregrina ſua tranſeuntre) Velut peregrinum ſua tranſeuntem. L

Ibid. Sed de me fateor ſæpè *victor*) victorem. L

Ibid. Et *quoniam* fortiter) quàm.

Tom. 2. Hom. 6. in cap. 11. Matth. pag. 14. Hæc verò à Septentrione in meridiem ſtella veniebat: ſic enim ſecundum locorum ſitum Palæſtinæ

ſpe-

ſpectabat ad Perſidem) Non conſuluit Coſmographos de hac re Chryſoſtomus , & ideo errauit ipſe, & Theophylacto, & Euthymio erroris cauſam præbuit. Vide quæ ad Theophylactum in Matth. apponemus. L

Tom. 3. In Acta Apoſtolor. hom. 1.) Miror Chryſoſtomum ſcribere hæc potuiſſe , quæ de libro Actorum hic dicuntur. Mirum etiam certum eſt Irenæum , & alios Patres fuiſſe, qui neſcirent à Luca Acta Apoſtolorum conſcripta: Lege Irenæum lib. 3. cap. 14. & 15. L

Tom. 4. In Epiſt. ad Corinth. 2. cap. 1. hom. 2. Chriſtiana veſtra vectigalia. Quod eſt caput bonorum, quod honeſtum eſt, idem & vtile eſt.) Ad hunc locum ſatis malè redditum latinè: vide quę notauit Flaminius Nobilius in Editione Pariſienſi 1581. L

Cap. 12. hom. 26. Hac ratione Alexandrum decimumtertium Romanorum Senatus , vt Deus eſſet, ſanxit.) Hic locus ità habet etiam in græcis Codicibus; ſed videtur aut Chryſoſtomum ignoraſſe hiſtorias , vt quod Tiberio adſcribitur , Alexandro tribuerit, aut in numero erraſse , vt XIII. putarit , qui XXII. fuit . Hadrianum templa dicare Chriſto ſtatuiſse Lampridius in Alexandro ſcripſit , & de Tiberio etiam Tertul. Apolog. cap. 5. L

In Epiſt. ad Hebr. cap. 12. hom. 31. Quomodo ergo dicit , quod non inuenerit pœnitentiæ locum) Ea vera, ſolaque loci huius, ſententiæque ſolutio , & explicatio plana eſt , vt non inuenerit in Patre Iſaac locum pœnitentiæ ; vt reuocaret benedictionem Iacob datam; hoc enim cum lacrymis quærebat Eſau , & non locum pœnitentiæ ſuæ à Deo . L

Tom. 5. In lib. de Sacerdot.) Baſilius hic Chryſoſtomi familiaris, æqualis, & condiſcipulus, non is eſt , qui Magnus dicitur Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopus, fuit ; ſed alter Antiochenus patria , & ſocius Chryſoſtomi , ſodaliſque , vt Simeon Metaphraſtes in vita Chryſoſt. diligenter notauit , errorem ſecus opinantium redarguens . L

In Symb. Apoſtol. hom. 1. & 2.) Latini hominis videntur eſse . L

In Epiſt. 3. Cyriaco Epiſcopo exuli Ioannes exul. Audiui enim & ego de deliro illo Nectario) Nectarius hic Chryſoſtomo ſurrogatus frater fuit Nectarij , cui ſucceſſit Chryſoſtomus , & proprio nomine Arſacius dictus eſt. L

Obſeruationes , & Coniecturæ in D. Irenæum.

Editio Froben. Baſileæ 1548.

Irenæus , & græcus fuit , & græcè etiam ſcripſit , vt putat vir doctiſſimus Gulielmus Cardinalis Sirletus . Hieronymus in prolog. lib. 8. Comment. in Iſaiam Prophetam ait: Græcorum ; vt cæteros prætermittam , Irenæi tantum Lugdunenſis Epiſcopi faciam mentionem. Et in c. 36 Ezechiel. idem repetit , vbi quid aduerſus Irenæi erroris Dionyſius Alexandriæ Epiſcopus ſcripſerit , breuiter explicat . Aduertes autem non neceſſariò ſequi Irenæum græcè ſcripſiſse , propterea quod vir græcus fuerit ; nàm & alij Græci latinè ſcripſerunt , & Latini etiam græcè . Illud etiam accedit , quod Lugduni Epiſcopus in Eccleſia ſua non græcè ; ſed latinè populum docebat, atque ità etiam ſcripſiſse eum veriſimilius eſt ; græcum autem characterem , & figuras vitare facilè in ſcribendo non potuit homo græcus in Græcia eruditus , vt neque Ammianus Marcellinus , & alij. Latina autem eius ſcripta à S. Ambroſio , ſunt qui putent , eſse facta , quod certè mihi non fit veriſimile , niſi ſi adhuc iuueni Ambroſio , id aggredi exercitationis gratia , veniſset in mentem . Veriſimilius igitur hominem græcum ità locutum, vt qui non aliter latinè ſciret . Quis autem inter Latinos , ſi Irenæum vertere voluiſset , non latinè maluiſset loqui , vt par erat , quàm græcè . Videmus pœne omnia ità ſcripta , vt ſuapte ſponte è græco fonte profecta ſint . Hieronymus idem manifeſtò videtur ſentire , Irenæum latinè ſcripſiſſe , cum verba adiurationis eius , quæ in fine librorum ſuorum adiecit Irenæus, ipſe recenſet . Quod certè non feciſſet , ſi græcè ſcripſiſset ; nàm gręca verba citare debebat , vt in alijs interdum facit . Scripſit nuper quidam ſinè nomine Libellum Obſeruationum Diuini , & Humani Iuris , in quo explicantur l. Dominico . de Spectac. C. Theod. & l. omnes dies. C. de Ferijs , in quo etiam Sacramento prouocate non dubitat Irenæum omninò græcè ſcripſiſse , fretus vno illo argumento , quod à græcis Scriptoribus verba eius græcè referuntur . Quod argumenti genus infirmiſſimum eſt . Quid enim ? tot philoſophi græci latinè ſcripſerunt , quia Cicero verba latinè refert . L

Lib. 2. cap. vlt. *Nec poſtquam* inſurgere in eam) Nè poſset vnquam . L

Lib. 3. cap. 1. Præſcripta nobis tradidit. ᵛ Poſtea) Lucas Pauli comes Euangelium ab eo prædicatum in librum congeſſit . Euſeb. lib. 5. c. 8. Hiſt. Eccleſ.

Cap. 2. More ſerpentum *lubrici vndique fingere conantes*) lubricos vndique effugere. V. C.

Cap. 33. Quoniam Paulo atteſtante facti) Quoniam paulò antè facti .

Cap. 35. Offendere fecit hominem *inquam*) & in quem. V. C.

Lib. 4. c. 14. Et *tentatus* diabolus) tentans. V. C. tentaturus . F

Cap. 25. Quædam verò addunt , ᵛ quemadmodum) quædam verò. V. C.

Ibid. Quas traditiones volentis *iudicare*) vindicare. V. C.

Ibid. Inſtituenti eos ᵛ aduentum Chriſti) in . L

Cap. 26. Apta vtriſque *præceptis*) præcepit . V. C.

Cap. 28.

Cap. 28. Non Quaſi indigens Deus *hominem* plaſmauit Adam) hominis V. C.

Cap. 31. Erga Deum dilectionem præſciebat) Et erga Deum dilectionem præcipiebat. V. C.

Ibid. Inſinuabatur) Inſinuabat.

Ibid. Nihil tamen indigentiæ Deo ab homine) indigente. V. C.

Ibid. Si *reuertatur, vt* timeat) reuereatur, &c. L

Cap. 32. Quoniam meæ ſunt omnes *veſtra* terræ) beſtiæ.

Cap. 34. Et genus ᵛ oblationum) non. V. C.

Ibid. Siuè argumento) Nec ſinè argumento. V. C.

Ibid. Secundum ᵛ ſuam animam) autem. V.C.

Ibid. Et *ad* templum) eſt.

Cap. 42. Antè circumciſionem erat ᵛ Abraham) in.

Cap. 72. Et *id* non expedit oſtendens) quod.

Cap. 75. Et virtutem *vinci*) vicit.

Ibid. Et *abſorbi*) abſorberi.

Lib. 5. Eum calicem, qui eſt creatura, ſuum corpus confirmauit, ex quo noſtra auget corpora) Eum calicem, qui eſt creatura, ſuum ſanguinem, qui effuſus eſt, ex quo auget noſtrũ ſanguinem, & eum panem, qui eſt à creatura, ſuum corpus confirmauit. V. C.

Ibid. In vſum hominibus veniunt, & ſanguis Chriſti) In vſum hominibus veniunt, & percipientia verbum Dei Euchariſtiam fiunt, quod eſt corpus, & ſanguis Chriſti. V. C.

Obſeruationes, Correctiones, & Coniecturæ in Theophylactum Bulgariæ Archiepiſcopum græcæ fidei reſtitutum.

Editio an. 1554.

Theophylactus hic ſub Imperatore Alexio Comneno circa annum Domini 1080. floruit.

Extat eius oratio ad eundem Alexium, qui cœpit imperare an. Domini 1081. atque ità Laurentius Sifanus ex Ioanne Sanbuco ſcripſit in Præfatione Com. Theophylacti in Acta Apoſtolorũ.

In Matthæum.

Cap. 2. Quin à ſeptentrionali parte, quæ eſt Perſidis, ad meridiem, in qua eſt Hieruſalem mouebatur) Vt dignior venia ſis, facit Chryſoſtomus, qui auctor tibi, vt erres, fuit: nàm Perſis Paleſtinæ ità reſpondet, vt penè æquali ab æquinoctiali circulo latitudine diſtantes Perſis orientis, Paleſtina occidentis ſolis rationem inter ſe habere omninò, verèque videantur. Quarè hæc ratio nihil obſtat; ſed aliæ multæ, quas iurè enumerandas diligentiùs putauit Chryſoſtomus hoc ipſo in loco. L

Cap. 4. Adulatur autem ei, putans, *ſe quid ſuffuraturum*) [illegible] ſe decepturum. L

Ibid. Iàm rogas) ἀλλ' ἐρωτᾷς.

Cap. 5. Oſtendit primum *ſeruandum* iuſtitiam) μανίας.

Ibid. Omni cum alacritate exercenda eſt) Omni auiditate appetenda eſt. L

Ibid. Qui heri miſericors fuit, *etiam* ſi hodiè inops ſit) < L

Ibid. *Mordentes*, & condientes doctrina) [illegible]. Adringentes. L

Ibid. Propterea nè abijciatis *mordacitatem*) ſeueritatem, vel auſteritatem. L

Ibid. Vt durent in certamine, & diligentem vitæ ſuæ rationem habeant) [illegible]

Ibid. Horreſce homo, animaduertens quanta à nobis repetantur) Contremiſce igitur homo, conſiderans quantum à nobis exigatur. L

Ibid. Quidam dicunt rhaca ſyriacè *& indignatiuum*) contumeliam. L

Ibid. Quiſquis igitur iniuria affecerit fratrem ſuum, contumelia inuadens) Quiſquis igitur contumelia affecerit fratrem ſuum contemnens, vel deſpiciens.

Ibid. Nàm qui fratrem ſuum ratione, & prudentia priuat, *facitque, vt à nulla differat beſtia*) quibus à beſtijs differimus. L

Cap. 9. Dubitabant enim quomodo *vincerent* abſque corporis caſtigatione) vinceret. L

Cap. 12. In hoc erant venia digni, neque pœnitentia ſuper hoc ab eis exigebatur) Vide Athanaſium lib. de communi ſubſtantia Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, pag. 624. & 687. vbi locum hunc explicat vſque ad 695.

Ibid. Talis, etſi non pœniteat, de hoc non reddet rationem) Et ijs neceſſariam pœnitentiam fuiſſe ſcripſit Athanaſius, quod verius omninò iudicari debet. L

Cap. 15. Has igitur traditiones *vt* vidiſſent non obſeruari) cum. L

Ibid. Turbæ autem loquitur, & *perque* illos ad ſe aduocat) propterea. L

Cap. 17. Didrachmum, qui eſt quinque ſicli, hoc eſt, ducenti oboli) Certum eſt ex Exodo, cap. 30. & ex Ioſepho. lib. 7. Belli Iudaicis Didrachmum Sicli dimidium eſſe, & Atticis XII. Obulos valere; Iudaicis verò X. tantùm; nam ij grauiores erant. L

Cap. 18. Tunc ab eo te ſubducas) Tunc etiam bonis tuis illi credito. L

Cap. 23. Habet enim ità narratio nobis tradita) Mutuatus eſt ex Baſilio. hom. 53. de Natiuitate Chriſti. L

Cap. 26. Quia tunc offerenda erant omnia Sacrificia in lege decreta) Delendum totum. L

Ibid. Nè populus propter homicidium à Sacrificijs abſtineret) Ne populus propter ipſorum homicidium à Sacrificijs, quæ lege imperata erant, offerendis, abſtineret. L

Ibid. Simonem autem hunc leproſum &c.) Quàm hæc parum conueniant, & non ſint veriſimilia, facilè ex hoc apparet, quod mittente Ieſu in

Ciui-

Ciuitatem ad quandam; cum in domo Simonis in Bethania eſſet, ille idem Simon eſſe vtrobique non potuit.

Ibid. Et tu quoque, ſi lepra laboras, & phariſaica lepra inflatus es, quæ à Deo ſeparat) Et tu quoque, ſi leproſam animam habes, & phariſaicam, inflatam, ideſt, à Deo ſeparatam, & abſciſſam. L

Ibid. Nàm ſi non *ſolum* hominem illum eſſe docueris) purum. L

Ibid. Tunc caput *ſuum*, hoc eſt diuinitatem) eius. L

Ibid. Hoc eſt theologum ages) De ipſo vt Deo ſenties, & loqueris. L

Ibid. Non dixit hoc eſt *figura*, ſed hoc eſt corpus meum) ἀντίκρυν.

Ibid. Diſce homo *continuò* precari in tentationibus) ſemper. L

Ibid. Etiam ſi cui Deum vltionem exquirere videatur) Etiam ſi cui Deum vindicare ſibi videatur.

Ibid. Legio enim eſt magnum agmen, nempe, ſex millia equitum) ἱππέων corruptum puto verbum; nàm nuſquam legimus, legionem ſex millium equitum; ſed peditum: quarè πεζῶν fortè reſtituendum erit. L

Cap.27. Ità vt tranſire non potuerit orbitam) Qua tranſiſſet facilè currus, ipſe tranſire non poſſet. Videtur fabuloſa additio; nàm crepuiſſe medium, & diffuſa eſſe viſcera Iudæ proprium eſt eius mortis generis, quo quis ſuffocatur. Quarè non aliena, & abſurda commiſci oportet, vt verbis Lucæ Actor. 1. videaris non aduerſari. Ea enim maximè conueniunt ei, qui ſuſpendio vitam ſibi adimat.

In Euangelium S. Marci.

Cap.15. Et hæc Dei Genetrix erat) Si Maria Iacobi eſt ipſa Dei Genetrix; erit eadem etiam capitis proximi initio; nàm Maria Iacobi dicitur. Id quod abſurdum omninò eſſe ipſe Theophylactus manifeſtè ſenſit; cum non admodum ſapientes mulieres in eo conſilio fuiſſe declarat, vt aromata neceſſaria corpori Chriſti ſeruando putarent. Quarè & hic Maria non erit Dei Genetrix; ſed altera vera Mater Iacobi, & Salome, & non nouerca. L

In Euangelium Lucæ.

Cap.1. Num abſuada, & *procatrix*) [illegible].

Ibid. Quia & Dei mentio inter ſalutandum *facta*) [illegible].

Cap.2. Quæ nunc ego dico, & geſta eſſe facio) Ità vt quod dicitur tale ſit. L

Ibid. *Reuereantur* hinc, qui dicunt) Erubeſcunt, Confunduntur, Conturantur. L

Ibid. Sed fortè poſteaquam compleuit ſermones) Veriſimile eſt tunc concepiſſe, cum adſenſa eſt, dixitque fiat mihi ſecundum verbum tuum. L

Ibid. Vt multiplicatio prolis huius ſignetur) Vt in ſumma fœcunditate eſſet vita illius pueri. L

Ibid. Sicut & Dauid dicit.) Vtrobique vitæ miſerias recenſet; ſed nuſquam habet verba loci huius. L

Cap.7. Et ille quidem nihil dicit, hic autem obmurmurauit) Adde, quod eſt momenti maioris; illud in Bethania, hoc in Naim, ideſt, in Vrbe Galileæ factum, hoc antè mortem Ioannis, illa duo multò poſt, vtpotè inſtante Paſcha poſtremis vitæ Chriſti diebus. L

Cap.10. Duo enim ſunt modi, quibus *regnat in nobis* Deus) imperat nobis. L

Cap.16. Et figurato modo rerum *quarundam* naturam) aliquarum. L

Ibid. Nàm ſi *per tenues particulas* omnes exponere tentauero) minutatim. L

Ibid. Fert enim Hebræorum traditio, Lazarum quendam) Non videtur conſtare ſibi; ſupra enim omninò hiſtoriam eſſe negauit; hic verò in eorum ſententiam ex parte diſcedit. L

Ibid. Et ideò cum moreretur non ab Angelis aſſumptus eſt; ſed in infernum deductus.) Hinc apparet ἐν τῷ ᾅδῃ ſuperioribus iungendum exiſtimaſſe Theophylactum; quamquam in omnibus codicibus, quos habemus, græcis legatur, vt in impreſſis, reclamantibus latinis omnibus. L

Cap.18. Sed alios per hoc exinaniunt) Sed ea cauſa alios quoque contemnunt. L

Ibid. In locum infimum reijciat, & * dæmonem reddat) tanquam. L

Ibid. Qui iàm ſe æqualem Deo *fecerat*) nominabat. L

Ibid. Tanquàm propriæ adſcribens potentiæ *ea, quæ dicta ſunt*) ſua facinora. L

Cap.19. Et præcurrens, aſcendit in arborem *caprificum*) [illegible].

Cap.22. Et ſic vnum factum eſt volitum) Καὶ ὅπως ἓν γένηται τὸ θέλημα.

Cap.24. Neque enim adhuc habebat corpus *quod multum*) tale, vt diù. L

Ibid. Cum eis conuerſaretur *, vt ex hoc) ſimul. L

In Euangelium S. Ioannis.

In Prologo. Poſt *viginta duos* annos poſt aſſumptum in cælos Chriſtum) ſexaginta quinque; ità Auguſt. & alij, ideſt, poſt mortem Domitiani. L

Ibid. Eo quod * abſolutè mitis erat) ſimplex, &. L

Ibid. Vndè & ampliùs notitiæ Dei donum ei concreditum eſt, myſterijſque pleriſque incognitis ipſe delicatus eſt) Ex quo ſanè dono, & theologia ei credita eſt, cum myſterijs oblectatus eſſet multis incognitis.

Cap.1. In principio erat * verbum) illud. L

Ibid. Alij inferiorem natiuitatem Domini *conuerſationem*) educationem. L

Ibid. Nos autem ad hanc ſtultam *inſtantiam*) obiectionem. L

Ibid. Mentis *voluntates* annunciat) conſilia, cogitatus. L

Ibid. Poſſibile eſt, quod cum filius non ſit poſterior patre?) Qui filius eſt poſterior patre non eſt?

Ibid. Et vt exemplo manifeſtius faciamus) Videlicet, & clarius ſententiam exponam. L

Ibid. Et ſegregans ſe ab eo) Et tanquam ſegregatus ab eo. L

Ibid. *Nihilominus* cum Deo patre eſt) At tamen L

Ibid. Non minus facilè fuerit & Arianis reſpondere) Non ab re autem fuerit & aduerſus Arianos quoque dicere,

Ibid. Nunquàm ſeparatus eſt à Deo * patre) &. L

Ibid. Aliud quidem *mentale*, quod habemus) internum. L

Ibid. *Intellige* autem virtutem loquendi) intelligo. L

Ibid. Et virtutem non *abiecit*) amiſit. L

Ibid. Hoc eſt vis eloquendi, cum id, quod intus ſitum eſt in mente; in opus producimus) Sermonis interni, atque in anima poſiti vim in opus producentis.

Ibid. Nàm cum dicitur pater, & filius, & ſpiritus) Nonne & patrem audiens, & filium, & ſpiritum,

Ibid. Sicut dicimus *ſecuri* fabricari ianuam) πρίονι, ſerra. L

Ibid. Sicut ſecuris Dei, & patris factoris, & vtentis filio) Serra ibi: ipſo quidem Deo, ac patre factore, & vtente filio.

Ibid. Et hæc ſunt maligna Arij nugamenta) Hęc peruerſa Arij ſecta, vel collegium, L

Ibid. *Indignior* fuerit filius creaturis) Vilior. L

Ibid. Vt nè ſuſpiceris illum *vnigenitum*) ingenitum. L

Ibid. Qui habet filium *regem* & conditurus eſt ciuitatem, & ei) < L

Ibid. Et hæc de vnigenito, & non de patre dicit. Diſces etiam hoc ab ipſo quidem Apoſtolo.) Quod autem, & hæc de vnigenito, & non de patre dicat, diſcere potes ab ipſo quoque Apoſtolo.

Cap. 3. Et meritò, Nos enim alij omnes ad menſuram accepimus) Et meritò: alij enim omnes ad menſuram acceperunt.

Ibid. Quaſi illi conſubſtantialis eius * gratia) rei. L

Ibid. Hoc eſt nulli * ſimilis eſt, quàm patri) alij.

Ibid. Vt ne duo principia ſpiritus introducamus) Vide ſupra cap. 1. vbi δὲ aliter exponit. Quare vereor hæc particula nè ſit addita ab alio. Vide Athan. tom. 2. quæſt. 64.

Ibid. Veritas eſt filius, & *veritas*, & ſapientia) δύναμις virtus.

Cap. 4. Non opinor *igitur* illum eſſe, ſed alium) τοίνυν autem.

Cap. 6. Cui *datus eſt* pater, hoc eſt, à quo) dabit.

Ibid. Donum à Deo, quod illi datum eſt) Donum, quod illi à Deo dabitur.

Ibid. Quare autem non magis laudauit duodecim, qui non cum alijs *amiſſi fuerunt*) συναπῆλθον.

Ibid. Exiſtimaſſent ſe illi gratificari *propter comitationem*) quod eum ſequerentur. L

Ibid. Verba vitæ æternæ habes, & nos *credimus*) credidimus. L

Ibid. Sed *attendendi negligentia*, & ignauia) ἀπροσεξία.

Cap. 7. Exponimus enim hoc, quod multis melius) Eligimus enim, quod reliquis accommodatius eſt. L

Cap. 8. Annota autem, quod lapidantes illum, hi erant, de quibus dixit Euangeliſta, quod crediderint in eum) Nullo modo neceſſarium eſt ità interpretari; nàm præter eos, qui crediderant, erant multi quoque increduli, quorum mala mens, malus animus manus lapidibus admouit. L

Cap. 11. Eo quod memores erant) Commonefacientes ipſum.

Ibid. Domino ineſſe virtutem *cognouerunt*) ᾔδεσαν.

In Epiſtolam Pauli ad Romanos.

Cap. 9. Oſtendens, quod ſolum Deus norit, qui ſunt digni vel honore, vel pœna) Non hoc agit Apoſtolus, vt oſtendat Deum ſolum id noſſe; ſed Dei miſerentis, non hominis volentis, aut currentis eſſe ad ſalutem peruenire. L

Ibid. *Nonnę* imperium, & principatum cum eo partiris) Nunquid.

Cap. 14. Quomodo igitur ipſe legi *dùm* inſeruis) etiam nunc.

In 1. ad Corinthios.

Cap. 1. Magnus hic fuit Corinthi, nec non celeberrimus) Oecumenius in cap. 16. Actor. ſcripſit fuiſſe cuſtodem carceris, qui baptizatus eſt à Paulo. L

Cap. 13. Expreſſiùs demonſtrat rei repreſentatæ *imitationem*) imitationem.

Ibid. *Cæterum*, vt per hoc oſtendat apertione m) Sed.

In Epiſt. ad Epheſios.

Cap. 1. Bona voluntas igitur eſt, ſeu beneplacitum) Repete hic quæ à Chryſoſtomo ſcripta ſunt; nàm breuitatis cauſa etiam multa omiſſa ſunt, ſine quibus recta, plenaque ſententia omninò percipi non poteſt. L

In Epiſt. ad Philippenſes.

Cap. 1. Cuius autem rei gratia nunc à clero ſcribit) Quo argumento conſtat à clero, non à popu-

populo miſſum Epaphroditum: ego quidem nondum queo videre. L

Ibid. *Exiſtimant* preſſuram adferre) Exiſtimantes.

Ibid. Quid enim omni modo, ſiuè per occaſionem) aliud quam.

Ibid. Secundum expectationem, & ſpem meam. [illegible]) [illegible].

In Epiſtolam ad Coloſſenſes.

Cap.1. Non dixit autem traſpoſuit &c.) Vide quàm nihil ſignificatur latinis verbis, quod græcis eſt clariſſimum. L

Cap.2. Oſtendit eos cecidiſſe adeo &c.) Inepta expoſitio.

Ibid. etiam ſi *dùm* futura ſit) adhuc.

In Epiſt. ad Theſſalonicenſes.

Cap.3. Neque ſimpliciter maritis *iacentes*) carentes.

Cap.5. Induti loricam fidei, & *claritatis*) charitatis.

In Epiſtolam ad Hebræos.

Cap. 1. Et in principio Domine fundaſti &c.) Niſi verbum hoc in principio exponatur, vt in primis verbis Geneſis, ideſt, in filio; fruſtra quis puto laborabit in eo, vt locum hunc ex pſalmo 101. referat ad filium, cum nihil præterea in eo ſit, vndè filium quis accipi poſſe, oſtendere poſſit. L.

Cap.6. Quapropter *intromittentes* inchoationis Chriſti) omiſſo ſermone.

Cap.9. Creaturarum enim nulla habet in ſeſe Deum *verba*) verbum.

Cap.12. Non enim inuenit pœnitentiæ locum, quamquàm cum lachrymis inquiſiſſet eam.) Si pœnitentia in nobis ipſis ſita eſt, ea modo, quo Deum placamus, & cuius gratia nobis remittuntur peccata, qui fieri poteſt, vt eam quis cum lachrymis inquirat, nec inueniat? Eſau igitur non ſuam pœnitentiam quæſiuit; ſed patris ſui Iſaac. Quæſiuit enim benedictionem primogeniti, quàm fraudulenter præripuerat Iacob (ita volente Deo), ſed ipſam à patre impetrare non potuit, quamquàm eum lachrymis eum obſecraſſet. Iſaac igitur pœnitere non voluit benedictionis datæ Iacob. Benedixi eum, inquit, & erit ille benedictus. Non eſt ergo aliter exponendus hic locus, quia pœnitentia ſemper impetrat à Deo veniam, modo vera ſit; niſi vbi à Deo ipſo aliter certo definitum ſit, vt in Pharaone. L

Obſeruationes, & Coniecturæ in Diuum Bernardum Abbatem.

Editio Baſileæ an. 1552.

Ser.2. de Nat. Domini. Cui hac vnione præſtatur) Quis in hac vnione præſtat. L

Ser.32. in Cant. Ergo quàntum diſtat *bonam* à malo) bonum. L

Nec eſt omninò in omnibus apothecis ſapientiæ, à quo Deus) Nec eſt omnibus apothecis ſapientiæ æquè Deus. L

Lib.3. de Conſid. Auguſtinus à Beato Gregorio *deſtinatur* eſt formam fidei) deſtinatus. L

Quid è regione tàm peruerſum, tàm recti alienum, *vel* lætetur) vt. L

Tu eius miniſter diſſimulas miſerorum refugium *datum* arma iniquitati) das verò. L

Ac per hoc fortè acrius inſectanda, *quæ* ampliùs nocent) quia. Aliàs.

Lib.4. Clerus, & populus tuus, cui ſpecialiter *epiſcoparis*) epiſcopalis. L

Hi ſunt, qui non verentur ſuſcitare dilectam, & antequàm ipſa velit) etiam. L

Is Cardinalis presbyter functus aliquando legatione) S. Stephani in Cœlio Monte. Aliàs.

Non accipio, inquit, niſi receperis pretium, & reſignauit ſolidos quinque inuito) Solidus, vt puto, hìc accipitur pro nummo argenteo, quorum viginti libram vulgarem, ideſt, ducatum vnum implent. Poſt Scriptores de agrorum cõditionibus extant excerpta quędam de menſuris, & ponderibus; vbi apud Gallos viginti denarios vnciam facere, duodecim verò ſolidum, traditur: quod ſi verum eſt, & argenti probi vnciam denarijs ſeptem æſtimemus (de romanis denarijs veteribus loquor) denarius gallus tertiam partem romani denarij valebit: ità vt ſolidus quatuor denarios romanos valeat, & quinque ſolidi ſint duo ducati aurei, ideſt, viginti denarij romani. L

Et hanc velim generalem conſtituas regulam, vt omnem, qui palàm veretur dicere, quod in aure locutus eſt, ſuſpectum habeas) Si hac vteremur hodiè regula, vndè ſibi victum, & honores quærerent, qui in Curia primas tenent, & ipſis Dominis formidoloſi ſunt, atque omnia ſuo nutu agi & poſtulant, & gloriantur. L

Lib. 5. Dum res aliquas non *conſideras* tantùm; ſed agendas docent) conſiderandas. L

Vide verbum, & in verbo facta per Verbum) Vides. L

Non *aſſenſorijs* gradibus; ſed inopinatis exceſſibus auolare) aſcenſorijs. L

Poſſumus ſingula hæc ita *diffire*) diffinire. L

Nec fortis, quàm *ipſa* fortitudo eſt) ipſe. L

Nihil non minus Inuenio. Quis capiat locus?) Nihilominus. L

Si approbas, non oportet aſſentiaris aliquid, *quo* Deus ſit) quod. L

Obſeruationes, & Coniecturæ in Honuphrium Panuinum.

Editio Louanij apud Bogardum 1572.

Interpretatio Vocum.

In Verbo Confeſſio. Alia verò, quæ per Confeſſiones Martyrum intelligit) Alia verò, quid per Confeſſiones Martyrum intelligat. L

Ibid. Vel etiam oblationes, *qui* ibi celebrantur) quæ.

De Stationibus.

Quod præcipuè fiebat dominico die. Tertullianus in libro de Corona Militis) Error; nàm, cum ſtatio ieiunium eſſet; quarta tantùm, & ſexta feria celebrabatur, vt idem Tertull. lib. de Ieiun. contra Pſychicos. Statio igitur antiqua ieiunium erat, atque in Martyrijs, & oratorijs vſque ad quartam diei vigiliam feria quarta, & ſexta, ideſt, poſt nonam horam ſolebant orationi, lectioni, & exhortationi vacare; ibique perecpta Euchariſtia, tandem ſoluebatur oratio. L

Ad quas autem Eccleſias, & *quod* vicibus) quot.

Quamobrem precationes illæ ſtationes vocantur) Et hic error eſt; non de oratione in die tantùm ſtationis agit ibi.

Obſeruationes, & Coniecturæ in Flauium Ioſephum.

Editio Baſilea Froben. 1548.

De Antiquitatibus Iudaicis.

Lib. 1. cap. 3. Hi anni in vnam ſummam contracti, ſupraſcriptum tempus conficiunt) Aut annorum ſupputatio librariorum negligentia corrupta eſt, aut ſumma collecta non eſt, quam ſingulorum anni conficiunt. Ea enim 2193. facit. Vide eundem infra, vbi nec ſecum ipſe ſentit, nec cum alijs: adeò corruptè vbique ſunt numerorum notæ. L

Lib. 2. cap. 3. Ioſephus intemperias mulieris vlteriùs non ferens, relicta etiam *interula*) veſte.

Cap. 7. Alexandri ductu Macedonibus pamphylium mare ceſſit) Quàm vanum eſt & tibi credere, & ijs, quorum ſequeris veſtigia, in vaniſſima re. Vide Plutarch. in Alexandro. Strabonem lib. 14. & alios. L

Lib. 3. cap. 19. Et præter hoc vnuſquiſque eorum obtulit phialam, & *trulleum*) τρυβλίον.

Et acerram; hæc decem daricos valebat, eratque adornamentis referta) Darici decem. Septuaginta legunt δέκα χρυσῶν. Vulgata decem ſiclos auri; ita vt daricus, ſtater, & ſiclus quo ad pondus idem ſint.

Cap. 13. Et in feſtiuitate azymorum allati eſſent cori ſeptuaginta *) farinæ.

Hoc eſt medimni ſiculi triginta, & vnus; attici vero quadraginta, & vnus) Iſta verba non ſunt Auctoris; ſed ſcholion imperiti alicuius opera in lectionis ordinem ex margine relatum. Corus eſt ſexaginta modiorum, cum Ioſephus lib. 15. cap. 12. decem medimnorum atticorum eſſe eum definiuerit. Quarè & præter huius Scriptoris morem eſſe conſtat ſiculurum menſurarum collationem, & rem falſiſſimam eſſe aſſertam: cum alij, ideſt, Epiphanius, Hieronymus, Eucherius corum triginta tantùm modiorum eſſe ſcripſerint, quos tamen ego contra Ioſephum non ſequor. L

Lib. 6. cap. 10. Goliathus vir prodigioſa ſtaturæ; quatuor enim cubitos vno palmo ſuperabat) Locus manifeſtè corruptus, vel malè latinè redditus; quid enim prodigioſum in hominis ſtatura dici poteſt, ſi mediocrem proceritatem non excedit? Quarè ſex cubitos legendum. L

Lib. 7. cap. 8. Vt intra octauum quemque menſem ad ducentos ſiclos, hoc eſt, ad quinque pondo accreſceret) Siclus ſupra lib. 3. cap. 9. quatuor drachmas atticas habere ſcripſit οὗτοι δ' εἰσὶ πέντε μναῖ. Si minam hebræam intelligit; libræ ſunt romanæ 7. & ſemis; ſi græcam libræ 5. vnciæ 2. cum dimidio. Quarè ſi quinque minas retinemus, eaſque hebræas eſſe volumus; ſiclos trecentos legere erit neceſſe, quippè, ſicli ſexaginta minam conſtituunt; ſed eſt in hac re conſideranda capillorum immenſa quantitas, quæ videtur nullo modo in homine gigni poſſe, aut ferri. L

Lib. 8. cap. 2. Capiebat autem hoc mare congiorum tria millia) Bathorum tria millia. Bathus autem 12. congios capit; vnde congiorum 24. fiant neceſſe eſt ex Ioſepho; ideſt, quadrantalia tria millia. L

Quorum quodque capiebat congios quadraginta) Bathos habent hebræi Codices.

Lib. 13. cap. 5. Præterea do in ſingulos annos ex meis rationibus in ſumptus ſacrificiorum *quindecim millia ſiclorum argenti*) μυριάδας ιε nulla adiecta nummorum ſpecie. Quia æquum non eſt grauiſſimos auctores inſcitiæ, aut negligentiæ condemnare, & in multis comperimus manifeſtos errores eſſe, ſuſpicari libet librariorum vitio, temporis iniuria multa paſſim eſſe vel deprauata, vel manca. Itaque cum locus hic ex 1. Machab. cap. 10. ſumptus ſit, atque in eo primo loco XV. millium ſiclorum numerus; ſecundo verò quinque millium item ſiclorum ſit adſcriptus, veriſimileque ſit Ioſephum nihil mutaſſe: legendum opinor potiùs χιλιάδας ιε. & non μυριάδας (nàm ſumma eſſet dupla ſeſquialtera maior etiamſi drachmas, & non ſiclos intelligas) vel ſi μυριάδας retinere

nere volumus numeri nota ex ϛ mutanda erit in ιξ, vel ϛ' vt ſex myriadas drachmarum ſignificentur, quæ ſumma cum XV. millibus ſiclis conuenit, & in ſecundo loco, pro τὰς δ' μυρίας δραχμάς, legamus τὰς δισμυρίας δραχμάς, quę eadem eſt cum quinque ſiclorum millibus.

Lib. 17. cap. 15. Miſſus eſt illò a Cæſare vir conſularis *Quirinius*) P. Sulpitius Quirinus.

Lib. 18. cap. 3. Peractoque cenſu, qui incidit in annum *trigeſimum ſeptimum* poſt victum à Cæſare in attica pugna Antonium) Si vigeſimum ſeptimum legas, conuenier cum Lucæ cap. 2. qui ſub Quirini cenſus deſcriptione natum Ieſum Chriſtum ſcribit. Eum verò Imperij Augusti anno 41. natum affirmat Tertull. Quarè ſi annos quatuordecim, quibus cum Antonio imperauit Auguſtus, cum annis XXVII. coniunxeris, eum annum confeceris, ſub quo prima cenſus deſcriptio facta eſt à Quirino Syriæ præſidi. L

Communitum nomine mutato *Iuliada* ab vxore imperatoris appellauit) Liuiada. Id enim à Liuia Auguſti vxore nomen inditum conſtat. L

Cap. 4. Inducturus aquas Hieroſolyma *à ducenteſimo ſtadio*) Ab ſtadijs trecentis habet infra lib. 2. de bell. Iud. cap. 8.

De Bello Iudaico.

Lib. 2. cap. 8. Erat autem inducenda aqua ab ſtadijs trecentis) à ducenteſimo ſtadio ſcripſit ſupra lib. 18. Antiq. Iudaicar. cap. 4.

Lib. 3. cap. 3. Cum dexter menſuram palmæ non excedat) Cum dexter non excedit dodrantis longitudinem.

Lib. 6.) Hic liber in græco eſt quintus.

Lib. 7. cap. 24. Nàm cum ſit quando fluit plurimus, neque meatu ſegnis, tamen interpoſitis ſex diebus à fontibus deficiens, ſiccum exhibet locum videre: deindè quaſi nulla mutatione facta ſeptimo die ſimilis exoritur.) Ego Dominicus Macrus harum obſeruationum, & coniecturarum collector tanquàm teſtis oculatus in meo Itinerario excuſo manifeſtæ falſitatis Ioſephum conuici; nàm fluuius Sabbaticus diuerſos omninò effectus præſtat, vt aſſerit Plin. lib. 31. cap. 2. dicens: *Sabbatis omnibus ſiccatur*, quem ſecuti ſunt Iſidorus lib. 13. Ethimolog. cap. 13. Cardanus lib. 2. de ſubt. cap. 102. P. Cauſinus Societatis Ieſu diſertiſſimus ſcriptor lib. 1. ſymb. 5. Baronius tamen maluit præſtare fidem Ioſepho, quàm Plinio, cæteriſque auctoribus. Quarè R. Manaſſes Ben Iſrael exiſtimat cum Caſaubno hunc textum fuiſſe corruptum. Non enim probabile videtur virum hebræum, & accuratum ſcriptorem, illiſque locis viciniſſimum, hæc ignoraſſe. Ego igitur quod vidi hic teſtor, quàndo annò 1624. in Libanum montem iter faciebam, feria ſexta ad ſolis occaſum ſiccatur fluuius; die verò ſequenti eadem prorſus hora itmum fluit. Vndè Sabbatici nomen ei inditum; quia Sabbatis omnibus quieſcit (vt piè creditur) in obſequium Creatoris, qui eo die quieuit ab omni opere, quod patrarat. Non ſunt ergo relinquendi ſenſus propter fallaces rationes iuxta Ariſtotelicum dogma.

Obſeruationes, & Coniecturæ in Gregorij Turonici Hiſtoriam Francorum.

Editio Baſileæ apud Pernam 1568.

In eius Vita. Quibus modis ſe ſubducere *viſus eſt*) niſus eſt. L

Ibid. Quem *ob* Beati Petri confeſſionem introducens) ad. L

Lib. 1. n. 6. Quorum vanam *coitationem* ſimul, & linguam) cogitationem.

Num. 10. Super ripam verò eius non Babylonia, de qua ſupra meminimus; ſed Babylonia ciuitas collocatur) Præſtabat ignota non attingere. L

Num. 13. Quod *ratum* Domino fuit, ità vt ab eodem audiret) gratum. F

Num. 30. Huius tempore ſeptem viri Epiſcopi ordinati ad prædicandum in Gallias miſſi ſunt) Locus videtur corruptus. Quod verum eſt in Saturnino, non item in reliquis; nàm multò antè ab Apoſtolis, & eorum ſucceſſoribus miſſi fuerant. L

Num. 38. Nono decimo Conſtantini Iunioris anno) Conſtantiuus Iunior non imperauit annos quatuor. Quarè, Conſtantij anno imperij, decimonono, reſtituendum. Iunior autem appellatur hic, quod Conſtantij aui nepos erat. L

Num. 48. Tranſijt autem media nocte, quæ dominica habebatur, Attico, Cæſarioque Conſulibus) Diligenti temporum ratione expenſa, quem Chronologi recentiores ex Faſtis Conſularibus Attico, & Cæſario annum ſalutis 397. ſtatuunt; Gregorium Turonenſem annum 398. ſtatuiſſe id manifeſtò argumento eſt, quod illo anno dies dominicus fuit die 11. Nouembris, & non anno 397. L

Ibid. A paſſione ergo Domini vſque ad tranſitum Sancti Martini anni 412. computantur) Error non ferendus. Mors Martini incidit in Conſulatum Cæſarij. & Attici, ideſt, in annum Domini 397. Quarè hic error duplex eſt; nàm à paſſione Domini calculus incohans, & vſque ad 412. tendens, addit annos 45. L

Lib. 2. n. 1. Pro eo quod ab eodem plerumque cur *faciles* res ſequeretur) futiles. F

Ibid. Ecce cælum *ſolitè* ſicut amens reſpicit) ſollicitè. F

Ibid. Pontificatus offitio, orationi *vocabat*) vacabat.

Lib. 6. num. 29. Congregatis virginibus magno *pſillentio*) pſallentium.

Lib. 10. In fine. Vt tibi ſtylus noſter ſit ruſticus, *nec* ſit quoque) nè. F

Ibid. Scilicet, in ſuperioribus de Epiſcopis Turonicis ſcripſerimus) Sicut in ſuperioribus de Epiſcopis Turonicis ſcripſimus. F

Quorum omnes ſumma eſt annorum 5863.) 5813. Quarè in notis eſt error.

Obſeruationes, & Coniecturæ in Diui Hieronymi epiſtolas cum Scholijs Mariani Victorij.

Editio Romæ 1565. apud Manutium.

In Vita D. Hieron. *Quod* nunc vſque ſchiſmatibus dilacerata ſit) Quot. L

Quod dogmatum varietatibus conſtuprata,) Quot. L

In proœmio ſuper Abdiam. Se dùm puer eſſet) In eo proœmio iuuenem, adoleſcentem, puerum, denique infantem ſe ſcribit fuiſſe, cum Commentarios primum in eum prophetam ſcriberet. L

Videns autem Diabolus ſe nullo molimine adoleſcentis animum dimouere *ab arrepto* propoſito poſſe) à recto. F

Qui Valentis, & *Valentini* Imperatorum tempore) Valentiniani. L

Quod verius reor, *tunc* in Cilicia eſſet) cum. L

Quod factum eſt anno Domini 283.) 383. L

Mittit præterea *Paulinum* ſibi germanum in patriam) Paulinianum. Sic infra.

Epiſt. 1. Hic eſt ille operarij, & *quæſtuariæ* filius) quæſtuarij. F

Epiſt. 4. *Creticum* diceres eſſe Longinum, cenſoremque) Criticum. F

Epiſt. 49. Hortaris, vt *tumida* malo vela ſuſpendam) humida. F

Epiſt. 50. Quorum Hilarius, de ſeptenario, ideſt, impari numero differens, quæ, & quanta dixerit *ad Fortunatum*, liber illius teſtimonio eſt) Notarat fortè quiſpiam in margine contra Cypriani nomen hæc duo verba, *ad Fortunatum*, vt indicaret locum, vbi Cyprianus de numero ſeptenario ſcripſerat; ſed temerè ab imperito librario in contextum relata ſunt, nec ſuo loco poſita. Cæterùm quod in Scholijs huius loci aſſeritur, libellum de exhortatione Martyrum ad Fortunatum Hilarij eſſe, & non Cypriani, additurque Fortunatum Hilarij amicum fuiſſe, atque ideò vitam eius (vt Trithemius notauit,) aut filiæ eius, vt hic Scholiaſtes extare dixit, ſcripſiſſe, vt cætera taceam, ducentorum annorum ferè inter Hilarij, Fortunatique ætatem ſpatium facilè cuiuis oſtendit merum ſomnium eſſe. Præterea eodem ipſo Hieronymo teſte probari poteſt, Hilarium huiuſmodi libellum non ſcripſiſſe, cum diligenter eius ſcripta ſingula nominatim recenſeantur; & nulla eius libri mentio fiat. Huc accedit, quod Hilarij tempore, cum iàm Principes Chriſtiani eſſent, nulla poterat fingi occaſio, quamobrem ad Martyrium quemquam animari oporteret. L

In Argument. Orthod. & Lucifer Dialog. Teſtis eſt in decimo Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ libro Euſebius) Falſum aſſerit: non enim Euſebius; ſed Rufinus id ſcripſit. L

In Dialog. Voluntatis ſuæ arbitrium liberum vnuſquiſque ſit præpoſitus) Voluntatis ſuæ arbitrium liberum vnuſquiſque præpoſitus. F

Vt puta Marcionitas, Valentinianos, *Montenſes*, ſiue Campitas) Hi non Montaniſtæ, ſed Donatiſtæ fuerunt. Non igitur à Montano Romæ ſic dicti Donatiſtæ, vt docet Opt. lib. 2. Aug. epiſt. 165. tom. 2. & de hæreſib. tom. 6. hær. 69. vbi etiam Cutzupitas, & Rupitanos eoſdem vocat, & ijdem fortè ab Hieronymo Campitæ dicti ſunt, ludente in nominum diſſimilitudine. L

In Scholia Mariani Victorij.

In Catalogum Ignatius. Incorporale legendum eſſe, hoc eſt ἀσώματον, non corporale) ἀσώματον habent Codices græci, quos vidi. L

Perperàm legebatur antea) Quamquàm coniunctionem habet Sophronius; non perperàm tamen abeſſe poteſt. L

Aduerſ. Heluid. Infructuoſam arborem priùs dixit, quod fructu careret; nunc etiam folijs infœcundam appellat. quæ alluſio nequaquàm reſpicit ficum, cui Dominus maledixit, vt putauit interpres; cum illa folijs eſſet onuſta) Expeditiùs videtur lectionem corruptam ſuſpicari, atque *fœcunditate* legendum, particula enim negatiua Scriptoris inſcitia iterata eſt, ex poſtrema littera præcedentis aduerbij. Exemplum autem ex Euangelio ſumptum vnum eſt non plura. L

Hinc conſtat, eo tempore, quo Chriſtus paſſus eſt; Ioſeph virum Mariæ iàm extremum diem obijſſe.) Quaſi probet hoc Hieronymus, & non potiùs refellat, cum nuſquam appelletur vidua ab Euangeliſtis. L

In lib. 1. Cont. Iouinian. Ob fidem translatum fuiſſe Enoch, non ob coniugij meritum) Si conferes hunc Hieronymi locum cum verbis Chryſoſtomi hom. 21. in hunc Geneſis locum, induces fortaſsè animum, vt credas Hieronymum tanti viri auctoritatem eleuare voluiſſe, atque id vnum tacitè ſpectaſſe, nè quis viri Sancti auctoritatem ſecutus ſententiam ſuam minus probaret.

In lib. 2. Contr. Iouin. Olim fœdo errore pro Sectatores, Rhetores apud Batauum correctorem legebatur) Quid ſi ῥήτορα apud Porphyrium, vndè hæc omnia ſumpta ſunt, legatur? L

In Epiſt. 61. Vbi ſedente iàm Cornelio Papa, quorundam maiorum hominum fauore cathedram inuaſit) Quicquid Pacianus de Nouato ſcripſit ex Cypriani epiſtola ad Cornelium n. 8. lib. 2. mutuatus eſt; ſed nuſquam ſcripſit Pacianus,

cianus, niſi, quod verum erat, ideſt, Nouatianum Romanum Presbyterum Cathedram Pontificalem inuaſiſſe, furtim ordinatum Epiſcopum à Nouato, & paucis ſchiſmaticis, qui præter Nouatum ad Eccleſiam rediere. Mirum autem videtur non legiſſe hæc Scholiaſten! L

Non enim ſpernenda eſt tot peritiſſimorum hominum, quales ſunt LXX. totque etiam temporum, & ità vbique terrarum peruulgata expoſitio) At LXX. habent Ἤ ἐν πέτραις ἐγγλυφῆναι

In epiſt. 89. Phalarica genus eſt teli, quæ inſtar haſtæ, valido præfigitur ferro, lato pedes tres, Vegetio teſte) Nihil tale ſomniauit Vegetius, qui lib. 4. cap. 18. eam deſcripſit. Liuius autem lib. 21. ferrum longum tres pedes habere ſcribit. L

In epiſt. 104. Alcæus Athenienſis fuit) Mitylenæus verius puto, de quo Herod. 5. & Laërt. in Pittaco. L

In Epiſtolas D. Hieronymo falsò aſcriptas. Cenſura Mariani Victorij.

Auguſtini ſtylo ſimilis eſt XXI. quæ de celebratione Paſchæ eſt) Verè ſimilis, quia eius ipſius eſt, vt ipſemet lib. 2. Retract. cap. 20. teſtatus eſt; ſed quia non præferebat Auguſtini nomen, vt ibidem ipſe annotauit, idcireò, vt incerta, ab alijs aliorum operibus inſerta. L

In Suſannam lapſam obiurgatio, docta quidem, & erudita epiſtola eſt) Ambroſius eandem habet integram ad Virginem lapſam. L

Tertulliani autem ſtylum habet epiſtola ſexta, quæ ad amicum ægrotum inſcribitur) Quanquàm ſuus cuique palatus ſapit; eſt tamen prudentis rationibus certis niti. Tertullianus nuſquam Eccleſiaſtici libri Ieſu Syrach vſus legitur teſtimonio. Auctor autem ſextæ epiſtolæ & eius libri teſtimonio vtitur, & eius auctorem Salomonem facit. Quare nec Tertulliani hæc, nec ſeptima Maximi videtur; ſed eiuſdem ambæ auctoris ſunt, qui poſt Ambroſium floruit. L

Quæ *celebria*, ideo ſolent apponi; vt vel pretioſius venundentur) celebribus. F

Ep. 7. Sed miro modo, ad *medicum*, vt ipſe ait Dominus, loquitur) mendicum. F

Ipſius ſiquidem vitium eſt, ſi subiectus paſſus ſit eſſe ſubiectus) non. F

O quàm *anguſta* eſt hæc diuina cogitatio!) auguſta. F

Ep. 17.) Auguſtinus Serm. 191. de Temp. habet hoc idem integrum. L

Ep. 20. Iratuſque *eſt* Dominus, cur in ipſo deitatis contemneretur operatio) < F

Ep. 21.) Hæc eſt epiſtola 119. Auguſtini ad Ianuarium de ritibus Eccleſiæ tota nè verbo quidem addito, aut mutato. L

In Catalogum Illuſtrium Virorum Gennadij.

Sabbatius Gallicanæ prouinciæ Epiſcopus) Hic idem à Hieronymo in Catalogo Sœbadius vocatur. In Concil. Valent. Fegadius, & in opuſculo nuper edito contra Arianos Fœbadius, vel Phœcadius. Vide ſupra in Conc. Valen. p. 121. L

Cæleſtinus antequàm ad Pelagium concurrerot) Cæleſtius.

Caſſianus &c. Scripſit aduerſus *Neſtorem* de Incarnatione) Neſtorium. F

Philippus Presbyter &c. Legi eius, familiares epiſtolas, & valdè *falſas*) ſalſas. F

Obſeruationes, Coniecturæ & Correctiones in Q. Septimium Florentem Tertullianum, & Adnotationes Pamelij.

Editio Pariſienſis ſub Scuto Baſilienſi. 1583.

Latinus Latinius Viterbienſis Studioſis, S.

EOrum exempla ſecutus, qui rei litterariæ induſtria ſua, & lucubrationibus benè conſultum eſſe voluerunt, cum aliquot celebrium Scriptorum monumenta, tùm maximè Tertulliani eo conſilio perlegenda ſuſcepi, vt quantum diligentia, ſtudioque poſſem, nonnullas macuias, quæ poſt Iacobi Pamelij, viri eruditiſſimi emendationes, explicationeſque reliquæ adhuc eſſe mihi videbantur, plurimoſque torquebant, abſtergere conarer. Et quia ſcriptorum codicum præſidio carebam, id vnum mihi in primis cauendum eſſe ſtatui, nè quid in re difficili, maximeque lubrica mihi temerè ſumerem; ſed coniecturas tantùm meas eruditis viris (quorum ſeculum noſtrum fœcundiſſimum meritò prædicatur) conſiderandas, expendendaſque proponerem. Quod meum conſilium (ni fallor) modo æquus iudex, nemo reprehendet; cum eà quæ mihi aliter commodiore vel ſententia, vel numero legenda viſa ſunt, niſi prius doctorum virorum ſuffragio probatæ fuerint, recipi nullò modo poſtulem. Sunt tamen quædam ità, fœlici coniectura reſtituta, vt planè ſperem doctorum aſſenſionem inuentura; quædam verò etiam tàm neceſſaria ad Tertulliani ſententiam abſoluendam, vt ipſa, ſi ſuo iure admitti ſe poſtulent, facilè id impetratura confidam. Feci ergo bona fide, quod potui. Superſunt tamen adhuc multæ, difficileſque ſalebræ, quæ eruditorum induſtriam, opemque deſiderant, atque implorant, quibus aliquando ſublatis, priſtinus Tertulliano nitor inſtauretur. Ad quam rem peragendam, ſi hiſce meis propoſitis coniecturis eruditis viris aliquod calcar additum ſenſero, conſilij mei me, votique compotem, vel cumulatè factum eſſe gaudebo, eoque nomine me Deo maximas gratias agere debere, palam profitebor. Inter meas autem coniecturas, ſi quæ hac nota P. C. ſignatæ erunt, ſcitote eas Petro Ciaconio Toletano, viro non vulgari eruditione, ac peracri iudicio prædito, acceptas eſſe referendas, ne quem merita ſua laude fraudem, hominiſque mihi, dùm vixit, coniunctiſſimi, poſt mortem etiam memoriam, vt gratis, celebrare non deſinam. Valete. Romæ Kal. Nouemb. 1584.

Quam-

Quamuis (Lector) hæ correctiones in Tertull. poſt Pamelium, viuente Latinio, editæ ſint Romæ per Franciſcum Zannetum an. 1584. attamen, cum Auctor tunc lumine careret, aliorum ope indigebat; ideoque multis mendis ſcatere illæ videntur, præſertim in localibus citationibus. Inſuper Correctiones nudæ ibi ponuntur; at hic cū periodis mendoſis ſcribuntur, quibus appoſitis Correctionibus elucidatur verborum ſenſus. C. Macrus.

Paradoxa cum Antitodo Pamelij.

Num. 1. S. Cyprianus lib. de Diſcipl. & Habit. Virg. n 54.) Cyprianus non videtur poſſe in huius ſententiæ communionem trahi; nihil enim de coniugio, aut amore fœminarum deſertoribus Angelis tribuit, nec cap. 6. Gen. de filijs, aut Angelis Dei vſquam interpretatus eſt, vt Tertullianus, & Lactantius. L

Num. 3. De anima primi hominis ex materia Dei) An non limus terræ materia Dei erat, ab ipſo, non ab alio ex nihilo creata? Homo autem ex terra fictus; anima vero ex flatu Dei. Quarè nihil hìc materia aliud, quàm corporis fabricam ſignificare videtur.

Num. 6. Animam peccatricem potius, quàm carnem) Et hæc ràm catholica, & vera ſententia videtur eſſe, vt ſi quis contrarium aſſerat, manifeſtò hæreticus cenſeri poſſit; niſi enim voluntas, quæ animi, non corporis potentia eſt, acceſſerit, non poſſet peccatum perfici. Caro autem Tertulliano nudum miniſterium peccato præſtans non omninò à peccato immunis cenſetur. L

Num. 18. De amentia) Vereor, nè quid ſit Tertulliano amentia ſatis noueris, quod. lib. 4. c. 22. aduerſ. Marcion. auctor ipſe explicauit. L

Num. 31. De Trinitate) Ad hunc locum non videntur ſatisfacere quæ hic ſcribuntur. Quare cum nec à Philaſtrio, nec ab Epiphanio, & Auguſtino Tertullianus eius hæreſis notatus fuerit; probabile eſt ab Arianis multa furtim addita eo in loco fuiſſe; cum præſertim manifeſtè fateatur Tertullianus alibi Filium coæternum Patri. L

Ex Libro de Pallio.

Cap. 1. n. 3. Hæc, & *annona, & otia* ab imperio) annonæ otia. P. C.

Num. 16. Quæ muros frangere *militat.*) minitat. P. C.

Cap. 2. n. 22. Dùm & flabris æquè mutantibus de tranquillo *probum*) pronum. L

Num. 24. Fluminum vix *obumbrando.*) obambulando. L

Num. 27. Et *ſolus audiebat*) ſolum exaudiebat. Id enim fertilitatis encomium Oſeæ c. 2. in fine. L

Num. 32. Denique ſi quid mare diluit, cœlum *texit*) aduſſit. P. C.

Num. 33. Nàm *primitùs* maiore ambitu terra caſſa) & primitijs. L. Sic & maiorem partem dixit Cic.

Cap. 3. n. 49. Ridebis illicò audaciam, *& Græciam* nominis) egregiam. L

Ibid. Molitur inceſſum ſtupens, *& promonet*) nec. P. C.

Num. 53. *Digublaſſe* ouiculam.) Delibraſſe. L

Num. 55. Sed *quoniam* & arbuſta veſtiunt) quod iam. L

Num. 57. Proindè *ſi necaueris, animata* iàm ſtamine aluo) ſe necat exinanita. Locus obſcurus, & corruptus amplius expendendus. L

Cap. 4. n. 60. Nec veſtis; tamen admodum Græci eſtis. Annè ità eſt) Nec veſtis tantùm? Admodum Græci eſtis: an non ità eſt? L

Num. 63. Græcarim *depallari* magis) depalari. L. vnica. l. non gemina.

Ibid. Fidem tempori, natura Deo*) debet. L. ità poſtulante ſententia.

Num. 65. Monſtrum *equidem* geminum) & quidem. L

Num. 70. Cum vnguentis *offenderetur*) offunderetur. P. C.

Num. 81. Et *vt* mollius, ventilante ſerico, extinxit) Velut mollius, ventilante ſerico, reſtinxit. L

Num. 90. Et ſellas quis in publico quoque domeſticè, ac ſecretè habebantur) Et ſellas, queis in publico quoque domeſticè, ac ſecretè vehebantur. L

Num. 93. Quantò *tunc* magis arguas illud, *&* vrges oculis) tu. L. quod. L

Cap. 5. num. 96. At enim pallio nihil expeditius, etiam ſi duplex, quod Cratetis more nunquàm veſtiendo componitur) At ſi pallio nihil expeditius (etiam ſi duplex quoque Cratetis more) nuſquam &c. L

Num. 97. Vno circumiectu, licet equidem nuſquam inhumano) Vno circumiectu, licente quidem, nuſquam inurbano. L

Num. 10.. Vedius Pollio ſeruos murænis *inuadendos* obiectabat) mandendos. P. C.

Ibid. Sæuitia *delectatio* teneræ beſtiæ excedentulæ) delectatus. L. Tertulliani fortè error.

Ex Apologetico.

Cap. 1 num. 17. *Dinumerant in ſemetipſos* mentis malæ in pectus) Deonerant in ſemetipſos. L

Cap. 2. num. 22. Sed illud ſolùm *expectatur*) ſpectatur. L.

Num. 23. De nobis nihil tale, cum æquè *extorquere* oporteret.) extorqueri. Frob.

Num. 27. Sic enim ſoletis dicere, *homicidas negatis laniari iubere*) homicida nega, laniari iube. L

Num. 33. Quæ malunt *credidiſſe*) credi eſſe. L

Cap. 3. num. 38. Quæ mulier? quàm laſciua, quàm feſtiua.) Qui iuuenis, quàm laſciuus, quàm amaſius. V. C. Ful. Vrſin.

Cap. 7. num. 91. De Sacramento infanticidij, *& pabulo indè*) de pabulo crudæ. L

Num. 99. Prouocabant, dùm diuina ſeruantur) Prouocabunt; dùm diuina ſeruatur (*id eſt, animaduerſio*) L

Cap. 8. num. 108. Obſeruandum *vtique ſibi.*) itaque tibi. L

Cap. 9 num. 146. Cuius vbique *ſaltus* fa[illegible]ile) ſatus. L. Seritur enim libido, quia ſemen e[illegible]. L

Cap. 11. num. 172. Quem *neminem* integrum à crimine) Nè enim &c. negaueritis? L

Cap. 12. num. 181. Certè quas Libero, & Cybele, & *Cereri* applicatis) Cæleſti. F. C.

Cap. 13. num. 190. Vt quiſque *dominus* expertus eſt v domeſticam) Dominum. L.&.L

Cap. 15. num. 233. *Spoliarent* forſitan ea, & ipſi.) Polluerent. L

Cap. 17. num. 257. Et ſanitatem ſuam *patitur*) potitur. Aliàs

Cap. 18. num. 271. Ità in græcum ſtylum *ex aperto monimenta*) excrta. Monumenta. L

Cap. 21. num. 302. Profitentibus vobis quoque fortaſsè: an hoc nomine) Profitentibus nobis quoque; fortaſsè an hoc nomine. L

Num. 305. *Deriuantes* à diſciplina in prophanum modum) deuiantes. Ità reperi in M. S. Ful. Vrſ.

Cap. 22. num. 353. Poſt quæ deſinunt lædere. *&* curaſſe credantur.) vt L

Cap. 23. num. 356. Vt à templis Deos *exiſtimetis*) æſtimetis. L

Cap. 27. num. 426. Præterquàm *&* deſperata conditio) quod. L

Cap. 30. num 445. *Sic* itaque nos ad Deum expanſos) Si. L

Cap. 31. num. 449. Itaque nolumus experiri, & dum pecamur) Ità, quæ nolumus experiri, ea dùm precamur. L

Càp. 35. num. 467. Scholæ *beſtiarum*) beſtiariorum, vel beſtiarium. L

Cap. 38. num. 495. Cum & ipſis rebus, de quibus tranſiguntur præterſumus) Cum de ipſis rebus, de quibus exiguntur, præſumimus. L

Cap. 40. num. 534. Et ſi qua illic arborum poma *conantur*) oriantur. V. et. O.

Num. 541. Balneis, & cauponis, & lupanaribus *operati*) operantibus. Ita M. S. Fulu. & Putean.

Cap. 41. num. 543. An *ne* illi iniquiſſimi.) non. L

Cap. 45. num. 567. De diuina lege, vt antiquioris formæ mutuatas) De diuina lege, vt antiquiore, formam mutuatus. L

Num. 568. Et aliquando contemnere ex *voluntate*, vel neceſſitate) inuoluntate. L

Cap. 47. num. 597. Quæ *diſſimilitudine* fidem infirmarent) de ſimilitudine. Fulu. Cod.

Cap. 48 num. 607. Quis, inquam, beſtiam reformari vidit) Quis in quam beſtiam reformari videatur. Ful. & Puteani Codd.

Num. 608 *Eo quod omninò de iudicio Dei pati debent*) < O.

Num. 610. Qui tantum corpus hoc *mundi* de eo) mundo. L ſequitur enim impoſuit.

Ibid. Fructus *conſummantur*, & redeunt) conſumuntur. L

Cap. 50. n. 617. Ergo inquitis cur *quærimini*: ſi vos inſequamur) querimini. L

Ibid. *Si* pati vultis? cum diligere debeatis) Quod. L

Num. 619. Sarmenticios, & *ſemaxios* appelletis) Semaxios, vel Semaxarios. L

Num. 622. Aliqua Carthaginis conditrix rogo *ſe* ſecundum matrimonium dedit.) < L

De Teſtimonio Animæ.

Cap. 1. num. 1. Si quis velit ex litteris *receptiſſimis quibuſque*) Receptiſſimi cuiuſque. P. C.

Num. 2. *Et originem, & traditionem*, & ſententiarum) & originum, & traditionum. L

Num. 3. Eo magis non *mentiens*) mentieris. L

Cap. 2. num. 6. At cum *id* maledictum conuertis *in* benedictionem Dei.) in. < L. Nullum enim maledictum præceſſit. L

Cap. 3. num. 10. *Sanè* quaſi non & probemus, qui ea ſoli de corporibus *exigimus*.) An nè. L. exigimus? L

Num. 12. Vel quæcunque *apud* d[illegible] ſecta) capit. L. ſapit. P. C.

Cap. 4. num. 18. Tamen ſi[illegible] nomen ſoli vanitati) Tamen propter nomen ſolum vanitati. L

Ibid. N[illegible] *[illegible] quod* de bono vitæ ereptum) [illegible]. L

N[illegible] 2[illegible]. Nam [illegible]o *corum* quaſi præſentibus) [illegible]. L

Ibid. Prop[illegible] *quod latius* [illegible].) quos. P. C. lau[illegible]. L

Ibid. Quid *quod* vt ſentienti maledicis.) quum. L

Ibid. Morſu facis. Terram grauem) Morſu facis; terram &c. L

Tormentum: æquè ex bona parte) Tormentum? Æque &c. L

Num. 22. Quis n[illegible] hodie memoriæ poſt mortem frequentandæ [illegible] ſtudet) Quis non hodie memoriæ frequentandæ tà ſtudet. P. C.

Cap. 5. num. 25. In quorum oleaſtro inſiti ſumus) In quorum o[illegible] a ex oleaſtro inſiti ſumus. L

Ex libro ad Scapulam.

Cap. 3. num. 21. Quod cum *Adrumeticum* Manilum ad beſtias damnaſſes) Adrumetium, vel Adrumetinum. In nouo Martyrologio Romano Pridie Non. Ianuar. legitur Seuero Imperatore, & Scapula Præſide. Adrumeti S. Mauili martyris. L

Cap. 4. num. 24. Qui *Thiſtri* ipſe dedit remedium) Thyſdri: ex Saluſtio, Oppio, & alijs.

Num. 39. Quis denique de nobis alio nomine *queritur*) quæritur. L

Num. 42. Hoſtes publici *veri*, nec tot maieſtatis rei); verum. L

Ex libro aduerſus Iudæos.

Cap. 1. num. 1. Spectantibus *ſingulorum* nubilo) ſibilorum, vel iurgiorum. L. Infra aduerſ. Marc. lib. 1. cap. 13. n. 82.

Num. 2. Noſter vero minor ætate temporum *de*

Rebecca , de duobus populis intelligitur) <. Hæc verba ex margine irrepſerunt . L

Cap. 3. num. 9. Quæ temporalis erat, *imbuta* eſt) tributa. L

Cap. 5. num. 21. Denique quum per Moyſen *in Leuitico* lex Sacerdotalis). < L. Ex margine irrepſit.

Cap. 7. num. 47. Vel *quiſque* ei in hæreditate regni ſucceſſit) quiſquis. L

Cap. 8. num. 53. Quæ *inueſtigauimus* in Daniele) inueſtigabimus. L

Cap. 9. num. 98. Non ſolum ſonum nominis *expectes*) ſpectes. L

Num. 106. Titulauit *&* deſpoliatos) < L . Sic infra aduerſ. Marc. 3

Num. 111. Petulantia *vbique* Dei præcepta) vtique. L. Vt infra eod. num.

Ibid. In tantum Chriſtus, qui venit,) erat. L. in quantum . L

Cap. 10. num. 133. Qui exinde à paſſione *Chriſti* ſuperata) <. Vel à paſſione ligni. L

Cap. 11. num. 140. Quaſi *vigintiquinque* viri) viginti viri. Ita reſtitundus locus ex M.S. & excuſis, & LXX.

Num. 143. Sicut Moyſes antè nunciabat *in Exodo* dicens) < L . Ex margine .

Cap. 13. num. 149. Poſſit naſci Chriſtus ? ſecundum Iudæos) Poſſit naſci ? Chriſtus ſecundum Iudæos. L

Num. 161. Ab illis enim *incepit* infamia) cœpit. V. C. Et aduerſ. Marc. 3.

Ibid. In vinea *velut* in cucumerario) vel. Ità aduerſ. Marc. c. 3.

Cap. 14. num. 161. Diſcite nunc ex *abundantia* erroris) abundanti. L

Ex libro de Pœnitentia.

Cap. 1. num. 4. Contra *pœnitentiam* malorum) pœnitentiæ. P. C.

Cap. 2. num. 10. *Priuatum* cur malitiæ officium) < L

Cap. 3. num. 12. Neque enim ſi mediocritas humana *factis*) facti . L

Num. 13. Quemadmodum ſe adictionem *legis* ſuperſtruere) legi. L

Ibid. Quaque te conſtitueris.) Quaqua te conuerteris . L

Cap. 4. num. 21. Inuitat præmio *ſalutem*) ſalutis . P. C.

Cap. 6. n. 33. Tantam nobis *mercedem*) merceƈ. L

Cap. 9. num. 52. Vt non ſola conſcientia *præferatur.*) perferatur. P. C.

Cap. 10. num. 59. *Cum* ipſe hominem quodammodo) Quin. L

Cap. 12. num. 73. Ignis intrinſecus *fœta*) fœtu. L

Num. 78. Officium conſcientiæ meę *curans*) curem ? L

Ex libro de Oratione.

Cap. 1. num. 3. Ratio, quo venit) Ratio , quæ promouit . Locus mancus , & corruptus vſque ad. Docuerat. L

Cap. 5. num. 20. Vltrò eam *vocem* poſtulaſſemus) voto . L

Cap. 9. num. 3. *Accidentium ius eſt* deſideriorum) Accedentium iuxta . L

Cap. 14. num. 55. Niſi *cum* oratione commendabilior aſcendit) quum. L. ne videatur præpoſitio.

Ex libro ad Martyras.

Cap. 2. num. 19. Iudex expectatur *de iudicibus*, ſed vos eſtis) <. P. C.

Cap. 3. num. 38. Teſtudinem *deſiccando*) deſignando . Sic Liuius lib. 44. Dion. lib. 49. Xiphilin. in Auguſto . Polien. Strat. 4. c. 11. in Alexand. Maced.

Ibid. de vmbra ad ſolem, *& ſole ad cœlum .*) de ſole ad gelu . L

Num. 41. Ad exercitationem *virtutem* animi) virtutum. L

Cap. 4. num. 55. Itaque v ceſſit carnifici.) nec. L

Num. 58. Tanti *vitreum*, quanti verum margaritum) vitrum . L

Ex libro de Patientia.

Cap. 1. num. 1. Et conſtantiam *commonendi* propriæ conſcientiæ) commendandi . L

Cap. 3. num. 14. *Cum* de Domino ſit Magiſter) Tum . L

Ibid. Ob ſalutem , ſcilicet , venire offenſa patientia) Abſolutè veniam offenſæ patientiæ . L. Vt erat antea .

Cap. 4. num. 26. Quis de bono eius *latere* retractet?) latè. L

Cap. 5. num. 34. Quod à malo hauſerat *facit*) facit?) L

Num. 35. *Aut* quod crimen antè iſtud) < P. C.

Num. 38. Erudijt. Quod enim) Erudiuit. Quid enim. L. Ita numero ſingulari exigente .

Cap. 6. num. 45. Prohibita ira , *reſtricti* animi) reſtincti . L

Cap. 7. num. 50. Nam *&* faciunt *cum* lucri cupiditatibus) quid . L. quum. L

Num. 53. Patienter in amittendo . Ipſam animam); & qui. L. Ità videtur poſtulare ſententia.

Cap. 8. num. 55. Minorum *deliberatione* lædemur?) delibatione. L

Num. 57. Grauius à Domino *vapulat*) vapulabit . V. C.

Cap. 10. num. 64. Sed & gloria vbique *vna*) vana . L

Ibid. Hoc quidem loco maximè quum ab alterius malitia) Hoc quidem loco quum maximè, quũ alterius malitia. V. C.

Num. 64. Tamen iudicatis *impatientiam* cauit) patientiam. L

Cap. 11. num. 68. Lata, atque diffuſa eſt operatio *mali* .) Mali, ideſt, Diaboli: ſic infra ibid. n. 70. 71. & alibi.

Ibid. Ibi nulla neceſſitas *impatientiæ*) patientiæ. L

Num. 69. Ibi neceſſarior iniuriæ medela *patientiæ*) patientia. L

Num. 70. Et gaudere nos *docet*) decet. L

Cap. 12. num. 76. Quod ᵛ pacis gratiſſimæ Deo) ad, L

Ibid. Non dicam ſepties, *ſed* ſeptuagies) vel. L

Num. 77. Niſi prius iàm *doleret*) deleret, vel dolorem. P. C.

Num. 79. Saluus eſt igitur, qui perierat, quia pœnitentiam *inijt*) iniuit. L

Num. 80. Nec ſua requirit, *ſuffert* ſua) ſed offert. L

Ibid. *Cæterum* quid impatientiæ reliquiſſet ?) Ceteroquin. L. Quid pro aliquid aſſertiuè.

Cap. 13. num. 84. Rex Babylonius offenſo Domino, *cum* ſqualore) quum. L

Ibid. Procurat *continentiam* carnis) continentia. P. C.

Ex libro de Spectaculis.

Cap. 3. num. 17. Quo *&* cætera congruunt) ad. L

Cap. 7. num. 66. Vel modicè locuples ᵛ ſplendida eſt) &. L

Cap. 8. num. 67. *Vt &* de locis ſecundum propoſitum exequar) Et vt. P. C.

Num. 69. In habitu loci ipſius idololatrias recognoſcis, ſingula) ? Singula. L

Num. 78. Murtias quoque idolum fecit.) Murtia quoque id olim fecit. L. Plin. lib. 15. c. 29.

Cap. 9. num. 88. *Primo* Iunoni id opus ſuum dedicauit) Patriæ. L

Num. 93. Praſinum verò terræ matri, vel *verno*.) veri. L

Cap. 10. num. 97. Ad ſcenicos ludos dirigimus à loci *vitio*) initio. L

Cap. 12. num. 117. Quia ferrum voluptati ſatis non faciebat) Quia ferarum voluptati non ſatis fiebat. Vt erat prius.

Cap. 15. num. 136. Reliquas rerum ipſarum qualitates contrarijs *omnes feramus*.) conferamus. L

Cap. 16. num. 145. Circus furit, *aliubi* competit Sanctis) alicubi. L

Cap. 18. num. 156. Vt plaſticam Dei *ſupergreſſa* propter ocium) ſupergreſſas ſed. L

Cap. 20. num. 164. *Suauiludij* cuiuſdam audiui) Suadiludij. Cogitandum an hìc, & de Corona Milit. ità legendum.

Num. 166. Apulias) Videtur punicum vocabulum, quaſi apluuias, à pluuijs tuta loca: vndè Apulia fortè Italiæ prouinciæ, quod pluuijs ferè careat. L

Cap. 21. num. 169. Illum verò confectum etiam *amoris* ſpectaculo) oris. L

Cap. 23. num. 182. Et callos pugnorum, & *aurium* fungos) rudium. L. Vt inſtrumentis tribuatur læſio.

Cap. 27. num. 196. Sed cogita quid *de* te fiat in cœlo) < L

Cap. 29. num. 208. Præſto ſunt non *parua*; ſed multa) pauca. L

Ex libro de Idololatria.

Cap. 1. num. 1. Omitto titulos, *operas* recognoſcere) opera. L. Sic cap. 2.

Cap. 4. num. 15. Omnia elementa, omnem mundi *ſenſum*) cenſum. P. C.

Cap. 5. num. 23. Qui lege vetuit ſimilitudinem fieri, extraordinario præcepto ſerpentis ſimilitudinem *interdixit*) iuſſit. L

Cap. 6. num. 24. ᵛ Nulla vox Spiritus Sancti) Si. L

Cap. 8. num. 43. Et non remedijs *tàm* vſitatis) iàm. L

Cap. 10. num. 61. Quærendum autem eſt etiam de ludimagiſtris; *ſed* & ᵛ cæteris) <. de. L

Num. 62. Quinquatria tamen ᵛ frequentabit?) non. L

Cap. 11. num. 74. *Degenerabimus*, ſi cætera delictorum.) De grauioribus. L. Sic infra in eod. numero.

Num. 80. Erga Dæmonia thurarius: nam) ? Nam. L

Ibid. Thurarius *ſi* per templa tranſibit) < L

Cap. 13. num. 96. Conſcientiam contamines, *ſi non*) ? Si non. L

Ibid. Enim verò etſi ſimulaueris) Sin verò & diſſimulaueris. L

Cap. 14. num. 104. Cæterum de mundo *exiſſetis*) exiretis. P. C.

Ibid. Non vtique eas habenas conuerſationis *immutat*) immittit. P. C.

Num. 110. Habes non dicam *tuos* dies tantum) duos. L. ſuos. P. C.

Cap. 15. num. 111. At nunc *luceant* tabernæ) lucent. L

Num. 112. Non propter perſonas, quæ *opponuntur*) apponuntur.

Num. 122. Et regreſſus *reprehenderat* factum) deprehenderat. L

Cap. 16. num. 128. Si ᵛ in vocatu, nec in ſacrificijs.) nec. L

Cap. 18. num. 140. Cum prætere a ipſis etiam Idolis *in quantum*) induantur. L

Ibidem. *Et* forma Dominica agere debetis) Ex. L

Ibid. Ille Dominus in humilitate, & ignobilitate inceſſit *domicilio* incertus) domicilij. P. C.

Num. 145. *Et* pœnæ ad impios paratæ *ignorantur*.) irrogantur. L

Cap. 20. num. 157. Porrò, quid *erat* deieratio per eos) erit. L

Cap. 21. num. 158. Aut inimica congreſſione ᵛ adſtringit) te. L

Ibid. Quid *aliter* feciſſet Ethnicus) aliud. L

Ibid. Et erit *Idololatria* profeſſio timoris tui) idololatria . L

Cap.23. num.166.) Videntur recitari Montani verba, itâ vt alijs litteris ſcribenda eſſent. L

Ibid. Contendere *poteſt* neque noluiſſe) potes. L

Ibid. Vtique voluiſti, & *e* tàm in facto) hæres. L

Ibid. Nec potes leuiore crimine *manus* excludere.) maius. L

Ibid. Et mutus in litteris ſonus. At)? At. L

Cap.24. num.174. Si ſecundum *archetypum*, & cornus) arcæ typum. L

Ibid. Idololatres in *archetypo* non habetur) arcæ typo. L

Ex Libro de Habitu Muliebri.

Cap.5. num.36. Materiæ cultus ſæcularis *aſſint* neceſſe eſt) id ſint. L

Num.42. *Quod* ſi de qualitate vſus, gloria eſt auro, & argento: *atquin*) Quid. L? At quin. L

Num.44. Sine ferri, & æris operario *vigere* non poſſint) vigere. L

Cap. 8. n.63. Cæterum materiæ ex Deo ſunt, non ſtatim & huiuſmodi fructus latere omnibus quæritur, & vndè) Cæterum ſi materiæ ex Deo ſunt, nou ſtatim & huiuſmodi fructus: latet in omnibus, quæritur; & vndè. L.

Cap.9. n.70. *Et* alia vitia ambitionis, & gloriæ) Vt. L

Num.71. *Non* tantò maior ſit concupiſcentia, ni quanto magno fecit, quod *concupijt*) Nam. L. concupiuit. L. Aſſerit, non quærit, aut dubitat.

Ex Libro de Cultu fœminarum.

Cap.1. n.6. In priſtinis ſtudijs formæ, & nitoris ſui eandem ſui circumferentes) In priſtinis ſtudijs, formam nitoris ſui eandem circumferentes. L

Num.7. Propter *veritatem* Gentilium) vanitatem. L

Ibid. Cuius rei deuitat *effectum*) affectum. L

Num. 8. Vt neget appetitum. Quamquam)? Quamquam. L

Cap.2. n 11. Quid *illis* alteri concupiſcentiam importamus?) < L

Ibid. Vt *à* culpa vaces, *ab inuidia* non liberaberis) <. ab iniuria, vt infra. num.15. Vel propter iniuriam. L

Cap.4. num.20. Formam verò fidelis non *expectat*) ſpectat. L

Cap.5. n.24. *Effigiem* mentiri, quibus lingua non licet) Effigie. P.C

Cap.6. n.28. Et *ſalubribus* vſibus adhibeatur) ſalutaribus. P. C

Num. 32. In *fine* appropinquare deforme eſt. Quid enim tanta) finem. L? Tanta. L

Cap.8. num.40. Reſpectu *obediendæ* grauitatis) obeundæ. L

Cap.9. n.52. Satis dotum veſtrarum fructum excidiſtis. Vndè notitia ſalutarium diſciplinarum, nos ſumus) Satis dotum veſtrarum fructu. An excidiſtis de notitia ſalutarium diſciplinarum. Nos ſumus. F

Cap.10. n.55. Vt ex illis *ad ferrum nati* corporis cicatricibus) iàm ferruminati. Sic Plin. lib. 31. cap.6. Aquæ marinę ferruminant fracturas, oſſaque contuſa. L

Num.57. Ex ea *libidine* poſſidendę prætioſitatis) libido. L

Cap.13. n.82. Stemus *expeditè* ad omnem vim) expeditæ. L

Ex Libro 1. Ad Vxorem.

Cap.5. n.32. Vt non ſatis *habeam* ſemel) habeamus. L

Cap.6. num. 35. *Quam* pleræque Gentilium) Quum. L

Num. 36. *Cum quid* difficile videtur) Quod quia. L

Num. 43. Nàm manentibus *in æternum* viris) interim. L. Vel annuentibus interim.

Cap. 7. num. 45. Quare facultatem continentiæ quantum poſſumus *non* diligamus) < L

Ibid. *Quam* primum obuenerit imbibamus) Quum. L

Cap.8. n.51. Suſcepit tueri. Pater omnium vide.) Suſcepit tueri pater omniũ. Vide. L. Ex pſal.145.

Ex Libro 2. Ad Vxorem.

Cap. 1. num. 5. *Quod* verò difficile eſt) Quoniam. L

Cap.2. n.16. Alter in ijs perſeuerare *videatur*:) iubeatur? L

Ibid. Sanctificare eam non [v] ſint deprehenſi) poſſint, cum non. L

Cap.5. n.37. Sine ſuſpicione panis, an veneni? Suſtinent quidem) veneni ſuſtinent. P. C

Cap.7. num.47. Hoc ſigni erit *vt ſolis*; quod ſolis petitoribus) < L

Cap.8. n.53. A Domino per Apoſtolum *eiuſdem* denunciatum) eius. L

Ibid. Quam huius amentiæ cauſam *detineam*) definiam. L

Num. 58. Nonnullæ ſe libertis, & ſeruis ſuis *conferunt*) conſerunt. L

Cap.9. n.62. Alterutro *ducentes*, alterutro hortantes) docentes. L

Ex Libro de Corona Militis.

Cap. 1. n. 4. Seruire *non* poſſe præſumpſerant) < L

Num. 6. Negauit ille, *cum* cæteris ſibi licere) quod. L

Num.11. *Reuelari* auſpicatus) Releuari. V. C. & P. C

Num. 12. Et nunc ruſſatus ſanguine ſuo, ſpe calceatus, de Euangelij paratura ſuccinctus

acutio-

acutiore) Et nunc ruſſatus ſanguinis ſui ſpe͂, calceatus de Euangelij paratura, ſuccinctus de acutiore. L

Num.14. De martyrij candida *laurea* meliùs coronatus) < L

Cap.2. n.22. Suo iàm nomine vindicandam͂) Suo nomini vindicandam. L

Cap.7. num.6. Deum naturæ *proximo* colentes) proximè. L

Num.65. Certè enim *cæteros* fuiſſe conſtat) cæcos. L

Cap.11. n.144. Quibus familiariſſima *iſta ducatio* neceſſitatis) eſt aduocatio. L

Cap.13. n.181. Vt & *coronam* conſignes) corona. L

Num.186. Semel iàm in Sacramenti *teſtatione͂* cicratæ) tinctione. L

Cap.14. n.193. Vt capiti ſuo manus inferat *idololatria*) idololatria. L

Ex Libro de Virginibus velandis.

Cap.5. n.39. Ità mulier non natura nomen eſt vxoris; ſed vxor conditione) Ità mulier natura nomen eſt vxoris, & vxor conditione. L

Cap.6. n.48. Non qua fœmina; ſed qua *maritata*) marita. P.C

Num.48. Vocabatur *poſt* vocabuli huius) per. L

Cap.7. n.50. Si ità virgini cæſum capillum decori *mentitur*) metitur. L

Ibid. Quemadmodum & puero *permiſſum*) promiſſum. L

Cap.8. num. 62. Cum * nominaſſet virginem͂) ea. L

Cap.11. n.94. Et animam *expectatione*, & carnem) ex ſpectatione. L. vt ſupra.

Num.97. Et menſes tributa *defendunt*) dependunt. P.C

Cap.12. n.106. *Solennem* manifeſtæ paraturæ) Solæ enim. L. Sola enim manifeſta paratura. P.C

Cap.14. n.115. Dùm non latet *vbi*, quid admiſſum eſt.) Dummodo lateat, quod admiſſum eſt. L

Ibid. Conſciæ *muliebritatis* iàm indubitatè) mulieritatis. L

Cap.15. n.121. Tentationibus gradum *obſtraxerit*) obſtruxerit. L

Cap. 17. n.139. *Vtilitatem* conſuetudini præponentibus) Veritatem. L

Ex Libro de Præſcriptionibus aduerſus Hæreticos.

Cap.1. n.4. Quod hæreſes valeant * quantum͂ ſint) non. L

Cap.3. n.10. Prudentiſſimi, & *vſitatiſſimi* in Eccleſia) verſatiſſim. L

Num.11. Neque fideles, neque *vſitatos* æſtimandos) verſatos. L

Cap. 8. num. 62. Is potiùs pulſabit, *&* oſtium nouit?) qui. L

Cap. 9. n. 67. Interim ex fiducia probationis *præuenio*) præuerto. L

Cap.10. n 68. Et ad hoc *inuenies*, vt credas) inuenis. L

Num.71. Et velint me ſic eſſe nuſquam) Et velim ſic nuſquam. L. Phil.3. c.12.

Cap.13. n.83. Filium eius appellatum v in nomine Dei variè viſum) eum. L

Cap.15. n.98. Niſi ex litteris fidei. Venimus) è. Venimus. L

Num.99. Et hoc præſtruebamus ad locutionis) Et huc præſtruebamus allocutionis.

Ibid. *Si hæ ſunt vires* eorum) Sint nè illæ iuris. L

Ibid. Annè eas habere poſſint diſpici debet, cui) An nè eas habere poſſiut i diſpici debet cui. L

Cap. 30. num. 171. *Cum* conditioni datæ ſibi) Dùm. L

Cap 32. n.186. Apoſtolici ſeminis traduces *habeant*) habent. L

Cap.40. n. 238. Sed quæritur à quo intellectus *interpretetur*) interuertatur. L

Cap.46. n.305. Sed & cætera obſcœna. *Omnes* enim refert) Communes. L

Cap.47. n. 307. Extendiſſe totum, effeciſſe ſic cælum) Extendiſſe ſe totum, & feciſſe ſic cœlum. Ex Epiph. L

Cap.48. n.311. Ex quo colligeret, *tentata* animarum ſola ſalute) retenta. L

Cap.49. n.314. Has *ego circumducens* breuiter expediam) ergo circumducere. L.

Num.315. Ex his proceſſiſſe *ſemen*, mentem, & veritatem) < P.C

Ibid. Niſi *quia* miſſus ad conſtabiliendum͂) qui. L

Ibid. Reſurectionem huius carnis negat, ſed v alterius) non. L. ſcilicet, cœleſtis.

Cap.52. n 326 Poſt hunc *diuiſa* ſentire cœpit) diuerſa. L

Cap. 53. n. 330. Poſteaquàm *Chriſti pro nomine*) pro Chriſti nomine. L

Ex Libro de Baptiſmo.

Cap. 9. num. 64. De amaritudinis vitio in *ſuum* commodum) vſum. L

Cap 14. n.100. Scripta ſunt *quoniam* ſchiſmata) quum. L

Cap.16. n.112. Sanguine electos, hos duos baptiſmos de vulnere perfoſſi lateris emiſit. Quia qui.) Sanguine electos. Hos duos baptiſmos omiſit, quia qui. L

Cap.17. n.116. Aut Diaconi *vocantur dicentes*) vocarentur diſcentes. L. ideſt, Diſcipuli, Apoſtoli.

Cap 18. n. 125. Citò cognouerat *Iudas hoſpes* vas eum eſſe) Ananias. F. Hæc nominis mutatio fruſtra fit, & præter vnum Ananiam, nemo Paulum vas electionis eſſe didicerat: ei namque vni Chriſtus reuelauat: quarè ab eodem Paulus baptizatus eſt. Errauit ergo Tertullia-

tullianus memoriæ culpa. L

Num.126. Quid enim neceſſe eſt, *ſi non tàm neceſſe*) Additum à Gagnæo. Ad quid enim adduntur hìc verba fruſtra? Clara eſt Tertulliani ſententia, quàm exprimit apud Auguſtinum lib. Confeſſ.1. cap.11 cum ſcripſit, Vndè ergo etiam nunc ſonat de alijs, atque alijs in auribus noſtris: Sinè illum faciat quod vult, nondùm enim baptizatus eſt &c. L

Num.127. Diuina credatur, norint petere) Diuina credatur? Norint petere.

Cap.20. n.141. Quàm Dei. *Deindè* Dominus) Proindè. L

Ex Libro aduerſus Hermogenem.

Cap. 1. n. 9. Non alium videtur ᵛ alter cognoſcere) ſed. L

Cap. 3. n. 14. Accedentis, ſcilicet, rei *mentio*) meritò. L

Num. 15. vſque ad 16.) Hinc ad verbum Argumentum, verba arianiſmum exprimentia ſunt, quæ fortè ab hæreticis addita ſuſpicari poſſumus, quum nuſquam à quoquam ex priſcis Patribus tale quid notatum apud Tertullianum legatur. L

Ibid. Et qui Patrem *Dominum* faceret) Deum. L

Num. 20. Quandiu fuit *hoc*) hæc. L

Cap. 6. n. 16. *Ego* quidem Deus, conteſtabitur Deus) Ille. L. vt erat prius.

Cap. 8. n. 31. Sed cguine ᵛ Deo præſtitit) ſe. L

Cap. 11. n. 40. *Cum* & Deus hoc fruſtra mandar) Quin. L

Num. 44. Pecora *condixerint* beſtijs) conuixerint. L

Num.45. *Erit* materia habens initium) Eritque. L

Cap. 15. n. 52. Vt cum bonus feciſſet *quaſi* bonus) qua. L

Ibid. Mala protuliſſet *quaſi* non bonus) qua. L

Cap.16. n.55. Quam ᵛ non potuerit, non condidiſſe) quia. L

Cap. 19. n. 66. Deus fecit *ſuorum* eſſe propriè principium) vniuerſum. L. In impreſſa Correct. habet: vniuerſorum. C. Macrus.

Cap.22. n.78. Quamquam poſſimus vndè, ᵛ illas) vndè. L

Cap.25. n.83. Alienum, & *ſtatu ſuo* extraneum) ſtatus ſui. L

Cap.29. n.102. Faciendo viſibilem, *& ita habilem*) & habitabilem. L

Cap.31. n.106. *Qua* inerant eis) Quia. L

Ibid. Intelligi poterant. Sed)? Sed.

Cap.32. n.109. *Scijt* eſſe qui vltrò) Sciuit. L

Cap.34. n.122. Nihil poteſt *ad* ſimilitudinem de ſuo) alij. L

Cap.37. n.131. Vt fiat de bono meliùs. Æquè)? Æquè.

Ibid. Comparas *Dominum* materiæ) Deum. L

Cap.40. n.139. Non totam eam *fabricatam*) fabricatum. L. Vt erat priùs.

Cap.44. n.151. Vbique eſſe, & vbique *adparere*?) Vbique, & vndique apparere? L

Cap.45. n.155. Per quas operatus eſt, *atque* molitus eſt) ea, quæ. L

Num.157. Extendit *cælos*) cœlum. L

Num.158. Operatione Deus vniuerſa conſtituit) Operatione Dei vniuerſa conſiſtunt. L

Ibid. Quæ illi non erant neceſſaria, *vt adparendo*) ſi apparendo. L

Ibid. Adpropinquando *profectus* fuiſſet) perfectus. L

Num.159. Ab inſtitutione mundi ᵛ factis eius conſpiciuntur) de. L

Ex Libro aduerſus Valentinianos.

Cap.1. n.6. Cum & portas antè quinquennium *inſtituunt*) inſtruunt. L

Num.8. Tot *ſiparia* portarum) ſuſpiria. Retinendum cenſeo multò gratiore, etſi obſcuriore ſententia; phyſica tamen, & vera. L

Num.10. Configurantes, facili *claritati*) charitati. L. 1. Corinth. 13.

Cap.2. n.15. Porrò facies Dei *expectat*) ſpectat. L

Cap.4. n.28. Cuiuſdam veteris opinionis ſemini actu colubroſo viam deliniauit. Eam poſtmodum Ptolomæus intrauit) Cuiuſdam veteris opinionis ſemitam nactus, Colobarſo viam deliniauit. Eam poſtmodum Ptolomæus inſtrauit. L

Cap.7. n.50. Pronunciauit, *elati* ſitus nomine) e lati, vel de lati. L

Num.65. Quiete *mouere* cum) monere. L

Cap.8. num.90. *Audiſti* Fortunatam, & Hedonem) Audis tu. L

Cap.9. num.97. Incontinentia ſui ſinè coniugis Phileti ſocietate) Incontinentia ſui, ſiuè coniugis Phileti ſatietate. L

Cap.11. n.123. Turpiſſimum *putem* duorum maſculorum) par. L

Num. 124. Concinnationem Aeonum) Ideſt, aptationem, reſarcitionem, inſtaurationem, compoſitionem. Vide Bud. Com. pag. 737. 738. vbi ex Euangelij, & Pauli locis καταρτίζειν reſarcire, componere, inſtaurare, in concordiam redigere, concinnare, ſignificare oſtendit. Quare in Tertulliano nihil immutandum, & Pamelio danda venia, ſi non omnia diligentius expendit mutando Conſummationem. L

Cap.13. n.135. Pulcherrimum *vnuſquiſque* florebat) vniuſcuiuſque. L

Num.142. Neſtoris cocetum) Neſtor hic homericus Iliade λ. non ſcriptor, neque gulæ magiſter, vt adnotauit Pamelius; ſed prudens ſenex cyceona miſcuit, parauitque rem eſculentam, & potabilem. Hunc cocetum latino nomine appellauit Tertullianus. L

Cap.14. n.168. Relinquitur. *Iteratur* odor) interim.

Cap.15. n.195. Eodem gaudio, riſu lumen effulſit) Eo de gaudio, riſus lumen effulſit. L

Cap.16.

Cap. 16. n. 196. diſcuſſit, ſed quoties ridere.) diſcuſſiſſet quoties ridere. L

Num. 208. Atque *confirmat* agnitionem) conformat. L

Num. 212. *defixit* ſeorſum in materiæ corporalem) definxit. L

Num. 213. Ex incorporali paſſione *indita habilitatem*) indidit hilaritatem.

Cap. 17. n. 216. Subauit intra *&* ipſa in illos) ſe. L

Cap. 18. nu. 219. Sed ſpiritale quidem non itâ potuit *attingere*) effingere. L

Cap. 24. n. 266. Adhuc *tamen tunc* aquis antè ſegregatis) tantum quod. L

Cap. 26. n. 285. Volunt illum *proſpicientias* earum) proficias. P. C. apud Feſtum Proficium, quod proſecatum proijcitur.

Cap. 32. n. 351. Pleroma recipientur furtim. Si itâ eſt) Pleroma recipientur. Furtim, ſi itâ eſt. L

Num. 358. Aliquem Oneſimum Æonem) Ideſt, ſeruum, miniſtrum: alluſum eſt ad Philemonis ſeruum. L

Cap. 37. nu. 385. Accipe alia ingenia *cicuriacenniana*) Accipe alia ingentia cercuriana. Cercurus aſiana nauis pergrandis. L

Cap. 39. n. 398. Atque itâ *inſoleſcentes* doctrinæ Valentianorum) inoleſcentes. Itâ de carne Chriſti cap. 4. Inſoleſco nuſquam legi. L

Ex Libro de Anima.

Cap. 2. nu. 20. Omnia præſcribit *propriis ætatibus*.) proprietatibus. L

Cap. 5. n. 62. Ariſtotelem fortaſſe. An extruentur.) Ariſtotelem. Fortaſsè an extruentur. P. C.

Num. 76. Amore *cohareſcit* per detrimentum) coægreſcit. L

Cap. 6. n. 81. Vndè hæc *viſio* incorporali animæ) vis. L

Vacuæ rei ſolida propellere. Sed) ? Sed.

Cap. 8. n. 103. Cæterum *etſi* inuiſibilis anima) eſt. L

Cap. 9. n. 108. Vt illud triſariam *diſtantium*) diſtantiuum, vel diſtinctiuum. L

Cap. 11. n. 144. Traditorem *tandem* nondum.) tamen. L

Cap. 12. n. 155. Non vt *ſubſtantia* alium) ſubſtantia. L

Cap. 19. n. 253. Alicubi adhærere *cum innixa*, & innexa) cui inniſa. L

Num. 254. Sine corno, ſi quid attigerit, vltrò amabit.) Sine ceruo, ſi quod attigerit vltro ambibit. L

Cap. 23. n. 299. Per quod hiſtorias *atque mileſias*) æque mileſias, vel eaſque mileſias.

Cap. 24. n. 320. Nec vlla demutatione temporis ſubeſt, nec eadem multitudine) Nec vlla demutatione tempori ſubeſt, nec eadem in multitudine. L

Ibid. Non erit ad *vertendam* memoriam) euertendam. L

Num. 323. Nec *hi* quidem omnes) ij. L

Cap. 25. n. 326. Sed *&* effuſo iam partu) < L

Num. 328. Sicut expiratione nouiſſime *duci*) educi. L

Num. 330. At quanto *roboratior* exitus) ruboratior. L

Ibid. Ille quidem *vſque* contuſionibus veſtris) de.

Num. 333. Cæco Sarrocinio ἐμβρυοσφάκτην appellant) ἐμβρυοσφάκτην L

Cap. 26. nu. 348. Et mortuum adhuc corpus: vtique nequaquam) Et mortuum adhuc corpus vtique? Nequaquam.

Cap. 31. n. 379. Qua infans reuertatur. Quale) ? Quale

Ibid. Carentes *his*, *per quæ eædem* probarentur) ijs per quæ eædem. L

Cap. 32. n. 388. Viderint thamni, licebit & Lapathi) Viderint Thamui, licet bis elati. L

Num. 402. Confitetis animam non eandem *ſimilem*, ſimilem dicendo) < L

Cap. 33. nu. 406. Nihilominus iugulo *vtraque* confoſſis) ventreque. L

Num. 407. Vt malit famæ ſuæ ornamenta, quam *gaudeat*) caudæ P. C.

Num. 408. Viro iuſto *Deiocæ*) Deioci. L

Cap. 34. n. 412. Et ſe quidem *fingit* ſummum patrem) finxit. L

Num. 413. Ab his perinde animo retentam) Ab ijs per inuidiam retentam: ſic Irenæus.

Cap. 38. n. 444. Nec vt ipſe *gloriandus*) loricandus. L

Cap. 43. n. 473. Nunquam *ſuccedere* quieti) ſuccidere. L

Num. 474. *Probatorem* valetudinum, pacatorem operum) Prolatorem, vel Prorogatorem. L

Cap. 44. n. 486. Diuortium *crederetur* omnia magis) crederet, vt. L

Ibid. & quidem ex forma *continuam*) continuæ. L

Ibid. Seu terreri, adeo velut fulgure) Seu terreri à Deo velut fulgore. L

Cap. 47. n. 543. Porrò *quam* non eſt ex arbitrio ſomniare) quoniam. L

Cap. 56. n. 18. Compleatur ætatis, *qua cum* per uixiſſent) quacum. L. ideſt, cum qua.

Num. 622. Et cenſeat *à iuuenta ſenecta* ponderata) iuuenta ſenecta. L

Cap. 58. n. 652. Iuſtæ dumtaxat, ac neceſſariæ curioſitatis *ſatisfaciemus*) ſatisfecimus. L

Ex libro de Carne Chriſti.

Cap. 3. n. 27. Toto corporis pondere dimitti *deſiderauit*) deſiderauerit. L

Cap. 4. n. 31. Deſcribe vterum de die in diem *inſoleſcentem*) inoleſcentem. L

Cap. 5. n. 48. Aut aliud eſt Maria, quam homo. *Deus, Marcion, haud aliter*) Deus Marcionis audi, aliter. L

Cap. 6. n. 54. Vt Angelus *quidem illius* Philumenenes) quidam illi. L

Num. 57. Non natam dicentes *ſcilicet*) licet. L

Ibid.

Ibid. Quod, quia id quod.) Quoniam (qui id quod. L

Cap. 8. n.81. Pœnitentiam *admiſerit*) admiſenerit. L

Cap. 9. n. 86. Quod de limo *figulatum etiam*) figulatim eſt, & iam

Cap. 11. n. 100. Si in carnem *conuerſa*) conuerſam. L

Cap. 13. n. 107. Solidara: ſed ſingularitas tuta eſt) Solidata, & ſingularitas tota eſt. L

Num. 108. *Quid* anxia eſt, inquit) Et. L

Cap. 14. n. 118. Plane Prophetis aliquo [v] glorioſiorem) modo. L

Ibid. *Angelum* fuiſſe dicatur) Angelus. L

Cap. 17. n.138. Et tamen næ mihi vacet incurſus in Chriſtum Adam ab Apoſtolis) Et tamen mihi vacet incurſus Adæ, vndè Chriſtus Adam ab Apoſtolis. L

Cap. 20. n. 53. Prophetæ Dauid ille) Prophetæ Dauid. Ille. L

Num. 154. Auulſiſti [v], inquit, ex vtero) me. P.C

Num. 156. *Pendentibus* exinde venis) Pandentibus. L

Cap. 21. nu. 158. Vt caro non ex ſemine *nata* carne proceſſerit) < L

Num. 159. Caro ipſius eſt ſola. Hæc autem Prophetæ vox) Caro ipſius eſt. Sola hæc autem Prophetæ vox. L

Num. 160. Hoc nomen non debet caro *extranea*) extraneæ. L

Ex Libro de Reſurrectione Carnis.

Cap. 1. n. 8. Pulſata *ſalute*, licet non adita veritate) ſaltem. L

Cap. 2. n. 21. Eam quoquomodo *volunt*, tamen non negant) velint. L

Num. 25. Pro cauſarum incurſione *perſtricta*) præſtricta. L

Cap. 3. n.31. Quæſtiones ſuas *ſiſtant*) inſtruant. L vt ſupra.

Cap. 8. n. 83. Apud Chriſtum Dominum *parere* debito tanto) par eſſe. L. pariare P,C.

Cap. 14. n.112. Ex vtriuſque ſubſtantiæ concretione *parere*) parari. L

Cap. 16. nu. 121. Sed ſictricis, vel Atchigalli) Sed Thracis, vel Galli. P.C.

Cap. 21. n. 162. Tam *aperta* Prophetia iaculata eſt) apertè. L

Cap. 31. n.236. Sepiſſimè cecidiſſet, [v] manifeſtus eſt) vt. L

Cap. 32. nu. 243. De aluo piſcis *euoluitur*) euomitur. L

Cap. 37. n. 270. Magis *colloesuit* vtriuſque propoſitionem) collucauit, ideſt, patefecit. L

Cap. 40. n. 2.4. Non vtique *de die, ac die renouari*) renouari de die, ac die: vt ſupra. n.281.

Num. 285. Per ſupergreſſum [v] æternum gloriæ pondus) in ſupergreſſum. Irà aduerſ. Gnoſt. L

Cap. 46. n.326, Niſi *illud* penetret vbi eſt) illuc. L

Cap. 48. nu. 347, Non alias *ſic* baptiſmate corporali) hic. L.

Cap. 60. n. 420. Non poſſe? Licet) Non poſſe. Licet

Ex Libro 1. Aduerſ. Marcionem.

Cap. 2. nu. 25. Quem negare non potuit, *ideſt*, Creatorem) < L

Cap. 5. nu. 40. Bythum, & Sigen *cum* vſque ad triginta) tum. L

Cap. 7. n. 48. In medio autem Deos *dijudicauit*) dijudicabit.

Cap. 11. n. 64. *An* alio propoſito, & deſcendit) Annè. L

Num. 67. Quando etiam inſigniora, & *ſuperbiora* opera) ſuperiora. P.C.

Cap. 15. n. 104. Ne qua adhuc illic vacent *ſubciſiua*) ſubſiciua. L

Cap. 16. n. 110. à Deo creatore deputandam) Deo creatori deputandam. L

Ibid. ex aridis, & *ſiccis*; ex calidis, & frigidis) ſuccidis. P.C.

Cap. 18. n. 120. *Qui non* enim non vltrò volentem) Qui modo. L

Cap. 19. n. 131. Statim, qui ſapis plana res eſt. Præiudicant) Statimque ſatis plana res eſt. Præiudicat. L

Cap. 22. n. 153. Quid ni? qui per bonitatem reuelari haberet, ſi qui fuiſſet.) Quid ni qui per bonitatem reuelari haberet, ſi qui fuiſſet? L

Num. 154. Non poſſe *quid* Deo, non licet) quiduis. L

Ibid. Hinc cenſetur, ſi agatur. Sic nec noluiſſe videbitur) Hinc cenſetur, ſi agat: ſic nec voluiſſe videbitur. P. C.

Cap. 23. n. 159. Rationem referri, ſcilicet, iuuando alium, cui deficit prima non habentis proprium) Rationem referri, cui deficit prima, non habenti proprium. L

Ibid. exhibe *re* principalem rationem) ei. L

Cap. 24. n. 171. Quid erat perfectæ bonitatis) Quid enim tàm perfectæ charitatis. L

Num. 174. At nunc & *febricitas* ò Marcionita) febricitates. L

Cap. 27. n. 190. Quid fier peccatori cuique Dei illorum, reſpondent) Quid fiet peccatori, cuique die illo? Reſpondebunt. L

Cap. 28. n. 194. Proinde *cum* tantam, ſiuè ſarcinam) cur. L

Cap. 29. nu. 204. Iàm verò ſementem generis humani compeſcere [v] totum) in. L

Ex Libro 2. Aduerſ. Marcionem.

Cap. 2. nu. 6. De arbitrio ſenſus ſui *penſitantes* Deum aliqui) penſitant. L

Ibid. Ideſt, magnitudinis, quæ Deus dicitur) Ideſt, magnitudinem, qua Deus dicitur. L

Num. 7. *Ipſe tunc* Apoſtolus proſpiciens hæretica corda) Eſaias iàm tùm. V.C.

Cap.

Cap. 5. n. 30. Ad formam Dei *ſpondentis*, & arbitrij ſui) reſpondentis. L

Cap. 6. n. 36. Non fauente *inſtitutionis*, non ſeruiente) inſtitutioni. L

Num. 37. Quia ſi *caperet* hoc iure) careret. L

Num. 38. *Qui* aliter quàm Deum deceret) Quia. L

Num. 39. Ream *oſtendit*, quod ipſa commiſit) oſtendet. L

Cap. 7. n. 42. *Et* deſinas quærere) Vt. L

Num. 44. Quod bene acceperat ᵛ ipſe legi reus) vt. L

Cap. 9. nu. 53. Non poteſt ità imaginem Dei *comparare*) compariare. P.C.

Cap. 10. nu. 62. Et dices: Hæc dicit Dominus: Tu es reſignaculum) Et dices ei: Hæc dicit Dominus, Tu reſignaculum. L

Num. 67. Læſit hominem *electum à Dei obſequio*) electum ad Dei obſequium. L. eiectum à Dei obſequio. P. C.

Cap. 12. nu. 73. Ità ſi ſocietas, & conſpiratio bonitatis, atque iuſtitiæ ſeparatione earum non potes carere) Ita ſi ſocietas, & conſpiratio bonitatis, atque iuſtitiæ ſeparationem earum non poteſt capere. L

Cap. 13. nu. 78. Qualem oportet Deum *velles* qualem malles expediret, ſub) vel L. expediret? Sub.

Cap. 19. nu. 120. Ne *illi* momento vacarent) vllo. L

Num. 126. Ad *deliberandas* animas eorum de morte) liberandas. L

Cap. 20. n. 129. Et tamen has iuſtitia renunciauerunt) Et tandem vaſis iſtis renunciauerunt. L

Cap. 22. nu. 146. Et alibi ait Deus Æternus) Eſai. 40. 28. LXX. ità Fulgen. lib. 3. ad Traſimundum.

Num. 148. vel *etiam dicto* ordine ſuo offerat) ex edicto. L

Cap. 24. n. 158. Patientem, & *plurimum*, miſericordia) pluimæ. eſt enim [illegible]

Cap. 25. n. 16[illegible] [illegible] variantium ſeſe *occurſſura*) occu[illegible] Frob. occur[illegible] fieri. P.C.

Cap. 27. nu. 18[illegible] *Vt* [illegible] omni diſpoſitioni ſuæ) Et. L

Ibid. Sicut apud *eum* ſcriptum eſt.) Dauid. L

Num. 191. Quid ſi *non* eadem, & in veſtro) enim. L

Num. 192. Et de ſeuero *ſicut* [illegible]) ſcilicet. L

Cap. 28. n. 196. *Et omne malum, qua* Deus meus paſſus eſt eſſe) omnem malum, quem. L

Num. 198. Pœnitentiam diſſimulationis *priſtinam* fecit) priſtinæ, L

Cap. 29. nu. 207. A Chriſto reformatus. Quo repercuſſus, & redditus potius, quàm excluſus præſertim Deum tuum.) A Chriſto reformatus, & repercuſſus, & redditus potius, quàm excluſus, cum præſertim Deum tuum. L

Ibid. Nam ſi ità eſt, *quoniam* eum) quomodo. P.C.

Num. 208. Qui res ſuas *abuſtiores* in primordijs.) auſteriores. L

Ex Libro 3. Aduerſus Marcionem.

Cap. 3. n. 9. Antè operato, & *non aliter* præfato) nominatum. L

Num. 10. Hoc fidem *eludet*) eliciet. Sic infra de Monog. corrigendum. L

Cap. 4. nu. 12. *Vt* quum maximè reuincendi) Et. L

Cap. 5. [illegible]. 24. Quum etiam *hæreticorum* Apoſtolus.) Ethnicorum. L

Cap. 6. nu. 27. Nec ſtatim *in* præiudicium ſumendum) e. L

Num. 33. Et *concludente* ſpiritum, & annunciante) condente. L

Num. 34. Secundum *Amos* prophetam.) e. L

Cap. 7. nu. 52. Propter eundem *Dominum* conſpectum.) Domini. L. Sic aduerſ. Iud. cap. vlt.

Cap. 8. n. 58. Per mortem *deuertentis* in terram) reuertentis. L

Cap. 13. n. 89. Niſi nouitas aliqua monſtruoſa *tam dignum* non fuiſſet) iam ſignum L. ſupra aduerſ Iud.

Cap. 14. n. 102. Quis enim ᵛ enſe operabitur) ea. L

Cap. 15. n. 107. Si [illegible]ando *nunc* græca catacheſis) tunc. P. C.

Cap. 18. n. 12[illegible] De qua *nunc* maxime quæritur) quum. L

Cap. 22. n. 170. Separamini qui *Domini cauſam* portatis) dominica vaſa. L

Ibid. *Et qui* creator ſi aduerſarius erat Chriſti) Ecquid. L

Cap. 23. n. 182. Vſque ad Veſpaſianum non *pœnitentiam* intellexiſſent) pœnitentiæ. Tempus, ſcilicet, quod præ[illegible]at. L

Cap. 24. nu. 196. Strata *iam* à Chriſto, de quo Amos) via. L

Ex Libro 4. Aduerſus Marcionem.

Cap. 1. n. 4. Vel (quod magis *vſui* eſt dicere) in vſu. V.C.

Num. 5. *Equidem* vt accepto eas faciam) Et quidem V. C.

Cap. 3. nu. 27. Etiam circa titulum: *cæterorum* Apoſtolorum eſt) cæterum. P.C.

Cap. 4. n. 31. Quam hæreſim ſuam à noſtra veritate *deſcyt*) deſciuit. L

Num. 32. Sed & *præſtrant* ex his mihi) profecerunt. L

Num. 33. Si enim id Euangelium, quod Lucæ refertur (penes nos [illegible]erimus, an & penes Marcionem) Si enim Euangelium, quod Lucæ refertur penes nos (videamus an & penes Marcionem). L

Num. 36. Et noſtrum *alterius* id emendans) anterius.

Cap. 5. nu. 38. Quod & ab initio, ᵛ ab initio, quod ab Apoſtolis) id. L

Num. 43. Nullis autem notum, vt non *eo* damnatum.

natum [illegible] vel cum eo. L
Num. 48 [illegible] Lucæ integrum *integrum decu-curriſſe* [illegible] cucurrerunt. L
Cap. 7. nu. 59. *Et quid* ergo ordinis fuerat) Ecquid. L
Num. 65. Hoc age. Marcion aufer) Hoc age Marcion. Aufer. L
Num. 66. Non eſt v auferre panem filijs) bonum. L
Cap. 9. nu. 101. Chriſtum verò verbo ſolo, & hoc ſemel *funƈto*) funƈtum. L
Cap. 10. nu. 116. Quod *nec* Valentinus quidem fecit) nè. L
Num. 118. Non admittunt *in* inſaniam hæreticam) < L.
Cap. 11. n. 126. Sed magis conceſſit tempori Ioannis, eam præſtans, vt temporis, vt tempori ſuo eam deſtinans, reieƈturus alioquin eam, & defenſurus æmulos eius, ſi non ipſius fuiſſet. Iamque teneo meum) Sed magis conceſſit tempori Ioannis eam præſtans: vt tempori ſuo eam deſtinans, ſi non eius fuiſſet, iamque erat. Teneo meum. V. C.
Cap. 12. nu. 150. Quæ fierent animæ *omnia*) omnia: eſt enim πᾶν. L
Cap. 13. n. 160. Habes *ſanƈtum* euangelizantis) aƈtum) L. faƈtum P. C.
Ibid. Et ſonum vocis, & auditum *patris* pacis. L
Num. 166. Hoc expeƈtabat Pſalmus) Hos ſpeƈtabat Pſalmus. P. C.
Num. 168. *Vides* ignotos, & extraneos:) Videns. L
Cap. 14. n. 179. Vt & ipſis egenis *ſolatij*) ſolatia. V. C.
Num. 190. *Sancite* eum, qui circumſcribit animam ſuam) Sanƈtificate. V. C.
Num. 191. Nàm & *ſancitur* penes nos) ſanƈtificatur. V. C.
Cap. 16. n. 212. Et quidem tàm *plenè, atque perfeƈtè*) plenæ, atque perfeƈtæ. L
Ibid. Aut ſi mihi non permittebat, ipſe *præſtaret*) præſtare. L
Num. 223. vtrumque oculum effoſſura, & omnem dentem *excitatura*) excuſſura. L
Num. 224. In datorem partam habes) Datori imperatam habes. L
Num. 225. Ideſt, cura *vltrò* nè ſit) vltra. L
Num. 230. Proindè *&* alij facere) nec. L
Num. 232. Diſciplina: à qua cognita) Diſciplina, qua cognita. L
Ibid. Itaque Lucus Marcionis, v quàm maximè) & ſi. L
Cap. 17. n. 238. Qui *ſolutor* vtique pignus reſtituendi meſſe) ſolutorio. V. C.
Num. 244. A quo nulla beneficia *præceſſerant*?) præceſſerant. L
Num. 247. Nè tamen ſit eccl[illegible] magiſtri regula excidere, *quam* Chriſtum [illegible]. L
Cap. 18. n. 257. Qui ne [illegible] *vnde* ſperaret) eundem. L
Cap. 19. n. 276. [illegible] in *Iudæam* per Sentium [illegible]

[illegible] minum.) Iudæa. L
Cap. 21. n. 294. Nunquid vel hic ædidit, cuius [illegible] ei eo) Nunquid vel hic edidit cuius? [illegible] ei eo. L
Num. 301. In conſpeƈtum centum *millibus* hominum) < L.
Num. 3[illegible]. Non poteſt non eum ſenſiſſe Chriſtum, [illegible] quem nouerat) Non poteſt nouum ſenſiſſe Chriſtum, niſi quem nouerat. Vel non poteſt non eum ſenſiſſe Chriſtum, quem nouerat. L
Num. 312. Non nouem menſium cruciatu *deliberatus*) delibratus: quaſi in vteri trutina ſuſpenſus. L
Cap. 22. n. 317. Sic *in* alienos demonſtrat illos) < L. Ironicè. In edito *enim* pro *in*
Num. 339. Conſideraui opera tua, *excidi mente. Quo magis*) & excidi mente. Quando magis. P. C.
Cap. 23. n. 354. Agnoſco iudicis ſeueritatem, è contrario Chriſti lenitatem increpantis, eandem animaduerſionem deſtinantes diſcipulos) Agnoſco iudicis ſeueritatem. E contrario Chriſti eandem animaduerſionem deteſtantis diſcipulis. Locus corruptus, vel mancus. L
Cap. 24. n. 367. Per ciuitates abundaturam *circuiens*) circumcidens. L
Num. 384. Et *eminentiſſima* cuiuſque beſtiæ nomine [illegible] aſſinæ. P. C.
Num. 387. Ideſt, fidei hanc *euacuationem*, & ſubieƈtionem beſtiarum.) Ideſt, fidei: hanc erogationem. L. Marc. vlt.
Cap. 25. n. 397. Oſtende vnum *aliquem* ex omnibus) aliquid. P. C.
Num. 407. exigeret ſublimior *ſpei*) ſpes. L
Cap. 26. n. 429. Hoc, *quod* ſignificarent etiam modicum) quo. L
Cap. 27. n. 437. Sæpè iam *finximus* [illegible] o modo [illegible] ximus. L
Cap. 28. n. 456. *Itaque* dico vobis, hunc timete) Ita. L
Num. 464. Quæ autem paraſti *cuius* erunt?) cui. L
Cap. 29. n. 468. Tantum, quod *velato* quum maxime) reuelata. L
Ibid. *Nec* [illegible] cis cogitarent?) Nè. L
Num. 475. De[illegible] *intuens*) metuens.
Cap. 30. n. 494. Vbique recognoſco v exigere) te. L
Num. 495. Subſequitur. De ſequenti) Subſequitur? De &c.
Cap. 31. nu. 510. Quorum *ſpem* Iudæi gerunt) ſpeciem. L
Num. 513. Cœnæ iſtius vocationem *in* cœleſte conuiuium) < P. C.
Cap. 33. n. 519. Dominicos debitores *diminuit* cautionibus) diminutis. L
Num. 532. Vt vndè v magis probetur) vndè. L
Cap. 34. n. 537. Et patrem tamen *geſtans* eum) teſtans. L
Num. 543. Sicut & *Prophetia* auƈtoritate) Prophetæ. L

Num.

Num. 547. Et *adulterij figura* iaculatus eſt) adulteri fulgura. P.C.

Num. 551. Quam Marcion [v] ſuo vindicat) Chriſto. P.C.

Num. 555. *Ac* candida quædam vtriuſque indicij proſpiciatur.) Et. L. proſpiciatur? L

Num. 556. Nec enim *accepiſſet Petrus* dicere) cœpiſſet Petrum. P.C.

Cap. 35. n. 559. Æſtima quale ſupplicium comminetur *illi*) ille. L

Num. 568. Cum aliter vtique Dominus per ſemetipſum operetur) Cum alter, vti Dominus, ſiuè per ſemetipſum operetur. L

Num. 573. Qui *confident* in monte Samariæ) confiderent. L

Cap. 36. n. 589. Qui *quomodo* ignoti habebantur) quoquomodo.

Num. 591. At quin nè patientiam eius infamaretis, nec vllam) At qui nè patientiam eius infamaretis, nè vllam. P C.

Cap. 39. nu. 640. Relicta pecunia ſeruis, qua *fœneraretur*) fœnerarentur. L

Num. 643. Omne autem ſignum eius eſt *res*) rei. L

Ibid. *Cuius* conflictationes deputantur.) Cui. L

Cap. 40. n. 657. Qui mecum panem edit, *leuabit* in me plantam) leuauit. L

Num. 660. Prætium apprætiati, *vel honorati*, & dederunt) < L.

Cap. 42. n. 690. A militibus diuiſum [v], partim ſorte conceſſum) partim. L

Num. 692. *Habe* falſi tui prædam) Habes. L

Num. 698. Denique ſi caro non *fuiſſet*, phantaſma) fuit; ſed. L

Cap. 43. n. 708. Si non is eſſet, qui *exiſtimatur*) exiſtimabatur. L

Ex Libro 5. Aduerſus Marcionem.

Cap. 2. nu. 18. Hinc, *& ideo* dices, ſubtexuit) video. L

Cap. 3. n. 23. Et conſtabiliri deſiderat. Quod ſi quando vultis iudaiſmi magis affines ſibi intelligi, quum nec Titum) Et conſtabiliri deſiderabat, quos ſi quando vult iudaiſmi magis affines intelligi. Cum verò Titum. L

Num. 25. prædicandi munus *ſubiret*) obiret. L

Num. 39. Et *deputatum* eſt iuſtitiæ) deputatus. L vt infra

Cap. 4. n. 44. Quod efficeret tempus impleri *etiam* implendum.) aut iam. L

Num. 51. Et ſi ex parte *conuertit*) conuerrit. L

Num. 53. *Alium* ſuper omnem principatum) Alterum. L

Cap. 5. n. 66. Et *quia* ignotus non potuit offendi) qua. L

Ibid. Et *quia* neſcit iraſci.) qua. L

Num. 67. Et quæ ad cauſam crucis pertinent *ſtultitiam deputat*) ſtultitiæ deputatæ. L

Num. 73. Quod creatorem autem etiam *vetera*) vera. L

Num. 74. Quam vaſculorum, & *grabatorum* purgatio) gabatarum. P. C. vt ad vaſa pertineat. Matth. 23

Cap. 6. n. 86. Et Deus inſtrumento, & Apoſtolus *nititur?*) vtitur? L

Cap. 7. n. 106. In quæ eadem committenda fornicatio) In quæ admittenda fornicatio. P.C.

Num. 115. Vnus eſſet Deus Pater. Ex quo omnia nobis, niſi cuius omnia?) Vnus eſſet Deus Pater, ex quo omnia; ex quo omnia nobis, niſi cuius omnia? L

Num. 120. Quæ retractata ſunt quædam, & breuiter &c.) Quæ retractata ſunt, quædam & breuiter. L

Cap. 9. n. 137. Qui timet iam pronunciare, cuius magis Chriſtus.) Qui timet etiam, cuius nam Chriſtus.

Num. 138. Hoc *reſurgit*, quod cadit) cadit. P.C.

Ibid. *Quando* in Adam corpore mortificamur) Quomodo. L

Num. 143. Sed nec generaui te edixiſſet Deus; niſi filio *puero*) vero P. C.

Num. 145. Ex vtero ſpiritus. Quod & in ipſo hic accedit) Ex vtero ſpiritus, quod ex ipſo. Huc accedit. L

Num. 147. Sed [v] & hic Pſalmus Salomoni canente dicetur) ſi. L

Cap. 10. n. 156. *Id* de corporis qualitate tractauit) Ideo. P.C.

Cap. 11. n. 183. Næ vltro poſſum) Nec vltra. Poſſum. L

Ibid. Præ manu erit [v] huius æui dominium) ſcilicet. L

Cap. 12. n. 193. Compendium mortis *ſed mutati conſequentur*) demutati conſequantur L

Num. 194. *Ideo qui* oſtendit hoc melius eſſe) Ideoque. P.C.

Num. 197. Non enim poterit quod corpore admiſſum eſt, non corpore *iudicari*.) vindicari L

Cap. 13. n. 206. Piget de lege adhuc congredi, qui toties probauerim ceſſionem eius) Piget de lege adhuc congredi: Quotiens probaueram conceſſionem eius. L

Ibid. Et repromiſſam in Chriſtum apud creatorem, quatenus & ipſe) Et repromiſſam in Chriſtum apud creatorem? quamuis & ipſa epiſtola. L

Num. 212. Quia & hi legem *ignorat & natura*) ignorantes, natura. P.C.

Num. 213. Et Chriſtum vindicabuntur *adeo* iudicio illo) à Deo. L

Ibid. Per *quem* hæc habent tranſigi Euangelium) quæ. L

Num. 221. Apud ipſum, regnauerat peccatum in *mortem*) morte. L

Num. 223 Inquit legi *ergo* corpus Chriſti) per. P. C.

Num. 225. Per quem liquuit delictum *latere*) latens. P. C.

Cap. 14. nu. 228. Quum verò *tunc ſic ſtruxerit*) verumque ſubſtruxerit. L

Ibid. Sed non ex ſemine de ſtatu ſimili, ſed vera de cenſu; non verò diſſimilis) Sed non ex ſemine de ſtatu ſimilis, & vera de cenſu, non vera de ſimili. L

Ibid. Phantaſma, qua hoc tantum eſt) Phantaſma, quia oſtentum eſt. L

Num. 235. Vndè *ira* eruptio ?) enim. L

Ibid. Patebant. Id Eſaiæ, & ſequentia.) Patebant de Eſaiæ, vt ſequentia. L

Num. 237. Non retributionem iniuriæ *permittebat*, ſed inceptionem) < L.

Num. 238. Chriſti autem non *eſt* creatoris) &c. L

Cap. 15. nu. 243. *Luxuria* eſt turpidini quoque, & immunditiæ contraria) Lex vxoria. L

Num. 246. Quas Prophetias vetat *nihil* haberi?) nihili. L

Cap. 16. n. 252. Euangelio, quos ait pœnam luituros exitialem) Euangelio, pœnam, quos ait luituros exitialem. L

Num. 254. *Cuius quis* autem ex duobus quæro) Quiſquis eſt. L

Ibid. Propter hoc *erit* eis inſtinctum fallaciæ) dabit. L

Num. 255. Chriſtum *creatori* ſubmittat?) creatoris. L

Cap. 17. nu 260. Secundum boni exiſtimationem) εὐδοξίαν. L

Num. 266. Magis hoc Apoſtolus *ſciit*. Quis iſte ?) ſciuit ? L

Num. 267. Sed & in Iudaiſmo conuerſatus *Apoſtolus, non quia*) fuerat Apoſtolus. Non quia. L

Num. 272. Non Marruccinè; ſed Pontice) Vide Catullum epigram. 13.

Num. 275. De manibus hæretici præcidentis non miror, ſi ſyllabas ſubtrahit, quum paginas totas plerumque ſubducit) De manibus hæretici præcidentis non mitor ſyllabas ſubtrahi, cum paginas totas plerumque ſubducat. L

Cap. 18. n. 276 Qui omnia *condit*, pronunciaſſet) condidit. L

Cap. 19. nu. 295. In omnem terram *exijt* ſonus &c.) exiuit. L

Num. 298. Quem eſſe *neſciit* ?) neſciuit ? L

Num. 299. Niſi quem offenderant *vna ipſa, aduerſus*.) vniuerſa ? Aduerſus. L

Num. 302. *Vt* inani ſeductione) Et. P.C.

Cap. 20. n. 310. Quidam verò & per *ſermonis exiſtimationem*) boni æſtimationem δι' εὐδοξίαν.

Num. 312. *Quo ne* hic Apoſtolus) Quia nec. L. Quin nec. In editis.

Num. 314. Non enim *exaggerat* atrocitatem.) exaggeraret. L

Num. 319. Et *in* ipſa lege mortis in terram deiectum) < P. C.

Ibid. Deprehenſi in carne *deputati* habebunt) demutati. L. demutari. In editis.

Ex Libro *Aduerſus Gnoſticos*.

Cap. 1. n. 1. Tot venena, quot *ingenia*) & genera. P. C. ex Iſidoro.

Num. 8. Et *vaguendi* beſtiæ calcem) vrgendi, vt infra num. 10. L

Num. 13. Nec amarum potio) Nec amara enim potio. L

Cap. 2. n. 14. De bono Martyrij niſi * debito primum) de. P C

Ibid. Quàm de neceſſitate *diſcendum*) dicendum. L

Num. 18. Non facietis vobis Deos aureos, & argenteos. Non facietis vobis ſecundum hæc) Non facietis vobis Deos argenteos, & Deos aureos non facietis vobis. Secundum hæc. L

Cap. 4. n. 33. Aut *quomodo* veneret præter vnicum) quoquomodo. L

Num. 34. Par ſum illis, *ſi* illis manus dedero) niſi. L

Cap. 5. num. 35. Huic plagæ *in* alium ictum conſideremus) nec. L

Ibid. Malum enim Deum *quis* præſumpſerit) qui. L

Num. 36. De communi aliqua *militia* certat) malitia. L

Ibid. Deputabitur * quantum morti idolatria) in. L

Num. 38. Et ardores ſiti potiùs macerando reſtringit) reſtinguit. L

Ibid. Amaris quibuſque potionibus *colligit*) corrigit. L

Cap. 6 n. 39. Amauit *qua* vocauerat in ſalutem) quos. L

Num. 41. Qua nulla ſunt prælia, *nonnulla* ſunt vulnera) nulla. L. Iacti, non æſtimantur, licet ſint.

Ibid. Stipendia *ciuica*, imagines, ſtatuas) ciuitatem. L. vt infra.

Ibid. Plus victoriatum eſt, quàm iniuriatum) Plus victoriarum eſt, quàm iniuriarum. L

Num. 45. Dei atrocitatem iudicabis. Sanguinem hominis Deus concupiſcit. Et) Dei atrocitatem iudicabis ? Sanguinem hominis Deus concupiſcit ? Et. L

Ibid. Si * homo certam ſalutem) &. L

Cap. 7. num. 51. Et *latio* in hodiernum Ioui) latiari. P.C

Cap. 8. n 54. Alienum ſanguinem inſectaretur, à ſuo auſpicata *) eſt. L

Cap. 10. n. 66. De *recepto* diſpici cœperint) receptu. L. ſic infra.

Num. 68. Eadem iurgijs conſtanter probabat) Sed Deum iurgiis conſtanter probabit. L

Num. 72. Et *profuſionem* ſuam fundat in terras) promiſſionem.

Num. 74. Vel negandum eſt, *ne* vbi alterum) nam. L

Cap. 11. n. 84. At nunc, *quia* ipſa ſunt in rebus) quum. P.C

Cap. 13. num. 105. Per ſupergreſſum inſuper per æternum) Per ſupergreſſum in ſupergreſſum æternum. L

Ex

Ex Libro Aduerſus Praxean.

Cap.1. n.20. Die ſuo colligentur omnes *adulteræ* fruges) adultæ. P.C

Cap.3. n.34. Millies *centies* centena millia) millia. L

Ibid. Conſortibus ſubſtantiæ patris, *quas*) quod. L

Cap.5. num.43. Aiunt *quidem* & Geneſim) quidam. P.C

Cap.8. num.54. *Hoc* ſi qui putauerit me) Hic. L

Ibid. Non ideo non *vtatur*, & veritas) vtetur. L

Num.58. Et * quæ mandatus eſt à patre) ad. L

Cap.10. n.65. Habeat neceſſe eſt pater filium, vt pater ſit, & filius patrem vt filius ſit.) Vt pater ſim, filium habeam neceſſe eſt: & vt filius ſim patrem habeam. L

Ibid. Si habuero: tunc) ? Tnne. L

Cap.12. n.74. Dum iuberet fieri per eum) Dum iuberet enim, fieret per eum L

Ibid. Tamen iubebat *haud* ſibi iuſſurus) aut. L

Cap.13. num.75. A Deo affirmat, ſed hic duos Deos) A Deo affirmat: affirmat & hic duos Deos. L

Num.76. Qui erant in Chriſtum, & ſpiritum. Ipſum plus eſt) Qui erant in Chriſtum, & Spiritum Sanctum. Plus eſt. L

Cap.15. n.93. Et Iacobus ſinè *irratione*, & amentia) rationis. L. Ideſt, ſinè periculo rationis, & ſinè amentia.

Cap.16. n.102.) Notandus in margine locus Eſaiæ. 40. num. 28. ſic Phœbadius, Chryſtomus, Fulgentius.

Cap.17. num.105. Quia illi *propriè excidit* ſors) propria exiuit. L

Ibid. Quoniam multi *filij* dicuntur, & non ſunt) Dij. P.C

Cap.19. n.114. Vtique præter ſophiam * fuit) non. V.C

Cap.21. n.126. Cum interrogaretur, quid *de* Ieſu contigeret) < P.C

Num.128. Quod qui audit ſermones meos) Quod & qui audierit ſermones meos. L

Num.129. *Qua* filius hominis eſt) Quia. L

Cap.23. num.136. Quod me ſemper exaudias. Propter) Quod me ſemper exaudias, ſed propter. L

Num.137. Ecce ex *abundantia* reſpondet) abundanti. L

Num.138. Et ſe ex Deo *eſſe* ad Deum vadere) exiſſe. L

Ibid. Et Deus, inquit, *glorificauit* eum) glorificabit. L

Cap.25. n.147. Quæ in finem Euangelij *perſeuerant*) perſeuerat. L

Cap.26. n.155. Sed hactenus Deus, *quia* ex ipſius) qua. L

Cap.27. n.163. Igitur ſermo in carne *dum & de hoc*) Denique. L

Num. 169. Quia quod *in* carne natum eſt) de. L

Cap.29. n.179. Et licet aqua fontis *ſitiue* patiatur in fluuio) vtique, vel æquè. L

Ex Libro de Exhortatione Caſtitatis.

Cap. 1. n. 2. Quamquam *&* huiuſmodi cum fide) de. L

Cap.2. n.14. Sed materiam *voluntatis* ſubminiſtrauit) voluntati. L

Cap.3. n.15. Quæ enim *manifeſtò*, ſcimus omnes) in manifeſto. L

Num. 16. Ex parte * delinquis non tamen promereris) non. L

Ibid. Didicerimus non potiorem à potiori *ſcindi*) reſcindi. L

Num.19. Vnum oculum non habere, *quam &* bonum) quia nec. L

Cap. 5. n. 27. *Et primam Dei voluntatem* ſanxerunt) Et prima Dei voluntate. L

Num.28. Nec duo in vnam carnem. Tunc erunt ſi coniunctio) Nàm duo in vna carne tunc erunt; ſi coniunctio. L

Num.29. Vnius matrimonij * tàm ſecundum generis fundamentum) legem. L

Cap.6. num. 34. Vt tempore ſuo cædat *ſyluam*) illam. L

Num.35. Atque decretum *poſtea* priſtinis præualere) poſtera. L

Cap.7. n.37. Plenius, atque *ſtrictius* præſcribitur: vnius matrimonij eſſe oportere, quos adlegi liceat in ordinem) Plenius, atque ſtrictius præſcribitur, vnius matrimonij oportere adlegi in ordinem. L

Num.40. Vbi neceſſe eſt, habeas oportet etiam diſciplinam Sacerdotis *neceſſe ſit* habere ius) Vbi neceſſe eſt; habeas oportet etiam diſciplinam Sacerdotis, vbi neceſſe eſt habere ius. L

Ibid. Qui eo facto *communicatur* actione Sacerdotis) excommunicatur. L

Cap. 10. n. 51. Quam alius alium ſe homo ſentiat.) Quam alium ſe homo ſentiet. P.C

Ibid. Si orationem facit ad Dominum *impropè* eſt cœlo) in propè. L

Cap.11. num. 56. Quot *illas* oratione commemoras) illa. L

Cap.12. num.58. Vt ergo *quis* repetit matrimonium) quid. L. Pro vt quid ergo.

Ibid. Ipſo Apoſtolo feſtinante ad Dominum * in perſecutionibus) Hic, vt conſtat, deſunt multa. L

Ibid. Poſtremo vſuris *morte* relinquendis filijs) ſi forte. L

Num.61. *Si nolis ſi vxorem* de tua conſcientia impleueris) Si nolens vxorem. P.C.

Num.62. Puto uobis *non* licere naſcentem necare, quàm & natum) tàm. L

Cap.13. num.64. Et ſi *auſpici* initium eſt) auſpicis. L

Num. 65. Nam *duo* ipſi Pontifici iterare matrimonia non licet) quod. L

Ibid. *Quod* monogamiæ gloria eſt) < L

Num.71. Inuenit Diabolus poſt luxuriam *caſtitatis* perditricem) caſtitatem. L

Ibid. Id bonum miſceri, quàm viuendo ſeparari) Id bonum inſeri, quàm viuenti ſeparari. L

Num.72. Quantæ igitur, & quæ in Eccleſijs ordinari *in Eccleſia* ſolent) < L

Ex libro de Monogamia.

Cap.2. n.10. Fidem *dicente* pro eis integritate) eliciente. L. Sic ſupra aduerſ. Marc. lib. 3. num. 10.

Cap. 3. n. 15. Si tamen diſcedas à comparatione *mali vtriuſque*) < L

Cap.5. n.29. Non poſſis ſinè monogamiæ profeſſione *d-ferre*) referre. L

Cap. 8. num. 61. *Tunc* de cæteris argumentis) Tum. L

Cap.10. n.77. Quanto iam indignius *ſi* quia non meruit) < L

Ex Libro de Fuga in perſecutione.

Cap.1. n.8. Sed non ſtatim hac ſententia v cæteris retractauerimus) de. L

Num.16. Niſi in tempore perſecutionis? Eccleſia in attonito eſt) Niſi cum in tempore perſecutionis Eccleſia in attonito eſt? L

Cap.2. n.20. Si *quod* iniquitas à Deo non eſt) quoniam.

Cap.3. n.31. Noſtræ autem paci *quod* eſt bellum) quid. L

Ibid. Aut vitam *auferunt*, aut mortem) afferunt. L

Cap. 4. num. 36. Sicut duplex ratio *dependit*) defendit. P.C

Cap. 5. n.39. Sicut fugientes *educere* in medium) reducere. V.C

Cap.6. num. 44. *Quo* per totum orbem prædicamus) Qua. L. ultra lin. 1.

Ibid. Vt ergo *perciperetur* prædicatio) perficeretur. L

Ibid. Non propter eludendum periculum *proprio* nomine) pro. L

Num.46. Neque enim quaſi *tacitè* in aliquam ciuitatem) tacitis. L

Ibid. Donec replerent *doctrinam ſuam*) doctrina ſua. L

Num.48. *Et* fugerent de ciuitate in ciuitatem) Nec. P. C

Cap.10. n.74. Pulchrior eſt miles in *pugna* prælio amiſſus) < L

Cap. 11. n. 82. Detinebuntur illi miſſionis ſuæ mercedes ſuæ in compenſatione) Detinebuntur illi meſſionis ſuæ mercedes, vel in compenſationem. L. Io: cap.4. & 6.

Num.83. Verum & diſperſum gregem faciant) quod. L

Cap.12. n.86. Quam indignum, & *diſpoſitionis* eius) diſpoſitione. L

Num.90. Quis tamen *abnegatorem* ſpernat?) ab negatore regi. L

Num.91. Cum das, vtique nè tradaris voluiſti. Non traditus autem, traduci habebas?) Cum das, vtique nè tradaris, voluiſti: non traditus autem, ne traduci habebas. L. Aſſerit, non quærit.

Num.92. Dum nolo traduci, quod ſum, , confeſſus id eſſe, quod) ſum. L

Num.94. Ab apice regnorum, & imperiorum, vtique à Deo diſpoſito ſtatu) Aſpice regnorum, & imperiorum vtique à Deo diſpoſitum ſtatum. P.C. & V. C

Num. 96. Sanguine empti, ſanguine *numerati*) munerati. L. Io. cap.6.

Cap.13. n.100. Porrò qui *incutit* non petit) concutit. P.C. &. L

Ibid. De reatu *iraſcar*, & inimicum) De reatu. Vlciſcar &c. L

Ibid. Omnium iam nunc dominicarum ſuæ ſunt & cauſæ, & regulæ termini, non infinitum, nec ad omnia ſpectant) Omnium iàm nunc dominicarum ſententiarum ſunt & cauſæ, & regulæ termini: non infiniti enim, nec ad omnia ſpectant. L

Ibid. *Atque* adeo omni petènti dari iubet) Atqui. L

Ibid. Deberet de Mammonæ *hominibus*) nominibus. L

Ibid. Si nobis *id* dominica ratione conferrent) de. L

Ibid. Quaſi & fugere *ſcriptum* permittat) Scriptura. L

Ex Libro de Ieiunys aduerſus Pſychicos.

Cap.7. n. 40. Et Allophyli *prælio* admonebant) prælium. L

Cap.8. num. 46. Reddimus & cætera a[d] noua enim nunc documenta properamus. Reddidimus vetera; ad noua nunc documenta properamus. L

Cap.9. num.54. Sicut *Daniel in lacum* leonum eſurienti) Danieli in lacu. L

Num.57. Dignam Deo ſuaſit, *quam* ex neceſſitate diſſuaſit) quum. L

Cap.10. n.64. In nonam obſeruandi *require*) requiro. L

Num.65. *Et* tamen puto, fidelioribus repercutiens) Sed. L

Cap.11. num.70. Legem in poſterum *facit*) ſancit. L

Num.71. Illa poterunt retractare, aut & illa recuſare, debebunt exertè iſta ſuſcipere neceſſariè) Illa potuerunt retractare, aut & illa recuſare debuerunt, aut exerta iſta ſuſcipere neceſſariè. L

Num. 72. Cum & Antichriſti *erga Deum* aduerſum noſtrum) < L.

Cap. 12. nu. 75. E cuſtodia *abuſus* nihil habens carnis) obeſus L. vide Nonium.

Ibid. Et ipſa, *quæ iam* ſæpè ieiunans) tàm. P.C.
Num. 76. Atque ita *de* hoc iam extortus) < L
Cap. 13, n. 78. Officium facere Domino, *ſic* indicere illius eſt) ſicut. L
Cap. 15. n.89. Sed de prouidentia Spiritus *Sanctus* prædamnans) Sancti. P.C.
Cap. 16. n. 97. Ob hæc ſigna *& ſanctificatione* inuitatus) ad ſanctificationem. L
Num. 101. Balnea, & tabernacula in nonam vſque clauduntur) tabernæ. P.C.
Cap. 17. nu. 106. Non vtique [v] ſubſtantia carnis) in. L
Num. 107. Sed aduerſus *mundi poteſtates*) mundipotentes. L

Ex libro de Pudicitia.

Cap. 1. nu. 2. Vt non *eius ratio*, ſed moderatio libidinum.) eiuratio. P. C.
Num. 4. Ex vtroque teſtamento *&* coacta) < L.
Num. 9. At enim me non magis dedecorabit *inutilis* leuitas) vtilis. P. C.
Num. 13. Dum *nec* ſecundas quidem poſſe fidem) nè. L
Cap. 2. nu. 21. Dimittis autem, vt dimittatur tibi à Deo delicta mundantur) Dimitti autem, vt dimittantur tibi à Deo delicta mandantur. P. C.
Num. 23. Et dabitur vita ei, *quia* non ad mortem) qui. L
Ibid. Irremiſſibili *&* ſupereſt.) < L.
Cap. 3. n. 24. Ergo omnis veniam *conſequatur*, nè fruſtra agatur) conſequetur.
Ibid. A quibus pacem humanam conſequitur, [v] quantum autem ad nos) fruſtra agitur. P.C.
Num. 26. Et redit pluſquam negotiata, compaſſionem, ſcilicet) Precibuſque negotiata compaſſionem elicit. L. Locus amplius conſiderandus.
Cap. 4. n. 27. An ea ſint, quæ veniam ab *omnibus* conſequi poſſint) hominibus. L
Num. 28. Nec enim intereſt nuptam *alienam*, an viduam quis incurſet; dum non ſuam *fæminam*. Sicut) < < P.C. ſuam; ſicut &c. P C.
Ibid. 6. An in *turribus* pudicitia trucidetur) curribus. L
Num. 29. Iudicari periclitantur. Nec indè confertæ) Iudicari periclitabitur, ne indè conſertæ. L
Cap. 5. n. 32. Nullum aliud in talibus titulis firmandis, *monendiſque*) muniendiſque. L
Num. 34. *Onerauit* itaque mœchiam) Honorauit. L
Ibid. Si qua *vox* fuerit reclamabunt.) vis. P.C.
Ibid. Illi de medio emicanti *adulamur*!) adunamur. L
Num. 35. Sciunt luci mei, & *mei* montes) < L.
Ibid. *Procuremus*. Ego quoque homicidium nonnunquàm *mœchia elaboro*) Procurem. P.C. mœchiæ laboro. P.C.

Num. 37. *Quod* pellicatus vlciſcar, *quod* riualitates defendam, *quod* cuſtodes, *quod* delatores, *quod* conſcios auferam. Sciunt etiam obſtetrices *quod* adulteri conceptus trucidentur) Quot L. Sic in omnibus.
Cap. 6. n. 39. Planè [v] ſi oſtendas); L
Ibid. Ianuam pœnitentiæ *expandas*) pandas. L
Num. 43. Et populum ipſum *totiens* reum iſtorum, totiens inuenimus) quotiens. L
Num. 48. Sed amarum *aliquid* indè guſtaret.) < L.
Cap. 7. n. 55. In verbum ancipitis *negotiationis* impegit) negationis. L
Num. 58. Quibus exquirendis non lucernæ ſpiculo *lumine*) < L.
Cap. 8. n. 66. Sic & hæretici eaſdem parabolas, quò volunt, *tribuunt*.) trahunt. L.
Cap. 9. n. 73. Quorum *menſa* Iudaica diciplina depellit) menſam. L
Num. 76. Vbi nec illi compos eſſet vitalis *eſca*) eſcæ. P.C.
Cap. 10. n. 82. Nimirum Dominus *ingratis* benignus magis, quàm ignaris) gnaris. L. vt in oppoſitis ludat.
Num. 83. Sed hoc volunt Pſychici, vt Deus *iuſtus* iudex) iuſti. L
Num. 85. At ego eius paſtoris ſcripturam haurio, *qui* non poteſt frangi) quæ. L
Cap. 13. n. 101. Et benedictus Papa concionaris, & in parabola ouis capras tuas quæris *tua ouis*; nè rurſus) < L.
Cap. 14. n. 114. *De quali* contra ſupercilio pronunciare) Vide quaſi. L
Num. 118. Vtique ad Dominum, quomodo auferatur de medio eorum) Vtique ad Dominum, vt quoquo modo auferatur de medio eorum. L
Num. 120. Quod captiuum eſſet immunditia) Quod corruptiuum eſſet, & immunditia. L
Cap. 15. n. 125. Sed & ſceleris manifeſtum *dedamnauerit*.) prædamnauerit. L
Num. 126. Immunditiarũ gurgiti *manum* tradis.) malum. L. Ideſt, fornicatorem Sarmatæ.
Cap. 16. n. 133. Deus & nunc, & [illegible]s *conficit*) conficiet. L
Ibid. corpus autem non fornicationi, ſed *Deo*) Domino. L
Ibid. Dominus corpori & ſermo) Et Dominus corpori; &: ſermo. L
Num. 135. A[illegible] & Chriſto, ſicut diſpoſuerit *adjcit*) te. P.C. adiicit. P.C.
Ibid. Glorificate, & to[illegible] *Dominum* in corpore veſtro) Deum. L
Ibidem. Quia *præeſt* nubere, quam vri) præſtat. L
Ibid. Non *erit* concupiſcentia eius) vret. L
Ibid. Sic vult nos *pater* præter ſollicitudinem degere) < L.
Ibid. Quomodo placeant *coniugio*) coniugi. L
Cap. 17. nu. 141. Nemo poteſt poſt Chriſtum mortuus) qui poſt. L. per. In editione.

Cap.

Cap. 18. n. 148. Et addictionem omnis impudicitiæ.)Et ad indictionem. Omnis pudicitiæ.L

Num. 150. Iam audiſti per *caſſum*) Eſaiam. L

Ibid. Et immundum nè *tetigeritis*) attingeritis. L

Num. 151. Hoc de Eccleſia male agentium) Odiui Eccleſiam malignantium. L

Num. 156. Exindè, ſcilicet, ſinè ruga *veritatis*, vt virgo) vanitatis. L

Ibid. *Quid* ſi & hic reſpondere concipias) Quod.L

Ibid. Si ità eſſe competiſſet demonſtrationem ſui etiam poſt fidem lapſis) Si ità competiſſet dari reſtitutionem ſuis etiam poſt fidem lapſis.Locus mirè corruptus. L

Ibid. Quonam vſque, *&* ſub conditione damnaſſet) aut. L

Cap. 19. n. 162. Vtroque *homine* purgatus) nomine. L

Num. 166. Vt quos *iam* delicto mundarit) à. L

Num. 168. In *qua* nos ſenſus ad admonitionem caſtimoniæ) quo. L

Cap. 20. n. 174. Omne ſacrilegium *pudicitiæ* ſinè vlla reſtitutionis) impudicitiæ. L

Ibid. Volo tamen ex *redundantia* alicuius) redundanti. L

Num. 177. Rurſus *reuocari* in pœnitentiam) renouari. L

Num. 181. De priſtinis *cauſis* aliquid, & maculis) cauis. L

Cap. 21. nu. 183. Poteſtas adſignat ſeorſum, quod poteſtas, ſpiritus autem Deus. Quid autem docebat) Poteſtas aſſignat: ſed rurſum quid poteſtas? Spiritus. Spiritus autem Deus eſt. Quid autem docebat? L

Ibid. Hoc ſolius *ipſius* eſt) Spiritus. L

Num. 191. *Eccleſia* ab auctore, & conſecratore cenſetur) Eccleſia.

Cap. 22. nu. 192. Vt quiſque ex *conſenſione* vincula induit) confeſſione. L

Ibid. Quam qui *Eccleſiam* perdiderunt) Eccleſiæ. P. C.

Ibid. Quis martyr ſeculi incola *denarys*) donarijs. L

Ibid. Puta ſub gladio iàm *capite* librato) capiti.L

Ibid. Puta in ſtipite iam *leone* conceſſo) leoni. L

Num. 194. Ingeramus ue in ſinum) Ingeram vſque in ſinum. L

Num. 195. *At quin* nulla tàm fortis caro.) Atqui. L

Ad Iacobi Pamelij Anotationes n. 175. Quæ collegiſti in Cypriani Indice non ſunt à Cypriano citata; ſed ab ijs, quorum ſcripta poſt Cypriani opera reiecta, communis doctorum ſententia notha iudicauit. L

Ex libro de Trinitate.

Cap. 1. n. 7. In eſſe malum in fructu arboris *diceretur*) doceretur. L

Cap. 3. n. 17. Templum non capit, *quem* mundus non capit.) quem. L

Cap. 4. n. 20. Niſi à bono Deo *receſſiſſet*) receſſiſſe L. Græca forma.

Cap. 8. n. 39. Non ſunt tenebroſa; *ſed vigent*) ſi lucent. L

Cap. 10. nu. 50. Dum ex Maria nihil accepit, *nec non* nobis) neque. L

Cap. 12. n. 63. Dum ab iſtis diſtrictè homo nudus *aderitur*) aſſeritur.

Cap. 13. n. 66. Et *quia* caro factus eſt) qua. L

Ibid. Et *quia* verbum Dei) qua. L

Num. 68. omnia per ipſum, & meritò *&* Deus) < L.

Cap. 16. nu. 82. Niſi quoniam *&* *reſurectionem* rurſum indutum) ex reſurectione. L

Cap. 17. num. 85. Hec ſe ſuis viribus *exercent*) exerens. L

Ibid. In gloriam Dei patris *ſuccurrere*) ſui currere. L

Cap. 20. nu. 93. Sermonem in *loco* non eſſe deductum) illo. L

Ibid. Aduerſus diuinitatem non potuit ſe *exercere*. Frangitur &c.) exerere. L

Cap. 22. num. 98. Quantum ad perſonarum diſtinctionem pertinet, vnum ambo ſunt) Quantum ad perſonarum diſtinctionem pertinet; quantum verò ad concordiam in vna fide, & ſententia pertinet, vnum ambo ſunt. L. Sic videtur locus implendus, alioqui mancus. L

Cap. 24. n. 105. Et omnis, qui *videt*, & credit in me) viuit. L

Cap. 26. n. 116. Ex quo etiam Deus confirmatur *Deus* eſſe) < L

Cap. 29. n. 129. Sed *per* reſurectionem Chriſti contributus) poſt. L

Cap. 30. n. 137. Et hoc ergo credamus *ſiquidem* fideliſſimum) ſcilicet. L

Cap. 31. n. 142. Si enim natus non fuiſſet innatus) Si enim innatus fuiſſet. L

Ibid. Duos *faceret* innatos, & ideo duos *faceret* Deos) facerent L. facerent. L

Num. 144. Filius autem cæterorum omnium *Deus* ſit) Dominus. L. ad Philip. c. 2. n. 10.

De Cibis Iudaicis.

Cap. 1. nu. 2. Quid enim me aliud faciat *liberiorem*) hilariorem? Aliàs

Cap. 2. n. 5. Et ſpiritalis illatio *remittatur*) retineatur. L

Cap. 3. nu. 9. In ore ſemper habeant quaſi cibum præcepta diuina vngulam fidunt) In ore habeant, quaſi cibum quendam, præcepta diuina: vngulam findant. P.C.

Num. 10. Accuſat *reformatos* in fœminam viros) deformatos. L

Cap. 6. nu. 20. Cæterum nihil *ità temperantiam* coërcuit) tàm intemperantiam.L

Num. 21. Vt & *ieiunij* matutino tempore bibant) ieiuni L. Ità iàm pridem emendaram.

Ibid. Quorum *quiſque* ſalutat non oſculum dat) quiſquis. O & Frob.

Obſer-

Obſeruationes, Coniecturæ, & Correctiones in Optatum Mileuitanum, cum Annotationibus Franciſci Balduini.

Editio Pariſÿs apud Michaëlem Sonnium 1569.

Ad Lectorem Epiſtola.

Incidi in S. Auguſtini epiſt. 168. qui *Mi'euim* oppidum vocat) Mileuum, vel Mileu'um fortè legendum. Ptolomeus poſt Cirtam collocat Miræum, lib. 4. cap. 3. quod fortè Mileuum ſit. L

Ex lib. 1. Nec Minus aſtutas; *ſed* ſimplices euerterent mentes) &. L

Nec malè imponendo omnibus *captiuis* manum) capitibus. L

Et aditus intercludunt, & *conceſſum* vitant) conſeſſum. L

Vt inter aliqua, quæ ad nos non pertinent) Tu. L

Sexto de inconſideratis præſumptionibus) Sex libros tantum agnoſcit ſuos. L

Vnum in traditione, alterum in *chiſmate*) ſchiſmate. L

Victor Garbienſis, Fœlix à *Rotario*) Rotaria. L

De diuiſione agitur & in Africa) < L

Mittentes vbique litteras *liliore* dictante conſcriptas) liuore. L

Merocles à Mediolano, Florianus à *Caſena*) Sena: ita infra.

Euandrus ab *Vrſino*) Volſino. L

De vita Fœlicis *Autungitani*) Aptungitani. L

Ex lib. 2. *Niſi* fortè, qui vobis ſpecialem ſanctitatem) Sic ità Tertullianus paſſim, nec alitèr vtitur. L

Et per tot *innumerabiles* inſulas) memorabiles. Aliàs.

Quid mendacem videre vultis Spiritum Sanctum?) Quin; abſque puncto interrogatiuo. L

Petro primò catedram epiſcopalem eſſe *collatam*) collocatam; ità infra. L

Præſumptionibus, & audacijs *ſacrilegio* militatis) ſacrilegi, vel ſacrilegijs. L

Qui ducit *ad* ſe Angelum) apud. F

Ad fontem verum *aperire* non poſſunt) adire, F

Quos, ſi *meminis*, in primo libro demonſtrauimus) meminiſti. L

Hoc eodem tempore duces, & principes veſtros merita relegauerant ſua) Quod ſi verum eſt; multo antè Conſtantini imperium Donatum apparuiſſe, librorumque traditionem factam fuiſſe credendum eſt; cum ſub Conſtantino Magno duces, & principes Donatiſtarum relegati eſſent. L

Diabolus mœrebat in templis, vos in regionibus) Videtur hic filiorum Conſtantini imperij tempus deeſſe; nàm quæ de Conſtantino narrata hactenus ſunt, ad primum neceſſariò videntur referri. L

Et in *Deo*, quod bene voluerit currere) eo. L

Denique *vel cum* Deo iubente) cum vel. L

In *corde* liuoris acuiſtis nouaculas veſtras) cote. L

Ex lib. 3. Et *ab* hominibus ſibi ſuperior videbatur) < L

Quod *defectum* huius vocis impleret) effectum. L

Et qui pro præſtitis ſuis rogari meruerant) Vt.

Qui eum de Sina Monte deſcenderet *propè*) properè. L

Quadraginta, & quadringentos occidit) Quadringentos quinquaginta, vt infra.

Quorum nominibus Macarium *criminatis*) criminaris. F

Et *quia* ad ſacra ſacrilega venire non poterat) qui. L

Sed ero æramentum tinniens *in deſerto*) Additum ab Optato verbis Apoſtoli, vt cauſæ ſuæ ſeruiat. L

At nunquid eſt alter Redemptor) Aut. L

Eum, qui à nobis, vel à vobis, in nomine noſtro) non. L

Ex lib. 4. Nam & vos ipſi *aliqui* in perfunctoria ſalutatione) alicui. L

Aut de inuolato *gremio*, ant de aliquibus rebus) cremio. F

Quoniam nunc tempus *eſt* inueniſti diſcendi) < L

Ideo perennis maieſtas exundat) In Deo. L

Præſtigijs quibuſdam ad inuidiam *collegeras*) colligeres. L

Ex lib. 5) Ex hac diuiſione quarto libro non videtur locus dari: quarè eum tertio iungendum puto, & hic non quintus; ſed quartus prænotandus, vt omnes libri ſex, non ſeptem ſint, vt Hieronymus adnotauit, & exemplaria multa non plures habent, quàm ſex, vt neceſſitate demum coactus eſt fateri Franciſcus Balduinus infra in Scholijs lib. 7. Vide etiam ſupra lib. 1. vbi libro quinto pollicetur quæſtionem de baptiſmo tractare. L

Replere videreris. Extra hæreticorum baptiſmata) Aut locus mancus omninò eſt, aut lectio corrupta, quæ tamen reſtitui fortè ſic poſſet. Replere vedereris, ità vt hæreticorum baptiſma.

Semel enim factum ſeruat ſalutem) Iſte locus abundat, quarè legendum. Semel enim factum ſeruat: vel, vt reſpondeat alteri membro: Semel enim factum affert ſalutem. L

Cui facinori & [v] præſenti ſæculo, & futuro) In. L

Et *vocabat* Dominus) vacabat. L

Vos nobiſcum *comminiſtri* ſitis) cum miniſtri.

Dum *connectione* vellus candidum) confectione. F

Ad quem cum mulier illa veniret, cui filia erat mortua) Hanc mulieris hiſtoriam in Euangelio non inueni. L

Ex lib. 6. Si liuotis iudicio *non* vobis ſordidi videbamur) nos. L

Quid, quod *ſi* ſic coniuraſtis) < L

Communicando *toto* orbi terrarum) toti. L

Quia furtiuas vobiſcum no legimus lectiones [v] aut negare vos alienas lectiones) Hìc aliquid videtur deeſſe. L

A quo cum quæreretur, quid de Virginibus præciperet) De quo. L

Nec impedimento eſt *voluntati*) volentibus. L

Salſa aqua *& ſpargi* præcepiſtis) aſpergi. L

Poſt *quod* ad vos depulſi ſunt) quam. L

Alias aues clauſas portat in cauea *viſcerata*) viſcata. L

Vt decipi *auium* volantium ſimplicitas poſſit) viuarum. V. C.

Ex lib. 7. Vltrò *inuenerunt* de reatu conſilium) iniuerunt. L

Denique [v] hoc delictum, quod quaſi capitale) contra. L

Sic lex à Deo *perfecta* eſt) profecta. L

Aut poma, *qua* de arbore ſalua radice carpuntur) < L

Denique Moyſes poſt tabulas ſparſam legem, & comminutam non damnari meruiſſet) Denique Moyſes poſt tabulas ſparſas, legemque comminutam non damnari meruit. L

Et loqui cum Deo iterum meruit, & *ſecundum* legem) ſecundam. L

Non vt oſtenderetur leue fuiſſe illud) Niſi. L

Lex in Deo ſana fuit, & poſtquàm ab homine cum tabulis lapideis facta eſt) Lex in Deo ſalua fuit etiam poſtquàm ab homine cum tabulis lapideis fracta eſt. L

Qui ad ferendam dixerant) Qui adferendam duxerat. Aliàs.

Pro qualitate temporis frigidi *aridam* habuiſſet ardentem) arulam. L

Ecce nec Deus iratus eſt, nec qui *arcerat*, *perit*) arſerat, perijt. L

Et promiſit ſe legem iàm non *immutabilis* ſcribere) immutabilem. L

Dicit Dominus dans, [v] leges meas) dabo. L

Quamquàm & ſi *illoru* vnitas fieret) illi vt L

Nihil minus eſt de lege docere, & *docere* cupientibus) doceri. L

Quaſi non damnantur aliqui negligentes ?) Quarè. L

Qui *ab* alijs temporibus eſtis) de. L

Cuius dicti rationem in quarto libro maniſeſtiùs explicanimus.) In quarto nihil tale legere memini; ſed in ſecundo aliqua. L

Quia in vna pluuia, hoc eſt, in baptiſmate nutritos) Quaſi. L

Si eorum temporibus contingeret, *&* vnitas fieret) vt. L

Remanſit oleum tale *eſſe*, quale & natum eſt) deeſſe. L

Annotationes Franciſci Balduini.

In lib. 1. Sanè Hieronymus in Catalogo ſcribit Cyprianum paſſum, & mortuum eſſe ſub Valeriano, & Gallieno Imp. perſecutione octaua) Si veriſimile eſt, Anulinum, qui Conſ. fuit an. Domini 295. in Africam Proconſ. miſſum. Certè ante an. 296. non eſt excitata in ea perſecutio, & traditio librorum. Is enim Proconſ. ſcribitur in vita S Saturnini 11. Februatij. L

Quod antè ſacram communionem os cuiuſdam mortui oſculata eſſet) Quæ antè ſpiritalem cibum, & potum os neſcio cuius Martyris, ſi tamen Martyris. Hæc ſunt verba Optati, in quibus notandum eſt libare, non oſculari dixiſſe. L

Cum Conſtantinus cum Maxentij cæſi obtruncato capite in Africam ad Annullinum Proconſulem miſiſſet ſuum edictum) Anulinus, vel Annullinus, vel Annulinus, vel Anolinus, vel Anylinus, vel Anilinus, ſi is idem eſt, qui Proconſul Africæ, & Senator à Conſtantino honoratiſſimus appellatur. Videndum eſt an is item idem ſit, qui an. Domini 295. Conſ. fuit Annius Annulinus appellatus. Conſiderandum quoque eſt an ex eo genere ſit, ex cuius liberto Diocletianus natus dicitur. Is enim Anylinus, & Anilinus ſcribitur nobilis Senator ab Eutropio. Hunc eundem Anulinum Proconſulem Africam rexiſſe veriſimile admodum eſt, aut alium generis eiuſdem. L

Aſina, exiſtimo legendum eſſe à Ceſena) Sena potiùs, vt Senogalliam ſignificet; ità tunc dictam. L

Ergo ſi Epiſcopis lapſis in hæreſim, poſteaque pœnitentibus pax daretur impoſitione manuum, non erant, ſi in ſuo gradu manerent, iterum ordinandi, propterea que non erat iterum ijs ea manus imponenda; nàm prior ordinatio ſufficiebat) Vide, Vir doctus, & diligens, quàm turpiter labatur in luce: lege Leonem I. in epiſtola ad Ruſticum Narbon & habetur diſt. 50. can. Alienum eſt. L

Atqui nondùm erat natum nomen Arianorum, quo tempore primùm coijt Synodus Arelatenſis, de qua quærimus) Vide diligentius de tota re Auguſtinum de hæreſib. cap. 47. & Arelatenſe Concilium 2. cap 17. L.

In lib. 2. Sed admonendi iterum ſumus hæc verba (Damaſo Siricius hodiè) videri non eſſe Optati; ſed alteriùs paulò poſt eum Scriptoris; nàm conſtat Optatum ſcripſiſſe hos libros circa annum 370.) Vt demus tibi ità eſſe; ideò nè colligi neceſſariò potuerit poſt paulò ab alijs additum? Cum Optatus ipſe addere potuerit poſteaquàm ſcripſit, niſi antè annum 383. diem obijſſe monſtretur. L

Sed mirum eſt Optatum id interpretari de templis Martyrum) Communicare memorijs Sanctorum, non ſimpliciter eſt, communicare tem-

plis,

pliŭ, aut monumentis; ſed communicare cum ijs, qui in ea loca conueniunt ad participanda Sacramenta, quod clarè ex verbis Optati ſtatim oſtenditur; cum ſcribit: Ità vt obtulerit illic, vbi Sanctorum memorias eſſe conſtat; & infra eodem folio: Qui inter quadraginta, & quod excurrit baſilicas, locum vbi colligerant, non habebant. Vide Turrianum lib. 4. cap. 14. de Can. Apoſt. & Epiſt. Pontif. vbi hanc Paulini loci lectionem frequentem apud latinos Patres inueniri, indicatis locis, oſtendit. L

In lib. 3. Neque tamen apud Iſaiam ſcriptum eſt, quod Optatus ait, Naues Carthaginis, ſed Naues Tharſis) Miror te hæc ſcribere, cum omnes Codices græci habeant πλοῖα καρχηδόνος. hebræi verò Naues maris, atque ita chaldaica paraphraſis. L

In lib. 6. Vbi pro *viuarum volantium* ex meliori exemplari reſtitui *Auium volantium*) Viuarum volantium melior videtur lectio; nam cum de auibus loqueretur, ſuperuacuum erat verbum Auium, Viuarum verò è contra magnam habet vim, vt opponatur mortuis, quarum fraude viuæ decipiuntur. L

Alioqui fictarum, atque *mutarum*) mortuarum: verius. L

In lib. 7. Quæ poſt initium huius libri, vſque ad eius partem dimidiam, & vltra ſequuntur adeò corrupta, & confuſa ſunt, vt Optati non videantur eſſe: quod ex quatuor extremis chartis facilè quiuis cognoſcere poteſt. Lectionem tamen coniectura ductus alicubi religioſè mutaui; ſed nondum aſſecutus ſum, vt in ea omnia mihi ſatisfaciam. L

Obſeruationes, Coniecturæ, & Correctiones in Victorem Vticenſem cum Prolegomenis Franciſci Balduini.

Editio Pariſijs apud Michaëlem Sonnium 1569.

In Prolegomenis libri 1.

Vandali ex Hiſpania in Africam irrupiſſe prouocati ab ipſo, vt aiunt, Bonifatio) Lege Procopium de bello Vandal. lib. 3. qui Aëtij. & Bonifatij ſimultatem ſeribit Vandalis Africam prodidiſſe. L

Illud diſſimulare non poſſum, quod Victor accuſat Genſericum, qui antiquam viam Cæleſtis deleuerit) Non videntur eadem lance pendenda, quæ ſcripſit Victor, quæ æſtimanda iure ſunt, quæ hic ex alijs referentur, cum iam ex Proſpero conſtat, templum Cæleſtis Idoli Chriſtianis traditum purgatum, expiatumque fuiſſe, atque ideò viam quoque eodem modo expiatam cenſeri potuiſſe. L

Africani illius idoli Cæleſtis meminit & Ambroſius) Videtur etiam Auguſtinus in expoſitione Pſalmi 98. circa finem huius Cœleſtis mentionem facere, cum ſcripſit: Regna Idolorum, regna Dæmonum fracta ſunt. Et infra: Regnum Veneris, quale erat Carthagini? vbi nunc eſt regnum Cœleſte? lapis ille fregit omnia regna terrarum: vbi Cœleſtis, non Cœleſte legendum puto; licet apud Tertullianum Cœleſtus ſcriptum ſit. Apud Vlpianum quoque Cœleſtus ſcriptum legimus. L

In Prolegom. libri 3.

Sed quod dicit de tali eorum impudicitia, neſcio quomodo refelli videtur à Saluiano) Quem hic locum indicet non video; Certè qui libro 2. videri poteſt indicatus nihilo plus ad proſtitutionem facit, quàm quod nihil omninò ad eam rem facit. Quare non pugnabit cum Saluiano Victoris narratio, præſertim cum quo conſilio id agerent Vandali, Victor diſertè, clarèque oſtendit. L

Si id fecerunt, eã in turpitudine imitati Iulianum Apoſtatam) Vide Sozomenum lib. 6. cap. 3. & 4. vbi non Iuliano imperante proſtitutas virgines ſacras, ſed vi, & perſuaſione priuatorum matrimonio iunctas fuiſſe deplorat. Lege te ipſum in Scholijs Optati lib. 5. initio, vbi rectius rem expendis. L

In lib. 1. Anguſto ſe *milite* coarctauit) limite. L

De ſuis Eccleſijs, & ſedibus nudos penitus *aufugerent*) fugarent. F

Qui CXX. Epiſcopis habent Deum) Qui cum CXX. Epiſcopis Habetdenni. L

Tibias torquendo *tumentibus conſtringerent* chordis) humentibus conſtringerent. F

Ipſe eum Rex poſtea blandiendo, affatibus ſæcularibus *mut..bat*) inuitabat. F

In lib. 2. Quid *plurimum* ſuggerunt de illo) plura? L

In quibus erant *podagæ* quamplurimi) podagrici. L

A Deo nobis conceſſis ſcandalum eſſe *volumus*) nolumus.

Per vniuerſam Africam *conſtituti* direximus) conſtitutis. F

Sed cum iterum *vergeretur* in ſomnos) vrgeretur. L

Patriarcha Cyrila dixit *v* legatur nobis) Deſunt hæc: Aliquis veſtrum ſuperbè, & illicitè ſibi nomen Catholicorum vſurpaſſe, noſtri teſtati ſunt, dixerunt. L

De Fide Catholica.

Quantum diſcrimen eſt inter horum, & Victoris ſcriptionem: L

Imò quia, vt eſt, dici *omnia* non poteſt) omninò. L

Quis enim ſplendor lucis eſt) Qui. L

Nàm qui obijcit Deo, *qui* de ipſo genuit) quia. F

Tale aliquid, imò fortiùs quiddam Dominus in Euangelio &c) Non conſuluit Cyprianum, aut Athanaſium, aut Hilarium. L

Paraclitus enim aduocatus eſt, vel *poſiùs* conſolator) potiùs. L

In lib. 3. Pontificibus de toto orbe in Ariminenſi *conſilio*) Concilio. L

Sed præſumpta hſei *viribus* iungerentur) iuribus. L

Non fidei *commiſſæ* nomine) commiſſi. L

Tali pœna *videbantur* affligere) iubebantur. L

Ipſam primò, niſi ſunt fuſtibus expoliatam *aptare*) maƈtare. F

Serui quoque Tuburbitanæ ciuitatis maioris generoſus, & nobilis vir) Seruus, vel Seruius, vel Sergius. L

Alios truncos naribus, auribuſque *intendas*) inuenias. F

Plurimi *arcem* cerebri cum oculis amiſerunt) aciem. F

Quam in tela virgineorum membrorum decem menſibus *texi*) texui. L

Quas extendens *aquam* mundaui) aqua. L

Dixit & alia multa, *cuius* maritus reſpondit) cui. L

Quia puluerea tempeſtate arido *ſubere*) ſub aëre. F

Nec boues ſuberant, nec *caſtra* omninò remanſerant) raſtra. F

Nè timearis ò *populi* Dei, neque formidetis) popule. L

Continuò Baſilicæ, quæ dicitur *Celebrina*) Celerinæ, ità ſupra.

Correƈtiones, Conieƈturæ & Obſeruationes in Iuonem Epiſcopum Carnotenſem.

Editio Pariſijs. 1585.

Aliqua huius Auƈtoris notata habes ſupra de Diuinis Offic. in tit Ordo Romanus pag. 130.

Epiſt. 8. Cur non magis ſufficiet *eandem* fouere, & defendere.) eadem. F.

Epiſt. 17. Niſi vt quæ à me audiſtis, & accepiſtis, & tenuiſtis, ea *indefeſſa* teneatis) indefeſsè. F.

Epiſt. 18. Ægrotanti corpori, & pene viribus *definito*) defunƈto F.

Epiſt. 19. Inuitis *auferre* non poſſunt) auferri. F.

Epiſt. 20. Hinc dicit Papa *Paſcaſius*) ∽:

Inde Beatus Ambroſius in libro Paſtorali) De dignitate Epiſcopali aliter

Si igitur rationes *noſtri* conſtant) noſtræ. F.

Epiſt. 23. Et amico *veſtra* non minimam feciſtis iniuriam) veſtro F.

Epiſt. 24. Naufragantem de portu tranquillitatis *tuæ* orationibus iuues) tuis. F.

Epiſt. 25. Monachus non *eſt* officium docentis, ſed plangentis) habet. O.

Epiſt. 37. Se *male* in loco humili ſaluari) malle F.

Vel huius benediƈtionis abſtinentia non impediat) Et. F

Epiſt. 50. Per quendam *ſeruitutem* ſuum) ſeruitorem F

Quantò tolerabilius fuiſſet tale periurium, *ſæpèque? ſi tantum.*) homicidio? Si tamen. O

Epiſt. 65. Quia per ambitiones illicitas &c.) Multò plenior eſt leƈtio apud Anſelmum, & Gratianum. L

Epiſt. 68. Alijs ſe corrigendi exemplum *præbeatur*) præberet. F

Vt hoc principium *verè* oƈtauæ aggrediar) veræ. F

Epiſt. 71. Niſi enim rebellium filiorum *paruitatem*) prauitatem. L

Niſi tribulatos materna *conſolationi* foueatis) conſolatione. L

Vbi *aƈtorem* quam petit, ſuam eſſe probare non poterit) aƈtor rem. F

Epiſt. 75. Vt de negligentibus facerem diligentes, de ſomnolentis vigiles, de tardis *aſſu. ios*) aſſiduos. F

Epiſt. 77. Vndè *Idem* in quadam epiſtola) Non eſt idem, qui ſupra; ſed Gregorius Tertius. L

Epiſt. 79 Pro quibus apud ipſos *idem* laici *exiſtunt*) ijdem. F

Epiſt. 81. Vndè dicit Auguſtinus *in ſecundo libro de vnico baptiſmo*) De verb. Apoſt. ſerm. 24. tom. 10. L

De excommunicato, hoſpitio recepto &c.) Non ſatis congruit ſententia Calixti cum Iuone. L.

Epiſt. 82. Quod ego audiens non poſſum *non ingemiſcere*) congemiſcere. F

Epiſt. 83. Niſi diuortij cauſa intercurrat adulterium. *Quamuis* enim) Cum. F

Ex quo intelligimus non Prophetam pudicitiam perdidiſſe *ſi* copulanim fornicariæ) ∢ L.

Tutius mihi eſſe videtur, vt *vix* mulierem) vir. L

Auguſtinus de verbis Domini, *traƈtatu* 47.) ſermone 46. L

Pudicitiæ cauſam niſi vir pudicus *accuſare* non debet) audire. O

Auguſtinus de verbis Domini *traƈtatu* 47.) ſermone. L

Rem miram vobis loquor; ſed *tamen* veram) ∢ O.

Quæ deuaricauit pedes ſuos cum omni tranſeunte.) Quæ diuaricauit pedes ſuos omni tranſeunti. O

Eos qui de *turpidine* tranſtulerunt ad honeſtatem) turpitudine.

Epiſt. 90. Quatenus *nec* immoderatus rigor) vel. F

Epiſt. 93. Vndè ait Beatus Hieronymus: Remotio viri &c.) Nec in Hieronymi libris reperi, nec tanti viri eam ſententiam ijs verbis vnquam diƈtatam fuiſſe credo. L

Si *qua* ergo ſunt in collegio veſtro) qui. F

Epiſt. 94. Et *increpabit* me cauſtica verba veſtra). increpabunt. F

Non *tantùm* inualitudini meæ hoc imputandum eſt) tamen. F

Vbi inter homines vij.) Vbi tamen inter homines vij. L

Epiſt. 96. A quo *ſi* hæc de vetuſtate) fit. F

Epiſt 97. Si propter *innocentes* etiam cognita ſuſtinentur) innocentium conſortium. O

Epiſt. 113. *Non* ſuſtinere habemus) Nos. F

Epiſt. 115. Vel *certum datur* exemplum in Eccleſia) certè detur. O.

Auditum autem ſub iſto cœlo ab aliquibus nec legitur omninò, nec dicitur. Date nobis veniam, vt tamen nos in errore duremus: oſtendant ergò quibus occaſionibus; quibus regulis) Auditum autem ſub iſto cœlo nec legitur omninò, nec dicitur, quod eorum voce depromitur. Date nobis veniam, dùm tamen nos in errore duremus. Id quoque pariter oſtendant, qui nobis canones nituntur opponere; oſtendant quibus hoc canonibus, quibus regulis. O

Vel *ſi* factum eſt vnquàm) ſiuè. O

Cum Dominus non *noſtram*; ſed nos ad ſalutem) noſtra. F

Epiſt. 118. Vndè rogo manſuetudinem veſtram, vt *apicueris* vſque ad nos) à Picuetis. Id fortè loci nomen eſt. L

Epiſt. 121. Nonnè ſatius erat rapinam bonorum *noſtrorum*) veſtrorum. F

Epiſt. 122. *Senior* conſilio pro temporis opportunitate) Seniore. F

Epiſt. 124. Qui nullam poteſtatem tractandorum diuinorum *miniſteriorum* acceperint) myſteriorum. F

Epiſt. 128. Vel aliquo competenti *ſubtratorio*) ſubſtratorio. F

A quo ſi *euulſa* fuerint.) reuulſa. F

Epiſt. 139. Talem ſibi *ſubordinauit*) ſubornauit. F

Epiſt. 178. De die in diem in mentibus veſtris *&* vehementius) eſt. F

Quæ & ᵛ ſacramento, & in veritate) in. L

Epiſt. 179. *Quod* ideo ſuademus nobilitati tuæ) Et. F

Sed *doctores* legum gladio) fractores. F

Epiſt. 181. Quoniam *tignis* viciniora comburit) & ignis. F

Epiſt. 196. Indè iudicio Carnotenſis Eccleſiæ *eliminate*) eliminatos. F

Epiſt. 197. Poſtquam acceperat, *ædificaſſe* cœpiſſe) ædificare. F

Iſtas depulſiones veridicis *aſſenſionibus*) aſſertionibus. F

Epiſt. 201. Si autem prædictus frater *præterquàm*) poſtquàm. F

Non recuſet, *non* reſiſtat) nec. F

Epiſt. 205. Decens enim eſt, vt etiam in tranquillitate mater *filia* conſoletur) filiam. F

Epiſt. 208. Aliqua temporalis emolumenti occaſione ᵛ permittatis) non. F

Epiſt. 216. In hac valle plorationis inuenerint, exemplis *informant.*) informant. F

Vt decorem interiorum ornamentorum ab imbrium *meditatione.*) maditatione. F

Epiſt. 225. Quatinus *ſanat* hoc vera humilitas) ſanet. F

Epiſt. 233. Qui ſe propter epilepſiam curandam *eunuchizauit*) eunuchizauit. F

Epiſt. 249. Vt cum vnumquodque membrum Eccleſiæ officium ᵛ vſurpauerit alienum) non. F

Epiſt. 257. Qui autem Sacramenta Chriſti, & Eccleſiæ repetit, iniuriam ipſis Sacramentis ingerit. Vnctio enim infirmorum publicæ pœnitentiæ eſt Sacramentum, quam non eſſe repetendam, ſicut nec Baptiſmum teſtatur &c) Falſiſſimam collectionem ſequitur abſurdior ſententia; nàm & pœnitentia, non tamen illa publica, & Euchariſtia, & Matrimonium, & extrema vnctio non eſt pœnitentiæ Sacramentum. Videtur malè ex epiſtola prima Innocentij Papæ I. cap. vlt. quod refertur diſt. 95 c. 3. illud ſuperfluum hanc ſententiam collegiſſe. I.

Epiſt. 258. Quod ſi feceris à voto tuo, *à* profeſſione tua ex parte cecidiſti) ac. L

Ab his, qui experti ſunt vera eſſe *dicimus*) didicimus. F

Quia ſatius eſt *infirma* tolerare, quàm ſumma) infima. F

Epiſt. 262. Tum pro multorum te diligentium *meditatione*) mediatione. F

Epiſt. 274. Vt potius ouem errantem per deuia ſequamur, & cum *ſatisfactione*, & cruentatione laterum) ſcarificatione. F

Epiſt. 281. Quatenus *emerſo* procelloſo huius vitæ ſalo) emenſo. F

Epiſt. 285. Sic etiam *Arrianos* poſtquam conuerſi fuerunt) Nouatianos. F

Canones, & *Paparum gloſſa* dicit) Papa Gelaſius O

In Adnotationes.

Ad Epiſt. 30. Non ex *inſtructione* humana) inſtitutione. F

Atque hic locus Sidonij corruptus ſefellit Rænardum) Tricennij habet Codex vetuſtiſſimus. L

Ad Epiſt. 76. Succinctorium, *oratorium*, & manipulum) orarium, quamuis oratorium habeat antiquus Codex; ſed malè vterque. L

Ad Epiſt. 85. Contra fidem librorum) Imo ex fide vetuſti Codicis. L

Ex Epiſt. Ioannis Epiſcopi Tuſculani. Cum igitur Henricus Theutonicorum Rex *Guturum* peruenifſet.) Gutrium. F

FINIS PRIMI TOMI.

Admonendus eſt Lector, quod duæ Operum S. Cypriani cum Adnotationibus Pamelij impreſſiones baſilienſes prodierant: vna, ſcilicet, de anno 1568. quam Latinius correxerat; altera verò de anno 1589. quam poſt præfatam Correctionem Pamelius, ſiuè quis alius emendauerat, demendo, mutando; atque numerorum notulas variando; ideò Latinia Correctio nonniſi cum priori editione collationanda erit.

ROMÆ, Typis Angeli Bernabò. M.DC.LXXVII.

Superiorum permiſſu.

585505